271

Onderzoek en beleid

Criminaliteit en rechtshandhaving 2007

Ontwikkelingen en samenhangen

Eindredactie:

A.Th.J. Eggen (CBS)

S.N. Kalidien (WODC)

Centraal Bureau voor de Statistiek

Boom Juridische uitgevers

Justitie **Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum**

Onderzoek en beleid

De reeks Onderzoek en beleid omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.
Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

Exemplaren van dit rapport kunnen worden besteld bij het distributiecentrum van Boom Juridische uitgevers:
Boom distributiecentrum te Meppel
Tel. 0522-23 75 55
Fax 0522-25 38 64
E-mail bdc@bdc.boom.nl

Voor ambtenaren van het Ministerie van Justitie is een beperkt aantal gratis exemplaren beschikbaar.
Deze kunnen worden besteld bij:
Bibliotheek WODC, kamer KO 14
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
Deze gratis levering geldt echter slechts zolang de voorraad strekt.

De integrale tekst van de WODC-rapporten is gratis te downloaden van www.wodc.nl.
Op www.wodc.nl is ook nadere informatie te vinden over andere WODC-publicaties.

© 2008 WODC

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978 90 8974-035-9
NUR 820

Voorwoord

De maatschappelijke en politieke aandacht voor het thema criminaliteit en het politiële en justitiële optreden daartegen is bijzonder groot. Een diversiteit aan informatie, afkomstig van bevolkingsenquêtes, wetenschappelijke studies uit binnen- en buitenland en diverse statistieken, zorgt ervoor dat het thema criminaliteit voortdurend voorwerp is van tal van beschouwingen, theorieën, standpunten en maatregelen.

In 1998 zijn het WODC en het CBS een samenwerkingsverband aangegaan met als doel een gezaghebbend, periodiek en geactualiseerd naslagwerk te maken over criminaliteit en rechtshandhaving in Nederland. Het resultaat is een publicatiereeks 'Criminaliteit en rechtshandhaving', waarin het voorliggende rapport de zesde editie is. De publicatie is bestemd voor een breed publiek zoals politiek, beleid, uitvoering, pers, wetenschap en onderwijs.
Criminaliteit en Rechtshandhaving (C&R) verschilt vooral van de vele eenmalige metingen, doordat een vaste methode wordt gebruikt. Hierdoor kunnen vergelijkingen worden gemaakt met eerdere rapportages. Zo kan bijvoorbeeld worden gesteld dat in de periode 1980-2002 het totale aantal geregistreerde misdrijven in Nederland bijna jaarlijks is gestegen. Vanaf 2002 daalt het aantal geregistreerde misdrijven geleidelijk.

C&R is niet alleen in boekvorm beschikbaar, maar ook verkrijgbaar in PDF-formaat via de websites van het WODC (www.wodc.nl) en het CBS (www.cbs.nl). Op deze websites zullen bovendien de tabellen uit bijlage 4 in Excel-formaat beschikbaar komen. In de Statline-database van het CBS (ook te raadplegen via www.cbs.nl) is eveneens statistische informatie op het terrein van criminaliteit en rechtshandhaving opgenomen.

Aan de totstandkoming van deze publicatie werkten velen mee. Wij bedanken in de eerste plaats de eindredactie en de auteurs voor hun bijdrage. Daarnaast bedanken wij de medewerkers van de verschillende justitiële diensten en instellingen voor het leveren van de benodigde statistische informatie en de leden van de stuurgroep en de reviewers voor hun constructieve commentaren en adviezen. Bijlage 1 bevat een overzicht van de stuurgroepleden, de reviewers, de dataleveranciers en de medewerkers die een bijdrage hebben geleverd aan de opmaak van het rapport.

Directeur WODC
Prof. dr. Frans Leeuw

Directeur-Generaal van de Statistiek CBS
Drs. Gosse van der Veen

Inhoud

1	**Inleiding**	**13**
	S.N. Kalidien en A.Th.J. Eggen	
1.1	Wijze van presentatie	15
1.2	Kanttekeningen	17
2	**Het Nederlandse strafrechtsysteem**	**19**
	W.M. de Jongste	
2.1	Personen en organen in de strafrechtspleging	22
2.1.1	De wetgever	22
2.1.2	De Minister van Justitie	23
2.1.3	Het slachtoffer	23
2.1.4	De verdachte, de raadsman en de tolk/vertaler	25
2.1.5	De getuige en de deskundige	26
2.1.6	De politie	28
2.1.7	Het Openbaar Ministerie	30
2.1.8	De rechter	34
2.1.9	De reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming	37
2.1.10	De Dienst Justitiële Inrichtingen	38
2.1.11	De Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Inspectie voor de Sanctietoepassing	39
2.1.12	Het Centraal Justitieel Incasso Bureau	40
2.2	De fasen in het strafproces	40
2.2.1	Strafvordering in eerste aanleg	40
2.2.2	Behandeling in hoger beroep en/of cassatie	46
2.2.3	De tenuitvoerlegging	47
2.2.4	Internationale samenwerking in strafzaken	49
2.3	Sancties in het strafrecht	50
2.3.1	Sancties voor meerderjarigen	50
2.3.2	Sancties voor minderjarigen	56
3	**Slachtofferschap, slachtofferhulp, onveiligheidsgevoelens en preventie**	**61**
	H.W.J.M. Huys	
3.1	Burgers als slachtoffer	62
3.1.1	Delicten totaal	62
3.1.2	Delictgroepen	63
3.1.3	Verschillen in slachtofferrisico	66
3.1.4	Herhaald en meervoudig slachtofferschap	68
3.1.5	Relatie met de dader(s)	69
3.1.6	Plaats van het voorval	69
3.1.7	Gevolgen voor slachtoffers	71
3.1.8	Compensatie van gevolgen	71
3.2	Door burgers ondervonden delicten	75
3.2.1	Delicten totaal	75
3.2.2	Delictgroepen	77

3.3	Melding en aangifte door burgers	78
3.3.1	Melding	79
3.3.2	Aangifte; ondertekening document	81
3.4	Bedrijven als slachtoffer	83
3.4.1	Slachtofferschap algemeen	83
3.4.2	Slachtofferschap naar delictgroepen	83
3.4.3	Gevolgen van criminaliteit	85
3.4.4	Door bedrijven ondervonden delicten	85
3.5	Melding en aangifte door bedrijven	87
3.5.1	Melding	87
3.5.2	Aangifte	87
3.6	Ondervonden delicten – burgers en bedrijven totaal	89
3.7	Onveiligheidsgevoelens	90
3.7.1	Onveiligheidsgevoelens algemeen	90
3.7.2	Onveiligheidsgevoelens in specifieke situaties; vermijdingsgedrag	91
3.7.3	Verschillen in onveiligheidsgevoelens	92
3.8	Preventie tegen criminaliteit	94
3.8.1	Preventieve maatregelen van burgers	95
3.8.2	Preventieve maatregelen van bedrijven	96
3.8.3	De beveiligingsbranche	98
3.9	Resumé	101

4	**Criminaliteit en opsporing**	**105**
	A.Th.J. Eggen en H. Goudriaan	
4.1	Geregistreerde criminaliteit: aard, omvang en ontwikkeling	106
4.1.1	Algemeen	106
4.1.2	Vermogensmisdrijven	111
4.1.3	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde	114
4.1.4	Geweldsmisdrijven	114
4.1.5	Verkeersmisdrijven	117
4.1.6	Misdrijven tegen de Opiumwet en de Wet Wapens en munitie	118
4.2	Verdachten van misdrijven	118
4.2.1	Gehoorde verdachten volgens de Politiestatistiek	120
4.2.2	Aangehouden verdachten volgens HKS/SSB	121
4.3	Minderjarige verdachten	133
4.3.1	Gehoorde minderjarige verdachten volgens de Politiestatistiek	133
4.3.2	Aangehouden minderjarige verdachten volgens HKS/SSB	139
4.3.3	Afdoening door de politie	141
4.4	Resumé	145

5 Vervolging en berechting 149
N.E. de Lange
5.1 Vervolging en berechting algemeen 150
5.1.1 Afdoeningen door het Openbaar Ministerie en door de rechter 155
5.1.2 Opgelegde straffen en maatregelen 161
5.1.3 Berechting in hoger beroep en in cassatie 168
5.1.4 Schadevergoeding aan ex-verdachten 169
5.1.5 Doorlooptijd in strafzaken 170
5.2 Vervolging en berechting van minderjarigen 171
5.2.1 Afdoeningen door het Openbaar Ministerie en door de rechter 173
5.2.2 Opgelegde straffen en maatregelen 176
5.3 Resumé 180

6 Tenuitvoerlegging van sancties 183
S.N. Kalidien
6.1 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties 183
6.1.1 Het gevangeniswezen 184
6.1.2 De tbs-sector 193
6.1.3 De Justitiële jeugdinrichtingen (JJI) 197
6.2 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbeperkende sancties 201
6.2.1 Tenuitvoerlegging taakstraffen meerderjarigen 202
6.2.2 Tenuitvoerlegging taakstraffen minderjarigen 205
6.2.3 Halt-afdoening en Stop-reactie 207
6.3 Tenuitvoerlegging financiële sancties en maatregelen 208
6.3.1 Geldboetes 208
6.3.2 Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel 210
6.3.3 Schadevergoeding 211
6.3.4 Inning van transacties 211
6.4 Tenuitvoerlegging overige sancties en maatregelen 212
6.4.1 Ontzegging van de rijbevoegdheid 212
6.4.2 Verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer 213
6.5 Resumé 213

7 De strafrechtsketen in samenhang 215
E.C. Leertouwer en S.N. Kalidien
7.1 De strafrechtsketen in samenhang 216
7.1.1 Misdrijven in de strafrechtsketen 216
7.1.2 Geweldscriminaliteit 224
7.1.3 Vermogenscriminaliteit, 1995-2007 228
7.1.4 Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag 230
7.1.5 Misdrijven tegen de Opiumwet, 1995-2007 233
7.2 Misdrijven gepleegd door minderjarigen 236
7.2.1 Minderjarigen in de strafrechtsketen 236
7.2.2 Geweldscriminaliteit en minderjarigen 243
7.2.3 Vermogenscriminaliteit en minderjarigen 245

7.2.4	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag en minderjarigen	247
7.3	Resumé	250
8	**Jaarlijkse kosten van criminaliteit**	**253**
	D.E.G. Moolenaar	
8.1	Overheidsuitgaven in reactie op criminaliteit	254
8.1.1	Slachtofferzorg	255
8.1.2	Preventie	256
8.1.3	Opsporing	258
8.1.4	Vervolging	260
8.1.5	Strafrechtspleging	262
8.1.6	Tenuitvoerlegging	264
8.1.7	Ondersteuning van verdachten	265
8.1.8	Overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving: conclusie	267
8.1.9	Overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving ten behoeve van minderjarigen	268
8.2	Private uitgaven ter voorkoming van criminaliteit	271
8.2.1	Preventiemaatregelen door particulieren	272
8.2.2	Preventiemaatregelen door bedrijven en instellingen	272
8.2.3	Overige preventiemaatregelen	272
8.2.4	Uitgaven aan preventie	273
8.3	Monetaire schade als gevolg van criminaliteit	273
8.3.1	Schade voor bedrijven en instellingen	273
8.3.2	Schade voor burgers	274
8.3.3	Schade voor de overheid	275
8.3.4	Overige schade	276
8.3.5	Totale schade	276
8.4	Resumé	276
9	**Nederland in internationaal perspectief**	**279**
	P.R. Smit	
9.1	Voorbehoud bij het maken van internationale vergelijkingen	280
9.2	Criminaliteit en slachtofferschap	282
9.3	Registratie en opsporing	287
9.4	Vervolging	293
9.5	Berechting en straf	294
9.6	Jeugdige verdachten	297
9.7	Ontwikkeling in de totale geregistreerde criminaliteit en het aantal gevangenen	299
9.8	Resumé	301

10 Capita Selecta **303**
A.Th.J. Eggen
10.1 Overvalcriminaliteit 303
10.2 Heling 310
10.3 Discriminatie 315
10.4 Huiselijk geweld 319

Literatuur **325**

Bijlage 1 Lijst van personen die mee hebben gewerkt aan C&R 2007 **333**

Bijlage 2 Standaardclassificatie misdrijven CBS **334**

Bijlage 3 Informatiebronnen **335**

Bijlage 4 Tabellen **359**
Tabellen bij hoofdstuk 3 359
Tabellen bij hoofdstuk 4 385
Tabellen bij hoofdstuk 5 459
Tabellen bij hoofdstuk 6 541
Tabellen bij hoofdstuk 7 575
Tabellen bij hoofdstuk 8 581
Tabellen bij hoofdstuk 9 621
Tabellen bij hoofdstuk 10 635

Bijlage 5 Afkortingen **651**

Bijlage 6 Trefwoordenregister **655**

1 Inleiding

S.N. Kalidien en A.Th.J. Eggen[1]

'Stijgt of daalt de criminaliteit?' Het is een veelgestelde vraag die erg lastig te beantwoorden is. Wat wordt onder criminaliteit verstaan? En wat zeggen de uit enquêtes of politieregistraties verkregen criminaliteitscijfers over de omvang van de werkelijk gepleegde criminaliteit?
Criminaliteit is een containerbegrip voor alle gedragingen die bij wet zijn verboden, van belediging tot moord. Deze diversiteit in de criminaliteit maakt dat het 'totaal aantal delicten' een weinig informatief gegeven is. Een uitsplitsing naar delicttype blijkt echter op vele manieren te kunnen worden gemaakt en is al gauw een bron van verwarring. De vraag of 'diefstal met geweld' moet worden geteld als 'diefstal' of als 'geweld' is slechts één van de vele keuzes die moeten worden gemaakt.
Criminaliteit wordt gemeten door aan burgers of bedrijven te vragen hoe vaak men in een bepaald jaar slachtoffer is geweest van een delict, maar ook door het aantal geregistreerde aangiften van een misdrijf bij de politie te tellen. Doordat van de meeste delicten geen aangifte wordt gedaan, en de politie niet bij elke melding van een delict een proces-verbaal opmaakt, maakt het voor de beschrijving van de criminaliteitsontwikkeling soms uit voor welke bron men kiest.
Is criminaliteit eigenlijk wel de som van alle (door bedrijven, burgers en instellingen) ondervonden delicten? Telt een door één persoon gemaakt computervirus dat honderdduizend slachtoffers maakt, voor één delict of voor honderdduizend delicten? Kortom, de beschrijving van de criminaliteitsontwikkeling wordt bepaald door de gemaakte keuzes en vooronderstellingen. In dit rapport worden keuzes en vooronderstellingen zoveel mogelijk expliciet gemaakt. Het is daarom raadzaam om niet alleen de in dit rapport gepresenteerde tabellen (zie bijlage 4) te raadplegen, maar ook de bijbehorende toelichtingen in de corresponderende hoofdstukken.

Hoewel cijfers over criminaliteit en rechtshandhaving soms lastig te interpreteren zijn, bestaat er niettemin grote behoefte aan deze cijfers. Beleidsmakers, politici, wetenschappers en pers larderen hun beleid, opvattingen en berichtgeving graag met 'harde' cijfers. Zo stelt het huidige kabinet Balkenende IV zich in haar beleidsprogramma (14 juni 2007) onder meer ten doel de criminaliteit in de periode 2002-2010 te reduceren met 25% door: 19% minder geweldsdelicten, 5% minder vermogensdelicten, verbetering ophelderingspercentage met 15%, daling criminaliteit tegen ondernemingen met 25% en daling van de recidive met 10%-punt. De cijfers die in deze doelstellingen worden genoemd, zien er op het eerste gezicht duidelijk en voor zichzelf sprekend uit. Echter, het antwoord op de in 2010 aan de orde zijnde vraag of het kabinet de gestelde doelen

1 Voor het schrijven van dit hoofdstuk is gebruikgemaakt van een eerdere bijdrage in C&R van Wieger van der Heide (zie C&R 2006).

heeft kunnen realiseren, zal mede worden bepaald door bovengenoemde keuzes en vooronderstellingen. De publicatiereeks *Criminaliteit en rechtshandhaving* biedt ter ondersteuning van de beantwoording van deze en dergelijke vragen cijfers aan, waarvan de betekenis en de context zo expliciet mogelijk zijn gemaakt.

Het grote belang van cijfers over criminaliteit en rechtshandhaving heeft ertoe geleid dat het ministerie van Justitie en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in 1998 een samenwerkingsverband zijn aangegaan met als doel een gezaghebbende publicatiereeks op te zetten met het karakter van een statistisch naslagwerk. Deze publicatiereeks zou ontwikkelingen en samenhangen in de criminaliteit en de rechtshandhaving periodiek en systematisch in kaart moeten brengen. Deze samenwerking heeft geresulteerd in de publicatiereeks *Criminaliteit en rechtshandhaving* (C&R) waarin het thans voorliggende rapport de zesde editie is. C&R richt zich op iedereen die is geïnteresseerd in kwantitatieve informatie over criminaliteit en rechtshandhaving: beleidsmakers, politici, journalisten, wetenschappers en anderen.

C&R poogt ontwikkelingen zo veel mogelijk te 'duiden'. Dat wil zeggen dat ontwikkelingen worden beschreven en toegelicht, dat wordt geëxpliciteerd hoe de cijfers tot stand zijn gekomen en welke definities daarbij zijn gehanteerd, en dat valkuilen en trendbreuken worden benoemd. C&R is echter terughoudend met het maken van vergaande interpretaties.
De toegevoegde waarde van C&R is niet alleen gelegen in het bijeenbrengen van statistische informatie – veel van deze informatie is al elders gepubliceerd – maar het bevat ook statistische analyses die nog niet eerder zijn gepubliceerd. Door de informatie over de verschillende onderdelen met elkaar in verband te brengen, wordt ook de *samenhang* in de strafrechtsketen kwantitatief in beeld gebracht: hoe verhouden ontwikkelingen in de geregistreerde criminaliteit zich tot de ontwikkelingen verderop in de strafrechtsketen, zoals het aantal transacties, schuldigverklaringen en door de rechter opgelegde straffen?
Een belangrijk deel van in C&R gebruikte registratiesystemen/databases wordt beheerd en geanalyseerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Maar ook het ministerie van Justitie en de verschillende justitiële veldorganisaties beschikken over veel statistische bronnen. Uit de meeste van deze bronnen wordt jaarlijks statistische informatie gepubliceerd door middel van persberichten, jaarverslagen of anderszins. Daarnaast leveren onder meer het Centraal Justitieel Incasso Bureau, de Dienst Justitiële Inrichtingen, Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming op verzoek op maat gemaakte overzichten.

Deze zesde editie van C&R bevat enkele substantiële wijzigingen ten opzichte van de vijfde editie (Van der Heide & Eggen, 2007). De belang-

rijkste wijziging is de opname van het hoofdstuk 'Capita Selecta'. Dit hoofdstuk is opgenomen omdat door de beperkte omvang van C&R het onmogelijk is om over alle soorten criminaliteit (even) gedetailleerd te rapporteren. De beschrijvingen in C&R blijven beperkt tot de grove criminaliteitscategorieën, zoals vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven en vernielingen. Interessante deelonderwerpen komen daardoor niet aan bod. In het hoofdstuk 'Capita Selecta' worden een aantal specifieke vormen van criminaliteit, die minder frequent voorkomen, maar niet minder interessant zijn qua aard, omvang of ontwikkeling, nader belicht. Het gaat om 'overvalcriminaliteit', 'heling', 'discriminatie' en 'huiselijk geweld'. De onderwerpen zijn gekozen vanwege de (groeiende) maatschappelijke aandacht die ervoor bestaat. Dat er voor die onderwerpen veel belangstelling is, wil overigens nog niet zeggen dat hierover ook veel bruikbaar cijfermateriaal beschikbaar is. Vaak moet worden volstaan met het putten van gegevens uit beginnende en deels nog onvolledige registratiebronnen.
Een andere belangrijke aanpassing in deze editie van C&R is dat er geen uitsplitsingen zijn gemaakt naar geboorteland van verdachten omdat dit gegeven weinig zegt over de tweede generatie allochtonen. In plaats hiervan is, voor zover gegevens beschikbaar waren, gebruikgemaakt van gegevens over het herkomstland van verdachten.

1.1 Wijze van presentatie

De ontwikkeling van de criminaliteit en de rechtshandhaving wordt in deze publicatie beschreven van 1995 tot en met 2007. In sommige gevallen worden ontwikkelingen beschreven van 1980-2007, om de ontwikkelingen van de criminaliteit in historisch perspectief te plaatsen. In weer andere gevallen wordt verder teruggegaan dan 1980. Dit geldt voor bepaalde gegevens in de hoofdstukken 8 en 9. De beschrijving over een kortere periode (1995-2007) gaat dieper in op de verschillende door de politie geregistreerde misdrijfcategorieën en de uiteenlopende vormen van strafrechtelijke afdoening.

De publicatie is als volgt opgebouwd:
Hoofdstuk 2 (Het Nederlandse strafrechtsysteem) geeft een beschrijving van het Nederlandse strafrechtsysteem, en laat zien welke instanties en actoren in dit systeem een rol spelen en wat de voornaamste ontwikkelingen zijn in de laatste jaren. Het hoofdstuk kan dienen als referentiekader voor de overige hoofdstukken. Dit hoofdstuk beschrijft de stand van zaken tot 1 juni 2008.

Hoofdstuk 3 (Slachtoffers van criminaliteit) laat zien hoe vaak burgers, instellingen en bedrijven slachtoffer worden van verschillende soorten criminaliteit. Verder wordt aandacht besteed aan de materiële en immateriële gevolgen van slachtofferschap, aan onveiligheidsgevoelens, aan preventiemaatregelen ter voorkoming van of als gevolg van criminaliteit en aan het beroep op slachtofferhulp.
Hoofdstuk 4 (Criminaliteit en opsporing) beschrijft de aard en de omvang van de door de politie geregistreerde criminaliteit: hoeveel processenverbaal zijn door de politie opgemaakt, om wat voor misdrijven gaat het, hoeveel zaken zijn opgehelderd, welke verdachten zijn gehoord of aangehouden? Tevens wordt een beeld geschetst van de kenmerken van verdachten. Criminaliteit en opsporing van minderjarigen wordt apart beschreven in paragraaf 4.3.
Hoofdstuk 5 (Vervolging en berechting) gaat een stap verder in de strafrechtsketen en geeft een beschrijving van de instroom en afdoening van strafzaken in eerste aanleg bij het Openbaar Ministerie (OM) en de rechtbanken. Daarnaast komen de aard van de delicten waarvoor men wordt vervolgd, de wijze van afdoening en de opgelegde sancties aan bod. Paragraaf 5.2 beschrijft vervolging en berechting van minderjarigen.
Hoofdstuk 6 (Tenuitvoerlegging van sancties) beschrijft de uitvoering en organisatie van verschillende soorten van strafrechtelijke sancties (straffen en maatregelen) tegen meerderjarigen en minderjarigen in Nederland. Het gevangeniswezen, de justitiële jeugdinrichtingen, forensisch psychiatrische centra, taakstraffen die ten uitvoer worden gelegd door Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming, Halt en de rol van het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) bij onder meer de incasso van strafrechtelijke boetes worden hier belicht.
Hoofdstuk 7 (De strafrechtsketen in samenhang) vergelijkt stromen en ontwikkelingen in verschillende onderdelen van de strafrechtsketen met elkaar en gaat in op de samenhang daartussen. In dit hoofdstuk wordt eveneens apart aandacht besteed aan de minderjarigen (zie paragraaf 7.2).
Hoofdstuk 8 (Uitgaven aan criminaliteit) beschrijft hoeveel de overheid uitgeeft aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving en hoe hoog de financiële schade en overige maatschappelijke kosten van criminaliteit zijn. De uitgaven van de overheid worden zo veel mogelijk toegerekend naar de verschillende elementen van de strafrechtsketen, zoals preventie, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging en ondersteuning. De financiële schade en de overige maatschappelijke kosten worden uitgesplitst naar burgers, bedrijven en overheid.
Hoofdstuk 9 (Nederland in internationaal perspectief) presenteert de internationale dimensie: hoe is de omvang en ontwikkeling van de criminaliteit en de strafrechtelijke reactie daarop in Nederland, in vergelijking met Europa en enkele landen daarbuiten?
Hoofdstuk 10 ('Capita Selecta') geeft een beschrijving van de onderwerpen 'overvalcriminaliteit', 'heling', 'discriminatie' en 'huiselijk geweld'.

Omdat C&R voortbouwt op voorgaande edities wordt voor het schrijven van de hoofdstukken ook gebruikgemaakt van tekstgedeelten van auteurs uit eerdere edities. In de hoofdstukken waar dit van toepassing is, wordt in een voetnoot verwezen naar auteurs die in een eerdere editie van C&R een bijdrage hebben geleverd.

Voor de hoofdstukken 3 tot en met 10 zijn tabellen in een aparte bijlage (bijlage 4) bijeen gezet. De overige bijlagen bevatten een lijst met namen van personen die hebben meegewerkt aan deze editie van C&R (zie bijlage 1), de in deze rapportage gehanteerde standaardclassificatie misdrijven CBS (zie bijlage 2), de in deze rapportage gebruikte statistische bronnen (zie bijlage 3), een overzicht van de in deze rapportage gehanteerde afkortingen (zie bijlage 5) en een trefwoordenregister (zie bijlage 6).

1.2 Kanttekeningen

De nadruk ligt in dit boek op misdrijven. Overtredingen, die feitelijk de grootste categorie van strafbare gedragingen vormen, blijven buiten beeld. Hierbij kan worden gedacht aan 'zwartrijden in het openbaar vervoer', 'openbare dronkenschap', 'verkeersovertredingen', enzovoort. De data waarover CBS en Justitie thans beschikken, laten een gedetailleerde beschrijving van de overtredingen nog niet toe. Zodra dit wel mogelijk is, zal in een volgende editie van C&R ook aan de overtredingen apart aandacht worden besteed. Overigens worden op enkele plaatsen in dit boek gegevens *inclusief* overtredingen gepresenteerd, bijvoorbeeld waar het de tenuitvoerlegging van bepaalde sanctietypen betreft (deze gegevens zijn dan alleen beschikbaar van misdrijven en overtredingen tesamen). In die gevallen wordt dat expliciet vermeld.

Met betrekking tot de categorisering van delicten is in dit boek gekozen voor de standaardclassificatie misdrijven CBS (zie bijlage 2). Deze indeling is gebaseerd op wetsartikelen. De consequentie van deze keuze is dat vormen van criminaliteit die zich niet laten definiëren in termen van wetsartikelen, buiten beeld blijven. (Vormen van) georganiseerde criminaliteit, organisatiecriminaliteit, werknemerscriminaliteit, enzovoort vallen eveneens buiten het bereik van dit boek. Waar in dit boek wordt gesproken over 'strafzaken', worden zaken bedoeld betreffende misdrijven die door het Openbaar Ministerie of de rechter worden afgedaan.

Voor deze publicatie zijn diverse bronnen gebruikt. Elke bron kent zijn waarde maar ook zijn beperkingen. De uitkomsten van slachtofferenquêtes zijn gebaseerd op steekproeven. Daardoor is het bijvoorbeeld niet mogelijk om betrouwbare uitsplitsingen te maken naar minder vaak voorkomende delicttypen, omdat de aantallen in de enquêtes zeer klein

zijn. Bovendien zijn de uitkomsten van deze enquêtes gebaseerd op de beleving van misdrijven door individuele slachtoffers. Deze kunnen afwijken van die van politie en justitie. Doordat van ernstige delicten waarschijnlijk vaker aangifte wordt gedaan dan van minder ernstige delicten, zullen de minder ernstige delicten over het algemeen beter door slachtofferenquêtes in beeld worden gebracht dan door de statistieken van de politie. Delicten waarbij geen directe slachtoffers vallen of hoeven te vallen (de zogenoemde 'slachtofferloze delicten'), zoals drugshandel of rijden onder invloed, worden via slachtofferenquêtes in het geheel niet waargenomen. Voor het in beeld krijgen van dit soort delicten is de Politiestatistiek van waarde.
Cijfers die afkomstig zijn uit de registratie van politie en justitie, kennen ook beperkingen. Ten eerste hebben ze alleen betrekking op de feiten of zaken die de betreffende instantie waarneemt. Zo zal de politie vernielingen of diefstallen die niet worden aangegeven, niet registreren. Hetzelfde geldt voor 'slachtofferloze' delicten, zolang de politie deze delicten niet op het spoor komt. Dit laatste geeft al aan dat ook het beleid en de technische mogelijkheden van de betrokken instanties invloed op de cijfers kunnen hebben. Als de politie meer aandacht besteedt aan alcoholgebruik van automobilisten of op dit gebied nieuwe opsporingsmethoden gaat hanteren, zal dit mogelijk invloed hebben op het aantal geregistreerde misdrijven. Soortgelijke opmerkingen gelden ook verderop in de strafrechtelijke keten, bijvoorbeeld bij gegevens over vervolging en berechting. Ontwikkelingen in de criminaliteitscijfers moeten derhalve niet alleen worden verklaard uit ontwikkelingen in de criminaliteit, maar dienen tevens te worden geïnterpreteerd tegen de achtergrond van mogelijke veranderingen in gedrag rond aangifte en in beleid op het gebied van registratie en vervolging.
Ten tweede kunnen er verschillen in definities optreden tussen verschillende bronnen, waardoor uitkomsten niet altijd exact vergelijkbaar zijn.[2] Voor een volledig beeld van de voornaamste kenmerken en beperkingen van de in deze publicatie gehanteerde bronnen wordt verwezen naar bijlage 3.

2 In deze publicatie wordt voor het onderdeel vervolging en berechting gebruikgemaakt van de CBS-statistiek van strafrechtspleging en -toepassing, waarbij het primaire bronsysteem COMPAS wordt bevraagd. Het Parket-Generaal (PaG) hanteert een beleidsinformatiesysteem (OMDATA) dat eveneens COMPAS als primair bronsysteem heeft. Definitieverschillen, meetmomenten en bevragingswijze kunnen verschillen in de cijfers tot gevolg hebben.

2 Het Nederlandse strafrechtsysteem

W.M. de Jongste

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de personen en organen die in de huidige Nederlandse strafrechtspleging een rol spelen (2.1) en bevat een korte weergave van de fasen van het strafproces (2.2) en van de strafrechtelijke sancties (2.3). Ter inleiding worden eerst enkele beginselen en begrippen van het strafrechtsysteem kort toegelicht en enkele ontwikkelingen aangestipt.

Legaliteitsbeginsel
'Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling', aldus artikel 1 lid 1 van het Wetboek van Strafrecht. Dit artikel wordt wel de hoeksteen van ons strafrecht genoemd. Volgens dit artikel is een feit alleen strafbaar als het valt onder een *wettelijke* strafbepaling. Het wordt daarom wel aangehaald als de formulering van het aan ons strafrecht ten grondslag liggende *legaliteitsbeginsel*.[1]
Het tweede lid van artikel 1 geeft aan dat een feit alleen strafbaar is als het op het moment dat het plaatsvond strafbaar was gesteld. De wetgever mag dus niet met terugwerkende kracht feiten strafbaar stellen. Een strafbaar feit is een feit waartegen straf is bedreigd en dat aanleiding kan geven tot een strafvervolging. De strafbare feiten en de daarbij horende straffen staan vooral beschreven in het Wetboek van Strafrecht. Dit onderdeel van het recht wordt ook wel het materiële strafrecht genoemd. In het materiële strafrecht worden strafbare feiten ingedeeld in misdrijven (ernstige feiten) en overtredingen (minder ernstige feiten). De wettelijke bepalingen geven steeds aan of er sprake is van een misdrijf of van een overtreding.

Naast het materiële strafrecht kennen we het formele strafrecht, ofwel het strafprocesrecht, dat is beschreven in het Wetboek van Strafvordering (Sv).[2] Het formele strafrecht regelt op welke wijze en door welke personen en instanties wordt onderzocht of een strafbaar feit is begaan (de waarheidsvinding). Ook is in dit wetboek geregeld door wie en op grond van welke maatstaven wordt beslist over de strafrechtelijke sancties die moeten volgen op het bewezen strafbare feit. Met andere woorden: het formele strafrecht geeft de vorm waarin het materiële strafrecht tot leven komt en wordt toegepast. Het eerste artikel van het Wetboek van Strafvordering luidt: 'Strafvordering vindt alleen plaats op de wijze bij de wet

1 Dit beginsel is ook terug te vinden in artikel 16 Grondwet, artikel 7 EVRM en artikel 15 IVBPR. Het moet niet worden verward met het legaliteitsbeginsel dat het Duitse recht kent. Het houdt in dat, behoudens uitzonderingen, alle geconstateerde strafbare feiten moeten worden vervolgd. Zie Tak (1973).
2 Naast het materiële en het formele strafrecht wordt nog het sanctie- en het detentierecht onderscheiden. Het sanctierecht dat gaat over de regelingen die de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen bepalen en een onderdeel daarvan is het detentierecht, dat gaat over de rechtspositie van gedetineerden.

voorzien.' Ook hier zien we het legaliteitsbeginsel terugkomen.[3] De grondslag van dit beginsel is de rechtszekerheid van de burger tegen een willekeurige strafvervolging en gaat terug op de periode van de Verlichting en de Franse revolutie in de 18e eeuw, waarin de bescherming van de vrijheid van de burger tegen een (al)machtige staat opgeld deed.
Montesquieu ontwikkelde in deze tijd de bekende leer van de machtenscheiding (Trias Politica)[4] die nog steeds ten grondslag ligt aan ons staatsbestel. Deze leer baseerde Montesquieu op de gedachte dat de staatsmacht het beste kon worden verdeeld over een drietal staatsorganen, waarbij elk orgaan bevoegd is om een gedeelte van het staatsgezag uit te oefenen. De wetgevende macht heeft tot taak om wettelijke (straf)bepalingen te formuleren, procedureregels vast te stellen en bevoegde rechterlijke organen aan te wijzen. De rechtsprekende macht is verantwoordelijk voor de beslechting van geschillen en voor de berechting in strafzaken aan de hand van de toepasselijke wettelijke (procedure)regels. De uitvoerende of bestuurlijke macht past wettelijke regels in concrete gevallen toe en is belast met het beheer van de staatsorganen. Deze machtenscheiding zou er volgens Montesquieu niet alleen toe moeten leiden dat de macht is verdeeld maar ook dat de drie machten elkaar in evenwicht houden en er niet één de overhand krijgt.
Sinds de tijd van de Franse revolutie ligt het legaliteitsbeginsel aan de basis van de meeste strafrechtelijke systemen. Het legaliteitsbeginsel in het Nederlandse strafrecht houdt in dat strafbare feiten en de straffen die kunnen volgen als een stafbaar feit is gepleegd, zijn neergelegd in een democratisch tot stand gekomen wet. Verder betekent het dat de manier waarop de strafvervolging plaatsvindt ook moet zijn neergelegd in democratisch tot stand gekomen wetgeving, waar ook de staat in de strafvervolging aan gebonden is.

Naast het Wetboek van Strafrecht, waarin het algemene strafrecht is geregeld, zijn er ook andere wetten waarin strafbare feiten zijn opgenomen zoals in de Wet op de economische delicten,[5] de Wet internationale misdrijven, de Wet Wapens en munitie, de Wegenverkeerswet en de Opiumwet. Het in het Wetboek van Strafrecht geregelde algemene strafrecht wordt wel aangeduid als het commune strafrecht, en de strafrechtelijke bepalingen op specifieke terreinen als het bijzondere strafrecht. De regels van het commune strafrecht zijn ook van toepassing op de bijzondere strafrechtsgebieden, tenzij daarvan wordt afgeweken voor bepaalde delicten in de betreffende bijzondere wetten.

3 Zie verder over de te onderscheiden beginselen die aan artikel 1 Sv ten grondslag liggen: Groenhuijsen & Knigge (2004).
4 Zie voor een kritische beschouwing van de Trias Politica: Gommer (2007).
5 Zie voor een analyse van de Wet economische delicten: Gritter (2005).

Ontwikkelingen in het strafrechtsysteem
Het Wetboek van Strafrecht dateert uit 1886 en het Wetboek van Strafvordering uit 1926. Beide wetboeken zijn in de loop van de tijd aangepast aan de maatschappelijke opvattingen en ontwikkelingen. Zo is het Wetboek van Strafrecht aangevuld met strafbaarstelling van discriminatie, milieuvervuiling, computercriminaliteit en virtuele kinderporno. Andere strafbaarstellingen zijn in het wetboek sterk gewijzigd, zoals op het terrein van abortus en euthanasie. En sommige delicten, bijvoorbeeld handelen in strijd met het bordeelverbod, zijn geheel uit het Wetboek van Strafrecht verdwenen. In de verkeerswetgeving wordt, sinds de inwerkingtreding van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wet Mulder), een groot aantal strafbare feiten niet langer strafrechtelijk maar administratiefrechtelijk (bestuursrechtelijk) afgehandeld.
Ook het Wetboek van Strafvordering is door nieuwe ontwikkelingen verschillende keren gewijzigd. In de eerste plaats gaat het om technische ontwikkelingen. Zo is het onder dwang afnemen van wangslijmvlies, bloed of speeksel sinds enkele jaren mogelijk met het oog op een DNA-test, en mag, onder omstandigheden, telecommunicatie worden afgeluisterd. In de tweede plaats vinden wetswijzigingen plaats onder invloed van het internationale recht, in het bijzonder de mensenrechten. Door uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens is het Wetboek van Strafvordering enkele malen gewijzigd. Zo is de positie van de anonieme getuige in het strafproces geregeld en moet de rechtmatigheid van de inverzekeringstelling van een verdachte op een eerder moment worden getoetst door een rechter. Verder zijn aanpassingen in de wetgeving verricht om de opsporingsactiviteiten te normeren, zoals in het kader van Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden en de Wet bijzondere politieregisters. Ook zijn wijzigingen doorgevoerd die zijn gericht op vergroting van de opsporingsmogelijkheden; vooral in de 'Wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven'[6] en in de 'Wettelijke regeling betreffende het verhoor van de afgeschermde getuige'.[7] Ten slotte zijn er enkele wetswijzigingen doorgevoerd ter verbetering van de rol en positie van het slachtoffer in het strafproces (zie verder paragraaf 2.1.3).

Door de snel opeenvolgende wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering is de laatste jaren van de vorige eeuw de vraag gerezen of het wenselijk is dit wetboek geheel te herzien. Dat is tot op heden niet gebeurd. Wel is een omvangrijk grondslagenonderzoek verricht onder de titel:

6 Stb. 2006, 580, Kamerstukken 28 463; zie ook: Keulen (2005), Verrest (2007).
7 Stb. 2006, 460, Kamerstukken 29 743.

Onderzoeksproject Strafvordering 2001.[8] Mede op basis daarvan vindt een herstructurering op onderdelen plaats.[9] Ook worden regelmatig andere wijzigingen doorgevoerd. Hierbij wordt echter niet getornd aan het basismodel van onze strafvordering, dat wel wordt aangeduid als het inquisitoire procestype. In dit procestype onderzoekt de strafvorderlijke overheid actief de zaak en is de verdachte voorwerp van onderzoek. De regels van het strafprocesrecht binden de strafvorderlijke overheid en geven de verdachte bepaalde garanties dat inbreuken op diens (grond) rechten worden beperkt. Daarom wordt wel gesproken van een getemperd inquisitoir proces. Deze typering is vooral van toepassing op de eerste fase van het strafproces, waarin de verdachte veel onderzoekshandelingen heeft te dulden. In de fase van het onderzoek ter terechtzitting neemt de verdachte op voet van gelijkheid deel aan het debat voor de rechter en komen meer de kenmerken van een accusatoir procestype naar voren. In het accusatoire of adversaire procestype wordt de procedure opgevat als strijd tussen twee partijen, namelijk de aanklager en de verdachte met diens verdediging. Deze strijd over wat er is gebeurd, vindt plaats voor een feitenrechter die alleen beslist welke versie als waar zal gelden en zich niet zelf bezighoudt met het proces van waarheidsvinding.

2.1 Personen en organen in de strafrechtspleging

Deze paragraaf beschrijft de personen en organen die in de strafrechtspleging een rol spelen.[10] Omdat het gehele strafrechtsysteem berust op (formele) wetgeving begint de beschrijving met de wetgever. Vervolgens is zoveel mogelijk de loop van (de voorbereiding van) een strafgeding gevolgd, waarbij eerst de personen en daarna de organen aan bod komen.

2.1.1 De wetgever

De wetgever (regering en Staten-Generaal, zie artikel 81 Grondwet) bepaalt welke gedragingen strafbaar zijn en stelt de wettelijke kaders vast waarbinnen opsporing, vervolging en berechting plaatsvinden. In het straf- en strafprocesrecht ligt de nadruk op codificatie in formele wetgeving: het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en de verschillende Penitentiaire beginselenwetten (Penitentiaire beginselenwet, Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden, Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen)[11] en minder op lagere regelgeving zoals een gemeenteverordening (APV), waarin ook strafbepalingen voorkomen.

8 Groenhuijsen & Knigge (1999-2004).
9 Kamerstukken 29 271.
10 Zie voor een uitgebreide beschrijving: Corstens (2005) en Mevis (2006).
11 Deze wetten regelen de organisatie van de tenuitvoerlegging van sancties én de regels ter bescherming van de rechten van burgers die deze sancties ondergaan.

2.1.2 De Minister van Justitie

De Minister van Justitie speelt een belangrijke rol bij de wetgeving op het terrein van het straf(proces)recht. Hij is verantwoordelijk voor het grootste deel van de wetsvoorstellen die worden ingediend met het oog op wijziging en aanvulling van de wetboeken. Verder is de Minister van Justitie politiek verantwoordelijk voor de opsporing en vervolging en kan hij aanwijzingen geven aan het Openbaar Ministerie over de uitoefening van de taken en bevoegdheden, zowel in algemene zin als in individuele strafzaken (artikel 127 Wet op de rechterlijke organisatie).[12] Aanwijzingen tot niet (verder) opsporen en vervolgen moet de minister aan de beide kamers der Staten-Generaal voorleggen. Ten slotte benoemt de Minister van Justitie de rechters en de leden van het OM en vindt de executie van beslissingen van de strafrechter plaats volgens de richtlijnen die door de Minister van Justitie zijn vastgesteld.

2.1.3 Het slachtoffer[13]

In het strafproces kan het slachtoffer op verschillende manieren een rol spelen. Naast de aangifte van een delict, die overigens iedereen kan doen die kennis heeft van een strafbaar feit, kan voor bepaalde delicten het slachtoffer een klacht indienen. Een klacht is een bijzonder soort aangifte, namelijk met het verzoek om vervolging (artikel 164 Sv). Verder kan het slachtoffer, als een zaak *niet* wordt vervolgd, daarover zijn beklag doen bij het gerechtshof (artikel 12 Sv), dat vervolgens het OM de opdracht kan geven om alsnog de verdachte te vervolgen. Ten slotte maakt het Wetboek van Strafvordering het mogelijk dat het slachtoffer in het strafproces aanspraak op schadevergoeding kan maken. Hij moet zich dan voegen in het strafproces met een zogenoemde 'vordering benadeelde partij' (artikel 51a e.v. Sv). Als de rechter de vordering toewijst moet het slachtoffer zelf in actie komen om ervoor te zorgen dat hij de vordering ook int bij de verdachte. Met de invoering van de Wet Terwee in 1995 zijn de wettelijke mogelijkheden voor het slachtoffer tot schadevergoeding vergroot. Zo heeft de strafrechter de mogelijkheid om uit zichzelf de verdachte tot een schadevergoeding te veroordelen: de schadevergoedingsmaatregel (artikel 36f Sr). Het voordeel hiervan is, anders dan bij de vordering benadeelde partij, dat als de rechter deze straf oplegt, de officier van justitie de inning van de schade voor zijn rekening neemt en het geïnde bedrag aan het slachtoffer doorbetaalt (artikel 553 en 36f lid 1 Sv). Ten slotte kan de rechter bij wijze van bijzondere voorwaarde een schadevergoeding opleggen (artikel 14c lid 2 Sr) of de storting van een som geld aan een instelling die de belangen van slachtoffers behartigt (artikel 14c lid 4 Sr). Deze verruim-

12 Zie hierover o.a. Blad & De Doelder (2007).
13 Zie hoofdstuk 3.

de mogelijkheden voor het slachtoffer passen in de omslag in het denken over het slachtoffer in het strafproces sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw.
Voorheen werd het slachtoffer vooral gezien als mogelijke en belangrijke getuige van een strafbaar feit. Tegenwoordig behoort een adequate en correcte bejegening van het slachtoffer tot de taak van alle organen in de strafrechtspleging en dat is ook wettelijk vastgelegd (zie bijvoorbeeld artikel 288a Sv). Door de Europese Unie is een kaderbesluit op het terrein van de slachtofferzorg tot stand gebracht dat de lidstaten verplicht om aan de daarin geformuleerde uitgangspunten voor de versterking van de positie van het slachtoffer uitvoering te geven.[14] In Nederland is, mede met het oog daarop, wetgeving tot stand gebracht zoals de op 1 januari 2005 in werking getreden wet 'invoering van spreekrecht voor slachtoffers en nabestaanden.' In gevallen van ernstig persoonlijk slachtofferschap, vooral in zedenzaken, ligt de schade vooral op het emotionele vlak. Volgens artikel 302 Sv kan een slachtoffer of diens nabestaande op de terechtzitting een verklaring afleggen over de gevolgen die het tenlastegelegde feit bij hem teweeggebracht heeft. Dit spreekrecht bestaat alleen voor bepaalde ernstige misdrijven (artikel 302 lid 2 en 336 Sv). Het spreekrecht betekent niet dat het slachtoffer medebeslissingsrecht heeft in de afdoening van 'zijn' strafzaak.
Verder is in zaken waarin sprake is van een misdrijf tegen de zeden of een geweldsmisdrijf voorzien in een regeling op grond waarvan het slachtoffer kosteloos een beroep kan doen op een advocaat (artikel 44 lid 5 Wet op de rechtsbijstand). Ten slotte is op dit moment bij de Eerste Kamer een wetsvoorstel in behandeling tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering ter versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces.[15] Het gaat daarbij onder andere om het recht op informatie over de stafrechtelijke procedure, het recht op kennisneming van processtukken en het recht op het toevoegen van stukken aan het procesdossier.

Slachtofferhulp
Sinds 1984 kent Nederland professioneel georganiseerde slachtofferhulp. Slachtofferhulp Nederland (SHN) is een landelijke organisatie met een landelijk bureau en ruim 75 lokale bureaus voor slachtofferhulp waar ongeveer 1500 vrijwilligers slachtofferhulp verlenen. De ondersteuning is vooral praktisch van aard en bestaat uit het invullen van (verzekerings)papieren, het bijstaan van slachtoffers in een rechtszaak en het doorverwijzen naar juiste instanties. De landelijke organisatie wordt gefinancierd door het ministerie van Justitie, gemeenten en het Fonds Slachtofferhulp, dat fondsen in de maatschappij verwerft.

14 Publicatieblad EG L 82/1- 22-3-2001.
15 Kamerstukken 30 143.

2.1.4 De verdachte, de raadsman en de tolk/vertaler[16]

De verdachte
De centrale figuur in het strafproces is de verdachte. Volgens artikel 27 lid 1 Sv wordt, voordat de vervolging is begonnen, als verdachte aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. Daarna wordt als verdachte aangemerkt degene tegen wie de vervolging is gericht (artikel 27 lid 2 Sv). De vermoedelijke dader van een strafbaar feit blijft verdachte tot op het moment dat de rechter definitief uitspraak heeft gedaan. De definitie van artikel 27 lid 1 Sv vereist niet alleen dat er sprake is van een strafbaar feit maar ook van een redelijk vermoeden van schuld van de betrokkene aan dat strafbare feit. Het vermoeden moet gebaseerd zijn op feiten of omstandigheden zoals getuigenverklaringen of feiten van algemene bekendheid. De formele verdenking houdt in dat er tegen de verdachte dwangmiddelen kunnen worden toegepast (zie paragraaf 2.2.1) maar impliceert ook rechten voor de betrokkene. Het wellicht meest fundamentele recht is dat hij niet hoeft mee te werken aan zijn veroordeling door middel van het afleggen van een verklaring. De verdachte heeft het recht om te zwijgen en voor het verhoor moet hem worden verteld dat hij niet tot antwoorden verplicht is: de zogenoemde 'cautie' (artikel 29 lid 2 Sv). Andere rechten van de verdachte zijn het recht op bijstand door een raadsman, het recht om te worden gehoord en het recht op kennisneming van de processtukken. Dat zijn de stukken die in het dossier zijn opgenomen; dit laatste wordt wel de interne openbaarheid genoemd.
De interne openbaarheid is niet absoluut en kan in het belang van het onderzoek worden beperkt door de officier van justitie (ovj) of door de rechter-commissaris (rc) (artikel 30 lid 2 Sv). De verdachte heeft ook recht op behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn. Dit recht is expliciet verwoord in artikel 6 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Het komt als uitgangpunt in ons recht tot uitdrukking in de gevolgen die zijn verbonden aan de late dagvaarding of vertraging na aanvang van de zitting met grote overschrijding van bepaalde termijnen. Dit kan leiden tot strafvermindering voor de verdachte of verval van recht tot vervolging.

De raadsman
De raadsman is degene die de verdachte bijstaat. In beginsel kiest de verdachte zelf de raadsman (artikel 38 lid 1 Sv). Naast de gekozen raadsman bestaat de toegevoegde raadsman, die door de staat wordt betaald en waar de verdachte recht op heeft als hij voor een bepaalde tijd van zijn vrijheid wordt beroofd in het kader van het onderzoek (artikel 40 e.v. Sv). Een advocaat die in een strafzaak optreedt, wordt in het Wetboek van

16 Zie hoofdstuk 3 en 4.

Strafvordering aangeduid als raadsman (de wet is sekse-neutraal en kent niet het begrip raadsvrouw). Hij geeft juridische en morele bijstand aan de verdachte, komt op voor diens belangen en is ook de woordvoerder van de verdachte. De relatie tussen de verdachte en zijn raadsman is een vertrouwensrelatie en daarom is de raadsman verplicht tot geheimhouding van alles wat hem in die hoedanigheid wordt toevertrouwd. Ook mag hij daarover in rechte niet getuigen.
Bij een goede verdediging in strafzaken is niet alleen de verdachte gebaat, maar ook de samenleving. Met een goede verdediging kan worden voorkomen dat in het kader van de opsporing en vervolging gegevens uit het voorhanden feitenmateriaal eenzijdig, voor de verdachte belastend materiaal wordt geselecteerd. Zo kan een goede verdediging bijdragen aan het doel van het strafproces: de waarheidsvinding.

De tolk en vertaler
De verdachte die geen Nederlands kent, moet kunnen begrijpen wat er wordt gezegd en wat er aan bewijsmateriaal en overige processtukken op tafel ligt. Het recht op tolkenbijstand maakt deel uit van het recht op een eerlijk proces zoals neergelegd in artikel 6 EVRM. De verdachte die de taal die ter zitting wordt gesproken niet verstaat of niet spreekt en die dus niet kan volgen wat er in zijn proces gebeurt, heeft mogelijkerwijs geen eerlijk proces. In het algemeen geldt niet dat een verdachte er recht op heeft dat alle stukken in zijn zaak schriftelijk worden vertaald. De 'Richtlijn tolkenbijstand in het opsporingsonderzoek in strafzaken' voorziet in de tolkenbijstand in het voorbereidend onderzoek.[17] Tijdens het gerechtelijk vooronderzoek (gvo) is de rc bevoegd een tolk te benoemen (artikel 191 Sv). Tijdens de zitting wordt, als een verdachte de Nederlandse taal niet of niet voldoende beheerst, het onderzoek niet voortgezet zonder de bijstand van de tolk (artikel 275 Sv).

2.1.5 De getuige en de deskundige

De getuige
Een getuige is iemand die iets over het strafbare feit kan verklaren. Onder een verklaring van een getuige wordt volgens het Wetboek van Strafvordering verstaan: bij het onderzoek op de terechtzitting gedane mededeling van feiten of omstandigheden, welke hij zelf waargenomen of ondervonden heeft. De getuige kan worden gedagvaard door de ovj, verdachte of rc. Hij legt zijn verklaring onder ede af. Het afleggen van een valse verklaring (meineed) is strafbaar gesteld in artikel 207 Sr.
Een bijzonder type getuige is de bedreigde getuige. Een bedreigde getuige is een getuige waarvan de identiteit voor de verdachte en diens raadsman geheim wordt gehouden, omdat hij door of vanwege de verdachte bedreigd

17 Stcrt. 1996, 168; Stcrt. 2007, 39.

is. In een dergelijk geval moet de rc onderzoeken of er sprake is van een serieuze bedreiging (artikel 226a-226f Sv). Als dit het geval is, hoeft de getuige niet op de openbare terechtzitting te verschijnen en mag zijn onder ede afgelegde (anonieme) verklaring voor de rc door de strafkamer als bewijsmiddel tegen de verdachte worden gebruikt. Voorwaarde is dat de verdediging op enig tijdstip in de procedure in de gelegenheid is gesteld om de getuige vragen te (doen) stellen. Het bewijs mag niet in doorslaggevende mate op de anonieme getuigenverklaring berusten.
Verder kent ons strafrechtsysteem de criminele getuige, de zogenoemde kroongetuige. Een kroongetuige is een verdachte die bereid is om als getuige op te treden tegen een andere verdachte. In ruil daarvoor krijgt hij strafvermindering bij de vervolging van zijn eigen strafzaak (artikel 226g-226j Sv). Deze constructie wordt wel gebruikt als zonder de verklaring van deze kroongetuige het bewijs niet rond is te krijgen.
Op 1 november 2006 is de *Wet afgeschermde getuige* in werking getreden (artikel 226m-226s Sv). Het doel van deze wet is om een bijdrage te leveren aan de bestrijding van terroristische misdrijven door de informatie van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD) in het strafproces te kunnen benutten voor het bewijs in strafzaken. Een gespecialiseerde rc kan getuigen horen in verband met mogelijk strafrechtelijk relevante informatie van veiligheidsdiensten. De identiteit van de verdachte wordt, met het oog op de staatsveiligheid, afgeschermd. Als de rc bepaalt dat de verdachte en diens raadsman de verhoren niet mogen bijwonen, kunnen vragen worden gesteld met tussenkomst van de rc.

De deskundige
De rechter kan, met het oog op de waarheidsvinding, behoefte hebben aan het oordeel van een deskundige, bijvoorbeeld een reclasseringswerker, een technicus, een ballistisch deskundige, een financiële deskundige, een psychiater of een psycholoog. Zowel de zittingsrechter als de rc is bevoegd deskundigen in te schakelen (artikel 227 Sv). Soms is de rechter verplicht een deskundige in te schakelen, bijvoorbeeld als de rechter de maatregel terbeschikkingstelling (tbs) wil opleggen.
Er is een aantal, onder justitie vallende, instellingen die deskundigheid 'in huis' hebben die relevant is voor de beantwoording van de vragen die in een strafrechtelijk onderzoek centraal staan. In de eerste plaats is dat het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Dit onderzoeksinstituut voert technisch, medisch-biologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek uit op verzoek van opsporingsinstanties, het OM en de zittende magistratuur. Verder ressorteert onder het ministerie van Justitie het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP), dat de rechterlijke macht in strafzaken adviseert over:

– de noodzaak van onderzoek naar de persoon van de verdachte in relatie tot toerekeningsvatbaarheid;
– de kans op recidive;
– de te volgen behandeling en beveiliging (klinisch en ambulant);
– de ontwikkelingsmogelijkheden van jongeren.

Het Pieter Baan Centrum (PBC) en de activiteiten van de voormalige Forensisch Psychiatrische Dienst (FPD) maken deel uit van het NIFP. In het PBC vindt klinische observatie plaats van verdachten door forensische psychiaters en psychologen en andere deskundigen. De onderzoeken monden uit in schriftelijke of mondelinge deskundigenverklaringen.
De deskundige treedt overigens ook vaak als getuige op in het voorbereidend onderzoek of ter terechtzitting. De verdachte kan zelf ook deskundigen laten horen.
Ter verbetering van de positie van deskundigen in strafzaken is op 21 juli 2007 een wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer. De toekomstige Wet deskundigen in strafzaken beoogt de deskundige een eigen positie met rechten en plichten toe te kennen. Ook komt er een landelijk register van vaste gerechtelijke deskundigen en regels voor de toelating tot dit register.[18]

2.1.6 De politie[19]

De taak en samenstelling van de politie zijn wettelijk geregeld in de Politiewet 1993 (PW) die op 1 april 1994 in werking trad. De strafrechtelijke bevoegdheden van de politie in de opsporingsfase zijn geregeld in het Wetboek van Strafvordering en in een aantal bijzondere wetten, zoals de Opiumwet en de Wet Wapens en munitie.
De politie bestaat uit 25 regionale politiekorpsen en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Dit korps houdt onder andere toezicht op het verkeer op de rijkswegen, het scheepvaart- en het vliegverkeer. Ook zorgt het voor de bewaking van de leden van het Koninklijk Huis en levert specialistische ondersteuning en materiaal. Voorts is bij het KLPD een aantal landelijke recherchetaken ondergebracht in de Dienst Nationale Recherche Informatie en ook de Spoorwegpolitie en de Verkeerspolitie vallen onder het KLPD.
Artikel 3 van de PW brengt het politiepersoneel samen onder het verzamelbegrip ‘ambtenaar van de politie’. Onder dit begrip vallen niet alleen de reguliere executieve ambtenaren (zoals de agent), maar ook de administratieve ambtenaren. Ook vrijwillige ambtenaren (aangesteld voor de uitvoering van de politietaak waar sprake is van piekbelastingen voor

18 Kamerstukken 31 116.
19 Zie hoofdstuk 4.

de reguliere politie) en de bijzondere ambtenaren van de politie (o.a. de Rijksrecherche) worden als ambtenaren van de politie aangemerkt.

Artikel 2 PW noemt de volgende taken van de politie: zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. De handhaving van de rechtsorde valt in drie onderdelen uiteen.

– *De strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde*. Politietaken hierbij zijn: de daadwerkelijke voorkoming, opsporing en beëindiging van strafbare feiten. Ook de eerste opvang van slachtoffers van delicten wordt tot de strafrechtelijke ordehandhaving gerekend.
– *De openbare-ordehandhaving*. Het gaat hier bijvoorbeeld om de begeleiding van demonstraties.
– *De taken ten dienste van de justitie*. Het gaat bijvoorbeeld om de betekening[20] van gerechtelijke mededelingen in strafzaken en de dienst bij de gerechten.

De politie moet ingevolge artikel 2 PW haar taak uitoefenen 'in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels'. Het OM oefent gezag uit over de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en het verrichten van taken ten behoeve van justitie. Voor zover het de handhaving van de openbare orde in de gemeente en het verlenen van hulp betreft, is de burgemeester het bevoegde gezag. De politie heeft bij de vervulling van haar taken dus met twee gezagsdragers te maken. Hoewel er formeel een strikte scheiding is, overlappen deze taken in de praktijk. Daarom overleggen de burgemeester, de officier van justitie en het hoofd van het regionale politiekorps (de korpsbeheerder) regelmatig in het zogenoemde 'driehoeksoverleg' (artikel 14 PW).

De bijzondere opsporingsdiensten
Naast de reguliere politie zijn er bijzondere opsporingsdiensten die ressorteren onder ministeries en die een specifieke opsporingstaak hebben op het beleidsterrein waarvoor de betrokken minister verantwoordelijkheid draagt. Zo zijn er de Algemene Inspectiedienst (AID) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de Belastingdienst/Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst (Belastingdienst/FIOD-ECD) van het ministerie van Financiën, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van het ministerie van VROM. De betrokken minister is verantwoordelijk voor het beheer van de dienst en het algemene handhavingsbeleid van de wetten waarmee de dienst te maken heeft. Tegelijkertijd oefent de ovj gezag

20 Betekenen: uitreiken van een gerechtelijk of ambtelijk schrijven door een in de wet aangegeven persoon.

uit over de bij de dienst werkzame opsporingsambtenaren (artikel 148(a) lid 2 Sv).
Medewerkers van deze diensten waren voorheen buitengewone opsporingsambtenaren. Maar na de inwerkingtreding van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten op 1 juni 2007 is aan de opsporingsambtenaren van de bijzondere opsporingsdiensten een algemene opsporingsbevoegdheid toegekend op basis van artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering en werken zij vooral onder het gezag van het functioneel parket (zie verder paragraaf 2.1.7).

2.1.7 Het Openbaar Ministerie [21]

Het OM is een overheidsorgaan met als taken: wetten te handhaven, strafbare feiten op te sporen en te vervolgen, voor de tenuitvoerlegging van strafvonnissen zorg te dragen en de rechter te informeren voor zover de wet dat voorschrijft. Het OM bepaalt of een strafbaar feit wordt voorgelegd aan een rechter, of door het OM zelf wordt afgedaan met een transactie of een sepot.
Het OM maakt deel uit van de rechterlijke macht. De leden van het OM zijn officieren van justitie (ovj's), advocaten-generaal (ag's) en procureurs-generaal (pg's). Net als rechters worden zij aangeduid als rechterlijke ambtenaren, maar zij zijn niet met rechtspraak belast. Ook worden de leden van het OM aangeduid met de term *staande magistratuur*.
In tegenstelling tot de rechters worden leden van het OM niet voor het leven benoemd. Hoewel zij dus geen rechter zijn, doen de leden van het OM wel vanuit het algemeen belang hun werk. De leden van het OM hebben tot taak ervoor te zorgen dat in een strafzaak recht wordt gedaan. Dat houdt meer in dan ervoor te zorgen dat een verdachte wordt veroordeeld.

De organisatie van de rechterlijke macht is hoofdzakelijk geregeld in de Wet op de rechterlijke organisatie (Wet RO). Het OM is georganiseerd in zogenoemde parketten: het Parket-Generaal, de 19 arrondissementsparketten (bij elke rechtbank), de vijf ressortsparketten (bij elk gerechtshof), een landelijk parket en het parket bij de Hoge Raad.
Het Parket-Generaal wordt gevormd door het College van procureurs-generaal en zijn staf (artikel 135 Wet RO). Bij het Parket-Generaal staat het leiding geven aan het OM centraal en niet de individuele strafzaak. Het College staat aan het hoofd van het OM en bestaat uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden. De pg's bepalen het landelijke opsporings- en vervolgingsbeleid. Het college kan aan de leden van het OM aanwijzingen geven betreffende de uitoefening en de taken en bevoegdheden van het OM (artikel 130 Wet RO). Deze aanwijzingen kunnen zowel algemeen

21 Zie hoofdstuk 5.

van aard zijn als gericht zijn op een specifieke zaak. De ovj's zijn wettelijk gebonden aan deze instructies. De Minister van Justitie is verantwoordelijk voor het beleid van het OM. Daarom is de minister betrokken bij het opstellen van het beleid en vindt regelmatig overleg plaats tussen de minister en het College van pg's. Ook is de minister is bevoegd om aan het OM aanwijzingen te geven (artikel 127 Wet RO, zie ook paragraaf 2.1.2).
Op het terrein van de ontnemingswetgeving en van de verkeershandhaving wordt het College van pg's beleidsmatig ondersteund door respectievelijk het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie (BOOM, zie verder paragraaf 2.2.1) en door het Bureau Verkeershandhaving Openbaar Ministerie (BVOM). Dit laatste bureau verzorgt ook de afdoening van straf- en beroepszaken in geval van verkeersovertredingen.
De Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM) behandelt bezwaarschriften op basis van de Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (zgn. Mulderzaken), en verwerkt de strafzaken op grond van artikel 8 Wegenverkeerswet (rijden onder invloed) en artikel 30 Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (onverzekerd rijden).

De strafzaken worden in eerste aanleg behandeld door de arrondissementsparketten, in hoger beroep door de ressortsparketten en in cassatie door het parket verbonden aan de Hoge Raad.
Elk arrondissementsparket staat onder leiding van een hoofdofficier van justitie. Deze is ervoor verantwoordelijk dat het beleid van het OM in het arrondissement goed wordt uitgevoerd. Op elk parket werkt een aantal ovj's. Zij vertegenwoordigen het OM bij de arrondissementsrechtbanken. De ovj's worden ondersteund door parketsecretarissen en administratief medewerkers. Tot de voornaamste werkzaamheden van het arrondissementsparket behoort niet alleen het vervolgen van strafbare feiten voor rechtbank of kantongerecht, maar ook het leidinggeven aan het opsporingsonderzoek dat door de politie en bijzondere opsporingsdiensten wordt verricht.
Een ressortsparket staat onder leiding van een hoofdadvocaat-generaal. De taak van het OM bij de gerechtshoven is de vervolging in hoger beroep.
Naast de arrondissements- en ressortsparketten is er het zogenoemde twintigste parket: het *landelijk parket* dat niet is gekoppeld aan een arrondissement of een hof en is gevestigd in Rottterdam. Het landelijk parket is belast met de aansturing van het Landelijk Rechercheteam (LRT) dat als taak heeft de bestrijding van zware georganiseerde criminaliteit met een landelijk of internationaal karakter. Het landelijk parket behandelt de strafzaken die uit de onderzoeken van het LRT voortkomen. Daarnaast behandelt het ook rechtshulpverzoeken uit het buitenland en levert capaciteit voor internationale samenwerkingsverbanden zoals *joint investigation teams* met buitenlandse opsporingsdiensten. Verder kent het OM ook het functioneel parket dat tot doel heeft om de criminaliteit te bestrijden op het gebied van milieu, economie en fraude. Dit werkterrein is breed

en daarom is bepaald dat het *functioneel parket* verantwoordelijk is voor de opsporing en vervolging van strafzaken waarin een bijzondere opsporingsdienst (BOD) de voortrekkende rol vervult.
Ten slotte is er een *parket bij de Hoge Raad* dat, sinds de wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie in 1999, geen deel meer uitmaakt van het OM. De taak van het OM bij de Hoge Raad is primair het uitbrengen van adviezen aan de Hoge Raad over de in de cassatie- of herzieningszaak te nemen beslissing. Deze adviezen worden aangeduid met de term *conclusies*. Aan het hoofd van het parket bij de Hoge Raad der Nederlanden (HR) staat een pg. De pg bij de HR is voor het leven benoemd en is, naast de taken in het kader van de cassatie en herziening, belast met enkele bijzondere verantwoordelijkheden zoals de vervolging van ambtsmisdrijven en -overtredingen begaan door leden van het parlement, ministers en staatssecretarissen (artikel 111 Wet RO).

Op grond van de resultaten van het opsporingsonderzoek besluit de ovj of hij een verdachte al dan niet gaat vervolgen. Het OM heeft een vervolgingsmonopolie, dat wil zeggen dat alleen het OM, bij uitsluiting van alle andere personen en instanties, bevoegd is om strafzaken bij de strafrechter aan te brengen. De ovj heeft een recht tot vervolgen, niet de plicht daartoe. Het *opportuniteitsbeginsel*[22] geeft de ovj de ruimte om een aan hem voorgelegd strafbaar feit niet te vervolgen (seponeren). Het OM kan afzien van strafvervolging als het algemeen belang daarmee is gediend (artikel 167 lid 2 en 242 lid 2 Sv).
Het OM heeft twee sepotmogelijkheden.

– *Technisch sepot*. Hiervan is sprake als het OM tot de conclusie is gekomen dat (verdere) vervolging geen zin heeft, omdat uit het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk vooronderzoek (gvo) is gebleken dat vervolging niet tot een veroordeling zal kunnen leiden, de verdachte ten onrechte als verdachte is gesignaleerd, het wettig bewijs ontbreekt, het OM niet-ontvankelijk is, de rechter niet bevoegd is of omdat het feit of de dader niet strafbaar is.
– *Beleidssepot*. Hiervan is sprake als de vervolging haalbaar is, maar de ovj om redenen van opportuniteit afziet van vervolging. De leeftijd van de verdachte kan een dergelijke reden zijn. Ook kan 'het algemeen belang' een vervolging in de weg staan, bijvoorbeeld (mogelijke) strijd met het landsbelang. De ovj kan van deze beleidssepotbevoegdheid ook voorwaardelijk gebruikmaken *(voorwaardelijk sepot)*. Hij bericht dan aan de verdachte dat hij hem niet zal vervolgen indien deze binnen een bepaald tijdsbestek voldoet aan de gestelde voorwaarde. Voldoet de verdachte daar niet aan, dan kan hij alsnog gedagvaard worden.

22 Dit beginsel staat tegenover het legaliteitsbeginsel dat bijvoorbeeld in Duitsland geldt en dat inhoudt dat de overheid de plicht heeft om alle substantiële zaken te vervolgen; zie ook voetnoot 1.

Ter voorkoming van strafvervolging kan de ovj de verdachte een *transactie* aanbieden (schikking met de verdachte treffen). Een dergelijke schikking bestaat uit het voldoen aan een voorwaarde, zoals (in de meeste gevallen) betaling van een geldsom, het verrichten van een taakstraf of het afstand doen van voorwerpen, waartegenover de ovj van (verdere) vervolging afziet.[23] Een dergelijke transactie is mogelijk voor alle overtredingen en misdrijven waarop een maximale gevangenisstraf van zes jaar is gesteld. Het voorwaardelijke sepot en de transactie zijn geen vormen van vervolging maar ze ontlenen hun werking aan de dreiging dat verder kan worden vervolgd.
Het OM is behalve met de opsporing en vervolging van verdachten van strafbare feiten ook belast met de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van strafrechtelijke beslissingen. Deze zogenoemde tenuitvoerlegging, vooral van vrijheidsstraffen, taakstraffen en geldboetes, wordt ook wel *executie* genoemd. Het OM heeft de feitelijke tenuitvoerlegging gedelegeerd aan verschillende justitiële of (op het gebied van tbs en jeugddetentie) daartoe aangewezen particuliere instellingen. Met de inning van geldboetes is bijvoorbeeld het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) belast.

Wet OM-afdoening
De vormen waarin het OM een zaak kan afdoen zonder dat deze de rechter bereikt, zijn dus het (voorwaardelijk) sepot en de transactie. Uit het feit dat de verdachte bereid is om te voldoen aan de hem gestelde voorwaarden om de strafvervolging te voorkomen mag niets worden afgeleid over de schuldvraag, of over de vraag of hij gedaan heeft waarvan hij wordt verdacht.
Met de inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening[24] (veelal aangeduid als: Wet OM-Boete) is hierin verandering gekomen. De buitengerechtelijke afdoening van (lichtere) strafzaken krijgt de vorm van een *strafbeschikking* die wordt uitgevaardigd door de ovj (artikel 257a e.v. Sv). In die strafbeschikking wordt de schuld van de verdachte aan het strafbare feit vastgesteld en het staat daarmee gelijk aan een veroordeling, als de verdachte daartegen niet tijdig verzet instelt. Bij de strafbeschikking – een daad van vervolging[25] – kan de ovj een aantal straffen en maatregelen opleggen: een taakstraf van maximaal 180 uur, een geldboete, een onttrekking aan het verkeer, een schadevergoedingsmaatregel of een ontzegging van de rijbevoegdheid van maximaal zes maanden. Verder kan de strafbeschikking aanwijzingen inhouden waar de verdachte aan moet voldoen, zoals het afstand doen van voorwerpen, de betaling van een bedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel of de storting van een geldsom in

23 Zie artikel 74 lid 2 Sv voor een volledig overzicht van de voorwaarden waaruit de transactie kan bestaan.
24 Stb. 2006, 330, Kamerstukken 29 849. Zie verder ook: Doorenbos (2005), Hartmann (2007).
25 Zie hierover o.a. Groenhuijsen & Simmelink (2005).

het Schadefonds geweldsmisdrijven. De naleving van de aanwijzingen kan tot op zekere hoogte worden afgedwongen doordat de strafbeschikking ten uitvoer kan worden gelegd alsof het een strafvonnis was. Terwijl in het huidige systeem bij de niet-naleving van een transactie of sepotvoorwaarden de ovj moet dagvaarden, is dat in het nieuwe systeem niet noodzakelijk. De nieuwe wettelijke regeling is dat in de strafbeschikking straffen en maatregelen opgenomen kunnen worden waarvan de tenuitvoerlegging niet van de medewerking van de betrokkene afhankelijk is.
Om te voorkomen dat verdachten niet aan een dergelijke strafbeschikking zullen voldoen, moet de ovj de verdachte horen om na te gaan of verdachte bereid is zich te onderwerpen aan de op te leggen taakstraf, geldboete of ontzegging van de rijbevoegdheid (artikel 257c lid 1 Sv). Als het gaat om bedragen van meer dan 2000 euro moet de verdachte worden bijgestaan door een raadsman (artikel 257c lid 2 Sv). Tegen de strafbeschikking kan de verdachte binnen twee weken verzet aantekenen bij het parket dat de beschikking heeft uitgevaardigd (artikel 257e Sv), waarna alsnog een rechterlijke behandeling volgt (artikel 255f lid 3 Sv). Dat is een gewone strafzaak waarin de rechter niet gebonden is aan de inhoud van de strafbeschikking. Als de verdachte niet in actie komt en de boete kan niet worden geïnd in het executietraject, dan is geen vervangende hechtenis mogelijk, want er is geen sprake van een rechterlijke bemoeienis. Wel kan de verdachte worden gedagvaard en kan een terechtzitting volgen.
Met de inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening is een belangrijke systeemwijziging tot stand gekomen. Immers, niet langer is uitsluitend de strafrechter bevoegd tot het opleggen van strafrechtelijke sancties. De strafbeschikking zal op den duur de transactie (artikel 74 Sr) geheel vervangen. De Wet OM-afdoening is deels in werking getreden vanaf 1 januari 2008.[26]

2.1.8 De rechter[27]

De berechting van strafbare feiten wordt in de Grondwet opgedragen aan de rechterlijke macht (artikel 113 lid 1 Gw). De Grondwet bepaalt niet welke gerechten tot de rechterlijke macht behoren; dat regelt de Wet op de rechterlijke organisatie (Wet RO). Artikel 2 van deze wet wijst aan welke gerechten tot de rechterlijke macht behoren: de rechtbanken, de gerechtshoven en de Hoge Raad. De driedeling heeft te maken met het feit dat een strafzaak in Nederland in meer instanties, door meer gerechten kan worden beoordeeld. Uitspraken van de rechtbanken worden vonnissen genoemd; uitspraken van de gerechtshoven en de HR arresten.

26 Stb. 2008, 4.
27 Zie hoofdstuk 5.

De strafrechtspraak geschiedt in Nederland door beroepsrechters en rechters-plaatsvervanger. Deze laatsten zijn functionarissen die het rechterschap niet als hoofdbetrekking uitoefenen. Nederland kent geen jury-rechtspraak en slechts in enkele gevallen is een niet-jurist (deskundige) bij de rechtspraak betrokken.[28]
De zittingen zijn zo veel mogelijk openbaar. Zittingen bij de kinderrechter vinden in beginsel achter gesloten deuren plaats (artikel 289 Sv). Uit het EVRM, het IVBP en de Grondwet vloeien twee eisen voor het functioneren van de rechterlijke macht voort: onafhankelijkheid en onpartijdigheid.[29]
Met de onafhankelijkheid van de rechter wordt in het bijzonder gedoeld op de onafhankelijkheid van de uitvoerende macht. Met het oog hierop worden rechters voor het leven benoemd en wordt de rechtspositie voor rechters wettelijk vastgesteld (artikel 117 Gw).
Onpartijdigheid houdt in dat een rechter geen speciale binding mag hebben met één van de procespartijen en ook verder niet vooringenomen is of de indruk wekt vooringenomen te zijn. Indien er ten aanzien van een rechter feiten of omstandigheden zijn waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden, kan die rechter door de verdachte of het OM worden gewraakt. Dat houdt in dat zij bezwaar maken tegen deelneming van de rechter in een zaak (artikel 512-515 Sv). De rechter die zelf meent dat daar sprake van is, kan zich verschonen. Dat wil zeggen dat hij zich onttrekt aan de behandeling van de zaak (artikel 517-518 Sv).

Er zijn in Nederland 19 *rechtbanken*. Het rechtsgebied[30] van een rechtbank heet arrondissement. Binnen een rechtbank houden zich twee sectoren bezig met strafzaken: de sector kanton en de sector straf. De kantonrechter in strafzaken is een alleensprekende rechter. Hij behandelt alleen overtredingen, maar geen economische overtredingen. De strafsector van de rechtbank behandelt in de regel alle misdrijven. De strafsector van de rechtbank kent een aantal alleensprekende rechters (enkelvoudige kamer) zoals de politierechter, de economische politierechter en de kinderrechter. In ingewikkelde gevallen spreekt de rechtbank recht met drie rechters, de meervoudige kamer. De ovj bepaalt of hij een zaak aanbrengt bij een enkelvoudige of meervoudige kamer. Als de rechter daartoe aanleiding ziet, kan hij een zaak verwijzen naar een meervoudige kamer; het omgekeerde is ook mogelijk. Naast de hoofdvestiging van de rechtbank zijn er nog andere plaatsen waar zittingen worden gehouden: de neven*vestigings*plaatsen en neven*zittings*plaatsen.

28 In twee situaties wordt recht gesproken (mede) door leken: (1) de meervoudige militaire kamer van de rechtbank en van het gerechtshof Arnhem bestaat uit een militair lid en twee leden van de rechterlijke macht; (2) penitentiaire kamer van het hof Arnhem (ter behandeling van het beroep tegen negatieve beslissingen over de vervroegde invrijheidstelling) bestaat uit twee gedragsdeskundigen en drie leden van de rechterlijke macht. Zie over de leek als rechter en de rechter als leek: Malsch (2003).
29 Zie over de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid: Eshuis & Ter Voert (2003).
30 De rechtsgebieden van de hoven en de rechtbanken zijn geregeld in de Wet op de rechterlijke indeling 1951.

Er zijn in Nederland vijf *gerechtshoven*. Het rechtsgebied van een gerechtshof heet: ressort.
De gerechtshoven behandelen rechtbankzaken in hoger beroep. De hoven wijzen arrest met drie rechters, raadsheren genoemd (ook als een van die rechters een vrouw is).
Er wordt in de Grondwet één gerecht bij name genoemd en dat is de *Hoge Raad der Nederlanden* (HR). De HR is het hoogste nationale rechtscollege op het gebied van het strafrecht en is gevestigd in Den Haag. Bij de HR is geen sprake van hoger beroep, maar van beroep in cassatie (vernietiging). De HR beoordeelt de zaak niet meer in volle omvang (er worden bijvoorbeeld geen getuigen meer gehoord) en stelt de feiten niet meer vast. De HR is geen feitelijke instantie. De HR gaat uit van de feiten zoals die door de rechtbank of het hof zijn vastgesteld en onderzoekt zelf of de voorschriften uit de wet in acht zijn genomen en of het recht op de juiste manier is toegepast. Indien dit niet het geval is, kan een rechterlijke beslissing worden vernietigd en voor verdere afdoening terugverwezen naar een ander hof dan het hof dat de vernietigde beslissing heeft genomen. De HR spreekt recht met drie raadsheren in eenvoudige zaken en met vijf raadsheren in ingewikkelde zaken.

De griffier
De griffier verleent bijstand aan de rechter tijdens verhoren en zittingen, notuleert wat op de rechtszitting gebeurt en stelt het proces-verbaal (pv) van de zitting vast (artikel 326-327 Sv).
Ook de rc wordt door een griffier bijgestaan (artikel 171-172 Sv).

De Raad voor de rechtspraak
Bij de wijziging van de Wet op de rechterlijke organisatie op 1 januari 2002 is een Raad voor de rechtspraak (Rvdr) in het leven geroepen (artikelen 84-109 Wet RO). Deze heeft als centrale opdracht gekregen het functioneren van de rechtspraak te bevorderen en dit valt uiteen in een viertal specifieke taken:
1 de opstelling van de begroting voor de rechtspraak en de toekenning van de budgetten aan de gerechten;
2 de ondersteuning van de bedrijfsvoering van de gerechten, inclusief de zorg voor landelijke voorzieningen;
3 de bevordering van de kwaliteit van de rechtspraak;
4 de advisering aan regering en parlement over wetgeving en beleid met gevolgen voor de rechtspraak.

De Hoge Raad ressorteert niet onder de Rvdr. De Rvdr heeft geen bevoegdheden op het terrein van benoemingen en bevorderingen van rechters.

2.1.9 De reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming[31]

De reclassering
De reclassering is geen orgaan van de strafrechtspleging zoals de politie en het OM dat zijn, maar is wel nauw bij de strafrechtspleging betrokken. Er zijn drie reclasseringsorganisaties aangewezen door de Minister van Justitie: Reclassering Nederland, de Stichting Verslavingsreclassering van de Geestelijke Gezondheidszorg Nederland en de afdeling Jeugdzorg en Reclassering van het Leger des Heils. De werkzaamheden van de reclassering zijn wettelijk geregeld in de Reclasseringsregeling 1995 (Stb. 1994, 875). De reclassering heeft drie kerntaken: onderzoek en voorlichting, begeleiding en toezicht, en ontwikkeling, organisatie en uitvoering van taakstraffen en andere alternatieve sancties.

– *Onderzoek en voorlichting*. In de voorlichtingsrapporten wordt een beeld geschetst van de persoon van de verdachte, zijn motieven en omstandigheden. Deze informatie kan voor de ovj en/of de rechter van belang zijn voor het bepalen van de (soort van) straf en de strafmaat.
– *Begeleiding en toezicht*. De reclassering geeft individuele begeleiding aan verdachte of veroordeelde cliënten. De ondersteuning vindt gedurende het gehele strafrechtelijke proces plaats. Begeleiding in de vorm van hulp en bijstand aan de verdachte vindt vooral plaats bij de vroeghulp, dat is het eerste bezoek aan een arrestant op een politiebureau of bij de rc. Volgens de wet moet de reclassering over elke in verzekering gestelde verdachte bericht ontvangen (artikel 59 lid 5 Sv). Indien de rc of de rechtbank de schorsing van de voorlopige hechtenis heeft bevolen, kan daarbij als bijzondere voorwaarde worden gesteld dat de verdachte zich dient te houden aan de aanwijzingen van de reclassering. Tevens kan een veroordeelde die zijn gevangenisstraf heeft uitgezeten, bij zijn terugkeer naar de maatschappij door de rechter verplicht worden zich onder toezicht te stellen van de reclassering. Dit gebeurt dan in het kader van een deels voorwaardelijke gevangenisstraf. Verder is de reclassering verantwoordelijk voor de uitvoering van penitentiaire programma's[32] en begeleidt zij ter beschikking gestelden die met proefverlof zijn of ten aanzien van wie de tbs met bevel tot verpleging voorwaardelijk is beëindigd of een tbs met voorwaarden is uitgesproken.
– *Ontwikkeling, organisatie en uitvoering van taakstraffen en andere alternatieve sancties*. De reclassering zorgt voor de organisatie en de begeleiding bij de uitvoering van taakstraffen en elektronisch toezicht (zie paragraaf 2.3.1).

31 Zie hoofdstuk 6.
32 De penitentiaire programma's ondersteunen de gefaseerde terugkeer in de maatschappij aan het einde van de vrijheidsstraf. Deze programma's zijn geregeld in de Penitentiaire beginselenwet. De eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering berust bij de directeur van de inrichting waar de veroordeelde zijn straf ondergaat.

De Raad voor de Kinderbescherming
Voor minderjarigen die in aanraking zijn gekomen met justitie en politie bestaat er, anders dan bij meerderjarigen, geen algemene reclasseringsinstelling. De regie ten aanzien van de jeugdreclassering ligt bij de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad coördineert de taakstraffen voor jeugdigen. Verder zijn bij de jeugdreclassering de gezinsvoogdij-instellingen en de afdeling Jeugdreclassering van het Leger des Heils betrokken. De jeugdreclassering draagt zorg voor de vroeghulp op het politiebureau. Binnen deze vroeghulp kan de raadsmedewerker op basis van het gesprek met de minderjarige vrijwillige jeugdreclassering aanbieden. De jeugdige wordt tevens geïnformeerd over het verdere verloop van de strafrechtelijke procedure. Vervolgens begint het zogenoemde basisonderzoek. De Raad verzamelt informatie betreffende de ontwikkeling en de achtergrond van de verdachte ten behoeve van voorlichting en advies aan de ovj.[33] De raadsonderzoeker brengt advies uit aan de ovj over de gewenste afdoening van een zaak, vanuit een pedagogisch perspectief. Als de ontwikkeling van de minderjarige ernstig in het gedrang is, kan de Raad een vervolgonderzoek doen. Dit onderzoek is diepgaander dan het basisonderzoek. Het vervolgonderzoek kan worden afgesloten met een gerichte verwijzing naar een voorziening voor jeugdzorg, met een verzoek tot een maatregel van kinderbescherming of met de inschakeling van de jeugdreclassering voor intensieve, niet-vrijblijvende begeleiding. Indien de ovj of de rechter een taakstraf oplegt, is het de taak van de Raad om de opgelegde taakstraf mogelijk te maken door voorbereiding en ondersteuning van de tenuitvoerlegging. De Raad voor de Kinderbescherming heeft een landelijk bureau en 22 lokale bureaus.

2.1.10 De Dienst Justitiële Inrichtingen[34]

De uitvoering van vrijheidsstraffen en strafrechtelijke vrijheidsbenemende maatregelen is voorbehouden aan de overheid. Die taak wordt verricht door de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), een agentschap van het ministerie van Justitie. De tenuitvoerlegging van vrijheidstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen vindt plaats in vier sectoren met verschillende soorten justitiële inrichtingen:
– *Sector gevangeniswezen: huizen van bewaring en gevangenissen.* Dit is met ruim 60 inrichtingen verreweg de grootste sector. Er wordt onderscheid gemaakt tussen inrichtingen voor mannen en voor vrouwen en van verschillend beveiligingsniveau: gesloten, halfopen en open inrichtingen.
– *Sector Justitiële Jeugdinrichtingen: opvang- en behandelinrichtingen.* In de opvanginrichtingen verblijven ook jongeren die nog wachten op

33 Artikel 494, 498 Sv.
34 Zie hoofdstuk 6.

de uitspraak van de rechter en jeugdigen die veroordeeld zijn tot de straf 'jeugddetentie'. In de opvanginrichtingen wordt vooral gewerkt aan de opvoeding van de jeugdigen. In behandelinrichtingen worden jongeren behandeld voor zogenoemde ontwikkelingsstoornissen die hebben geleid tot het plegen van een misdrijf. Zij hebben daarvoor een PIJ-maatregel (Plaatsing In een Justitiële Jeugdinrichting) opgelegd gekregen. Er verblijven ook jongeren in een behandelinrichting op basis van een kinderbeschermingsmaatregel. Het gaat dan om een ondertoezichtstelling (ots) of een uithuisplaatsing.
– *Sector tbs-klinieken*. In tbs-klinieken (tegenwoordig ook aangeduid als: forensisch psychiatrische centra) worden volwassenen opgenomen die een misdrijf hebben gepleegd en geheel of gedeeltelijk ontoerekeningsvatbaar zijn verklaard. Tbs-klinieken maken onderscheid tussen rijks- en particuliere inrichtingen. De particuliere inrichtingen worden gesubsidieerd door DJI.
– *Directie bijzondere voorzieningen (DBV)*. De aanleiding voor de inrichting van de (aanvankelijk tijdelijke) DBV in maart 2003 vormde de explosieve stijging van het aantal aangehouden bolletjesslikkers en andere drugskoeriers. Deze groep wordt geplaatst in speciale (nood) voorzieningen.

2.1.11 De Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Inspectie voor de Sanctietoepassing

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) is een onafhankelijk orgaan dat de Minister van Justitie adviseert op het gebied van de strafrechtstoepassing en over jeugdigen. Tevens is de Raad belast met de rechtspraak op penitentiair terrein, dat wil zeggen dat de Raad functioneert als een beroepsinstantie voor gedetineerden, jeugdigen en tbs'ers.
De 60 leden van de Raad worden door de Kroon benoemd en het bestuursreglement dat de werkwijze en procedures voor de Raad regelt, wordt door de Minister van Justitie vastgesteld.

Inspectie voor de Sanctietoepassing
Sinds 1 januari 2005 bestaat de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt). Deze organisatie is onafhankelijk, maar organisatorisch wel onderdeel van het ministerie van Justitie. De belangrijkste taak van de Inspectie is het toezicht op de effectiviteit en de kwaliteit van de uitvoering van sancties, in het bijzonder op de aspecten bejegening en beveiliging. Het werkterrein van de Inspectie omvat alle vestigingen van de reclassering en alle onder de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) ressorterende landelijke diensten en inrichtingen.

2.1.12 Het Centraal Justitieel Incasso Bureau[35]

Het CJIB is een agentschap van het ministerie van Justitie. De belangrijkste taak van het Centraal Justitieel Incasso Bureau(CJIB) is het innen van verkeersboetes die door de justitiële instanties aan burgers en bedrijven worden opgelegd. Het CJIB verzorgt het gehele inningstraject, startend met het verzenden van de beschikking en eindigend met dwangmaatregelen als gijzeling. Daarnaast int het CJIB schadevergoedingsmaatregelen, ontnemingsmaatregelen, door de strafrechter opgelegde boetes, politie- en OM-transacties. Rechtbanken, politiekorpsen, de Koninklijke Marechaussee en het OM maken gebruik van de diensten van het CJIB. Ten slotte vervult het CJIB verschillende taken met betrekking tot de coördinatie van taakstraffen en arrestatiebevelen.

2.2 De fasen in het strafproces

In deze paragraaf worden de verschillende fasen van het strafproces beschreven. De eerste fase van het strafproces is de strafvordering in eerste aanleg en de tweede fase is de behandeling in hoger beroep en/of cassatie. De laatste fase is de tenuitvoerlegging van het rechterlijke vonnis. De paragraaf eindigt met een korte weergave van grensoverschrijdend handelen van justitie-autoriteiten (de internationale rechtshulp).

2.2.1 Strafvordering in eerste aanleg

Het strafproces in eerste aanleg bestaat uit het voorbereidend onderzoek en het onderzoek ter terechtzitting. Het voorbereidend onderzoek bestaat uit het opsporingsonderzoek, en eventueel een gerechtelijk vooronderzoek (gvo) en/of een strafrechtelijk financieel onderzoek. De ovj is verantwoordelijk voor het opsporingsonderzoek, de rc voor het gvo. De rechter draagt de verantwoordelijkheid voor het onderzoek ter terechtzitting. In de literatuur wordt dat laatste ook wel aangeduid als: hoofdonderzoek of eindonderzoek. Het hoofdonderzoek omvat óók de beraadslaging en de einduitspraak.

Het opsporingsonderzoek
Het strafproces begint vrijwel altijd met een opsporingsonderzoek. Veel zaken worden in deze fase al definitief afgerond en worden niet verder vervolgd, omdat onvoldoende gegevens zijn verzameld om de zaak voor de rechter te kunnen brengen of omdat de zaak geschikt is voor een *transactie* of een *sepot*.

35 Zie hoofdstuk 6.

Het opsporingsonderzoek begint als de politie of een andere opsporingsambtenaar kennis neemt van een vermoedelijk gepleegd strafbaar feit door een aangifte, door ontdekking op heterdaad of door zelf onderzoek te doen. Tijdens het opsporingsonderzoek verzamelen opsporingsambtenaren zoveel mogelijk gegevens, o.a. door het horen van getuigen, het zoeken van sporen en het inwinnen van deskundigenadvies. De resultaten van het opsporingsonderzoek worden vastgelegd in een *proces-verbaal* (pv). Daarin staat om welke strafbare feiten het gaat, wanneer deze plaatsvonden, wie de verdachten zijn en wat deze verdachten hebben verklaard, enzovoort. Het pv van een opsporingsambtenaar is één van de belangrijkste strafprocessuele stukken, omdat het op de terechtzitting kan worden gebruikt als doorslaggevend bewijsmiddel (artikel 344 lid 2 Sv).
De politie maakt niet altijd een pv op. Zij kan de zaak seponeren indien het een kleine overtreding betreft. Het pv blijft dan achterwege. Het *politiesepot* is niet wettelijk geregeld maar wordt wel in de rechtspraak erkend.[36] De politie heeft ten aanzien van minderjarigen nog een (voorwaardelijke) sepotbevoegdheid, onder verantwoordelijkheid van het OM, de zogenoemde Halt-afdoening (zie paragraaf 2.3.2).
Tevens is het mogelijk dat de zaak zich leent voor een politietransactie (artikel 74c Sr). Door opsporingsambtenaren kan een transactie[37] worden aangeboden aan iedereen voor overtredingen, aan volwassenen voor misdrijven. Als aan een voorwaarde (betaling van een geldsom) wordt voldaan, vindt geen vervolging plaats.

Tijdens het opsporingsonderzoek kunnen de politie en de officier van justitie *dwangmiddelen* toepassen. Dit zijn bevoegdheden waarmee inbreuken kunnen worden gemaakt op de rechten en vrijheden van personen, bijvoorbeeld inbeslagneming van voorwerpen die als bewijsmateriaal kunnen dienen, onderzoek aan kleding, vragen naar het burgerservicenummer. De wet geeft precies aan wanneer welk dwangmiddel mag worden toegepast. De meest verstrekkende dwangmiddelen die de politie mag toepassen zijn aanhouding, ophouden voor verhoor, en inverzekeringstelling. Als het gaat om optreden waarmee inbreuk wordt gemaakt op grondrechten van burgers, dan moet de ovj (bijvoorbeeld bij schouw; artikel 150 Sv of stelselmatige observatie; artikel 97 Sv) of de rc (bijvoorbeeld bij doorzoeken van woningen; artikel 110 Sv) daarover beslissen.

De verdachte kan na aanhouding worden meegenomen naar het politiebureau om te worden verhoord. Dit ophouden voor verhoor mag maximaal zes uur duren.[38]

36 Enschedé (2005), pagina 120.
37 De tot transactie gerechtigde opsporingsambtenaren worden aangewezen bij Algemene Maatregel van Bestuur. Hun transactiebevoegdheid is afgeleid van die van het OM.
38 De uren tussen 24.00 en 9.00 uur niet meegerekend.

Als het belang van het onderzoek[39] dat vereist, kan de verdachte *in verzekering* worden gesteld. Dit bepaalt de hulp-ovj of de ovj zelf. Het bevel tot inverzekeringstelling wordt slechts verleend bij een strafbaar feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten (artikel 67 en 67a Sv). De termijn voor inverzekeringstelling is ten hoogste drie dagen. Bij dringende noodzakelijkheid kan het bevel door de officier eenmaal voor ten hoogste drie dagen worden verlengd. Wel moet de verdachte uiterlijk drie dagen en vijftien uur na zijn aanhouding worden voorgeleid aan de rc die is belast met strafzaken (artikel 59a Sv). Bij minderjarigen treedt de kinderrechter op als rc.
Indien de ovj de verdachte langer vast wil houden, moet hij bij de rc de *inbewaringstelling* vorderen. Hierdoor kan de verdachte nog eens veertien dagen worden vastgehouden. Binnen de termijn van de inbewaringstelling kan de politie nader onderzoek doen naar de feiten waarop de verdenking is gebaseerd. Verder kan binnen die termijn de ovj de (raadkamer van de) rechtbank vragen *gevangenhouding* van de verdachte te bevelen. Indien het een minderjarige verdachte betreft, vraagt de ovj het bevel tot gevangenhouding aan de kinderrechter. Indien de rc in zijn bevel inbewaringstelling al heeft aangegeven dat er volgens hem tegen de verdachte ernstige verdenkingen bestaan en dat tevens bij vrijlating een kans op herhaling bestaat, zal de raadkamer van de rechtbank doorgaans een bevel tot gevangenhouding afgeven. De duur van dit bevel is maximaal 90 dagen.

Vervolgens dient de zaak door de ovj ter terechtzitting te worden gebracht. De rechter kan vervolgens verder uitstel bevelen, als het vooronderzoek nog niet is voltooid.
Na afloop van het opsporingsonderzoek kan de ovj verschillende beslissingen nemen: seponeren, transigeren (tot een schikking komen), een gvo vorderen of, indien de ovj van oordeel is dat er voldoende bewijs is om tot een veroordeling te komen, overgaan tot de dagvaarding van de verdachte.

Het gerechtelijk vooronderzoek (artikel 181 Sv)
Voordat bepaalde dwangmiddelen kunnen worden toegepast is het gvo wettelijk voorgeschreven. De ovj bepaalt of er een gvo wordt gevorderd, dat vervolgens onder leiding van de rc plaatsvindt. Tegelijkertijd mag de ovj het opsporingsonderzoek voortzetten. De bevoegdheden van de rc gaan verder dan die van de politie en de ovj. De rc beslist over het afgeven van machtigingen voor de toepassing van dwangmiddelen, zoals huiszoeking tegen de wil van de bewoner, afluisteren van telefoonverkeer, onderzoek aan lichaam of kleding, afnemen van lichaamsmateriaal voor

39 In het belang van het onderzoek kan bijvoorbeeld zijn: het nader verhoren van de verdachte, de confrontatie van getuigen met de verdachte, het opsporen van een medeverdachte zonder dat de verdachte de gelegenheid heeft hem in te lichten of het achterhalen of verifiëren van de identiteit van de verdachte.

DNA-onderzoek. De rc is ook belast met het, eventueel onder dwang, horen van getuigen en de verdachte. Het gvo is zowel aanvullend op het opsporingsonderzoek als voorbereidend voor de terechtzitting.
Zodra de rc meent dat genoeg gegevens voorhanden zijn voor een beslissing over het vervolg van de strafzaak, kan hij het gvo sluiten. Dat zal hij ook doen als hij meent dat het onderzoek niet voldoende informatie oplevert om verdere vervolging te rechtvaardigen.
Na afloop van het gvo moet de ovj beslissen of hij van verdere vervolging afziet (seponeert of voorwaardelijk seponeert), de verdachte een transactie aanbiedt, dan wel hem gaat dagvaarden. De ovj blijft verantwoordelijk voor de strafvervolging van de verdachte en neemt uiteindelijk zelf de beslissing over de verdere vervolging van de zaak. De rechter kan dus alleen zaken ter berechting voorgelegd krijgen als de officier daartoe besluit.

Bij de invoering van het Wetboek van Strafvordering in 1926 werd in de meeste strafzaken het voorbereidend onderzoek uitgevoerd in de vorm van een gvo en dus door de rc. Met de verdergaande professionalisering van de politie is dat in de loop van de tijd veranderd en kreeg het voorbereidend onderzoek in steeds meer zaken de vorm van een opsporingsonderzoek. Deze ontwikkeling is door de wetgever gevolgd in het bijzonder in de Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden (Wet BOB) waarin de ovj de centrale autoriteit van het voorbereidend onderzoek is. Voor de daarin geregelde bijzondere opsporingsmethoden, zoals stelselmatige observatie en pseudo-koop, heeft de ovj exclusieve beslissingsbevoegdheid.[40]
Verder komt het steeds vaker voor dat de betrokkenheid van de rc voor bepaalde onderzoekshandelingen wordt geregeld in de wet buiten het kader van een gvo zoals in de Wet BOB, waar voor de telefoontap en het direct afluisteren een machtiging van de rc is vereist zonder dat een gvo is gevorderd.

Het strafrechtelijk financieel onderzoek
Los van de voorbereiding op de berechting van een strafbaar feit kan een 'voorbereidend onderzoek' worden verricht om het wederrechtelijk verkregen financiële voordeel af te romen. Dit strafrechtelijk financieel onderzoek (sfo) wordt door de ovj ingesteld, waarbij hij een machtiging nodig heeft van de rc om het sfo te openen (artikel 126 Sv). Het onderzoek is gericht op de bepaling van het door de verdachte wederrechtelijk verkregen voordeel, met het oog op de ontneming daarvan (artikel 36e Sr en 126 Sv). Het onderzoek kan worden ingesteld in geval van verdenking van een strafbaar feit waarvoor een geldboete van de vijfde categorie (max

40 Bij enkele zeer ingrijpende methoden zoals burgerinfiltratie en politiële infiltratie is de toestemming van het College van procureurs-generaal nodig dat zich laat adviseren door de centrale toetsingscommissie (CTC).

€ 67.000) kan worden opgelegd, en waardoor op geld waardeerbaar voordeel van enig belang kan zijn verkregen.
Bij de uitvoering van de ontnemingswetgeving speelt het Bureau Ontnemingswetgeving van het Openbaar Ministerie (BOOM) een rol. Dit bureau ondersteunt vooral in complexe ontnemingszaken het OM en in mindere mate ook de opsporingsinstanties en de zittende magistratuur bij de uitvoering van de beslag-, beheer- en executietaken. De vordering tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel zal als regel binnen twee jaar na de einduitspraak in eerste aanleg aanhangig moeten worden gemaakt. De behandeling door de rechter van een ontnemingszaak verloopt vrijwel op dezelfde wijze als het gewone onderzoek ter zitting (artikel 511 d, e Sv). De vordering tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel kan alleen worden toegewezen als in eerste aanleg in de hoofdzaak een veroordeling heeft plaatsgevonden.

Het onderzoek ter terechtzitting
Het onderzoek ter terechtzittting heeft als doel, op basis van de door de ovj opgestelde aanklacht, de verzamelde gegevens ter discussie te stellen tussen OM, de verdachte en zijn raadsman en de rechter. Ook ter terechtzitting kunnen nog nieuwe gegevens aan de orde worden gesteld. De gehele behandeling ter terechtzitting tot en met het beraadslagen en de einduitspraak wordt ook wel aangeduid als het hoofdonderzoek of eindonderzoek. Het onderzoek ter terechtzitting vindt in de openbaarheid plaats (artikel 121 Gw en artikel 4 en 5 Wet RO),[41] waardoor het extra aandacht krijgt en het meest tot de verbeelding sprekende deel van het strafrecht is. Het is echter niet zo dat het strafrecht zich vooral in de rechtszaal afspeelt. Het grootste deel van de misdrijven en van de overtredingen komt niet voor de rechter.[42] In de zaken die wel voor de rechter komen, speelt een groot deel van het proces zich vóór de zitting af.

Het onderzoek ter terechtzitting wordt geopend met het uitroepen van de strafzaak, meestal door een deurwaarder (artikel 270 Sv). Vanaf dat moment is de zaak bij de rechter en mag daar niet worden weggehaald. De verdachte heeft vanaf dat moment ook recht op een uitspraak. Vervolgens wordt vastgesteld of de verdachte is verschenen. Is hij niet verschenen, dan onderzoekt de rechter of de dagvaarding geldig is uitgereikt. Is dat niet het geval, dan verklaart de rechter de dagvaarding nietig. Heeft de uitreiking wel geldig plaatsgevonden, dan kan de rechter de verdachte bevelen om in persoon te verschijnen omdat hij het wenselijk acht dat de verdachte aanwezig is. Ziet hij geen reden voor de aanwezigheid van

41 Artikel 269 lid 1 Gw maakt het wel mogelijk dat de rechter de sluiting der deuren kan bevelen onder meer in het belang van de goede zeden, de openbare orde en de staatsveiligheid. Zie voor een overzichtsstudie over de openbaarheid van de strafrechtspleging: Malsch (2005).
42 Zie hoofdstuk 7.

de verdachte, dan wordt tegen de verdachte *verstek* verleend en vindt de behandeling van de zaak buiten aanwezigheid van de verdachte plaats. Het OM draagt vervolgens de zaak voor door het voorlezen van de tenlastelegging. Daarna onderzoekt de rechtbank de feiten en de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Als de rechtbank het onderzoek en het ter discussie stellen van de gegevens heeft afgerond kan, in ernstige zaken, het slachtoffer zijn spreekrecht uitoefenen. Daarna krijgt het OM opnieuw het woord voor het requisitoir, waarin het OM aangeeft wat de beslissing in deze zaak zou moeten zijn. Vervolgens is het woord aan de verdachte en diens raadsman om zijn visie te geven. Op dit pleidooi kan de ovj weer reageren en kunnen opnieuw onderdelen van de strafzaak aan de orde worden gesteld. De verdachte heeft het laatste woord (artikel 411 lid 4 Sv). Vervolgens sluit de rechtbank het onderzoek en trekt zich terug in de raadkamer. Alleen sprekende rechters zoals de kantonrechter, de politierechter, de kinderrechter en de alleensprekende rechter in hoger beroep (de unus in appèl) hoeven zich niet terug te trekken en kunnen direct vonnis wijzen.
Na sluiting van het onderzoek ter terechtzitting kan dus direct uitspraak worden gedaan, hetzij door de voorzitter worden meegedeeld wanneer de uitspraak door de rechtbank zal plaatsvinden. De rechtbank beraadt zich daarna over het vonnis aan de hand van een aantal in het Wetboek van Strafvordering genoemde vragen. De vragen kunnen worden onderscheiden in *processuele vragen* (artikel 348 Sv) en vragen over *inhoudelijke aspecten* (artikel 350 Sv). Als de rechter heeft vastgesteld dat de dagvaarding geldig is, hij bevoegd is, het OM ontvankelijk is en er geen redenen zijn tot schorsing van de vervolging, gaat hij over tot de inhoudelijke vragen. De rechter beoordeelt eerst of wettig en overtuigend is bewezen dat de verdachte het tenlastegelegde heeft begaan. Is dat niet het geval, omdat het bewijs niet spoort met de limitatief opgesomde bewijsmiddelen van artikel 339-344 Sv of omdat hij niet de innerlijke overtuiging heeft dat het tenlastegelegde door de verdachte is gepleegd, dan wordt de verdachte vrijgesproken. Als wel wettig en overtuigend is bewezen dat de in de dagvaarding omschreven feit(en) door de verdachte zijn gepleegd, dan stelt de rechter vervolgens vast of het bewezen verklaarde feit ook een strafbaar feit oplevert (de zogenoemde kwalificatie) en welk strafbaar feit dat dan is. Als het bewezen verklaarde feit geen strafbaar feit oplevert, volgt ontslag van rechtsvervolging. Levert het bewezen verklaarde feit wel een strafbaar feit op, dan beoordeelt de rechter of de dader strafbaar is.[43] Is de dader niet strafbaar, dan volgt ontslag van rechtsvervolging. Wordt de dader wel als strafbaar beoordeeld, dan komt de rechter toe aan de laatste vraag: welke straf of maatregel moet worden opgelegd? Uiteindelijk

43 Dat kan bijvoorbeeld niet het geval zijn als het feit de dader niet kan worden toegerekend wegens een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis, of om andere redenen zoals overmacht, noodweer, of noodweerexces.

doet de rechter uitspraak. Hierbij moet hij alles wat hij van de verdachte weet, meewegen. In overeenstemming met het bepaalde in de Grondwet wordt de uitspraak, tenzij anders is bepaald in de wet, in het openbaar gedaan (artikel 121 Gw).

2.2.2 Behandeling in hoger beroep en/of cassatie

De uitkomst van een strafzaak kan voor zowel de veroordeelde als het OM onbevredigend zijn. Beide partijen kunnen daartegen opkomen met behulp van rechtsmiddelen: *verzet* (in verstekzaken) *hoger beroep* en *beroep in cassatie*.
Veroordeelde en OM kunnen eenmaal in *hoger beroep* gaan bij een hogere rechter. Van vonnissen van de rechtbank is hoger beroep mogelijk bij het gerechtshof. Het beroep moet in het algemeen binnen veertien dagen na de uitspraak worden ingesteld. De behandeling van de zaak in hoger beroep kan neerkomen op een geheel nieuwe feitelijke behandeling, maar meestal zal het gaan om behandeling van het punt dat partijen verdeeld houdt, zoals de hoogte van de strafmaat.
Van de in hoger beroep gewezen uitspraken kunnen de meerderjarige verdachte en het OM weer binnen veertien dagen na de uitspraak in *cassatie* gaan bij de HR. Cassatie onderscheidt zich van het hoger beroep doordat het niet strekt tot een (geheel) nieuwe behandeling van de zaak. Het is bedoeld om vast te stellen of de aangevallen beslissing wel overeenkomstig het recht is en de in acht te nemen vormen zijn gerespecteerd.[44]

Met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel betreffende het stroomlijnen van hoger beroep[45] zijn enkele wijzigingen in het stelsel van hoger beroep doorgevoerd, waarbij het aantal en de reikwijdte van de rechtsmiddelen die kunnen worden ingesteld afhankelijk zijn van de aard en het gewicht van de verschillende strafzaken.
Naast bagatelzaken waarin zal worden volstaan met één rechterlijke instantie, worden de relatief ernstige zaken onderscheiden waar recht gesproken kan worden in drie instanties: eerste aanleg, hoger beroep en beroep in cassatie. Ten slotte is er een middencategorie van zaken van beperkte omvang en een relatief gering belang waarin een berechting in twee volledige rechterlijke instanties niet nodig is, en met een verlofstelsel zal worden gewerkt. Dit houdt in dat na een volledige behandeling in eerste aanleg, de voorzitter van het gerechtshof toetst of een behandeling in hoger beroep in het belang van een goede rechtsbedeling is.

44 Zie verder: Van Dorst (2004), Stamhuis (2004).
45 Wet van 5 oktober 2006 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering met betrekking tot het hoger beroep in strafzaken, het aanwenden van gewone rechtsmiddelen en het wijzigen van de tenlastelegging (stroomlijnen hoger beroep) zoals aangekondigd in de notitie 'Algemeen kader herziening Wetboek van Strafvordering' (Kamerstukken 29 271, nr. 1), Stb. 2006, 470, Kamerstukken 30 320.

2.2.3 De tenuitvoerlegging

Als voor de verdachte geen gewoon rechtsmiddel meer open staat zoals hoger beroep of beroep in cassatie, is het vonnis in kracht van gewijsde gegaan, dat wil zeggen dat de veroordeling onherroepelijk (definitief) is en het vonnis ten uitvoer kan worden gelegd. Alleen revisie (herziening) of gratie kan in een aantal gevallen daar verandering in brengen. Artikel 457 Sv bepaalt dat herziening van een in kracht van gewijsde gegane einduitspraak die een veroordeling inhoudt, kan worden aangevraagd bij tegenstrijdige rechterlijke uitspraken, bij nova (dat wil zeggen als er nieuwe feiten boven water komen) en op grond van een uitspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens waarin is vastgesteld dat het Europese Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens is geschonden in de procedure die tot de veroordeling heeft geleid.[46] Artikel 2 van de Gratiewet somt de gronden op waarvoor gratie kan worden verleend. De straffen en maatregelen waarvoor gratie kan worden verzocht zijn opgenomen in artikel 558 Sv. De veroordeelde heeft overigens geen *recht* op gratie; gratie is een gunstbetoon, verleend bij koninklijk besluit.

De verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van het strafvonnis ligt bij het OM. Het OM draagt niet zelf zorg voor de feitelijke tenuitvoerlegging van sancties, maar draagt deze op aan verschillende justitiële of particuliere instellingen. Deze instanties onderscheiden zich niet alleen van elkaar naar aard van de te executeren sanctie, maar vaak ook naar leeftijd van de veroordeelde (minder- of meerderjarig). Zo is de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van taakstraffen voor minderjarigen opgedragen aan de Raad voor de Kinderbescherming, terwijl die voor meerderjarigen is opgedragen aan de reclassering.
De tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen wordt steeds overgedragen aan het ministerie van Justitie (i.c. DJI), die daarmee ook de verantwoordelijkheid overneemt.

Vrijheidsbeneming gebeurt in drie soorten van justitiële inrichtingen: penitentiaire inrichtingen (gevangenissen en huizen van bewaring), justitiële jeugdinrichtingen en tbs-inrichtingen (tegenwoordig ook aangeduid als forensisch psychiatrische centra). Het gevangeniswezen kent een groot aantal verschillende regimes; de mate van beveiliging varieert van extra beveiligde tot zeer beperkt beveiligde inrichting.
Wanneer een verdachte die tot een gevangenisstraf wordt veroordeeld, voorafgaand aan het vonnis niet preventief was gehecht, zal deze na het onherroepelijk worden van het vonnis worden opgeroepen zich op een bepaalde datum bij een bepaalde inrichting te melden. Tot die datum is sprake van een lopend vonnis. Het parket stuurt het vonnis naar het

46 Zie ook Keulen (2007).

Landelijk Coördinatiepunt Arrestatiebevelen (LCA) van het CJIB, waar wordt onderzocht of de gestrafte oproepbaar is. Wanneer een gestrafte niet oproepbaar blijkt te zijn (bijvoorbeeld de verblijfplaats is onbekend), zal de persoon in kwestie ter arrestatie worden geregistreerd in het opsporingsregister (OPS). Wanneer de gestrafte wél oproepbaar is, krijgt hij een oproep thuisgestuurd, waarin staat vermeld op welke datum hij zich bij een bepaalde inrichting moet melden.

Met het oog op de problematiek van de tekorten aan sanctiecapaciteit is sinds 2003 het zogenoemde 'elektronisch toezicht' ingevoerd en sinds 2005, zij het op experimentele basis, de elektronische detentie. De toepassing van het elektronisch toezicht kan deel uitmaken van een penitentiair programma (artikel 7a Penitentiaire Maatregel) of als bijzondere voorwaarde door de rechter worden opgelegd (Aanwijzing Elektronisch Toezicht). Door middel van het elektronisch toezicht wordt gecontroleerd of de veroordeelde zich binnen of buiten het bereik van een ontvanger bevindt die is opgesteld in diens huis. De reclassering draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het elektronisch toezicht. Elektronische detentie is een vorm van vrijheidsbeneming met de verplichting om doorlopend thuis te zijn. De aanwezigheid wordt met elektronische middelen gecontroleerd. Met elektronische detentie is geëxperimenteerd als executiemodaliteit onder de verantwoordelijkheid van DJI.[47] Naar verwachting treedt binnenkort een wet in werking waarmee de elektronische detentie een door de rechter op te leggen hoofdstraf wordt onder de benaming *thuisdetentie*.

Vergoeding van schade bij strafvorderlijk optreden
Het Wetboek van Strafvordering kent enkele voorzieningen bij schade die het gevolg is van de strafvorderlijke activiteiten.[48] In de eerste plaats is er de schadevergoedingsregeling in verband met de voorlopige hechtenis (artikel 89 e.v. Sv). De verdachte die in voorlopige hechtenis heeft gezeten zonder dat er een straf of een maatregel is opgelegd, of voor een feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten, heeft recht op een vergoeding van geleden schade. Behalve vermogensschade (verlies van inkomsten als gevolg van detentie) kan ook immateriële schade vergoed worden.
Verder kent het Wetboek van Strafvordering de proceskostenvergoedingsregeling (artikel 591, 591a Sv), de vergoedingsregeling voor de kosten bij voeging door een benadeelde partij (artikel 592a Sv) en de kostenvergoedingsregeling in verband met bevelen van justitiële autoriteiten tot uitlevering of overbrenging van voorwerpen (artikel 592 Sv).

47 Post, Tielemans & Woldringh (2005).
48 Kwakman (2003).

2.2.4 Internationale samenwerking in strafzaken

Elke staat is buiten de eigen landsgrenzen voor de opsporing en het onderzoek afhankelijk van de bereidheid tot samenwerking van en met andere staten: de strafrechtelijke samenwerking in strafzaken. Daarin vallen de politiële en de justitiële samenwerking te onderscheiden. Deze samenwerking vindt veelal plaats op basis van bi- of multilaterale verdragen, al zijn er ook wijzen van samenwerking waarin de Nederlandse wetgeving mogelijkheden biedt om samen te werken zonder verdragsbasis (artikel 552h e.v. Sv).
De justitiële samenwerking wordt traditioneel de *internationale rechtshulp in strafzaken* genoemd. De internationale rechtshulp wordt verdeeld in primaire en secundaire rechtshulp.[49] Tot de primaire rechtshulp wordt de overdracht en overname van strafvervolging of van de tenuitvoerlegging van strafvonnissen gerekend. De secundaire rechtshulp komt het meest voor en omvat de uit- of de overlevering en de wederzijdse rechtshulp in strafzaken. De wederzijdse rechtshulp, ook wel kleine rechtshulp genoemd, betreft de uitvoering van een verzoek tot het verrichten van strafvorderlijke handelingen door de ene staat (de aangezochte staat) ten behoeve van een in voorbereiding zijnde of aanhangige strafzaak in de verzoekende staat. Meestal gaat het om verzamelen en overdragen van bewijsmateriaal.
Uitlevering kan naar Nederlands recht slechts op basis van een verdrag plaatsvinden. Het houdt in dat op verzoek van een staat een persoon die zich in een andere staat bevindt, daar wordt aangehouden en, met het oog op een strafvervolging of de tenuitvoerlegging van een straf, gedwongen wordt overgebracht naar de verzoekende staat. Hoewel voor uitlevering in het algemeen een rechterlijke procedure geldt, berust de beslissingsbevoegdheid bij een lid van de regering. In Nederland is de nationale procedure geregeld in de Uitleveringswet.
Sinds 2004 is in de Europese Unie de uitlevering vervangen door de overlevering. Dit vindt niet langer op basis van een verdrag plaats, maar op basis van nationale wetgeving die rechtstreeks voortvloeit uit het Kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures voor overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie. De grondgedachte achter het overleveringssysteem is de integratie binnen de EU en de overweging dat een efficiëntere procedure noodzakelijk en verantwoord is. De belangrijkste wijziging ten opzichte van de uitlevering is dat de beslissingsbevoegdheid bij de justitiële autoriteiten berust en dat het aantal weigeringsgronden aanzienlijk is teruggedrongen. De betrokkene heeft nog steeds het recht om in een rechterlijke procedure gehoord te worden. In Nederland is het een en ander vastgelegd in de Overleveringswet. De Rechtbank Amsterdam is exclusief bevoegd om alle Europese

49 Enschedé (2005), paragraaf 12.

aanhoudingsbevelen te behandelen en een beslissing te nemen over de overlevering. Die beslissing is onherroepelijk. Er staat dus geen beroep tegen open. Alleen via het bijzondere rechtsmiddel van cassatie in het belang der wet, kunnen onjuiste interpretaties van de Overleveringswet worden gecorrigeerd.[50]

2.3 Sancties in het strafrecht

In het Nederlandse strafrechtsysteem is de sanctietoepassing gebaseerd op de ernst van het feit, de omstandigheden waaronder dat is begaan en de persoon van de verdachte (zie bijvoorbeeld artikel 9a Sr).
De hoofdregel van het sanctiestelsel is dat de wet de (hoofd)strafsoort en het maximum daarvan per delict bepaalt. De strafminima worden niet per delict maar per strafsoort bepaald. Het minimum van de gevangenisstraf en hechtenis is één dag (artikel 10 lid 2 Sr, 18 lid 1 Sr) en van de geldboete drie euro (artikel 23 lid 2 Sr). De taakstraf kent geen minimum.
De sancties in het Wetboek van Strafrecht worden onderverdeeld in straffen en maatregelen.De straffen worden weer onderverdeeld in hoofdstraffen en bijkomende straffen.
De hoofdstraffen zijn primair gericht op vergelding of afschrikking, de maatregelen op bescherming van de belangen van de maatschappij of van de dader. Bij een strafrechtelijke maatregel hoeft, in tegenstelling tot de straf, geen rechtstreeks verband te bestaan tussen de ernst van de gepleegde feiten en de zwaarte van de strafrechtelijke reactie daarop. In de wetsartikelen staat de maximumstraf die de rechter voor het desbetreffende delict kan opleggen. De vrij grote afstand tussen het algemene minimum[51] per strafsoort en het bijzondere maximum in de afzonderlijke sanctienormen geeft aan hoe groot de beslissingsvrijheid is die de wet aan de rechter laat. Dit is kenmerkend voor het Nederlandse strafrechtsysteem. De rechter heeft ook de mogelijkheid om de verdachte schuldig te verklaren zonder oplegging van straf, als hij van mening is dat geen straf aan de dader moet worden opgelegd, bijvoorbeeld gelet op de geringe ernst van het feit en/of de persoonlijkheid van de dader (rechterlijk pardon in artikel 9a Sr).

2.3.1 Sancties voor meerderjarigen

Het Wetboek van Strafrecht noemt in artikel 9 de volgende *hoofdstraffen* voor meerderjarigen: gevangenisstraf, hechtenis, taakstraf en de geldboete. Met de volgorde van deze opsomming drukt de wetgever de

50 Zie verder over het Europees Aanhoudingsbevel: Smeulers (2004).
51 Veel buitenlandse strafrechtstelsels kennen strafminima per delict. Zie bijvoorbeeld Van Kalmthout & Tak (2003).

zwaarte van de straf uit. De hoofdstraffen kunnen geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk worden opgelegd. Een voorwaarde bij een voorwaardelijke straf is bijvoorbeeld het binnen een bepaalde termijn (meestal twee jaar) vergoeden van de schade aan het slachtoffer. Indien de veroordeelde de voorwaarde niet naleeft, loopt hij de kans dat de voorwaardelijke straf wordt omgezet in een onvoorwaardelijke.
Naast de hoofdstraffen kent de wet de bijkomende straffen die voorheen alleen in combinatie met een hoofdstraf konden worden opgelegd. Sinds enkele jaren kan de bijkomende straf ook afzonderlijk worden opgelegd (artikel 9 lid 5 Sr).
De *bijkomende straffen* die de rechter kan opleggen, zijn opgesomd in artikel 9 van het Wetboek van Strafrecht, maar ook in een aantal bijzondere wetten, zoals de Wegenverkeerswet (WVW), waarin is geregeld dat een bestuurder uit de bevoegdheid om een motorrijtuig te besturen kan worden gezet (artikel 179 WVW).
Ten slotte kent de wet de *strafrechtelijke maatregelen* die zijn geregeld in titel IIa van het Wetboek van Strafrecht. Het zijn instrumenten van de overheid om op te kunnen treden in het algemeen belang. Dit optreden kan nodig zijn, naast de beslissing over het al dan niet opleggen van een straf, vooral om aan een ernstige of bedreigende situatie een einde te maken, bijvoorbeeld door het uit het verkeer nemen van een wapen.

De *gevangenisstraf* is de zwaarste straf van het Nederlandse sanctiebestel. Deze straf kan alleen voor misdrijven worden opgelegd. De duur van de gevangenisstraf kan levenslang of tijdelijk zijn. Alleen door middel van gratie kan de levenslange straf worden omgezet in een tijdelijke gevangenisstraf. De tijdelijke gevangenisstraf varieert van één dag tot ten hoogste dertig jaar. Dit maximum van de tijdelijke gevangenisstraf is sinds 1 februari 2006 voor bepaalde delicten verhoogd van twintig naar dertig jaar (artikel 10 lid 3 Sr). Het gaat om een alternatief voor de gevallen waarin de wet een levenslange gevangenisstraf bedreigt, zoals in het geval van moord (artikel 289 Sr).
De veroordeelde tot een tijdelijke gevangenisstraf van meer dan een half jaar komt in aanmerking voor *vervroegde invrijheidstelling* (VI). Voor de veroordeelde tot een straf van een half jaar tot een jaar gaat de VI in wanneer van de straf zes maanden plus eenderde deel van het meerdere is ondergaan. Voor de veroordeelde tot een straf van langer dan een jaar geldt dat twee derde van de straf moet zijn ondergaan. De wet noemt uitzonderingen wanneer de VI niet wordt verleend of wordt uitgesteld, bijvoorbeeld als de veroordeelde zich tijdens zijn gevangenschap ernstig heeft misdragen of is ontsnapt (artikel 15a Sr). Het OM kan dan aan de penitentiaire kamer van het hof in Arnhem verzoeken om de VI uit te stellen of er geheel vanaf te zien.
In 2006 is bij de Tweede Kamer een wetsvoorstel ingediend tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met

de wijziging van de vervroegde invrijheidstelling in een *voorwaardelijke invrijheidstelling*.[52] De regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling is van toepassing op vrijheidsstraffen met een duur van meer dan een jaar. De regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling is niet van toepassing indien de rechter een deels voorwaardelijke vrijheidsstraf heeft opgelegd. De voorwaardelijke invrijheidstelling vindt van rechtswege plaats wanneer tweederde van de door de rechter opgelegde vrijheidsstraf is ondergaan. Voor straffen met een duur van tussen de één en twee jaar vindt voorwaardelijke invrijheidstelling plaats wanneer de vrijheidsbeneming ten minste één jaar heeft geduurd en van het dan nog ten uitvoer te leggen gedeelte van de straf eenderde gedeelte is ondergaan. De voorwaardelijke invrijheidstelling geschiedt onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich tijdens de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Indien de veroordeelde de voorwaarden niet naleeft, kan de voorwaardelijke invrijheidstelling worden herroepen. Met ingang van 1 juli 2008 treedt de wet in werking.[53]
De Penitentiaire beginselenwet regelt de rechten en plichten van gedetineerden. De wet biedt de mogelijkheid om binnen één inrichting verschillende regimes te voeren, maakt het mogelijk mannen en vrouwen binnen één inrichting onder te brengen en kent de mogelijkheid voor gedetineerden om extramuraal (dat wil zeggen buiten de muren van de penitentiaire inrichting) een *penitentiair programma* te volgen (zie artikel 4 lid 1 Penitentiaire beginselenwet). Het penitentiaire programma houdt in dat gedetineerden in de laatste fase van hun vrijheidsstraf buiten een justitiele inrichting verplicht deelnemen aan bepaalde activiteiten, bijvoorbeeld arbeidsprojecten, vorming en onderwijs. Een gestrafte kan in aanmerking komen voor een penitentiair programma als hij een gevangenisstraf uitzit die langer is dan zes maanden en daarvan ten minste de helft heeft uitgezeten. Het doel van een penitentiair programma is de gedetineerde beter voor te bereiden op terugkeer naar de samenleving; het programma kan met of zonder elektronisch toezicht worden uitgeoefend.

De *hechtenis* kan voor minimaal één dag en maximaal één jaar en vier maanden worden opgelegd voor voornamelijk de zwaardere overtredingen. Het verschil tussen gevangenisstraf en hechtenis bestaat in de wijze van tenuitvoerlegging van de straffen. De gevangenisstraf werd oorspronkelijk ten uitvoer gelegd in een streng en sober regime, de hechtenis in een veel minder streng regime. Tegenwoordig zijn deze verschillen bijna geheel verdwenen.

De *taakstraf* dankt zijn ontstaan aan twee ontwikkelingen, namelijk enerzijds de sterke stijging van de criminaliteit, die de druk op de celcapaciteit

52 Kamerstukken 30 513.
53 Stb. 2007, 500 en Stb. 2008, 194. Struyker Boudier (2008).

deed toenemen, en anderzijds het streven naar verdergaande differentiatie en humanisering van het strafrecht. De taakstraf kan worden opgelegd voor ieder misdrijf of iedere overtreding waar een vrijheidsstraf op staat. Tevens is het mogelijk een taakstraf te combineren met een vrijheidsstraf van maximaal zes maanden. De combinatie van taakstraf en geldboete is ook mogelijk.
De taakstraf bestaat uit een werkstraf, een leerstraf of een combinatie van beide. Taakstraffen kunnen door zowel de rechter als het OM worden toegepast. Strikt genomen zijn alleen die taakstraffen een straf, die zijn opgelegd door de rechter. Een taakstraf die wordt overeengekomen tussen de ovj en de verdachte, is feitelijk een transactie.
Een werkstraf (maximaal 240 uur) is de meest toegepaste taakstraf en bestaat meestal uit het verlenen van diensten die enig maatschappelijk nut hebben, zoals het werken in ziekenhuizen en verpleeghuizen, het schoonmaken van openbare gebouwen of parken, het verrichten van werk voor ideëel gerichte instellingen. Zij wordt in tegenstelling tot de vrijheidsstraf in de samenleving uitgevoerd.
Bij een leerstraf (maximaal 480 uur) is de veroordeelde verplicht cursussen te volgen (bijvoorbeeld Slachtoffer in beeld of Training Sociale Vaardigheden). Leerstraffen variëren van vijf avonden tot een intensief programma van 40 uur per week gedurende drie maanden of meer. De reclassering is verantwoordelijk voor de uitvoering van taakstraffen voor meerderjarigen.
Indien de veroordeelde zijn taakstraf niet goed uitvoert, moet hij een vervangende vrijheidsstraf ondergaan. De rechter geeft bij het vonnis al aan hoe lang die vervangende vrijheidsstraf zal gaan duren.
Tot 1 februari 2001 was de taakstraf voor volwassenen vooral een alternatief voor een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van maximaal zes maanden. Sinds februari 2001 is de taakstraf als zelfstandige hoofdstraf in het Wetboek van Strafrecht opgenomen. Hiermee heeft ook de leerstraf een wettelijke grondslag gekregen en is voorzien in een uitbreiding van de gevallen waarin een taakstraf kan worden opgelegd.

De *geldboete*, die dateert van 1886, was bij de introductie vooral bedoeld om overtredingen te bestraffen. Sinds 1983 kan de geldboete voor alle strafbare feiten worden opgelegd, zelfs voor delicten waarvoor de rechter levenslang kan opleggen.
De geldboete bedraagt minimaal € 3. De wet (artikel 23 Sr) onderscheidt zes boetecategorieën met maxima van € 335, € 3.350, € 6.700, € 16.750, € 67.000, € 670.000.
Bij niet-betaling van de geldboete of het ontbreken van verhaalsmogelijkheden wordt de boete vervangen door hechtenis, met als uitgangspunt dat elke € 25 gelijk wordt gesteld aan één dag vervangende hechtenis (artikel 24c Sr). Met de inning van geldboeten en transacties is het Centraal Justitieel Incasso Bureau belast.

Het Wetboek van Strafrecht noemt als *bijkomende straffen* onder meer de ontzetting van bepaalde rechten (bijvoorbeeld ontzetting uit een ambt of beroep; zie verder artikel 28 lid 1 Sr) en de verbeurdverklaring. Dat laatste betekent dat het eigendomsrecht op een bepaald voorwerp, waarvan meestal misbruik is gemaakt, komt te vervallen. Artikel 33a Sr bepaalt dat het bij een verbeurdverklaring moet gaan om voorwerpen die door het strafbare feit zijn verkregen, of tot het begaan daarvan hebben gediend.

De rechter kan de volgende strafrechtelijke *maatregelen* opleggen: onttrekking aan het verkeer, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, de schadevergoedingsmaatrgel, de plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, de terbeschikkingstelling en de plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders.
De maatregel onttrekking aan het verkeer (artikel 36b Sr) heeft tot doel gevaarlijke voorwerpen uit de roulatie te halen. De wet geeft aan welke voorwerpen vatbaar zijn voor onttrekking aan het verkeer, bijvoorbeeld de voorwerpen die gebruikt zijn bij het plegen van het strafbare feit.
De Pluk-ze-maatregel, de ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel (artikel 36e Sr) is sinds 1993 in het Wetboek van Strafrecht opgenomen. De maatregel geeft de rechter de mogelijkheid de door criminelen gemaakte winst te ontnemen. De hoogte van het ontnemingsbedrag is onbeperkt. Als de veroordeelde weigert het vastgestelde ontnemingsbedrag te betalen, kan hij in gijzeling worden genomen (maximaal drie jaar) totdat hij aan zijn verplichting voldoet. De vordering blijft ook na de gijzeling bestaan.
De schadevergoedingsmaatregel (artikel 36f Sr) is in 1995 geïntroduceerd om de positie van het slachtoffer te versterken. De rechter kan de veroordeelde verplichten tot betaling van een geldsom aan de staat ten behoeve van het slachtoffer. De staat keert het ontvangen bedrag zelf direct uit aan het slachtoffer. Bij niet betaling van de schadevergoeding kan tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis volgen.
De mogelijkheid tot plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis (artikel 37 Sr) heeft de rechter in geval van een geheel ontoerekeningsvatbare dader. De strafrechter kan de dader laten plaatsen voor de termijn van een jaar met de mogelijkheid van verlenging. Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis vindt slechts plaats als de gestoorde persoon gevaarlijk is voor zichzelf, voor anderen, of voor de algemene veiligheid van personen of goederen. De rechter geeft de last tot plaatsing slechts nadat hij advies van ten minste twee gedragsdeskundigen heeft ingewonnen.
De maatregel *Terbeschikkingstelling* (artikel 37a e.v. Sr) dateert van 1928. De rechter kan deze maatregel opleggen indien de verdachte tijdens het begaan van het feit ontoerekeningsvatbaar of verminderd toerekeningsvatbaar was. De tbs wordt vaak opgelegd in combinatie met een gevangenisstraf. De maatregel is gericht op beveiliging van de maatschappij door opsluiting van de psychisch gestoorden, die gedurende die opsluiting ook

behandeld worden met het oog op de terugkeer in de maatschappij. De rechter kan de tbs opleggen als de verdachte een misdrijf heeft begaan waarop een gevangenisstraf van vier jaar of meer is gesteld dan wel een misdrijf dat behoort tot een aantal misdrijven in de wet genoemd (zie artikel 37a lid 1 sub 1) en als de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist. De tbs kent twee varianten: de tbs met bevel tot verpleging volgens artikel 37b Sr die een gedwongen opname in een inrichting inhoudt, en (sinds 1998) de tbs met voorwaarden (artikel 38 Sr).
Bij deze laatste variant is geen sprake van dwangverpleging maar zullen de voorwaarden wel altijd inhouden dat de ter beschikking gestelde zich onder behandeling laat stellen (artikel 38a Sr).
De meest recent ingevoerde maatregel is de *plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders* – ISD – (artikel 38m e.v. Sr).[54] Deze maatregel is sinds 1 oktober 2004 in werking en maakt het mogelijk om in het kader van een strafrechtelijke maatregel personen gedwongen in een inrichting te plaatsen gedurende maximaal twee jaar. Stelselmatige daders zijn *zeer actieve* veelplegers die in de vijf jaren voorafgaand aan het gepleegde feit ten minste drie maal wegens het plegen van een misdrijf onherroepelijk veroordeeld zijn tot een vrijheidsbenemende of vrijheidsbeperkende straf of maatregel die ook ten uitvoer is gelegd. Het gaat bij deze maatregel om het beveiligen van de maatschappij, het tegengaan van recidive én het doorbreken van de verslavings- of andere problematiek. De maatregel is gericht op zowel de verslaafde veelplegers als, anders dan bij de eerdere SOV[55], op de niet verslaafde veelplegers, vrouwen en justitiabelen met een (ernstige) psychiatrische problematiek.

De rechter kan in bepaalde gevallen de verdachte veroordelen tot een taakstraf en een voorwaardelijke gevangenisstraf met als bijzondere voorwaarde *elektronisch toezicht*. Elektronisch toezicht vormt een zodanige verzwaring van de taakstraf dat een onvoorwaardelijke gevangenisstraf achterwege kan blijven. Deze toepassing is vastgelegd in 'de Aanwijzing Elektronisch Toezicht (ET)' voor het OM.[56] Verder kunnen gedetineerden de laatste fase van hun gevangenisstraf thuis onder elektronisch toezicht doorbrengen als onderdeel van een penitentiair programma. Afhankelijk van de totale duur van de gevangenisstraf kunnen gedetineerden de laatste fase (vier weken tot een jaar) van hun gevangenisstraf aan een dergelijk persoonlijk programma deelnemen (artikel 4 Pbw).

54 Kamerstukken 28 980 en Stb. 2004, 351.
55 Wet strafrechtelijke opvang verslaafden (SOV) trad op 1 april 2001 in werking (Stb. 2001, 28) en introduceerde een nieuwe voorziening voor de strafrechtelijke opvang van justitiabele verslaafden in een speciale penitentiaire inrichting.
56 Stcrt. 1999, 114 en de wijziging in Stcrt. 2003, 122 en Stcrt. 2005, 253.

2.3.2 Sancties voor minderjarigen

Minderjarigen in het strafrecht zijn degenen die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit ten minste 12 jaar en nog geen 18 jaar waren (artikel 77a Sr). Voor hen is een aantal bijzondere bepalingen in het Wetboek van Strafrecht en in het Wetboek van Strafvordering opgenomen (artikel 77a t/m 77gg Sr, artikel 486-505 Sv). Jeugdigen onder de twaalf jaar kunnen niet worden vervolgd en niet worden gestraft (artikel 486 Sv). Tegen hen kan wel worden opgetreden met behulp van dwangmiddelen zoals het ophouden voor verhoor en onderzoek aan lichaam en kleding, doorzoeking en inbeslagneming (artikel 487 Sv). De toepassing van de dwangmiddelen is alleen bedoeld om het gedrag te beëindigen en wat wederrechtelijk is verkregen bij de jeugdige weg te halen.
De rechter kan als de dader ten tijde van het begaan van een strafbaar feit 16 of 17 jaar is, het strafrecht voor meerderjarigen toepassen, als hij daartoe grond vindt in de ernst van het begane feit, de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan. Anderzijds heeft de rechter de mogelijkheid om, als de dader ten tijde van het begaan van een strafbaar feit tussen de 18 en 21 is, de bijzondere bepalingen voor jeugdigen toe te passen (artikel 77b en 77c Sr).
Het jeugdstrafrecht is in 1995 ingrijpend gewijzigd. De straffen 'tuchtschool' en 'arrest' zijn vervangen door 'jeugddetentie', en de strafrechtelijke maatregelen 'plaatsing in een inrichting voor buitengewone behandeling' en 'jeugd-tbr' zijn vervangen door de maatregel plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ). Met de wijziging van het jeugdstrafrecht in 1995 hebben zowel de Halt-afdoening als de taakstraffen een wettelijke grondslag gekregen (artikel 77e en 77h Sr). De Halt-afdoening is een (voorwaardelijke) sepotbevoegdheid van de politie, onder verantwoordelijkheid van het OM. Hoewel deze afdoening dus niet door de rechter geschiedt, wordt zij hieronder voor de volledigheid toch besproken.
Per 1 februari 2008 zijn met de inwerkingtreding van de Wet gedragsbeinvloeding jeugdigen opnieuw enkele forse aanpassingen van het jeugdstrafrecht doorgevoerd.[57] Zo is een nieuwe sanctie, de gedragsmaatregel, van minimaal zes maanden en maximaal één jaar toegevoegd aan het sanctiearsenaal voor jeugdigen. De maatregel beoogt een voorziening te bieden voor die jeugdigen voor wie een gedragsbeïnvloedende aanpak in het kader van bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke sanctie te licht wordt bevonden en de PIJ-maatregel te zwaar. Voorts zijn de mogelijkheden om jeugdsancties te combineren uitgebreid en hebben de voorwaarden die kunnen worden gesteld bij de schorsing van de voorlopige hechtenis en bij de voorwaardelijke veroordeling een expliciete uitwerking gekregen in een algemene maatregel van bestuur (het Besluit gedrags-

57 Stb. 2007, 575, Stb. 2008, 24. Zie ook Kempen (2008).

beïnvloeding jeugdigen). Ten slotte is een aparte regeling getroffen voor conservatoir beslag ten aanzien van jeugdigen.

Ons land kent twee soorten justitiële jeugdinrichtingen: opvangingrichtingen en behandelinrichtingen.[58] De opvanginrichtingen zijn bedoeld voor de tenuitvoerlegging van een jeugddetentie en voor het ondergaan van voorlopige hechtenis. Ook kunnen jeugdigen die zijn veroordeeld tot een PIJ-maatregel tijdelijk in een opvanginrichting verblijven in afwachting van een plaats in een behandelinrichting. Een behandelinrichting is bestemd voor de opvoeding, verzorging en/of behandeling van jeugdigen aan wie een maatregel is opgelegd. Dat kan een via het strafrecht opgelegde PIJ-maatregel zijn, of een civielrechtelijke ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel. Aan deze 'samenplaatsing' zal een einde komen met de invoering van de mogelijkheid om jongeren in een gesloten voorziening te plaatsen onder de verantwoordelijkheid van de Minister van VWS.[59] De gedragsmaatregel wordt per definitie niet in een justitiële jeugdinrichting ten uitvoer gelegd. De meerwaarde van de gedragsmaatregel is dat de jeugdige een heropvoeding ondergaat buiten de gebruikelijke justitiële omgeving.

Halt
Halt (Het ALTernatief) heeft tot doel jeugdigen, tussen de 12 en 18 jaar, die voor de eerste keer met politie of justitie in aanraking komen (first offenders), de mogelijkheid te bieden tot het verrichten van herstelwerkzaamheden voor de benadeelde of ten algemenen nutte. Het eerste Halt-bureau ging in 1981 van start. Op dit moment bestaat de sector uit een landelijk dekkend netwerk van 18 regionale bureaus en het landelijke bureau Halt Nederland. De sector wordt gefinancierd door gemeenten en de Minister van Justitie.
De voorwaarden voor een verwijzing naar een Halt-bureau zijn dat het moet gaan om een bekennende verdachte, een first offender (wel mag de verdachte één maal eerder bij Halt zijn geweest), die instemt met de verwijzing. De feiten die via Halt kunnen worden afgedaan, zijn omschreven in een AmvB, het Besluit aanwijzing Halt-feiten en betreffen vernielingen, kleine vormen van brandstichting (met geringe schade), diefstal/verduistering zonder inbraak en aansluitend hierop heling tot een maximaal ontvreemd bedrag of waarde van het goed, het afsteken van vuurwerk op niet-toegestane tijden en plaatsen en zwartrijden.[60] In algemene termen zijn de jeugdigen bij wie sprake is van zeer ernstige achterliggende problematiek, jeugdigen die recidiveren binnen een jaar na de eerste Halt-afdoening en jeugdigen onder 12 jaar van deelname uitgesloten. Voor

58 Aan deze artikel 9 lid 1 Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen.
59 Kamerstukken 30 644.
60 Besluit aanwijzing Halt-feiten, 25 januari 1995, laatstelijk gewijzigd op 15 september 2003.

de laatste groep is sinds 2001 de Stop-reactie landelijk ingevoerd. Dit is een preventieve en pedagogische handreiking voor 12-minners die een Halt-waardig delict hebben begaan. Halt-afdoeningen en Stop-reacties worden, onder de verantwoordelijkheid van het OM, door de regionale Halt-bureaus uitgevoerd. Een Halt-afdoening wordt niet voorafgegaan door een uitspraak van de (kinder)rechter en is daarom formeel juridisch gezien geen sanctie. De betrokken jeugdigen kunnen op deze manier een strafblad voorkomen.[61]

Transactie door de officier van justitie
De ovj heeft de bevoegdheid om bij misdrijven waarop volgens de wet maximaal zes jaar gevangenisstraf staat en die zijn gepleegd door jongeren van 12 tot 18 jaar te transigeren.[62]
Dat houdt in dat de ovj een of meer voorwaarden kan stellen aan de jeugdige verdachte ter voorkoming van strafvervolging. Die voorwaarden kunnen bijvoorbeeld zijn: betalen van een geldsom, afstand doen van voorwerpen, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, vergoeding van schade, of het zich richten naar een aanwijzing van een bureau jeugdzorg.[63]

Wet OM-afdoening
Met de inwerkingtreding van de wet OM-afdoening krijgt de ovj de bevoegdheid om bij lichtere delicten waar de schuldvraag duidelijk ligt, een straf op te leggen met de mogelijkheid van beroep op de rechter. Het uitvaardigen van een strafbeschikking is een daad van vervolging en dat houdt in dat jongeren die ten tijde van het begaan van het feit nog geen 12 jaar waren niet in aanmerking komen voor een strafbeschikking. Een strafbeschikking zal pas plaatsvinden na een 'onderhoud ten parkette' (OTP). Voor een OTP worden de verdachte en eventueel zijn advocaat en zijn ouders uitgenodigd. De inhoud van de strafbeschikking wordt dan besproken en meestal zal de duur en de inhoud van een op te leggen taakstraf dan worden besproken. Als er geen overeenstemming wordt bereikt over de inhoud van de strafbeschikking, kan de ovj die toch opleggen. Ook kan de ovj afzien van het uitvaardigen van een strafbeschikking en de verdachte dagvaarden.

Hoofdstraffen
De rechter kan de minderjarige drie hoofdstraffen opleggen: jeugddetentie, de geldboete en de taakstraf.

61 Ferwerda (2006).
62 Artikel 77a Sr.
63 Artikel 77f lid 1 sub a Sr.

De *jeugddetentie* kan alleen voor misdrijven worden opgelegd. Minderjarigen die veroordeeld zijn tot een vrijheidsstraf (ook de preventief gehechte minderjarigen) verblijven in een opvanginrichting. Opvanginrichtingen zijn gesloten inrichtingen. De straf kan aan 12- tot 16-jarigen voor maximaal één jaar worden opgelegd en kan aan de 16- en 17-jarigen voor maximaal voor twee jaar worden opgelegd.
Het bedrag van de *geldboete* voor jeugdigen is ten minste € 3 en ten hoogste € 3.350. De tijd die de jeugdige heeft doorgebracht in voorlopige hechtenis wordt hiervan afgetrokken (artikel 77l lid 6 jo. 27 Sr).
Taakstraffen worden sinds 1983 aan minderjarigen opgelegd en kunnen worden toegepast bij alle mogelijke delicten. In het jeugdstrafrecht wordt onder taakstraffen verstaan: (1) deelname aan een werkproject voor het verrichten van onbetaalde arbeid, of het verrichten van arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade, (2) het volgen van een leerproject, of (3) deelname aan een project waarin beide elementen aanwezig zijn.
De taakstraf kan aan de minderjarige worden opgelegd door de ovj (het officiersmodel) of door de rechter (het rechtersmodel). De werkstraf kan door de rechter voor jeugdigen voor maximaal 200 uur worden opgelegd. De ovj mag maximaal 40 uur werkstraf aanbieden. De taakstraf komt sinds 2001 niet meer in de plaats van jeugddetentie of een geldboete maar is een zelfstandige hoofdstraf. Het OM meldt de opgelegde taakstraf aan bij de Raad voor de Kinderbescherming, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de taakstraffen.

Bijkomende straffen
De bijkomende straffen die de rechter de minderjarige kan opleggen, zijn de verbeurdverklaring en ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen.

Maatregelen
De belangrijkste strafrechtelijke maatregelen die de rechter kan opleggen zijn plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, de *PIJ-maatregel* en de *gedragsmaatregel*. De jeugdigen die zijn veroordeeld tot een PIJ-maatregel verblijven in een behandelinrichting. De maatregel is gericht op heropvoeding en behandeling. Er zijn open en gesloten behandelinrichtingen. De maatregel kan worden opgelegd voor delicten waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan, de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid dit vereist (recidivegevaar) en de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige verdachte. Twee gedragsdeskundigen moeten vaststellen dat al tijdens het begaan van het feit sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis. De maximale duur is zes jaar. Voor andere, niet in hun ontwikkeling gestoorde jongeren, is de duur maximaal vier jaar. Wordt de jeugdige niet wegens een geweldsdelict veroordeeld dan is de maximale duur twee jaar.

Als een jeugdige een gedragsmaatregel opgelegd krijgt, geeft de rechter in zijn vonnis aan waar de maatregel uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat de jeugdige aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling of dat de veroordeelde een ambulant programma zal volgen onder begeleiding van een door de rechter aan te wijzen organisatie. Een ambulant programma kan bijvoorbeeld een leertraject inhouden in combinatie met een individuele trajectbegeleiding. Het programma kan ook worden ingevuld met verplichte jeugdzorg als de jeugdige van het bureau jeugdzorg daarvoor een indicatie heeft gekregen. Voor het opleggen van de maatregel is een advies van de Raad voor de Kinderbescherming vereist dat wordt ondersteund door ten minste een gedragsdeskundige. De jeugdreclassering is belast met de voorbereiding en ondersteuning van de maatregel. De gedragsmaatregel heeft een duur van minimaal zes maanden en maximaal één jaar en is eenmaal te verlengen met dezelfde termijn als waarvoor deze werd opgelegd.
Overige maatregelen voor jongeren kunnen zijn: onttrekking aan het verkeer, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en schadevergoeding. Sinds 1 februari 2008 kan ten aanzien van jeugdigen conservatoir beslag worden gelegd in geval van verdenking van een strafbaar feit waarop een geldboete van de vierde categorie is gesteld (in plaats van de vijfde categorie zoals bij volwassenen). Conservatoir beslag dient tot het stellen van zekerheid van het innen van een eventueel later door de rechter op te leggen ontnemingsmaatregel of geldboete. Ten aanzien van jeugdigen kan door deze wijziging ook conservatoir beslag worden gelegd bij verdenking van diefstal.

Sinds de wetswijziging van 1 februari 2008 heeft de rechter de mogelijkheid alle straffen en maatregelen met elkaar te combineren. Behalve tot verruiming van mogelijkheden heeft dit ook geleid tot een forse vereenvoudiging van het jeugdstrafrecht.

De jeugddetentie, de geldboete en de plaatsing in een inrichting voor jeugdigen en de taakstraf kunnen ook door de rechter geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk worden opgelegd. Bij een voorwaardelijke straf stelt de rechter een proeftijd vast van ten hoogste twee jaren. Naast de algemene voorwaarde dat de jeugdige zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit kan de rechter ook een bijzondere voorwaarde opleggen die betrekking heeft op het gedrag. In het Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen zijn de bijzondere voorwaarden die kunnen worden gesteld geëxpliciteerd. Bij het opleggen van de voorwaarden moet het beginsel van proportionaliteit in acht worden genomen. De inhoud van de voorwaarden moet in redelijke verhouding staan tot de voorwaardelijk opgelegde straf. Indien meer verregaande, langdurige of intensieve gedragsinterventies worden overwogen, ligt het onvoorwaardelijk opleggen van de gedragsmaatregel meer in de rede.

3 Slachtofferschap, slachtofferhulp, onveiligheidsgevoelens en preventie

H.W.J.M. Huys

In dit hoofdstuk staat de aard, de omvang en de ontwikkeling in de tijd van de criminaliteit centraal, zoals die door burgers en bedrijfsleven wordt ervaren. Het gaat daarbij om de objectieve criminaliteit in de vorm van slachtofferschap, maar ook om de subjectieve criminaliteit zoals onveiligheidsgevoelens en vermijdingsgedrag. Ook de gevolgen voor slachtoffers en de acties die bevolking en bedrijfsleven nemen ter voorkoming van of als gevolg van criminaliteit, zoals preventiemaatregelen en het beroep op slachtofferhulp, komen hierbij aan de orde.

Hoe vaak burgers, bedrijven en instellingen slachtoffer worden van veelvoorkomende criminaliteit[1] kan worden vastgesteld via enquêtes. Zulke enquêtes verschaffen tevens inzicht in de mate waarin hiervan aangifte wordt gedaan. Lang niet alle criminaliteit komt namelijk ter kennis van de politie (zie ook hoofdstuk 4).

Deze enquêtes geven ook inzicht in verschillen in de frequentie waarmee specifieke bevolkingsgroepen of bedrijfstakken slachtoffer worden van verschillende soorten delicten. Doordat personen of bedrijven slachtoffer kunnen worden van verschillende soorten delicten of meermalen slachtoffer van eenzelfde delict, is het aantal ondervonden delicten groter dan het aantal slachtoffers.

Verder geven deze enquêtes ook een beeld van de gevolgen voor de slachtoffers, van preventiemaatregelen en van onveiligheidsgevoelens. Ook andere aspecten die te maken hebben met subjectieve en objectieve criminaliteit, zoals overlast en andere buurtproblemen, of de houding van burgers ten opzichte van de politie, komen in dergelijke enquêtes aan bod. Bovendien zijn door koppeling met andere gegevens, zoals uit registraties, nog nadere analyses mogelijk. Deze aspecten vallen echter buiten het kader van deze publicatie.

(Slachtoffer)enquêtes vormen daarmee, naast de geregistreerde gegevens hierover, een belangrijke en onafhankelijke databron, die niet alleen een vollediger beeld geven over aard en omvang van (veelvoorkomende) criminaliteit. Zij bieden ook mogelijkheden om verklaringen te toetsen ten einde inzicht te krijgen in de gevolgen en in de effectiviteit van maatregelen ter vergroting van de veiligheid. De slachtofferenquêtes onder personen en bedrijven spelen verder mede een rol in het kader van het beleidsprogramma van het kabinet-Balkenende IV (pijler 5: veiligheid, stabiliteit en respect), waaronder het veiligheidsprogramma 'Veiligheid begint bij voorkomen'.[2]

Voor meer details over slachtofferenquêtes zie bijlage 3.

1 Hieronder worden vooral delicten zoals inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, zakkenrollerij, vandalisme, mishandeling en bedreiging begrepen (zie ook bijlage 2). Het zijn delicten die door hun aard en omvang veel overlast voor een groot deel van de bevolking, de bedrijven en instellingen veroorzaken.

2 Dit veiligheidsprogramma, met onder meer als doelstelling een reductie van 25% van criminaliteit en overlast in 2010 ten opzichte van 2002, sluit voor een groot deel aan op het eerdere veiligheidsprogramma 'Naar een veiliger samenleving' van het kabinet-Balkenende II.

3.1 Burgers als slachtoffer

In deze publicatie komen gegevens over slachtofferschap onder burgers vanaf 1980 aan de orde.[3] Omdat de gegevens afkomstig zijn uit verschillende bronnen en daardoor onderling moeilijk vergelijkbaar zijn (zie ook bijlage 3) kan alleen in grote lijnen iets worden gezegd over ontwikkelingen in de loop van enkele decennia. De hiernavolgende weergave moet daarom met het nodige voorbehoud worden bezien.[4]

3.1.1 Delicten totaal

Rond een kwart van de Nederlandse burgers van 15 jaar en ouder werd in 2007 (in een periode van twaalf maanden) slachtoffer van een of meer vormen van veel voorkomende criminaliteit. Dat komt overeen met ruim 3,3 miljoen slachtoffers (personen). Dit aandeel is de laatste jaren gedaald. In 2004 was dit nog 29%.
Uit eerdere enquêtes blijkt vanaf 2002 een dalende tendens voor dit totale slachtofferpercentage, na een aantal jaren rond de eeuwwisseling waarin dit aandeel relatief hoog was.[5] Afgezien van enkele schommelingen vond daarvoor een geleidelijke stijging plaats sinds het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw. Tussen het midden van de jaren tachtig en het eind van dat decennium daalde dit aandeel in een betrekkelijk korte periode, terwijl dit in de eerste helft van de jaren tachtig juist in korte tijd steeg (zie figuur 3.1).

Vooral het aandeel meervoudige slachtoffers (dat wil zeggen van meer dan één delictsoort) is in het begin van de jaren tachtig sterk gestegen (vergelijk tabel 3.1 en 3.2). In de periode 1992-2004 is het aandeel meervoudige slachtoffers – afgezien van een dal in 1996 en een piek in 2002 – vrijwel gelijk gebleven.[6]

3 Voor informatie over eerdere jaren (in 1973 is begonnen met het systematisch verzamelen van periodieke slachtoffergegevens door middel van enquêtes) wordt verwezen naar eerdere edities van *Criminaliteit en rechtshandhaving*.
4 In deze publicatie staan de slachtoffercijfers over de periode 2004-2007 op basis van de Veiligheidsmonitor Rijk VMR) centraal. Gegevens uit voorgaande (vooral CBS-)enquêtes worden vooral gebruikt om ontwikkelingen over een langere periode te schetsen en niet om niveaus te vergelijken.
5 De PMB-cijfers vertonen in 2001 een incidentele opleving na een daling vanaf het midden van de jaren negentig.
6 In de VMR is dit onderscheid niet meer meegenomen.

Figuur 3.1 Slachtofferschap onder burgers van 15 jaar en ouder

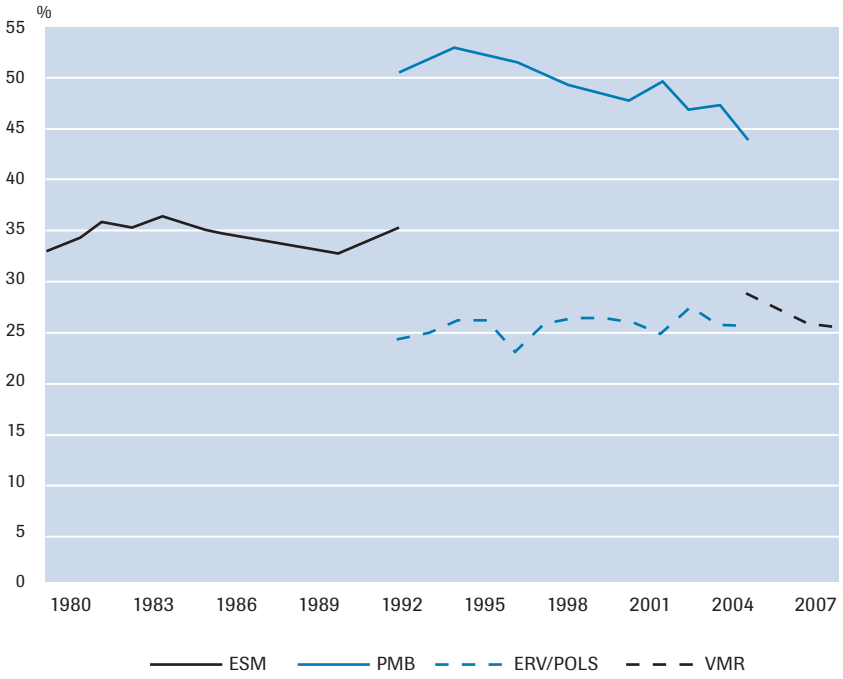

Weergegeven is slachtofferschap in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande kalenderjaar, voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden. Gegevens voor ontbrekende ESM-jaren (1985, 1987, 1989, 1991) en PMB-jaren (1993, 1995, 1997, 1999) zijn geïnterpoleerd. Door verschillen in onderzoeksopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar.
Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.1 t/m 3.4 in bijlage 4.
Bron: ESM; ERV; PMB; POLS; VMR

De ontwikkelingen in de tijd voor slachtofferschap als geheel hoeven echter niet te gelden voor de afzonderlijke groepen of soorten van delicten (geweldsdelicten, vermogensdelicten en vandalismedelicten). Van deze delictgroepen zijn gegevens sinds 1992 beschikbaar.[7]

3.1.2 Delictgroepen

Geweldsdelicten
Volgens de VMR 2008 werd iets meer dan 5% van de bevolking (bijna 700.000 personen) slachtoffer van één of meer geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging). Dit aandeel lijkt de laatste jaren niet wezenlijk veranderd.

7 Voor de Enquête Slachtoffers Misdrijven (1980-1992) zijn geen gegevens herberekend naar slachtofferschap van delictsgroepen; voor de PMB zijn dergelijke gegevens alleen bekend voor geweldsdelicten.

Figuur 3.2 Slachtofferschap onder burgers naar delictgroep

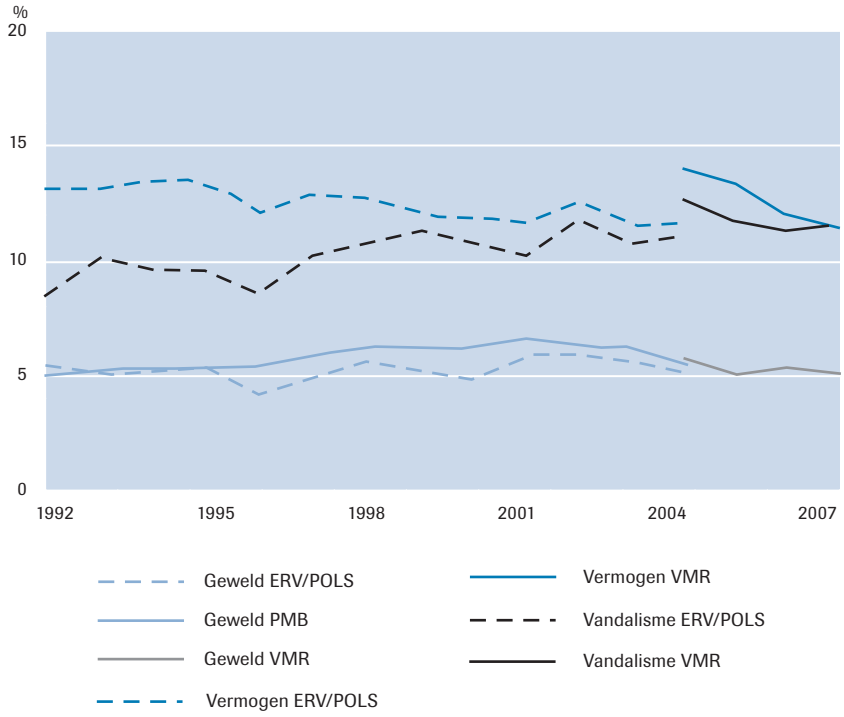

Weergegeven is slachtofferschap in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande kalenderjaar, voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden. Gegevens voor ontbrekende PMB-jaren (1993, 1995, 1997, 1999) zijn geïnterpoleerd. Door verschillen in onderzoeksopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar.
Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.3 en 3.4 in bijlage 4.
Bron: ERV; PMB; POLS; VMR

Net als voor het totale slachtofferpercentage lijkt dit aandeel wel gedaald ten opzichte van 2002. Vóór de eeuwwisseling lijkt dit sinds het midden van de jaren negentig zeer licht te zijn gestegen, al zijn de veranderingen minimaal na een periode tussen 1992 en 1996 met een relatief stabiel slachtofferpercentage. In 1996 was dit aandeel het laagste.[8]
Van de onderscheiden geweldsdelicten komt bedreiging het meest voor, gevolgd door mishandeling. Seksuele delicten komen minder voor (zie figuur 3.3).

8 Volgens de PMB is het percentage slachtoffers van geweldsdelicten als geheel – vooral van bedreiging – tussen 1992 en 2001 gestegen, maar daarna weer licht gedaald.

Figuur 3.3 Slachtofferschap onder burgers naar soort delict, VMR-2008

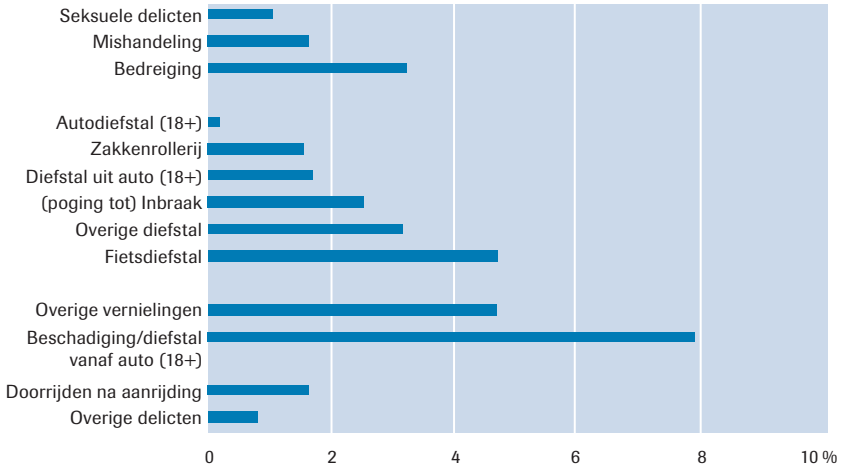

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.4 in bijlage 4.
Bron: VMR

Vermogensdelicten
Van alle inwoners van 15 jaar en ouder gaf 12% in 2008 aan slachtoffer te zijn geworden van vermogensdelicten, zoals inbraak, fietsdiefstal en zakkenrollerij. Dit aandeel is in de periode 2004-2007 duidelijk gedaald. In 2004 was ruim 14% slachtoffer van één of meer vermogensdelicten. Slachtofferschap van vermogensdelicten is – zoals blijkt uit eerdere enquêtes – sinds het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw vrijwel voortdurend gedaald. Wel lijkt tussen 2000 en 2003 sprake van een afvlakking van deze daling. Tussen 1992 en 1995 was het percentage slachtoffers van vermogensdelicten als geheel vrijwel stabiel.
Van de afzonderlijke vermogensdelicten komt fietsdiefstal het meeste voor, op afstand gevolgd door – afgezien van de restcategorie overige diefstal – inbraak, diefstal uit de auto en zakkenrollerij. Autodiefstal komt relatief weinig voor (zie figuur 3.3).

Vandalismedelicten
Eveneens 12% van de bevolking had in 2007 te maken met vandalismedelicten (diefstal vanaf of beschadiging aan de auto en overige vernielingen). In totaal werden bijna 1,6 miljoen slachtoffers hiermee geconfronteerd. Dit aandeel is in de periode 2004-2007 niet wezenlijk gedaald.
Ook in de beide daaraan voorafgaande jaren bleef dit slachtofferpercentage redelijk stabiel. Vóór die tijd is slachtofferschap van vandalisme vanaf 1992 vrijwel voortdurend gestegen, met een onderbreking rond het midden van dit decennium.

Autovandalisme telt hiervan de meeste slachtoffers (zelfs van alle afzonderlijke onderscheiden delictsoorten). Ook van andere vernielingen dan aan de auto worden relatief veel inwoners slachtoffer (zie figuur 3.3).

3.1.3 Verschillen in slachtofferrisico

Er zijn duidelijke verschillen in slachtofferschap tussen bevolkingsgroepen.[9] Op persoonsniveau hangen kenmerken als leeftijd, geslacht, herkomst en huishoudinkomen samen met slachtofferschap van criminaliteit. Ook kenmerken van de woonomgeving, zoals stedelijkheid, sociaal-economische status, etnische samenstelling en verhuismobiliteit van de woonbuurt hangen hiermee samen. Leeftijd en stedelijkheid spelen in vrijwel alle gevallen een rol, ook wanneer rekening wordt gehouden met de onderlinge samenhang tussen achtergrondkenmerken.[10] Dit geldt zowel voor slachtofferschap totaal als voor gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten.

Leeftijd en geslacht
Leeftijd speelt een belangrijke rol: veel meer jongeren dan ouderen worden slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit (zie figuur 3.4). Vooral de leeftijdsgroep 18-24 jaar heeft hiermee te maken. Daarna neemt het aandeel slachtoffers af met toenemende leeftijd. Mannen worden over het algemeen iets vaker slachtoffer dan vrouwen, al is er volgens de VMR-2008 in de leeftijdsgroep 25- tot 55-jarigen geen duidelijk verschil tussen mannen en vrouwen.

Stedelijkheid
Slachtofferschap hangt ook duidelijk samen met de stedelijkheidsgraad van de woonbuurt. Inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden worden vaker slachtoffer dan inwoners van niet stedelijke gebieden. Dit geldt voor zowel alle delicten samen als voor de afzonderlijke delictgroepen (gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten).

Burgerlijke staat
Gehuwde personen en verweduwden zijn naar verhouding veel minder vaak slachtoffer dan personen die nooit gehuwd zijn geweest. Maar wanneer rekening wordt gehouden met leeftijd (nooit gehuwden zijn grotendeels jongeren, die op zichzelf al vaker slachtoffer worden) en – in mindere mate – stedelijkheid (gescheiden personen wonen iets vaker in de stad,

9 De VMR biedt (veel) meer analysemogelijkheden dan diens voorgangers door de koppelingsmogelijkheden op microniveau met het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS en met andere beschikbare (registratie)gegevens. De hierna volgende beschrijving is gebaseerd op hoofdstuk 9 uit de landelijke rapportage van de VMR-2007. Alleen de (ongecorrigeerde) gegevens over leeftijd en geslacht zijn gebaseerd op de VMR-2008.

10 De relatie met leeftijd en stedelijkheid blijkt ook uit verschillende andere onderzoeken (zie o.a. Wittebrood (2006); Huys (2007)).

gehuwde juist minder vaak) blijken gescheiden en nooit gehuwde personen een grotere kans te hebben om slachtoffer te worden dan gehuwden en verweduwden, vooral van gewelds- en vandalismedelicten. Voor vermogensdelicten verdwijnt het verschil naar burgerlijke staat na correctie voor leeftijd en stedelijkheid.

Figuur 3.4 Slachtofferschap (totaal) naar geslacht en leeftijd, VMR-2008

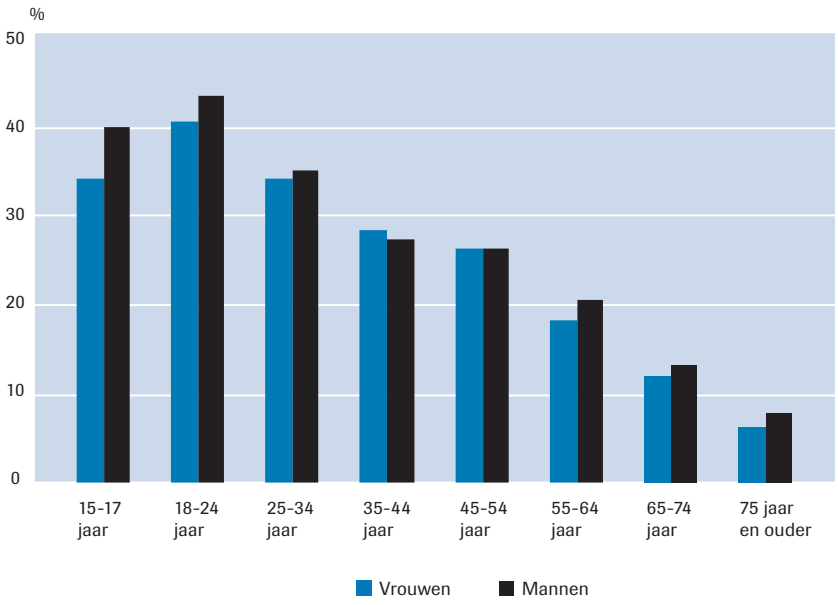

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.5 in bijlage 4.
Bron: VMR

Samenstelling huishouden
De samenhang tussen type huishouden en slachtofferschap is in lijn met die tussen burgerlijke staat en slachtofferschap: éénpersoonshuishoudens en éénoudergezinnen zijn het vaakst slachtoffer van een delict, gehuwd of ongehuwd samenwonenden het minst.

Herkomst
Niet-westerse allochtonen worden vaker slachtoffer dan autochtonen. Maar na correctie voor leeftijd en stedelijkheid (onder niet-westerse allochtonen komen veel jongeren voor en ze wonen vooral in stedelijke gebieden) blijken juist autochtonen een grotere kans te hebben om slachtoffer te worden dan niet-westerse allochtonen. Westerse allochtonen worden even vaak slachtoffer als autochtonen, ook na correctie voor leeftijd en stedelijkheid.

Naar delictgroep blijken niet-westerse allochtonen relatief vaker dan autochtonen slachtoffer te worden van zowel gewelds- als vermogensdelicten, maar even vaak van vandalismedelicten. Gecorrigeerd voor leeftijd en stedelijkheid blijken zij echter minder vaak slachtoffer te worden van gewelds- en vandalismedelicten en even vaak van vermogensdelicten.

Inkomen
Personen uit de laagste 20%-inkomensgroep worden relatief vaak slachtoffer van een delict, ook na correctie voor leeftijd en stedelijkheid. Personen in huishoudens met een pensioen als belangrijkste bron zijn veel minder vaak slachtoffer dan personen in huishoudens met een uitkering of inkomen uit arbeid, maar na correctie voor leeftijd en stedelijkheid vertoont de inkomensbron nauwelijks een relatie met slachtofferschap.
Deze relaties gelden vooral voor gewelds- en vermogensdelicten: personen uit de laagste inkomensgroep of met een uitkering worden hiervan vaker slachtoffer. Ook na correctie voor leeftijd en stedelijkheid blijft het verschil met hogere inkomensgroepen bestaan. Met slachtofferschap van vandalismedelicten blijkt geen verband te zijn.

Opleiding
Naast inkomen speelt ook opleiding een rol in de kans op slachtofferschap. Hoogopgeleiden worden in totaal vaker slachtoffer dan laagopgeleiden. Na correctie voor leeftijd en stedelijkheid blijft dit verband bestaan. Dit patroon geldt ook voor vermogens- en vandalismedelicten, maar niet voor geweldsdelicten.

3.1.4 Herhaald en meervoudig slachtofferschap

Uit literatuuronderzoek en nadere analyses van de PMB-1997[11] blijkt dat herhaald slachtofferschap vaker voorkomt dan statistisch verwacht mag worden. Dit verschilt wel per type delict; bij geweldsdelicten (ook seksuele delicten) en inbraken komt dit bijvoorbeeld vaker voor dan bij autodelicten of bij beroving. Dit komt niet door die eerdere slachtofferervaringen op zichzelf, maar de groep die herhaald slachtoffer wordt, maakt mede vanwege haar leefstijl meer kans om slachtoffer te worden. Herhaald slachtofferschap hangt ook samen met kenmerken van de woonomgeving, zoals het percentage werklozen, laagopgeleiden en allochtonen in een wijk. Opmerkelijk is verder dat herhaald slachtofferschap vaker voorkomt in kleine dan in grote gemeenten.
Uit eerdere enquêtes blijkt dat rond 20% jaarlijks slachtoffer wordt van één soort delict, ongeacht het aantal keren. Rond 5 à 6% wordt slachtoffer van meer dan één soort delict. Dit meervoudige slachtofferschap (slachtoffer

11 Vergelijk DPJR (1996).

van verschillende delictsoorten) komt juist minder voor dan verwacht.[12] Men is eerder (herhaald) slachtoffer van één delicttype dan van verschillende soorten delicten.

3.1.5 Relatie met de dader(s)

Volgens de VMR-2008 kent ruim 13% van alle slachtoffers de dader(s). Bij geweldsdelicten is dit aandeel veel hoger (bijna de helft) dan bij andere delicten. Dit is niet verwonderlijk vanwege het vaak directe contact tussen slachtoffer en dader bij geweldsdelicten. Bij inbraken kent rond één op de zes slachtoffers de dader of daders; bij 'overige vernielingen' is dit bij één op de acht slachtoffers bekend. Onder slachtoffers van andere delicten is veel minder vaak bekend wie de dader(s) zijn.
Voor zover de slachtoffers de dader(s) kenden, is ook gevraagd naar hun relatie met de dader. Het meest genoemd wordt een 'andere' bekende, gevolgd door een buurtgenoot (beide rond 5%). Opmerkelijk is dat slachtoffers van geweldsdelicten ook vaak iemand van het werk (vooral bij seksuele delicten) of een (ex-)partner of ander familielid (vooral bij mishandelingen) als dader noemen.

3.1.6 Plaats van het voorval

Veel vormen van criminaliteit spelen zich af in de directe omgeving van het slachtoffer: drie kwart van de voorvallen gebeurt binnen de eigen woongemeente, de helft zelfs binnen de eigen buurt of wijk.[13] Flatbewoners en bewoners van huurwoningen zijn vaker slachtoffer, vooral van vermogensdelicten, dan bewoners van eengezinswoningen. Maar dit heeft vooral te maken met de kenmerken van de bewoners en van de woonomgeving.[14]
Delicten gebeuren vaak bij het slachtoffer thuis. Volgens de VMR-2008 was dit in totaal bij één op de drie delicten het geval. Ook op straat is een veelvoorkomende locatie (een kwart). Andere vaak genoemde locaties zijn (in volgorde van frequentie): op werk of school, parken/parkeerterreinen, horecagelegenheden en stations/bushaltes, winkels of warenhuizen. Andere specifieke locaties komen voor alle delicten samen minder vaak voor.
Er zijn echter grote verschillen in locatie naar soort delict. Zo gebeurde bijna één op de drie geweldsdelicten op straat, en één op de vijf op het werk of op school (seksuele delicten meer dan een kwart). Van de geweldsdelicten vond 16% plaats in of bij uitgaansgelegenheden.

12 Overigens zijn de CBS-enquêtes, de PMB en de VMR niet optimaal ingesteld om herhaald slachtofferschap te meten, omdat geen rekening wordt gehouden met het vaak stelselmatige karakter van (vooral gewelddadige) vormen van herhaald slachtofferschap.
13 Vergelijk de POLS-gegevens 1997-2004 (Statline, CBS).
14 Zie bijvoorbeeld Kempkens & Wittebrood (2002).

Van de vermogensdelicten (exclusief inbraak en poging tot inbraak) gebeurden diefstallen uit de auto en overige diefstal relatief vaak thuis of bij huis. Diefstallen uit de auto vonden ook vaak op een parkeerterrein of op straat plaats. Fietsdiefstallen gebeurden behalve thuis ook vaak op straat en bij een station of bushalte. Zakkenrollerij gebeurde voor een belangrijk deel in een winkel of warenhuis, op school of op het werk, of op straat.
Meer dan andere delictsvormen vonden vandalismedelicten in of om het huis plaats. Bijna een kwart van de vandalismedelicten gebeurden op straat (beschadiging aan of diefstal vanaf de auto 26%, overige vernielingen 19%). Ruim één op de vijf gevallen van autovandalisme gebeurde op een parkeerterrein. Doorrijden na een aanrijding gebeurde in meer dan de helft van de gevallen op straat en in 15% van de gevallen op een parkeerterrein. Van andere, niet gespecificeerde delicten gebeurde ruim een derde op straat en 22% in of bij huis.

Figuur 3.5 **In Nederland ondervonden delicten naar relatie met dader(s), VMR-2008**

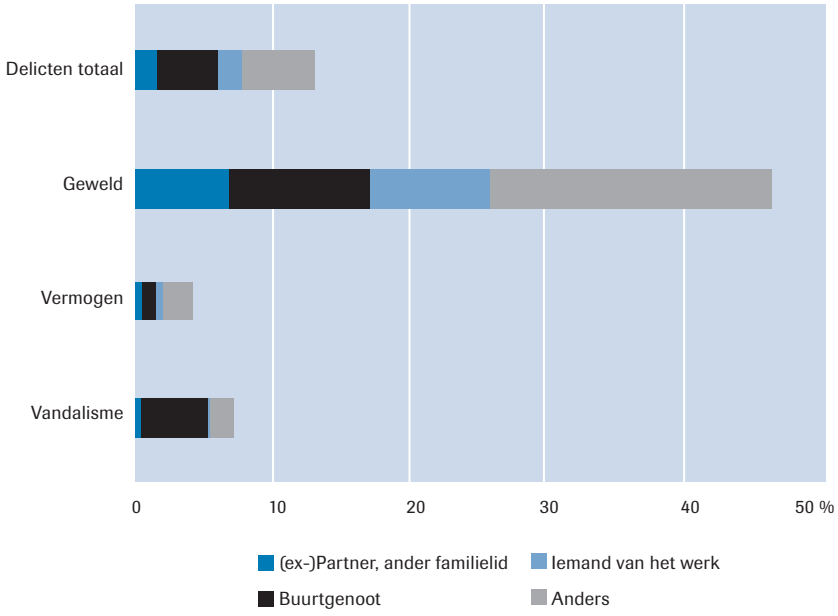

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.6 in bijlage 4.
Bron: VMR

3.1.7 Gevolgen voor slachtoffers

Lichamelijke gevolgen
Uit eerdere enquêtes blijkt dat lichamelijk letsel zelden voorkomt, behalve bij geweldsdelicten en bij doorrijden na ongeval.[15] Voor zover er sprake is van letsel, gaat het meestal om licht letsel, waarvoor zelden medische behandeling nodig is.

Materiële gevolgen
Slachtoffers hebben echter vooral te maken met materiële schade. Ongeveer zes van de tien slachtoffers zeggen daadwerkelijk financiële schade te hebben ondervonden. Bij diefstaldelicten is dat aandeel hoger, vooral bij autodiefstal, diefstal uit de auto en zakkenrollerij. Slachtoffers van geweldsdelicten, behalve van mishandeling, melden relatief weinig financiële schade. Meestal gaat het om relatief kleine bedragen per voorval met schade.[16]

Immateriële gevolgen
Veelvoorkomende criminaliteit kan voor de personen die ermee te maken krijgen ook gevolgen hebben in de emotionele sfeer. Rond 9% van alle delicten leidde volgens eerdere enquêtes tot meer of minder ernstige emotionele gevolgen voor de slachtoffers: deze slachtoffers moesten er ten tijde van het interview nog vaak aan denken, piekerden er nog steeds over, of hun hele doen en laten werd erdoor beheerst (1%). Voor de meeste slachtoffers zijn de emotionele gevolgen minder ingrijpend: bijna twee op de drie slachtoffers dachten helemaal niet meer aan wat er gebeurd is; ruim een kwart dacht er nog wel eens aan. Ernstige emotionele gevolgen komen vaker voor bij geweldsdelicten (vooral mishandelingen), inbraken en zakkenrollerij.

3.1.8 Compensatie van gevolgen

Slachtofferhulp
Slachtoffers kunnen bij emotionele, lichamelijke of materiële gevolgen zo nodig een beroep doen op instanties om hulp te krijgen. Over het algemeen doen maar weinig slachtoffers een beroep op een hulpverlenende instantie. Als zij dit al doen, betreft het vooral delicten waarbij vaker sprake is van lichamelijk letsel, van financiële schade of van ernstige emotionele gevolgen. Slachtoffers van geweldsdelicten, inbraken en doorrijden

15 Gegevens over letsel en andere gevolgen zijn gebaseerd op (de ERV en) POLS. In de VMR zijn bij geweldsdelicten alleen enkele vragen opgenomen over materiële schade (is er iets gestolen of vernield); bij seksuele delicten is ook gevraagd naar de aard van het voorval.
16 In de meest recente schattingen op basis van de CBS-enquêtes (gegevens tot en met 1999) varieerde het gemiddelde schadebedrag van ongeveer 200 euro voor fietsdiefstal en zakkenrollerij tot meer dan 2.000 euro voor inbraken en ruim 4.000 euro voor autodiefstallen.

na een ongeval doen dit vaker dan slachtoffers van andere delicten. Bij fietsdiefstal, diefstal uit de auto, overige diefstal en vandalisme wordt zelden een beroep gedaan op een hulpverlenende instantie.
Volgens de richtlijn-Terwee moet de politie bij aangifte de slachtoffers op de mogelijkheid van slachtofferhulp wijzen. Het wijzen door de politie op de mogelijkheid van slachtofferhulp gebeurt de laatste jaren veel vaker: volgens de PMB werd in 1993 bij 11% van alle aangiften door de politie hierop gewezen, in 2002 was dit aandeel met 33% bijna verdrievoudigd. Daarna is dit percentage weer wat gedaald tot 29% in 2005.[17]
Het al dan niet doorverwijzen hangt ook samen met de gevolgen voor en de behoefte aan hulp en opvang van de slachtoffers. Uit gegevens van de PMB blijkt dat dit bij geweld (vooral mishandeling), beroving, inbraak en autodiefstal relatief vaak gebeurt.

Schadevergoeding
Financiële schade wordt lang niet altijd vergoed. Dit komt vooral omdat slachtoffers hiertoe maar in een beperkt aantal gevallen een poging doen, bijvoorbeeld omdat het in de meeste gevallen om geringe bedragen gaat. Uit eerdere enquêtes blijkt dat slachtoffers met schade in ruim één op de drie gevallen hebben geprobeerd om deze schade vergoed te krijgen. In een kwart van alle schadegevallen was er sprake van een gehele of gedeeltelijke vergoeding of was er nog een zaak in behandeling. Bij inbraken, diefstallen van of uit de auto, doorrijden na een ongeval en mishandelingen – waarbij de schade meestal relatief hoog is – werd de schade vaker vergoed; bij inbraken zelfs zes van de tien keer. Slechts 3 à 4% van alle slachtoffers deed een beroep op een hulpverlenende instantie. Onder slachtoffers van geweldsdelicten (vooral van mishandeling) kwam dit duidelijk vaker voor.
In deze paragraaf worden verder drie hulpverleningsinstanties kort beschreven: Slachtofferhulp Nederland, het Schadefonds geweldsmisdrijven en het Waarborgfonds Motorverkeer.

Slachtofferhulp Nederland
Slachtofferhulp Nederland verleende in 2007 in een recordaantal zaken hulp aan slachtoffers van een misdrijf of een verkeersongeval. In totaal ging het om ruim 96.000 beëindigde zaken, tegen bijna 81.000 zaken in 2001 (zie tabel 3.17). Bijna de helft van de in 2007 afgehandelde hulpverleningen betrof hulp aan slachtoffers van geweldsdelicten. Het aantal hulpverleningen voor dit soort delicten is sinds 2001 bijna voortdurend toegenomen. Het aantal hulpverleningen aan slachtoffers van een verkeersongeval is tot 2003 vrijwel gelijk gebleven rond 20.000. Daarna trad een daling in tot ruim 17.000 in 2006. In 2007 steeg het aantal hulpverleningen wegens verkeersongevallen weer tot boven 20.000. Het aantal

17 In de VMR zijn geen vragen opgenomen over het wijzen op de mogelijkheid van slachtofferhulp.

hulpverleningen aan slachtoffers van vermogensdelicten (onder meer diefstal en inbraak) is tot 2007 voortdurend gedaald, van bijna 23.000 hulpverleningen in 2001 tot 16.000 in 2006. Ook voor deze categorie delicten geldt in 2007 een stijging van het aantal hulpverleningen. De ontwikkeling van het aantal hulpverleningen per (delict)categorie is in figuur 3.6 gepresenteerd met behulp van indexcijfers.

Van alle beëindigde zaken heeft het grootste deel dus betrekking op een geweldsmisdrijf. Dit aandeel is toegenomen van 33% in 2001 tot 46% in 2007. Van alle personen die een beroep doen op de georganiseerde slachtofferhulp is iets meer dan de helft vrouw.

Figuur 3.6 Door Slachtofferhulp Nederland verleende hulpverlening (beëindigde zaken): indexcijfers (2001=100)

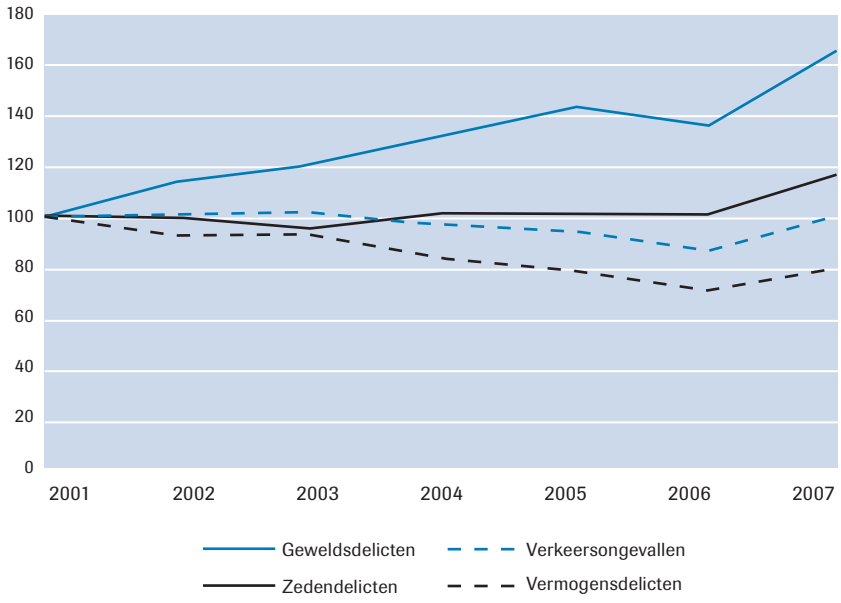

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.7 in bijlage 4.
Bron: Slachtofferhulp Nederland / CBS

Schadefonds Geweldsmisdrijven
Onder bepaalde voorwaarden kunnen slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven (of hun nabestaanden) in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming uit het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Een uitkering uit dit fonds is altijd een tegemoetkoming in de kosten die het gevolg zijn van letsel dat bij een ernstig geweldsmisdrijf (zoals mishande-

ling, diefstal met geweld, verkrachting en bedreiging met een wapen) is toegebracht, en niet om een schadeloosstelling.
Het Schadefonds Geweldsmisdrijven (een fonds van het ministerie van Justitie, beheerd door een onafhankelijke commissie) is in 1976 opgericht om slachtoffers van ernstige geweldsdelicten die hun schade niet op een andere manier vergoed kunnen krijgen enigszins tegemoet te komen.
Een groot deel van de aanvragen (rond de helft volgens een klanttevredenheidsonderzoek in 2007) komt binnen via Slachtofferhulp Nederland,[18] waarnaar de politie meestal doorverwijst bij aangifte van een geweldsmisdrijf. Een aanvraag kan ook worden ingediend via een advocaat of op eigen initiatief.
In 2007 werden 6.877 nieuwe aanvragen ingediend bij het Schadefonds, iets minder dan in het jaar daarvoor (7.222), maar meer dan in de jaren daarvoor. In 2000 lag het aantal verzoeken nog op 3.648. De aanvragen hadden vooral betrekking op mishandeling (32%), diefstal met geweld (18%) en zedenmisdrijven (15%). In totaal werden 8.157 aanvragen (7.776 eerste aanvragen, 381 bezwaarzaken) afgehandeld, tegen 6.628 afhandelingen in 2006.
In totaal besliste het fonds in 2007 over in totaal 6.015 (eerste) aanvragen, een duidelijke toename tegenover 2006 (4.117 beslissingen). Aan 4.689 aanvragers werd een uitkering toegewezen, dit is 78% van het totale aantal beslissingen. In de meeste gevallen gaat het om een combinatie van materiële en immateriële schade. In totaal werd 13,1 miljoen euro uitgekeerd, het hoogste totaalbedrag ooit. Per slachtoffer was dit gemiddeld 2.700 euro. In 2006 was het totaalbedrag nog 8,8 miljoen euro. Het grootste deel (8,5 miljoen euro) werd uitgedeeld als immateriële schadevergoeding (smartengeld).
Krachtens een Europese richtlijn die alle lidstaten verplicht om vanaf 1 januari 2006 een schadefonds te hebben, kunnen slachtoffers die in Nederland wonen en in een ander EU-land slachtoffer zijn geworden, vanaf die datum via het Nederlandse schadefonds een uitkering aanvragen bij een ander EU-schadefonds. In 2007 ging het om een beperkt aantal aanvragen (19) in dit kader. Ook in het jaar daarvoor was dit aantal (10) beperkt.

Waarborgfonds Motorverkeer
Ook slachtoffers van schade in het verkeer kunnen in aanmerking komen voor schadevergoeding, door een beroep te doen op het Waarborgfonds Motorverkeer. Het gaat daarbij om schade die is veroorzaakt door onbekenden, niet verzekerde of gestolen motorrijtuigen, motorrijtuigen verzekerd bij een onvermogende verzekeraar of toebehorend aan personen aan wie een vrijstelling van verzekering wegens gemoedsbezwaren is afgegeven.

18 Slachtofferhulp Nederland (SHN) is ook de belangrijkste ketenpartner van het Schadefonds.

In 2007 zijn de richtlijnen aangepast aan de Europese richtlijnen voor motorrijtuigverzekeringen. Daarbij is onder meer ook de maximale dekking verhoogd tot in totaal 6 miljoen euro (5 miljoen euro bij personenschade en 1 miljoen euro bij materiële schade). Voor materiële schade waarbij de dader onbekend is gebleven wordt wel een eigen risico in mindering gebracht. Dit eigen risico is in 2007 verhoogd (van 136 naar 250 euro). Omgekeerd is het eigen risico vervallen in de situaties waarin de dader onverzekerd was en het schadeveroorzakende voertuig was gestolen. Tussen 2000 en 2004 is het aantal ingevoerde claims bij het Waarborgfonds toegenomen van ruim 56.000 tot rond 64.100. Daarna is dit aantal weer gedaald, tot bijna 52.000 in 2006.[19] In 2007 was dit aantal met ruim 53.000 claims weer iets gestegen. Het uitgekeerde schadebedrag steeg tussen 2000 en 2004 van 51,9 miljoen naar 77,8 miljoen euro. Daarna volgde weer – in lijn met de afname van het aantal claims – een daling van het uitgekeerde bedrag tot 55,8 miljoen euro in 2006. Het in 2007 uitgekeerde bedrag was met bijna 58 miljoen weer iets hoger dan in het jaar daarvoor.
De meeste ingediende claims, rond 60%, hebben betrekking op parkeerschade. Rond een kwart van de claims betreft wegmeubilair, terwijl rond één op de acht claims gaat over rijdend verkeer. Slechts een klein deel, 2 à 3%, heeft betrekking op claims rond personen. Het aandeel van de uitgekeerde bedragen komt daarmee niet overeen: voor parkeerschades ligt dit lager (40 à 45%) en voor uitgekeerde bedragen ten behoeve van personen hoger (rond 20%) dan het overeenkomstige aandeel schadeclaims in het totaal.
Verreweg de meeste schadegevallen hebben betrekking op gevallen waarin de dader onbekend is gebleven. Hetzelfde geldt voor de uitgekeerde schade.

3.2 Door burgers ondervonden delicten

Op basis van slachtofferenquêtes kunnen ook schattingen worden gemaakt van het totale aantal delicten dat de bevolking is overkomen. In deze paragraaf wordt eerst ingegaan op schattingen van de aantallen delicten. Ook komt de meldings- en aangiftebereidheid aan de orde: in hoeverre worden ondervonden delicten door of namens de slachtoffers gemeld bij de politie, en hoe vaak wordt daarbij een document ondertekend?

3.2.1 Delicten totaal

Volgens de VMR-2008 werden de burgers van 15 jaar en ouder in Nederland in de voorgaande twaalf maanden geconfronteerd met naar

19 Een deel van deze daling is toe te schrijven aan ca. 3.000 claims die in 2005 en 2006 nog niet ingediend waren, maar die deels alsnog in 2007 zijn (of nog later worden) ingediend.

schatting bijna 5,2 miljoen delicten. Dit aantal is de laatste jaren duidelijk gedaald. In 2004 had de bevolking nog met bijna 6,2 miljoen delicten te maken (zie figuur 3.7).
Uit de eerdere enquêtes blijkt dat deze daling na 2002 is ingezet. Daarvoor is sprake van een geleidelijke en jarenlange stijging vanaf het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw. Tussen midden en eind jaren tachtig was sprake van een lichte daling, terwijl in de jaren daarvoor het aantal ondervonden delicten vanaf 1980 in korte tijd juist sterk toenam.
Het aantal ondervonden delicten per 100 inwoners vertoont een vergelijkbaar patroon. Maar vanwege de toename van het aantal inwoners zijn de verschillen vergeleken met de absolute aantallen delicten – ook in eerdere jaren – beperkter.

Figuur 3.7 Delicten tegen burgers (in Nederland ondervonden)

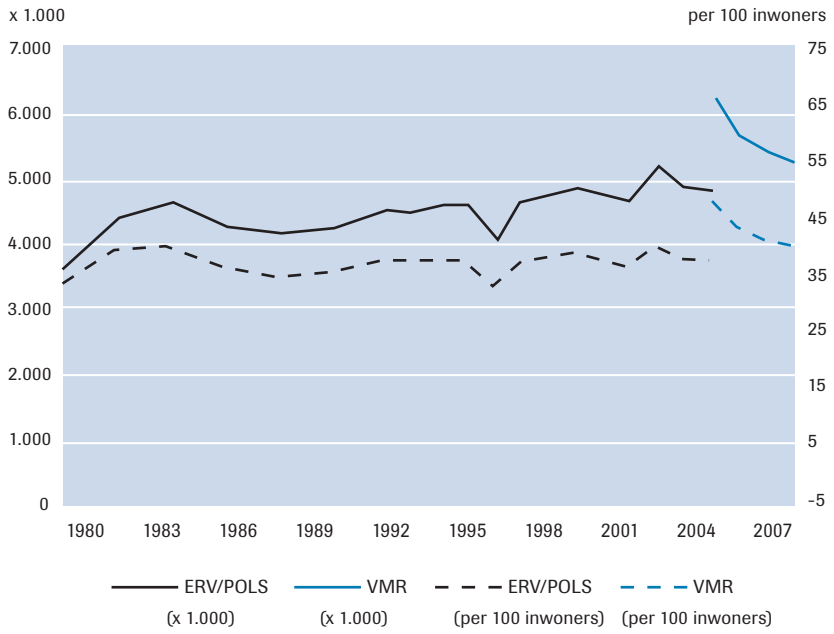

Weergegeven is het geschatte aantal ondervonden delicten in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden. De gegevens voor 1980-1990 zijn herberekend naar ERV-cijfers. Gegevens voor ontbrekende jaren (1981, 1983, 1985, 1987, 1989, 1991) zijn geïnterpoleerd. Door verschillen in onderzoeksopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar. Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.8 en 3.9 in bijlage 4.
Bron: ESM; ERV; POLS; VMR. Bewerking CBS

3.2.2 Delictgroepen

Geweldsdelicten
Van de naar schatting 5,2 miljoen delicten waarmee de bevolking van Nederland volgens de VMR in 2007 werd geconfronteerd, hadden bijna 1.100.000 gevallen betrekking op geweldsdelicten (bedreiging, mishandeling, seksuele delicten). Dit is niet wezenlijk anders dan in de drie voorgaande jaren.
In de jaren 2002 en 2003 lijkt sprake van een piek in het aantal geweldsdelicten. Daarvoor nam dit aantal vanaf het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw – met enkele schommelingen – geleidelijk toe, tot het hoge niveau in de jaren na de eeuwwisseling. Tussen begin en midden jaren negentig daalde het aantal ondervonden geweldsdelicten.

Vermogensdelicten
Van alle ondervonden delicten in 2007 hadden naar schatting rond 1,7 miljoen gevallen betrekking op vermogensdelicten (inbraken, diefstallen, zakkenrollerij). Dit aantal is sinds 2004 voortdurend gedaald.
Het aantal vermogensdelicten is daarvoor sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw relatief stabiel gebleven.

Vandalismedelicten
In 2007 werd de bevolking met ruim 2,1 miljoen gevallen van vandalisme geconfronteerd (diefstal vanaf of beschadiging aan de auto; overige vernielingen). Ten opzichte van de drie voorgaande jaren is dit aantal echter niet wezenlijk veranderd.
Het aantal vandalismedelicten vertoont – evenals het aantal geweldsdelicten – een piek in 2002. Anders dan bij vermogensdelicten is het aantal gevallen van vandalisme vanaf 1992 tot in het begin van het nieuwe millennium toegenomen. Daardoor is het aantal ondervonden vandalismedelicten sinds 1999 groter dan het aantal vermogensdelicten.

Figuur 3.8 Gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten tegen burgers (in Nederland ondervonden)

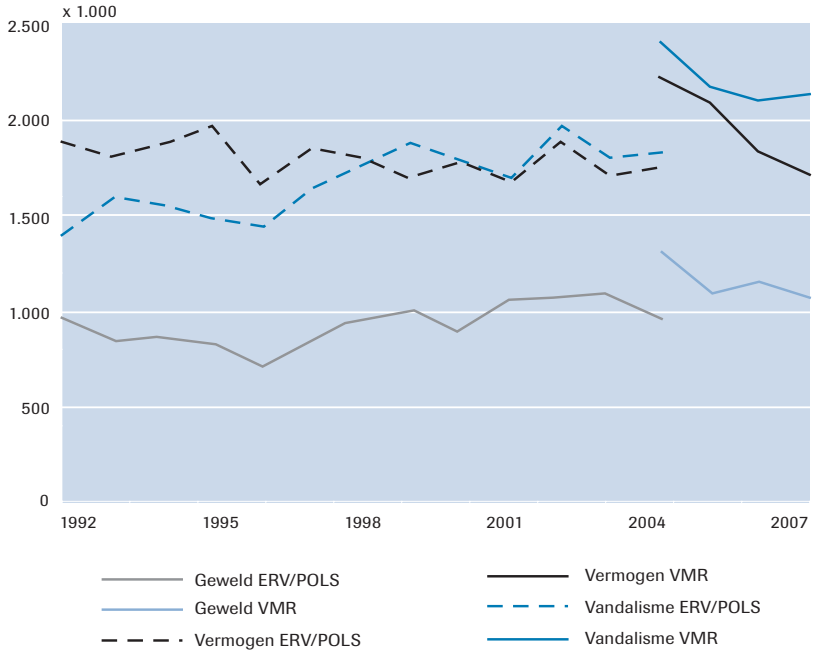

Weergegeven is het geschatte aantal in Nederland ondervonden delicten in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden.
Door verschillen in onderzoeksopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar.
Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.8 en 3.9 in bijlage 4.
Bron: ERV; POLS; VMR

3.3 Melding en aangifte door burgers

Het merendeel van de veelvoorkomende criminaliteit tegen burgers wordt niet bij de politie gemeld, en blijft daarmee dus 'verborgen' voor de opsporingsinstanties. Delicten die niet bij de politie worden gemeld zijn volgens de slachtoffers doorgaans niet zo belangrijk: in ruim een kwart van de gevallen werd dit in de VMR (en eerder in de PMB) als reden voor het niet melden gegeven. Als belangrijkste reden voor het niet melden werd in 2007 genoemd dat aangifte doen toch niets helpt (37%). Omgekeerd noemen slachtoffers als belangrijkste redenen voor het wel melden van delicten dat er ee bewijs voor de verzekering nodig is (29%), dat de dader moet worden gepakt (23%), en dat de politie dit volgens de slachtoffers moest weten (21%).[20]

20 De kans dat slachtoffers de hen overkomen delicten ook daadwerkelijk bij de politie melden wordt overigens niet alleen bepaald door de gepercipieerde ernst van het delict, maar ook – zij het in mindere mate – door de context waarin het voorval plaatsvindt (privé – publieke ruimte) en de sociale kaders van het slachtoffer (vergelijk Goudriaan, 2006).

3.3.1 Melding

Delicten totaal
Van alle door de bevolking in Nederland ondervonden delicten werd (volgens de VMR 2008) ruim een derde (35%) door of namens de slachtoffers bij de politie gemeld. Dit aandeel is sinds 2004 niet wezenlijk veranderd.
Dit aandeel lag aan het eind van de jaren negentig lager dan aan het begin van dat decennium. Wel nam dit meldingspercentage tussen 1998 en 2004 toe.

Delictgroepen
In hoeverre delicten bij de politie worden gemeld hangt mede samen met het soort delict.
Figuur 3.9 geeft een overzicht van het aandeel gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten dat bij de politie is gemeld; in figuur 3.10 is dit weergegeven voor afzonderlijke delictsoorten.
Van alle geweldsdelicten wordt volgens de VMR rond 30% bij de politie gemeld. Dit is minder dan gemiddeld. Ook in de voorgaande drie jaren lag dit meldingspercentage voor geweldsdelicten rond 30%.
Van de geweldsdelicten worden seksuele delicten en bedreigingen relatief weinig bij de politie gemeld; van mishandelingen wordt rond de helft gemeld.

Figuur 3.9 **Gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten tegen burgers die bij de politie zijn gemeld**

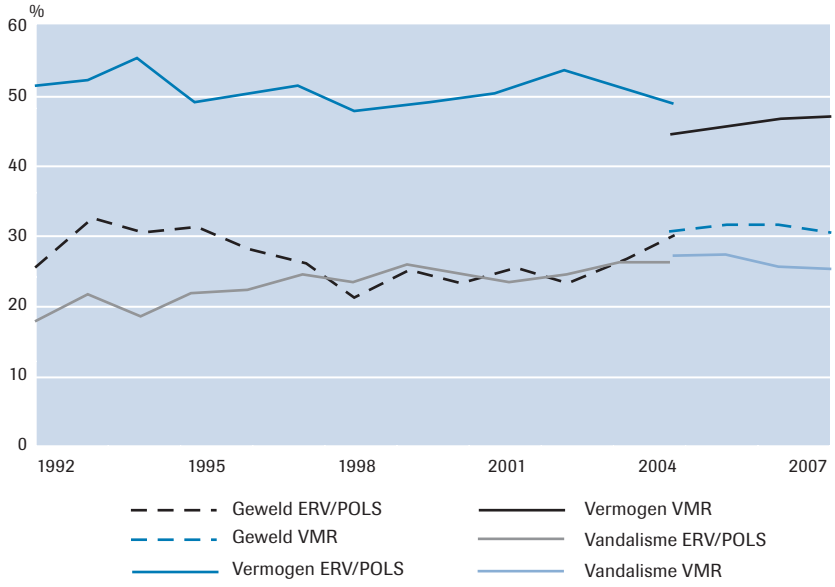

Weergegeven is het geschatte aandeel bij de politie gemelde in Nederland ondervonden gewelds-vermogens- en vandalismedelicten in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden.
Door verschillen in onderzoeksopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar. Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.10 en 3.11 in bijlage 4.
Bron: ERV; POLS; VMR

Ondanks vrij grote schommelingen lijkt de meldingsbereidheid van geweldsdelicten in de loop der jaren niet wezenlijk veranderd.
Van de vermogensdelicten ligt het aandeel dat bij de politie wordt gemeld duidelijk hoger dan gemiddeld. Volgens de VMR ligt dit in de meest recente jaren rond 47%.

Inbraken worden in de meeste gevallen bij de politie gemeld. Ook van diefstal uit de auto en van zakkenrollerij wordt relatief vaak melding gemaakt. Van fietsdiefstallen wordt minder dan de helft gemeld; bij overige diefstallen is dit aandeel zelfs drie op de tien of minder.
Afgezien van incidentele schommelingen lijkt ook de meldingsbereidheid van vermogensdelicten sinds 1992 niet wezenlijk veranderd.

Figuur 3.10 Melding en ondertekening van delicten tegen burgers naar delictsoort, VMR-2008

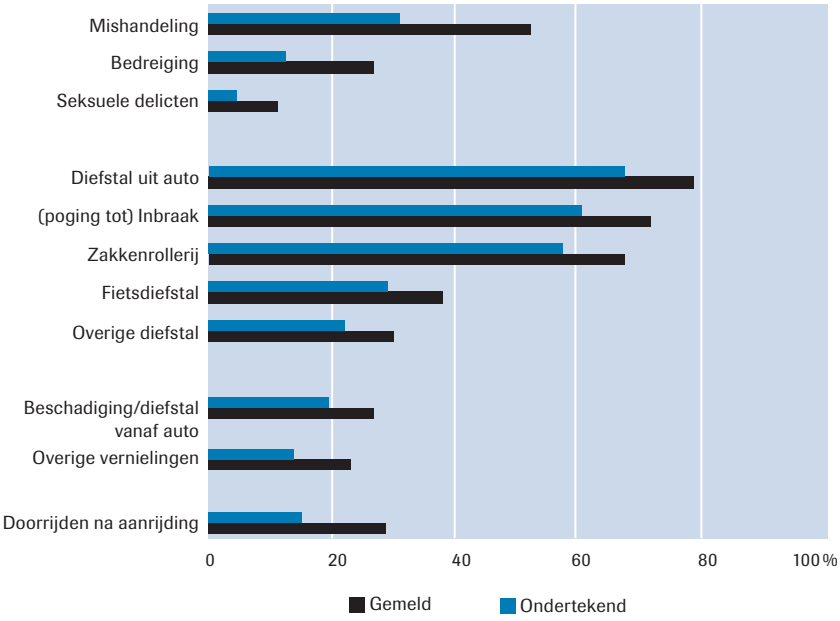

Weergegeven is het geschatte aandeel bij de politie gemelde in Nederland ondervonden delicten in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).
Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.11 en 3.13 in bijlage 4.
Bron: VMR

Van vandalismedelicten wordt rond een kwart bij de politie gemeld. Tussen 2004 en 2007 is dit aandeel nauwelijks veranderd. Ook deze meldingsbereidheid is – evenals bij geweldsdelicten – duidelijk lager dan gemiddeld. Tussen het melden van beschadigingen aan of diefstallen vanaf de auto en overige vernielingen is geen wezenlijk verschil.
Het percentage gemelde vandalismedelicten is in de jaren 2004-2007 niet wezenlijk veranderd, na een trendmatige stijging sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw.

3.3.2 Aangifte; ondertekening document

Delicten totaal
Bij een kwart van alle ondervonden delicten tegen burgers wordt een document bij de politie ondertekend, in hoofdzaak in de vorm van een proces-verbaal. Dit komt overeen met tussen 65% en 80% van de bij de politie bekende delicten.

Het percentage delicten tegen burgers waarbij een document is ondertekend is in de periode 2004-2007 niet wezenlijk veranderd (zie ook figuur 3.11). Ook in de periode vanaf 1992 is er geen sprake van een duidelijke toe- of afname. In vergelijking met de bij de politie bekende delicten bleef het aandeel waarbij een document werd getekend eveneens redelijk constant.

Delictgroepen

Het aandeel ondertekende geweldsdelicten schommelt de laatste jaren rond 17%. Dit komt overeen met rond de helft van alle bij de politie bekende geweldsdelicten. In de periode 1992-2002 is geen duidelijke ontwikkeling waarneembaar. Wel ligt het percentage in 2002 lager dan gemiddeld en lijkt tussen 2002 en 2004 sprake van een licht stijgende tendens.

Figuur 3.11 Gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten tegen burgers waarbij een document is ondertekend

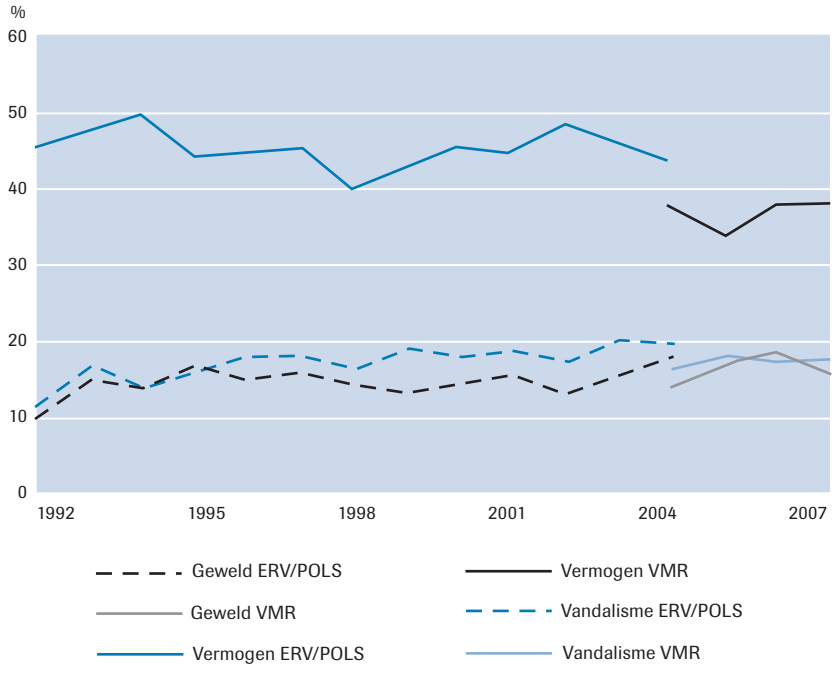

Weergegeven is het geschatte aandeel in Nederland ondervonden gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden) waarbij een document bij de politie is ondertekend. Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden.
Door verschillen in onderzoeksopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar. Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.12 en 3.13 in bijlage 4.
Bron: ERV; POLS; VMR

Ondervonden vermogensdelicten krijgen relatief meer dan gemiddeld een vervolg in de vorm van een ondertekend document. In 2007 bedroeg dit aandeel 38%. Dit komt overeen met rond 75% à 80% van de bij de politie bekende vermogensdelicten. In de periode 2004-2007 is het aandeel waarbij een document wordt ondertekend niet wezenlijk veranderd.
Ook in eerdere jaren vertoont dit percentage – afgezien van een piek in 1994 en een dal in 1998 – geen duidelijke trend.
Rond één op de zes ondervonden vandalismevoorvallen resulteert in een ondertekend document, ofwel twee op de drie gemelde vandalismedelicten. Het aandeel ondervonden vandalismedelicten waarbij een schriftelijk document werd opgemaakt is in de jaren 2004-2007 niet wezenlijk veranderd. Wel is dit percentage vanaf 1992 tot 2003 vrijwel voortdurend licht gestegen.

3.4 Bedrijven als slachtoffer

3.4.1 Slachtofferschap algemeen

Ook het bedrijfsleven wordt regelmatig geconfronteerd met diverse vormen van criminaliteit.
Volgens de MCB had één op de drie bedrijfsvestigingen in 2007 te maken met een of meer gevallen van criminaliteit. De mate waarin en de aard van de criminaliteit waarvan bedrijven slachtoffer worden verschilt echter per sector. Bedrijven in de zakelijke dienstverlening en in de bouw worden er het minst vaak mee geconfronteerd (zie figuur 3.12). In de detailhandel en in de horeca is de kans op slachtofferschap het grootst. Vergeleken met 2006 zijn er geen grote verschillen. Alleen in de transportsector is dit lager. In alle sectoren is het aandeel dat slachtoffer werd sinds 2004 gedaald.
Ook meervoudig slachtofferschap verschilt naar sector. Vooral horeca en detailhandel worden relatief vaak geconfronteerd met meer soorten delicten; in de bouw en de zakelijke dienstverlening komt dit relatief weinig voor. In geen enkele sector zijn er duidelijke verschillen met 2006. Wel is ook het aandeel meervoudige slachtofferschappen ten opzichte van 2004 in alle sectoren gedaald,

3.4.2 Slachtofferschap naar delictgroepen

Vernielingen, diefstallen en inbraken zijn de meest voorkomende vormen van criminaliteit waarmee het bedrijfsleven wordt geconfronteerd.

Diefstal
Diefstal in de detailhandel is op afstand de meest voorkomende vorm. Ruim een kwart van alle detailhandelsvestigingen had hiermee in 2007

Figuur 3.12 Slachtofferschap onder bedrijven naar sector

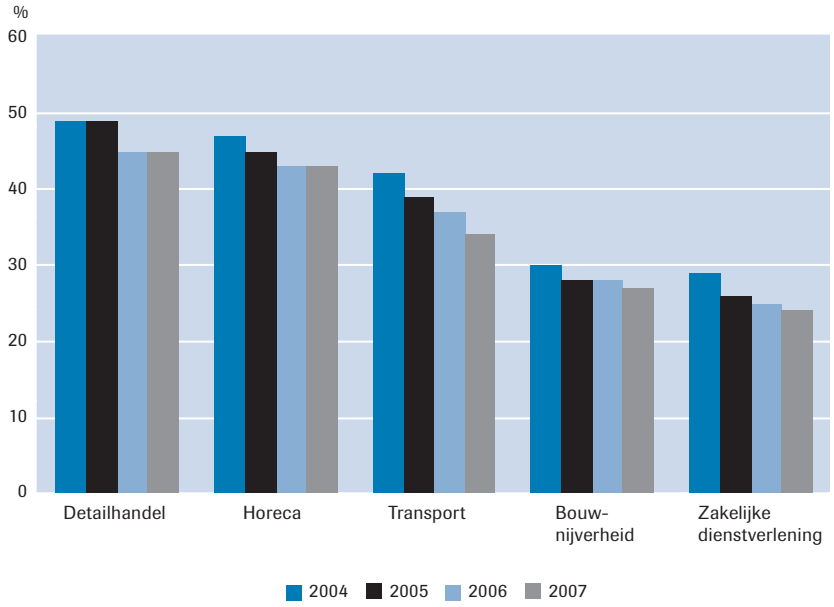

Weergegeven is slachtofferschap in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande 12 maanden).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.14 in bijlage 4.
Bron: MCB

te maken. In de zakelijke dienstverlening komt dit het minste voor. Vergeleken met 2006 zijn er per sector geen wezenlijke verschillen. Slachtofferschap van diefstaldelicten is in alle sectoren afgenomen ten opzichte van 2004, met uitzondering van de bouw.

Vernielingen
Vernielingen komen veel voor in de horeca (bijna een kwart werd hiervan in 2007 slachtoffer) en bij de detailhandel (18%). In de andere sectoren ligt dit lager. Ook hier zijn er geen wezenlijke verschillen per sector ten opzichte van het voorgaande jaar. In de bouwnijverheid en de transportsector is slachtofferschap van vernielingen vergeleken met 2004 gedaald.

Inbraak
Inbraak komt het meeste voor bij transportbedrijven en de horeca (resp. 16% en 14% in 2007); de zakelijke dienstverlening heeft hiermee het minste te maken. Ten opzichte van 2006 zijn er geen duidelijke verschillen. Slachtofferschap van inbraak is ten opzichte van 2004 verminderd in alle sectoren behalve in de bouwnijverheid.

Geweld
Geweldsdelicten komen minder vaak voor, behalve in de horeca. Rond één op de tien horecazaken heeft hiermee te maken. In alle sectoren behalve de bouw is het percentage slachtoffers van geweld in 2007 lager dan in 2004, maar ook hier zijn er geen verschillen met het voorgaande jaar.
Met andere vormen van criminaliteit wordt rond 5% van alle bedrijven geconfronteerd. Ook hierbij is het slachtofferpercentage in alle sectoren behalve de bouw gedaald ten opzichte van 2004.

Interne criminaliteit
Bedrijven kunnen ook te maken hebben met interne criminaliteit (dit is diefstal van geld of goederen door eigen personeel). Volgens de MCB-2007 had 5% van alle bedrijfsvestigingen samen hiermee te maken. Dit varieert echter per sector: in de zakelijke dienstverlening komt dit relatief weinig voor, maar juist wel in de horeca (8%) en in de detailhandel (7%). Binnen de detailhandel zelf bestaan eveneens verschillen naar type bedrijf; vooral supermarkten hebben relatief veel met interne criminaliteit te maken (23%). Zowel voor alle bedrijven samen als per sector zijn er geen wezenlijke verschillen met de cijfers over 2006.

3.4.3 Gevolgen van criminaliteit

In 2007 bedroeg de geschatte totale schade voor het bedrijfsleven volgens de MCB circa 565 miljoen euro[21] (vergelijk tabel 3.15). Dit bedrag betreft voor alle sectoren opgeteld zowel de directe als indirecte schade als gevolg van ondervonden criminaliteit. Vooral de detailhandel heeft veel met financiële schade te maken. In 2007 bedroeg dit rond 230 miljoen euro, ofwel ruim 40% van de totale schade van alle sectoren samen. Diefstal vormt voor de detailhandel de belangrijkste schadepost; in de andere sectoren is inbraak de belangrijkste post.
Ten opzichte van voorgaande jaren is deze financiële schade gedaald. In 2004 was de totale schade nog bijna 700 miljoen euro. De afname doet zich vooral voor bij de detailhandel (inbraak, diefstal), de transportsector (inbraak, diefstal, vernielingen) en de zakelijke dienstverlening (inbraak, diefstal, overig).

3.4.4 Door bedrijven ondervonden delicten

Niet alleen het slachtofferschap zelf maar ook de frequentie waarmee bedrijven slachtoffer worden levert per sector een verschillend beeld (zie de tabellen 3.15 en 3.16).

Diefstallen
In 2007 kwamen in alle sectoren samen bijna 1,1 miljoen diefstaldelicten voor. Diefstallen komen vooral frequent voor bij de detailhandel. In 2007

21 Exclusief schade door geweldsdelicten.

gebeurde dit per getroffen detailhandelsvestiging gemiddeld 24 keer per jaar. In de overige sectoren ligt dit (met twee tot zes keer) veel lager. Ten opzichte van 2004 is het aantal diefstallen per getroffen vestiging in de detailhandel en in de transportsector duidelijk gedaald. Het geschatte totale aantal diefstaldelicten is in alle sectoren behalve de bouw afgenomen.

Vernielingen
In totaal had het bedrijfsleven in 2007 met naar schatting ruim 200.000 vernielingen te maken. Bedrijven die hiermee te maken hebben worden daar drie tot vier keer per jaar mee geconfronteerd (bouw en zakelijke dienstverlening 2,7 keer, horeca 4,3 keer). In de bouw en in de transportsector is het totale aantal vernielingen vergeleken met 2004 gedaald.

Inbraken
In 2007 kwamen voor alle sectoren samen naar schatting ruim 93.000 inbraken voor. Voor zover er wordt ingebroken, gebeurt dit bij de transportsector rond drie keer per jaar; in andere sectoren is dit minder. Ten opzichte van 2004 is het totale aantal inbraken in alle sectoren behalve de bouw gedaald.

Figuur 3.13 Door bedrijven ondervonden delicten

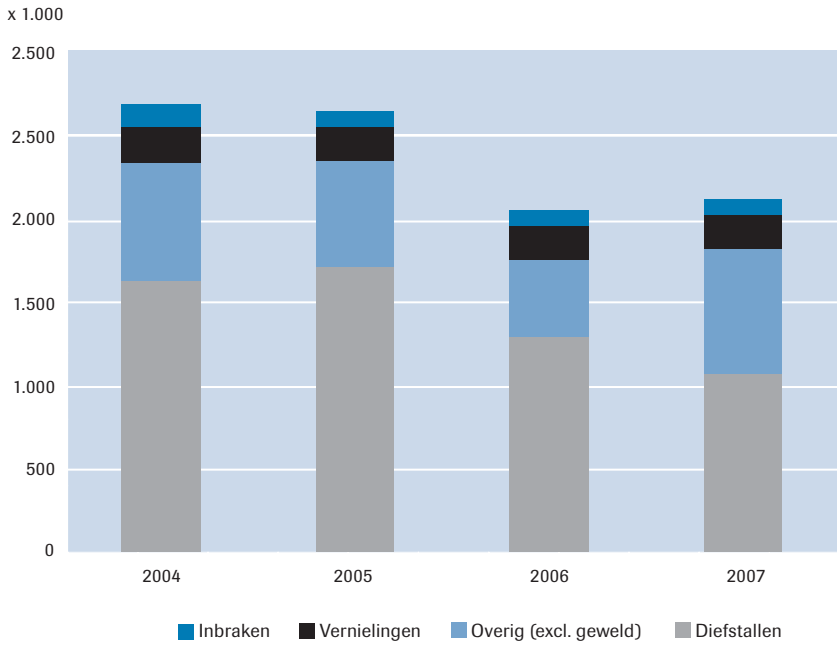

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.16 in bijlage 4.
Bron: MCB

Geweldsdelicten
Er zijn geen betrouwbare schattingen over het totale aantal geweldsdelicten per sector.
In de transportsector gebeurde dit bij vestigingen die met geweldsdelicten te maken hadden met gemiddeld ruim twaalf keer relatief vaak. In de andere sectoren gebeurde dit gemiddeld twee tot zes keer per getroffen vestiging.
In de zakelijke dienstverlening ligt het gemiddelde in 2007 hoger dan in 2004. Het percentage slachtoffers is in alle sectoren gedaald behalve in de bouw.

Overige criminaliteit
In totaal werden bedrijven in 2007 met naar schatting rond 750.000 gevallen van andere vormen van criminaliteit geconfronteerd. Ook hier zijn er grote verschillen in de frequentie waarmee bedrijven hiermee worden geconfronteerd: van rond drie keer in de bouw tot 60 keer in de zakelijke dienstverlening. In de bouw is zowel het gemiddelde als het totale aantal hiervan ten opzichte van 2004 afgenomen.

3.5 Melding en aangifte door bedrijven

3.5.1 Melding

Bijna twee op de drie bedrijven die slachtoffer werden hebben in 2007 één of meer delicten bij de politie gemeld (zie figuur 3.14). Dit meldingsgedrag varieert per sector van 61% in de detailhandel tot 70% in de transportsector. Het totale meldingspercentage is iets lager dan in 2004, maar binnen geen enkele afzonderlijke sector is er een wezenlijk verschil met 2004 (vergelijk tabel 3.17).
Inbraak wordt in alle sectoren veel vaker gemeld dan de andere vormen van criminaliteit. In 2007 werd dit door 88% van de getroffen bedrijven gemeld; de verschillen tussen sectoren zijn beperkt. Bij vernielingen, geweldsdelicten en diefstallen ligt dit aandeel rond de helft, met uitersten tussen 42% en 67%. Overige vormen van criminaliteit worden in de horeca relatief vaak gemeld (67%). In de overige sectoren gebeurt dit relatief minder. Vergeleken met 2004 is in de bouw het percentage gemelde geweldsdelicten afgenomen.

3.5.2 Aangifte

Rond één op de drie getroffen bedrijven deed in 2007 ook daadwerkelijk aangifte van één of meer delicten. In de bouw en de transportsector kwam dit het meeste voor, in de detailhandel en de horeca gebeurde dit het minst. Er zijn geen duidelijke verschillen met 2004 en evenmin met 2006. Ook het aandeel aangegeven inbraken is over het algemeen hoger dan dat van andere delicten. Voor inbraak varieert dit aandeel in 2007 tussen 20%

Figuur 3.14 Meldings- en aangiftebereidheid van door bedrijven ondervonden delicten, 2007

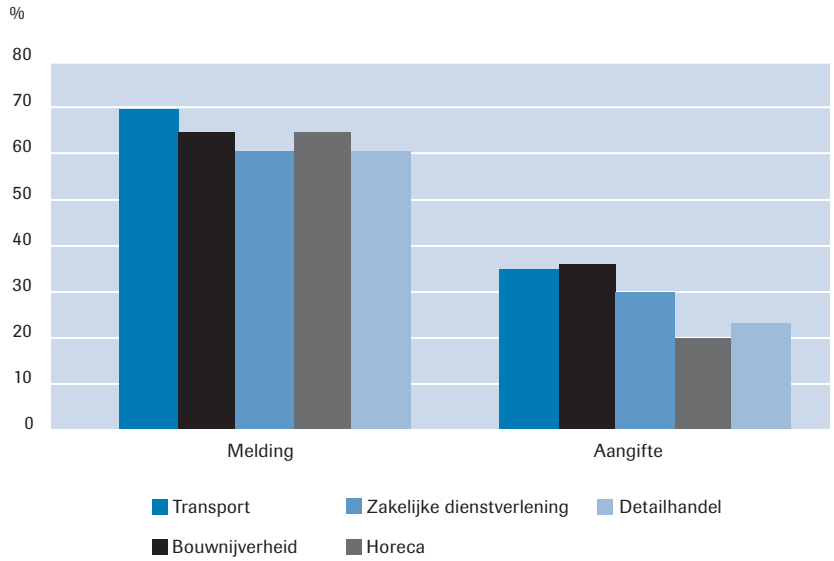

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.17 in bijlage 4.
Bron: MCB

(horeca) en 45% (bouw). Bij diefstal ligt de aangifte in de bouw, de transportsector en de zakelijke dienstverlening relatief hoog; in de detailhandel en de horeca is dit aandeel veel lager. Van vernielingen wordt in de bouw, de transportsector en de zakelijke dienstverlening rond een kwart aangegeven; binnen de detailhandel en de horeca ligt dit aandeel wat lager. Voor geweldsdelicten en overige vormen van criminaliteit ligt het aangiftepercentage in alle sectoren op 20% of minder. Ten opzichte van 2004 is het aangiftepercentage voor overige vormen van criminaliteit in de horeca gestegen.
Opmerkelijk is het verschil tussen het aandeel bedrijven dat melding maakt en dat wat aangifte doet. Dit verschil (wel gemeld maar niet aangegeven, ook wel aangeduid met de term 'verval') doet zich bij alle delictsoorten en alle sectoren voor. Vooral in de horeca maken veel bedrijven wel melding, maar is het aandeel dat uiteindelijk geen aangifte doet relatief groot (rond twee derde). Ook in de detailhandel is dit verschil (met ruim zes op de tien gemelde delicten) relatief groot. In de bouw is dit verval met 45% het kleinst.
Naar soort delict ligt het verval tussen de helft en drie kwart. Bij inbraken en geweldsdelicten in de horeca en de detailhandel is dit verval het grootst.

3.6 Ondervonden delicten – burgers en bedrijven totaal

Onder de veronderstelling dat de hiervoor genoemde ondervonden delicten vergelijkbaar zijn in periode en soort delict en een zo volledig mogelijk beeld geven van de werkelijkheid, kan ook een schatting worden gemaakt van de totale omvang van de door burgers en bedrijven ondervonden criminaliteit. Deze schattingen zijn alleen mogelijk voor de meest recente jaren 2004-2007, op basis van de VMR- en de MCB-gegevens. Deze schattingen moeten desondanks met enige terughoudendheid worden beschouwd vanwege andere methodologische verschillen (onderzoeksmethode, verslagperiodes, dekking en vergelijkbaarheid van delicten). In 2007 werden onder deze veronderstellingen naar schatting in totaal ongeveer 7,3 miljoen delicten gepleegd waarmee bevolking en bedrijfsleven werden geconfronteerd (vergelijk tabel 3.18). Het merendeel, ruim 5 miljoen delicten, had betrekking op delicten tegen burgers, tegen ruim 2 miljoen delicten waarmee bedrijven werden geconfronteerd.

Figuur 3.15 Door burgers en bedrijven ondervonden delicten, totaal

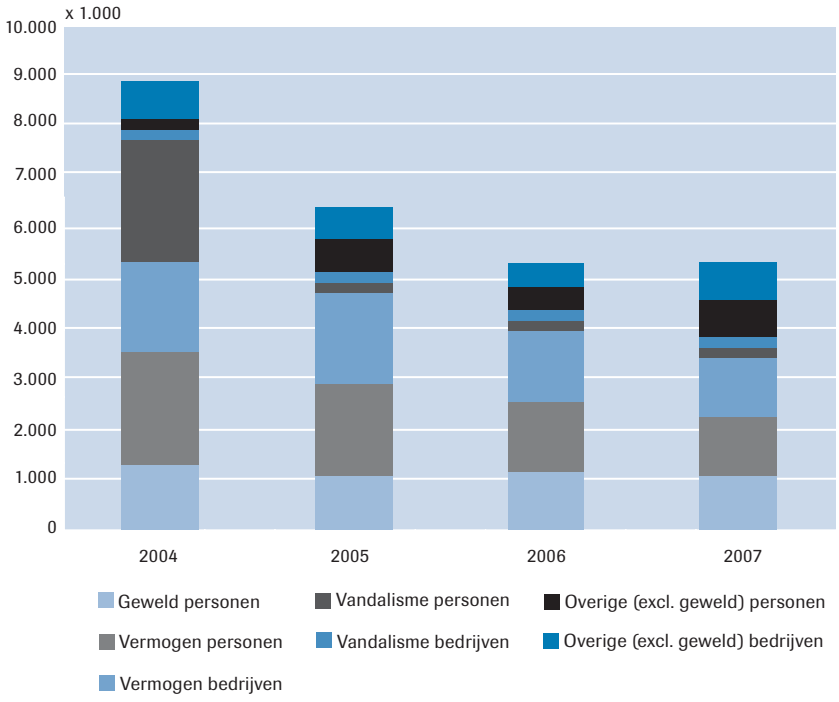

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.18 in bijlage 4.
Bron: VMR; MCB

Vermogensdelicten vormen in totaal het grootste deel daarvan (2,9 miljoen delicten), gevolgd door vandalismedelicten (2,4 miljoen delicten). Behalve met niet nader omschreven delicten worden personen met alle groepen van delicten meer geconfronteerd dan bedrijven.
Sinds 2004 is het totale aantal ondervonden delicten afgenomen (zie figuur 3.15). Toen ging het in totaal om bijna 9 miljoen delicten. Deze daling doet zich vooral voor onder vermogensdelicten, zowel bij personen als bij bedrijven.

3.7 Onveiligheidsgevoelens

3.7.1 Onveiligheidsgevoelens algemeen

Begin 2008 voelde 20% van de Nederlanders van 15 jaar en ouder zich volgens de VMR wel eens onveilig. Daarmee is het onveiligheidsgevoel voor het derde jaar op rij gedaald. In 2005 voelde nog 27% zich wel eens onveilig. Slechts een klein gedeelte van de bevolking, 3%, voelt zich vaak onveilig. Ook dat percentage is de afgelopen jaren gedaald. In 2005 was dat nog 5%.
Ook uit de eerdere enquêtes blijkt dat het aandeel inwoners dat zich wel eens onveilig voelt al jaren een dalende trend vertoont. Dit geldt ook voor het aandeel dat zich vaak onveilig voelt (zie de tabellen 3.19-3.21; vergelijk figuur 3.16).

Figuur 3.16 Onveiligheidsgevoelens onder burgers

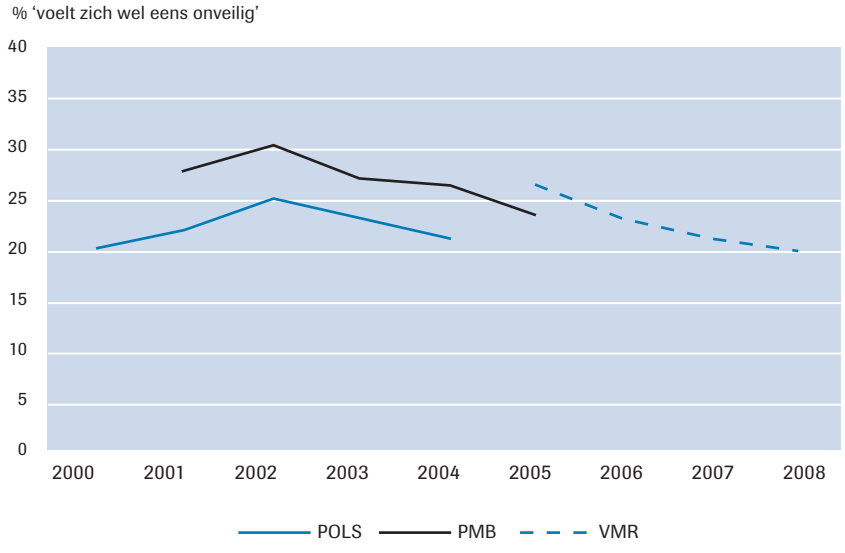

Weergegeven is het aandeel burgers dat zich wel eens onveilig voelt in het onderzoeksjaar.
Door verschillen in onderzoeksopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar.
Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.19 t/m 3.21 in bijlage 4.
Bron: POLS; PMB; VMR

3.7.2 Onveiligheidsgevoelens in specifieke situaties; vermijdingsgedrag

Iets minder dan één op de zeven inwoners geeft in 2008 aan zich wel eens onveilig te voelen op plekken waar jongeren rondhangen, terwijl één op de elf dat heeft in de buurt van uitgaansgelegenheden. Daarnaast voelt één op de dertien inwoners zich wel eens onveilig in de eigen buurt; één op de twintig inwoners heeft dat gevoel wel eens in het winkelcentrum in hun buurt. Eveneens één op de twintig inwoners zegt zich wel eens in het openbaar vervoer onveilig te voelen; Het minst onveilig voelen mensen zich in hun eigen huis (3%).

Figuur 3.17 Onveiligheidsgevoelens: vormen van vermijdingsgedrag, VMR-2008

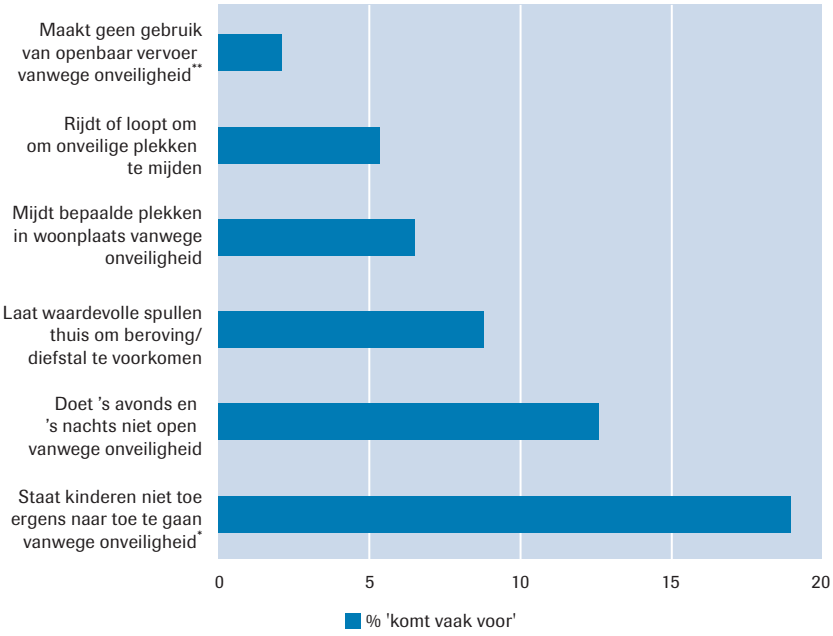

* Alleen personen met kinderen tot 15 jaar.

** Exclusief personen die niet gebruikmaken van het openbaar vervoer.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.21 in bijlage 4.

Bron: CBS

Bijna één op de vijf ouders met kinderen jonger dan 15 jaar zegt in 2008 dat zij hun kinderen vaak niet toestaan bepaalde plaatsen te bezoeken omdat zij die te onveilig vinden. Eén op de acht inwoners doet 's avonds niet open als er onverwachts wordt aangebeld, en één op de elf geeft aan dat zij waardevolle spullen thuis laten uit angst te worden bestolen. Het mijden van bepaalde plekken in de woonplaats en het omrijden of

omlopen om onveilige plekken te mijden worden minder vaak genoemd als vormen van vermijdingsgedrag. Het minst vaak komt het niet reizen met het openbaar vervoer voor vanwege onveiligheid. Voor vrijwel alle situaties zijn deze percentages in 2008 gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Alleen het aandeel ouders dat hun kinderen vaak niet ergens naar toe laat gaan is niet wezenlijk veranderd.[22]

De schaalscore 'beleving van onveiligheid'[23] is eveneens gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. In 2008 bedroeg deze schaalscore 2,4; in 2005 bedroeg deze score nog 2,8. Ook uit eerdere enquêtes blijkt over het algemeen een daling van de onveiligheidsgevoelens.[24]

3.7.3 Verschillen in onveiligheidsgevoelens

Evenals bij slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit zijn er verschillen in onveiligheidsgevoelens tussen verschillende bevolkingsgroepen. Zo blijkt uit nadere analyse van de VMR-gegevens over 2006 en 2007 dat onveiligheidsgevoelens het sterkst samenhangen met de leeftijd en het geslacht van een persoon en de stedelijkheid van zijn/haar woonbuurt. Dit geldt ook wanneer rekening wordt gehouden met andere persoons-, huishoud- en omgevingskenmerken (burgerlijke staat, herkomst, samenstelling huishouden, opleidingsniveau, huishoudensinkomen, inkomensbron huishouden en slachtofferschap van criminaliteit).[25]

Leeftijd en geslacht
Meer jongeren dan ouderen voelen zich wel eens onveilig. In 2008 voelde één op de vijf 15-17-jarigen en bijna een kwart van de 18-34-jarigen zich wel eens onveilig, tegen ongeveer één op de zes 65-plussers (tabel 3.22; zie figuur 3.18).
Dat meer vrouwen dan mannen zich wel eens onveilig voelen geldt voor alle leeftijdsgroepen, maar het verschil is vooral groot onder jongeren. Van de 18-24-jarigen voelen bijna drie keer zo veel vrouwen als mannen zich wel eens onveilig. Onder vrouwen nemen de onveiligheidsgevoelens sterk af met de leeftijd; onder mannen is er nauwelijks verschil naar leeftijd.

22 De PMB-cijfers over vermijdingsgedrag zijn in 2005 lager dan in voorgaande jaren, al is niet in alle gevallen sprake van een voortdurende daling ('s avonds de deur open doen, spullen thuis laten).
23 Deze schaalscore is berekend op grond van de antwoorden op de vragen over vermijdingsgedrag en onveiligheidsgevoelens. De score loopt van (afgerond) 1 tot 10, waarbij een hogere waarde een groter gevoel van onveiligheid aangeeft.
24 Volgens de PMB daalde deze schaalscore 'beleving van onveiligheid' van 3,0 in 2001 tot 2,7 in 2005. Volgens POLS is tussen 1997 en 2004 het aandeel inwoners dat 'onveilig' scoort op een aantal andere onveiligheidsaspecten (uitgaansgedrag aanpassen, kans dat er thuis wordt ingebroken, bang alleen thuis) eveneens afgenomen; op andere aspecten is dit aandeel nauwelijks veranderd (enge plekken in de buurt) of licht toegenomen (niet zomaar opendoen als er 's avonds laat onverwachts wordt aangebeld).
25 Via multivariate analyses (multipele regressie-analyse, ANOVA) zijn de relaties van 'wel eens onveilig', 'vaak onveilig' en 'beleving van onveiligheid' met deze kenmerken onderzocht. Alleen de relaties met 'wel eens onveilig' en 'vaak onveilig' zijn hier beschreven.

Hoewel veel jongeren zich *wel eens* onveilig voelen, zijn het vooral 55-plussers die zich *vaak* onveilig voelen. Ook geven veel meer vrouwen dan mannen aan zich vaak onveilig te voelen.

Stedelijkheid
Ook de stedelijkheid hangt zeer sterk samen met onveiligheidsgevoelens: hoe hoger de stedelijkheidsgraad van de woonomgeving, des te meer inwoners zich onveilig voelen. In zeer sterk stedelijke buurten voelt één op de drie personen zich wel eens onveilig. In niet-stedelijke buurten is dit ongeveer de helft daarvan. Ook na correctie voor andere achtergrondkenmerken blijft deze relatie bestaan.

Herkomst
Niet-westerse allochtonen voelen zich relatief meer onveilig dan westerse allochtonen en autochtonen. Dit komt echter doordat allochtonen naar verhouding vaker in (zeer) sterk stedelijke gebieden wonen. Na correctie voor stedelijkheid is het percentage allochtonen en autochtonen dat zich wel eens onveilig voelt even hoog. Wel zeggen ruim twee keer zoveel niet-westerse allochtonen als autochtonen zich vaak onveilig te voelen, ook na correctie voor stedelijkheid.

Burgerlijke staat en huishoudtype
Gescheiden en nooit gehuwde personen voelen zich verhoudingsgewijs meer onveilig dan gehuwden en verweduwde personen. Maar nooit gehuwden zijn vooral jongeren, en gescheiden personen wonen vaker in steden. Na correctie voor leeftijd en stedelijkheid worden de verschillen kleiner. Ook zijn er na correctie voor leeftijd en stedelijkheid geen duidelijke verschillen met andere huishoudtypen.

Inkomen, opleiding
Personen in huishoudens met een uitkering of pensioen als belangrijkste inkomensbron en personen met een lagere opleiding geven meer dan anderen aan dat ze zich vaak onveilig voelen. Ook gecorrigeerd voor leeftijd en stedelijkheid blijft deze samenhang met huishoudinkomen, inkomensbron en opleidingsniveau aanwezig. Voor zich wel eens onveilig voelen is dit minder sterk: alleen personen in huishoudens met een uitkering als belangrijkste inkomensbron voelen zich eerder wel eens onveilig dan personen uit huishoudens waar inkomen uit arbeid de belangrijkste inkomensbron is.

Slachtofferschap
Personen die slachtoffer zijn geweest van een delict (vooral van een geweldsdelict) voelen zich naar verhouding meer onveilig dan niet-slachtoffers. Deze verbanden tussen onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap blijven bestaan na correctie voor leeftijd en stedelijkheid.

Figuur 3.18 Onveiligheidsgevoelens naar geslacht en leeftijd, VMR-2008

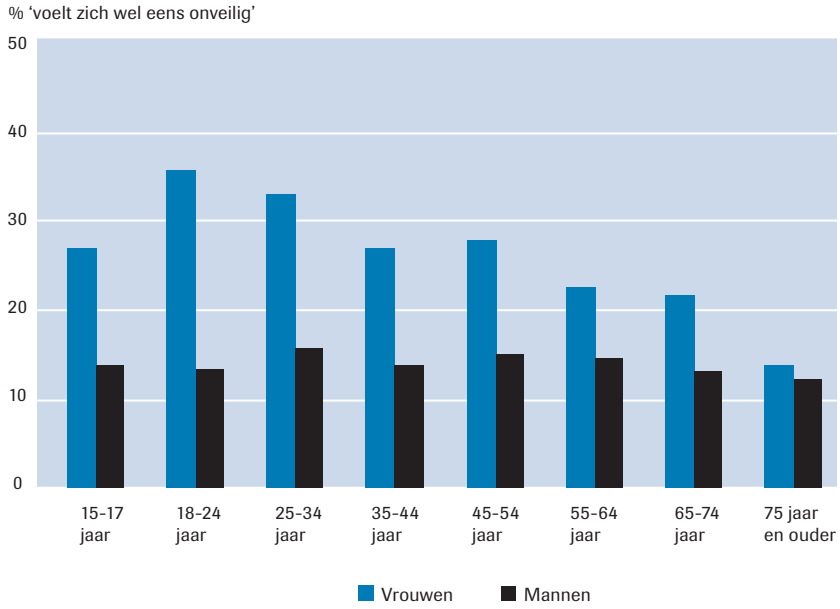

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.22 in bijlage 4.
Bron: VMR

Buurtkernmerken
Ook verschillen in buurtkenmerken spelen een rol: mensen woonachtig in buurten met een lage economische status, veel niet-westerse allochtonen en veel verloedering en overlast voelen zich onveiliger.

3.8 Preventie tegen criminaliteit

Personen, bedrijven en instellingen kunnen verschillende maatregelen treffen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van criminaliteit. Zowel in de slachtofferenquêtes onder burgers als in enquêtes onder bedrijven zijn hierover vragen gesteld. Of zulke maatregelen ook daadwerkelijk preventief werken valt uit deze enquêtes echter niet zonder meer af te leiden, al was het alleen maar omdat niet altijd bekend is of ze vóór of na een eventueel slachtofferschap zijn genomen.

3.8.1 Preventieve maatregelen van burgers

Maatregelen tegen inbraak

Volgens de VMR zijn extra hang- en sluitwerk en extra buitenverlichting de meest voorkomende maatregelen tegen inbraak (zie tabel 3.25; vergelijk figuur 3.19). In 2008 waren deze voorzieningen bij meer dan vier op de vijf huishoudens aanwezig (resp. 84% en 81%). Andere voorzieningen komen aanzienlijk minder voor: bij 17% van de huishoudens zijn de woningen voorzien van luiken voor ramen en deuren, en bij 12% is een inbraakalarm aanwezig. In totaal voldoen de preventiemaatregelen bij ruim één op de zes huishoudens (16%) aan het Politiekeurmerk Veilig Wonen.
Extra buitenverlichting, luiken voor ramen en deuren en het Politiekeurmerk Veilig Wonen komen in 2008 meer voor in vergelijking met de drie jaren daarvoor. Ook de schaalscore voor inbraakpreventie op basis van deze maatregelen (hoe hoger deze score, hoe meer maatregelen zijn genomen) was met 4,2 hoger dan in de drie voorafgaande jaren.[26]
Volgens eerdere enquêtes is voor sommige maatregelen tegen inbraak (zoals extra hang- en sluitwerk, extra buitenverlichting en inbraakalarm) het aandeel ook in eerdere jaren licht gestegen.[27] Voor andere maatregelen, zoals bij langere afwezigheid, is dit aandeel over een aantal jaren vrijwel gelijk gebleven (zie tabellen 3.23 en 3.24).

Figuur 3.19 Maatregelen van burgers tegen inbraak, VMR-2008

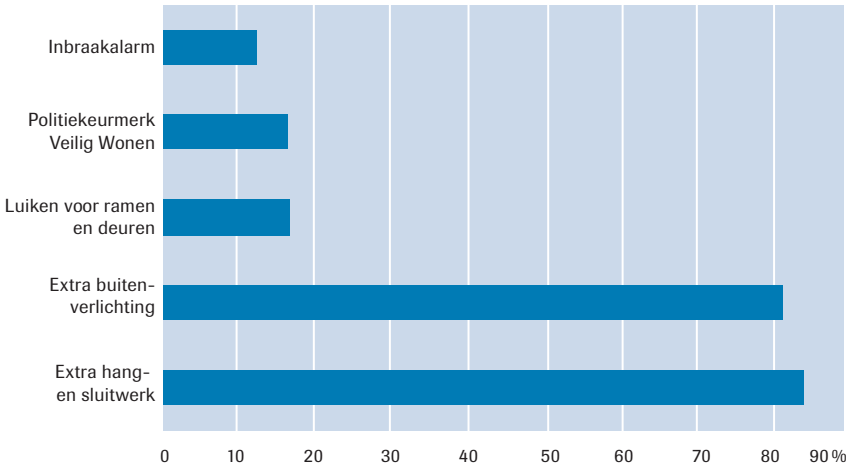

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.25 in bijlage 4.
Bron: CBS

26 Overigens moet hierbij worden bedacht dat sommige voorzieningen (bijvoorbeeld luiken voor ramen en deuren) standaard al aanwezig zijn (bijvoorbeeld op boerderijen) zonder dat deze speciaal zijn aangebracht ter voorkoming van inbraak. Omgekeerd kunnen sommige maatregelen (zoals eveneens luiken voor ramen en deuren) in bepaalde (stedelijke) gebieden niet overal genomen worden.
27 Het zijn overigens niet altijd de inwoners zelf die de maatregelen treffen. In huurwoningen bijvoorbeeld gebeurt dit vaak door woningbouwcorporaties.

Maatregelen tegen fietsdiefstal en autodelicten
Volgens de VMR heeft minder dan de helft van de fietsbezitters (47% in 2008) deze verzekerd tegen diefstal. Bij 11% is de fiets voorzien van een diefstalpreventiechip. Deze cijfers wijken niet wezenlijk af van die in de jaren daarvoor. Volgens eerdere enquêtes nam het gebruik van een (deugdelijk) fietsslot tussen 1997 en 2004 iets toe, terwijl het gebruik van een gegraveerde postcode en een fietsregistratiekaart juist is afgenomen.
In 2008 hadden bijna zes van elke tien autogebruikers (57%) een auto met een alarminstallatie of een startonderbreker, vrijwel even veel als in de drie voorgaande jaren. Slechts 4% van de autogebruikers zegt dat zij deze voorziening zelf hebben aangebracht of laten aanbrengen. Dit aandeel is sinds 2005 iets gedaald[28], mede omdat steeds meer auto's hiermee al standaard zijn uitgerust. Volgens eerdere enquêtes is het aandeel autogebruikers met een alarminstallatie of startonderbreker tussen 1997 en 2004 duidelijk gestegen.

Overige maatregelen
Het overgrote deel van de mobiele telefoons is beveiligd met een pincode (87% van alle bezitters van een mobiele telefoon in 2008). Dit is de laatste drie jaren niet veranderd.
Twee op de drie pc-bezitters (67%) geven aan dat hun pc is beveiligd met een wachtwoord. Dit is in 2008 even veel als in 2007 maar iets hoger dan in de beide jaren daarvoor.

3.8.2 Preventieve maatregelen van bedrijven

Uit de MCB-gegevens blijkt dat verreweg de meeste bedrijven preventieve maatregelen nemen. Van alle bedrijven geeft drie kwart in 2007 aan dat zij maatregelen hebben genomen tegen criminaliteit. Dit aandeel varieert wel per sector. Onder de bouwbedrijven is dit bijna twee derde; in de andere sectoren (detailhandel, horeca, transport en zakelijke dienstverlening) ligt dit aandeel hoger (zie figuur 3.20; vergelijk ook tabel 3.26 en 3.27). In de transportsector ligt dit aandeel in 2007 hoger dan in 2004.

Technopreventieve maatregelen
De maatregelen bij de meeste bedrijven bestaan uit technische hulpmiddelen, zoals een alarminstallatie. In de detailhandel, de horeca en de zakelijke dienstverlening heeft de helft of meer van de vestigingen in 2007 een 'luid alarm' en meer dan een derde een 'stil alarm', evenals in de transportsector. Het percentage vestigingen met 'extra sloten op de deur' varieert van 22% (transport) tot 33% (bouw). Een kwart van de detail-

28 De in deze publicatie gebruikte definitie ('hoofdgebruiker van een auto') is toegespitst op deze onderzoeken (ERV, POLS, VMR) en hoeft niet overeen te komen met andere door het CBS gebruikte definities van autobezit of -gebruik. Gegevens uit verschillende onderzoeken kunnen onderling verschillen vanwege verschillen in onderzoeksdesign.

handel- en horecavestigingen heeft (infrarood) camera's. In de bouw en in de transportsector worden ook relatief vaak extra hekwerken geplaatst. Meer dan één op de tien vestigingen maakt gebruik van een beveiligingsdienst of van een speciale portier.

Organisatorische maatregelen
Op organisatorisch gebied worden minder vaak maatregelen getroffen. Dit varieert per sector en met de ernst van het probleem. Rond een kwart van alle bedrijven gaf in 2007 aan gegevens bij te houden over criminaliteit (bouw 18%, transport 28%). In alle sectoren behalve de transportsector is dit aandeel hoger dan in 2004. Van alle vestigingen zegt 18% advies over criminaliteitspreventie te hebben ingewonnen. Dit aandeel is het hoogst in de detailhandel; in de bouw gebeurt dit relatief het minst. Het aandeel dat advies heeft ingewonnen is in de detailhandel, de horeca en de zakelijke dienstverlening iets lager dan in 2004.
Een andere manier om criminaliteit tegen te gaan is het deelnemen aan projecten, bijvoorbeeld van de politie of de gemeente. Dit biedt bedrijven bovendien de mogelijkheid om kennis te nemen van nieuwe vormen van preventie. Het aandeel dat hieraan meedoet, is relatief beperkt. In 2007 varieert dit van 4% (bouw, zakelijke dienstverlening) tot 8% (horeca). In alle sectoren is dit aandeel vrijwel hetzelfde als in 2004.

Figuur 3.20 Maatregelen van bedrijven tegen criminaliteit, 2007

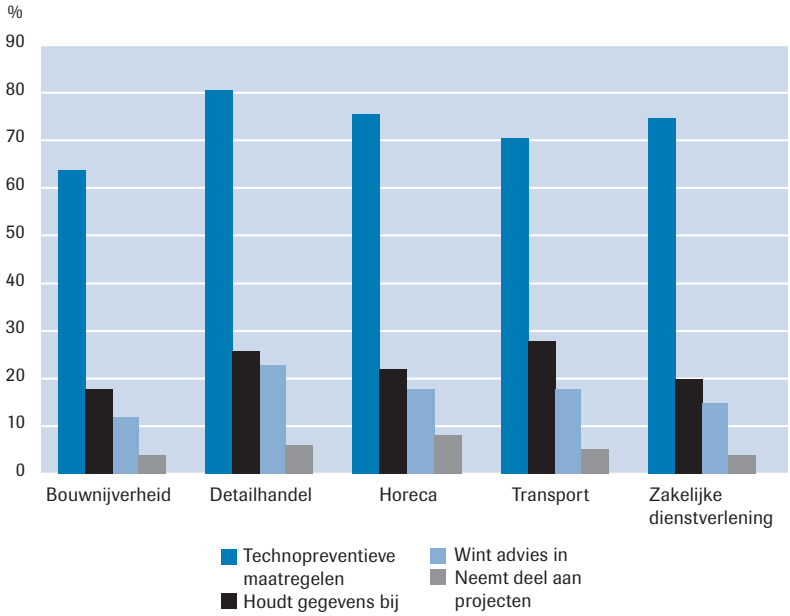

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.26 in bijlage 4.
Bron: MCB

3.8.3 De beveiligingsbranche

Niet alleen nemen burgers en bedrijven zelf actief maatregelen ter voorkoming van (gevolgen van) criminaliteit, maar zij huren ook bedrijven in met hetzelfde doel. Deze activiteiten zijn uitgegroeid tot een volwassen bedrijfstak: de beveiligingsbranche. In de CBS-statistieken komt deze branche in grote lijnen overeen met de bedrijfstak beveiliging en opsporing.

Activiteiten
Het gaat in deze branche vooral om organisatorische dienstverlening. Dit gebeurt in de vorm van (meestal) geüniformeerde en ongewapende diensten die tegen betaling worden verricht, in opdracht van zowel private als publieke opdrachtgevers.
Tot de bedrijfstak beveiliging en opsporing in de CBS-statistieken (SBI-klasse 7460) behoren onder meer opsporings- en bewakingsdiensten, detectives, alarmcentrales, meldkamers, recherchebureaus, geld- en waardetransporten en beveiligingsadviesbureaus.[29]

Figuur 3.21 Ontwikkelingen in de bedrijfstak beveiliging en opsporing

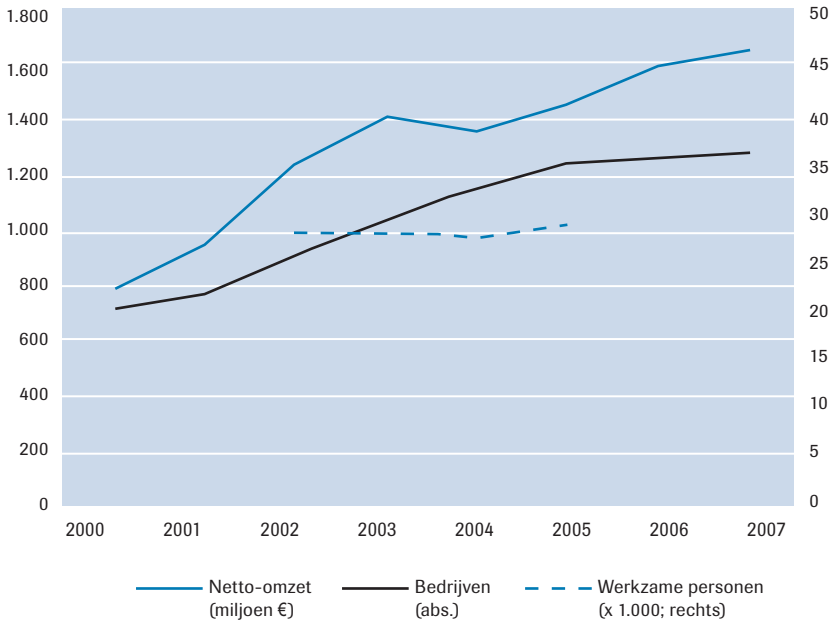

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.28 in bijlage 4.
Bron: CBS

29 Installatiebedrijven voor alarmsystemen en onderzoeksbedrijven ten behoeve van verzekeringen vallen niet onder deze klasse.

De bedrijfsactiviteiten van de branche hebben onder meer betrekking op alarmeringen (ruim 2 miljoen in 2001)[30], geconstateerde feiten (91.000) en aanhoudingen (bijna 15.000). Deze activiteiten werden verricht voor in totaal rond 300.000 abonnees.
Van de geconstateerde feiten vormen inbraken en diefstallen het grootste deel. Ook niet afgesloten objecten worden relatief vaak geconstateerd. Bij rond 40% van alle geconstateerde feiten wordt de politie ingeschakeld; bij diefstal en fraude gebeurt dit relatief vaker. Bij aanhoudingen wordt vrijwel altijd de politie ingeschakeld. Het overgrote deel van alle alarmeringen blijkt nodeloos (86% in 2001), vooral door menselijke fouten.
Het bedrijfsleven is daarbij de grootste klant. In de laatste jaren breidt de dienstverlening zich verder uit naar de (semi-)publieke sfeer. Het gaat daarbij onder andere om privaat toezicht in het publieke domein, zoals in het openbaar vervoer en parkeercontrole. Maar ook in ondersteunende dienstverlening ten behoeve van overheidstaken zoals in gevangenissen en bij asielzoekerscentra zijn beveiligingsbedrijven actief.

Omzet
Tussen 2000 en 2007 is de omzet toegenomen van iets minder dan 800 miljoen euro tot bijna 1.700 miljoen euro, meer dan een verdubbeling (114%) in zeven jaar tijd. Alleen in 2004 was sprake van een terugval. Wel is deze omzet in de beveiligings- en opsporingsbranche in 2007 minder snel gegroeid dan in 2005 en 2006.
De arbeidskosten vormen de belangrijkste kostenpost. In de periode 2002-2005 maakten deze kosten bijna tweederde van de omzet uit. Het bedrijfsresultaat was met ongeveer 5% in dezelfde periode laag in verhouding tot andere zakelijke diensten.
Het grootste deel van de omzet in de beveiligings- en opsporingsbranche, tussen twee derde en drie kwart,[31] wordt gerealiseerd in de bedrijfsbeveiliging. Daarbij gaat het voornamelijk om toegangscontrole en surveillance bij bedrijven en beveiliging van winkels.

Marktstructuur
De groei van de sector uit zich ook in een sterke toename van het aantal bedrijven en van de werkgelegenheid. Begin 2006 waren 1.380 bedrijven actief in de beveiliging en opsporing. In 2000 waren dit er nog minder dan 750. Dat betekent bijna een verdubbeling van het aantal in zes jaar tijd. Opmerkelijk is dat vooral het aantal kleine bedrijven snel toeneemt: in 2006 bestond meer dan de helft van de bedrijven uit één persoon, tegen 40% in 2000. Rond 2% van de bedrijven telde in 2006 100 of meer werkzame personen. Dit aandeel is sinds 2000 iets gedaald. Veel van

30 Afgeronde gegevens ter indicatie. Meer recente gegevens zijn niet beschikbaar.
31 Gegevens gebaseerd op 1997-2001; meer recente gegevens zijn niet beschikbaar.

Figuur 3.22 Verdeling van de bedrijfstak beveiliging en opsporing geconstateerde feiten naar aard, 2001

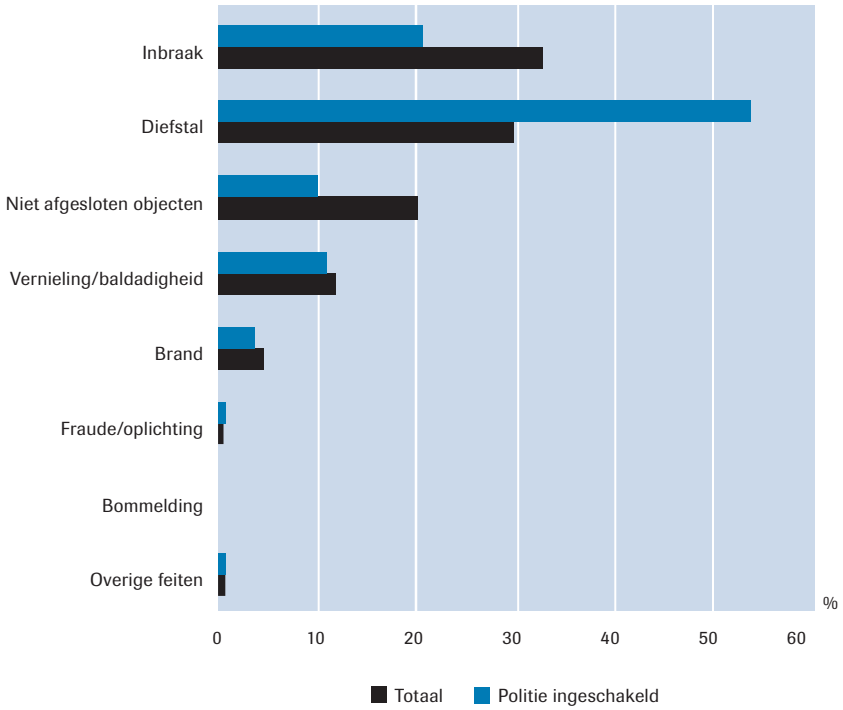

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.29 in bijlage 4.
Bron: CBS

deze grote bedrijven zijn inmiddels onderdeel geworden van multinationale ondernemingen.
In overeenstemming met het relatief grote aandeel kleine bedrijven is de rechtsvorm voor de meeste bedrijven (ruim 60%) een natuurlijk persoon. Bijna vier op de tien bedrijven zijn rechtspersonen. In totaal tellen deze bedrijven bijna 1.500 vestigingen.
In 2005 werkten in totaal rond 28.500 personen in de beveiligingsbranche. Het aantal werkzame personen in deze branche is minder snel gegroeid dan het aantal bedrijven. In 2000 werkten 22.600 personen in deze branche, een toename met ongeveer een kwart. Tussen 2002 en 2004 daalde dit aantal nog licht.
Een groot deel van de ondernemingen in de bedrijfstak beveiliging is georganiseerd in de Vereniging Particuliere Beveiligingsorganisaties (VPB).
Het totale aantal personen werkzaam in de bedrijfstak beveiliging en opsporing lijkt dat van de politie (35.300 executief personeel) inmiddels te

benaderen.[32] De verhouding is nog beneden het Europese gemiddelde van vier beveiligers per vijf politiemedewerkers, maar met de sterke groei van de sector wordt dit verschil vrij snel ingelopen.[33]

3.9 Resumé

Ondervonden delicten – totaal
In 2007 werden naar schatting in totaal ongeveer 7,3 miljoen delicten gepleegd waarmee burgers en bedrijfsleven werden geconfronteerd. Het merendeel had betrekking op delicten tegen burgers. Sinds 2004 is dit totale aantal delicten afgenomen. Deze daling doet zich vooral voor onder vermogensdelicten, zowel bij personen als bij bedrijven.

Burgers als slachtoffer
Ruim een kwart van de bevolking van 15 jaar en ouder werd in 2007 slachtoffer van een of meer vormen van veelvoorkomende criminaliteit. Dat komt overeen met in totaal ruim 3,3 miljoen slachtoffers (personen). Van de inwoners had bijna 12% te maken met vermogensdelicten, zoals inbraak, fietsdiefstal en zakkenrollerij. Eveneens bijna 12% was slachtoffer van vandalismedelicten (diefstal vanaf/beschadiging aan de auto en overige vernielingen) en ruim 5% werd slachtoffer van een of meer gewelds-delicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging). In totaal had de bevolking te maken met naar schatting bijna 5,2 miljoen delicten. Slachtofferschap van delicten onder burgers is de laatste jaren licht gedaald. Slachtofferschap van geweldsdelicten is in de meest recente jaren vrijwel stabiel gebleven; het percentage slachtoffers van vermogens-delicten als geheel is vrijwel voortdurend gedaald. Slachtofferschap van vandalisme vertoont de laatste jaren eveneens weinig verschillen.

Bedrijven als slachtoffer
Onder bedrijven is de kans op slachtofferschap van alle sectoren (bouw, detailhandel, horeca, transport, zakelijke dienstverlening) het grootst in de detailhandel. Van alle detailhandelsvestigingen werd 45% hier-mee in 2007 geconfronteerd. Bedrijven in de zakelijke dienstverlening en in de bouw hadden hiermee het minst vaak te maken. In alle secto-ren is het aandeel dat slachtoffer werd in vergelijking met 2004 gedaald. Vernielingen, diefstallen en inbraken zijn de meest voorkomende vormen van criminaliteit waarmee het bedrijfsleven wordt geconfronteerd.

32 Ter indicatie: volgens de branchescan van de VPB waren in 2005 in de beveiligingsbranche 23.600 personen werkzaam, waarvan 1.900 in ondersteunende functies. Het totale aantal politiemedewerkers in 2005 was 50.500.
33 Vergelijk Van Steden (2007).

De totale (directe en indirecte) schade voor het bedrijfsleven als gevolg van criminaliteit bedroeg in 2007 circa 565 miljoen euro. Dit is minder dan in 2004, maar vrijwel gelijk aan het jaar daarvoor.

Melding en aangifte
Ruim een derde van de door de bevolking ondervonden delicten wordt door of namens de slachtoffers bij de politie gemeld. Vandalismedelicten worden minder dan gemiddeld bij de politie gemeld; vermogensdelicten juist meer dan gemiddeld.
Een kwart van het totale aantal ondervonden delicten tegen burgers leidt tot een ondertekend document, in hoofdzaak in de vorm van een proces-verbaal. Het aandeel delicten waarbij een document is ondertekend is in de recente jaren vrijwel stabiel gebleven.
Rond twee op de drie bedrijven die slachtoffer werden van criminaliteit maken hiervan melding. Inbraken worden door bedrijven veel vaker gemeld dan andere vormen van criminaliteit.
Rond een op de drie bedrijven doet ook daadwerkelijk aangifte van een of meer misdrijven. Ook het aandeel aangegeven inbraken ligt over het algemeen hoger dan voor andere delicten. Vooral in de horeca en de detailhandel maken veel bedrijven wel melding, maar is het aandeel dat uiteindelijk geen aangifte doet relatief groot.

Onveiligheidsgevoelens
Begin 2008 voelde 20% van de Nederlanders van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig. Dit aandeel is sinds 2005 voortdurend gedaald. Slechts een klein gedeelte van de bevolking (3%) voelt zich vaak onveilig. Ook dit is lager dan in 2004.

Preventie
Extra hang- en sluitwerk en extra buitenverlichting zijn bij meer dan vier op de vijf huishoudens aanwezig. Andere voorzieningen komen aanzienlijk minder voor. Extra buitenverlichting, luiken voor ramen en deuren en het Politiekeurmerk Veilig Wonen komen in 2008 meer voor in vergelijking met de drie jaren daarvoor. Bijna zes van elke tien autogebruikers hebben een auto met een alarminstallatie of een startonderbreker. Dit aandeel is de laatste jaren vrijwel gelijk gebleven.
Drie kwart van alle bedrijven geeft in 2007 aan maatregelen tegen criminaliteit te hebben genomen, meestal in de vorm van technische hulpmiddelen, zoals een alarminstallatie. Meer dan één op de tien vestigingen maakt gebruikt van een beveiligingsdienst of van een speciale portier.

Beveiligingsbranche
Het aantal bedrijven in de beveiligingsbranche is de laatste jaren sterk gegroeid, van minder dan 750 in 2000 tot bijna 1.400 in 2006, een stijging met meer dan 75%. In totaal zijn bijna 29.000 personen werkzaam in deze

branche. De omzet in 2007 bedroeg bijna 1.700 miljoen euro. Het grootste deel van deze omzet wordt gerealiseerd in de bedrijfsbeveiliging, zoals toegangscontrole, surveillance en beveiliging van winkels. De dienstverlening breidt zich wel verder uit naar de (semi-)publieke sfeer.

4 Criminaliteit en opsporing

A.Th.J. Eggen en H. Goudriaan[1]

Voor het beantwoorden van de vraag naar de aard, omvang en ontwikkeling van de criminaliteit wordt gebruikgemaakt van twee elkaar aanvullende databronnen: slachtofferenquêtes (VMR) en registraties van de politie (Politiestatistiek). In hoofdstuk 3 zijn de methodiek en resultaten van de slachtofferenquêtes al uiteengezet. Voor het in beeld brengen van de criminaliteit zijn deze enquêtes van belang, omdat veel delicten waar de bevolking slachtoffer van is niet bekend worden bij de politie en daarmee ook niet zijn vastgelegd in officiële registraties. Bijna twee van de drie ondervonden delicten worden niet gemeld bij de politie. Iets minder dan de helft van de vermogensdelicten wordt gemeld, ongeveer een derde van de geweldsdelicten en ongeveer een kwart van de vandalismedelicten. Slachtoffers zeggen *geen aangifte* te doen omdat het toch niet helpt, of omdat het niet belangrijk genoeg was. Als men *wel aangifte* doet, is dat veelal voor de verzekering (vooral bij vermogensdelicten), of omdat men wil dat de dader wordt gepakt. De reactie van de politie kan uiteenlopend zijn. Van het 'door de vingers' zien tot het meenemen van een verdachte/dader naar het bureau. Als de politie meent dat er geen sprake is van een misdrijf wordt er geen proces-verbaal opgemaakt. Niet alle ter kennis gekomen criminaliteit wordt dus door de politie geregistreerd. Van alle ondervonden delicten komt uiteindelijk maar een (klein) deel in de politieregistraties terecht en daarmee in de CBS Politiestatistiek, de tweede belangrijke databron.

De totale gepleegde criminaliteit bestaat overigens niet alleen uit criminaliteit tegen burgers. Naast criminaliteit tegen bedrijven, kennen we ook zogenoemde 'slachtofferloze' criminaliteit. Voorbeelden hiervan zijn 'drugshandel', 'vuurwapencriminaliteit' en 'rijden onder invloed'. Deze delicten worden per definitie niet waargenomen door slachtofferenquêtes. Maar ze komen – uiteraard voor zover ze door de politie zijn geconstateerd – wel in de politieregistratie en in de Politiestatistiek terecht.

De Politiestatistiek en de VMR vullen elkaar dus feitelijk aan. Voor een zo volledig mogelijk beeld van de aard, omvang en ontwikkeling van de criminaliteit moeten beide databronnen worden geraadpleegd. Over het algemeen geldt dat de trends die uit de VMR en de Politiestatistiek naar voren komen, sterk op elkaar lijken. Al verschilt de omvang van de gemeten criminaliteit in beide databronnen, de richting van de ontwikkelingen komt grotendeels overeen.

Het hoofdstuk is als volgt opgebouwd. Paragraaf 4.1 geeft een beschrijving van de aard, omvang en ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit en de daarbij opgehelderde misdrijven. De ontwikkeling van omvang en aard van de geregistreerde criminaliteit wordt globaal voor een lange periode (1980-2007) en meer gedetailleerd voor een korte periode (1995-2007) beschreven.

1 De bijdragen in paragraaf 4.2.2 en 4.3.2 over kenmerken van aangehouden verdachten zijn verzorgd door H. Goudriaan, met medewerking van F. Ghianni.

Paragraaf 4.2 bevat een beschrijving van de kenmerken van de populatie verdachten van misdrijven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gehoorde verdachten (paragraaf 4.2.1) en aangehouden verdachten (paragraaf 4.2.2). In paragraaf 4.3 wordt apart ingegaan op de kenmerken van de deelpopulatie van minderjarige verdachten. Sinds begin jaren tachtig bestaat voor de politie de mogelijkheid om voor bepaalde misdrijven strafrechtelijk minderjarige verdachten naar een Halt-bureau te verwijzen in plaats van verder te vervolgen. Op kinderen jonger dan 12 jaar is het strafrecht niet van toepassing. Voor hen bestaat sinds 1999 de zogenoemde Stop-reactie, die in de loop van 2001 landelijk is ingevoerd. De Halt-verwijzingen en Stop-reacties komen eveneens in paragraaf 4.3 aan bod.[2] De criminaliteit die door bijzondere opsporingsdiensten (BOD's)[3] wordt opgespoord (bijvoorbeeld bepaalde milieu- en economische misdrijven), blijven buiten beeld.[4]

4.1 Geregistreerde criminaliteit: aard, omvang en ontwikkeling

4.1.1 Algemeen

Omvang en ontwikkeling
In de periode 1980-2002 is het totale aantal geregistreerde misdrijven in Nederland bijna jaarlijks gestegen, van minder dan driekwart miljoen in 1980 naar 1,4 miljoen in 2002. Vanaf dat jaar daalt het aantal geregistreerde misdrijven geleidelijk tot 1,2 miljoen in 2006. In 2007 registreerde de politie bijna evenveel misdrijven als in 2006. Daarmee stagneert de daling van de geregistreerde criminaliteit die in 2002 is ingezet (zie figuur 4.1).

De stijging van de geregistreerde criminaliteit die zich vanaf de tweede helft jaren negentig voltrok en de daling daarna vanaf 2002 wordt goed geïllustreerd in figuur 4.2. Deze figuur bevat indexcijfers van de bevolking en de geregistreerde criminaliteit voor de periode 1995-2007. De bevolking nam in deze periode met 6% toe, terwijl de geregistreerde criminaliteit in deze periode aanvankelijk met bijna 15% toenam, om daarna weer scherp te dalen.

2 In de vorige editie van C&R is het onderdeel Halt en Stop opgenomen in hoofdstuk 5 'Vervolging en berechting', dat de afhandeling van strafzaken door OM en rechtbank beschrijft. Omdat Halt- en Stop-afdoeningen door de politie worden gedaan is er voor gekozen ze in dit hoofdstuk te behandelen.
3 In 2001 waren er naast de politie nog 21 zogenoemde bijzondere opsporingsdiensten, elk met een eigen specifieke opsporingstaak. Met ingang van 1 januari 2002 is dit aantal teruggebracht tot vier, te weten: de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de algemene Inspectie Dienst en de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst.
4 De editie van 2004 bevat enige gegevens over de BOD's (Zie C&R 2004, pp. 93-95).

Figuur 4.1 Geregistreerde criminaliteit en opgehelderde misdrijven

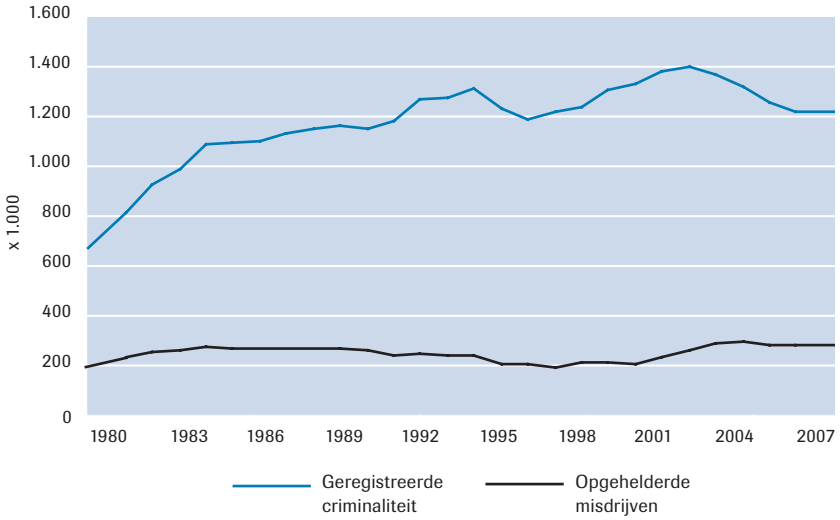

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 4.2 Geregistreerde criminaliteit en bevolking: indexcijfers (1995=100)

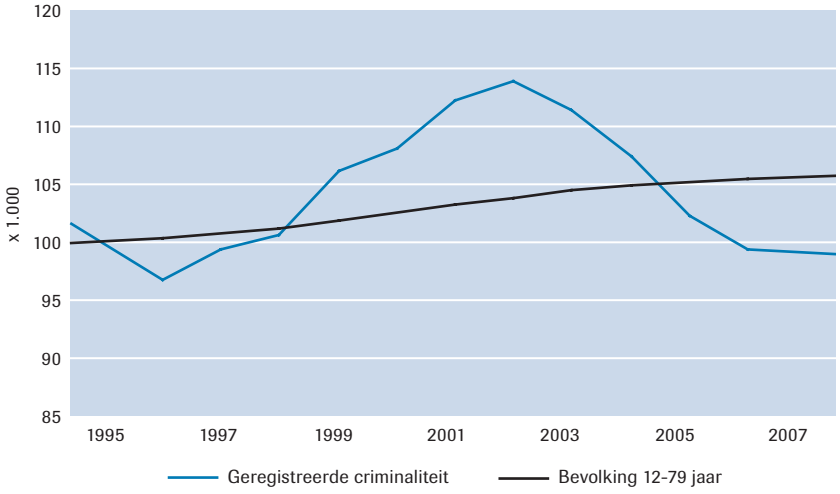

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

In de Politiestatistiek wordt een misdrijf als opgehelderd beschouwd indien van het desbetreffende misdrijf ten minste één verdachte bij de politie bekend is. Het ophelderingspercentage is dan het aantal opgehelderde misdrijven in een jaar in verhouding tot het aantal geregistreerde misdrijven in datzelfde jaar. Dit percentage is gedaald van 30% in 1980 tot 23% in 2007. In dit laatste jaar heeft de politie bijna 276.000 misdrijven opgehelderd (zie figuur 4.1).

Aard van de geregistreerde criminaliteit
De geregistreerde criminaliteit bestaat in 2007 voor ruim de helft uit vermogensmisdrijven, waaronder diefstal en woninginbraak. In 1995 was nog bijna driekwart van de geregistreerde criminaliteit een vermogensmisdrijf. Bijna één op de vijf geregistreerde misdrijven is een vernieling of openbare orde misdrijf (tegen één op de acht in 1995). Ook het aandeel van de geweldscriminaliteit is gestegen. Van één op de twintig in 1995 naar één op de elf in 2007 (zie figuur 4.3). Voor het overige bestaat de geregistreerde criminaliteit vooral uit verkeersmisdrijven (13%). Opiumwet- en Wet Wapens en munitie-misdrijven nemen samen nog geen 2% van het totaal voor hun rekening.

Figuur 4.3 Geregistreerde criminaliteit naar aandeel van soort misdrijf

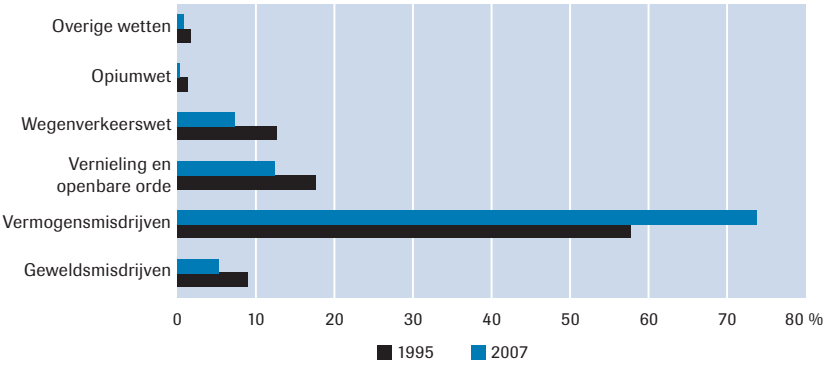

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.9 in bijlage 4.
Bron: CBS

Stedelijkheid, gemeentegrootte en grote gemeente
Waar wordt de meeste criminaliteit geregistreerd? Wanneer gekeken wordt naar de mate van stedelijkheid van een gemeente blijkt dat het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners van 12-79 jaar het hoogst is in de sterk en zeer sterk stedelijke gemeenten (zie figuur 4.4).
In 2007 hebben de zeer sterk stedelijke gemeenten 136 geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners en de sterk stedelijke gemeenten 105.

Die aantallen liggen ruim boven die van de minder sterk verstedelijkte gemeenten. In figuur 4.4 is goed te zien dat na 2002 in de (zeer) sterk verstedelijkte gemeenten het geregistreerde criminaliteitsniveau is gedaald.

Figuur 4.4 Geregistreerde criminaliteit* naar stedelijkheid**

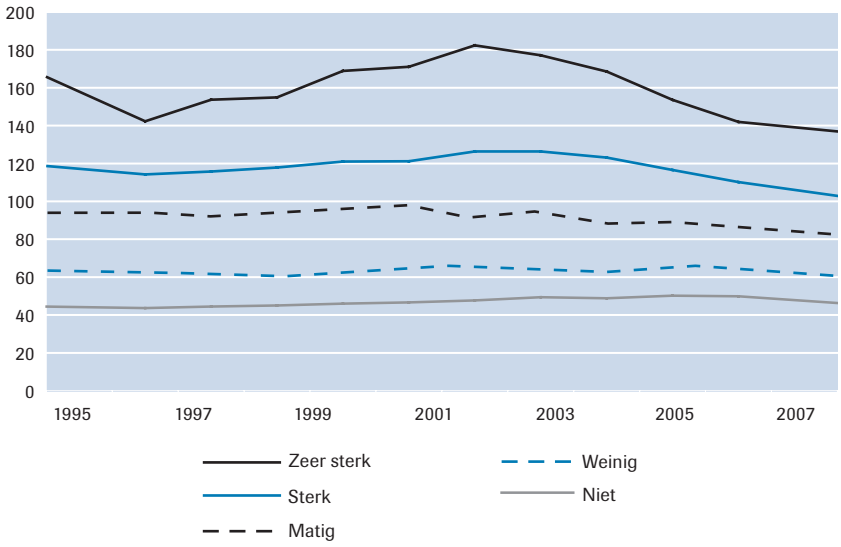

* Stedelijkheid van een gemeente: op basis van aantal adressen per oppervlakte-eenheid.
** Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.12 in bijlage 4.
Bron: CBS

De vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven en verkeersmisdrijven laten hogere criminaliteitscijfers zien naarmate de gemeente sterker verstedelijkt is. Voor vernielingen en openbare orde misdrijven gaat dit ook op, zij het dat in de cijfers van de 'zeer sterk' en 'sterk' stedelijke gemeenten nagenoeg op hetzelfde niveau liggen.
Ook de cijfers uitgesplitst naar gemeentegrootte[5] laten vrijwel eenzelfde beeld zien: naarmate de gemeente groter is, ligt het criminaliteitsniveau hoger (zie figuur 4.5). De daling die vanaf 2002 is ingezet, is het grootst in de gemeenten met 150.000 inwoners of meer.

5 Gemeentegrootte wordt gemeten aan het aantal inwoners.

Figuur 4.5 Geregistreerde criminaliteit* naar gemeentegrootte

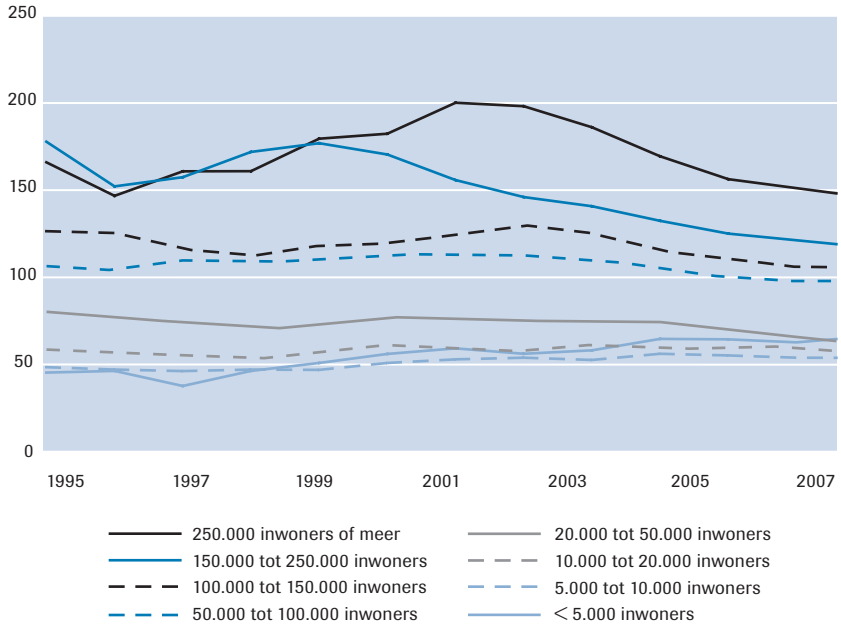

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13 in bijlage 4.
Bron: CBS

Nederland kent 25 gemeenten met meer dan 100.000 inwoners. In deze gemeenten, die samen ongeveer een derde van het totale aantal inwoners in Nederland vertegenwoordigen, is bijna de helft van alle in 2007 door de politie geregistreerde misdrijven gepleegd. Dit is een daling van 19%, vergeleken met 2002.[6] Voor de overige gemeenten samen was de daling 8%. In de gemeente Utrecht daalde het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners het sterkst: van 269 in 2002 naar 162 in 2007. Hiermee is Utrecht niet langer de gemeente met de meeste misdrijven per 1.000 inwoners. Met 170 misdrijven per 1.000 inwoners heeft Amsterdam nu die positie van Utrecht overgenomen. Ook in Eindhoven, Maastricht en Rotterdam lag het aantal misdrijven per 1.000 inwoners hoog. In deze gemeenten liggen de relatieve cijfers meer dan anderhalf keer boven het landelijke cijfer (zie figuur 4.6).

6 Zie ook: 'Daling geregistreerde criminaliteit stagneert' in *CBS Webmagazine* van 21 juli 2008.

Figuur 4.6 **Geregistreerde criminaliteit* in de 25 grootste gemeenten in 2007**

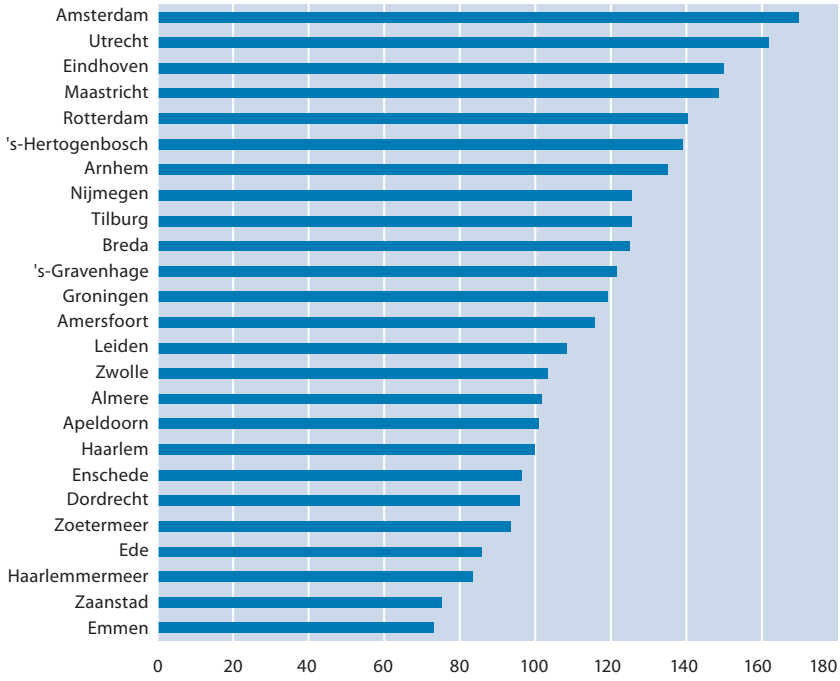

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.1.2 Vermogensmisdrijven

Het totale aantal geregistreerde vermogensmisdrijven is in de periode 1980-1994 bijna verdubbeld: van een half miljoen in 1980 tot bijna 1 miljoen in 1994 (zie figuur 4.7). Daarna treedt een daling op van 8% in 1995 en nog eens 8% in 1996. In de periode 1996-2002 is het aantal vermogensmisdrijven weer sterk toegenomen en bedroeg in het topjaar 2002 ruim 900.000 geregistreerde misdrijven. Nadien is wederom een sterke daling ingetreden. Een hardere aanpak van veelplegers en een verhoging van preventieve maatregelen door burgers en bedrijven worden algemeen gezien als belangrijkste verklaringen voor de daling na 2002. De vermogensmisdrijven zijn, berekend per 1.000 inwoners van 12-79 jaar, in de periode 1995-2007 gedaald van 72 in 1995 tot 51 in 2007.
Het ophelderingspercentage voor vermogensmisdrijven is laag. In 2007 is één op de tien van deze geregistreerde misdrijven opgehelderd. In 1980 was dat nog bijna één op de vijf.

Figuur 4.7 Geregistreerde en opgehelderde vermogensmisdrijven

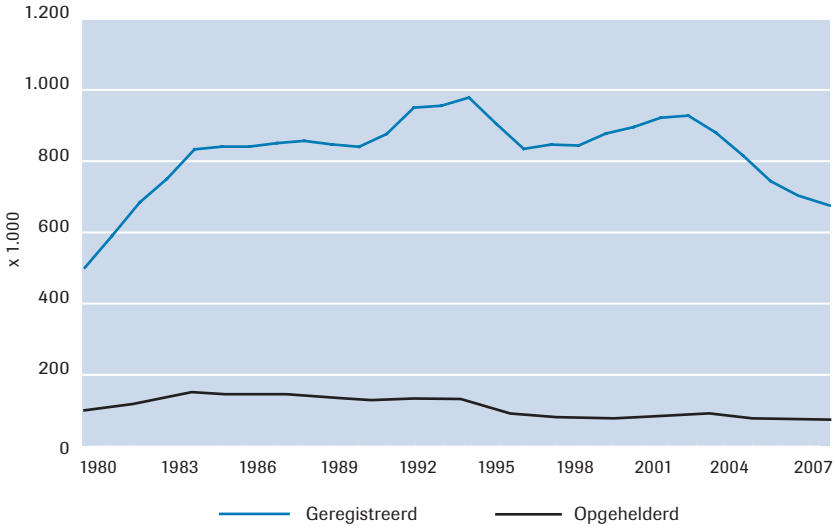

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.3 in bijlage 4.
Bron: CBS

Binnen de vermogensmisdrijven worden drie categorieën onderscheiden: eenvoudige diefstal, gekwalificeerde diefstal (diefstal waarbij onder andere sprake is van twee of meer personen en/of van braak) en overige (verduistering, heling/schuldheling, valsheidmisdrijven en bedrog). Figuur 4.8 geeft een overzicht van het aantal vermogensmisdrijven naar type.

In de periode 1995-2006 daalde de eenvoudige diefstal van 346.000 tot 294.000. In 2007 stijgt het aantal eenvoudige diefstallen voor het eerst weer. De gekwalificeerde diefstal nam tussen 1995 en 2007 af van 533.000 naar 340.000. De overige vermogensmisdrijven laten in deze periode een stijging zien, van 26.000 in 1995 naar 42.000 in 2007. Hiervan zijn valsheidmisdrijven en bedrog het grootst in aantal. De dalende tendens in de vermogensmisdrijven vanaf 2002 komt voor een groot deel voor rekening van de gekwalificeerde diefstallen en spoort met de dalende lijn in het aantal diefstallen uit/vanaf voertuig en woonhuizen. Ook de waargenomen stijging in de periode voor 2002 kan worden toegeschreven aan de gekwalificeerde diefstallen. Deze stijging werd vooral veroorzaakt door de toegenomen diefstallen uit/vanaf voertuig (zie figuur 4.9). Het aantal gevallen van zakkenrollerij is in 2007 met 19% gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Deze stijging doet zich in vrijwel alle politieregio's voor.

Figuur 4.8 Geregistreerde vermogensmisdrijven naar type

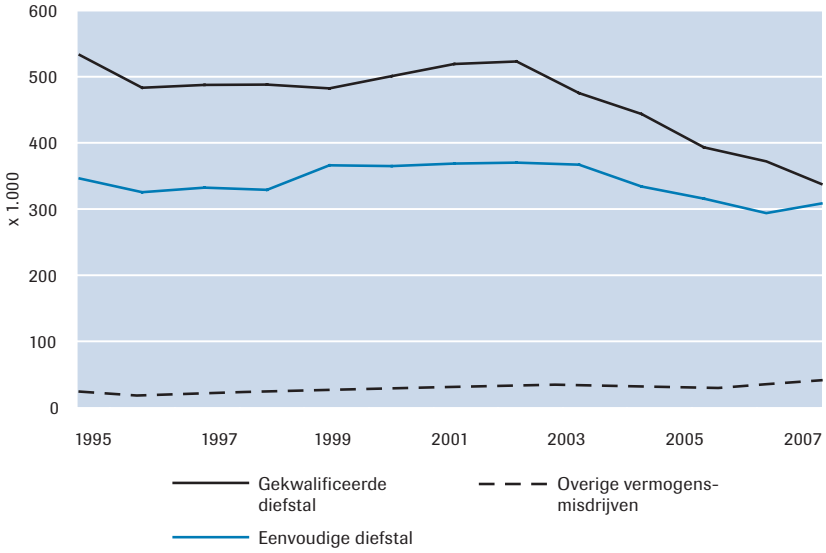

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 4.9 Geregistreerde diefstallen naar type

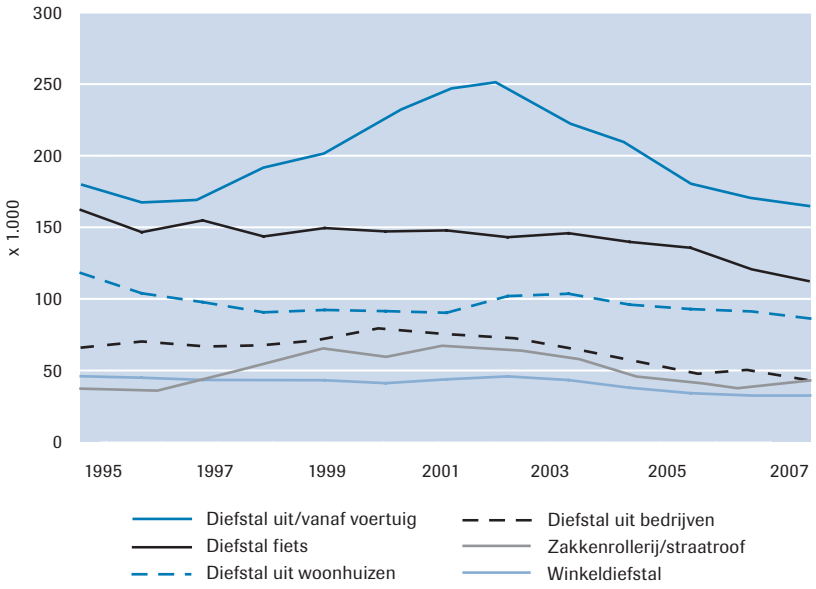

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.11 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.1.3 Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde

Het aantal vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (VOO-misdrijven) vormt in de periode 1980-2007 de snelst stijgende categorie misdrijven (zie figuur 4.10). In 2007 zijn twee en een half keer zoveel misdrijven geregistreerd als in 1980: 223.000 in 2007 tegen 85.000 in 1980. Deze groep misdrijven is onderverdeeld in de categorieën vernielingen van auto's, van het openbaar vervoer en van gebouwen, overige vernielingen, en misdrijven tegen de openbare orde en het openbare gezag en overig (te weten discriminatie, schennis der eerbaarheid en gemeengevaarlijke misdrijven, waaronder vooral brandstichting). In de periode 1995-2007 is deze groep misdrijven met 46% gestegen. De VOO-misdrijven zijn, berekend per 1.000 inwoners van 12-79 jaar, in de periode 1995-2007 gestegen van 12 in 1995 naar 17 in 2007. Het aantal opgehelderde zaken laat een veel minder sterke groei zien, wat resulteert in een dalend ophelderingspercentage. Was het ophelderingspercentage in 1980 nog 27%, in 2007 is dit teruggelopen tot 15%.

Figuur 4.10 Geregistreerde en opgehelderde vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

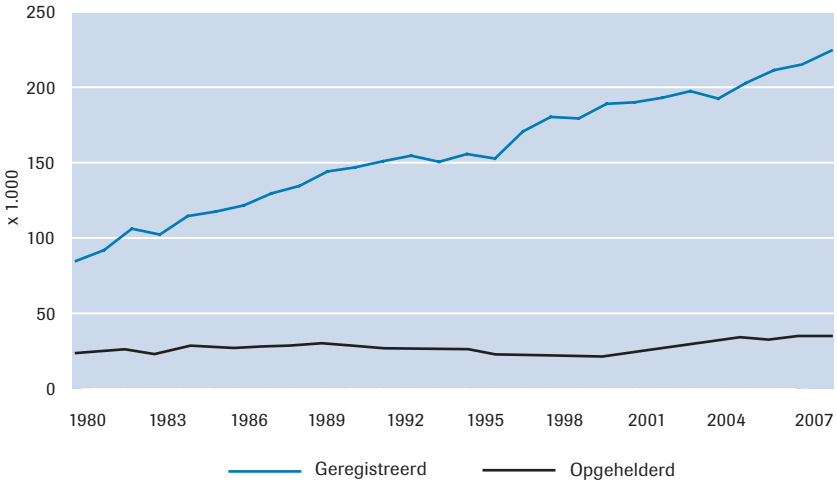

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.4 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.1.4 Geweldsmisdrijven

De geweldsmisdrijven worden onderverdeeld in mishandeling, diefstal met geweld, afpersing, misdrijven tegen het leven en persoon (bedreiging, moord en doodslag en dood door schuld) en seksuele geweldsdelicten

(verkrachting, aanranding en overige seksuele misdrijven). Openlijke geweldplegingen worden hiertoe niet gerekend, maar vallen in de categorie openbare orde en gezag.
In de afgelopen 25 jaar is het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven meer dan verviervoudigd: van 26.000 in 1980 naar 112.000 in 2007. De geweldsmisdrijven zijn, berekend per 1.000 inwoners van 12-79 jaar, in de periode 1995-2007 gestegen van 5 in 1995 naar 8 in 2007. De laatste jaren lijkt het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven te stabiliseren (zie figuur 4.11).

Figuur 4.11 Geregistreerde en opgehelderde geweldsmisdrijven

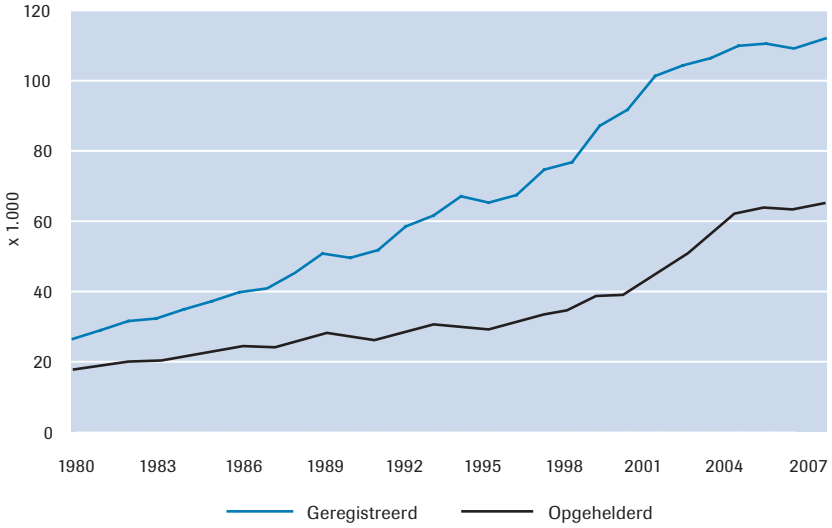

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.2 in bijlage 4.
Bron: CBS

Geweldsmisdrijven hebben een hoger ophelderingspercentage dan andere misdrijfcategorieën. Het feit dat er bij geweldsmisdrijven sprake is van contact tussen dader en slachtoffer (meer aanwijzingen voor de politie) speelt hierbij een belangrijke rol. Gerelateerd aan het aantal opgemaakte processen-verbaal van geregistreerde geweldsmisdrijven, daalt het percentage opgehelderde misdrijven van 66% in 1980 tot 59% in 2007.

Mishandeling
Sinds jaar en dag is mishandeling veruit het meest voorkomende geweldsdelict. In 2007 had meer dan 50% van de geweldsmisdrijven hierop betrekking. In de periode 1995-2007 is het aantal geregistreerde mishandelingen meer dan verdubbeld tot bijna 61.000 (zie figuur 4.12). Ongeveer tweederde hiervan wordt opgehelderd.

Figuur 4.12 Geregistreerde geweldsmisdrijven naar type

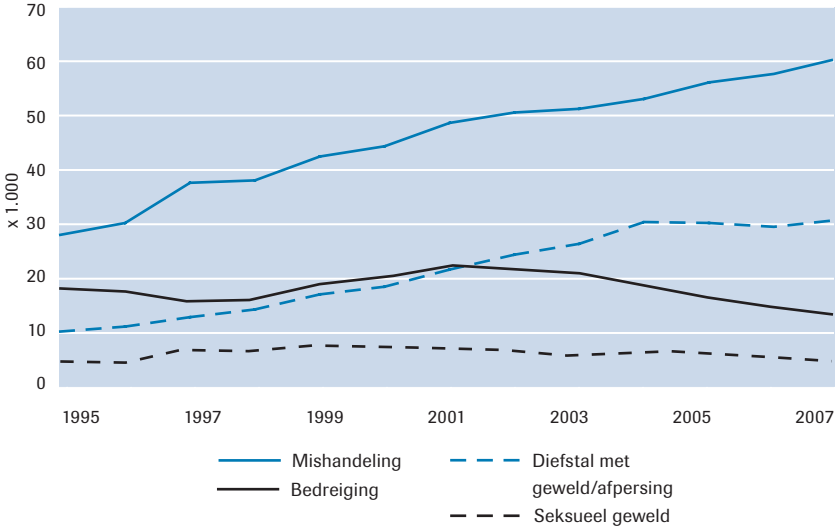

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

Diefstal met geweld en afpersing
Onder diefstal met geweld vallen overvallen in winkels, maar ook straatroof. Hierbij kan men denken aan bijvoorbeeld tasjesroof of diefstal van een mobiele telefoon, maar er kan ook meer sprake zijn van afpersing (al dan niet met een wapen of met fysiek geweld). In 2003 is een einde gekomen aan de stijging van het aantal geregistreerde diefstallen met geweld en afpersing sinds 1997. Sindsdien is deze geregistreerde vorm van criminaliteit met een derde afgenomen (zie figuur 4.12). Ongeveer een kwart hiervan wordt opgehelderd.

Bedreiging
Het aantal geregistreerde bedreigingen is in de periode 1995-2007 verdrievoudigd. Het aantal opgemaakte processen-verbaal bedraagt in 2007 ruim 30.000. In 1995 lag dit iets boven 10.000 (zie figuur 4.12). Van deze delicten wordt rond 60% opgehelderd.

Seksuele misdrijven
Het aantal geregistreerde seksuele misdrijven is in de periode 1995-2007 aanvankelijk gestegen van 5.000 in 1995 tot ruim 7.000 in 1999. Daarna is een daling ingezet. In 2007 werden in verband met seksuele delicten 5.400 processen-verbaal opgemaakt (zie figuur 4.12). Van de seksuele misdrijven zijn de ophelderingspercentages verschillend: bij aanranding ongeveer 50%, bij verkrachting ongeveer 60%.

4.1.5 Verkeersmisdrijven

Een deel van de misdrijven uit de Wegenverkeerswet, zoals rijden onder invloed, het besturen van een motorrijtuig na ontzegging van de rijbevoegdheid en het weigeren van medewerking aan een bloedproef, kan slechts geconstateerd worden na een gerichte controle van de politie. Het aantal processen-verbaal voor deze misdrijven zegt dan meer over de opsporingsintensiteit van de politie dan over het werkelijke aantal automobilisten in overtreding. Het doorrijden na een ongeval is echter een voorbeeld van een verkeersmisdrijf waarbij het slachtoffer mogelijk aangifte doet en waarvan de politie een proces-verbaal van aangifte opmaakt. Sinds 1980 is het aantal geregistreerde verkeersmisdrijven verdubbeld (zie figuur 4.13). Met nadruk zij hier vermeld dat verkeersovertredingen zoals te hard rijden of door rood licht rijden in deze publicatie buiten beschouwing blijven.

Figuur 4.13 Geregistreerde en opgehelderde verkeersmisdrijven

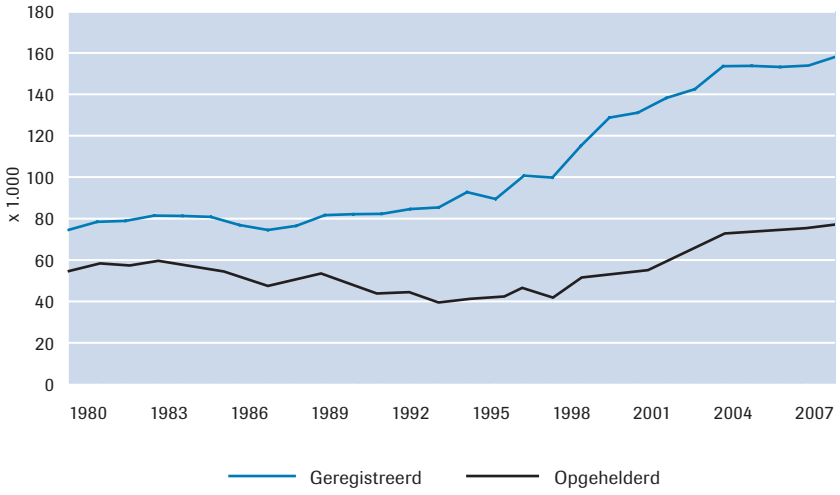

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.5 in bijlage 4.
Bron: CBS

Was het ophelderingspercentage in 1980 nog 74%, vanaf dan daalt het snel tot 41% in 2000, waarna het stijgt tot 48% in 2007. Dit komt vooral door het misdrijf doorrijden na een ongeval.
Figuur 4.14 geeft een overzicht van het aantal geregistreerde verkeersmisdrijven naar type. Het aantal geregistreerde gevallen van rijden onder invloed stijgt nog steeds, maar is zoals gezegd sterk afhankelijk van de opsporingsactiviteiten van de politie. Het aantal geregistreerde gevallen van 'doorrijden na ongeval' is de laatste jaren gestabiliseerd en vertoonde tot 2007 zelfs een licht dalende trend. In 2007 is het aantal gevallen van 'doorrijden' echter weer wat gestegen.

Figuur 4.14 Geregistreerde verkeersmisdrijven naar type

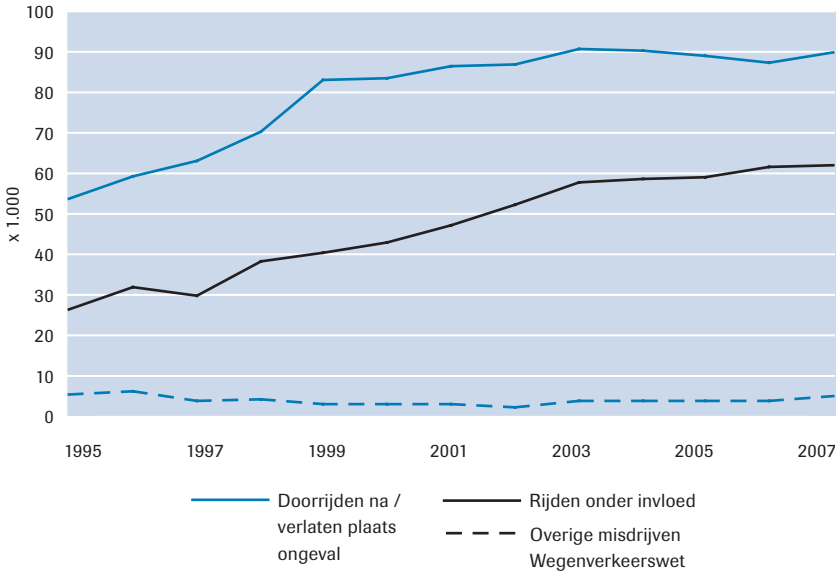

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.1.6 Misdrijven tegen de Opiumwet en tegen de Wet Wapens en munitie

Ook de delicten die vallen onder de Opiumwet en de Wet Wapens en munitie (WWM) worden meestal 'ontdekt' door gerichte opsporingsactiviteiten van de politie. Evenals bij verkeersmisdrijven, weerspiegelt de ontwikkeling van deze vormen van criminaliteit dus deels de aandacht van de politie hiervoor. In figuur 4.15 is te zien dat vooral het aantal geregistreerde Opiumwetmisdrijven (hard- en softdrugshandel en/of -bezit) sterk en schoksgewijs is gestegen in de periode 1995-2003. Ten opzichte van 1995 is sprake van bijna een verviervoudiging. Het aantal geregistreerde WWM-misdrijven is in die periode meer dan verdubbeld. Na 2003 stabiliseren de aangiftecijfers.

4.2 Verdachten van misdrijven

Deze paragraaf bevat een beschrijving van de kenmerken van de populatie van verdachten van misdrijven, op basis van de CBS Politiestatistiek[7] en op basis van het HKS/SSB.[8] In de Politiestatistiek is een verdachte een

7 Voor een beschrijving van de Politiestatistiek, zie bijlage 3.
8 Voor een beschrijving van het HKS/SSB, zie bijlage 3.

Figuur 4.15 Geregistreerde misdrijven tegen de Opiumwet en de Wet Wapens en munitie

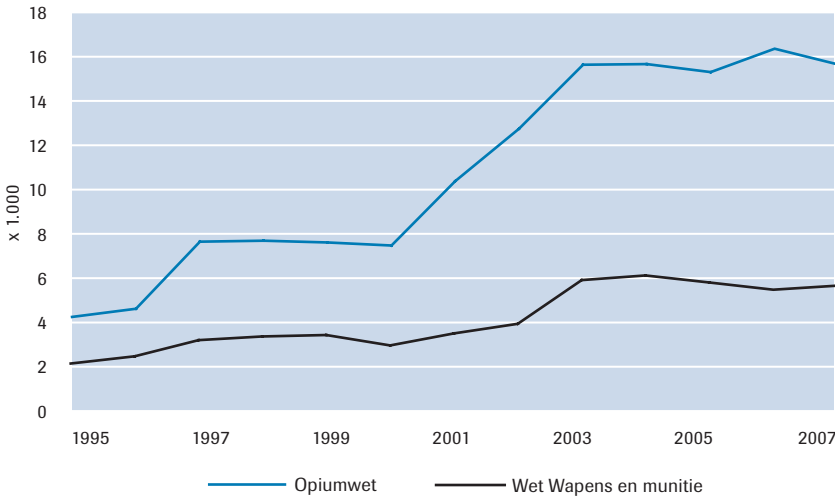

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.6 in bijlage 4.
Bron: CBS

persoon van wie de politie een redelijk vermoeden heeft dat hij een strafbaar feit heeft begaan, en die op grond daarvan is gehoord (zie ook paragraaf 2.1.4). Doordat bij een delict soms meer dan één verdachte wordt gehoord, is het totale aantal gehoorde verdachten iets hoger dan het totale aantal opgehelderde misdrijven.
Het CBS beschikt naast de Politiestatistiek over een tweede databron, waar gegevens over verdachten van misdrijven uit kunnen worden geput. Na afronding van het opsporingsonderzoek legt de politie gegevens van verdachten vast in het zogenoemde Herkenningsdienstsysteem (HKS), dat de basis is voor verdere vervolgingsactiviteiten. Door koppeling van gegevens uit het HKS aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB)[9] van het CBS zijn er gegevens beschikbaar over de leeftijd, het geslacht, de herkomstgroepering, de woongemeente en de pleegcarrière van de aangehouden verdachte over de periode 2000-2005.

9 Bij de koppeling van het HKS aan het SSB treedt enige uitval op. Deels wordt deze uitval veroorzaakt doordat niet alle in HKS geregistreerde verdachten (op de peildatum van de koppeling) in Nederland woonachtig zijn. Alleen de bevolking die gewoonlijk in Nederland verblijft staat geregistreerd in de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA), waar het SSB op is gebaseerd. Bovendien komt de GBA niet volledig overeen met de bevolking die gewoonlijk in Nederland verblijft (Hoogteijling, 2002): vreemdelingen zonder geldige verblijfsvergunning die gedurende langere tijd in Nederland verblijven, staan niet geregistreerd en ook vreemdelingen die in een asielzoekerscentrum verblijven, staan niet altijd geregistreerd. Deze personen kunnen wel in HKS voorkomen. Tussen 2000 en 2005 kon per jaar 89% tot 91% van alle door de politie in het HKS geregistreerde verdachten worden herleid tot individuen in het SSB. De tabellen en beschrijvingen die op het HKS/SSB zijn gebaseerd geven dus in absolute zin een onderschatting van het totale aantal geregistreerde verdachten.

Voor een goed begrip zij opgemerkt dat de bestanden van de Politiestatistiek en het HKS/SSB qua opbouw wezenlijk verschillen. Een persoon die binnen één jaar verschillende keren is gehoord (voor verschillende delicten) telt even zovele malen mee in de Politiestatistiek. De huidige wijze van berichtgeving maakt het namelijk onmogelijk om de gehoorde verdachten tot unieke personen te herleiden. Dat kan in het HKS/SSB wel. De aangehouden verdachte in HKS/SSB is daarom een unieke persoon in het desbetreffende jaar. Het basisbestand voor de Politiestatistiek bevat bovendien de gegevens van jongeren die van een misdrijf worden verdacht en naar Halt zijn verwezen. Deze Halt-jongeren zijn niet in het HKS/SSB opgenomen. Mocht na verloop van tijd blijken dat een persoon ten onrechte verdacht is geweest van een misdrijf, dan wordt diens informatie uit het HKS/SSB verwijderd en omgekeerd wordt informatie toegevoegd wanneer een persoon op een later moment nog van het plegen van meer misdrijven wordt verdacht.[10] In het bestand van de Politiestatistiek is dit niet mogelijk. De registratieverschillen tussen beide bestanden hebben tot gevolg dat het aantal gehoorde verdachten in de Politiestatistiek ongeveer twee keer zo hoog is als het aantal aangehouden verdachten in het HKS/SSB.
De beschrijving van de populatie gehoorde verdachten volgens de Politiestatistiek is opgenomen in paragraaf 4.2.1, die van de populatie aangehouden verdachten in paragraaf 4.2.2. In paragraaf 4.2.3 zijn specifiek de aspecten van de deelpopulatie minderjarige verdachten belicht, waarbij ook aandacht wordt besteed aan Halt-verwijzingen en Stop-reacties.

4.2.1 Gehoorde verdachten volgens de Politiestatistiek

Algemeen
Het aantal gehoorde verdachten is in de periode 1980-2007 gestegen van 210.000 in 1980 naar 354.000 in 2007. In 2004 is een recordaantal van 361.000 verdachten gehoord. Ruim 90% van hen is gehoord voor een vermogensmisdrijf, een geweldsmisdrijf, een verkeersmisdrijf, een VOO-misdrijf of een Opiumwetmisdrijf. Gerelateerd aan het aantal inwoners van 12-79 jaar blijkt in de periode 1995-2007 het aantal gehoorde verdachten wegens geweldsmisdrijven te zijn verdubbeld van 3 per 1.000 inwoners naar 6,2 per 1.000 inwoners. Ook voor VOO-misdrijven is dit verhoudingscijfer sterk gestegen: van 2,4 in 1995 naar 4,3 in 2007. Een sterke stijging zien we eveneens bij de verkeersmisdrijven (van 2,9 naar 5,7) en bij de Opiumwetmisdrijven (van 0,7 naar 1,6). Alleen voor vermogensmisdrijven is het aantal gehoorde verdachten per 1.000 inwoners gedaald: van 9,7 in 1995 naar 7,1 in 2007 (zie tabellen 4.1-4.6, 4.10, 4.15-4.17 in bijlage 4).

10 Het HKS/SSB is dus geen definitief bestand. In een volgende uitgave kunnen de cijfers enigszins afwijken van eerder gepubliceerde cijfers.

Geslacht en leeftijd
Het aantal gehoorde verdachte vrouwen is in de periode 1980-2007 gestegen van 20.000 in 1980 naar 52.000 in 2007. Dit aantal neemt de laatste jaren nog steeds toe, terwijl het aantal verdachte mannen sinds 2004 jaarlijks daalt. Was in 1980 nog één op de tien gehoorde verdachten een vrouw, in 2007 is dat één op de zeven.
Ruim 95% van de verdachte vrouwen is gehoord voor een vermogensmisdrijf, een geweldsmisdrijf, een verkeersmisdrijf, een VOO-misdrijf of een Opiumwetmisdrijf. De aandelen verdachte vrouwen in het totaal variëren per misdrijfcategorie. Voor vermogensmisdrijven is dit aandeel 23%, voor Opiumwetmisdrijven 15%, voor geweldsmisdrijven 12%, voor verkeersmisdrijven 11% en voor VOO-misdrijven 10%. Deze aandelen zijn sinds 1980 spectaculair gestegen (zie tabellen 4.1-4.6, 4.10 in bijlage 4).
Het aantal gehoorde minderjarige verdachten is in dezelfde periode gestegen van 42.000 in 1980 naar 69.000 in 2007. Voor het eerst sinds jaren is in 2007 het aantal gehoorde verdachte jongens gedaald. Het aantal gehoorde verdachte meisjes is echter wederom gestegen. Was in 1980 nog één op de tien gehoorde minderjarige verdachten een meisje, in 2007 is dit aandeel bijna verdubbeld.
De meeste minderjarige verdachten zijn gehoord voor een vermogensmisdrijf (25.000), een VOO-misdrijf (22.000), of een geweldsmisdrijf (16.000). De aandelen van minderjarige verdachte vrouwen in het totaal variëren per misdrijfcategorie. Voor vermogensmisdrijven is dit aandeel 29%, voor geweldsmisdrijven 17% en voor VOO-misdrijven 10%. Voor verdachte meisjes geldt dat hun aandeel in de verschillende misdrijfcategorieën naar verhouding nog sterker steeg dan voor de verdachte vrouwen totaal (zie tabellen 4.1-4.6, 4.10 in bijlage 4).

4.2.2 Aangehouden verdachten volgens HKS/SSB

Algemeen
Volgens het HKS/SSB zijn in 2005 zijn bijna 212.000 unieke personen aangehouden die werden verdacht van het plegen van één of meer misdrijven. Dit komt overeen met bijna 16 aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-79 jaar. Tegen alle in het HKS opgenomen verdachten is in totaal 297.000 keer een proces-verbaal van aanhouding opgemaakt.[11] In een proces-verbaal kan meer dan één misdrijf zijn vermeld. Het gemiddelde aantal misdrijven per proces-verbaal is 1,4. Het totale aantal misdrijven van de aangehouden verdachten is 419.000 (zie tabel 4.24 in bijlage 4).
Van alle misdrijven waarvoor de verdachten in 2005 zijn aangehouden, is bijna één op de drie een vermogensmisdrijf en bijna één op de vier een

11 De processen-verbaal van aanhouding en misdrijven gepleegd door individuen worden in een apart bestand bewaard. Dit bestand bevat tevens processen-verbaal van aanhouding en misdrijven van individuen die niet konden worden herleid tot individuen in het SSB.

geweldsmisdrijf. Het aandeel VOO-misdrijven is ongeveer één op de zes, net als dat van de verkeersmisdrijven. Bij 6% van de misdrijven ging het om een Opiumwetmisdrijf en bij 7% om een 'overig' misdrijf.

Leeftijd en geslacht

Figuur 4.16 geeft de leeftijdsverdeling van verdachten in 2005 per 1.000 inwoners. Jongeren in de categorie 16-22 jaar worden relatief het vaakst verdacht van een misdrijf. Een kwart van alle in 2005 aangehouden verdachten valt in deze leeftijdscategorie. Dit is 2,5 keer hoger dan men zou verwachten wanneer er geen samenhang is tussen leeftijd en de kans verdacht te worden van een misdrijf. Evenals in eerdere jaren ligt de piek bij 19-jarigen. De gemiddelde leeftijd van de in 2005 aangehouden verdachten is 32,3 jaar. Ook in voorgaande jaren lag dit gemiddelde rond 32 jaar. Van de in 2005 aangehouden verdachten is de gemiddelde startleeftijd, de leeftijd waarop voor het eerst een proces-verbaal van aanhouding tegen een verdachte wordt opgemaakt, 27,5 jaar. De gemiddelde duur van een criminele carrière van een verdachte is 4,8 jaar.

Figuur 4.16 Aangehouden verdachten naar leeftijd* in 2005

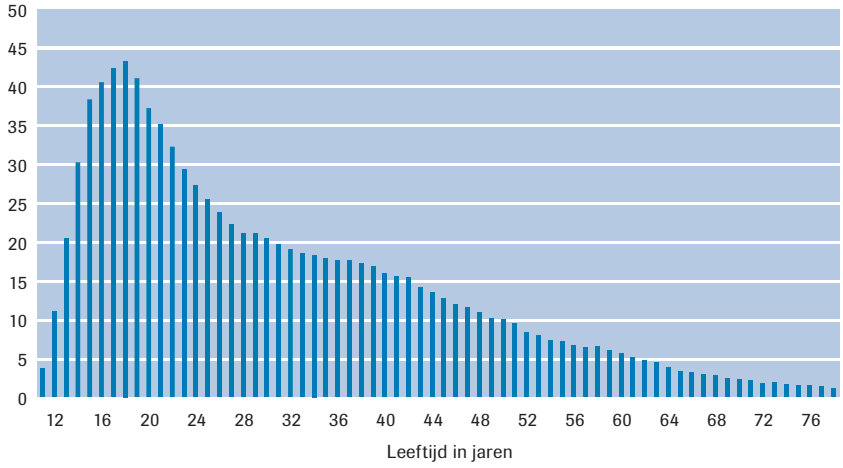

* Per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijd.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.18 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

Ruim 80% van de in 2005 aangehouden verdachten is man. Criminaliteit is nog steeds vooral een mannenzaak. Wel neemt het aandeel van vrouwen geleidelijk aan toe. In de periode 2000-2005 steeg het percentage vrouwen in de verdachtenpopulatie jaarlijks met een paar tienden van een procent, van 14,6% naar 16,4%.

Analoog aan figuur 4.16, is in figuur 4.17 de leeftijdsverdeling van in 2005 aangehouden verdachten per 1.000 inwoners voor mannen en vrouwen apart weergegeven. Om de verschillen in leeftijdsverdeling inzichtelijk te maken, geeft de verticale as aan de linkerkant het aantal verdachte mannen per 1.000 mannen aan en die aan de rechterkant het aantal verdachte vrouwen per 1.000 vrouwen. De figuur laat zien dat de piek bij vrouwen op jongere leeftijd (16 jaar) ligt dan bij mannen (19 jaar). De gemiddelde leeftijd en de startleeftijd van verdachte vrouwen ligt echter iets hoger dan die van de verdachte mannen. Verdachte vrouwen zijn gemiddeld 32,9 jaar, verdachte mannen 32,1 jaar. De gemiddelde startleeftijd van in 2005 aangehouden vrouwen is 30 jaar, die van mannen 27 jaar. De gemiddelde duur van de criminele carrière van deze vrouwen (2,9 jaar) is dus korter dan die van hun mannelijke collega's (5,1 jaar).

Figuur 4.17 Aangehouden verdachten naar leeftijd en geslacht* in 2005

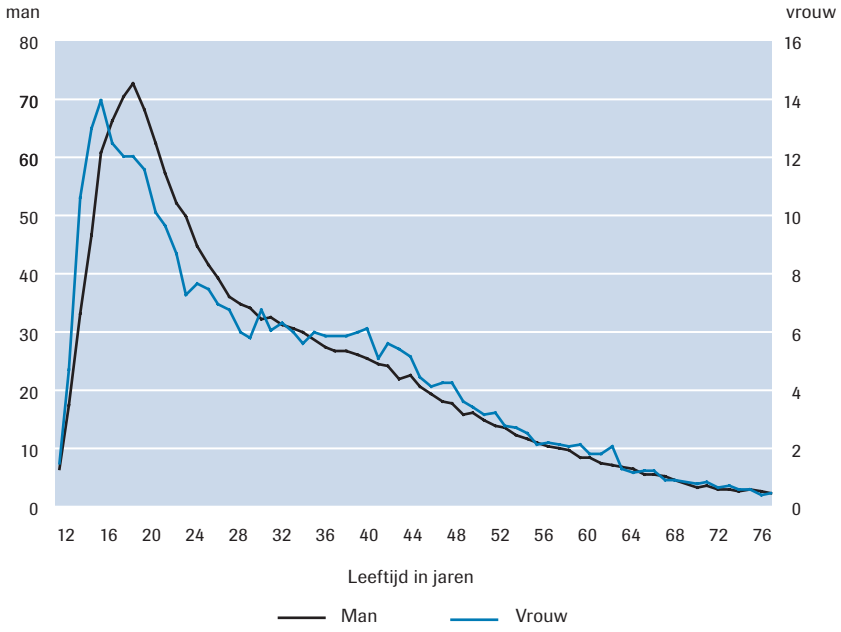

* Per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijd en het betreffende geslacht.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.18 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

Hoewel bij alle typen misdrijven het merendeel van de verdachten man is, varieert het aandeel verdachte vrouwen wel per misdrijfcategorie (zie figuur 4.18). Het aandeel verdachte vrouwen is het hoogst bij vermogens- en Opiumwetmisdrijven. Voor alle misdrijfcategorieën geldt dat het aandeel verdachte vrouwen in de periode 2000-2005 is gestegen.

Figuur 4.18 Percentage misdrijven met een aangehouden vrouwelijke verdachte naar misdrijfcategorie

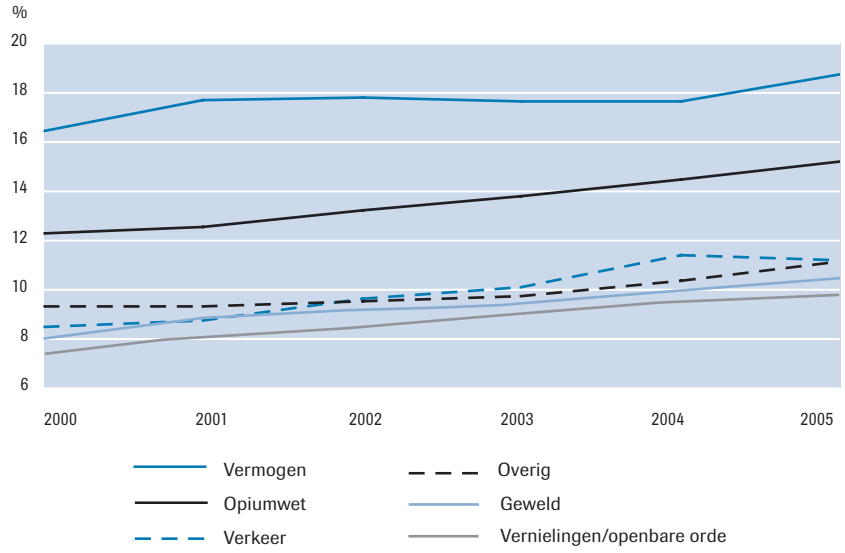

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.24 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

In 2005 is 43% van de misdrijven waarbij de verdachte een vrouw is een vermogensmisdrijf. Voor mannen is dit 29%. In de periode 2000-2005 nam het aandeel vermogensmisdrijven overigens zowel bij mannen als bij vrouwen af. In 2000 was onder verdachte vrouwen nog 54% van alle misdrijven een vermogensmisdrijf, bij mannen 36%. In diezelfde periode groeide het aandeel geweldsmisdrijven bij vrouwen van 13% naar 18% en bij mannen van 19% naar 24% (zie tabel 4.24 in bijlage 4).

Herkomstgroepering
Van alle in 2005 aangehouden verdachten is 63% autochtoon.[12] Personen met een Marokkaanse of Surinaamse herkomst vormen de grootste groepen onder de allochtone verdachten. Ook personen van Turkse herkomst en Antillianen/Arubanen zijn ruim vertegenwoordigd. Gerelateerd aan de omvang van de betreffende bevolkingsgroep van 12-79 jaar blijken personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst relatief sterker vertegenwoordigd te zijn dan de andere allochtone bevolkingsgroepen (zie figuur 4.19).

12 Autochtoon: een persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren. Allochtoon: een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.

Figuur 4.19 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering*

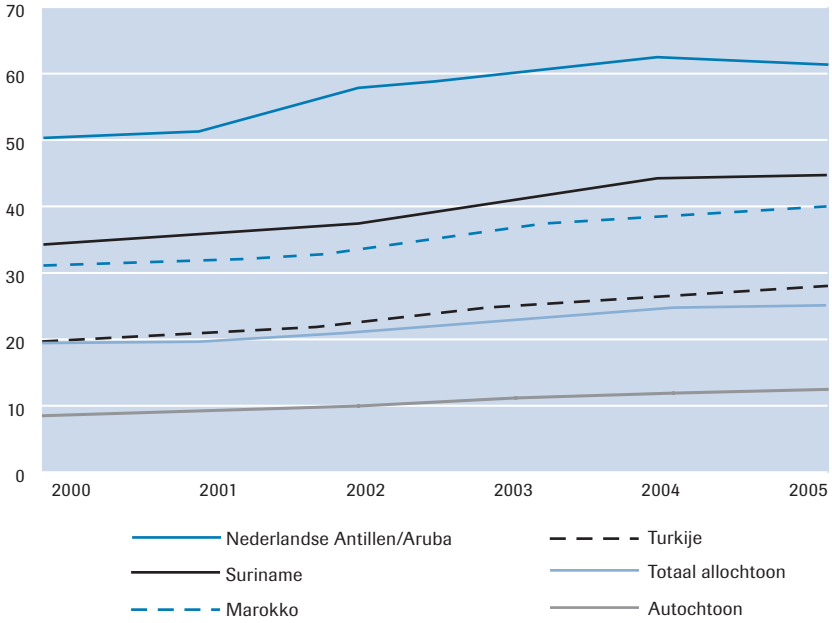

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar van de betreffende bevolkingsgroep (gewogen).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.19 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

De bevolkingsopbouw van de allochtone bevolkingsgroepen verschilt onderling en wijkt ook af van die van de autochtone deelpopulatie. Zo is bijvoorbeeld de Antilliaanse bevolking in Nederland relatief jong. Daarom zijn voor de figuren in deze subparagraaf de cijfers per bevolkingsgroep gewogen[13] naar leeftijd en geslacht. Omdat ook tussen de eerste en tweede generatie allochtonen[14] de bevolkingsopbouw verschilt, is deze weging uitgevoerd voor zowel de herkomstgroepering als de generatie.
In figuur 4.20 is te zien hoe sterk de oververtegenwoordiging is van Marokkaanse en Antilliaanse/Arubaanse jongens. Hun aandeel ligt vier tot vijf keer hoger dan dat van hun autochtone leeftijdsgenoten. Ook de Surinaamse en Turkse jonge mannen zijn meer dan gemiddeld vertegenwoordigd.

13 Criminaliteit hangt sterk samen met leeftijd en geslacht. Het zijn vooral jongeren en mannen, die verdacht worden van misdrijven. Omdat de meeste allochtone bevolkingsgroepen relatief jong zijn in vergelijking met autochtonen en ook de verhouding mannen en vrouwen soms aanzienlijk verschilt, kan er een vertekend beeld ontstaan wanneer het percentage verdachten binnen verschillende groepen zonder meer wordt vergeleken. Uitkomsten voor bevolkingsgroepen die een afwijkende verdeling hebben voor leeftijd en/of geslacht worden daarom gestandaardiseerd. Dit gebeurt door het toepassen van een herweging op de genoemde kenmerken.

14 Eerste generatie allochtoon: een in het buitenland geboren persoon met ten minste één in het buitenland geboren ouder. Tweede generatie allochtoon: een in Nederland geboren persoon met ten minste één in het buitenland geboren ouder.

De meerderjarige mannen van allochtone herkomst zijn eveneens veel sterker vertegenwoordigd dan hun autochtone leeftijdsgenoten, zij het dat het aandeel van de Marokkaanse mannen hier een stuk lager ligt. Bij de vrouwen is vooral de sterke oververtegenwoordiging van de Antilliaanse/Arubaanse verdachten opvallend. Hun relatieve aandeel is zowel bij de minderjarige als bij de volwassen vrouwen ongeveer zes keer hoger dan dat van de autochtone vrouwen.

Figuur 4.20 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering, leeftijd en geslacht* in 2005

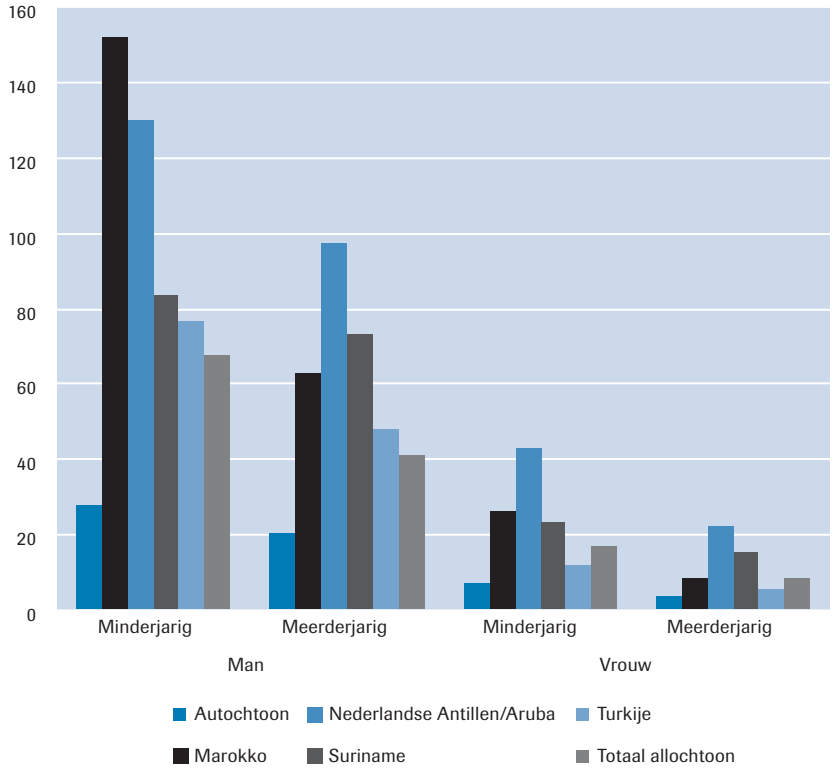

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar van de betreffende bevolkingsgroep (gewogen).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.19 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

Bijna 60% van de in 2005 aangehouden verdachten met een allochtone herkomst behoort tot de eerste generatie. Driekwart van alle allochtone verdachten heeft een niet-westerse herkomst.[15]

15 Westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Europa (excl. Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië of Japan. Niet-westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika of Azië met uitzondering van Indonesië en Japan.

Eerste generatie allochtonen zijn in 2005 over het geheel genomen relatief vaker verdacht van een misdrijf dan tweede generatie allochtonen (zie tabel 4.20 in bijlage 4). Wanneer we onderscheid maken naar westerse en niet-westerse allochtonen, zien we dat binnen beide herkomstgroepen de verdachtenpercentages hoger zijn voor de tweede generatie dan voor de eerste generatie. Dat in het geheel genomen eerste generatie allochtonen toch relatief vaker verdacht worden dan tweede generatie allochtonen, komt door het grotere aandeel niet-westerse allochtonen binnen de eerste generatie (vergeleken met de tweede generatie) en de verdachtenpercentages voor niet-westerse allochtonen zijn hoger dan die voor westerse allochtonen (zie figuur 4.21).

Figuur 4.21 Aangehouden allochtone verdachten naar herkomstgroepering* in 2005

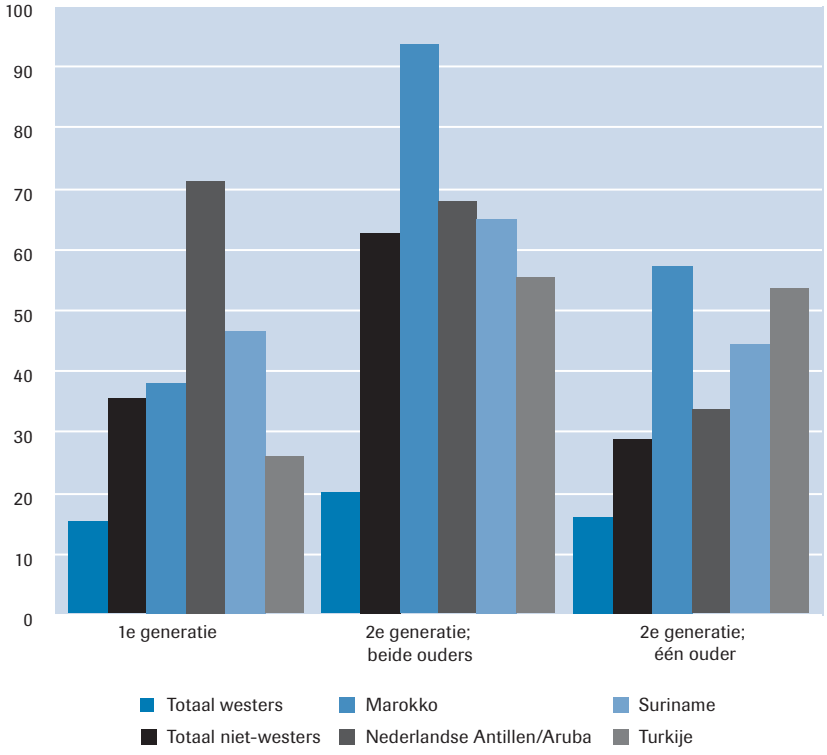

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar van de betreffende bevolkingsgroep (gewogen).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.20 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

Ook geldt dat zowel eerste als tweede generatie niet-westerse allochtonen relatief vaker verdacht worden van een misdrijf dan westerse allochtonen. Gewogen naar leeftijdsopbouw binnen de betreffende groepen is het percentage verdachten voor beide generaties meer dan twee keer zo hoog.

Verder valt op dat binnen de tweede generatie allochtonen de verdachtenpercentages hoger zijn onder personen van wie beide ouders in het buitenland zijn geboren, dan onder personen met één in het buitenland geboren ouder. Dit geldt voor alle in de figuur weergegeven herkomstgroeperingen.

Gemeentegrootte, stedelijkheid en grote gemeente
In de figuren 4.22 en 4.23 zijn gegevens over processen-verbaal die zijn opgemaakt tegen aangehouden verdachten gerelateerd aan de stedelijkheid van de woongemeente van de verdachte (per 1 januari van elk jaar). De misdrijven waarvan iemand wordt verdacht kunnen overigens ook in andere gemeenten dan hun woongemeente zijn gepleegd. Figuur 4.22 laat zien dat het aantal processen-verbaal per 1.000 inwoners het grootst is in de vier gemeenten met meer dan 250.000 inwoners: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Dit geldt voor alle soorten misdrijven. Van elke 1.000 inwoners in die gemeenten zijn er in 2005 gemiddeld ruim 25 processen-verbaal tegen verdachten bij de politie geregistreerd. Naarmate de gemeentegrootte groter is, ligt over het geheel genomen het aantal processen-verbaal per 1.000 inwoners hoger.

Figuur 4.22 Processen-verbaal tegen aangehouden verdachten naar gemeentegrootte*

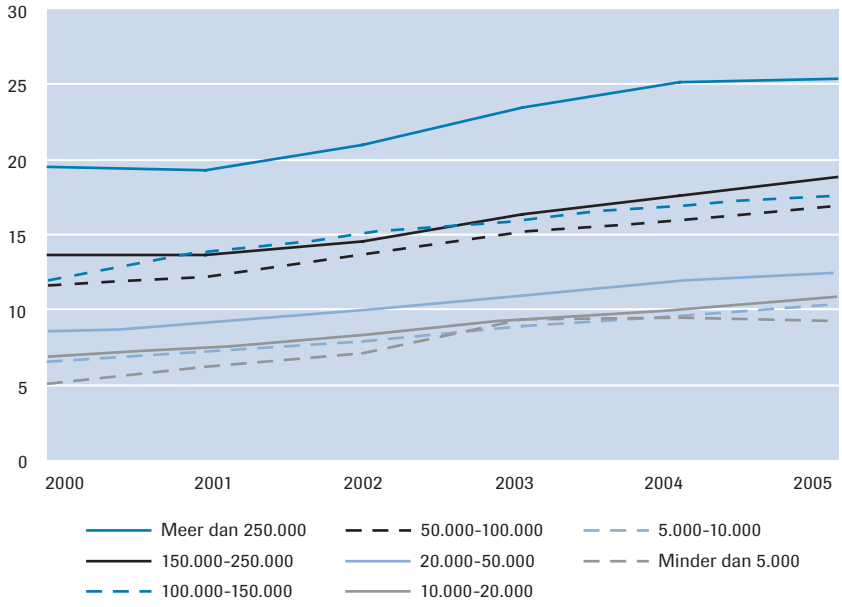

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar van de gemeenten in de betreffende klasse op 1 januari van het betreffende jaar. Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.21 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

Figuur 4.23 laat zien dat naarmate de stedelijkheid van gemeenten hoger is, het relatieve aantal processen-verbaal ook hoger is. Dit geldt vooral voor vermogensmisdrijven: van 1,9 processen-verbaal per 1.000 inwoners bij niet stedelijke gemeenten tot 7,7 bij zeer stedelijke gemeenten. Bij Opiumwetmisdrijven en overige misdrijven is de toename het minst sterk.

Figuur 4.23 Processen-verbaal tegen aangehouden verdachten naar stedelijkheid en misdrijfcategorie* in 2005

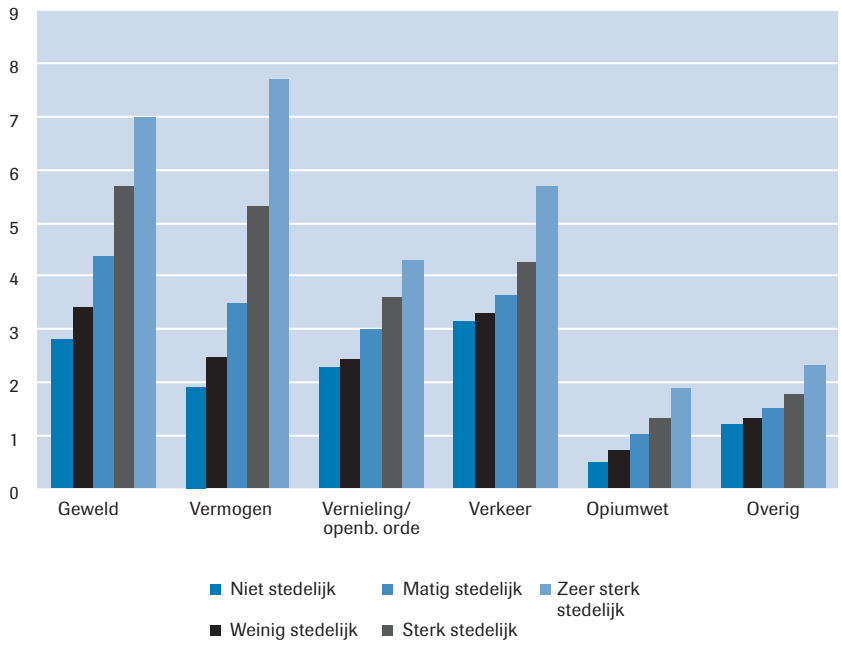

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar van de gemeenten in de betreffende klasse op 1 januari 2005.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.22 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

In figuur 4.24 is het aantal processen-verbaal tegen aangehouden verdachten per 1.000 inwoners voor de 25 grote gemeenten apart weergegeven. Net als bij de voorgaande twee figuren gaat het om processen-verbaal die zijn opgemaakt tegen inwonende verdachten en kunnen de misdrijven waarvoor men is aangehouden elders zijn gepleegd. Viel uit figuur 4.22 op te maken dat het relatieve aantal processen-verbaal in de vier grootste gemeenten samengenomen het hoogst is, hier zien we dat dit vooral komt door de gemeenten Den Haag en Rotterdam, die de lijst aanvoeren. Utrecht staat op plaats 6 en wordt vooraf gegaan door Dordrecht, Arnhem en Tilburg. Amsterdam, dat zelf op de 9e plaats staat, wordt daarnaast nog voorgegaan door Nijmegen en Almere. De gemeente Haarlemmermeer kent van de 25 grote gemeenten relatief gezien het minste aantal verdachten.

Figuur 4.24 Processen-verbaal tegen aangehouden verdachten in de 25 grootste gemeenten* in 2005

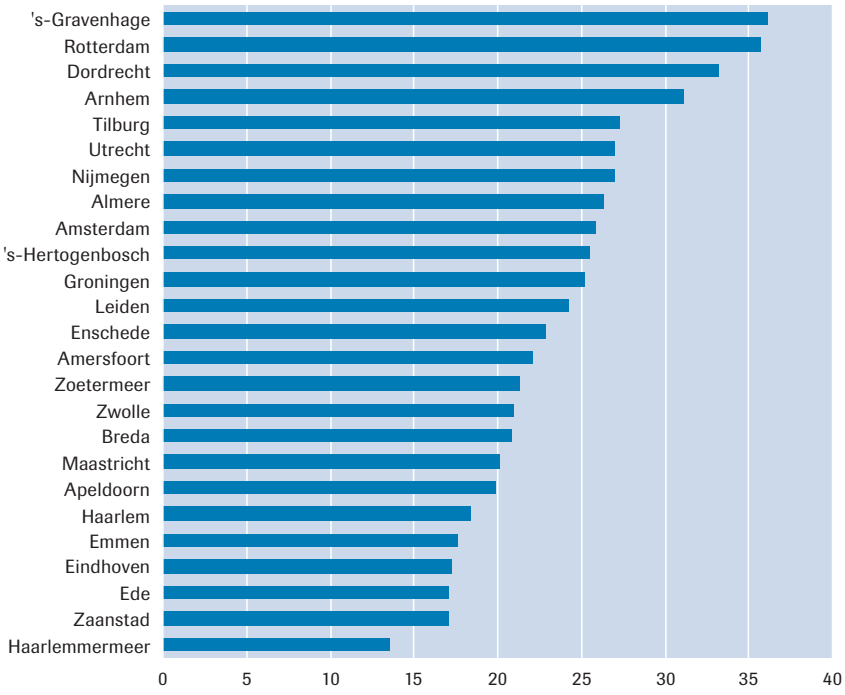

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar van de betreffende gemeente op 1 januari 2005.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.23 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

Pleegcarrière

Met behulp van het aantal processen-verbaal van aanhouding zijn alle verdachten gecategoriseerd als first offender, meerpleger of veelpleger.[16] Van alle in 2005 aangehouden verdachten was 42% first offender, 45% meerpleger en 12% veelpleger. In 2005 zijn er circa 90.000 first offenders geregistreerd. Hiervan is bijna één op de vijf strafrechtelijk minderjarig op het moment van registratie.

16 Een first offender is een verdachte tegen wie niet eerder een proces-verbaal van aanhouding is opgemaakt. Een meerpleger is een verdachte tegen wie 2-5 processen-verbaal (voor strafrechtelijk minderjarigen) of 2-10 processen-verbaal (voor strafrechtelijk meerderjarigen) zijn opgemaakt. Wanneer iemand in een bepaald kalenderjaar voor het eerst als verdachte wordt aangehouden en in hetzelfde jaar nogmaals, dan wordt hij in de jaarcijfers als meerpleger gecategoriseerd. Bij respectievelijk meer dan 5 of meer dan 10 processen-verbaal is men veelpleger. Deze indeling sluit aan bij de gangbare definities in het veelplegersbeleid van de overheid. De processen-verbaal van aanhouding worden 5 tot 30 jaar bewaard. Als binnen deze periode geen nieuwe processen-verbaal tegen een persoon zijn opgemaakt, dan worden de bestaande gegevens vernietigd. Misdrijven in het buitenland gepleegd zijn overigens niet in Nederland geregistreerd. Het is dus mogelijk dat een verdachte ten onrechte als first offender of meerpleger wordt gezien.

Figuur 4.25 Percentage aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en pleegcarrière in 2005

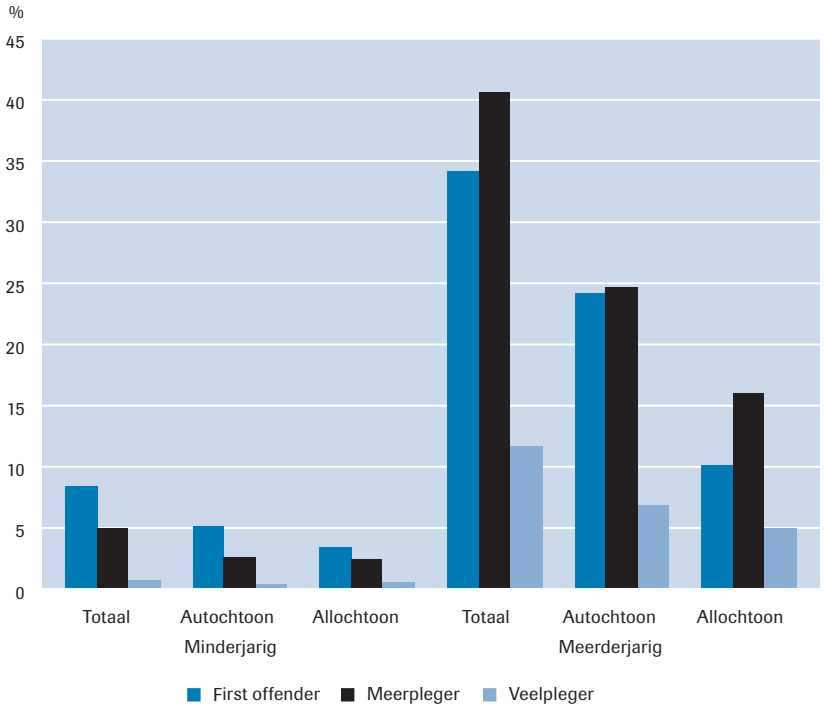

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.25 in bijlage 4.

Van de totale populatie verdachten is minder dan 1% jeugdige veelpleger, bijna 12% is volwassen veelpleger. Binnen de groep autochtone minderjarige verdachten zijn er relatief meer first offenders dan binnen de groep allochtone minderjarige verdachten (gewogen naar leeftijd en geslacht binnen herkomstgroepering en generatie): 46% van alle autochtone verdachten tegenover 36% van alle allochtone verdachten. Allochtone verdachten zijn ongeacht hun leeftijd relatief vaker meerpleger of veelpleger (respectievelijk 50% en 15%) dan autochtone verdachten (respectievelijk 43% en 11%).

Pleegprofiel

Met behulp van informatie over de variatie in de aard van de delicten waarvan men wordt verdacht, is het pleegprofiel van verdachten samengesteld. Wanneer iemand van slechts één delict wordt verdacht, of wanneer de aard van alle delicten waarvan men is verdacht gelijk is, is sprake van een enkelsoortige verdachte. Behoren de delicten waarvan men wordt verdacht tot twee verschillende categorieën, dan wordt de verdachte aangeduid als tweesoortige verdachte en bij meer dan twee delictcategorieën wordt de verdachte bestempeld als meersoortige verdachte.

In 2005 is van de totale populatie verdachten 83% gecategoriseerd als enkelsoortige verdachte, 14% als tweesoortige verdachte en 3% als meersoortige verdachte. Figuur 4.26 laat per herkomstgroepering het aantal aangehouden verdachten per 1.000 personen uit de betreffende bevolkingsgroep met een enkelsoortig, tweesoortig en meersoortig pleegprofiel zien. Niet-westerse allochtonen kennen in elke categorie, zowel onder minderjarige als volwassen verdachten, het grootste aantal verdachten per 1.000 personen met een niet-westerse herkomst. De verschillen tussen autochtone, westerse allochtone en niet-westerse allochtone verdachten zijn het grootst onder minderjarige enkelplegers.

Figuur 4.26 Percentage aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en pleegprofiel* in 2005

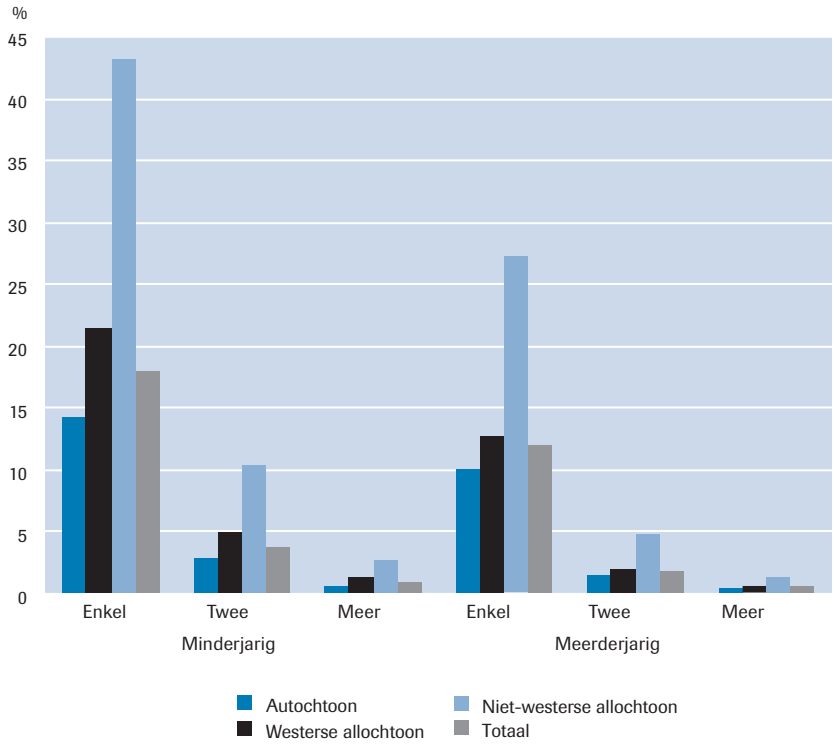

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar van de betreffende bevolkingsgroep (gewogen).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.26 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

4.3 Minderjarige verdachten[17]

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kenmerken van de populatie gehoorde en aangehouden minderjarige verdachten, respectievelijk op basis van informatie uit de Politiestatistiek (paragraaf 4.3.1) en op basis van informatie uit het HKS/SSB (paragraaf 4.3.2). Onder (strafrechtelijk) minderjarige verdachten worden jongeren verstaan in de leeftijdscategorie 12 tot en met 17 jaar. Op deze jongeren is in principe het jeugdstrafrecht van toepassing.[18] In paragraaf 4.3.3 wordt ingegaan op de verschillende wijzen waarop de politie misdrijfzaken tegen minderjarige verdachten afhandelt. Vooral de Halt-verwijzingen en Stop-reacties worden belicht.

4.3.1 Gehoorde minderjarige verdachten volgens de Politiestatistiek

In de periode 1980-2007 is het absolute aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten toegenomen van 42.000 in 1980 tot 69.000 in 2007. Na een periode van daling (1983-1993) volgde een periode met een sterke stijging tot en met 2006. In 2007 daalde het aantal gehoorde minderjarige verdachten voor het eerst sinds jaren (zie figuur 4.27).
Jeugdcriminaliteit is nog steeds vooral een zaak van jongens. Hun aandeel in het totale aantal gehoorde jeugdige verdachten is ruim 80%. Meisjes komen relatief veel minder voor in de politiële statistieken. In 2007 hoorde de politie 56.000 jongens. Dit is vergeleken met 1980 bijna anderhalf keer zoveel. Het aantal gehoorde minderjarige meisjes is echter in de periode 1980-2007 meer dan verdrievoudigd. Vooral vanaf 2001 is er sprake van een relatief sterke toename. In 2007 hoorde de politie bijna 13.000 meisjes als verdachte van een misdrijf. Het percentage meisjes onder de gehoorde verdachten is in de afgelopen 25 jaar dan ook sterk toegenomen. Was in 1980 de verhouding meisje-jongen nog één op tien, in 2007 is dit bijna één op vijf.

De ontwikkeling van het aantal strafrechtelijk minderjarige verdachten dat door de politie wordt gehoord houdt ook verband met demografische ontwikkelingen. Demografische veranderingen in het aantal 12-17-jarigen hebben gevolgen voor het aantal gehoorde minderjarige verdachten. Een stijging van het aantal gehoorde minderjarigen kan dus al het gevolg zijn van een stijging van het totale aantal 12-17-jarigen in dat betreffende jaar. We zien dat in 2007 de totale populatie jongeren in de leeftijd 12-17 jaar in vergelijking met 1995 met 10% is toegenomen. In figuur 4.28 is goed te zien dat het percentage jeugdige verdachten in deze periode veel sterker is gestegen.

17 Voor het schrijven van deze paragraaf is gebruikgemaakt van een eerdere bijdrage in C&R van A.M. van der Laan en S. Bogaerts (zie C&R 2006).
18 De Politiestatistiek bevat een onbekend aantal gehoorde verdachten die jonger zijn dan 12 jaar. In het HKS/SSB zijn geen verdachten jonger dan 12 jaar opgenomen.

Figuur 4.27 Gehoorde minderjarige verdachten naar geslacht

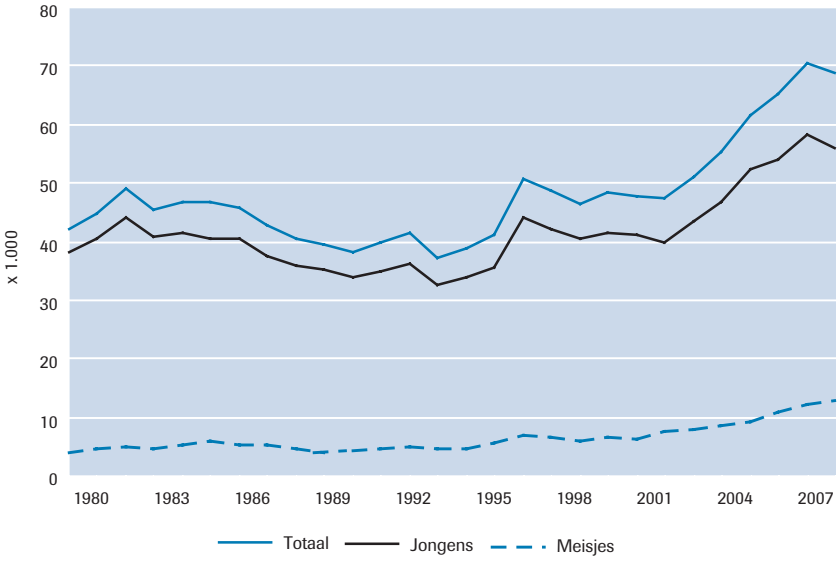

Voor corresponderende cijfers zie tabel 4.27 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 4.28 Gehoorde minderjarige verdachten en bevolking: indexcijfers (1995=100)

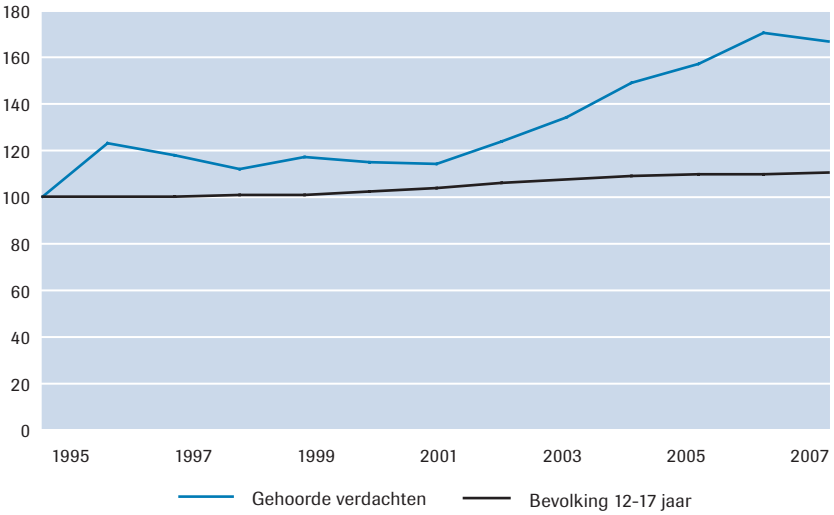

Voor corresponderende cijfers zie tabel 4.27 in bijlage 4.
Bron: CBS

Verdachten en hun misdrijven

Van alle delicten waarvan de jongeren in 2007 zijn verdacht en die zijn gehoord door de politie komen vermogensmisdrijven het vaakst voor (37%), gevolgd door VOO-misdrijven (32%) en geweldsmisdrijven (23%). In figuur 4.29 worden de trends van verschillende misdrijfcategorieën voor de periode 1995 tot en met 2006 weergegeven. Over de hele periode is de categorie vermogensmisdrijf de grootste, gevolgd door de categorieën VOO-misdrijven en geweldsmisdrijven. Vanaf 2002-2006 was de trend voor de categorie vermogensmisdrijven stijgend. In 2007 zijn er minder gehoorde verdachten voor dit soort misdrijven. De trends van de overige misdrijfcategorieën zijn voor de gehele periode stijgend.

Figuur 4.29 Gehoorde minderjarige verdachten naar soort misdrijf

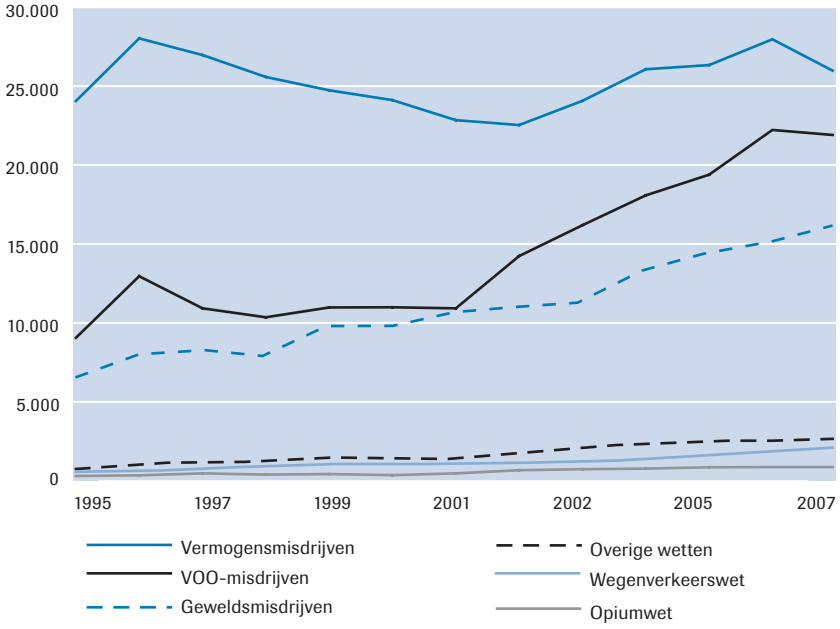

Voor corresponderende cijfers zie tabel 4.33 in bijlage 4.
Bron: CBS

Vermogensmisdrijven

In figuur 4.30 worden de trends weergegeven voor de verschillende typen vermogensmisdrijven. Het aantal gehoorde minderjarige verdachten hiervoor schommelt in de periode 1995-2006 tussen de 24.000 en 28.000. Na de piek in 1996 vertoont het aantal minderjarige verdachten van een vermogensmisdrijf in de periode tot aan 2001 een licht dalende tendens. Vanaf 2002 tot en met 2006 is er weer een stijging te signaleren in het aantal gehoorde minderjarige verdachten van vermogensmisdrijven. In 2007 daalt het aantal echter. Werd in 1995 nog bijna 60% van alle gehoorde minderjarigen verdacht van een vermogensmisdrijf, in 2007 is dit aandeel 40%. Voor de gehele ver-

dachtenpopulatie inclusief de meerderjarige verdachten zijn deze percentages respectievelijk 50% en 27% (zie tabel 4.17 in bijlage 4).
De trendschommeling kan voor een groot deel worden toegeschreven aan het aantal gehoorde verdachten wegens eenvoudige en gekwalificeerde diefstal. Er is een lichte stijging in het aantal overige vermogensmisdrijven. Daarbij gaat het om valsheidsmisdrijven, verduistering, bedrog, heling en schuldheling. Het aantal gehoorde minderjarigen voor deze categorieën misdrijven is toegenomen. De sterkste stijgingen zijn te zien bij heling of schuldheling. Het betreft hier echter delicten die in verhouding tot het totale aantal delicten van het Wetboek van Strafrecht weinig voorkomen.

Figuur 4.30 Gehoorde minderjarige verdachten wegens vermogensmisdrijven

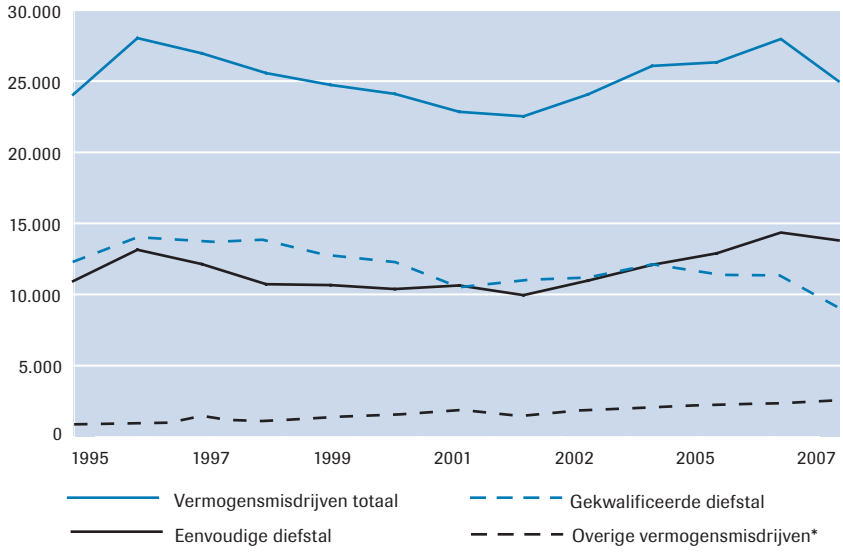

* Valsheidsmisdrijven, verduistering, bedrog, heling en schuldheling.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33 in bijlage 4.
Bron: CBS

Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag
Tussen 1997 en 2001 schommelt het jaarlijkse aantal gehoorde minderjarigen naar aanleiding van een VOO-misdrijf rond de 11.000 (zie figuur 4.31). Vanaf 2002 is er een sterke stijging te zien. In 2007 zijn 22.000 minderjarigen gehoord omdat ze werden verdacht van een delict uit deze categorie. Dit is een derde van het totale aantal gehoorde minderjarigen. In 1995 was dat nog een vijfde. Voor de gehele verdachtenpopulatie inclusief de meerderjarige verdachten zijn deze percentages respectievelijk 16% en 12% (zie tabel 4.17 in bijlage 4).

De stijging in de periode 2001-2007 komt voor een groot deel voor rekening van het aantal minderjarigen dat vanwege een delict tegen de openbare orde en gezag werd gehoord (+ 4.000). Het aantal misdrijven tegen de openbare orde daalde tussen 1996 en 1999 sterk. Daarna volgen paar jaar van stijging tot aan 2001. In de periode 2001-2004 is het aantal gehoorde minderjarigen naar aanleiding van een delict tegen de openbare orde verdrievoudigd tot 7.100 in 2007.
Het aantal minderjarigen dat wegens vernieling werd gehoord, is in de periode 1995-2007 toegenomen van bijna 5.000 tot ruim 12.000. Tot aan 1997 is er een sterke stijging in het aantal vernielingen, daarna stabiliseert de trend zich tot en met 2001 en schommelt het aantal rond de 7.500-7.800. Vanaf 2002 is een flinke stijging in het aantal gehoorde minderjarigen wegens een vernieling. Vooral de vernielingen aan auto's nam toe. Maar in 2007 daalt het aantal minderjarige verdachten voor dit misdrijf met 16%.

Figuur 4.31 Gehoorde minderjarige verdachten wegens vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

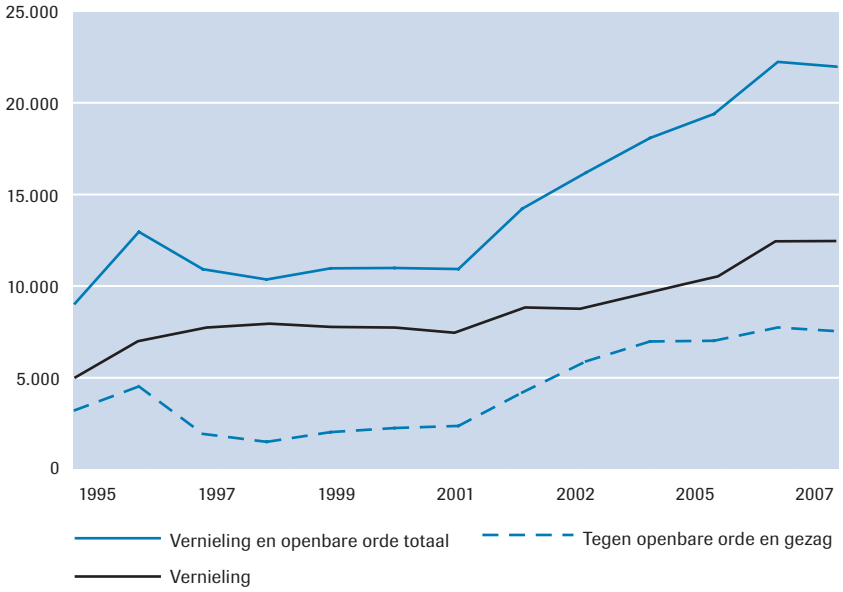

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33 in bijlage 4.
Bron: CBS

Geweldsmisdrijven
Geweldsmisdrijven vormen al jaren de kleinste categorie van de drie hoofdgroepen. Wel is er sprake van een continue stijgende trend in het aantal gehoorde minderjarige verdachten: in 1995 werden ruim 6.400 minderjarigen gehoord en in 2007 ging het om bijna 16.000 minderjarigen.

Voor 2007 komt dit erop neer dat 23% van de door de politie gehoorde 12-17-jarigen verdacht wordt van het plegen van een geweldsmisdrijf. In 1995 was dit percentage nog 16%. Voor de gehele verdachtenpopulatie inclusief de meerderjarige verdachten zijn deze percentages nagenoeg dezelfde, respectievelijk 24% en 16% (zie tabel 4.17 in bijlage 4).
De twee grootste delicttypen bij geweldsmisdrijven zijn mishandeling en diefstal met geweld. In 2007 zijn bijna 10.000 jongeren gehoord voor mishandeling (14% van het totaal) en ruim 2.100 minderjarigen voor diefstal met geweld (3% van het totaal). In figuur 4.32 worden de trends voor de hoofdcategorie van geweldsmisdrijven en voor de specifieke geweldsmisdrijven weergegeven. De toename sinds 1995 is voor een groot deel toe te schrijven aan het aantal minderjarigen dat verdacht is van mishandeling en misdrijven tegen het leven en persoon (vooral bedreiging).

Figuur 4.32 Gehoorde minderjarige verdachten wegens geweldsmisdrijven

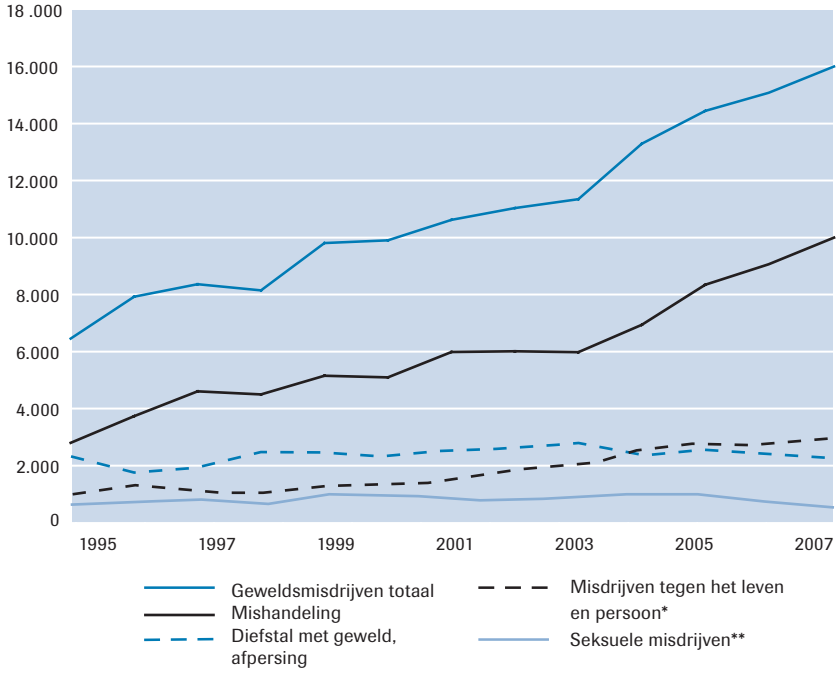

* Bedreiging, (poging) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Verkrachting, feitelijke aanranding der eerbaarheid en overige seksuele misdrijven.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33 in bijlage 4.

Bron: CBS

Misdrijven volgens overige wetboeken
Het aantal minderjarigen dat in 2007 is gehoord voor een misdrijf uit de Wegenverkeerswet, Opiumwet en Wet Wapens en munitie, bedraagt respectievelijk 3%, 1,2 % en 1,6% van het totale aantal gehoorde minderjarige verdachten. In vergelijking met de delicten uit het Wetboek van Strafrecht betreft het dus een relatief klein aantal feiten. Het aantal minderjarigen dat voor een verkeersmisdrijf in aanraking met de politie komt, stijgt de laatste jaren sterk. De niveaus van de drugs- en vuurwapencriminaliteit lijken zich te stabiliseren (zie figuur 4.33).

Figuur 4.33 Gehoorde minderjarige verdachten wegens verkeersmisdrijven, misdrijven tegen de Opiumwet en Wet Wapens en munitie

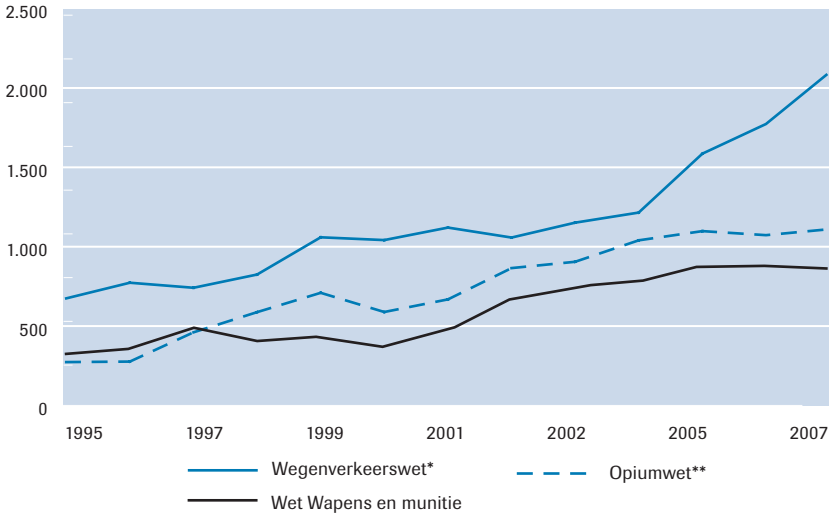

* Rijden onder invloed, doorrijden na / verlaten plaats ongeval, overig WVW.
** Harddrugs, softdrugs.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.3.2 Aangehouden minderjarige verdachten volgens HKS/SSB

Het aantal aangehouden minderjarige verdachten van een misdrijf volgens HKS/SSB is in de periode 2000-2005 gestegen van ruim 17.000 in 2000 naar ruim 29.000 in 2005 (zie tabel 4.19 in bijlage 4). Dat komt overeen met een stijging per 1.000 jongeren van 15 naar 24. Het aantal aangehouden verdachte jongens per 1.000 nam in deze periode toe van 22 naar 35 en het aantal aangehouden verdachte meisjes van 4 naar 9 per 1.000. Het aandeel van de meisjes in de populatie minderjarige verdachten steeg in deze periode

van 15% naar 19%. Binnen de totale populatie minderjarige verdachten is dus één op de vijf een meisje. Dit aandeel is voor autochtone en allochtone meisjes vrijwel gelijk. Maar binnen de groep allochtone meisjes zijn er verschillen tussen de herkomstgroeperingen. Onder jongeren van Antilliaanse/Arubaanse herkomst is het aandeel 24%, onder Surinaamse jongeren 21%. Bij Marokkaanse en Turkse meisjes liggen de aandelen lager: respectievelijk 14% en 12% (zie tabel 4.19 in bijlage 4).
Figuur 4.34 illustreert hoezeer het criminaliteitsniveau tussen jongens en meisjes verschilt. Het aantal aangehouden verdachte jongens ligt voor elk van de weergegeven misdrijfcategorieën beduidend hoger. Opvallend is dat het relatieve aantal verdachten onder jongens tussen de 12 en 17 jaar sterk stijgt naarmate men ouder is, terwijl deze samenhang met leeftijd bij meisjes minder sterk is. Bij geweldsmisdrijven en VOO-misdrijven is het relatieve aantal 17-jarige verdachte meisjes zelfs lager dan op 15- en 16-jarige leeftijd.

Figuur 4.34 Aangehouden minderjarige verdachten naar leeftijd, geslacht en misdrijfcategorie* in 2005

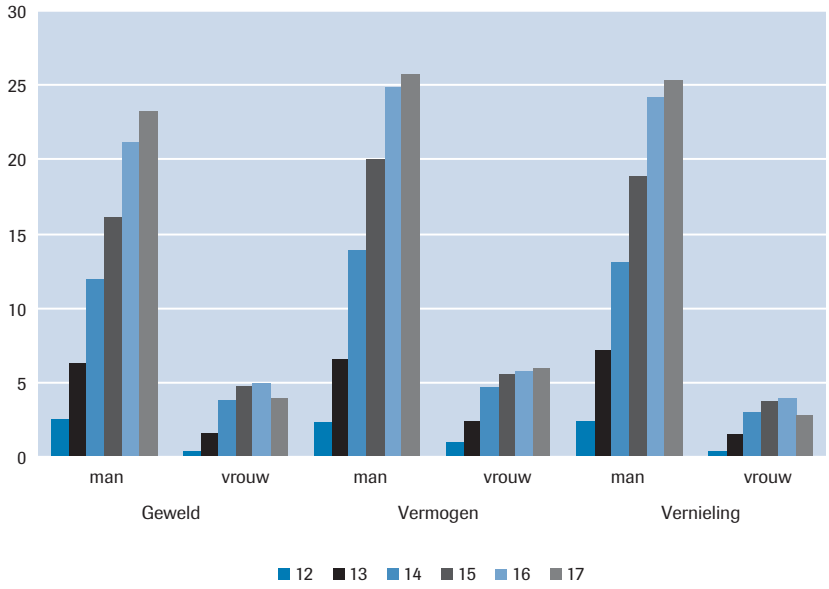

* Per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijd en het betreffende geslacht.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.39 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

Eerder in dit hoofdstuk (zie figuur 4.20) zagen we al dat in 2005 van de minderjarige jongens vooral jongens met een Marokkaanse herkomst relatief vaak verdacht worden van een misdrijf en in iets mindere mate jongens van Antilliaanse/Arubaanse herkomst. Van de minderjarige meis-

jes was het relatieve aantal verdachten het grootst onder die van Antilliaanse/Arubaanse herkomst.
Figuur 4.35 illustreert dat het aantal verdachten per 1.000 inwoners aanzienlijk verschilt tussen autochtone en allochtone jongeren. Ook tussen de hier onderscheiden allochtone herkomstgroepen bestaan onderling sterke verschillen. Onder 12- en 13-jarigen is het relatieve aantal aangehouden verdachten het grootst bij Antillianen/Arubanen. Marokkaanse jongeren staan bij alle andere leeftijden aan kop.

Figuur 4.35 Aangehouden minderjarige verdachten naar leeftijd en herkomstgroepering* in 2005

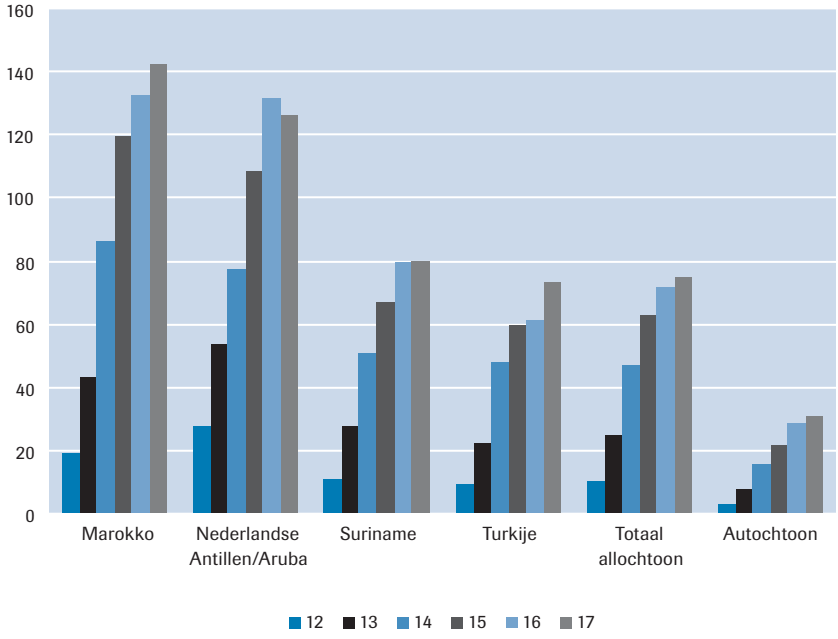

* Per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijd en herkomstgroepering.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.40 in bijlage 4.
Bron: HKS/SSB, CBS

4.3.3 Afdoening door de politie

Het horen of aanhouden van een minderjarige verdachte leidt niet vanzelfsprekend in alle gevallen tot verdere vervolging. De politie kan besluiten om zaken zelf af te doen. Een afdoening door de politie betekent dat er geen proces-verbaal wordt opgemaakt. Ook kan onder voorwaarden worden besloten een opgemaakt proces-verbaal niet aan de officier van justitie te sturen. Hiermee wordt opneming in het justitiële documentatieregister voorkomen. De politie beschikt over de volgende wijzen van

afdoening: sepot, transactie[19] of verwijzing naar een Halt-bureau voor een Halt-afdoening of Stop-reactie.

Politiesepot
De politie kan een jeugdige pleger ernstig vermanend toespreken, waarna die weer vrijuit gaat. Een vermaning kan op het politiebureau, maar ook elders plaatshebben. Ook kan de politie de ouders van de minderjarige informeren. Deze handelwijze staat in de praktijk al jaren bekend als een 'politiesepot', hoewel dat als zodanig wettelijk niet bestaat. Een politiesepot heeft voor de persoon in kwestie geen strafrechtelijke consequenties. Er wordt geen proces-verbaal opgemaakt en er volgt geen vervolging. Hooguit maakt de politie een aantekening in het bedrijfsprocessensysteem van het korps. Die aantekening kan dan wel een rol spelen in de besluitvorming rond een nieuw politiecontact. Van de toepassing van het politiesepot bestaat geen landelijke registratie. Het is onbekend hoe vaak deze wijze van afdoening wordt toegepast.

Halt-afdoening
De politie kan een jeugdige dader ook ter afhandeling verwijzen naar een Halt-bureau (zie ook paragraaf 2.3.2). De wijze van afdoening via Halt is in feite een voorwaardelijk sepot, toegepast door de politie onder de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie. Een door de officier van justitie aangewezen opsporingsambtenaar stelt aan een jeugdige bekennende verdachte[20] voor om deel te nemen aan een Halt-project. De strafbare feiten die voor een Halt-project in aanmerking komen, zijn vastgelegd in een algemene maatregel van bestuur. Het gaat hierbij vooral om minder zware vergrijpen, zoals vernieling, brandstichting met geringe schade, winkeldiefstal met geringe buit, vuurwerkdelicten of zwartrijden in het openbaar vervoer. Als uitgangspunt bij de afdoening via Halt wordt gesteld dat de jeugdige dader de schade moet herstellen of betalen, die hij heeft aangericht. De afdoening is geslaagd wanneer de jongere de afspraken nakomt die zijn gemaakt met het Halt-bureau. Dit wordt doorgegeven aan de politie en de zaak wordt geseponeerd. Wanneer de jongere zich niet aan de afspraken houdt, stuurt de politie het proces-verbaal naar de Officier van Justitie. Deze beslist over de verdere afhandeling van de zaak.

19 Opsporingsambtenaren kunnen voor een overtreding aan iedereen een transactie aanbieden ter voorkoming van strafvervolging. Voor sommige lichte misdrijven kan een transactie ook worden aangeboden aan volwassen personen.

20 Het is ook mogelijk een ontkennende verdachte naar Halt te verwijzen. Daarbij moet worden gedacht aan jeugdigen die in eerste instantie op het bureau ontkennen, maar later wel 'bijdraaien' als ze alleen zijn met een verbalisant of rechercheur (Bac e.a., 2000: 35). In een vergadering van de Procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie in mei 1995 is vastgesteld dat 'jeugdigen die op grond van geloof en culturele achtergrond principieel (moeten) ontkennen' ook in aanmerking kunnen komen voor Halt.

Figuur 4.36 Halt-verwijzingen en Halt-afdoeningen

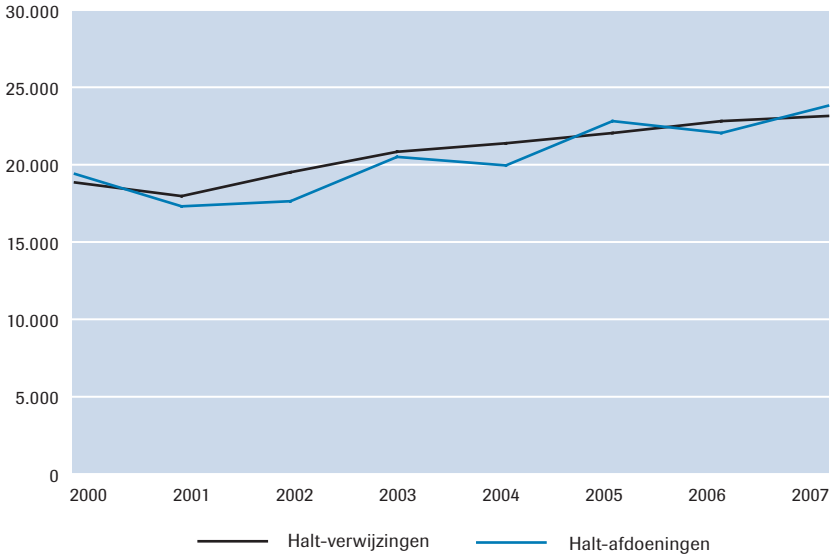

Voor corresponderende cijfers zie tabel 4.41 en 4.42 in bijlage 4.
Bron: Halt Nederland

De Halt-afdoening bestaat sinds het begin van de jaren tachtig. Sindsdien is het aantal Halt-verwijzingen enorm gegroeid, tot ruim 23.000 verwijzingen in 2007. Het gaat hierbij overigens zowel om overtredingen als om misdrijven. Het merendeel van de Halt-verwijzingen eindigt in een Halt-afdoening. Het aantal Halt-afdoeningen loopt gestaag op tot 24.000 in 2007 (zie figuur 4.36).
Er zijn diverse oorzaken te geven voor de sterke toename van het aantal Halt-verwijzingen in de jaren negentig. Aanvankelijk was Halt nog niet in het hele land van toepassing. Begin jaren negentig is de dekkingsgraad van Halt echter flink uitgebreid. Ook is in de loop der tijd het aantal 'Halt-waardige' feiten sterk uitgebreid. Behalve feiten in de sfeer van vandalisme (vernielingen, graffiti) en baldadigheid wordt nu ook naar Halt verwezen bij winkeldiefstal, andere kleine vermogensdelicten en vuurwerkovertredingen. Bovendien heeft het College van procureurs-generaal in 1996 richtlijnen uitgevaardigd, waarin is aangegeven dat de politie alleen bij heel geringe feiten mag volstaan met het waarschuwen (lees: seponeren) van jeugdige verdachten. In de overige gevallen moet direct tot verwijzing naar Halt worden overgegaan. Er mag maar eenmaal worden volstaan met een waarschuwing. Bij een tweede confrontatie volgt zonder meer een verwijzing naar Halt.
Een vermogensdelict is het meest voorkomende delicttype bij jeugdigen die een Halt-afdoening krijgen. In 2007 ging het in een derde van alle

(geslaagde) afdoeningen om een vermogensdelict. Daarna volgen vernieling (21%) en vuurwerkdelicten (18%). Een op de tien geslaagde Halt-afdoeningen heeft betrekking op niet-Haltwaardige delicten. Dit zijn delicten die niet door de minister als Halt-waardig zijn aangewezen, maar waarbij de toestemming voor een Halt-verwijzing is gegeven door de Officier van Justitie.
Het percentage meisjes onder jongeren met een Halt-afdoening is in de periode 2003-2007 toegenomen van 20% in 2003 tot 24% in 2007. Van de jongeren die met een Halt-afdoening te maken krijgen is in 2007 bijna de helft 14 of 15 jaar.[21]

Figuur 4.37 Geslaagde Halt-afdoeningen en Stop-reacties in 2007 naar delicttype

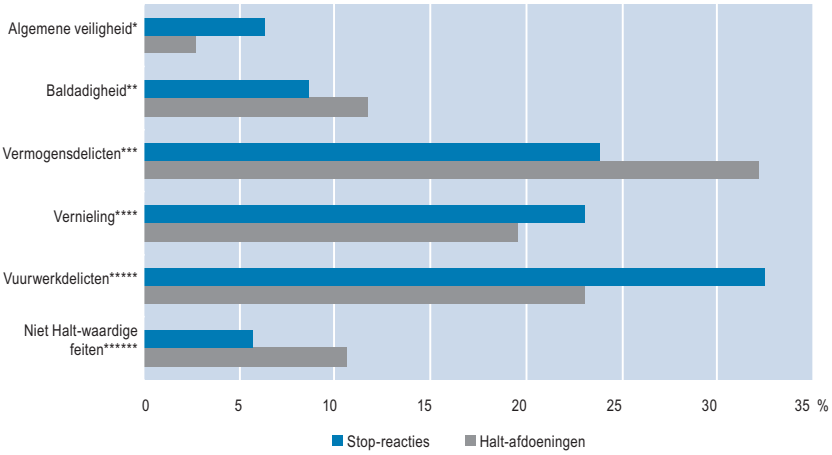

* Opzettelijke brandstichting met gevaar voor goederen.
** Baldadigheid, baldadigheid m.b.t. goederen, verboden toegang.
*** (Winkel)diefstal, verduistering, opzet- en schuldheling, verwisselen prijskaartjes.
**** Openlijk geweld tegen goederen, vernieling, graffiti.
***** Te veel en/of buiten de toegestane periode vuurwerk hebben, buiten de toegestane periode afsteken.
****** Het betreft hier afdoeningen wegens een delict dat niet door de minister als Halt-waardig is aangewezen maar waarbij wel toestemming is van de officier van justitie voor een Halt-afdoening. Het gaat om schoolverzuim, lokaalvredebreuk, openlijke geweldpleging tegen personen, mishandeling, oplichting, openbare dronkenschap, rijden onder invloed, verboden wapenbezit, diverse overtredingen.

Voor corresponderende cijfers zie tabel 4.43 in bijlage 4.
Bron: Halt Nederland

Stop-reactie
Op kinderen jonger dan 12 jaar is het strafrecht niet van toepassing. Voor hen bestaat sinds 1999 de 'Stop-reactie', die op 1 augustus 2001 landelijk

21 Bron: Halt Nederland (2008).

is ingevoerd. De Stop-reactie is een preventieve en pedagogische handreiking voor ouders van 12-minners, die een Halt-waardig delict hebben begaan. De voorwaarden voor deelname zijn dat de kinderen vrijwillig meedoen en dat hun ouders instemmen met de deelname. De uitvoering van de Stop-reactie ligt in handen van de Halt-bureaus. De inhoud van de Stop-reactie verschilt van een Halt-afdoening. Het belangrijkste verschil is dat het kind geen arbeid mag verrichten (Bac e.a., 2000: 11). Kinderen krijgen bijvoorbeeld een leeropdracht, waarbij aandacht wordt besteed aan regels en keuzes maken, of zij krijgen praktische oefeningen om anders te leren reageren in bepaalde situaties. Het uitgangspunt bij de inzet van maatregelen voor 12-minners is de ouderlijke verantwoordelijkheid. Vanuit dit principe moet de Stop-reactie dan ook vooral worden gezien als een (vrijwillig en vrijblijvend) aanbod tot ondersteuning van ouders bij de correctie van hun kinderen.
Net als de Halt-afdoening staat de Stop-reactie zoveel als mogelijk in relatie tot de aard van het gepleegde delict. De Stop-reactie is niet van toepassing als er een ernstiger feit dan een Halt-waardig delict is gepleegd, wanneer sprake is van herhaald delictgedrag, of wanneer sprake is van een serieus vermoeden van achterliggende problematiek. In die gevallen informeert de politie de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad onderzoekt vervolgens of er aanleiding is voor civielrechtelijk ingrijpen.
In 2000 zijn bijna 1.800 kinderen naar Stop verwezen. Na een daling in de jaren 2001-2002 is het aantal naar Stop doorverwezen kinderen in 2007 gestegen tot iets boven 2.000 (zie tabel 4.41 in bijlage 4). Evenals bij Halt resulteert ook het merendeel van de verwijzingen naar Stop uiteindelijk in een Stop-reactie. In 2007 is het meest voorkomende delicttype dat aanleiding was voor een Stop-reactie een vuurwerkdelict, gevolgd door vermogensdelicten en vernielingen (zie figuur 4.37). Het percentage meisjes onder kinderen met een Stop-reactie schommelt jaarlijks rond 11%.
In 2007 is van de kinderen die met een Stop-reactie te maken kregen 51% 11 jaar, 26% 10 jaar en 22% 9 jaar of jonger.[22]

4.4 Resumé

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreerde criminaliteit. De gegevens in dit hoofdstuk zijn ontleend aan de CBS Politiestatistiek. Deze statistiek, gestart in 1948, is gebaseerd op gegevens uit de registraties van de politie. De gegevens betreffen door de politie opgemaakte processen-verbaal van aangifte en ambtshalve opgemaakte processen-verbaal op grond van eigen opsporingsactiviteiten. In dit hoofdstuk is ook aandacht besteed

22 Bron: Halt Nederland (2008).

aan de kenmerken van verdachten die door de politie voor misdrijven zijn gehoord.
Daarbij is onderscheid gemaakt tussen *gehoorde verdachten* en *aangehouden verdachten*. Aparte aandacht is besteed aan de kenmerken van de deelpopulatie van minderjarige verdachten. De Halt-verwijzingen en Stop-reacties door de politie komen in dit hoofdstuk eveneens aan bod.

Belangrijkste bevindingen
In de periode 1980-2002 is het totale aantal geregistreerde misdrijven in Nederland bijna jaarlijks gestegen, van minder dan driekwart miljoen in 1980 naar 1,4 miljoen in 2002. Vanaf dat jaar daalt het aantal geregistreerde misdrijven geleidelijk tot 1,2 miljoen in 2006. In 2007 registreerde de politie bijna evenveel misdrijven als in 2006. Daarmee stagneert de daling van de geregistreerde criminaliteit die in 2002 is ingezet. Het ophelderingspercentage ligt in 2007 op 23%. In 1980 was dat nog 30%.
De geregistreerde criminaliteit bestaat voor ruim de helft uit vermogensmisdrijven. In 1995 was nog bijna driekwart van de geregistreerde criminaliteit een vermogensmisdrijf. Bijna één op de vijf geregistreerde misdrijven is een VOO-misdrijf (tegen één op de acht in 1995). Ook het aandeel van geweldscriminaliteit is gestegen. Van één op de twintig in 1995 naar één op de elf in 2007. De trend voor vermogensmisdrijven is dalend, die van VOO-misdrijven is stijgend. Vooral het aantal woninginbraken en autokraken neemt af. Het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven is de afgelopen 25 jaar weliswaar gestegen, maar lijkt de laatste jaren te stabiliseren. Er bestaat een sterke samenhang tussen de 'grootte' of 'stedelijkheid' van gemeenten en de hoogte van het criminaliteitscijfer. In gemeenten die meer stedelijk zijn of meer inwoners tellen, liggen de criminaliteitscijfers per 1.000 inwoners van 12-79 jaar hoger. De geregistreerde criminaliteit, gecorrigeerd voor de bevolkingsomvang, was jarenlang het hoogst in de gemeente Utrecht. Met 170 geregistreerde misdrijven per duizend inwoners heeft Amsterdam in 2007 de koppositie van Utrecht overgenomen.

Het aantal *gehoorde* verdachten is in de periode 1980-2007 gestegen van 210.000 in 1980 naar 354.000 in 2007. Criminaliteit is nog altijd vooral een 'mannenzaak', maar het aandeel gehoorde vrouwelijke verdachten neemt toe. Was in 1980 nog één op de tien gehoorde verdachten een vrouw, in 2007 is dat één op de zeven.
Veel gehoorde verdachten zijn 'jong'. Het aantal gehoorde minderjarige verdachten nam toe van 42.000 in 1980 naar 69.000 in 2007. Vanaf midden jaren negentig is het aantal gehoorde minderjarige verdachten jaarlijks toegenomen, met recent een sterke stijging vanaf 2002. Deze sterke stijging in het aantal gehoorde minderjarigen wordt gesignaleerd bij alle drie onderscheiden delict hoofdcategorieën: VOO-misdrijven, geweldsmisdrijven en vermogensmisdrijven. Voor het eerst in jaren is in 2007 het

aantal gehoorde verdachte jongens gedaald. Het aantal gehoorde meisjes is echter wederom gestegen. Was in 1980 nog één op de tien gehoorde minderjarige verdachten een meisje, in 2007 is dit aandeel bijna verdubbeld.

Van alle in 2005 *aangehouden* verdachten valt een kwart in de leeftijdscategorie 16-22 jaar en is 16% vrouw. Het aandeel verdachte vrouwen is het hoogst bij vermogens- en Opiumwetmisdrijven. Van alle in 2005 aangehouden verdachten is 63% autochtoon. Binnen de allochtone bevolking zijn personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst relatief het sterkst vertegenwoordigd, gevolgd door Surinamers en Marokkanen. De oververtegenwoordiging van Antillianen/Arubanen is vooral sterk onder minderjarige jongens. Verder ligt binnen de allochtone bevolking het verdachtenpercentage van de eerste generatie wat hoger dan van de tweede. Dit blijkt echter vooral verklaard te worden door omvangverschillen in de verschillende herkomstgroeperingen binnen beide generaties. Het hoogste verdachtenpercentage heeft de groep mannelijke niet-westerse allochtone verdachten van de tweede generatie. Bij nagenoeg alle herkomstgroepen zijn de verdachtenpercentages van allochtonen met twee allochtone ouders hoger dan die van allochtonen met één allochtone ouder.

5 Vervolging en berechting

N.E. de Lange

In het voorgaande hoofdstuk zijn aard, omvang en ontwikkeling van de criminaliteit beschreven aan de hand van het aantal zaken dat ter kennis komt van de politie. Een deel van deze zaken wordt door de politie zelf afgedaan. Veel andere zaken worden overgedragen aan het Openbaar Ministerie. Zij kan hiervan zaken zelf afdoen, of ze voorleggen aan de rechter. Dit hoofdstuk beschrijft de inschrijving en afdoening van rechtbankstrafzaken bij het Openbaar Ministerie en de rechter. Rechtbankstrafzaken zijn zaken die in eerste aanleg door de sectoren straf van de rechtbanken worden behandeld. In de hierna volgende tekst worden ze kortweg aangeduid als 'strafzaken'.
Er volgen beschrijvingen van de instroom van strafzaken bij de parketten van het OM en van de afdoeningen van strafzaken door het OM en door de rechter in eerste aanleg. De informatie heeft vooral betrekking op de periode 1995-2007, terwijl in mindere mate ook cijfers over de periode tussen 1980 en 1995 zijn opgenomen.[1] In dit hoofdstuk worden veel termen gebruikt waarvan in hoofdstuk 2 een uitleg is te vinden.

Paragraaf 5.1 beschrijft de vervolging en berechting zonder onderscheid tussen minderjarigen, meerderjarigen en rechtspersonen. Deze paragraaf geeft eerst een overzicht van de verschillende verdachten in strafzaken. Vervolgens worden in paragraaf 5.1.1 de afdoeningen door het Openbaar Ministerie en door de rechter beschreven. Enkele soorten afdoeningen krijgen hierbij extra aandacht. In paragraaf 5.1.2 komen de opgelegde straffen en maatregelen aan bod, waarbij nog apart wordt ingegaan op de vrijheidsstraffen. Hierna volgen enkele kortere subparagrafen, over berechting in hoger beroep en in cassatie, over schadevergoedingen aan ex-verdachten, en over doorlooptijden in strafzaken.
Paragraaf 5.2 belicht de minderjarigen afzonderlijk. De eerste subparagraaf beschrijft de afdoeningen door het Openbaar Ministerie en door de rechter. In paragraaf 5.2.2 worden de opgelegde straffen en maatregelen beschreven.
Paragraaf 5.3 biedt tot slot een samenvatting van dit hoofdstuk.
Na elke paragraaf of subparagraaf wordt toegelicht in hoeverre de onderscheiden delictsoorten afwijken van de algemene lijn. In het resumé worden, naast de algemene ontwikkelingen, voor de grote delictsoorten afzonderlijk de afwijkingen ten opzichte van de algemene ontwikkeling beschreven.

1 In de loop van de beschreven periode (1980-2007) zijn in de basisgegevens over vervolging en berechting (bijvoorbeeld door wijziging in wetgeving, verandering van inzicht of het opstellen van standaardclassificaties) veranderingen opgetreden in de wijze van groepering en weergave van de statistische uitkomsten. De in dit hoofdstuk vermelde cijferreeksen zijn zoveel mogelijk onderling vergelijkbaar gemaakt door het samenvoegen of splitsen van het beschikbare basismateriaal.

5.1 Vervolging en berechting algemeen

Zoals gezegd beschrijft deze paragraaf de vervolging en berechting van minderjarigen (12-18 jaar), meerderjarigen (18 jaar of ouder) en rechtspersonen samen. Onder afdoeningen door het OM zijn alle beslissingen van het OM begrepen. Dit betreft vooral sepots, transacties en voegingen. Dagvaardingen worden niet geteld als afdoeningen door het OM. Afdoeningen door de rechter betreffen vooral schuldigverklaringen, vrijspraak, en ontslag van rechtsvervolging. De afdoeningen door de rechter zijn gepresenteerd exclusief de voegingen ter terechtzitting, omdat deze gegevens over de laatste jaren niet volledig zijn.

Figuur 5.1 Ingeschreven en afgedane rechtbankstrafzaken*

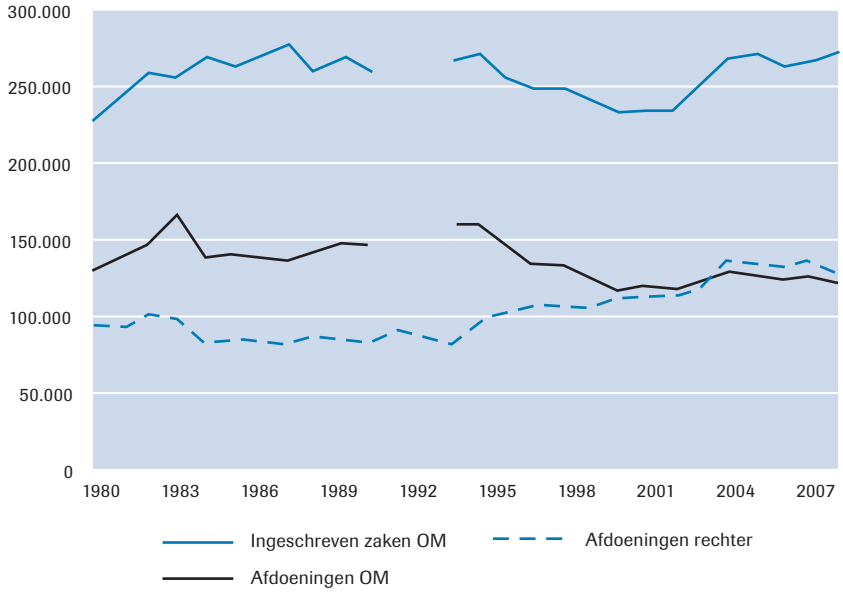

* 1980-1990 = gewone strafzaken, economische strafzaken, belastingstrafzaken, militaire strafzaken; 1993-2004 = Wetboek van Strafrecht, Wegenverkeerswet, Wet op de economische delicten, Opiumwet, Wet Wapens en munitie, overige strafwetten en onbekend; OM-cijfers van 1991 en 1992 ontbreken; 1981-2007 afdoeningen rechter exclusief de voegingen ter zitting.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

In 1980 zijn bijna 230.000 strafzaken ingeschreven bij de arrondissementsparketten van het OM (zie figuur 5.1 en tabel 5.1 in bijlage 4). In hetzelfde jaar heeft het OM 130.000 en de rechter 92.000 zaken afgedaan. De ingeschreven zaken in een jaar zijn niet precies dezelfde als de afgedane zaken in dat jaar, omdat het OM en de rechter ook zaken van voorgaande jaren afdoen. Verder kan het OM of de rechter een of meer oorspronkelijk

afzonderlijk ingeschreven zaken tegen één en dezelfde persoon in het vervolg van het traject samenvoegen. Rond 1994 zijn zowel inschrijvingen als afdoeningen (door OM en rechter) na een stijging weer terug op het niveau van begin jaren tachtig.
In de periode 1995-2007 is er zowel bij de inschrijvingen als bij de afdoeningen OM, na een dalende tendens, vanaf 2001 weer een stijging te zien. De geregistreerde criminaliteit maakte in deze periode een tegengestelde beweging (zie hoofdstuk 4): na een stijging is er na 2000 een daling in de bij de politie geregistreerde criminaliteit.
In 2007 zijn bijna 273.000 strafzaken ingeschreven bij het OM; in 1995 waren het er 258.000. Het OM doet in 2007 122.000 zaken af; dit waren er in 1995 nog 147.000. De rechter doet in de periode 1995-2007 jaarlijks tussen de 102.000 en 135.000 zaken af. Vooral de stijging van 15% tussen 2002 en 2003 (van 117.000 naar 135.000) is opmerkelijk.
Deze schommelingen zijn waarschijnlijk beïnvloed door onder andere het gebruik van bestuurlijke transacties en de uitbreiding van het personeel van de rechtbanken. Het Openbaar Ministerie meldt in het jaarverslag van 2003 dat de stijging is te danken aan de extra inzet bij politie en justitie naar aanleiding van het veiligheidsprogramma 'Naar een veiliger samenleving'.[2] Het verslagjaar 2007 ligt, met bijna 128.000 rechterlijke afdoeningen, weer ruim onder het niveau van de jaren 2003 t/m 2006.

In de fase van de opsporing beslissen de opsporingsautoriteiten over het al dan niet doorzenden van het opgemaakte proces-verbaal van een ter kennis gekomen strafbaar feit (overtreding of misdrijf) naar het OM. Van alle misdrijven die bij de opsporingsinstanties (zoals politie) zijn geregistreerd komt slechts een deel voor verdere behandeling als strafzaak terecht bij de parketten van het OM.

De politie handelt een deel van de minder ernstige strafbare feiten af. Bij misdrijven kan dat via een Halt-afdoening als het om strafrechtelijk minderjarigen gaat, of via een politietransactie bij strafrechtelijk meerderjarigen (zie hierover hoofdstuk 2 en hoofdstuk 4).
Het OM krijgt niet alleen van de politie processen-verbaal van strafbare feiten, maar ook van bijzondere opsporingsdiensten zoals de FIOD-ECD (de opsporingsdienst van de Belastingdienst die is ontstaan uit de in 1999 samengevoegde Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst en Economische controledienst).
Een strafzaak is gedefinieerd als 'een bij het Openbaar Ministerie ter (verdere) afhandeling ingeschreven proces-verbaal tegen één verdachte wegens een of meer strafbare feiten'. Een verdachte (persoon) kan dus meer dan één strafbaar feit hebben gepleegd, terwijl anderzijds bij één strafbaar feit meer verdachten kunnen zijn betrokken. Het OM (met voeging ad infor-

2 Bron: Jaarverslag OM 2003.

mandum of voeging ter berechting[3]) en de rechter (met voeging ter zitting) kunnen afzonderlijk ingeschreven zaken tegen één en dezelfde persoon die in voldoende mate met elkaar samenhangen, behandelen of afdoen als één zaak. Strafzaken waarbij de verdachte meer dan één misdrijf heeft gepleegd zijn primair geclassificeerd bij het misdrijf waarop in de wet de hoogste strafdreiging staat. Is dit niet mogelijk, dan is het eerstgenoemde delict gekozen. De indeling van misdrijven in dit hoofdstuk is gebaseerd op de CBS-standaardclassificatie misdrijven (zie bijlage 2).

Figuur 5.2 **Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbank-strafzaken naar soort strafzaken**

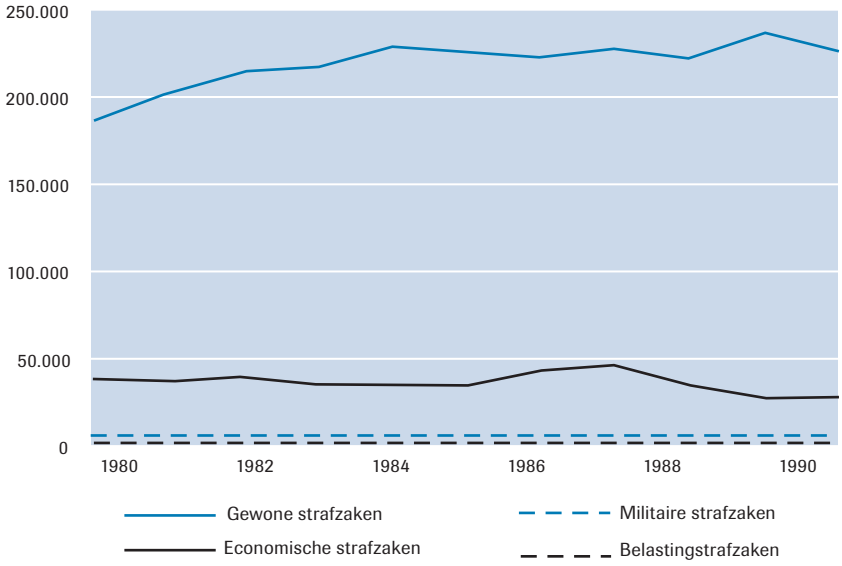

Bron: CBS

Volgens de vroegere Justitiële Statistiek zijn in het jaar 1980 in totaal bijna 230.000 rechtbankstrafzaken ingeschreven (figuur 5.2). Na een stijging tot 1984 blijft het aantal ingeschreven gewone strafzaken tot 1990 tamelijk constant. Het aantal economische strafzaken fluctueert nogal en komt van 37.000 zaken in 1980 uit op bijna 28.000 zaken in 1990.
Uit tabel 5.6 (bijlage 4) blijkt dat in de periode 1995-2007 het aantal ingeschreven strafzaken van 258.000 in 1995 geleidelijk is gedaald tot 2000, maar daarna snel opliep tot bijna 273.000 in 2007.

3 De voeging ter berechting is het samenvoegen van ingeschreven strafzaken door het OM met het doel om de rechter verschillende zaken tegelijk te laten beoordelen. Bij een voeging ad informandum voegt het OM een strafzaak zonder tenlastelegging bij een andere zaak die aan de rechter wordt voorgelegd, met het doel de rechter bij de bepaling van de strafmaat rekening te laten houden met de feiten in de gevoegde zaak.

In 2007 is in de bij het OM ingeschreven strafzaken van alle verdachte natuurlijke personen 85% meerderjarig (zie tabel 5.2 in bijlage 4). Hierin is de afgelopen jaren een verschuiving geweest. Sinds 1995 is het aantal minderjarige verdachten toegenomen van 10% tot 15% van alle verdachte natuurlijke personen. Hierbij gaat het steeds vaker om meisjes. Bovendien nam het aandeel rechtspersonen af: ging het in 1995 nog in ruim 8% van de ingeschreven strafzaken om rechtspersonen, in 2007 was dit 3%.

Vermogensmisdrijven vormen het grootste deel van de ingeschreven misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht. Absoluut, maar ook relatief, lopen de vermogensmisdrijven echter sinds 1995 terug (zie figuur 5.4). In 1995 zijn er nog ruim 103.000 geteld (66% van het totaal van misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht). In 2007 zijn het er 68.000, minder dan de helft van het totale aantal. Eenvoudige en gekwalificeerde diefstal maken bij de vermogensmisdrijven het leeuwendeel uit. Juist deze soort misdrijven is sinds 1995 in aantal teruggelopen.
Het aantal ingeschreven geweldsmisdrijven daarentegen is sinds 1995 (29.000 zaken) verdubbeld tot 56.000 in 2007. Het aandeel van de geweldsmisdrijven binnen de zaken volgens het Wetboek van Strafrecht is daarmee in de periode 1995-2007 toegenomen van 18% naar 32%. Het gaat bij de geweldsmisdrijven vooral om mishandeling en bedreiging.

Figuur 5.3 **Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken naar soort strafzaken**

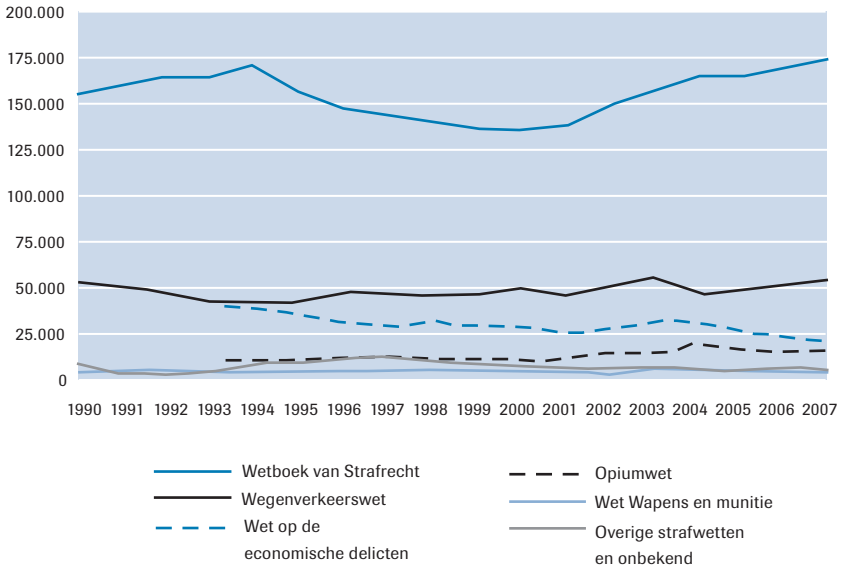

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.6 in bijlage 4.
Bron: CBS

De meeste bij de parketten ingeschreven zaken gaan over strafbare feiten uit het Wetboek van Strafrecht: bijna 174.000 in 2007, ruim zes van elke tien zaken (zie figuur 5.3). De overige zaken gaan vooral over misdrijven uit de Wegenverkeerswet, zoals rijden onder invloed[4] en strafbare feiten uit de Wet op de economische delicten en de Opiumwet.
Ingeschreven zaken wegens overtreding van de Wegenverkeerswet zijn vergeleken met 2006 met 6% toegenomen tot 53.000 zaken in 2007. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toename van het aantal ingeschreven zaken wegens rijden onder invloed. Het aantal economische delicten, in 1995 ruim 34.000 zaken, daalt tot 2001 en komt na een stijging en een daling uit op 20.000 in 2007. Verder zijn er de misdrijven uit de Opiumwet (16.000), uit de Wet Wapens en munitie (bijna 5.000) en uit de overige strafwetten (bijna 5.000, inclusief onbekend).

Figuur 5.4 **Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken naar soort misdrijven**

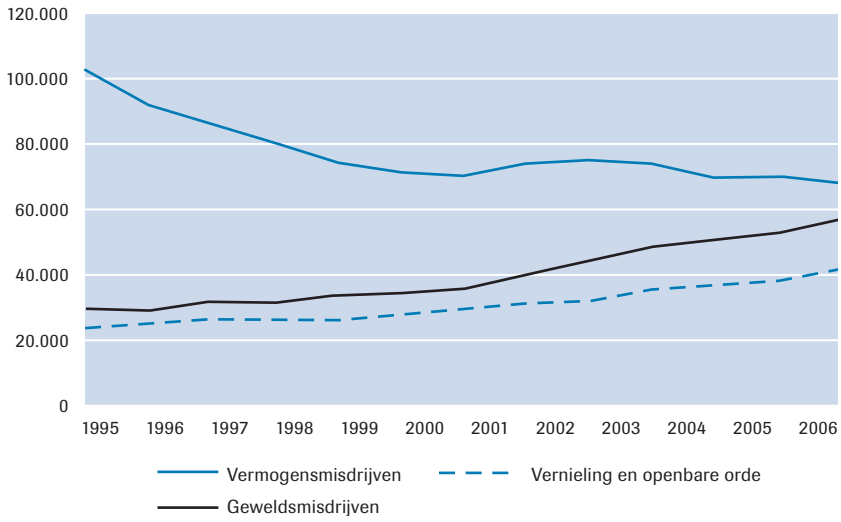

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.6 in bijlage 4.
Bron: CBS

De verdeling van de misdrijven binnen de geslachten verschilt.[5] Bij de mannen nam het aandeel van de vermogensmisdrijven tussen 1995 en 2007 sterk af van 41% tot 23%. De geweldsmisdrijven verdubbelden bijna, tot 22% in 2007. Het percentage van rijden onder invloed bleef ongeveer gelijk: 15% in 2007. Bij de vrouwen is een soortgelijke beweging zichtbaar. Het aandeel vermogensmisdrijven nam tussen 1995 en 2007 sterk af, van 63% tot 39%.

4 In de delictgroep 'rijden onder invloed' is het weigeren van een bloedproef niet meegeteld.
5 CBS, StatLine.

Het percentage geweldsmisdrijven verdrievoudigde tot 17% in 2007. Ook is er bij de vrouwen een toename bij het rijden onder invloed: in 1995 had 6% van de strafzaken tegen vrouwen betrekking op rijden onder invloed. In 2007 was dit toegenomen tot 9%. Strafzaken tegen rechtspersonen hebben in 91% van de gevallen betrekking op economische delicten (WED).

5.1.1 Afdoeningen door het Openbaar Ministerie en door de rechter

De arrondissementsparketten van het OM behandelen als eerste de ingeschreven strafzaken. De officier van justitie beslist aan de hand van door het justitiële beleid aangegeven criteria of hij in een bepaalde zaak overgaat tot vervolging. Er bestaat in Nederland geen vervolgings*plicht* (zie hoofdstuk 2 voor nadere uitleg).
Voor de interpretatie van de cijfers van deze fase van het vervolgingstraject is het van belang rekening te houden met het feit dat het OM zaken die zij als 'niet vervolgbaar' beschouwt al bij de politie terzijde schuift. Deze zaken worden niet ingeschreven bij het Openbaar Ministerie. Het aantal zaken dat op deze wijze vroegtijdig wordt geseponeerd, is voor 2007 niet bekend.
Het aantal strafzaken in eerste aanleg dat het OM in het jaar 1980 afdoet (exclusief de dagvaardingen), komt uit op een totaal van bijna 130.000 zaken. Na een stijging zet vanaf 1983 een afvlakking in tot 1999. Daarna is het totale aantal afdoeningen door het OM weer snel opgelopen. In 2007 deed het OM ruim 122.000 zaken af (zie figuur 5.1).

Figuur 5.5 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken naar soort misdrijven

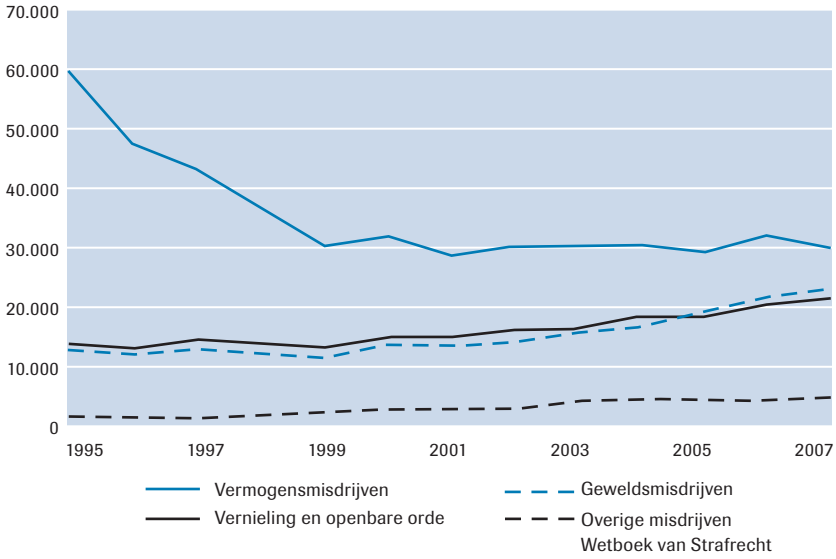

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 5.5 geeft een overzicht van de afdoeningen van strafzaken door het OM, ingedeeld naar het ten laste gelegde type misdrijf. In 1995 ging het bij 68% van alle OM-afdoeningen van misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht om een vermogensmisdrijf; in 2007 is dat nog 38%. Vooral de diefstalmisdrijven zijn sterk teruggelopen. Tegenover de sterke afname van de vermogensmisdrijven staat een stijging van het aandeel van de geweldsmisdrijven: van 15% in 1995 naar 29% in 2007. De toename in absolute aantallen was aanvankelijk gering, maar is vanaf 2002 gaan stijgen.

Sepots en transacties
De afdoening van een strafzaak door het OM zonder tussenkomst van de rechter (dus exclusief de dagvaardingen), gebeurt op diverse wijzen. De belangrijkste daarvan zijn de sepots en de transacties. Daarnaast tellen in de statistische overzichten in de afdoeningen door het OM de voeging ad informandum en de voeging ter berechting mee (zie ook hoofdstuk 2). Ook de overdracht van het ene naar het andere parket is een afdoening door het OM. Na een voeging of een overdracht zal het OM een strafzaak in de meeste gevallen uiteindelijk aan de rechter voorleggen.

Er zijn twee soorten sepots. Bij de technische sepots ziet het OM af van (verdere) vervolging, omdat het meent dat dit niet tot een veroordeling zal leiden, bijvoorbeeld wegens gebrek aan bewijs of omdat het feit of de verdachte niet strafbaar is. Bij de beleidssepots ziet het OM af van vervolging op grond van beleidsrichtlijnen (bijvoorbeeld wegens algemeen belang, de leeftijd of de gezondheidstoestand van de verdachte).

Tegelijk met het totale aantal afdoeningen van het OM steeg het absolute aantal sepots tot ruim 70.000 in 1990. Relatief gezien was er sprake van een daling: in 1990 deed het OM minder dan de helft van de zaken af met een sepot. Door de invloed van de zogenoemde 'vroegtijdige OM-sepots' is de geconstateerde daling niet eenduidig te verklaren uit een zuivere daling van de sepots, maar dient hierbij ook het verminderde aanbod vanuit de politie te worden betrokken (zie ook tabel 5.8 in bijlage 4).
Tot 2002 waren er jaarlijks meer technische sepots dan beleidssepots. De laatste jaren zijn de aantallen vrijwel aan elkaar gelijk. In 2007 is bij iets meer dan de helft van de sepots sprake van een beleidssepot. Deze omslag kan te maken hebben met het beleid om niet-vervolgbare zaken al bij de politie terzijde te leggen.
Beleidssepots kan het OM voorwaardelijk of onvoorwaardelijk toepassen. Een bijzondere vorm van beleidssepots zijn de 'kale' sepots. Dit zijn beleidssepots zonder voorwaarden, zonder kennisgeving aan de verdachte en zonder overdracht naar een andere instantie zoals kantonrechter of buitenlandse justitiële autoriteit. In 1995 waren er bijna 7.600 kale sepots. Dit aantal daalt en kwam in 2007 uit op bijna 4.000.

Een andere belangrijke wijze van afdoening voor het OM is de transactie (artikel 74 Sr). In de meeste gevallen stelt het OM hierbij als voorwaarde het betalen van een bepaalde geldsom (een 'boete'). Ook het uitvoeren van een taakstraf kan als voorwaarde worden gesteld. De invoering van de Wet Vermogenssancties in 1983 introduceerde de transactiemogelijkheid voor misdrijven in het strafrecht. Het aantal en het type van strafbare feiten waarvoor het OM een transactievoorstel kan doen, is in de loop van de jaren steeds verder uitgebreid. De transactie gaat als afdoeningsmiddel van het OM inmiddels ver aan kop.
In de periode 1995-2007 is er sprake van een relatieve toename van het aantal transacties. Het absolute aantal transacties bij strafzaken is tussen 1995 en 1998 jaarlijks steeds iets minder dan 60.000, is in 2003 sterk opgelopen en komt in 2007 weer iets lager uit op ruim 74.000 (zie tabel 5.8 in bijlage 4). Ondanks een lager totaal aantal OM-afdoeningen neemt het aantal transacties toe van 58.000 in 1995 tot 74.000 in 2007. Hierdoor namen de aandelen van de transacties in het totaal aantal afdoeningen toe van 39% tot 61%.

Figuur 5.6 Door het Openbaar Ministerie met transactie afgedane rechtbankstrafzaken* naar soort misdrijven

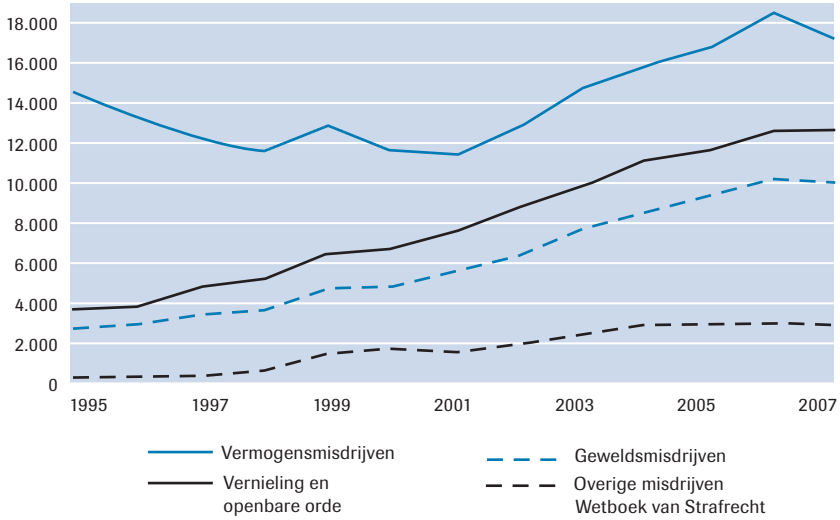

* Inclusief lik-op-stuk-zaken en zaken met een onbekende wijze van afdoening.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.9 in bijlage 4.
Bron: CBS

Geweldsmisdrijven worden het vaakst geseponeerd: 36% van het totaal aantal geseponeerde zaken in 2007 betreft een geweldsmisdrijf. In mindere mate gaat het om vermogensmisdrijven (22%) en vernieling en openbare orde (19%) (zie ook tabel 5.11 in bijlage 4).

Met name de zaken uit de Wegenverkeerswet kennen relatief veel technische sepots. Vermogensmisdrijven volgen ongeveer het gemiddelde, waarbij inmiddels iets meer zaken worden geseponeerd op beleids- dan op technische gronden. Geweldsmisdrijven volgen de trend van de omslag van meer technische sepots, naar meer beleidssepots. Het aandeel technische sepots daalt sterker dan het gemiddelde.[6]

Het OM legt 57% van de transacties op voor een misdrijf uit het Wetboek van Strafrecht en 11% voor rijden onder invloed (exclusief weigeren bloedproef). Het aandeel transacties voor economische misdrijven is na een daling rond 1997 weer gestegen in 1999 en vervolgens gedaald tot 15% in 2007 (zie tabel 5.9 in bijlage 4).
Van alle transacties in zaken van misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht hebben de meeste betrekking op een vermogensmisdrijf. Het aandeel van vermogensmisdrijven in de transacties is sinds 1995 teruggelopen van 69% naar 40%. In het totaal aantal zaken dat door het OM is afgedaan, vormden de vermogensmisdrijven in 1995 ruim 40% en in 2007 25% (zie tabel 5.7 in bijlage 4). Er worden dus relatief veel vermogensmisdrijven afgedaan met transacties. Het aantal transacties voor misdrijven uit de categorieën geweld en vernieling en openbare orde ligt lager dan bij de vermogensdelicten, maar dit aantal is wel toegenomen van respectievelijk 13% en 17% in 1995 tot respectievelijk 24% en 30% in 2007. Onder het aantal afdoeningen door het OM vormden deze misdrijven in 2007 elk minder dan eenvijfde van het totaal.

Overige wijzen van afdoening door het OM
Behalve te besluiten tot afdoening van een zaak door middel van een sepot of een transactie kan de officier van justitie een zaak voegen of overdragen.
Er zijn twee manieren om te voegen. De voeging ter berechting past het OM toe als er verband bestaat tussen zaken. Het OM legt deze zaken gevoegd voor aan de rechter als dat in het belang is van het onderzoek. Als het OM een zaak ad informandum voegt, vraagt het OM geen uitspraak van de rechter over deze zaak, maar verzoekt de rechter met die feiten rekening te houden bij het bepalen van de strafmaat. Overdracht naar een ander parket gebeurt in beginsel op procestechnische gronden (een ander arrondissement dan waar de inschrijving plaatsvond is bevoegd).
Ongeveer 23% (in 1995) tot 14% (in 2007) van alle OM-afdoeningen bestaat uit een voeging ad informandum, voeging ter berechting of een overdracht naar een ander parket. Ook in absolute aantallen zijn deze wijzen van afdoening door het OM in de loop van de periode sterk verminderd (zie tabel 5.8 in bijlage 4).

6 Bron: CBS, StatLine. Het CBS rekent tot de sepots technische en beleidssepots, inclusief voorwaardelijke sepots.

Ongeveer de helft van de strafzaken die bij de parketten zijn ingeschreven, legt het OM ter berechting voor aan de rechter. De officier van justitie gaat in die gevallen over tot het dagvaarden van de verdachte. Deze dagvaardingen rekent het CBS, zoals eerder opgemerkt, *niet* tot de afdoeningen van het OM. De rechter gaat zich dan in eerste aanleg over de zaak uitspreken.

Afdoeningen van strafzaken door de rechter
Tussen 1980 en nu is het aantal zaken dat de strafkamers van de rechtbanken hebben afgedaan sterk gestegen. De rechter deed in 1980 92.000 strafzaken af (zie figuur 5.1); in 2007 bijna 128.000. De opmerkelijk sterke sprong tussen 2002 en 2003 is ook terug te vinden in de stijging van de ingeschreven en afgedane zaken bij OM zoals hiervoor beschreven. Het aantal van 2007 ligt, na een lichte daling, weer onder het niveau van 2003. De politierechter doet in 2007 82% van de rechtbankstrafzaken in eerste aanleg af (zie tabel 5.5 in bijlage 4). Dit percentage is slechts iets lager dan in 1995 (85%). De meervoudige kamer en de kinderrechter nemen de resterende afdoeningen voor hun rekening (in 2007 elk 9%).

Figuur 5.7 **Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* naar soort misdrijven**

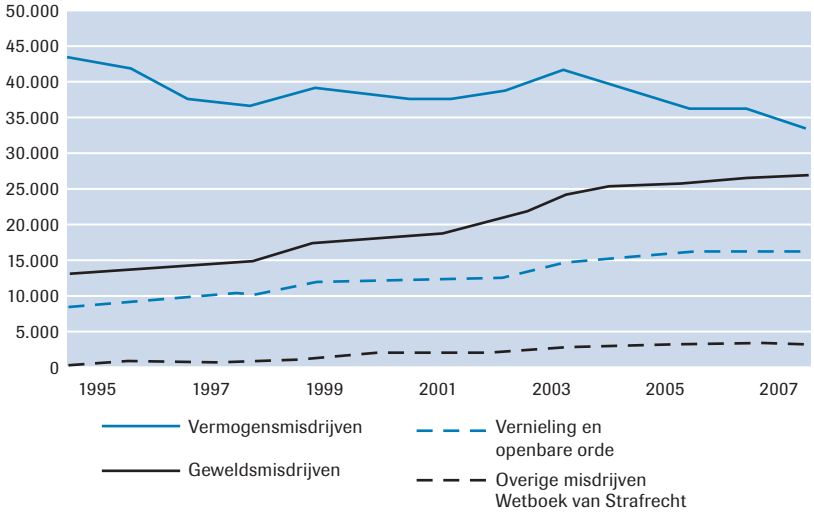

* Exclusief voegingen ter zitting.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.12 in bijlage 4.
Bron: CBS

In de periode 1995-2007 staat jaarlijks bijna tweederde van alle strafzaken bij de rechter in verband met een misdrijf uit het Wetboek van Strafrecht (zie tabel 5.12 in bijlage 4). In dezelfde periode behoort bijna eenvijfde van de strafzaken bij de rechter tot de misdrijven uit de Wegenverkeerswet,

voornamelijk rijden onder invloed. Het aandeel van de misdrijven tegen de Opiumwet, in absoluut aantal gering, laat een stijgende tendens zien bij de softdrugsdelicten. Bij harddrugsdelicten is tot en met 2003 ook sprake van een stijgende lijn. Daarna zette een daling in. In 2007 zijn 9% minder harddrugszaken door de rechter afgedaan dan in 2006.
Binnen de categorie Wetboek van Strafrecht zijn in de periode 1995-2007 ook bij de strafzaken die de rechter krijgt voorgelegd de vermogensmisdrijven in de meerderheid. Toch is het aandeel aan het dalen: van 65% naar 42% (zie figuur 5.7). Geweldsmisdrijven zijn in aantal geringer maar hebben in de rechterlijke afdoeningen van misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht in deze periode een groeiend aandeel: van 20% naar 33%. Deze ontwikkeling van de strafzaken bij de rechter komt in grote lijnen overeen met de zaken die het OM al afdoet.

Eindbeslissing van de rechter
In 2007 komt de rechter in 9.000 zaken tot een vrijspraak of een ontslag van alle rechtsvervolging (zie tabel 5.15 in bijlage 4). Het OM begint een vervolging in de overtuiging dat de zaak tot een veroordeling zal leiden. Vrijspraak wordt daarom wel uitgelegd als het mislukken van een strafzaak. Tot vrijspraak besluit de rechter als er sprake is van processuele fouten, zoals fouten in de tenlastelegging. Verder kan sprake zijn van bewust bij de vervolging genomen risico's, met een voor het OM negatieve afloop. Ook ligt soms seponeren meer voor de hand, maar besluit het OM uit het oogpunt van de ernst van het feit en de daaraan verbonden maatschappelijke onrust toch tot vervolging. Soms ook, vooral bij bepaalde misdrijven tegen het leven, is sprake van bewijsproblemen. Het OM kan ook zelf om vrijspraak vragen.
De rechter verklaart een verdachte in de meeste gevallen schuldig. Van de 128.000 strafzaken die de rechtbanken in eerste aanleg in 2007 hebben afgedaan, eindigen er 118.000 met een schuldigverklaring (zie tabel 5.13 en 5.14 in bijlage 4).
In de periode 1995-2007 is jaarlijks in circa 95% van alle door de rechter afgedane strafzaken een schuldigverklaring uitgesproken.

Bij vermogensmisdrijven en misdrijven uit de Wegenverkeerswet ligt dit percentage steeds tussen de 95 en 98%. Bij geweldsmisdrijven, VOO-misdrijven en economische misdrijven ligt het percentage schuldigverklaringen jaarlijks tussen de 90 en 95%. Bij drugsdelicten lag het percentage schuldigverklaringen in 2002 nog op 97%. Sindsdien is dit afgenomen tot 93% in 2007.
Voor alle hoofdcategorieën zijn de mannen als daders veruit in de meerderheid, het meest prominent bij de Wegenverkeerswet en de Wet Wapens en munitie. De rechtspersonen zijn 'goed' vertegenwoordigd bij de Wet op de economische delicten.
Zo ook vormen in 2007 binnen de hoofdcategorie Wetboek van Strafrecht de (volwassen) mannen steeds de grootste groep (figuur 5.8). Daarnaast is

het aandeel van jongens die veroordeeld zijn wegens geweldsmisdrijven en vernieling en openbare orde relatief groot. Dit geldt ook voor volwassen vrouwen die schuldig zijn verklaard voor vermogensmisdrijven. In de afgelopen jaren is deze verdeling steeds aanwezig geweest.

Figuur 5.8 **Door de rechter in eerste aanleg uitgesproken schuldigverklaringen in rechtbankstrafzaken naar soort misdrijven en naar soort verdachte, 2007**

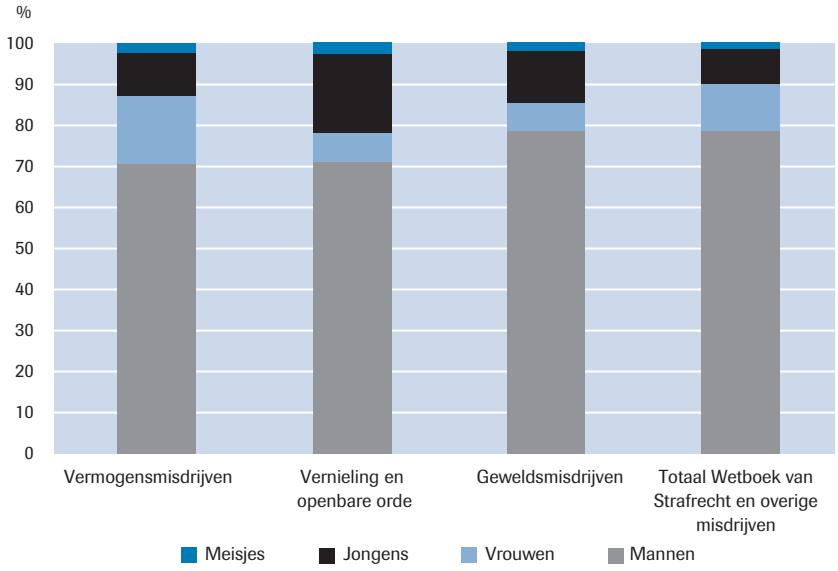

Bron: CBS, StatLine

5.1.2 Opgelegde straffen en maatregelen

Wanneer de rechter de verdachte schuldig verklaart, zal hij in de meeste gevallen een sanctie opleggen. In hoofdstuk 2 zijn de sancties beschreven. Veelal legt de rechter een combinatie van straffen op (tabel 5.15 en 5.16 in bijlage 4).
De verschillende typen sancties hebben door de tijd heen niet steeds hetzelfde belang gehad. Taakstraffen bijvoorbeeld spelen pas vanaf 1985 een rol van betekenis. In de periode 1995-2007 is het totale aantal opgelegde sancties gegroeid van bijna 135.000 tot ruim 175.000 in 2007 (zie tabel 5.18 in bijlage 4). Sinds 1995 worden jaarlijks precies 1,5 keer zoveel sancties opgelegd als dat er schuldigverklaringen worden uitgesproken (zie tabel 5.14 en 5.18 in bijlage 4).
De ontwikkelingen in het verloop van de diverse opgelegde sancties zijn hier en daar nogal grillig. De geldboete is de meest opgelegde hoofdstraf, met een vrij snelle stijging tot 1980 en daarna een stabilisering rond de 50.000. In het laatste jaar, 2007, is het aantal opgelegde boetes uitgekomen op bijna 51.000.

Veranderingen in de verdeling bij de langetermijngegevens over de opgelegde onvoorwaardelijke boetes worden uiteraard beïnvloed door inflatie-effecten, door aanpassingen van maximale boetebedreigingen in de wet en door de mate van strafoplegging door de rechter.[7] Van de ruim 46.000 opgelegde (gedeeltelijk) onvoorwaardelijke geldboetes in 2007 valt 38% in de categorie 450 euro en meer (zie tabel 5.21 in bijlage 4).

Figuur 5.9 Door de rechter in eerste aanleg opgelegde sancties in rechtbankstrafzaken

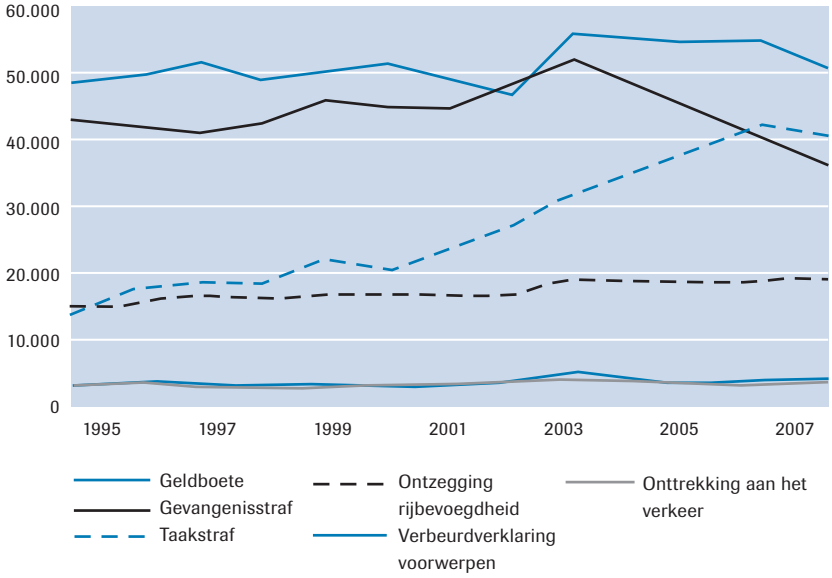

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.18 in bijlage 4.
Bron: CBS

De periode 1995-2007 laat voor de meeste opgelegde sancties een geleidelijk stijgende trend zien, met een lichte daling tussen 2003 en 2004 (figuur 5.9). De stijging bij de taakstraffen is wat sterker. Deze straf behoort sinds 2001 tot de hoofdstraffen en is nog steeds sterk groeiend. Figuur 5.10 laat zien dat het aantal taakstraffen dat wordt opgelegd door de officier van justitie[8] (het officiersmodel) en de rechter in het totale aantal opgelegde

7 Vanaf 1 januari 2002, tegelijk met de invoering van de euro als valuta-eenheid in Nederland, zijn in de statistieken alle geldbedragen weergegeven in euro's. Door de omrekeningsfactor (2,20371) komen de tot nu toe gehanteerde klassengrenzen in 'ronde' guldenbedragen na herberekening uit op de overeenkomstige klassengrenzen in 'niet-ronde' eurobedragen. Het is op technische gronden niet mogelijk alle historische reeksen zoals opgenomen in deze publicatie te herberekenen naar nieuwe 'ronde' klassengrenzen in eurobedragen.

8 Hoewel het in deze paragraaf gaat over afdoeningen door de rechter, worden hier om redenen van praktische aard taakstraffen opgelegd door rechter én OM samen in beeld gebracht.

taakstraffen toeneemt. Overigens wordt het officiersmodel vooral bij sancties tegen minderjarigen toegepast (zie paragraaf 5.2).

Figuur 5.10 Door het Openbaar Ministerie en de rechter in eerste aanleg opgelegde taakstraffen in rechtbankstrafzaken

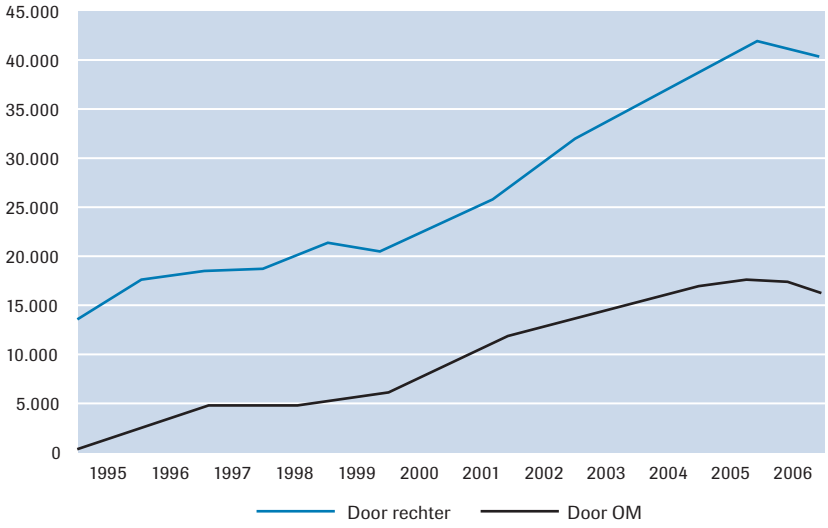

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.10 en 5.20 in bijlage 4.
Bron: CBS

In zaken waarin de rechter een schuldigverklaring met strafoplegging uitspreekt, heeft hij in 25% daarvan uitsluitend een geldboete opgelegd en in 15% uitsluitend een gevangenisstraf of jeugddetentie. In 17% van de zaken legt hij uitsluitend een taakstraf op (zie tabel 5.16 in bijlage 4).
In totaal legt de rechter in 57% van de schuldigverklaringen één straf of maatregel op. Daarnaast is in 28% van de schuldigverklaringen met strafoplegging een enkelvoudige hoofdstraf opgelegd in combinatie met een bijkomende straf of maatregel. Bij 15% legt de rechter een geldboete op in combinatie met een bijkomende straf of maatregel.
Hoewel in de periode 1995-2007 zowel enkelvoudige straffen als combinaties van straffen en maatregelen in absolute zin zijn toegenomen, is de verhouding tussen de groepen licht gewijzigd. Het aandeel van enkelvoudige straffen en maatregelen is enigszins afgenomen, terwijl het aandeel van enkelvoudige straffen in combinatie met bijkomende straffen of maatregelen licht is gestegen (zie figuur 5.11).
Bezien naar delictgroep worden economische delicten veelal afgedaan met een geldboete en bovendien meestal met een enkelvoudige geldboete (tabel 5.16 in bijlage 4). Overtredingen van de Wegenverkeerswet worden eveneens meestal afgedaan met een geldboete, maar dan in combinatie met een ontzegging van de rijbevoegdheid.

Figuur 5.11 Door de rechter in eerste aanleg opgelegde straffen en maatregelen in rechtbankstrafzaken (percentages)

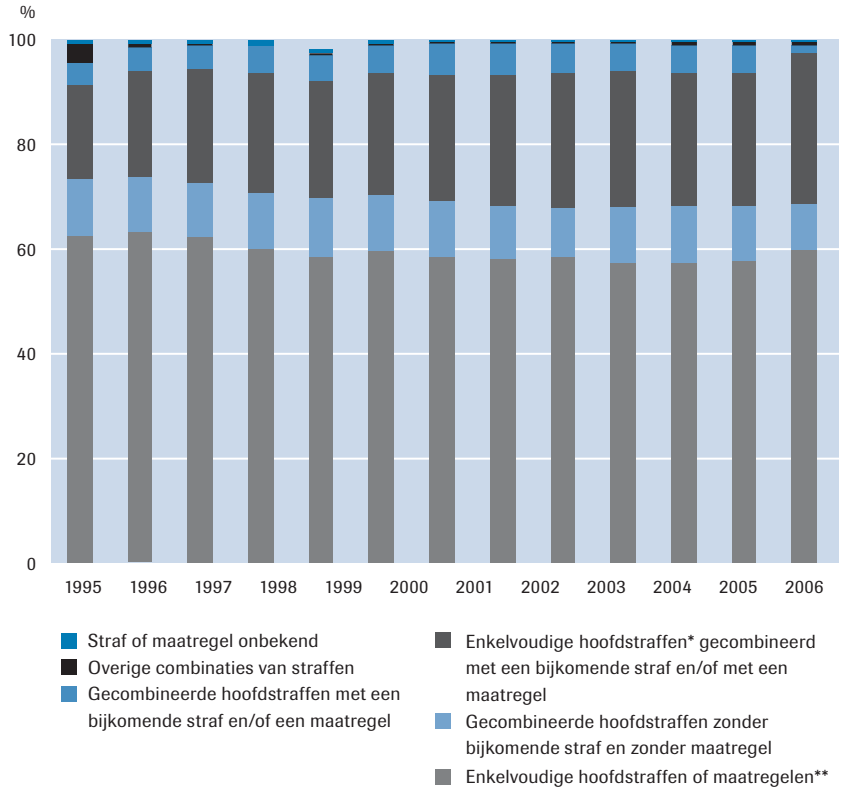

* Het betreft hier één hoofdstraf gecombineerd met een bijkomende straf of met een maatregel
** Het betreft schuldigverklaringen waarbij één sanctie is opgelegd.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.16 in bijlage 4.
Bron: CBS

Uit figuur 5.12 blijkt dat het *aandeel* geweldsmisdrijven en VOO-delicten in het totale aantal opgelegde taakstraffen groeit ten koste van het aandeel vermogensmisdrijven. Het *aantal* taakstraffen dat door de officier van justitie en de rechter samen werd opgelegd vanwege een geweldsmisdrijf verachtvoudigde bijna in de periode 1995-2007 van bijna 2.000 naar bijna 15.000. Ook het aantal taakstraffen voor vernieling/openbare orde nam zeer sterk toe van ruim 1.000 in 1995 tot ruim 11.000 in 2007 (zie tabel 5.10 en tabel 5.20 in bijlage 4). Het aantal taakstraffen vanwege een vermogensdelict steeg van ruim 9.000 in 1995 tot ruim 19.000 in 2007.

Figuur 5.12 **Door het Openbaar Ministerie en de rechter in eerste aanleg opgelegde taakstraffen naar delictgroep (percentages)**

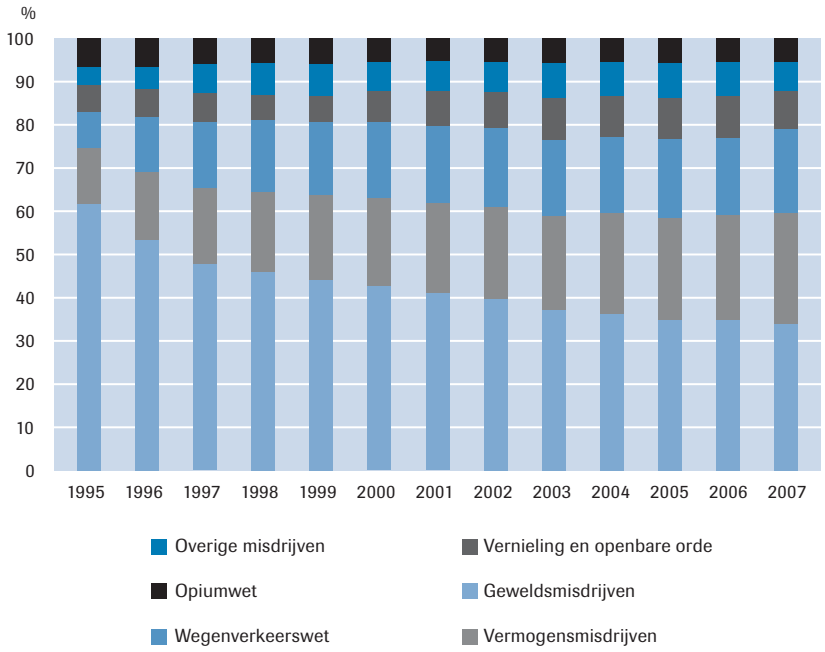

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.10 en 5.20 in bijlage 4.
Bron: CBS

Vrijheidsstraffen in duur en volume

Ruim 56% van alle in 2007 door de rechter opgelegde (gedeeltelijk) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen is korter dan drie maanden (zie tabel 5.19 in bijlage 4). Ruim 3% heeft een duur van drie jaar of meer. Dat was ook in 1995 al 4%.

Van de in eerste aanleg opgelegde vrijheidsstraffen (gevangenisstraf, hechtenis en jeugddetentie) wordt ook de opgelegde strafduur en het voorwaardelijk deel daarvan geregistreerd. Door van het onvoorwaardelijke deel de tijd af te trekken die op grond van de regeling van vervroegde invrijheidstelling[9] niet zal worden uitgezeten, wordt (een benadering van) de werkelijk uit te zitten tijd verkregen. Waar hier over detentiejaren en gemiddelde strafduur wordt gesproken, is dat berekend op basis van deze werkelijk uit te zitten tijd.

9 Voor straffen t/m twaalf maanden geldt dat de eerste zes maanden geheel worden uitgezeten en van het restant eenderde deel. Van straffen langer dan een jaar wordt tweederde deel uitgezeten (artikel 9a Sr). Overigens geldt de regeling van vervroegde invrijheidstelling niet voor jeugddetentie.

Figuur 5.13 Door de rechter in eerste aanleg aan meer- en minderjarigen opgelegde (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen*, in detentiejaren en naar delictgroep**

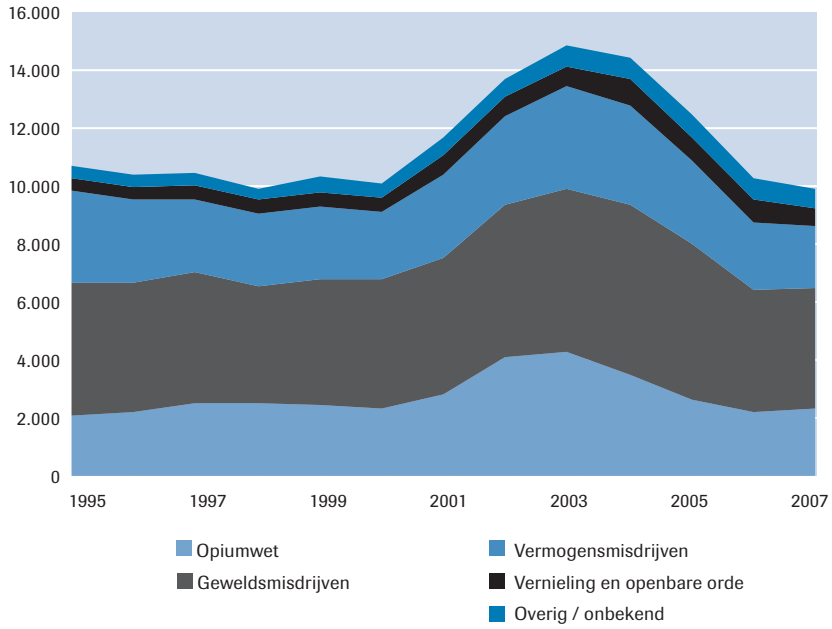

* Gevangenisstraf, hechtenis en jeugddetentie.

** Detentiejaren zijn berekend door de som te nemen van de opgelegde strafduur van het onvoorwaardelijke deel, waarbij het deel dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezeten, van de strafduur is afgetrokken.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.24 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 5.14 laat zien dat het aantal opgelegde detentiejaren van 1995-2000 redelijk constant is. Van 2000 tot 2003 stijgt het aantal detentiejaren sterk, maar daarna daalt het weer. In 2007 ligt dit aantal met bijna 10.000 weer op het niveau van het jaar 2000.
Ontwikkelingen in het aantal detentiejaren kunnen het gevolg zijn van ontwikkelingen in het *aantal* vrijheidsstraffen, in de gemiddelde *strafduur* of in een combinatie van beide. Uit figuur 5.14 blijkt dat zowel de groei als de afname van het aantal detentiejaren in overwegende mate toe te schrijven is aan de groei van het *aantal* (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen.

Uit figuur 5.13 blijkt dat de meeste in eerste aanleg opgelegde detentiejaren worden opgelegd vanwege geweldsmisdrijven (42% in 2007), gevolgd door delicten tegen de Opiumwet (24%) en vermogensmisdrijven (21%). Hoewel 43% van alle (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen wordt

Figuur 5.14 **Door de rechter in eerste aanleg opgelegde (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen* naar aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)**

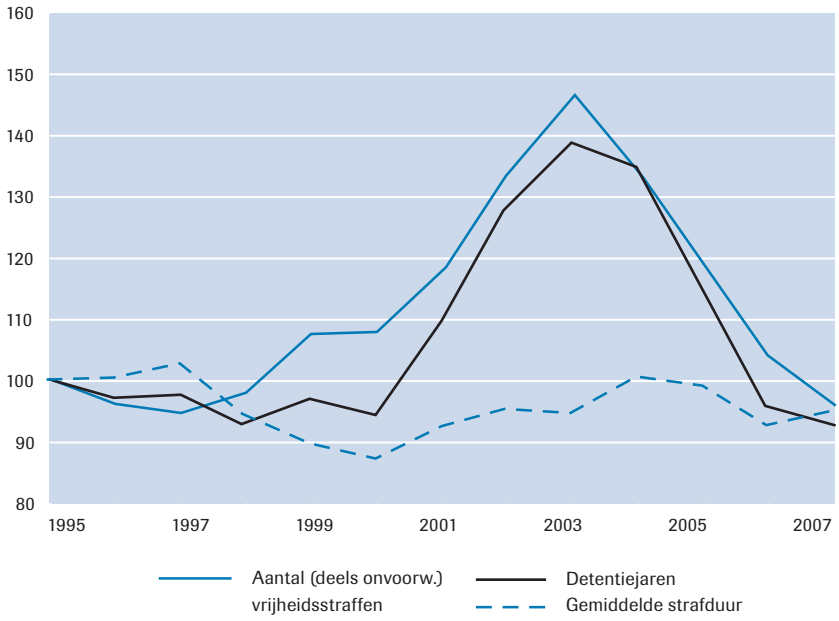

* Gevangenisstraf, hechtenis en jeugddetentie.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.22, 5.23, 5.24, 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS, bewerking: WODC

opgelegd vanwege een vermogensdelict (zie tabel 5.22 in bijlage 4), is het aandeel van deze delictcategorie in het totaal aantal detentiejaren slechts eenvijfde (21%). De oorzaak hiervan is de relatief korte strafduur die gemiddeld voor vermogensmisdrijven wordt opgelegd: 71 dagen in 2007. Ter vergelijking: de gemiddelde strafduur bij geweldsmisdrijven is 229 dagen en bij delicten tegen de Opiumwet 233 dagen (zie tabel 5.23 en 5.45 in bijlage 4).

Vrijwel alle delictsoorten volgen min of meer de ontwikkeling die is te zien in figuur 5.14. Uitzonderingen hierop zijn de zaken op grond van de Wet op de economische delicten en de Wet Wapens en munitie. Bij de economische delicten is er tussen 2000 en 2002 een afname van het aantal detentiejaren, waarna dit zich stabiliseert. Dit is vrijwel volledig toe te schrijven aan het verminderde aantal (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen. De duur van de vrijheidsstraffen in detentiedagen kent juist in 2001 en 2002 een sterke stijging, waarna het weer terugkeert op het oude niveau. Het aantal straffen op grond van de Wet Wapens en munitie blijft

Figuur 5.15 **Door de rechter in eerste aanleg opgelegde (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen* naar delictgroep**

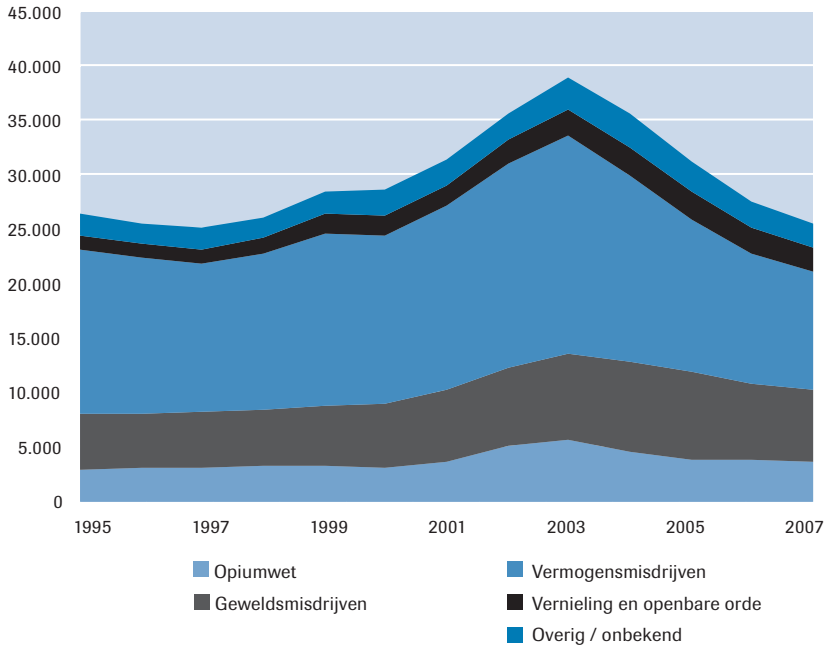

* Gevangenisstraf, hechtenis en jeugddetentie.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.22 en 5.46 in bijlage 4.
Bron: CBS

tussen 1995 en 2007 ongeveer gelijk. Toch is er na 2000 een sterke stijging te zien in het aantal detentiejaren, dat tussen 2001 en 2007 min of meer stabiel blijft. De stijging en het verhoogde niveau daarna (ten opzichte van 1995-2000) is toe te schrijven aan de duur van de opgelegde vrijheidsstraffen in detentiedagen.

5.1.3 Berechting in hoger beroep en in cassatie

Van de zaken in hoger beroep zijn geen recentere vergelijkbare gegevens beschikbaar dan de al eerder gepubliceerde cijfers over het verslagjaar 1999. In de periode 1995-1999 behandelden de gerechtshoven jaarlijks gemiddeld ongeveer 9.000 zaken. In 3% van de arresten bevestigde het hof een vonnis van de rechtbank. Ruim driekwart van de hogerberoepzaken eindigde met een wijziging van het vonnis, waarbij een grote meerderheid opnieuw op een schuldigverklaring uitliep. In ongeveer 8 à 9% van de in hoger beroep behandelde zaken bij het hof volgde vrijspraak.

In 2007 stroomden bij de appèlcolleges (gerechtshoven, Centrale Raad van Beroep en Commissie Beroep Bedrijfsleven) ongeveer anderhalf keer zoveel zaken in als in 2000. Ook de uitstroom nam toe. Het ziet ernaar uit dat deze stijging nog niet is afgelopen.[10]

De strafkamer van de Hoge Raad beslist jaarlijks in ongeveer 3.000 cassatieberoepen.[11] Tot en met 2000 verwerpt hij ongeveer 70% van de cassatieberoepen. In 2006 is 28% van de cassatieberoepen verworpen. De Hoge Raad verklaart steeds meer cassatieberoepen niet-ontvankelijk. In 2006 ging het om 61%. Dit kan worden verklaard door een wetswijziging in 2000. Daarbij is het indienen van cassatieklachten verplicht gesteld. Tot die tijd kon cassatie worden ingesteld, zonder aan te geven wat daarvan de reden was. Als er nu geen cassatieklacht is geformuleerd, verklaart de Hoge Raad de zaak direct niet-ontvankelijk. Dit heeft geleid tot een toename van het aantal niet-ontvankelijkverklaringen en een afname van het aantal verworpen cassatieberoepen.

5.1.4 Schadevergoeding aan ex-verdachten

Personen die ten onrechte hechtenis hebben ondergaan, ontvangen, als ze daarom vragen, van de overheid een vergoeding van schade en van gemaakte kosten. Deze regeling is gebaseerd op de artikelen 89 e.v. en 591 e.v. van het Wetboek van Strafvordering (zie ook hoofdstuk 2).
Wanneer een zaak eindigt zonder oplegging van straf of als de rechter wel straf oplegt maar voor een strafbaar feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten, heeft een gewezen verdachte recht op vergoeding van de schade die hij ten gevolge van ondergane inverzekeringstelling, klinische observatie of voorlopige hechtenis heeft geleden (artikel 89 e.v. Sv).
Artikel 591 e.v. Sv regelt de vergoeding van door gewezen verdachten gemaakte kosten (zoals proceskosten, reis- en verblijfskosten) en vergoeding van de schade die hij ten gevolge van tijdverzuim door het gerechtelijk vooronderzoek en de behandeling van de zaak ter terechtzitting werkelijk heeft geleden, evenals de kosten van een raadsman.

Zowel het aantal beslissingen op verzoeken ex. artikelen 89 e.v. en 591 e.v. Sv, als het aantal toegekende verzoeken tussen 2000 en 2007 is fors gestegen (zie tabel 5.27). Het totale bedrag aan toegekende schadevergoedingen (in 2000 nog bijna 12 miljoen euro) is gestegen en beloopt in 2007 een bedrag van bijna 23 miljoen euro.

10 Bron: Jaarverslagen van de Raad voor de rechtspraak 2003, 2004, 2005, 2006, 2007. De daar genoemde aantallen zijn op methodologische gronden niet goed vergelijkbaar met de absolute aantallen die in dit hoofdstuk worden genoemd. Om die reden wordt hier volstaan met een procentuele aanduiding van ontwikkelingen.
11 Zie Jaarverslag Hoge Raad (2007). Dit jaarverslag verschijnt tweejaarlijks; de laatste bekende cijfers betreffen daarom het verslagjaar 2006.

5.1.5 Doorlooptijd in strafzaken

Een zaak neemt tussen de inschrijving bij het OM en de afdoening door het OM een bepaalde tijd in beslag, de doorlooptijd (zie tabel 5.26 in bijlage 4). In 2000 betrof deze doorlooptijd 141 dagen (bijna vijf maanden).[12] Sindsdien is dit afgenomen, tot 81 dagen (bijna drie maanden) in 2007.
Ook de periode die een zaak in beslag neemt tussen de inschrijving bij het OM en – na dagvaarding – de afdoening door de rechter in eerste aanleg, kent een doorlooptijd. Vanaf het moment van inschrijving bij het parket van het OM tot aan de einduitspraak gaat vaak geruime tijd voorbij. Er zijn behoorlijke verschillen tussen de verschillende soorten rechters die zich over de zaken buigen.
Het overgrote deel van de zaken die in 2007 door de rechter zijn afgedaan, ongeveer 105.000 zaken, is door de *politierechter* behandeld (zie tabel 5.5 in bijlage 4). De politierechter behandelt die zaken waarbij als criteria gelden de 'eenvoudigheid' van de zaak en het voornemen van het OM in de zaak niet meer dan één jaar gevangenisstraf te eisen. De doorlooptijd bij de politierechter nam tussen 2000 en 2007 licht af, van 193 dagen tot 180 dagen (zes maanden, zie tabel 2.25 in bijlage 4).
De *meervoudige kamer*, die de meer complexe zaken behandelt, doet in 2007 bijna 12.000 zaken af. Deze zaken hadden in de periode 2000-2006 een doorlooptijd van tussen de 230 en 240 dagen. In 2007 nam de doorlooptijd tot 248 dagen.
De *kinderrechter* ten slotte, doet in 2007 ruim 11.000 zaken af. Ook hier nam de doorlooptijd af tussen 2000 en 2007, van 202 tot 164 dagen (ruim vijf maanden).

De doorlooptijden verschillen per soort delict, al is voor elke delictsoort de doorlooptijd sinds 2000 afgenomen. De grote groepen misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht, geweld, vermogen en vernieling en openbare orde, kennen doorlooptijden van zo'n 20 tot 30 dagen boven het gemiddelde. Van deze delictsoorten zijn de doorlooptijden tussen 2000 en 2007 gehalveerd, van grofweg zes maanden naar drie maanden.
De doorlooptijden van zaken wegens andere soorten misdrijven, zoals die uit de Wegenverkeerswet, de Wet op de economische delicten, de Opiumwet en de Wet Wapens en munitie, liggen onder het algemene gemiddelde. Ook deze doorlooptijden zijn sinds 2000 sterk afgenomen.

Bij de *politierechter* kennen geweldsmisdrijven, VOO-misdrijven, misdrijven uit de Wet op de economische delicten en uit de Wet Wapens en munitie doorlooptijden die gedurende die hele periode boven het gemiddelde liggen. Vermogensmisdrijven, misdrijven uit de Wegenverkeerswet en uit de Opiumwet kennen juist een kortere doorlooptijd.

12 Voor deze vergelijking is een maand gesteld op 30 dagen.

Bij de *meervoudige kamer* zitten de geweldsmisdrijven tussen 2000 en 2007 juist onder het gemiddelde, terwijl de vermogensmisdrijven en misdrijven uit de Wegenverkeerswet en de Wet op de economische delicten doorlooptijden kennen die ver boven het gemiddelde liggen tijdens deze periode. Alle misdrijven uit het Wetboek van Strafrecht die door de *kinderrechter* worden berecht, schommelen dicht rond het gemiddelde tussen 2000 en 2007. Misdrijven uit de Wegenverkeerswet en de Opiumwet zitten daar iets onder (vijf maanden in 2007), terwijl de zaken gebaseerd op de Wet op de economische delicten een doorlooptijd hebben die ruim boven het gemiddelde ligt (195 dagen in 2007, ofwel bijna zeven maanden).

5.2 Vervolging en berechting van minderjarigen[13]

De vorige paragraaf betrof (ontwikkelingen in) vervolging en berechting voor minder- en meerderjarigen als totaal. In deze paragraaf staan de vervolging en de berechting van strafrechtelijk minderjarigen centraal. Het betreft personen die op het moment waarop zij een strafbaar feit pleegden tussen de 12 en 18 jaar oud waren. Daarbij wordt ingegaan op afdoeningen op het niveau van het Openbaar Ministerie en van de rechter. In hoofdstuk 2 is uitgelegd welke personen onder het jeugdstrafrecht vallen en welke sancties zij opgelegd kunnen krijgen.

Sinds 2001 is er een stijging in het aantal bij het OM ingeschreven strafzaken tegen minderjarige verdachten. In 2007 gaat het om bijna 39.000 ingeschreven strafzaken (zie tabel 5.28 in bijlage 4). Ten opzichte van 2000 is dit een stijging van 44%. Deze stijging volgt logischerwijs op de toename in het aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten (zie hoofdstuk 4).
Bij de strafzaken tegen minderjarigen die in 2007 bij het OM zijn ingeschreven, gaat het vooral om jongens, hoewel hun aandeel gestaag afneemt (zie tabel 5.2 in bijlage 4). Ging het in 1995 nog in ruim 90% van de strafzaken om jongens, in 2007 betreft het ruim 82%. Tegelijkertijd neemt uiteraard het percentage zaken tegen meisjes toe: van bijna 10% in 1995 tot bijna 18% in 2007.
Ook bij de meerderjarigen is deze toename van het percentage vrouwen te zien, zij het in veel mindere mate. Ging het bij de meerderjarigen in 1995 nog in 88% van het aantal ingeschreven zaken om mannen, in 2007 was dit afgenomen tot 86%.

13 Voor het schrijven van deze paragraaf is gebruikgemaakt van een eerdere bijdrage in C&R van A.M. van der Laan en S. Bogaerts (zie C&R 2006).

Tussen 2000 en 2007 is het aantal strafzaken dat jaarlijks door het OM zelf wordt afgedaan, gestegen van bijna 18.000 naar bijna 25.000. Het merendeel van de afdoeningen door het OM waarin het een minderjarige verdachte betreft, is naar aanleiding van een delict uit het Wetboek van Strafrecht (in 2007 ruim 88%, zie tabel 5.30 in bijlage 4). Eenderde van de afdoeningen is in 2007 naar aanleiding van een vermogensdelict en bijna 32% naar aanleiding van een delict in de categorie 'vernieling en openbare orde'. Ruim 19% van de afdoeningen is naar aanleiding van een gewelds-misdrijf.
Het aantal strafzaken naar aanleiding van een vermogensmisdrijf dat door het OM is afgedaan, vertoont al jaren een dalende trend tot ruim 7.500 in 2003. Deze daling kan vooral worden toegeschreven aan het dalende aantal zaken naar aanleiding van (overige) gekwalificeerde diefstal (zie tabel 5.30). Daarna is er een lichte toename te signaleren, tot ruim 8.000 in 2007. Deze stijging komt voor bij bijna alle soorten vermogens-misdrijven.

Figuur 5.16 Door het Openbaar Ministerie afgedane strafzaken tegen minderjarigen naar soort misdrijven

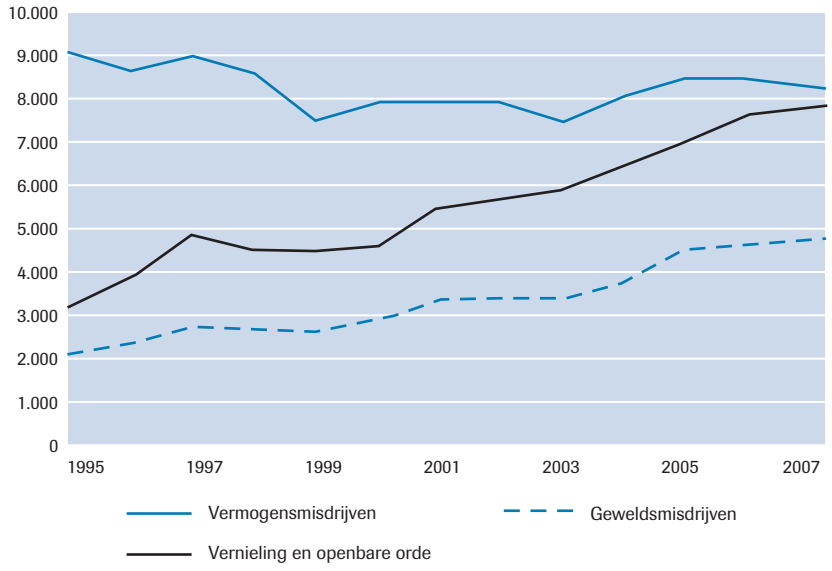

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.30 in bijlage 4.
Bron: CBS

Het aantal door het OM afgedane strafzaken naar aanleiding van VOO-delicten is tussen 2000 en 2007 sterk gestegen (van bijna 5.000 naar bijna 8.000). Deze stijging komt voor het grootste deel voor rekening van de toename in het aantal zaken naar aanleiding van misdrijven tegen de

openbare orde. De sterke stijging bij deze delicten vanaf 2000 hangt ongetwijfeld samen met de verruiming van de wetsartikelen 141 Sr (openlijk en in vereniging geweld plegen) en 540 e.v. Sv (maatregelen ter handhaving van de openbare orde), die in mei 2000 in werking zijn getreden (zie ook hoofdstuk 4).
In de periode 2000-2007 is het aantal afgedane zaken naar aanleiding van een geweldsdelict gestegen van bijna 3.000 naar bijna 5.000, een stijging van 66%. Nadere beschouwing van de geweldsmisdrijven laat vooral een stijging zien van mishandeling en bedreiging. Bij het totale aantal afdoeningen door het OM (dus zaken tegen meerderjarigen, minderjarigen en rechtspersonen samen) was er bij de geweldsmisdrijven een stijging van 72% tussen 2000 en 2007 (zie tabel 5.7 in bijlage 4).

5.2.1 Afdoeningen door het Openbaar Ministerie en door de rechter

Het totale aantal strafzaken tegen minderjarigen dat door het OM wordt afgedaan, neemt toe (zie figuur 5.16 en tabel 5.30 in bijlage 4). In 2007 zijn bijna 25.000 strafzaken afgedaan door het OM. In de periode 2000-2007 heeft zich een wijziging voorgedaan in de rangorde van de soorten afdoeningen door het OM. In 2000 werd bijna eenderde van de strafzaken afgedaan met een sepot (waarvan het grootste deel een beleidssepot) en bijna de helft door middel van een transactie. In 2007 is het aantal strafzaken dat is afgehandeld met een sepot eenvijfde deel van het aantal afdoeningen door het OM en wordt bijna tweederde van de zaken afgedaan met een transactie.
Het aantal sepots laat tussen 2000 en 2004 een dalende lijn zien. Dit geldt zowel voor de technische sepots als voor de beleidssepots. Deze daling kan samenhangen met het gegeven dat zaken die als 'niet vervolgbaar' worden gezien, al in een vroegtijdig stadium bij de politie door het OM terzijde worden geschoven. Deze zaken worden niet geregistreerd als zijnde ingeschreven bij het OM. Het aantal zaken waarbij een minderjarige verdachte is dat op deze manier wordt geseponeerd, is niet bekend. Verder past de afname van het aantal sepots in een jarenlange trend die samenhangt met het beleid van het OM om het aantal zaken waarin daadwerkelijk een justitiële reactie volgt te vergroten.[14] Na 2004 neemt het aantal sepots weer toe, tot ruim 5.000 in 2007 (zie tabel 5.31 in bijlage 4).

Het aantal transacties laat al jaren een stijging zien. Sinds 2000 is het aantal transacties verdubbeld (van bijna 8.000 naar bijna 15.000). Deze groei is mede de weerslag van de groei van het aantal transacties met een leer- of werkproject als voorwaarde dat binnen het officiersmodel wordt uitgevoerd. Die groei is naar alle waarschijnlijkheid vooral het gevolg van de beleidslijn 'taakstraf, tenzij…' die uitgangspunt is in de

14 Zie Openbaar Ministerie (2005).

requireerrichtlijnen van het College van pg's ter zake van misdrijven gepleegd door minderjarigen.[15]
In de periode 2000-2007 is het aantal zaken dat wordt gevoegd jaarlijks rond de 3.000. Voegingen ter berechting zijn in het afgelopen jaar bijna vijfmaal zo vaak toegepast als voegingen ad informandum. In 2007 betreft 12% van alle afdoeningen door het OM een voeging ter berechting en bijna 3% van de OM-afdoeningen een voeging ad informandum.

Van de bij het OM ingeschreven strafzaken tegen minderjarigen doet het OM ongeveer tweederde zelf af. Bij het totale aantal zaken, dus minderjarigen, meerderjarigen en rechtspersonen samen, doet het OM ongeveer de helft zelf af. Er zijn in de afgelopen jaren steeds meer zaken door de rechter afgedaan. Het aantal rechtbankzaken dat in eerste aanleg door de rechter wordt afgedaan, vertoont een stabiele stijging van ruim 9.000 in 2000 naar bijna 13.000 in 2007 (zie tabel 5.35 in bijlage 4). Dit is een toename van bijna 43% in het aantal door de rechter afgedane jeugdstrafzaken. Logischerwijs is dit een gevolg van de toename in het aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten.

Figuur 5.17 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* tegen minderjarigen naar soort misdrijven

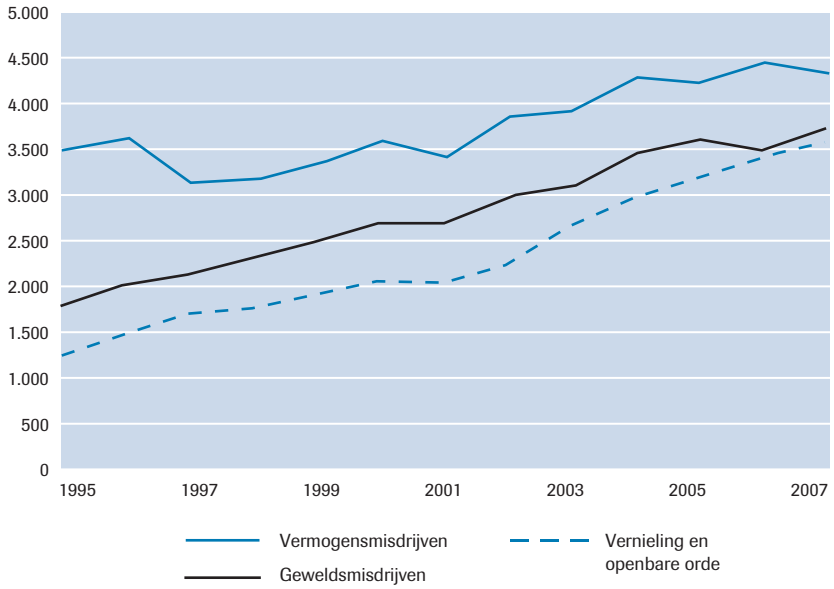

* Exclusief voegingen ter zitting.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.35 in bijlage 4.
Bron: CBS

15 Zie o.a. Kruissink & Verwers (2001).

Wanneer we de rechtbankzaken uitsplitsen naar misdrijfgroepen, dan is in de periode 2000-2007 bij alle misdrijfgroepen sprake van een toename. We bespreken de drie grootste misdrijfgroepen. Van alle zaken die in 2007 voor de rechter komen, is 34% naar aanleiding van een vermogensmisdrijf, 29% naar aanleiding van een geweldsmisdrijf en 28% wegens een VOO-misdrijf.
Het aantal zaken naar aanleiding van een vermogensmisdrijf is toegenomen van 3.600 in 2000 naar 4.400 in 2007. Het aantal rechtbankzaken naar aanleiding van een geweldsmisdrijf is tussen 2000 en 2007 toegenomen tot 3.800. Deze stijging komt vooral voor rekening van een toename in het aantal mishandelingen.
Het aantal zaken naar aanleiding van een VOO-misdrijf dat door de rechter wordt afgedaan, is sinds 2000 toegenomen van 2.000 naar 3.600. Dit kan grotendeels worden toegeschreven aan de toename in het aantal zaken naar aanleiding van een openbare-ordemisdrijf (zie figuur 5.17 en tabel 5.35 in bijlage 4). Bij het totaal aantal zaken dat door de rechter werd afgedaan (zaken tegen meerderjarigen, minderjarigen en rechtspersonen samen), steeg het aantal zaken naar aanleiding van een VOO-misdrijf veel minder sterk, met 34% (zie tabel 5.12 in bijlage 4).

Figuur 5.18 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbank-strafzaken* tegen minderjarigen en opgelegde straffen en maatregelen aan minderjarigen

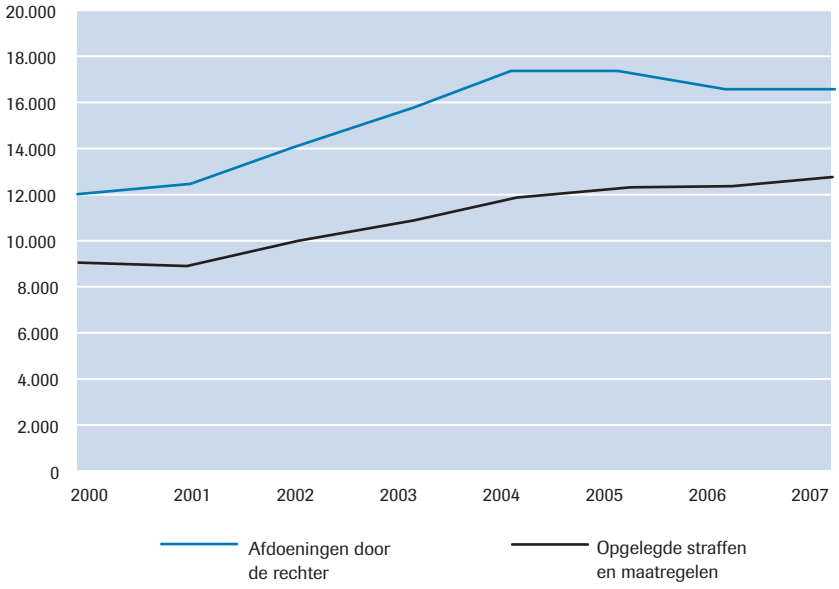

* Exclusief voegingen ter zitting.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.35 en 5.41 in bijlage 4.
Bron: CBS

Omdat de rechter de mogelijkheid heeft sancties te combineren, is het totale aantal straffen en maatregelen dat door de rechter is opgelegd groter dan het aantal afdoeningen (zie figuur 5.18). Grofweg kan worden gesteld dat in 2007 per twee afdoeningen, drie sancties worden opgelegd, net als bij de meerderjarigen. Dit betekent een lichte toename in het aantal gecombineerde sancties voor minderjarigen.

5.2.2 Opgelegde straffen en maatregelen

De transactie is de meest voorkomende OM-afdoening die aan minderjarigen wordt aangeboden. Voor een groot deel (68% van het totale aantal transacties) gaat het om transacties met als voorwaarde een leer- of werkproject, de alternatieve sanctie volgens het officiersmodel. Tussen 2000 en 2007 is het aantal van dergelijke transacties toegenomen van bijna 6.000 tot ruim 10.000 (zie tabel 5.33 in bijlage 4 voor een compleet overzicht).

Figuur 5.19 Door het Openbaar Ministerie opgelegde taakstraffen in rechtbankstrafzaken tegen minderjarigen naar soort misdrijven

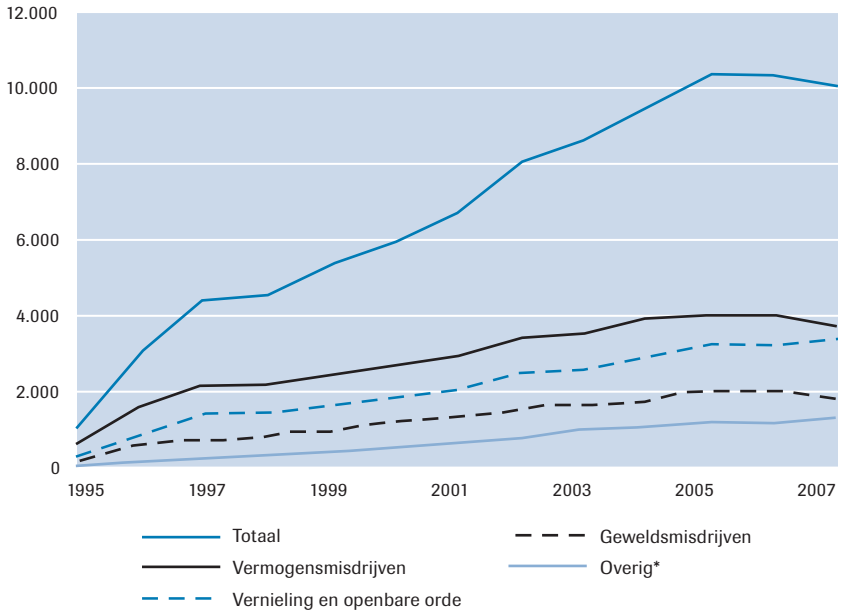

* Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht, Wegenverkeerswet, Opiumwet, Wet Wapens en munitie, overig en onbekend.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.33 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 5.20 Door de rechter in eerste aanleg opgelegde hoofdstraffen* in rechtbankstrafzaken tegen minderjarigen

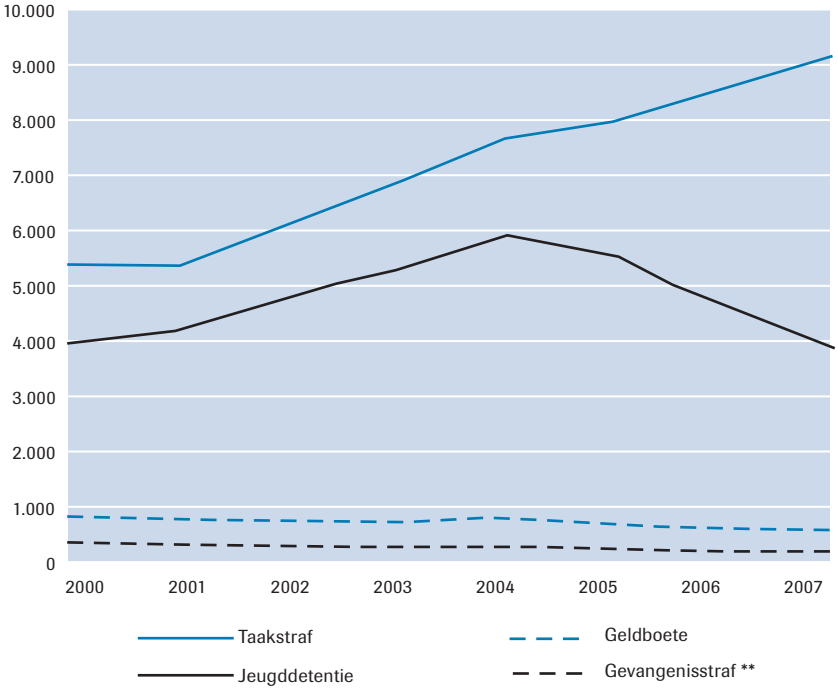

* Het betreft zowel voorwaardelijke als onvoorwaardelijke straffen.

** Gevangenisstraf bestaat in het jeugdstrafrecht niet. De opgelegde gevangenisstraffen in deze staat betreffen zaken waarin het algemeen strafrecht op minderjarigen is toegepast.

De totaal-aantallen zijn groter dan het aantal jongeren dat jaarlijks voor de rechter moet verschijnen doordat rechters vaak combinaties van straffen opleggen.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.41 in bijlage 4.

Bron: CBS

De straf die door de rechter het meeste en steeds vaker wordt opgelegd, is de taakstraf (zie figuur 5.20). Deze straf is in 2007 in 55% van de gevallen opgelegd. Tussen 2000 en 2007 is er een toename in het aantal opgelegde taakstraffen van ruim 5.000 naar ruim 9.000 (een toename van 72%). Jeugddetentie is de op een na meest voorkomende sanctie. In 2007 betreft het eenderde van het totale aantal sancties dat is opgelegd door de rechter aan minderjarigen. Het aantal jeugddetenties dat door de rechter is opgelegd, is sinds 2000 toegenomen, maar daalt weer vanaf 2004 tot bijna 4.000 keer in 2007. Het aantal malen dat de rechter een geldboete oplegt, daalt sinds 2000 gestaag. In 2007 is deze straf bijna 500 keer opgelegd. Wellicht hangt deze daling samen met de gelijktijdige toename van het aantal betalingen aan de staat. Deze nemen gestaag toe, en zijn in 2007 ruim 2.350 keer opgelegd (zie tabel 5.41 in bijlage 4). Het aantal keren dat een gevangenisstraf wordt opge-

legd aan een minderjarige is sinds 2000 ruim gehalveerd (van bijna 280 in 2000 naar bijna 130 in 2007).

Figuur 5.21 Door de rechter opgelegde taakstraffen en door het Openbaar Ministerie toegepaste transacties met als voorwaarde een leer- of werkproject in rechtbankstrafzaken tegen minderjarigen

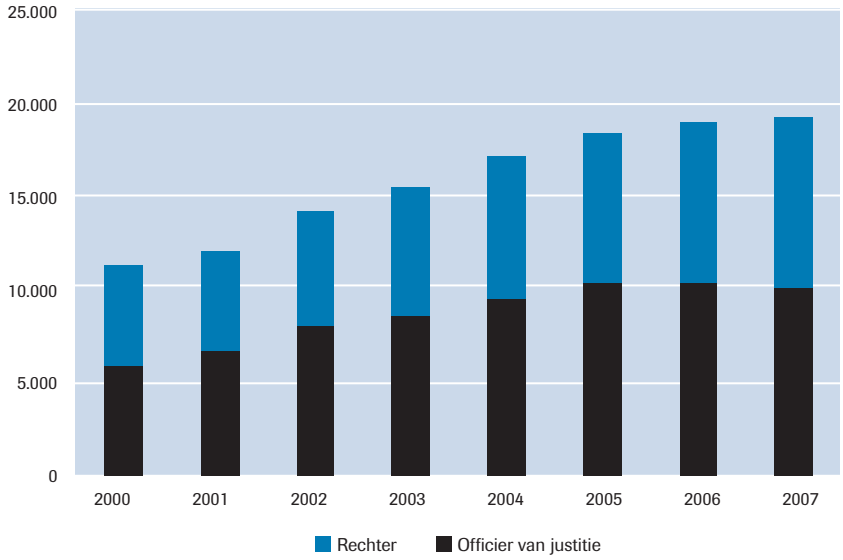

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.33 en 5.43 in bijlage 4.
Bron: CBS

Het totale aantal door de rechter opgelegde taakstraffen en door het OM aangeboden transacties met als voorwaarde een leer- of werkproject bedraagt in 2007 ruim 19.000 (figuur 5.21; zie tabel 5.45 bijlage 4). In vergelijking met 2000 betekent dit bijna een verdubbeling. Ruim de helft van deze sancties wordt door de officier van justitie toegepast (52%).

Indien iemand schuldig wordt bevonden, kan een rechter besluiten een enkele straf op te leggen of diverse straffen te combineren (zie ook hoofdstuk 2). In tabel 5.39 in bijlage 4 worden de sancties die door de rechter zijn opgelegd weergegeven. Daarbij is rekening gehouden met combinaties van sancties. De meest voorkomende sanctie in 2007 die zonder een andere straf of maatregel is opgelegd (een enkelvoudige sanctie), is de taakstraf (50% van het totale aantal afdoeningen door de rechter). De jeugddetentie is de op een na meest voorkomende enkelvoudige hoofdstraf (10%). De minst voorkomende enkelvoudige hoofdstraf is een plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (de PIJ-maatregel; nog geen 0,5% van het totale aantal sancties in 2007).

Zoals hierboven is genoemd, zijn ook combinaties van straffen mogelijk. Een hoofdstraf wordt bij een dergelijke afdoening gecombineerd met een andere hoofdstraf, met een bijkomende straf of met een maatregel. In tabel 5.38 in bijlage 4 wordt ook voor enkele veelvoorkomende (combinaties van) straffen weergegeven in welke mate ze voorkomen. Van alle hoofdstraffen wordt de taakstraf het meest in combinatie met een andere straf of maatregel opgelegd. In 2007 is 12% van de zaken afgedaan met een taakstraf gecombineerd met een jeugddetentie, waarbij het meestal ging om een voorwaardelijke jeugddetentie. Daarnaast is 10% van de zaken afgedaan met een taakstraf gecombineerd met een bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ) en 6% met een taakstraf en jeugddetentie gecombineerd met een bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ). Taakstraffen in combinatie met een gevangenisstraf of met een geldboete komen weinig voor.

Hoe vaak transacties met als voorwaarde een leer- of werkproject in de periode 1995-2007 zijn toegepast, varieert per soort misdrijf (zie figuur 5.19). In 2007 is het percentage door de officier van justitie aangeboden transacties voor een vermogensmisdrijf 36%, voor een VOO-misdrijf 33% en voor een geweldsmisdrijf 18%. Deze rangorde is in de periode 1995-2007 niet veranderd.
Het aantal transacties wegens een vermogensmisdrijf is tussen 2000 en 2007 toegenomen (van bijna 3.000 naar bijna 4.000); het aantal transacties wegens een vernieling en openbare orde misdrijf is in deze periode eveneens toegenomen (van bijna 2.000 naar ruim 3.000); het aantal transacties wegens een geweldsmisdrijf is bijna verdubbeld (van ruim 1.000 naar bijna 2.000).
De verdeling naar misdrijftypen die aanleiding vormen voor een taakstraf opgelegd door de rechter is vergelijkbaar met de verdeling van het aantal transacties met als bijzondere voorwaarde een leer- of werkproject die door het Openbaar Ministerie zijn toegepast. In de periode 2000-2007 is de taakstraf het meeste opgelegd voor een vermogensmisdrijf (zie tabel 5.43 in bijlage 4). Het aantal taakstraffen dat is opgelegd voor een geweldmisdrijf of een VOO-misdrijf ontloopt elkaar in deze periode niet veel. Het percentage taakstraffen dat door de rechter is opgelegd wegens een vermogensmisdrijf betreft in 2007 35%, wegens een VOO-misdrijf 31% en wegens een geweldsmisdrijf 27%.

Evenals in andere jaren betrof het bij de door de rechter opgelegde taakstraffen en door het OM aangeboden transacties met als voorwaarde een leer- of werkproject ook in 2007 voornamelijk zaken wegens vermogensmisdrijven (36%), VOO-misdrijven (32%) en geweldsmisdrijven (22%). Het aantal sancties voor overige misdrijven valt daarbij getalsmatig in het niet. Van alle geweldmisdrijven, vermogensmisdrijven en VOO-misdrijven die in 2007 bij het OM zijn ingeschreven (tabel 5.29 in bijlage 4), resulteert

ongeveer de helft in een transactie met als voorwaarde een leer- of werkproject of in een door de rechter opgelegde taakstraf.

5.3 Resumé

Algemene trend
Sinds 1980 is het aantal rechtbankstrafzaken dat werd in geschreven bij het Openbaar Ministerie eerst flink toegenomen. Tussen 1995 en 2000 is dit aantal gedaald, maar het nam vervolgens weer toe tot 273.000 zaken in 2007. Strafzaken tegen meerderjarigen betreffen steeds vaker vrouwen. Het aantal zaken dat het OM afdoet, daalde tussen 1995 en 2007 tot ruim 122.000 zaken. Van deze zaken eindigde 25% met een sepot en 61% met een transactie. Ongeveer de helft van het totale aantal zaken dat bij OM wordt ingeschreven, wordt via een dagvaarding voor de rechter gebracht. Dit aantal is sinds 1980 sterk gestegen, tot bijna 128.000 in 2007. De politierechter behandelt het overgrote deel (82%) van deze zaken. Ongeveer 95% van de zaken eindigen met een schuldigverklaring. Dit percentage is stabiel. Per twee schuldigverklaringen volgen drie sancties. Dit is al jaren stabiel. Het aantal zaken dat eindigde met het opleggen van een enkelvoudige straf of maatregel neemt af, waarbij het aantal zaken waarbij een combinatie van straffen en maatregelen toeneemt. Het aantal opgelegde taakstraffen (door zowel de officier van justitie als door de rechter) verachtvoudigde sinds 1995 tot bijna 15.000 in 2007. Een kwart van de schuldigverklaringen wordt gevolgd door oplegging van een geldboete. Deze boete valt vaak in de categorie 450 euro en meer. Het aantal opgelegde vrijheidsstraffen is gedaald, en ligt in 2007 onder op het niveau van 1995-2000.

Het aantal ingeschreven (bijna 39.000) en door het OM afgedane (bijna 25.000) strafzaken tegen minderjarigen is tussen 2000 en 2007 toegenomen. De stijging van het aantal meisjes is sterker dan de stijging van het aantal volwassen vrouwen. Het aantal sepots nam ook in 2007 verder af, terwijl het aantal transacties steeg. Deze trend is al jaren zichtbaar. Ongeveer eenderde van de strafzaken tegen minderjarigen legt het OM via een dagvaarding voor aan de rechter. Met de stijging van het aantal zaken dat bij het OM wordt ingeschreven en afgedaan, neemt ook het aantal zaken bij de rechter toe, tot bijna 13.000 in 2007. Net als bij de meerderjarigen worden ongeveer per twee schuldigverklaringen drie sancties opgelegd. Voor de minderjarigen betekent dit een relatieve toename van het aantal sancties. Ook bij de minderjarigen neemt het aantal taakstraffen toe: deze straf wordt in 55% van de zaken opgelegd. Met een toename van 72% sinds 2000 stijgt deze straf minder sterk dan bij de meerderjarigen. Het aantal jeugddetenties daalt sinds 2004.

Geweldsmisdrijven
De toename van het aantal bij het OM ingeschreven zaken is deels veroorzaakt door de stijging van het aantal geweldsmisdrijven. Het OM seponeert geweldsmisdrijven vaker dan gemiddeld. Het aantal transacties voor deze misdrijven neemt de afgelopen jaren toe.
De stijging van het aantal geweldsmisdrijven bij het OM is ook zichtbaar bij het aantal geweldszaken dat door de rechter wordt afgedaan. Hiervan eindigen minder zaken dan gemiddeld met een schuldigverklaring. Een deel van de stijging van het aantal opgelegde taakstraffen wordt veroorzaakt door de toename van de taakstraffen voor geweldsmisdrijven.
Ook bij de minderjarigen stijgt het aantal geweldsmisdrijven sterk, zij het iets minder sterk dan bij de volwassenen.

Vermogensmisdrijven
Terwijl het aantal bij het OM ingeschreven zaken de laatste jaren steeg, nam het aantal vermogensmisdrijven juist af. Ook het aantal vermogensmisdrijven dat het OM afdeed, halveerde tussen 1995 en 2007. Dit verklaart grotendeels de daling in het totale aantal zaken dat het OM afdeed.
Relatief veel vermogensmisdrijven worden afgedaan met een transactie. Vermogensmisdrijven vormen een groot deel van de zaken die door de rechter worden afgedaan, maar dit aandeel daalt (42% in 2007). Deze zaken leiden vaker dan gemiddeld tot een schuldigverklaring. Het aantal taakstraffen voor deze misdrijven neemt toe.
De daling tot 2003 van het aantal door het OM afgedane vermogenszaken tegen minderjarigen, is definitief omgeslagen naar een lichte stijging. Inmiddels betreft ruim 88% van het aantal zaken tegen minderjarigen dat door het OM wordt afgedaan, vermogensmisdrijven. Net als bij de volwassenen worden relatief veel vermogensmisdrijven afgedaan met een transactie. Hoewel in omvang de meeste taakstraffen worden opgelegd voor vermogensmisdrijven, is dit relatief weinig gezien het grote aantal vermogensmisdrijven.

Vernieling en openbare orde
Ook de VOO-misdrijven nemen een deel van de stijging van het aantal bij het OM ingeschreven zaken voor hun rekening. Het aantal transacties voor deze misdrijven neemt de afgelopen jaren toe. Het aantal schuldigverklaringen dat de rechter uitspreekt bij deze misdrijven, ligt stabiel iets boven het gemiddelde. Een deel van de stijging van het aantal opgelegde taakstraffen wordt veroorzaakt door de zeer sterke stijging van de taakstraffen die voor VOO-misdrijven worden opgelegd.
Het aantal VOO-misdrijven door minderjarigen dat door het OM wordt afgedaan, stijgt sinds 2000. Dat komt vooral door de stijging van het aantal misdrijven tegen de openbare orde.

6 Tenuitvoerlegging van sancties

S.N. Kalidien

Het Nederlandse strafrecht kent een grote diversiteit aan straffen en strafrechtelijke maatregelen. In het voorgaande hoofdstuk hebben we gezien welke sancties en maatregelen worden opgelegd. Een sanctie kan een gevangenisstraf zijn, maar ook een geldboete. Dit hoofdstuk gaat over de tenuitvoerlegging van de opgelegde sancties en maatregelen.
Verschillende instanties zijn belast met de tenuitvoerlegging van sancties. Sommige instanties beperken zich tot de tenuitvoerlegging van één type sanctie, andere instanties zijn betrokken bij meerdere soorten sancties. Sommige sancties kunnen maar door één instantie ten uitvoer worden gelegd, andere sancties door twee of meer instanties. Vaak worden sancties voor jongeren en voor meerderjarigen door aparte instanties ten uitvoer gelegd (zie hoofdstuk 2).
In dit hoofdstuk worden vier typen sancties en maatregelen voor zowel meerder- als minderjarigen onderscheiden, te weten: 'vrijheidsbenemende sancties' (paragraaf 6.1), 'vrijheidsbeperkende sancties' (paragraaf 6.2), 'financiële sancties en maatregelen' (paragraaf 6.3) en de restcategorie 'overige straffen en maatregelen' (paragraaf 6.4).
Een aantal begrippen die in dit hoofdstuk de revue passeren is al in hoofdstuk 2 aan de orde gekomen en worden daarom in dit hoofdstuk slechts kort aangestipt.

6.1 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties[1]

Deze paragraaf beschrijft de tenuitvoerlegging van aan meerder- en minderjarigen opgelegde vrijheidsbenemende (intramurale) sancties. Hieronder vallen onder andere gevangenisstraf, hechtenis, jeugddetentie, een PIJ-maatregel en tbs. Dergelijke sancties worden uitgevoerd door de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). DJI onderscheidde tot 2002 drie sectoren: de sector gevangeniswezen, de sector tbs en de sector justitiële jeugdinrichtingen. In 2002 ontstond de nieuwe Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV). In eerste instantie was deze directie bedoeld voor de detentie van drugskoeriers (bolletjesslikkers). Dit gebeurde in speciale detentiecentra die niet veel later ook bestemd werden voor personen die op grond van de Vreemdelingenwet in vreemdelingenbewaring werden genomen. In 2003 volgden de uitzetcentra voor illegale buitenlanders die naar verwachting op zeer korte termijn kunnen worden uitgezet. Inmiddels is DBV verantwoordelijk voor de plaatsing van *alle* personen in vreemdelingenbewaring en grenslogies. Dus ook voor de vreemdelingenbewaring van personen die in andere inrichtingen dan detentiecentra en uitzetcentra verblijven. Daarnaast wordt het Detentiecentrum Schiphol-

1 Met dank aan Paul Linckens, Hans Valstar en Nol van Gemmert (allen werkzaam bij DJI) voor hun bijdrage aan deze paragraaf.

Oost van DBV ingezet voor de eerste fase van de voorlopige hechtenis van drugskoeriers. Het nieuwe Detentiecentrum in Alphen is mede bedoeld voor de tenuitvoerlegging van straf(restanten) korter dan vier maanden, die zijn opgelegd aan buitenlanders zonder geldige verblijfsvergunning. Zij worden in beginsel na de executie van hun straf uitgezet.
De verschuivingen in verantwoordelijkheden tussen de sector gevangeniswezen en DBV is in de afgelopen jaren gepaard gegaan met een wederzijds inkopen van capaciteitsplaatsen. Om de presentatie van de cijfers in deze rapportage overzichtelijk te houden, zijn de gegevens van DBV niet apart vermeld, maar verwerkt in het totaal van het gevangeniswezen. In de tekst en tabellen wordt wel meermalen een onderscheid gemaakt tussen strafrechtelijke gedetineerden en personen in vreemdelingenbewaring.

Vermeldenswaard is voorts dat sinds 1 januari 2008 het ministerie van Justitie financieel verantwoordelijk is voor de inkoop van forensische zorg in strafrechtelijk kader en de plaatsing van volwassenen die psychiatrische zorg, verslavingszorg of verstandelijk gehandicaptenzorg nodig hebben naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak (forensische zorg in strafrechtelijk kader). De inkoop van deze zorg wordt verzorgd door de nieuwe Directie Forensische Zorg (DFORZO) van DJI. De oude naam 'sectordirectie tbs' is komen te vervallen. Omdat dit rapport nog gaat over 2007 worden de gegevens van de forensische psychiatrische centra (voorheen bekend als tbs-inrichtingen) net als in vorige edities van C&R nog vermeld onder het kopje 'tbs-sector'.
In paragraaf 6.1.1 wordt ingegaan op de tenuitvoerlegging van sancties in het gevangeniswezen. In paragraaf 6.1.2 komt de tbs-sector aan de orde en in paragraaf 6.1.3 wordt ingegaan op de justitiële jeugdinrichtingen.

6.1.1 Het gevangeniswezen

Instroom in het gevangeniswezen
In het gevangeniswezen stromen doorgaans meerderjarigen in. Er worden verschillende instroomcategorieën van gedetineerden onderscheiden in het gevangeniswezen: voorlopig gehechten, zelfmelders, arrestanten en vreemdelingen. Hoewel het bij vreemdelingenbewaring niet om de tenuitvoerlegging van een sanctie gaat, wordt vreemdelingenbewaring om praktische redenen ook in deze paragraaf behandeld.
Tabel 6.1 in bijlage 4 geeft de instroom weer van het totale aantal gedetineerden, uitgesplitst naar een aantal instroomcategorieën. Na een forse stijging van de instroom van gedetineerden in het gevangeniswezen in de periode 2000-2006, is er in 2007 een flinke afname van de instroom te zien. In 2007 zijn 53.500 gedetineerden (inclusief vreemdelingen) vanuit de vrije maatschappij of politiecel ingestroomd in het gevangeniswezen. Dit is een afname van bijna 4.000 gedetineerden ten opzichte van 2006. Wanneer vreemdelingenbewaring en grenslogies niet worden meegerekend, daalt

het aantal gedetineerden in het gevangeniswezen ook: in het jaar 2007 zijn er ongeveer 1.000 gedetineerden minder ingestroomd dan in 2006. Figuur 6.1 geeft de instroomcategorieën weer in het gevangeniswezen in de periode 2004-2007.

Figuur 6.1 Instroomcategorieën in het gevangeniswezen/DBV*

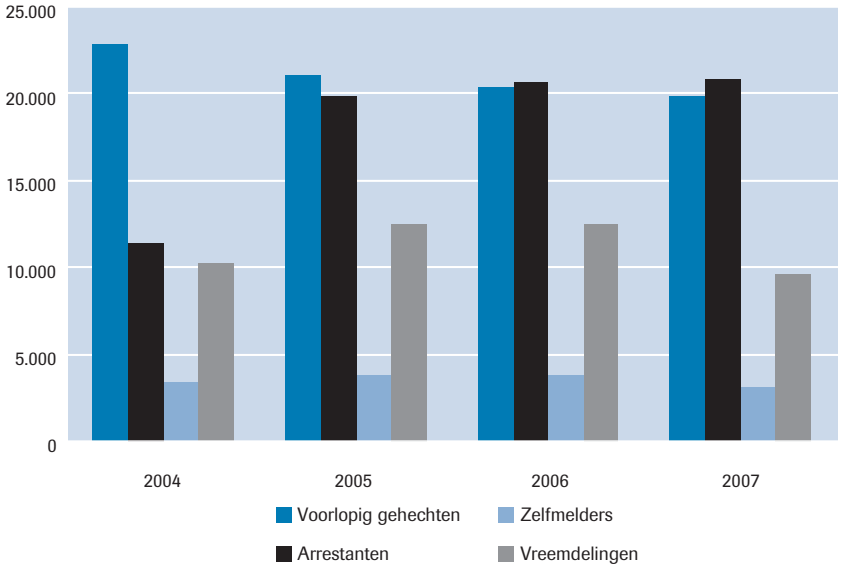

* Hierin zijn meegeteld de extra detentieplaatsen voor drugskoeriers en illegale vreemdelingen die vallen onder de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV, bestaat sinds maart 2002).
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.1 in bijlage 4.
Bron: DJI

Van alle 53.500 gedetineerden die zijn ingestroomd in 2007 zijn 19.850 gedetineerden voorlopig gehecht. Voorlopig gehechten (preventieven) zijn verdachten van (ernstige) misdrijven, die door de politie zijn gearresteerd en aan de officier van justitie zijn voorgeleid. De rechter-commissaris kan op vordering van de officier van justitie beslissen tot voorlopige hechtenis, als het gaat om misdrijven met een strafdreiging van vier jaar of meer. De preventieven zijn de op één na grootste groep die in 2007 is ingestroomd in het gevangeniswezen. Preventieven gaan naar een Huis van Bewaring (HvB) of een detentiecentrum voor drugskoeriers. Een aanzienlijk deel van de preventieven wordt al ontslagen vóór de zitting of wordt veroordeeld tot een straf gelijk aan het voorarrest. Een aantal verdachten wordt uiteindelijk door de rechter niet schuldig verklaard of krijgt een gevangenisstraf opgelegd die korter is dan de in voorarrest uitgezeten tijd (is voorlopige hechtenis en inverzekeringstelling).

De grootste groep instromers vormen de arrestanten. Dit zijn in meerderheid personen die door de politie zijn gearresteerd, omdat ze onder de executie van hun straf probeerden uit te komen. Er zijn verschillende subgroepen arrestanten, waarvan de belangrijkste zijn: personen die hun boete(s) niet hebben betaald; personen die in het uitvoeren van hun taakstraf zijn mislukt; personen die niet zijn teruggekeerd naar de inrichting die ze met toestemming tijdelijk mochten verlaten; personen die uit een inrichting zijn ontvlucht; personen met een lopend vonnis die niet zijn geselecteerd voor de zelfmeldprocedure bijvoorbeeld omdat ze geen bekend (vast) adres hebben en personen die wel voor de oproepprocedure zijn geselecteerd, maar die zich niet hebben gemeld. In 2007 is de instroom van arrestanten 20.870. De laatste jaren is dit aantal min of meer stabiel, maar in 2004 ging het nog om 11.360 arrestanten. In dit jaar bestond er nog een capaciteitstekort als gevolg waarvan lang niet alle arrestanten konden worden geplaatst. Zij werden vanuit het politiebureau met strafonderbreking weer vrijgelaten (zie ook verderop in deze paragraaf).
Een klein deel van de gedetineerden die zijn ingestroomd is zelfmelder. Dit zijn personen die zich niet in voorlopige hechtenis bevinden op het moment dat een aan hen opgelegde vrijheidsstraf onherroepelijk wordt. Deze personen kunnen in aanmerking komen voor de zogenoemde 'zelfmeldprocedure'. Ze moeten dan wel over een vast woonadres beschikken en de opgelegde straf is niet al eerder helemaal in voorlopige hechtenis uitgezeten. Na een schriftelijke oproep moeten ze zichzelf melden aan de poort van een gevangenis met een beperkte beveiliging. De gedetineerde mag dan eenmaal per vier weken een weekend naar huis. Afhankelijk van de duur van de straf, de persoonlijkheid, het gedrag en de vaardigheden van de gedetineerde, kan overplaatsing volgen naar een inrichting met zeer beperkte beveiliging of een penitentiair programma. Een alternatief voor plaatsing in een beperkt beveiligde gevangenis is de elektronische detentie (ED). Sinds eind 2003 wordt door DJI geëxperimenteerd met ED thuis. Elektronische detentie wordt alleen toegepast bij een vrijheidsstraf korter dan drie maanden en als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Van alle zelfmelders in 2007 zijn circa 2.130 veroordeeld met ED. Dit aantal is iets lager dan in voorgaande jaren, toen schommelde het aantal nog tussen 2.200 en 2.500. De overige 980 zelfmelders zijn ingesloten in een gevangenis met beperkte beveiliging. Ook dit aantal is aanzienlijk lager dan in de jaren ervoor. In 2005 en 2006 werden nog circa 1.400 zelfmelders ingesloten in een gevangenis met beperkte beveiliging.
Het aantal vreemdelingen dat instroomt in een HvB voor vreemdelingbewaring in een detentiecentrum of een uitzetcentrum, is flink gedaald in 2007 ten opzichte van de voorgaande jaren. Vreemdelingen zijn buitenlanders zonder geldige verblijfstitel, die op grond van artikel 6 (grenslogies) of artikel 59 (vreemdelingenbewaring) van de Vreemdelingenwet zijn aangehouden. Weliswaar wordt geen strafrecht op hen toegepast, maar de directe aanleiding voor vreemdelingenbewaring kan het plegen van een overtreding of (minder ernstig) misdrijf zijn. De eerste dagen van de vreemdelingenbewaring worden

soms op het politiebureau doorgebracht. Als de politie tijdens die eerste dagen niet genoeg informatie kan verzamelen om uitzetting mogelijk te maken, wordt de vreemdelingenbewaring beëindigd of volgt overbrenging naar een DJI-inrichting voor vreemdelingenbewaring, en werkt de politie verder aan de zaak. Ging het in 2006 nog om 12.510 vreemdelingen, in 2007 is dit aantal gedaald tot 9.670.

Capaciteit van het gevangeniswezen
In 2007 is de gerealiseerde capaciteit per *ultimo jaar* die bestemd is voor strafrechtelijk gedetineerden 14.820 cellen. Voor vreemdelingenbewaring zijn in dit zelfde jaar 3.810 cellen beschikbaar (zie tabel 6.2 in bijlage 4).
In de afgelopen decennia heeft de capaciteit van het gevangeniswezen een enorme groei doorgemaakt. Figuur 6.2 geeft de ontwikkeling van de capaciteit weer voor de periode 1980-2007 per *ultimo september*. Van 1960 tot medio jaren zeventig was er nog sprake van een daling, maar vanaf 1980 tot 2007 is de capaciteit fors gegroeid.

Figuur 6.2 Ontwikkeling detentiecapaciteit in het gevangeniswezen/ DBV per ultimo september*/**

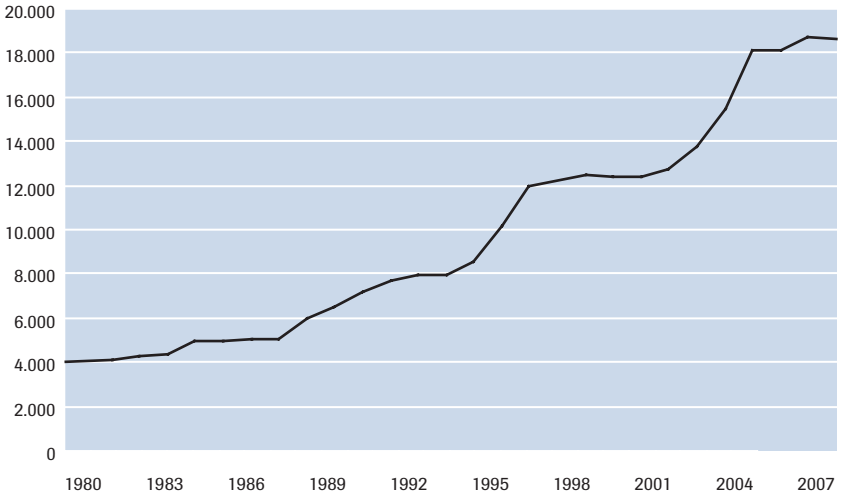

* Het betreft hier de *gerealiseerde* capaciteit. Dat is het aantal plaatsen dat daadwerkelijk voor de opname van gedetineerden gebruikt kan worden. Ook plaatsen die door renovatie, technische mankementen, vernieling of andere bijzondere redenen tijdelijk niet beschikbaar zijn of om organisatorische redenen tijdelijk zijn onttrokken, worden meegerekend.

** De detentiecapaciteit is vanaf 2002 inclusief extra detentieplaatsen voor drugskoeriers en illegale vreemdelingen. De personen die een penitentiair programma volgen (met of zonder elektronisch toezicht) en de personen die in de vorm van 'kale' elektronische detentie thuis verblijven zijn niet meegeteld, evenals de personen die zich in de laatste extramurale fase van de SOV- of ISD-maatregel bevinden.

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel 6.3 in bijlage 4. Voor de gegevens vanaf 1960 zie tabel 6.2 in *Criminaliteit en rechtshandhaving* 2004.
Bron: DJI

Ontwikkeling aantal gedetineerden
In tabel 6.4 wordt de gehele populatie van het gevangeniswezen weergegeven. Het gaat hierbij zowel om strafrechtelijk gedetineerden (inclusief extramuraal geplaatsten) als om vreemdelingen. De ontwikkeling van het totaal aantal gedetineerden in het gevangeniswezen (steeds gemeten op 30 september) in de afgelopen jaren laat zich in een aantal perioden beschrijven: van 1990 tot 1996 is een sterke groei zichtbaar, van bijna 7.000 gedetineerden in 1990 tot bijna 12.000 gedetineerden in 1996. Tot en met het jaar 2000 stabiliseert de gedetineerdenomvang op bijna 12.000. Hierna neemt het aantal gedetineerden weer geleidelijk toe. In 2005 is het aantal gedetineerden opgelopen tot 17.600. Vanaf 2006 daalt het aantal gedetineerden. In 2007 bedraagt het totaal aantal gedetineerden 14.450. Dit zijn ongeveer 3.000 gedetineerden minder dan in 2005 (zie tabel 6.4 in bijlage 4). Zoals reeds hierboven geschetst is de capaciteit doorlopend gegroeid met uitzondering van de laatste jaren. De capaciteit van het gevangeniswezen is de afgelopen jaren groter dan de gevangenispopulatie.

Kenmerken van de gedetineerdenpopulatie
Op 30 september 2007 telde het gevangeniswezen (inclusief vreemdelingen) 14.450 bewoners. De daling van het aantal gedetineerden in de afgelopen twee jaar komt vooral door de afname van het aantal gedetineerden dat ingesloten is in een HvB en heeft onder meer te maken met de inwerkingtreding van de Wet doorplaatsen in eerste aanleg veroordeelden in 2006. Deze wet maakt het mogelijk dat personen die in voorlopige hechtenis zitten, reeds na veroordeling tot een vrijheidsstraf door de rechter in *eerste aanleg* worden 'doorgeplaatst' van een HvB naar een gevangenis. Het doel hiervan is een flexibelere en efficiëntere inzet van detentiecapaciteit en het verbeteren van de mogelijkheden voor het werken aan resocialisatie en daarmee ook het voorkomen van recidive.
De preventief gehechten zijn nog steeds de grootste groep binnen de gedetineerdenpopulatie. In 2007 vormen zij 40% van de gedetineerdenpopulatie. Circa 33% zat vast voor een gevangenisstraf. Het aandeel gedetineerden dat een gevangenisstraf uitzit is in tien jaar tijd sterk gedaald. In 1995 zat nog meer dan de helft van de gedetineerdenpopulatie een gevangenisstraf uit. Van de gedetineerdenpopulatie was 12% in afwachting van uitlevering of verbleef in een HvB voor vreemdelingenbewaring. 6% was (subsidiair) gehecht.
Daarnaast zijn er nog gedetineerden die ingesloten zitten op basis van een SOV-maatregel (Strafrechtelijke Opvang Verslaafden) of een ISD-maatregel (veelplegers in een Inrichting voor Stelselmatige Daders) (zie ook hoofdstuk 2). Het percentage gedetineerden met een SOV- of ISD-maatregel is bijna 5% (zie tabel 6.4 en figuur 6.3). De SOV-maatregel is een maatregel die in het leven is geroepen voor de aanpak van de harde kern criminele harddrugsgebruikers die stelselmatig voor veel overlast zorgen in de maatschappij. De maatregel biedt de mogelijkheid drugsgebruikers gedwongen

op te nemen in een afkick- en re-integratieprogramma en is van kracht sinds april 2001. Sinds 2004 is de SOV-maatregel weer komen te vervallen. Hiervoor in de plaats is de ISD-maatregel gekomen. De eis van verslaving, zoals gold bij de SOV-maatregel, is bij de ISD-maatregel niet van toepassing. Bij de ISD-maatregel gaat het om zeer actieve meerderjarige veelplegers, d.w.z. personen die over een periode van vijf jaar – waarvan het peiljaar het laatste jaar vormt – meer dan tien processen-verbaal tegen zich zagen opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. Een extra voorwaarde voor de oplegging van de ISD-maatregel is de verdenking van een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten en minimaal drie onherroepelijke veroordelingen tot een vrijheidsbenemende of vrijheidsbeperkende straf of maatregel, dan wel taakstraf in de vijf voorgaande jaren aan het gepleegde delict. Die straffen en maatregelen moeten bovendien ten uitvoer zijn gelegd. Tijdens het verblijf in een Inrichting voor Stelselmatige Daders bereidt DJI met een persoonsgerichte aanpak de veelpleger voor op een positieve terugkeer in de samenleving. Aan het eind van de maatregel coördineert de gemeente de nazorg.
De overige 4% van de gedetineerdenpopulatie is tbs-passant of heeft een overige verblijfstitel (zie tabel 6.4 in bijlage 4).

Figuur 6.3 Ontwikkeling populatie gevangeniswezen/DBV per *ultimo september* uitgesplitst naar verblijfstitel

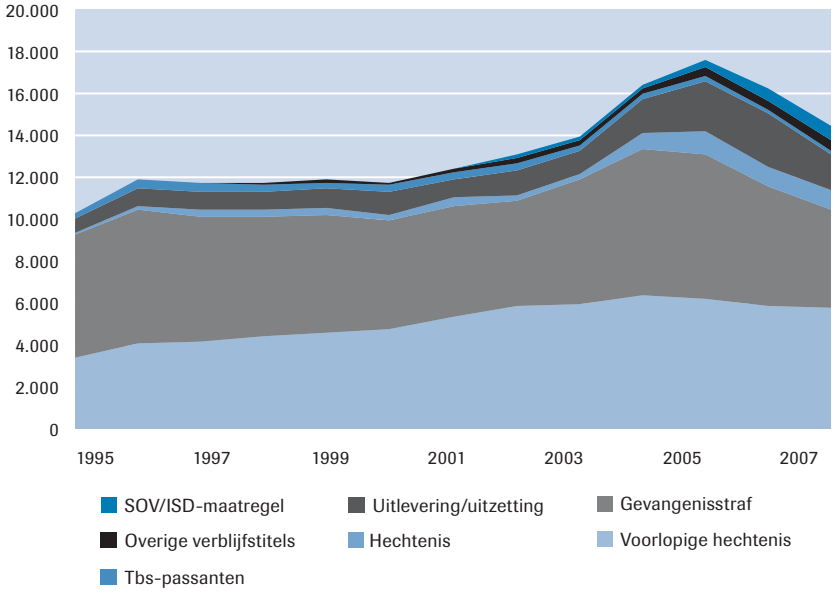

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.4 in bijlage 4.
Bron: CBS/DJI

Wordt naar het delicttype gekeken waarvoor iemand een gevangenisstraf heeft gekregen en worden de vreemdelingen daarbij buiten beschouwing gelaten, dan kan worden gesteld dat het merendeel in de gevangenis zit vanwege een geweldsdelict (38%), een Opiumwetdelict (20%) of een vermogensdelict (18%). Figuur 6.4 toont de ontwikkeling van de strafrechtelijke gedetineerdenpopulatie in het gevangeniswezen uitgesplitst naar het delict waarvoor men is veroordeeld of waarvan men wordt verdacht.

Figuur 6.4 **Bezetting gevangeniswezen per ultimo september *(exclusief vreemdelingenbewaring en uitlevering)* naar delicttype**

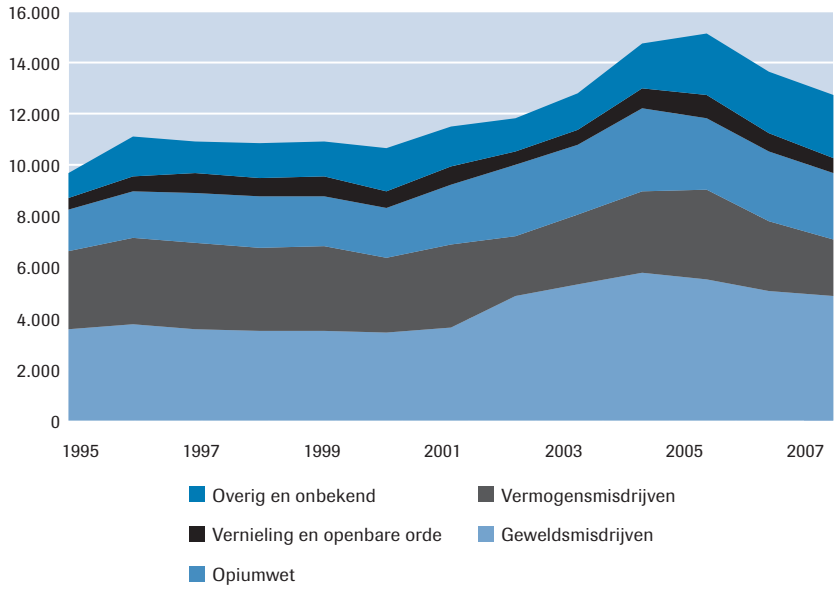

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.4 in bijlage 4.
Bron: CBS

Tabel 6.5 geeft de ontwikkeling weer van het aantal *strafrechtelijk*e gedetineerden *exclusief* vreemdelingenbewaring. In deze tabel wordt een meer gedetailleerde indeling gegeven van de strafrechtelijke gedetineerdenpopulatie over de periode 2004-2007. Hieruit komt het volgende beeld naar voren.
In 2004 zat het merendeel van de strafrechtelijk gedetineerden voor een gevangenisstraf van één tot twee jaar. Het aantal gedetineerden dat zit voor een gevangenisstraf van drie tot twaalf jaar blijkt iets af te nemen sinds 2004. Maar het aantal gedetineerden dat zit voor een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer blijkt te stijgen. In 2007 zitten circa 310 gedetineerden met een gevangenisstraf langer dan twaalf jaar. In 2004 ging

het nog om 260 gedetineerden. Het gaat hierbij steeds om de vrijheidsbenemende straffen die op dat moment worden uitgezeten. Dit is dus een andere verdeling dan door de rechter opgelegde straffen.
Het aantal gedetineerde vrouwen in het gevangeniswezen bedraagt 6% van het totale aantal gedetineerden.

Vervroegde invrijheidstelling en gratie
Gevangenisstraffen worden om verschillende redenen niet altijd volledig uitgezeten. Bij gevangenisstraffen van langer dan een half jaar is zelfs wettelijk geregeld (VI-regeling), dat betrokkene vervroegd in vrijheid wordt gesteld (zie hoofdstuk 2 en hoofdstuk 5). Strafvermindering kan ook door gratie plaatsvinden (zie hoofdstuk 2). Soms worden voorwaarden aan gratieverlening gesteld. Zo kan gratie worden verleend onder de voorwaarde dat betrokkene een taakstraf verricht. Wanneer niet aan de voorwaarde(n) wordt voldaan, kan het gratiebesluit worden teruggedraaid.
Behalve voor gevangenisstraf kan gratie ook voor andere straffen, zoals een geldboete, worden verleend. Helaas wordt hiervan geen registratie bijgehouden, zodat een exacte verdeling naar strafsoorten niet kan worden gepresenteerd.
Sinds 1990 is het aantal beslissingen naar aanleiding van een gratieverzoek flink afgenomen. In 1990 waren er nog 7.760 beslissingen, in 2007 is dit aantal gedaald tot 1.920 gevallen. In 565 van het aantal beslissingen ging het om een onvoorwaardelijke gratie, in 205 gevallen om een voorwaardelijke gratie en in 1.124 gevallen werd het gratieverzoek afgewezen. Daarnaast werden ongeveer 940 verzoeken niet in behandeling genomen. Veelal omdat het verzoek niet voldeed aan wettelijke voorwaarden, zoals minimumhoogte van een boetebedrag waarvoor gratie kan worden gevraagd. Maar ook omdat de procedure niet correct is doorlopen, bijvoorbeeld met betrekking tot bewijsstukken (zie tabel 6.6).

Heenzendingen, strafonderbrekingen uit politiebureaus en incidenteel vervroegde ontslagen
In tabel 6.7 is het aantal heenzendingen, strafonderbrekingen en vervroegde ontslagen weergegeven.
Bij heenzendingen gaat het in meerderheid om verdachten die de officier van justitie eigenlijk in preventieve hechtenis wil nemen, maar die hij/zij moet laten gaan wegens plaatsgebrek. In 2000 is het gevangeniswezen ertoe overgegaan om bij plaatsgebrek gedetineerden aan het einde van hun detentie 'incidenteel vervroegd ontslag' (IVO) te verlenen. Incidenteel vervroegd ontslag betekent minimaal één en maximaal negentig dagen vervroegd ontslag. Hierbij geldt als voorwaarde dat minimaal 60% van de straf uitgezeten moet zijn. In de periode 1990 tot en met 2004 was er nog sprake van flink wat heenzendingen en incidenteel vervroegde ontslagen in het gevangeniswezen. Maar de laatste drie jaar is dit niet meer voorgekomen. Strafonderbrekingen uit politiebureaus (SOB) komen de laatste drie jaar eveneens niet voor, terwijl er in 2004 nog 1.380 waren. Bij een

SOB[2] gaat het om arrestanten die, na één of twee dagen op het politiebureau te hebben gezeten, wegens plaatsgebrek in het HvB naar huis worden gestuurd. Wanneer er weer plaats is, worden ze alsnog ingesloten.
Ook het aantal vervroegde uitzettingen van illegalen is niet meer voorgekomen in de laatste twee jaar. In 2004 werden nog 520 illegalen vervroegd uitgezet.

Niet melden en onttrekken aan detentie
Veroordeelden proberen zich nogal eens te onttrekken aan de opgelegde detentie. Hierbij moet vooral gedacht worden aan het niet terugkeren van (weekend)verlof vanuit een (zeer) beperkte beveiligde inrichting. Het totaal aantal onttrekkingen varieerde in de afgelopen tien jaar van 700 in 2007 tot 1.000 in 2004 (zie tabel 6.7 in bijlage 4). Ontvluchtingen uit gesloten inrichtingen komen sporadisch voor. Het aantal ontvluchtingen uit de gevangenissen beweegt zich in de jaren 1995-2005 tussen de tien en twintig per jaar. In 2006 en 2007 is het aantal ontvluchtingen gedaald tot respectievelijk drie en vier.
De meeste gedetineerden die zich in enigerlei vorm aan de detentie hebben onttrokken, worden vroeg of laat weer gearresteerd. Het gevolg is dat het aantal zaken in de Centrale Registratie Onttrekkingen van DJI (waarin de voortvluchtigen geregistreerd staan) nauwelijks toeneemt.
Het aantal suïcides in de penitentiaire inrichtingen was 15 in 2007. In 2004 ging het om 21 suïcides (zie tabel 6.7 in bijlage 4).

Overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis
Een aantal verdragen maakt het mogelijk dat in het buitenland gevonniste gedetineerden hun gevangenisstraf in hun eigen land uitzitten. Deze verdragen zijn geïmplementeerd in de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS). De gedachte achter deze wet is dat het zowel uit een oogpunt van resocialisatie als op humanitaire gronden de voorkeur verdient om gedetineerden een vrijheidssanctie in hun eigen land te laten ondergaan. Het aantal gedetineerden dat in het kader van de WOTS een verzoek doet om vanuit het buitenland naar Nederland te worden overgebracht is aanzienlijk groter dan omgekeerd. In 2007 waren er ongeveer 550 verzoeken om overplaatsing van het buitenland naar Nederland. Omgekeerd ging het om 63 verzoeken (zie figuur 6.5 en tabel 6.8).

Ongeveer 60% van de verzoeken tot overbrenging naar Nederland kwam in 2007 uit Duitsland (146), Spanje (105) en Groot-Brittannië (72). Omgekeerd betreffen de verzoeken onder meer overbrenging naar België (13) en Groot-Brittannië (9), zoals blijkt uit tabel 6.9.

2 Het gaat hier niet om de reguliere strafonderbrekingen uit inrichtingen in verband met persoonlijke omstandigheden van de betrokken gedetineerde.

Figuur 6.5 Verzoeken om overplaatsing in het kader van de WOTS

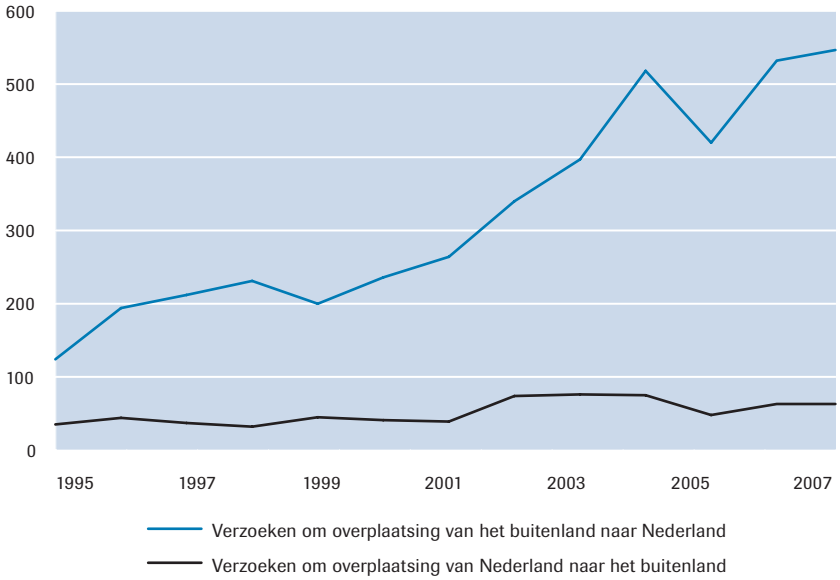

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel 6.8 in bijlage 4.
Bron: Directie Juridische & Operationele Aangelegenheden

Lang niet alle verzoeken worden gehonoreerd. In 1999 (het laatste jaar waarover dit gegeven bekend is) werden 83 gedetineerden in het kader van de WOTS naar Nederland overgebracht. Dit is 41% van het totale aantal verzoeken in 1999.

6.1.2 De tbs-sector

Tbs betekent terbeschikkingstelling. Tbs wordt alleen door de rechter opgelegd als er op een delict een maximumstraf van vier jaar of hoger staat en er is aangetoond dat iemand (deels) ontoerekeningsvatbaar is. Vaak is er dan sprake van een persoonlijkheidsstoornis en/of een ernstige psychische ziekte.
Het doel van de tbs-maatregel is bescherming van de samenleving tegen onaanvaardbare recidiverisico's. Op korte termijn gebeurt dat door iemand in te sluiten en op langere termijn door iemand te behandelen. Er bestaan twee soorten tbs: tbs met bevel tot verpleging en tbs met voorwaarden. Tbs met voorwaarden houdt in dat de veroordeelde onder voorwaarden vrijkomt. Een voorwaarde kan zijn dat hij of zij zich laat behandelen in een psychiatrisch ziekenhuis. Houdt hij/zij zich hier niet aan, dan kan de rechter op vordering van het Openbaar Ministerie de tbs met voorwaarden alsnog omzetten in tbs met verpleging.[3]

3 TBS in getal 2007, DJI Forensische zorg.

Van 2000 tot en met 2004 is er een toename te zien van het aantal keer dat tbs met voorwaarden is opgelegd. Na 2004 zet echter een daling in. In 2007 is het aantal keer dat tbs met voorwaarden is opgelegd gedaald tot 48 (zie tabel 6.10 in bijlage 4).
Het vervolg van deze paragraaf gaat over tbs met verpleging. Deze maatregel is bedoeld voor iemand aan wie het misdrijf niet (volledig) kan worden toegerekend, omdat hij of zij lijdt aan een persoonlijkheidsstoornis en/of psychische stoornis en de stoornis heeft bijgedragen aan het plegen van het delict. De maatregel wordt opgelegd voor twee jaar en kan telkens worden verlengd met één of twee jaar en vindt plaats in een Forensisch Psychiatrisch Centrum (FPC), ofwel een kliniek waar tbs-gestelden worden behandeld.[4] In de FPC's verblijven ook een beperkt aantal personen aan wie geen tbs is opgelegd. Dit zijn voornamelijk gedetineerden die door ernstige psychische stoornissen niet langer in het gevangeniswezen te handhaven zijn.

Ontwikkeling van instroom, uitstroom en capaciteit
Figuur 6.6 laat zien dat het aantal tbs-opleggingen al lange tijd aanzienlijk hoger is dan het aantal beëindigingen. Dit al jaren durende verschil tussen in- en uitstroom heeft ervoor gezorgd, dat het aantal lopende tbs-maatregelen bijna 2,5 keer zoveel is in 2007 als in 1995 (zie figuur 6.7).

Figuur 6.6 In- en uitstroom van tbr/tbs

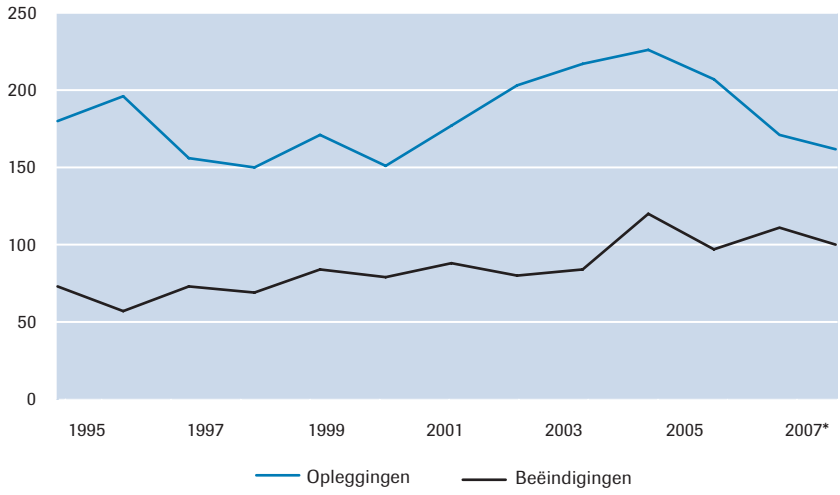

* De opleggingen in 2007 betreffen een voorlopig cijfer. Dit cijfer kan nog veranderen/toenemen als gevolg van na-ijleffect.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.10 in bijlage 4.
Bron: DJI

4 TBS in getal 2007, DJI Forensische zorg.

Figuur 6.7 Lopende tbs-maatregelen

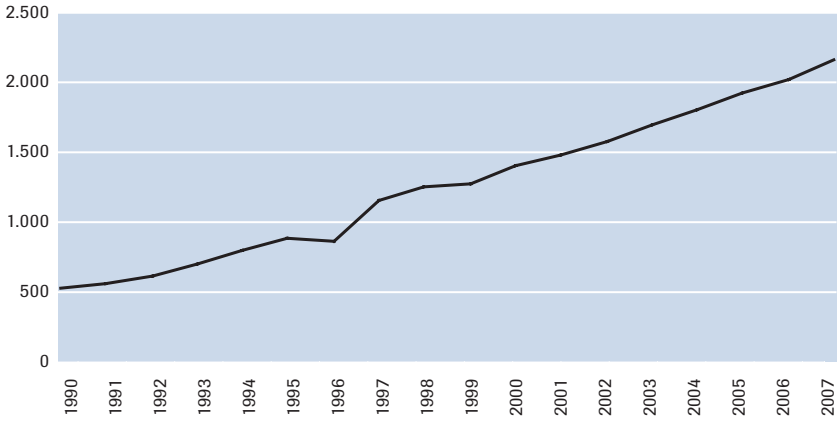

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.10 in bijlage 4.
Bron: DJI

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Fokkens (1997) kan, wanneer tbs in combinatie met een gevangenisstraf is opgelegd, een gedetineerde in beginsel al na het uitzitten van een derde deel van de strafduur van de gevangenisstraf geplaatst worden in een FPC. Formeel begint de tbs pas na twee derde van de uitgezeten strafduur. Hoewel de behandelcapaciteit in de Forensisch Psychiatrische Centra fors is uitgebreid – van 650 plaatsen in 1995 tot 1.850 plaatsen in 2007 – is er nog altijd sprake van een tekort. Het gevolg van het tekort uit zich in de zogeheten passantenproblematiek. Tbs-passanten zijn personen die na de aanvang van de termijn van terbeschikkingstelling verblijven in een HvB of een gevangenis, in afwachting op de daadwerkelijke plaatsing in een FPC. Na een jarenlange stijging van het gemiddeld aantal passanten tot ongeveer 210 passanten in 2005, schommelt dit aantal de laatste twee jaar rond de 150 (zie tabel 6.11 in bijlage 4).
De gemiddelde wachttijd van de tbs-passanten groeide licht in de periode 1995-1997: van ongeveer tien maanden tot één jaar. Vervolgens zet zich een daling in. In 2007 is de gemiddelde wachttijd van de passanten gedaald tot zeven maanden (zie tabel 6.11 in bijlage 4). De gemiddelde intramurale verblijfsduur is sinds 1995 toegenomen (zie tabel 6.12 in bijlage 4). De verblijfsduur van de personen die zijn uitgestroomd in het jaar 1995 kwam uit op gemiddeld 4,9 jaar, terwijl de verblijfsduur van het uitstroomcohort 2007 gemiddeld 7,7 jaar bedroeg. De berekeningswijze van de gemiddelde verblijfsduur van een uitstroomcohort is gelijk aan het rekenkundige gemiddelde van de duur van alle *beëindigde* behandelingen in een jaar, inclusief justitiabelen die zijn doorgestroomd naar proefverlof en/of voorwaardelijke beëindigingen. Aan deze eenvoudige berekeningswijze kleeft echter wel een bezwaar. Omdat de behandeltermijn van een tbs-gestelde pas kan worden vastgesteld bij beëindiging van zijn/haar tbs-maatregel of

bij aanvang van zijn proefverlof, blijft met deze trendanalyse buiten beeld dat het aantal tbs-gestelden dat naar verwachting niet of voorlopig niet vrijkomt, eveneens is toegenomen (o.a. de long-stay populatie).
Een andere manier voor het berekenen van de gemiddelde verblijfsduur gaat niet uit van uitstroomcohorten, maar van instroomcohorten, dus berekend over alle mensen die in een bepaald jaar instromen. Hoe recenter het instroomjaar, hoe meer behandelingen er op het meetmoment nog lopen en hoe moeilijker de gemiddelde verblijfsduur te voorspellen is. Maar voor de wat oudere instroomjaren kan een deel van de berekening worden gebaseerd op gegevens van patiënten die daadwerkelijk zijn uitgestroomd en hoeft alleen voor het deel dat niet is uitgestroomd een schatting te worden gemaakt. Na het schatten van deze duur kan vervolgens de totale gemiddelde verblijfsduur worden geraamd voor een geheel instroomcohort. Er zijn vele methoden waarmee men dergelijke schattingen kan maken. Op basis van deze berekeningen voorspelt DJI voor de personen die in de periode 1995-2000 zijn ingestroomd, een gemiddelde verblijfsduur die een paar jaar langer is dan de gemiddelde verblijfsduur van de meest recente uitstroomcohorten.
Ontvluchtingen uit een gesloten inrichting zijn sinds 2005 niet meer voorgekomen. Het aantal onttrekkingen is de laatste jaren steeds gedaald. In 2000 was er sprake van 90 onttrekkingen, in 2007 is dit aantal gedaald tot 30 (zie tabel 6.10 in bijlage 4).

Kenmerken van de tbs-populatie
Het Dr. F.S. Meijers Instituut heeft vanaf 1995 een bestand met gedetailleerde gegevens over de bevolking van de tbs-inrichtingen bijgehouden. Het op deze gegevens gebaseerde rapport 'De Terbeschikkingstelling in Maat en Getal' (Van Emmerik, 2001) presenteert een uitgebreide beschrijving van de tbs-populatie in de periode 1995-2000.
Deze kenmerken zijn over het algemeen redelijk constant gebleven na 2000. Uit gegevens die door DJI bij de FPC's worden verzameld (meting 2007) blijkt dat 94% van de tbs-populatie man is. De gemiddelde leeftijd is 39 jaar (zie tabel 6.13 in bijlage 4).[5]

Beëindiging van de tbs-maatregel
De tbs-maatregel kan in de meeste gevallen[6] door de rechter worden verlengd op vordering van de officier van justitie, na zwaarwegend advies van de behandelinrichting. Wanneer de rechter in afwijking van het advies

5 Voor de jaren 2006 en 2007 zijn een aantal achtergrondkenmerken zoals burgerlijke staat en opleidingsniveau niet bekend vanwege de slechte vulling van deze gegevens in het MITS-systeem. Voor een uitgebreidere beschrijving van kenmerken van de tbs-populatie tot en met 2005 wordt verwezen naar C&R 2006.

6 Verlenging is mogelijk 'als de veiligheid van anderen of algemene veiligheid van personen of goederen dat eist' (artikel 38d lid 2 Sr). Bovendien mag de totale duur van de tbs niet langer worden dan vier jaar, tenzij betrokkene is veroordeeld vanwege bepaalde omschreven (seksuele) geweldsmisdrijven (artikel 38e Sr).

van de behandelaars de tbs niet verlengt of de ovj tegen het advies van de behandelaars geen vordering doet, wordt gesproken van een contraire beëindiging.
Vanaf de invoering van de Wet Fokkens in oktober 1997 is *voorwaardelijke* beëindiging van de tbs door de rechter mogelijk. Hierbij wordt de behandeling gestopt terwijl de tbs doorloopt en bestaat de mogelijkheid voor een nieuwe last tot verpleging als niet aan de voorwaarden wordt voldaan of als ernstig gevaar voor recidive ontstaat. De reclassering is belast met de begeleiding van de tbs-gestelde en het toezicht op de naleving van de voorwaarden.

6.1.3 De Justitiële jeugdinrichtingen (JJI)

In deze paragraaf komt de tenuitvoerlegging van opgelegde sancties aan minderjarigen aan bod. Over het algemeen zal hier worden gesproken over 'jongeren'. Immers, wanneer betrokkenen zich bevinden in de fase van tenuitvoerlegging van de sanctie, is er vaak de nodige tijd verstreken sinds het plegen van het delict. Een deel van de betrokkenen is dan al meerderjarig.
De tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen vindt bij jongeren plaats in justitiële jeugdinrichtingen. In die jeugdinrichtingen verblijven niet alleen jongeren op strafrechtelijke titel, maar ook op civielrechtelijke gronden. Net als bij het gevangeniswezen kennen de justitiële jeugdinrichtingen ook verschillende instroomcategorieën. Er zijn preventieven, zelfmelders en arrestanten. Daarnaast zitten jongeren vast als gevolg van een opgelegde maatregel (plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel), onder toezicht stelling (OTS-maatregel) of voogdijmaatregel).

Opvanginrichtingen versus behandelinrichtingen
Ons land kent twee soorten justitiële jeugdinrichtingen: opvanginrichtingen en (open) behandelinrichtingen. Betrokkenen worden in een opvanginrichting geplaatst voor de tenuitvoerlegging van jeugddetentie[7] en voor het ondergaan van voorlopige hechtenis. Ook kunnen minderjarigen die zijn veroordeeld tot de maatregel 'plaatsing in een inrichting voor jeugdigen' (PIJ-maatregel) tijdelijk in een opvanginrichting verblijven, in afwachting van een plaats in een behandelinrichting. Naast deze strafrechtelijke plaatsingen dienen de opvanginrichtingen ook voor bewaring van (minderjarige) vreemdelingen en voor de crisisopvang van civielrechtelijk onder toezicht gestelden.
Een behandelinrichting is bestemd voor de opvoeding, verzorging en/of behandeling van jongeren aan wie een maatregel is opgelegd. Dat kan de

7 Deze is in 1995 in de plaats gekomen van de tuchtschoolstraf en de arreststraf uit het voormalige jeugdstrafrecht.

via het strafrecht opgelegde PIJ-maatregel[8] zijn, of een civielrechtelijke ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel. Eind 2007 bedroeg het aantal lopende PIJ-maatregelen 632, in 2000 ging het om 558 lopende PIJ-maatregelen (zie tabel 6.14 in bijlage 4).

Instroom in de justitiële jeugdinrichtingen
Tabel 6.15 in bijlage 4 geeft de instroom weer van jeugdigen die zijn ingestroomd in een JJI vanuit de vrije maatschappij of een politiecel. In het jaar 2007 zijn in totaal 4.580 jeugdigen ingestroomd, dit zijn er circa 200 minder dan het jaar ervoor.
De instroom in de opvanginrichtingen bedroeg bijna 2.760 jeugdigen. Het merendeel stroomde in op titel van voorlopige hechtenis (60%). In 1998 was het percentage jeugdigen dat instroomde op titel van voorlopige hechtenis een stuk hoger, namelijk 80%. Een kwart van de jeugdigen stroomde in met een OTS-maatregel. Dit is een stijging ten opzichte van 1998. In 1998 was dit percentage nog geen 10%. Een op tien gedetineerde jeugdigen onderging een jeugddetentie in de inrichting. Bijna 1% stroomde in met een PIJ-maatregel. Ruim 3% van de instroom betrof jeugdige vreemdelingen.
In de behandelinrichtingen (zowel open als gesloten) stroomden in 2007 totaal 120 jeugdigen in. Ruim 85% stroomde in met een OTS-maatregel. Nog geen 10% stroomde in met een PIJ-maatregel.

Doorstroom en uitstroom JJI's
Tabel 6.16 en tabel 6.17 in bijlage 4 geven de doorstroom en de uitstroom weer van jeugdigen uit de verschillende justitiële jeugdinrichtingen. In 2007 zijn er in totaal 685 jeugdigen doorgestroomd vanuit een opvanginrichting naar een gesloten of open behandelinrichting. Het gaat voornamelijk om jeugdigen met een OTS-maatregel. In hetzelfde jaar stroomden in totaal circa 3.820 jeugdigen uit een opvanginrichting naar de vrije maatschappij. Uit de behandelinrichtingen (zowel open als gesloten) stroomden ruim 600 jeugdigen uit. Open behandelinrichtingen zijn inrichtingen met een scholings- en trainingsprogramma (STP). Dit is een manier om jongeren al in de samenleving te plaatsen terwijl hun straf of maatregel nog niet is afgelopen. Het doel hiervan is de overgang van de inrichting naar de samenleving minder groot te maken, zodat de kans op een succesvollere integratie toeneemt. De jongeren kunnen buiten de inrichting bijvoorbeeld een opleiding volgen. Een tweede doelstelling is het verminderen van de druk op de capaciteit.

8 Voorheen, dat wil zeggen voor 1995, waren dit de maatregelen: plaatsing in een inrichting voor bijzondere behandeling (PIBB) en terbeschikkingstelling van de regering (jeugd-tbr).

Capaciteit van de justitiële jeugdinrichtingen
De capaciteit van de justitiële jeugdinrichtingen is in de afgelopen jaren flink gegroeid. Was de gemiddelde capaciteit in 1995 ruim 970 plaatsen, in 2007 was het aantal plaatsen 2.770 (zie tabel 6.18 in bijlage 4). Onderstaand volgt een uitsplitsing van de capaciteit en populatie naar type inrichting.

Capaciteit en populatie van de opvanginrichtingen
In 2007 was de capaciteit van de opvanginrichtingen 1.270 plaatsen (zie tabel 6.19 in bijlage 4). Dit is vier keer zoveel als in 1995.
Figuur 6.8 en tabel 6.19 laten zien hoe de bevolking van de opvanginrichtingen eruitziet. Doorgaans is de meest voorkomende verblijfstitel in een justitiële opvanginrichting de voorlopige hechtenis. Een verdachte kan in voorlopige hechtenis worden genomen wanneer hij/zij een ernstig strafbaar feit heeft gepleegd en de ovj een reële kans op herhaling en/of op onttrekking aan het strafproces aanwezig acht. De voorlopige hechtenis kan in principe ten uitvoer worden gelegd op elke plaats[9] die de kinderrechter – in de hoedanigheid van rechter-commissaris – daartoe geschikt acht, maar meestal gebeurt dit in een justitiële opvanginrichting. In 2007 zit 35% van de pupillen in de opvanginrichtingen op titel van voorlopige hechtenis. In 1995 was dit percentage aanzienlijk hoger, namelijk 70%. Het percentage jeugdigen dat is ingesloten vanwege een jeugddetentiestraf is 7%. De afgelopen jaren schommelde dit percentage rond de 10 à 15%. Het percentage jeugdigen met een strafrechtelijke maatregel is 8%. De afgelopen jaren is hier nauwelijks verandering in opgetreden.
Het aantal jeugdigen met een civielrechtelijke titel in een opvanginrichting bedraagt 50% in 2007. In 1995 was dit percentage nog circa 10%.
Het in 2001/2002 – in samenspraak tussen het ministerie van Justitie, de gezinsvoogdij en de DJI – gemaakte 'Convenant crisis OTS' heeft hieraan bijgedragen. Dit convenant voorziet onder meer in snellere plaatsing van onder toezicht gestelden (in crisissituaties) in opvanginrichtingen.

Sinds de inwerkingtreding van het 'nieuwe' jeugdstrafrecht in 1995 is er een verschuiving zichtbaar in de verdeling van de leeftijdscategorieën. Vooral het aandeel gedetineerden dat ouder is dan 18 jaar, is gegroeid: van 6% in 1995 naar 15% in 1998. Na 1998 blijft dit aandeel redelijk stabiel op 15%. Deze toename heeft uiteraard alles te maken met het feit dat een vrijheidsstraf volgens het minderjarigenstrafrecht sinds 1995 twee jaar als maximum heeft. Voor de invoering van deze 'jeugddetentie' was er de 'tuchtschoolstraf', die voor maximaal zes maanden kon worden opgelegd. In 2007 is er echter een afname te zien, het aandeel jeugdige gedetineerden in de leeftijd van 18 jaar en ouder in dit jaar is 12%.

9 Voorlopige hechtenis kan ook ten uitvoer worden gelegd in een particulier opvangtehuis, in het ouderlijk huis of elders. Nieuwe vormen van voorlopige hechtenis zijn elektronisch huisarrest en nachtdetentie.

Figuur 6.8 Verblijfstitel van de bevolking in de opvanginrichtingen

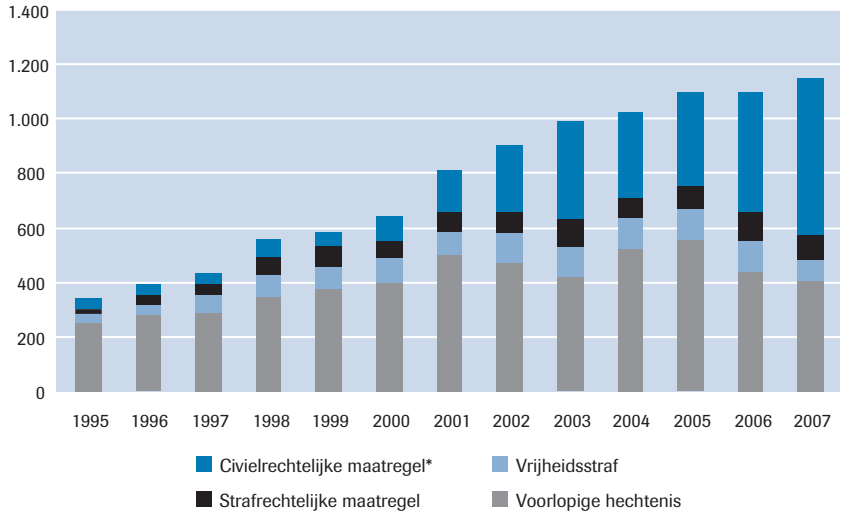

* De categorie civielrechtelijk omvat tevens de 'voortgezette hulpverlening', dat is de hulp aan ex-OTS- en ex-voogdijjongeren die na het bereiken van de 18-jarige leeftijd kiezen voor een verlenging van hun verblijf in de inrichting. Overigens is deze verblijfstitel met de inwerkingtreding van de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen op 1 september 2001 komen te vervallen.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.19 in bijlage 4.
Bron: DJI

Het aandeel allochtonen[10] in de instroom in opvanginrichtingen daalt na 1998 van 70% naar bijna 60% in 2007. Het aandeel meisjes in de opvanginrichtingen is de laatste jaren fors gegroeid: van 8% in 1995 naar 23% in 2007. De gemiddelde verblijfsduur schommelt in de periode 1995-2007 tussen de 2 en 2,5 maand.

Capaciteit en populatie van de behandelinrichtingen
Figuur 6.9 en tabel 6.20 in bijlage 4 schetsen een beeld van de capaciteit en bevolking van de behandelinrichtingen. De gemiddelde gerealiseerde capaciteit blijft stijgen, in 1995 was de capaciteit nog 606 plaatsen, in 2007 is het aantal plaatsen opgelopen tot 1.500 plaatsen.
De gemiddelde bezetting in 2007 lijkt echter iets te dalen. In dit jaar zaten er 1.280 jeugdigen in een behandelinrichting. In 2006 was de gemiddelde bezetting ongeveer 1.320 jeugdigen. Circa 500 jeugdigen zaten vast op strafrechtelijke titel in een behandelinrichting en 780 jeugdigen hadden een civielrechtelijke titel.
In 2007 verbleef bijna twee op de drie jongeren in de behandelinrichtingen op civielrechtelijke gronden (een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing of een voogdijstelling). De afgelopen jaren is dit percentage nagenoeg

10 'Allochtoon' is hier gedefinieerd als een jongere die in het buitenland is geboren, of waarvan een of beide ouders buiten Nederland is geboren.

hetzelfde gebleven. Ruim een derde van de jongeren verbleef op strafrechtelijke gronden in de behandelinrichtingen. Het aandeel meisjes in de behandelinrichtingen blijft de laatste paar jaar schommelen rond 30%. Het aantal jongeren in de behandelinrichtingen in de leeftijd van 18 jaar en ouder is echter flink toegenomen in de periode 1995-2007. In 1995 was dit percentage 18% en in 2007 is dit circa 30%. De stijging in deze leeftijdsgroep is ook te zien bij de opvanginrichtingen. Maar bij de opvanginrichtingen is deze stijging minder fors. De gemiddelde verblijfsduur in een behandelinrichting in 2007 bedroeg ongeveer 15 maanden. In 1995 was de gemiddelde verblijfsduur net iets meer dan een jaar.

Figuur 6.9 Verblijfstitel van de bevolking in de behandelinrichtingen

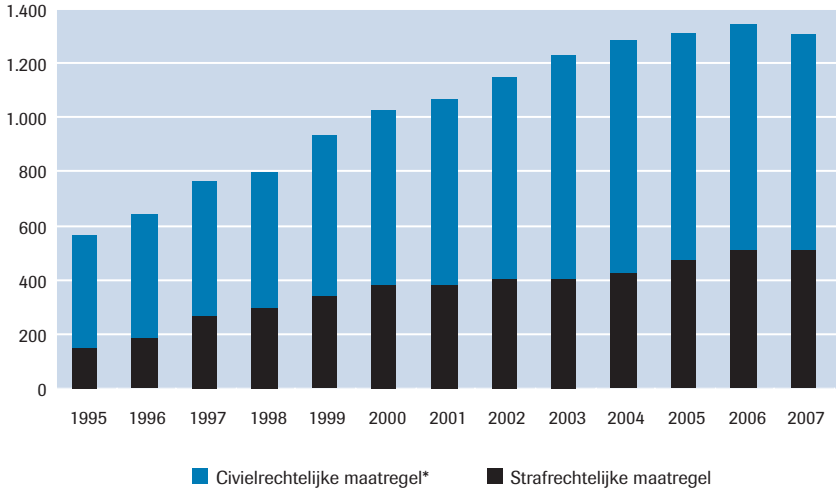

* De categorie civielrechtelijk omvat tevens de 'voortgezette hulpverlening', dat is de hulp aan ex-OTS- en ex-voogdijjongeren die na het bereiken van de 18-jarige leeftijd kiezen voor een verlenging van hun verblijf in de inrichting. Overigens is deze verblijfstitel met de inwerkingtreding van de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen op 1 september 2001 komen te vervallen.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.20 in bijlage 4.

Bron: DJI

6.2 Tenuitvoerlegging van vrijheidsbeperkende sancties

Naast *vrijheidsbenemende* sancties, die intramuraal ten uitvoer worden gelegd, worden *vrijheidsbeperkende* sancties onderscheiden. In deze paragraaf komen de tenuitvoerlegging van de taakstraffen bij meerder- en minderjarigen door de reclassering (paragraaf 6.2.1) en de Raad voor de Kinderbescherming (paragraaf 6.2.2) aan bod. Voor de volledigheid wordt ook aandacht besteed aan de Halt-afdoening en de Stop-reactie (paragraaf 6.2.3), hoewel deze wijzen van afdoening geen rechterlijke afdoening maar een politiële afdoening zijn.

6.2.1 Tenuitvoerlegging taakstraffen meerderjarigen[11]

Taakstraffen voor meerderjarigen worden ten uitvoer gelegd onder de verantwoordelijkheid van het OM. De uitvoering berust bij de reclassering. Met ingang van 1 februari 2001 worden de taakstraffen (vonnissen door de rechter en transacties door het OM) voor meerderjarigen naar het CJIB gestuurd. Door het Landelijk Coördinatiepunt Arrestatiebevelen (LCA) van het CJIB worden de opdrachten aan de reclasseringsorganisaties verstuurd en de uitvoeringstermijnen bewaakt.
De reclassering kent drie uitvoeringsorganisaties. De grootste uitvoeringsorganisatie is Reclassering Nederland (voorheen Stichting Reclassering Nederland). De Stichting Verslavingsreclassering GGZ en het Leger des Heils zijn de andere twee uitvoeringsorganisaties van de reclassering. De gegevens[12] van de drie uitvoeringsorganisaties in deze paragraaf zijn aangeleverd door de Reclassering Nederland.

Populatie Reclassering
Tabel 6.21 in bijlage 4 geeft een overzicht van de totale populatie reclassanten over de periode 2003-2007. Het aantal reclassanten in 2007 bedroeg 72.200, een stijging van bijna 6.000 ten opzichte van 2006. De populatie bestaat voor 85% uit mannen. De laatste paar jaren is hier nauwelijks verandering in gekomen. Ruim een derde van de populatie komt bij de reclassering voor het plegen van een geweldsdelict, een kwart voor het plegen van een vermogensdelict.

Afgeronde toezichten
Tabel 6.22 in bijlage 4 geeft het aantal afgeronde, afgebroken en niet gestarte toezichten weer per reclasseringsorganisatie. Een toezicht is gestructureerde controle en begeleiding van een dader of verdachte door de reclassering. Het doel is ervoor te zorgen dat de opgelegde justitiële beslissing door de dader wordt uitgevoerd onder begeleiding van de reclassering (zie ook hoofdstuk 2).
In totaal zijn er ruim 13.000 opdrachten voor de uitvoering van toezichten gegeven in 2007, ongeveer 2,5 keer zoveel ten opzichte van 2002. Het Leger des Heils, de kleinste uitvoeringsorganisatie van de reclassering, rondde 670 toezichten positief af.[13] Reclassering Nederland rondde in totaal bijna 4.600 toezichten positief af en de Stichting Verslavingsreclassering rondde in dit zelfde jaar ongeveer 2.000 toezichten af. Het totaal aantal niet gestarte toezichten was 12% in 2007. Ongeveer een derde van de gestarte toezichten werd afgebroken in dit jaar.

11 Met dank aan Annemarieke van Egeraat, werkzaam bij Reclassering Nederland, voor haar bijdrage en de levering van gegevens.
12 Alle drie de reclasseringsorganisaties gebruiken hetzelfde cliëntvolgsysteem.
13 Een toezicht wordt als positief afgerond beschouwd, wanneer aan opgelegde voorwaarden en afspraken is voldaan.

Ontwikkeling voltooide taakstraffen
Figuur 6.10 toont het totale aantal voltooide taakstraffen van de drie reclasseringsorganisaties in de periode 2002-2007. In 2002 was het totaal aantal voltooide taakstraffen 18.100, in 2007 is dit aantal met 32.945 voltooide taakstraffen bijna twee keer zo hoog. Alleen in 2006 is het aantal voltooide taakstraffen iets meer geweest, namelijk 33.345.

Figuur 6.10 Totale aantal voltooide taakstraffen van de drie reclasseringsorganisaties

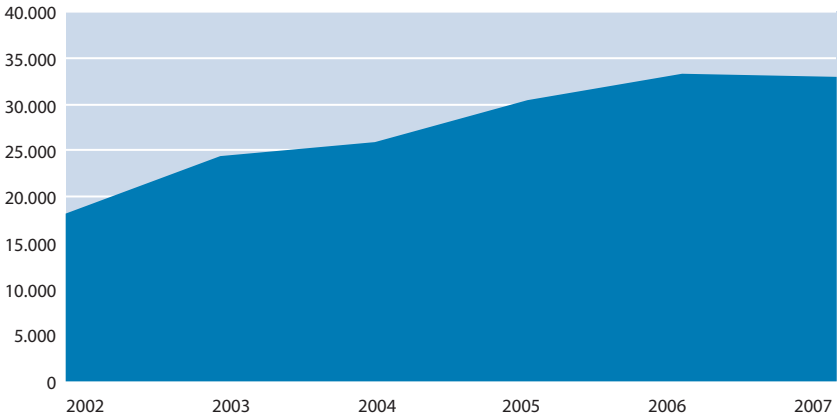

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.23 in bijlage 4.
Bron: RN

Wanneer een taakstraf mislukt, bijvoorbeeld omdat betrokkene zich niet aan de afspraken houdt tijdens de uitvoering van de taakstraf, kan deze in opdracht van het OM worden omgezet in vervangende hechtenis. Een andere mogelijkheid is dat de zaak teruggaat naar het OM dat de zaak dan opnieuw beoordeelt (zie ook verderop in deze paragraaf).
De meeste taakstraffen worden doordeweeks uitgevoerd, maar ook in het weekend worden taakstraffen ten uitvoer gelegd. De meerderheid van de taakstraffen wordt uitgevoerd in projecten die extern beheerd worden. Figuur 6.11 geeft een beeld van de aard van de werkzaamheden die taakgestraften in 2007 uitvoerden. Het merendeel betreft een combinatie van verschillende werkzaamheden als huishoudelijk werk, onderhoudswerkzaamheden en bijvoorbeeld tuinonderhoud.

Figuur 6.11 Typen werkzaamheden werkstrafprojecten in 2007

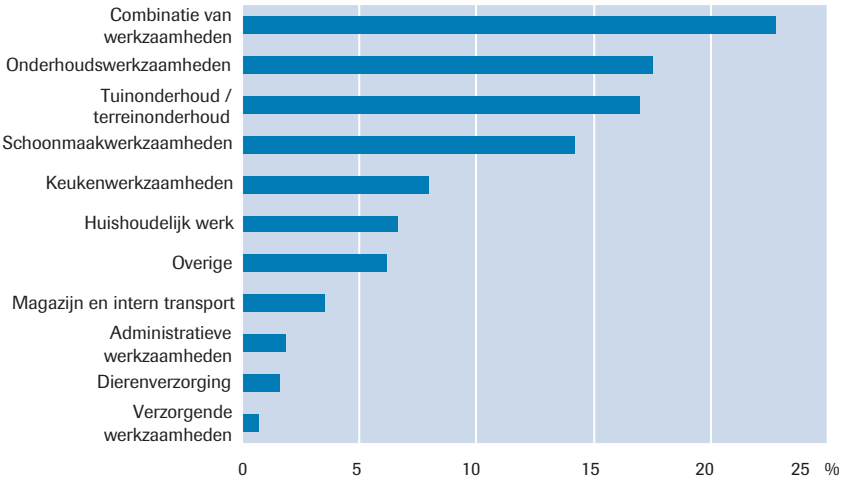

Bron: RN

Werk- en leerstraffen

Een taakstraf bestaat uit een werkstraf, een leerstraf of een combinatie hiervan.

In tabel 6.24 in bijlage 4 is een overzicht gegeven van het aantal taakstraffen uitgesplitst naar reclasseringsorganisatie en soort taakstraf. Het gaat hier om zowel afgeronde als afgebroken taakstraffen. Dus ook taakstraffen die voortijdig zijn beëindigd, bijvoorbeeld als de reclassant de afspraken niet nakomt. In 2007 was het totale aantal taakstraffen circa 35.700, in 2002 waren dat er nog 20.200. Hiervan was 96% een werkstraf en 4% een leerstraf. Combinaties van werk- en leerstraffen kwamen in 2007 heel weinig voor. De terugloop van het aantal leerstraffen ten opzichte van voorgaande jaren is het gevolg van een beleidswijziging binnen Reclassering Nederland. In plaats van leerstraffen biedt de reclassering steeds vaker erkende gedragsinterventies aan. In de toekomst is het de bedoeling dat de leerstraffen volledig plaatsmaken voor erkende gedragsinterventies. De reclassering adviseert rechters ook minder vaak om leerstraffen op te leggen. Het is nog niet zo dat alle benodigde interventies erkenning hebben gekregen, zodat Reclassering Nederland helemaal zonder de leerstraffen kan, maar het aantal uitgevoerde leerstraffen loopt terug.

Ruim 80% van de werkstraffen werd ten uitvoer gelegd door Reclassering Nederland. Van de taakstraffen werd 14% uitgevoerd door de Stichting Verslavingsreclassering. De overige werkstraffen werden uitgevoerd door het Leger des Heils. De meeste leerstraffen werden eveneens door Reclassering Nederland uitgevoerd (45%). Bij de GGZ en het Leger des Heils is dit percentage respectievelijk 34% en 21%.

Gemiddeld gezien, duurde een werkstraf in 2007 72 uur. In voorgaande jaren was de gemiddelde duur voor een werkstraf iets hoger, in 2002 ging het gemiddeld om 84 uur. Voor een leerstraf werd gemiddeld 30 uur opgelegd, ook dit is een afname vergeleken met voorgaande jaren. Een combinatie van een werk- en leerstraf duurt gemiddeld 96 uur.

De RISc, Recidive Inschattingsschalen
Vanaf 2005 wordt de RISc gebruikt bij de drie reclasseringsorganisaties (3RO). De RISc staat voor Recidive Inschattingsschalen. Het is het diagnose-instrument van de 3RO dat wordt gebruikt om het recidiverisico bij reclassanten in te schatten. De RISc wordt ingezet bij het voorbereiden van rapportages (advies-, voorlichtings- en maatregelrapporten), maar ook bij specifieke dadergroepen waarvoor regionaal afspraken zijn gemaakt om de RISc af te nemen. De RISc wordt dus afgenomen bij een deel van de justitiabelen die met de reclassering in aanraking zijn gekomen.
Tabel 6.25 in bijlage 4 geeft de RISc-populatie van de reclassering in 2007 weer. Totaal ging het om 13.560 personen. Hiervan is 90% man. Hierbij moet bedacht worden dat de verdeling over mannen en vrouwen niets zegt over het aantal unieke personen, maar over het aantal mannen en vrouwen waarbij een RISc is afgenomen, dat kan dus ook een herdiagnose zijn bij eenzelfde persoon. Het aantal herdiagnoses is 359 in 2007, dat is 2,5%. Het gaat hier om aangetroffen problematiek, daarvoor is iedere RISc-afname belangrijk.
Van de personen bij wie de RISc is afgenomen, is 78% nooit dakloos geweest. In 11% van de gevallen is iemand voor een periode van maximaal zes maanden dakloos geweest. Van de totale groep is 10% langer dan zes maanden dakloos geweest.
Ongeveer de helft van de totale groep heeft een opleiding gevolgd en afgerond met een diploma, die toegang geeft tot de arbeidsmarkt. In 30% van de gevallen was er wel een opleiding gevolgd, maar deze was niet afgerond met een diploma, en was er geen toegang tot de arbeidsmarkt. Bijna één op de vijf personen is ongeschoold of heeft de basisschool, dan wel speciaal onderwijs al dan niet afgerond. Tijdens de schoolperiode heeft iets minder dan een kwart van de totale groep vaak gespijbeld, geen diploma's gehaald of geen vervolgonderwijs gevolgd. 12% is analfabeet.
Bijna de helft van de personen bij wie de RISc is afgenomen heeft werkervaring. In de huidige werksituatie is ruim een derde van de totale groep werkloos of niet beschikbaar voor werk. Bij de vrouwen is bijna de helft werkloos of niet beschikbaar voor werk.

6.2.2 Tenuitvoerlegging taakstraffen minderjarigen

De Raad voor de Kinderbescherming speelt een belangrijke, coördinerende rol bij de tenuitvoerlegging van taakstraffen bij minderjarigen. Als de officier van justitie of de rechter een jongere een taakstraf heeft opge-

legd, wordt de Raad hiervan op de hoogte gesteld. De Raad zoekt geschikte plaatsen waar de werk- en leerstraffen kunnen worden uitgevoerd, en ziet erop toe dat de jongeren de opgelegde straf ook daadwerkelijk uitvoeren. De tenuitvoerlegging van werkstraffen vindt plaats bij niet-commerciële organisaties, zoals stichtingen, gemeentelijke instellingen en dergelijke. Een werkstraf kan, naast het werken bij een niet-commerciële instelling, ook het herstellen van de schade die de jongere heeft veroorzaakt, behelzen. Deze variant komt echter zelden voor. Bij een leerstraf gaat het om een training of een cursus. Een taakstraf van 100 uur of minder moet binnen zes maanden zijn afgerond. Een taakstraf van 100 uur of meer binnen een jaar.
Wanneer de jongere zich niet aan de regels houdt, zal de begeleider op de werk- of leerplaats dit melden aan de coördinator taakstraffen van de Raad. Er volgt dan een waarschuwing. Wanneer de jongere daarna weer in de fout gaat, wordt de taakstraf stopgezet en volgt hierover berichtgeving naar de ovj. In het geval de taakstraf was opgelegd door de rechter, kan de ovj de tenuitvoerlegging van de vervangende jeugddetentie bevelen. Wanneer de mislukte taakstraf was overeengekomen met de ovj, zal de officier de jongere alsnog vervolgen. Op basis van de gegevens van de Raad voor de Kinderbescherming kan het volgende beeld worden geschetst.
De taakstraf heeft sinds het begin van zijn bestaan (1983, toen nog 'alternatieve sanctie' genoemd) een sterke groei doorgemaakt. In 1995 werden 4.500 taakstraffen opgelegd, in 2007 bedroeg het aantal gestarte taakstraffen 23.600. Het aantal mislukte taakstraffen bedraagt 4.400 in 2007. In de periode 1998-2007 is het aantal afgesloten taakstraffen meer dan verdubbeld. Een relatief sterke groei is te zien bij de werkstraffen (zie tabel 6.26 in bijlage 4).
Van de in 2007 afgesloten taakstraffen was 80% een werkstraf, 13% een leerstraf en 6% een combinatiestraf. Het mislukkingspercentage van taakstraffen is met 18% in 2007 net zo hoog als in 1998. Maar vergeleken met de drie voorgaande jaren is dit percentage 4% hoger (zie tabel 6.27 in bijlage 4).
Het aantal opgelegde uren voor een combinatiestraf (leer- en werkstraf) is relatief hoog: gemiddeld 67 uur in 2007. Dit is overigens wel lager dan in 2004, toen was het gemiddelde aantal opgelegde uren voor een combinatiestraf 84 uur. Werkstraffen hebben een gemiddelde duur van 32 uur in 2007. Voor leerstraffen is dat 30 uur in dit jaar. De laatste paar jaar is hier nauwelijks verandering in opgetreden.
In 2007 werd 2% van de werkstraffen uitgevoerd door de (jeugd)reclassering. De jeugdreclassering wordt met name ingeschakeld bij jongeren met problemen die de kans op een criminele carrière vergroten, maar die niet voortkomen uit de opvoedingssituatie. Hierbij kan worden gedacht aan drugsgebruik, veelvuldig spijbelen, criminele vrienden en zwerfgedrag. Leerstraffen worden aanzienlijk minder vaak overgedragen aan de jeugdreclassering.

In 2007 zijn ongeveer 12.600 overeengekomen taakstraffen afgesloten die waren 'opgelegd' door de ovj (officiersmodel), en 11.000 taakstraffen die waren opgelegd door de rechter (rechtersmodel). De taakstraffen volgens het officiersmodel onderscheiden zich van die volgens het rechtersmodel, doordat ze gemiddeld relatief kort zijn, vaak een werkstraf zijn en zelden een combinatiestraf, en doordat ze een laag mislukkingspercentage kennen. Uitsplitsing naar het delict waarvoor de jongeren zijn gestraft, leert dat het merendeel van de taakstraffen is opgelegd vanwege vernieling en openbare orde (33%), (gekwalificeerde) diefstal (27%), en mishandeling (14%) (zie tabel 5.33 in bijlage 4). Overigens is uit deze cijfers niet af te leiden of de taakstraf in combinatie met enige andere straf werd opgelegd, bijvoorbeeld een jeugddetentie.

6.2.3 Halt-afdoening en Stop-reactie[14]

Zoals al in hoofdstuk 2 is vermeld, is de Halt-afdoening een (voorwaardelijke) sepotbevoegdheid van de politie, onder verantwoordelijkheid van het OM. Voor een gedetailleerde beschrijving van de Halt-afdoening en de Stop-reactie wordt verwezen naar hoofdstuk 2.
Per jaar wordt gemiddeld de helft van de jongeren die de politie aanhoudt naar een Halt-bureau verwezen voor een Halt-afdoening (12-18 jaar) of een Stop-reactie (jonger dan 12 jaar). In totaal kwamen er in 2007 23.340 Halt-verwijzingen bij de Halt-bureaus binnen. Van de verwijzingen werd 4% niet in behandeling genomen en dus niet afgedaan. Van de verwijzingen die wel in behandeling zijn genomen, was 90% van alle afdoeningen geslaagd. Het aantal Stop-verwijzingen bedroeg 2.020. Van de verwijzingen die in behandeling werden genomen, was 73% geslaagd. 9% werd niet in behandeling genomen.
Jongeren worden overwegend voor vermogensdelicten (32%), vernieling (20%) en vuurwerkdelicten (23%) naar een Halt-bureau doorverwezen. Ongeveer de helft van de zogenoemde niet-Haltwaardige delicten zijn afdoeningen in verband met schoolverzuim. Ook bij de Stop-reactie maken de meeste jongeren zich schuldig aan vermogensdelicten(24%), vernieling (23%) en vuurwerkdelicten (33%). Meer jongens (78% in 2007) dan meisjes worden naar een Halt-bureau doorverwezen. Bij de jongens gaat het vooral om vernieling en vermogens- en vuurwerkdelicten. Bij de meisjes gaat het meestal om vermogensdelicten als winkeldiefstal. Het merendeel van de jongeren die een Halt-afdoening hebben uitgevoerd, is 14 of 15 jaar (46%). Bij de Stop-reactie is het merendeel 11 jaar. Eén op de vijf jongeren met een Halt-afdoening is van allochtone afkomst (hiervan is circa 10% van de tweede generatie), veelal jongeren van Marokkaanse afkomst. Bij de Stop-reactie is het percentage allochtone jongeren nog iets hoger. Ook hier gaat het vooral om jongeren van Marokkaanse afkomst.

14 Bron: Jaarbericht Halt-sector 2007.

6.3 Tenuitvoerlegging financiële sancties en maatregelen

6.3.1 Geldboetes

Naast de vrijheidsbenemende straffen en vrijheidsbeperkende straffen kunnen ook financiële sancties, zoals een geldboete worden opgelegd. Deze paragraaf beschrijft de tenuitvoerlegging van financiële sancties en maatregelen.
De gegevensbestanden over inning van geldboetes maken geen onderscheid tussen misdrijven en overtredingen. Anders dan elders in dit rapport beschrijft deze paragraaf ook overtredingen. Administratiefrechtelijke afdoeningen van verkeersvoorschriften blijven hier buiten beschouwing.

Het inningsproces[15]
De inning van de door de rechter opgelegde boetes wordt sinds eind 1994 verzorgd door het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB). Bij het onherroepelijk worden van een boetevonnis vindt een elektronische melding aan het CJIB plaats. Het CJIB zal hierop een verzoek tot betaling richten aan de veroordeelde. Wanneer de veroordeelde hier niet op reageert, onderneemt het CJIB actie om het vonnis persoonlijk aan de veroordeelde te doen overhandigen (betekenen). Mocht het adres van de veroordeelde onbekend zijn, dan wordt de zaak opgenomen in het opsporingsregister (OPS).
Na de betekening volgt opnieuw een aanschrijving. Wanneer dit niet binnen de gestelde termijn tot betaling leidt, wordt het boetebedrag van rechtswege verhoogd met € 10 en wordt een aanmaning verstuurd. Wanneer ook daarop niet wordt gereageerd, wordt een tweede aanmaning verstuurd en het bedrag wordt wederom verhoogd, nu met 20% en met een minimum van € 20. Wordt de boete daarna nog niet voldaan, dan wordt een dwangbevel uitgevaardigd en een gerechtsdeurwaarder ingeschakeld. Wanneer ook de gerechtsdeurwaarder niet slaagt, wordt een arrestatiebevel uitgezet bij de politie. Na arrestatie wordt de betrokkene voor de keuze gesteld: betalen of zitten. Het CJIB handelde in 2006 200.000 boetevonnissen af (misdrijven en overtredingen): in 65% van de afgedane zaken werd betaald (met een totaalbedrag van € 51 miljoen), 4% eindigde met gratie of appel/cassatie en 13% van alle afdoeningen werd met vervangende hechtenis afgedaan.[16] Van de boetevonnissen werd 18% oninbaar verklaard door onder meer executieverjaring.
Het aantal boetevonnissen dat binnen één jaar werd betaald in 2007, is 60%. Sinds 1995 is dit percentage nauwelijks veranderd, alleen eind jaren negentig en in 2006 was het percentage boetevonnissen dat binnen één

15 Bron: Jaarbericht CJIB, 2006.
16 Waarbij voor € 25 één dag hechtenis wordt gerekend.

jaar werd afgedaan hoger, namelijk 65% (zie tabel 6.31 in bijlage 4). Overigens betreffen deze gegevens het totale aantal boetes, inclusief boetes aan minderjarigen en rechtspersonen.
Van de in 2007 te innen boetes is 95% opgelegd aan meerderjarigen, ruim 3,5% aan minderjarigen en nog geen 1% aan rechtspersonen. Met de in 2007 ter inning aan het CJIB aangemelde boetes was een totaalbedrag gemoeid van € 67 miljoen. Hiervan was bijna € 60 miljoen opgelegd aan meerderjarigen, ruim € 0,5 miljoen aan minderjarigen en ongeveer € 6 miljoen aan rechtspersonen (tabel 6.27 in bijlage 4). De meeste boetes worden opgelegd door de kantongerechten (zie figuur 6.12).

Figuur 6.12 Bij het CJIB ter inning binnengekomen boetevonnissen naar rechtsprekend forum, 2007

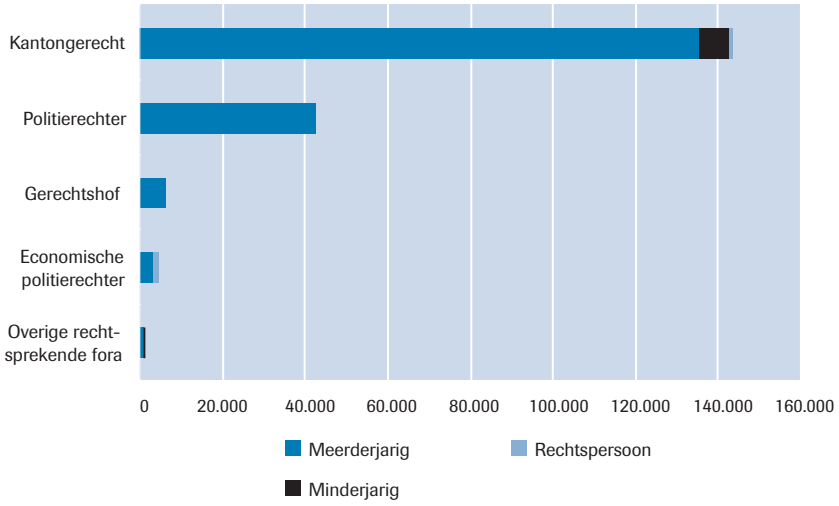

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 6.28 in bijlage 4.
Bron: CJIB

Door de kantonrechter en economische politierechter opgelegde boetes betreffen in overgrote meerderheid *overtredingen*. De politierechter en meervoudige kamer behandelen in de regel *misdrijfstrafzaken*. Het gemiddelde bij natuurlijke meerderjarige personen te innen bedrag in 2007 was € 319. Bij minderjarigen was dit € 113. Voor rechtspersonen was het gemiddeld te innen bedrag € 2.595.
Het aantal boetevonnissen afgedaan door de enkel- en meervoudige kamer voor meerderjarigen is in 2007 respectievelijk 3 en 443. In 2004 was dit aanzienlijk hoger. Toen waren 1.151 boetevonnissen afgedaan door de enkelvoudige kamer en 1.182 boetevonnissen door de meervoudige kamer. Het gerechtshof daarentegen deed 28 boetevonnissen af in 2004, ten opzichte van 6.384 in 2007. De afname van het aantal boetevonnissen na

2005 door de enkel- en meervoudige kamer en de toename van het aantal boetevonnissen door het gerechtshof komt doordat kantonzaken in hoger beroep tegenwoordig worden afgedaan door het gerechtshof.

6.3.2 Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

De 'pluk-ze'-wetgeving, waarbij oplegging van de maatregel van ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel door de rechter mogelijk werd, is in 1993 van kracht geworden (zie ook hoofdstuk 2). Vanaf 1996 is de tenuitvoerlegging formeel aan het CJIB opgedragen, en ligt de verantwoordelijkheid bij de landelijk executie-officier.[17] Het aantal ontnemingsmaatregelen, afgedaan door het CJIB in 2007, is ongeveer 1.350. In 1995 waren dit er nog maar 40 (zie tabel 6.30 in bijlage 4).
De maatregel tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel is het sluitstuk van het traject van de financiële recherche. In dat traject zijn er meer mogelijkheden om het beoogde doel te bereiken: een deel van de ontnemingszaken wordt door het OM afgedaan met een schikking of een transactie. Bij het beslag speelt de Dienst der Domeinen (zie ook paragraaf 6.4.2) een belangrijke rol, die in de meeste gevallen als bewaarder optreedt en de goederen veilt als tot 'uitwinning' wordt overgegaan.

Inning van ontnemingsmaatregelen door het CJIB[18]
Het proces van inning en incasso door het CJIB start met een verzoek aan de veroordeelde om het opgelegde bedrag te voldoen binnen 30 dagen of met conservatoir beslag. In het geval van conservatoir beslag wordt eerst geprobeerd de vordering te voldoen uit de opbrengst van dit beslag; de veroordeelde krijgt hiervoor een betalingsaanbod. Wanneer de veroordeelde akkoord gaat, wordt de opbrengst van het beslag afgetrokken van de openstaande vordering. Wordt niet aan het verzoek voldaan met betaling of toestemming, dan wordt een dwangbevel uitgevaardigd en wordt de incasso in handen van een gerechtsdeurwaarder gegeven. Deze zal altijd eerst een eventueel conservatoir beslag 'uitwinnen', en vervolgens het nog openstaande bedrag proberen te verhalen op de overige bezittingen. Bieden de bezittingen van de veroordeelde geen verhaal, dan wordt doorgaans de tenuitvoerlegging aangehouden. Vervangende hechtenis wordt alleen bij uitzondering ten uitvoer gelegd na een beslissing van de landelijke executie-officier. Aannemelijk moet dan zijn dat de veroordeelde wel kan, maar niet wil betalen. Als de genoemde activiteiten geen resultaat hebben, wordt de zaak aangehouden en wordt periodiek onderzoek gedaan naar hoe het bedrag kan worden verhaald.
De tenuitvoerlegging van ontnemingsmaatregelen is een moeizame zaak; het proces van inning duurt vaak veel langer dan bij boetevonnissen. Van

17 Executierichtlijn Ontnemingsmaatregelen, 4 oktober 1995, Stcrt. 1995, 246.
18 Bron: Jaarbericht CJIB, 2006.

de in 2007 gerealiseerde ontnemingen werd ruim 47% pas na anderhalf jaar geïnd (zie tabel 6.30 in bijlage 4). Dat de tenuitvoerlegging van ontnemingsmaatregelen langer duurt, blijkt ook uit de toenemende werkvoorraad. Deze bedroeg op 31 december 2007 bijna 5.000 maatregelen, dit bij een instroom van 1.700 'ter executie aangeboden' ontnemingen en een gerealiseerd aantal van 1.400 ontnemingen in 2007. Het totaalbedrag dat gemoeid is met de inning van ontnemingsmaatregelen, bedroeg bijna € 19 miljoen in 2007. In 1995 was dit bedrag ruim een half miljoen.

6.3.3 Schadevergoeding

Sinds de invoering van de Wet Terwee in 1995 kan de rechter een schadevergoedingsmaatregel opleggen. Sinds medio 1996 is het CJIB belast met de inning van de schadevergoeding. Het aantal schadevergoedingen aangeboden aan het CJIB bedroeg in 1996 nog 1.250. In 2007 is dit tien keer zoveel (zie tabel 6.31 in bijlage 4).
De inningsprocedure lijkt op de procedure die gevolgd wordt bij de inning van boetes door het CJIB. De veroordeelde ontvangt van het CJIB een aanschrijving met verzoek tot betaling, eventueel gevolgd door een eerste en een tweede aanmaning, inclusief wettelijke verhogingen. Volgt ook op de tweede aanmaning geen betaling, dan wordt een dwangbevel uitgevaardigd, waarna een deurwaarder de schade tracht te verhalen op de goederen van de veroordeelde. Als verhaal niet mogelijk blijkt, kan een arrestatiebevel worden uitgevaardigd om de vervangende hechtenis ten uitvoer te leggen. In tegenstelling tot de vervangende hechtenis bij boete blijft daarbij de betalingsverplichting van de veroordeelde bestaan. Het initiële vorderingsbedrag Terwee bedroeg ruim 22 miljoen euro in 2007. In 1996 was dit bedrag nog geen miljoen. Het overgrote deel van de schadevergoedingsmaatregelen dat in 2007 door het CJIB werd afgedaan, eindigde in een betaling (80%). Het aandeel vervangende hechtenissen als percentage van het aantal afdoeningen is 16% in 2007. In 1996 was dit nog 2% (zie tabel 6.32 in bijlage 4).

6.3.4 Inning van transacties

Sinds 1 maart 2000 int het CJIB alle transacties. Het betreft hier in meerderheid transacties naar aanleiding van een *overtreding*. Overtredingen vallen eigenlijk buiten het bereik van dit rapport, maar omdat de cijfers niet kunnen worden uitgesplitst naar overtredingen en misdrijven komen ze hier toch in beeld. Drie op de vier transacties in 2007 zijn afkomstig van de politie (politietransacties). De overige transacties komen van het OM (16%), de Rijksdienst voor Wegverkeer (RDW, 8%) en enkele andere instanties, zoals het Wetterskip Fryslân en de douane Schiphol (0,1%).
Dit beeld is de laatste paar jaar vrij stabiel. Bij het CJIB kwamen in 2007 620.000 transacties ter behandeling binnen en werden 625.000 transacties

afgehandeld. In dit jaar incasseerde het CJIB totaal € 77 miljoen op grond van transacties. Van het aantal afgehandelde transacties was voor 60% betaling het resultaat, 10% eindigde in een sepot en 30% werd op overige wijze afgedaan (zie tabel 6.33 in bijlage 4).
Bij transacties afkomstig van de politie of de RDW wordt gekeken of de zaak 'recidivegevoelig' is, zoals het geval is bij overtredingen onder invloed van alcohol of grote snelheidsovertredingen. In die gevallen doet het CJIB navraag bij de Justitiële Documentatie. Wanneer blijkt dat er sprake is van recidive, zal het CJIB de zaak overdragen aan het arrondissementsparket voor verdere behandeling. Als de verdachte in aanmerking komt voor een politietransactie, krijgt hij een acceptgiro toegestuurd. Betaalt de verdachte niet of komt de verdachte niet in aanmerking voor een politietransactie, dan wordt een OM-transactie via een acceptgiro toegestuurd. Het bedrag is dan vaak 20% tot 25% hoger dan het bedrag van de politietransactie. Wanneer dit niet tot betaling leidt, wordt de zaak overgedragen aan het arrondissementsparket.

6.4 Tenuitvoerlegging overige sancties en maatregelen

6.4.1 Ontzegging van de rijbevoegdheid

Tenuitvoerlegging van de ontzegging van de rijbevoegdheid houdt in dat het rijbewijs wordt ingenomen of ingevorderd en dat een mutatie wordt doorgevoerd in het Centraal Register Rijbewijzen (CRR). De mutatie wordt uitgevoerd door de politie of door het parket, die daartoe een rechtstreekse verbinding hebben met het CRR. Tenuitvoerlegging van de ontzegging is dus vooral een administratieve handeling. Cijfers over het aantal mutaties zijn niet bekend. Wel is bekend dat het aantal in eerste aanleg door de rechter opgelegde (deels) (on)voorwaardelijke ontzeggingen van de rijbevoegdheid in 2006 ongeveer 18.500 bedroeg (Statline).[19] Problemen in de zin dat tenuitvoerlegging achterwege blijft of dat achterstand ontstaat, zijn niet waarschijnlijk. Veelal wordt al bij constatering van delicten waarvoor de ontzegging van de rijbevoegdheid kan worden opgelegd, het rijbewijs door de politie ingenomen. In die gevallen legt de politie de inhouding vast. De ovj kan besluiten de zaak binnen zes maanden na de inhouding op zitting te brengen. Besluit de ovj de zaak niet op zitting te brengen, dan wordt door het parket de registratie van een eventuele inhouding in het CRR ongedaan gemaakt. Na een uitspraak van de rechter registreert het parket de opgelegde ontzegging in het systeem van het CRR.

19 Het totale aantal rijbewijzen op 1 januari 2008 bedroeg ruim 11 miljoen, incl. rijbewijzen met alleen de categorie AM voor bromfietsen (bron: RDW).

6.4.2 Verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer

Hoewel het hier om sancties met een juridisch verschillend karakter gaat – bijkomende straf respectievelijk maatregel – worden verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer hier samen behandeld, omdat bij de tenuitvoerlegging van beide de Dienst der Domeinen een belangrijke rol speelt. De Dienst der Domeinen treedt in de meeste gevallen op als bewaarder van in beslag genomen partijen, die verbeurd zijn verklaard of zijn onttrokken aan het verkeer. In 2007 ging het om ruim 27.700 strafrechtelijk in beslag genomen partijen, waarvan 410 in het kader van een maatregel tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel ('pluk-ze'-wetgeving) (zie tabel 6.34 in bijlage 4). Het betreft hier een zeer divers scala aan goederen: auto's of kasten, maar ook complete hennepkwekerijen. De goederen kunnen worden verkocht, vernietigd of teruggegeven aan de betrokkene. Verbeurdverklaarde goederen worden meestal verkocht bij inschrijving. Aan het verkeer onttrokken goederen worden over het algemeen vernietigd. In beslag genomen goederen die niet geschikt zijn om te bewaren (bijvoorbeeld vanwege bederfelijkheid), worden met een machtiging van het OM verkocht, ook als de procedure tegen de betrokkene nog loopt. In dat geval komt het beslag op de opbrengst te rusten. De maximale bewaartermijn is twee jaar. Na die termijn wordt eveneens met machtiging verkocht.

6.5 Resumé

In dit hoofdstuk is de tenuitvoerlegging van sancties door verschillende instanties aan bod gekomen. Sancties zijn hierbij ingedeeld in vier categorieën: vrijheidsbenemende sancties, vrijheidsbeperkende sancties, financiële sancties en een categorie overige sancties. Achtereenvolgens is de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in het gevangeniswezen, de FPC's en de justitiële jeugdinrichtingen (paragraaf 6.1) beschreven. De tenuitvoerlegging van vrijheidsbeperkende straffen door de reclassering en Raad voor de Kinderbescherming is aan bod gekomen in paragraaf 6.2. In paragraaf 6.3 werden de financiële sancties behandeld en tot slot is de tenuitvoerlegging van overige straffen en maatregelen beschreven in paragraaf 6.4.
In de periode 1990-2007 is het aantal cellen van het gevangeniswezen meer dan verdubbeld. De capaciteit van de penitentiaire inrichtingen per ultimo jaar groeide van 7.670 in 1990 tot 18.920 in 2007. Na een stijging van de instroom van gedetineerden in het gevangeniswezen van 2000-2006, is er in 2007 een afname van het aantal gedetineerden te zien. In 2007 zijn 53.500 gedetineerden (inclusief vreemdelingen) ingestroomd in het gevangeniswezen vanuit de vrije maatschappij of politiecel. Dit is een afname van bijna 4.000 gedetineerden ten opzichte van 2006. Wanneer

vreemdelingenbewaring en grenslogies niet worden meegerekend, zijn er ongeveer 1.000 gedetineerden minder ingestroomd dan in 2006. Nederland telde 14.450 meerderjarige gedetineerden per ultimo september 2007, met inbegrip van tbs-passanten en vreemdelingenbewaring. In 2005 ging het nog om 16.230 meerderjarige gedetineerden. De preventief gehechten zijn de grootste groep binnen de gedetineerdenpopulatie. In 2007 vertegenwoordigde zij 40% van de gedetineerdenpopulatie.
Het aantal jaarlijks opgelegde tbs-opleggingen is aanzienlijk hoger dan het aantal beëindigingen. In 2007 kwam het aantal lopende tbs-maatregelen daardoor boven de 2.000 uit. In 1995 was het aantal lopende maatregelen nog 855. De gerealiseerde capaciteit van de Forensisch Psychiatrische Centra bedraagt 1.850 plaatsen. Dit is bijna drie keer zoveel als in 1995.
Ook de capaciteit van de justitiële jeugdinrichtingen is fors gegroeid. Was dit in 1995 nog minder dan 1.000 plaatsen, in 2007 is dit opgelopen tot ruim 2.700 plaatsen. Anders dan bij het gevangeniswezen blijft het aantal jeugdigen in een JJI over de periode 1995-2007 stijgen, van 895 jeugdigen in 1995 tot 2.430 jeugdigen in 2007. In 2007 bestond 55% van de JJI-populatie uit jongeren met een civielrechtelijke titel, een lichte stijging ten opzichte van 1995. Iets meer dan de helft van de JJI-populatie bestaat uit allochtone jongeren. Dit is een daling ten opzichte van 1995. In dit jaar was het percentage allochtone jongeren in een JJI nog 60%.
De reclassering handelde in 2007 totaal 35.720 taakstraffen van meerderjarigen af. Ongeveer 33.000 taakstraffen werden voltooid, een flinke stijging ten opzichte van 2002. In 95% van de voltooide taakstraffen ging het om een werkstraf met een gemiddelde duur van 72 uur. Bij de minderjarigen werden in 2007 23.600 taakstraffen ten uitvoer gelegd door de Raad voor de Kinderbescherming. In ongeveer 80% ging het om een werkstraf, in 13% van de gevallen om een leerstraf en in 6% van de gevallen om een combinatiestraf.
Het CJIB kreeg 198.000 boetevonnissen ter inning binnen in 2007. Hiermee was een boetebedrag gemoeid van in totaal € 67 miljoen.

7 De strafrechtsketen in samenhang

E.C. Leertouwer en S.N. Kalidien[1]

In de hoofdstukken 4, 5 en 6 zijn de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen beschreven. Zij geven achtereenvolgens een beeld van de geregistreerde criminaliteit, de opsporing, vervolging en berechting van verdachten en de tenuitvoerlegging van sancties. Dit hoofdstuk beschrijft de ketenschakels in hun onderlinge samenhang en geeft een beeld van de verschillende stromen in de strafrechtelijke keten. Hierbij moet wel bedacht worden dat de verschillende onderdelen in de keten niet zomaar met elkaar vergeleken kunnen worden. De gegevens van de verschillende onderdelen van de keten zijn afkomstig uit verschillende informatiebronnen. Zo registreert de politie misdrijven (processen-verbaal van aangifte), terwijl de rechtbankstatistieken uitgaan van verdachten (strafzaken). In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van vijf redenen waarom een volledige vergelijking niet mogelijk is. Wanneer rekening wordt gehouden met de vertekeningen en beperkingen die in bijlage 3 worden genoemd, dan zijn er wel degelijk zinvolle vergelijkingen tussen de ketenschakels te maken, waardoor inzicht ontstaat in de *ontwikkelingen* tussen de onderdelen van de strafrechtsketen. Zo is bijvoorbeeld de groei van het aantal verdachten van geweldsdelicten terug te vinden in de ontwikkeling van het aantal opgelegde gevangenisstraffen en is er een ontwikkeling in de verhouding tussen het aantal door het OM afgedane zaken en het aantal door de rechter afgedane zaken.

In dit hoofdstuk wordt de samenhang in de strafrechtsketen eerst belicht voor het totaalbeeld, dat wil zeggen misdrijven van meerder- en minderjarigen samen (paragraaf 7.1). Daarna worden de misdrijven gepleegd door minderjarigen nog eens apart belicht (paragraaf 7.2). In het resumé (paragraaf 7.3) worden de meest in het oog springende ontwikkelingen herhaald.
De ontwikkelingen in de strafrechtsketen worden weergegeven vanaf 1995.[2] Voor de lezer die geïnteresseerd is in ontwikkelingen sinds 1980 wordt verwezen naar C&R 2006. Alle in dit hoofdstuk gepresenteerde gegevens over vervolging en berechting betreffen strafzaken *in eerste aanleg*.

1 Voor het schrijven van dit hoofdstuk is gebruikgemaakt van een eerdere bijdrage in C&R van Wieger van der Heide (zie C&R 2006).
2 Dit hoofdstuk presenteert veel figuren in indices (bijvoorbeeld figuur 7.2). Dit betekent dat de betreffende figuur niet het *niveau*, maar wel de *ontwikkeling* van de verschillende grootheden weergeeft. Figuren worden in indices gepresenteerd omdat de in beeld gebrachte grootheden vaak sterk verschillen in orde van grootte. De ontwikkeling van een grootheid waarvan de aantallen relatief laag zijn, is dan nauwelijks waar te nemen. Indien dit mogelijk was, zijn de schalen van de figuren gelijk gehouden.

7.1 De strafrechtsketen in samenhang

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen in de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen in de periode 1995-2007. Het gaat daarbij om het totaalbeeld, dus om misdrijven gepleegd door zowel meerderjarigen als door minderjarigen, en de gang van deze misdrijven in de strafrechtsketen.

7.1.1 Misdrijven in de strafrechtsketen

Figuur 7.1 brengt de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen in 2007 in beeld.[3] Voor een beschrijving van de diverse fasen van de strafrechtelijke verwerking van misdrijven wordt verwezen naar hoofdstuk 2.

Het schema laat zien dat er in elke fase van de keten een selectieproces plaatsvindt.[4] Dat begint al bij de registratie door de politie.[5] Lang niet alle misdrijven worden bij de politie gemeld en niet alle aangiftes worden door de politie geregistreerd. Slechts een deel van de misdrijven wordt opgehelderd. Het aantal verdachten dat de politie verhoort, ligt dan ook aanzienlijk onder het aantal geregistreerde misdrijven.[6] Van de verdachten die de politie hoort, wordt het merendeel ingeschreven bij het Openbaar Ministerie. De politie kan zelf bepaalde zaken met een minderjarige verdachte afdoen door middel van een 'politiesepot' of een verwijzing naar een Halt-bureau (zie hoofdstuk 4). Ook kan de politie sinds 1993 met meerderjarige verdachten van kleine winkeldiefstallen een transactie overeenkomen (politietransactie).[7] In de andere gevallen legt de politie bij voldoende grond voor verdenking en vervolging een proces-verbaal over de verdachte en de betreffende misdrijven voor aan het OM. Ongeveer 6% van de instroom bij het OM is overigens afkomstig van andere instanties dan de politie.[8] Over het algemeen zijn dat de bijzondere opsporingsdiensten.[9]

Bij het OM vindt een verdere selectie plaats. Het OM kan besluiten een zaak betreffende een verdachte (van één of meer misdrijven) te seponeren, omdat voldoende bewijs ontbreekt (technisch sepot) of omdat vervolging niet opportuun wordt geacht (beleidssepot).

3 Criminaliteit omvat hier, evenals elders in deze publicatie, uitsluitend misdrijven.
4 Bij de interpretatie van dit selectieproces dienen de eerder in deze paragraaf genoemde kanttekeningen in ogenschouw te worden genomen. Zo kunnen uitspraken als 'X% van ketenonderdeel A stroomt door naar ketenonderdeel B' op grond van dit schema niet worden gedaan.
5 Inclusief Koninklijke Marechaussee.
6 Overigens kan een verdachte meer dan één misdrijf op zijn kerfstok hebben. Een relatief kleine groep verdachten is verantwoordelijk voor relatief veel geregistreerde misdrijven (Wartna & Tollenaar, 2004). Daartegenover staat dat een misdrijf door meer dan één dader kan zijn gepleegd. Voor de precieze definitie van gehoorde verdachte wordt verwezen naar hoofdstuk 4.
7 Tot 1 januari 2004 bestond die mogelijkheid ook voor lichtere gevallen van rijden onder invloed.
8 Bron: OMDATA.
9 Met ingang van 1 januari 2002 kent Nederland vier zogenoemde bijzondere opsporingsdiensten, elk met een eigen specifieke opsporingstaak. De Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de Algemene Inspectie Dienst en de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Figuur 7.1 Misdrijven in 2007

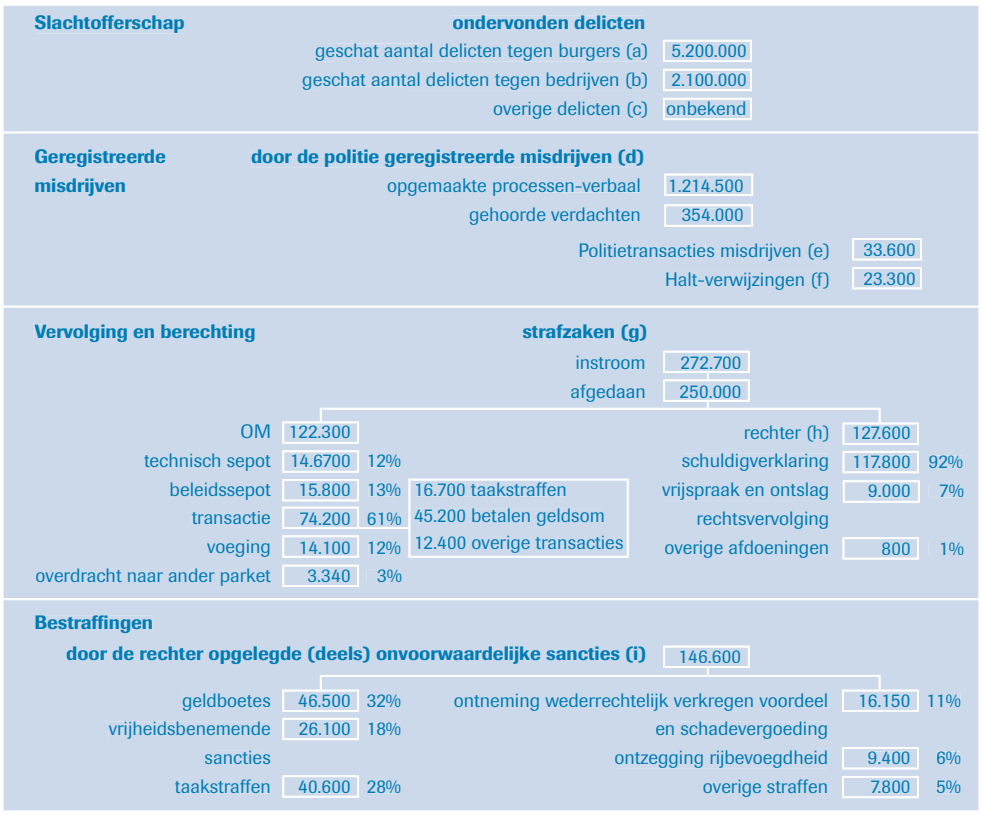

a Bron: Veiligheidsmonitor Rijk 2008 (VMR). Het geschatte aantal misdrijven tegen burgers heeft enige overlap met het geschatte aantal misdrijven tegen bedrijven. De omvang van deze overlap is niet bekend.

b Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2007 (MCB). Het geschatte aantal misdrijven tegen bedrijven heeft enige overlap met het geschatte aantal misdrijven tegen burgers. De omvang van deze overlap is niet bekend.

c Misdrijven die buiten bereik van de VMR en MCB blijven: misdrijven zonder direct slachtoffer (bijv. drugssmokkel en heling), misdrijven tegen overheidsinstellingen, misdrijven tegen 15-minners, etc.

d Bron: CBS-Politiestatistiek: inclusief misdrijven tegen bedrijven en instellingen, en inclusief 'slachtofferloze misdrijven'.

e Bron: CJIB.

f Bron: Halt Nederland. In deze cijfers zitten ook de Halt-verwijzingen voor een overtreding, die naar schatting een derde van alle Halt-verwijzingen uitmaken. De gepresenteerde cijfers van door de politie gehoorde minderjarige verdachten hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.

g Bron: CBS-Rechtbankstrafzakenstatistiek.

h Om redenen betreffende de registratie zijn de voegingen als afdoening door de rechter buiten beschouwing gelaten.

i Bron: CBS-Rechtbankstrafzakenstatistiek. De voorwaardelijke sancties zijn buiten beschouwing gelaten. Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen.

Tevens kunnen zaken bij andere zaken worden gevoegd. Bovendien kan het OM sinds 1983 in bepaalde misdrijfzaken een transactie aanbieden aan de verdachte. Als deze bereid is aan bepaalde voorwaarden te voldoen, dan ziet het OM van verdere vervolging af. Die voorwaarden hebben de vorm van de betaling van een geldbedrag, het ondergaan van een taakstraf en dergelijke.
De rest van de zaken brengt het OM via een dagvaarding voor de rechter. Deze kan de verdachte vrijspreken of schuldig verklaren. In dat laatste geval zal de rechter meestal een straf of maatregel opleggen. De belangrijkste straffen zijn (onvoorwaardelijke of voorwaardelijke) boetes, (onvoorwaardelijke of voorwaardelijke) gevangenisstraffen en taakstraffen.
De ontwikkeling van het aantal bij het OM ingeschreven rechtbankstrafzaken – en in het bijzonder van het aantal sepots – komt in dit hoofdstuk slechts beperkt aan de orde. De reden hiervoor is dat het OM er in de loop van de jaren negentig toe is overgegaan om zaken nog voordat ze als rechtbankstrafzaak bij het OM worden ingeschreven, te beoordelen op 'vervolgbaarheid'. Zaken die als 'kansloos' worden beoordeeld, worden niet meer ingeschreven.[10] Het aantal geregistreerde sepots is (mede) hierdoor sterk gedaald.[11] Daardoor is de ontwikkeling van het aantal bij het OM ingeschreven rechtbankstrafzaken en van het aantal sepots moeilijk te duiden. Bovendien kunnen deze ontwikkelingen niet worden gerelateerd aan bijvoorbeeld de ontwikkeling van het aantal gehoorde verdachten of het aantal dagvaardingen.

Figuur 7.2 geeft een beeld van de ontwikkeling van het aantal geregistreerde misdrijven en de opsporing, vervolging en berechting van verdachten.

Opmerkelijk zijn de sinds 2001 sterk uiteenlopende ontwikkelingen van de aantallen processen-verbaal en de gehoorde verdachten. Terwijl het aantal processen-verbaal van aangifte tussen 2001 en 2007 daalt met 12%, stijgt het aantal gehoorde verdachten in die periode met 20%. Een nadere uitsplitsing naar type misdrijf leert dat de daling van het aantal processen-verbaal van aangifte vooral heeft plaatsgevonden bij de vermogensmisdrijven (zie tabel 4.7 in bijlage 4). De groei van het aantal gehoorde verdachten sinds 2001 heeft zich met name voorgedaan bij de misdrijfcategorieën bedreiging, mishandeling en misdrijven tegen openbare orde en gezag (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Overigens is het aantal gehoorde verdachten in 2007 gedaald. Ook het aantal transacties en schuldigverklaringen neemt vanaf 2001 eerst aanmerkelijk toe, om vanaf 2004 te gaan dalen.

10 Zo meldt het jaarverslag 1998 van het Openbaar Ministerie: 'Zaken die anders zonder meer geseponeerd zouden worden wegens gebrek aan bewijs, worden nu veel minder ingezonden. (...) deze kwaliteitsverbetering wordt gerealiseerd door decentrale inzet van OM medewerkers op politiebureaus en justitie-in-de-buurt kantoren' (OM, 1999: 9).
11 Zie Huls e.a. 2001: 231.

Figuur 7.2 **Misdrijven: van registratie tot afdoening in eerste aanleg (indexcijfers: 1995=100)**

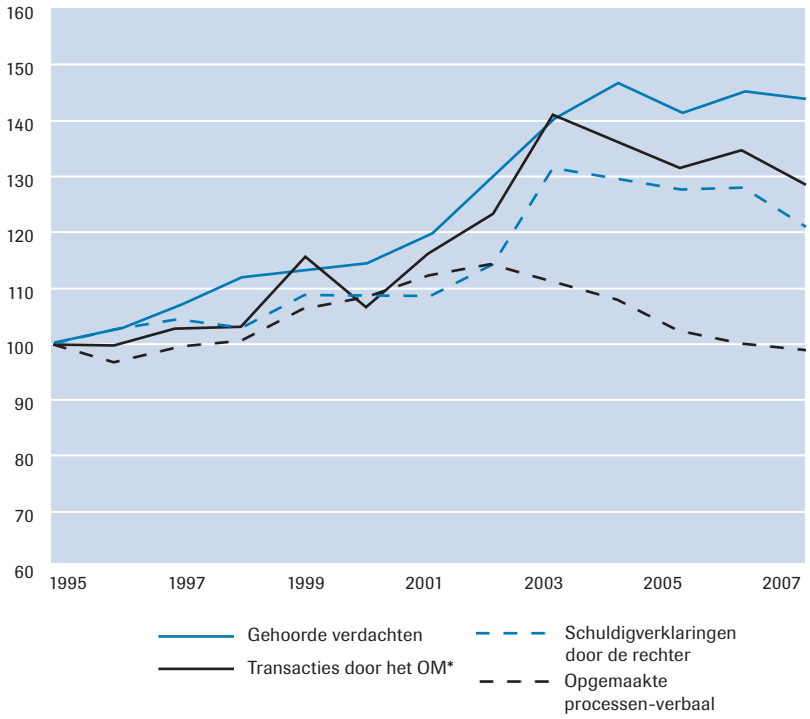

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 7.3 laat zien hoe de verschillende soorten bestraffing zich hebben ontwikkeld. Bij combinaties van straffen zijn alle bij deze combinaties betrokken bestraffingen apart meegeteld. Bij geldboetes en gevangenisstraffen zijn de *geheel voorwaardelijke* straffen buiten beschouwing gelaten.

De financiële bestraffingen zijn in de periode 1995-2007 de meest voorkomende sanctie. Het aantal OM-transacties 'betalen geldsom' nam in deze periode toe, maar de afname van het aantal door de rechter opgelegde boetes zorgde ervoor dat het totale aantal financiële bestraffingen afnam (zie tabel 7.1 in bijlage 4).
Taakstraffen zijn vanaf 1995 fors in aantal gegroeid. Taakstraffen OM (OM-transactie met een taakstraf als voorwaarde) kwamen tot 1995 nauwelijks voor, terwijl in 2007 door het OM 16.700 taakstraffen werden opgelegd. Ook het aantal door de rechter opgelegde taakstraffen groeide tussen 1995 en 2007 fors, van 13.900 naar 40.600.

Figuur 7.3 (Deels) onvoorwaardelijke bestraffingen in eerste aanleg

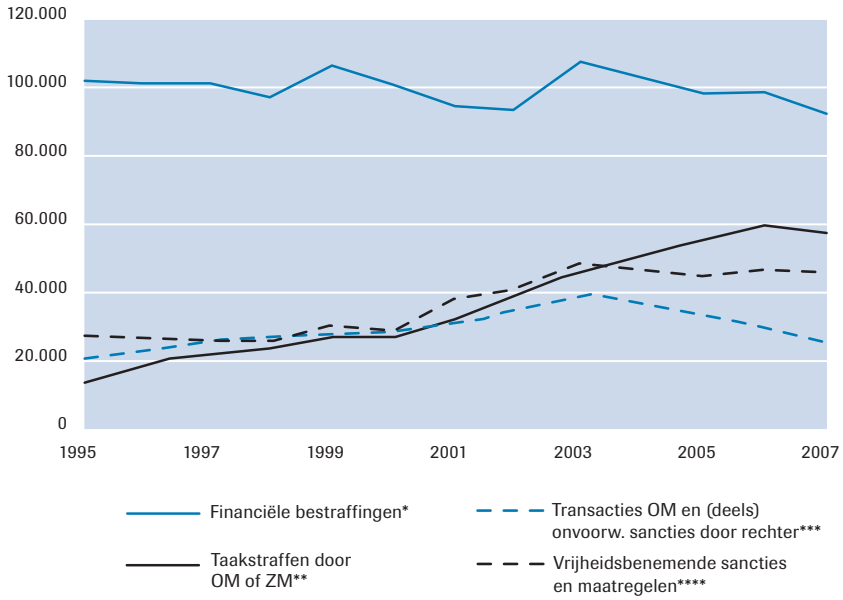

* Hieronder wordt verstaan: OM-transacties 'betaling geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.

** Dit zijn de taakstraffen door het OM (transacties) en door de rechter.

*** Hieronder wordt onder meer verstaan: lik op stuk (OM-transactie), schadevergoeding (OM-transactie en door rechter opgelegde maatregel), ontzegging rijbevoegdheid, verbeurdverklaring, ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel, en onttrekking aan het verkeer.

**** Hieronder wordt verstaan: gevangenisstraf, hechtenis, militaire detentie, jeugddetentie, tuchtschool, arrest, tbs, plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ), plaatsing in een psychiatrische inrichting, alle (deels) onvoorwaardelijk.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.8, 5.18 en 7.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

Terwijl in 2000 (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsbenemende sancties en maatregelen (onder meer gevangenisstraffen, jeugddetenties, terbeschikkingstellingen en PIJ-maatregelen) nog net iets vaker werden toegepast dan taakstraffen, bedraagt het aantal vrijheidsbenemende sancties en maatregelen in 2007 iets meer de helft (namelijk 26.100) van het totale aantal opgelegde taakstraffen. Naast de forse stijging van het aantal taakstraffen is hieraan ook de opmerkelijke daling van het aantal (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen na 2003 debet (zie tabel 5.18 in bijlage 4).

Figuur 7.4 toont de ontwikkeling van de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen (hechtenissen, gevangenisstraffen en jeugddetenties), de gemiddelde strafduur en het aantal detentiejaren. De gemiddelde straf-

duur en het aantal detentiejaren zijn zodanig berekend dat rekening is gehouden met de regeling van vervroegde invrijheidstelling.[12]

Figuur 7.4 **(Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)**

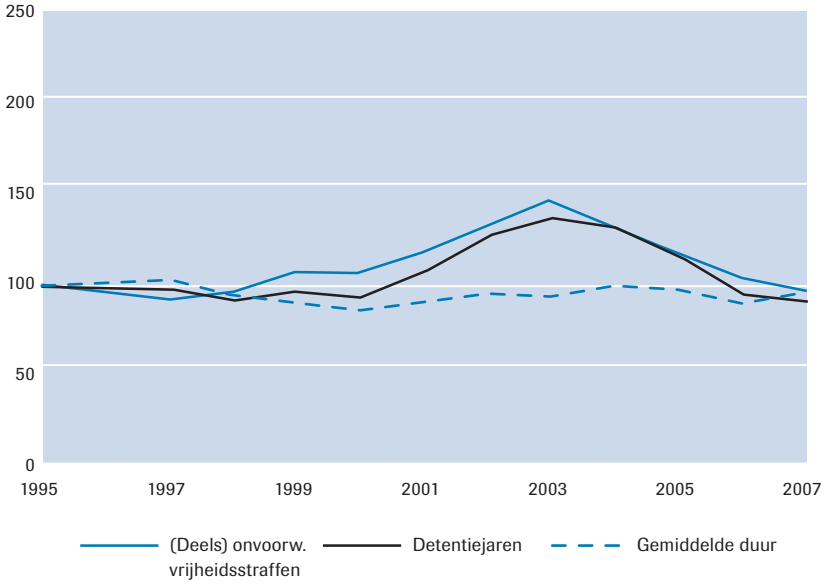

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.22, 5.23, 5.24, 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

Het aantal opgelegde vrijheidsstraffen en detentiejaren vertoont na een aantal jaren van stijging in 2003 een piek, waarna zich een forse daling inzet. De gemiddelde strafduur vertoont in de periode 1995-2007 geringe schommelingen. Zowel het aantal vrijheidsstraffen als de gemiddelde duur en het aantal detentiejaren ligt in 2007 iets onder het niveau van 1995.
De rest van deze paragraaf zet vier misdrijfcategorieën en hun gang door de strafrechtsketen in de periode 1995-2007 naast elkaar. Het betreft de geweldsmisdrijven, de vermogensmisdrijven, de vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag en de misdrijven tegen de Opiumwet.[13] De misdrijven tegen de Opiumwet worden als aparte categorie belicht aangezien ze als slachtofferloos misdrijf een beperkte rol spelen aan het begin van de strafrechtsketen, terwijl ze een relatief groot beslag leggen op de capaciteit van het gevangeniswezen.

12 Voor de berekening van gemiddelde strafduur en aantal detentiejaren wordt verwezen naar paragraaf 5.1.2.
13 Zie bijlage 2 voor een gedetailleerde beschrijving van de misdrijfcategorieën.

Figuur 7.5 laat het relatieve aandeel zien van deze vier misdrijfcategorieën plus een restcategorie[14] in de verschillende fasen van de strafrechtsketen. Omdat schuldigverklaringen bijna altijd gepaard gaan met strafoplegging, en een transactie in feite een bestraffing zonder tussenkomst van de rechter is, wordt hier over 'bestraffingen' gesproken waar het gaat om transacties door het OM en schuldigverklaringen door de rechter. De (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen bestaan uit hechtenissen, gevangenisstraffen en jeugddetenties.

Figuur 7.5 Aandeel misdrijfcategorieën in de strafrechtsketen, 2007

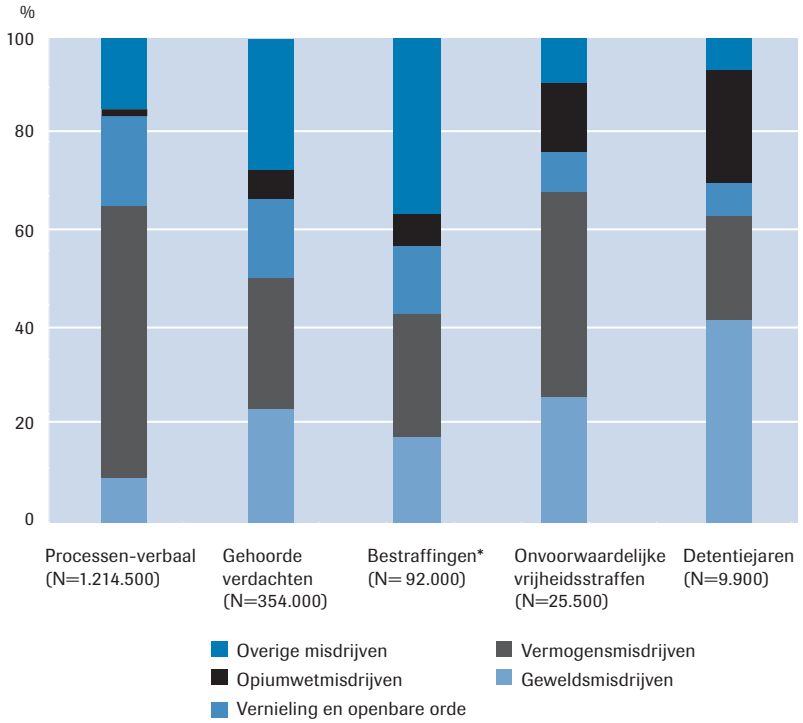

* OM-transacties en schuldigverklaringen door de rechter.
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.7, 4.15, 5.9, 5.14, 5.22, 5.24, 5.45 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

In 2007 werd 9% van het totale aantal processen-verbaal van aangifte naar aanleiding van een *geweldsmisdrijf* opgemaakt, zie figuur 7.5. Het opheldersingspercentage voor deze misdrijfcategorie (59%) is aanzienlijk hoger dan gemiddeld (23%). Het aandeel van geweldsmisdrijven in het totale

14 In deze restcategorie zitten onder meer de delicten tegen de Wegenverkeerswet, de Wet economische delicten en de Wet Wapens en munitie.

aantal gehoorde verdachten ligt met 24% al een stuk hoger dan bij de pv's, terwijl het aandeel in de bestraffingen 18% bedraagt. Dat dit lager is dan het aandeel in de gehoorde verdachten, wordt voor een deel veroorzaakt door een ontwikkeling die niets met deze misdrijfcategorie van doen heeft: het grote aandeel van de economische misdrijven bij de transacties, die veelal bij het OM worden aangemeld door andere opsporingsdiensten dan de politie (met name de bijzondere opsporingsdiensten, zie verder subparagraaf 7.1.6). Het aandeel van geweldsmisdrijven in de vrijheidsstraffen (26%) ligt weer iets hoger dan het aandeel in de gehoorde verdachten. Doordat de gemiddelde strafduur relatief hoog is, hebben de geweldsmisdrijven met 42% het grootste aandeel in het aantal opgelegde detentiejaren.
De *vermogensmisdrijven* bewegen zich op een geheel andere manier door de keten dan de geweldsmisdrijven. Het aandeel in de processen-verbaal is met 56% groot. Naast het feit dat vermogenscriminaliteit een veelvoorkomend misdrijftype is, speelt waarschijnlijk ook de eis van aangifte mee die verzekeringsmaatschappijen stellen aan uitkering van een schadebedrag. Doordat het opheldering spercentage met 10% het laagste is van de in dit hoofdstuk behandelde misdrijftypen, is het aandeel vermogensmisdrijven bij de gehoorde verdachten met 27% aanzienlijk kleiner dan bij de pv's. Het aandeel vermogensmisdrijven is bij de bestraffingen nog iets kleiner (25%). Opvallend is vervolgens het grote aandeel in de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen: 42%. Wanneer men eenmaal door de rechter schuldig is bevonden, is de kans op een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf aanzienlijk: 34%. De gemiddelde strafduur is relatief laag, waardoor het aandeel in het totale aantal detentiejaren uiteindelijk de helft bedraagt van dat bij de geweldsmisdrijven, namelijk 21%.
Het beeld van de gang door de strafrechtsketen is bij vernieling anders dan bij de overige misdrijven binnen de categorie *vernieling en misdrijven tegen openbare orde en gezag* (VOO).[15] Zo bestaat deze misdrijfcategorie bij de processen-verbaal voor 87% uit vernielingen, bij de gehoorde verdachten is dat nog maar 52%. Waarschijnlijk komt dit doordat van vernieling (aan bijvoorbeeld auto's) vaak aangifte wordt gedaan omdat de verzekeringsmaatschappij dat eist alvorens tot schadevergoeding over te gaan. Van de strafzaken inzake vernieling wordt in ongeveer 5% van de gevallen een (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraf of jeugddetentie opgelegd. Het aandeel van vernieling neemt dus sterk af naarmate men verder in de strafrechtsketen komt. In het totale aantal processen-verbaal is het aandeel nog 16%, bij de gehoorde verdachten is dat 8% en bij de bestraffingen 4%. De overige VOO-misdrijven hebben een relatief klein aandeel in het totale aantal processen-verbaal (2%), maar hebben een veel groter aandeel in het totale aantal gehoorde verdachten (8%). Van misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag wordt waarschijnlijk weinig aangifte gedaan anders dan door de politie zelf (ambtshalve). In de bestraffingen hebben zij

15 Zie bijlage 2 voor een gedetailleerde beschrijving van de misdrijven die in deze categorie vallen.

een aandeel van 10%. Bij onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen is dat 7%. Het ophelderingspercentage van VOO-misdrijven bedraagt 15%.
Van *misdrijven tegen de Opiumwet* wordt bijna nooit aangifte gedaan. Met ruim 1% hebben de Opiumwetmisdrijven dan ook een gering aandeel in de processen-verbaal. Het aantal pv's was in 2007 nagenoeg gelijk aan het aantal opgehelderde zaken en lager dan het aantal gehoorde verdachten. Bij de gehoorde verdachten is het aandeel Opiumwetmisdrijven al gegroeid tot 6%. Ook in het aantal bestraffingen is het percentage Opiumwetmisdrijven 6%. Personen die door de rechter schuldig zijn verklaard, hebben een vrij grote kans op een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (46%). Het aandeel Opiumwetmisdrijven in de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen is met 14% dan ook al weer groter dan bij de gehoorde verdachten. Het aandeel in de opgelegde detentiejaren komt uiteindelijk zelfs uit op 23%. De oorzaak hiervoor is het feit dat de gemiddelde strafduur bij de Opiumwetmisdrijven aanzienlijk boven de totale gemiddelde strafduur ligt.
Ten slotte valt in figuur 7.5 het grote aandeel *overige misdrijven* in het aantal bestraffingen op, tegenover een klein aandeel bij de processen-verbaal en de vrijheidsstraffen. De processen-verbaal en de gehoorde verdachten hebben in deze categorie voor het overgrote deel betrekking op verkeersmisdrijven. Veel van deze verdachten worden uiteindelijk bestraft door middel van een transactie of een schuldigverklaring, terwijl onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen niet vaak worden opgelegd en over het algemeen kort van duur zijn. In de categorie 'overige misdrijven' spelen verder vooral economische misdrijven een rol. Deze hebben een marginaal aandeel in de door de politie geregistreerde criminaliteit, maar beslaan 9% van het totale aantal bestraffingen (meestal transacties). Economische strafzaken worden namelijk voor een belangrijk deel aangebracht door andere opsporingsdiensten dan de regiopolitie, KLPD of Koninklijke Marechaussee. Deze verdachten vinden we niet terug in de registratie van door de politie gehoorde verdachten. In feite zijn de eerste twee staven door de ondervertegenwoordiging van de economische misdrijven in figuur 7.5 dan ook niet helemaal vergelijkbaar met de laatste drie. Slechts zelden wordt een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf voor een economisch misdrijf opgelegd.

In de subparagrafen 7.1.2 tot en met 7.1.5 wordt de gang van de verschillende misdrijfcategorieën in de strafrechtsketen beschreven van 1995-2007.

7.1.2 Geweldscriminaliteit

Het aantal processen-verbaal naar aanleiding van geweldsmisdrijven stijgt in de periode 1995-2007 met 71%, zie figuur 7.6. De figuur brengt de ontwikkeling van de geregistreerde geweldscriminaliteit van 1995 tot en met 2007 en de justitiële reactie daarop in beeld.

Figuur 7.6 **Geweldsmisdrijven: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen (indexcijfers: 1995=100)**

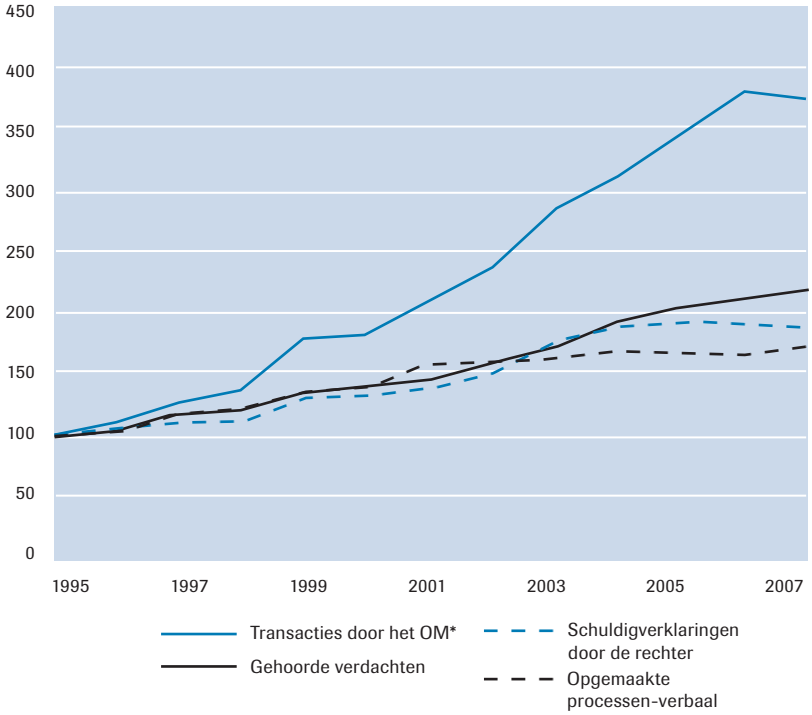

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.7, 4.15, 5.9 en 5.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

Met name de groei van het aantal geregistreerde bedreigingen en mishandelingen heeft aan de groei van het aantal opgemaakte processen-verbaal bijgedragen (zie tabel 4.8 in bijlage 4). Overigens vlakt de groei van het aantal pv's met betrekking tot een geweldsmisdrijf de laatste jaren af. Het aantal door de politie gehoorde verdachten van een geweldsmisdrijf steeg van 38.400 in 1995 naar 83.400 in 2007.
Nu zou men kunnen veronderstellen dat deze stijging (deels) wordt veroorzaakt doordat de aangiftebereidheid ten aanzien van geweld mogelijk is toegenomen. Daarom is het goed om ook naar ontwikkelingen volgens de slachtofferenquêtes te kijken. De stijging van het aantal pv's zou immers (deels) kunnen worden veroorzaakt doordat de aangiftebereidheid ten aanzien van geweld mogelijk is toegenomen. Volgens de laatste Politie Monitor Bevolking (PMB 2005) was de aangiftebereidheid in 1995 ten

aanzien van geweld 18,5%, in 2004 was deze *gedaald* naar 16,6%.[16] De stijging die uit de CBS-slachtofferenquêtes (waarin geweld overigens anders wordt gedefinieerd dan in de politiestatistieken) naar voren komt, is 19% in de periode 1995-2004. Volgens de Veiligheids Monitor Rijk (VMR-2008) (die gaat over de periode 2004-2007) werd van alle geweldsmisdrijven rond 30% bij de politie gemeld. Ook in de voorgaande drie jaren lag dit meldingspercentage voor geweldsmisdrijven rond 30% (zie ook hoofdstuk 3).
Kortom, enquêtes onder de bevolking geven aan dat het aantal slachtoffers van geweldscriminaliteit aanzienlijk minder is gestegen dan de groei van het aantal pv's doet vermoeden. Een grotere aandacht van politie en justitie voor de verschillende vormen van geweldscriminaliteit, en daarmee gepaard gaande een verschuiving van de grenzen van wat als geweldscriminaliteit gezien wordt (zie hoofdstuk 9 en Egelkamp, 2002), kan dit verschijnsel wellicht verklaren.
Verder valt in figuur 7.6 vooral de explosieve groei van het aantal transacties in de periode 1995-2006 op. Deze groei wordt voor de helft veroorzaakt door de groei van het aantal taakstraffen volgens het transactiemodel.[17] Het betreft hier in hoofdzaak transacties wegens bedreiging. In 2007 treedt een lichte daling van het aantal transacties op, onder meer doordat het aantal voor geweldsmisdrijven opgelegde taakstraffen volgens het transactiemodel voor het eerst daalt. Het totale aantal bestraffingen in geweldszaken steeg tussen 1995 en 2007 met 121%.
Dat geweldsmisdrijven sinds 1995 in toenemende mate worden bestraft met een taakstraf, is ook duidelijk zichtbaar in figuur 7.7.

Tegenover een aantal van 56.200 bij het OM ingeschreven geweldsmisdrijven in 2007 stonden 14.700 taakstraffen (OM-transacties en opgelegd door de rechter). Het aantal financiële bestraffingen stijgt gestaag in de periode 1995-2007. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen (jeugddetenties, gevangenisstraffen en hechtenissen) stijgt van 1995 tot 2004 van 5.100 naar 8.200. Daarna zet een daling in, waardoor het aantal in 2007 uitkomt op 6.700.
Deze daling is ook goed zichtbaar wanneer het aantal vrijheidsstraffen in indexcijfers wordt uitgezet tegen de gemiddelde duur en het aantal detentiejaren (zie figuur 7.8). Doordat de gemiddelde strafduur ten aanzien van geweldsmisdrijven in 2007 (229 dagen) aanzienlijk lager is dan in 1995 (329 dagen) komt het aantal detentiejaren in 2007 lager uit dan in 1995. Overigens is de daling van de gemiddelde strafduur en het aantal detentiejaren in 2007 tot stilstand gekomen.

16 Waar in deze paragraaf melding wordt gemaakt van cijfers uit de Politie Monitor Bevolking (PMB), gaan die helaas niet verder dan 2004 (afkomstig uit de laatste PMB 2005) (zie hoofdstuk 3).
17 Vanaf 1995 kan de taakstraf als OM-transactie aan minderjarigen worden opgelegd, aan meerderjarigen is dat pas sinds 2001 het geval (zie ook hoofdstuk 2).

Figuur 7.7 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen* vanwege geweld

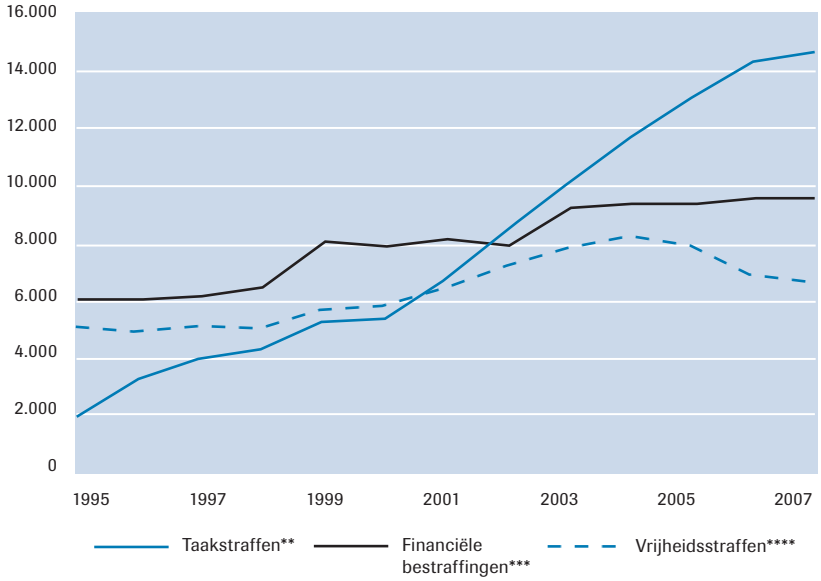

* Wanneer deze straffen in combinatie met elkaar zijn opgelegd, zijn alle bij deze combinatie betrokken straffen meegeteld. De OM-transacties zijn incl. lik op stuk sinds 2001.
** Taakstraffen opgelegd door zowel OM als rechter.
*** OM-transacties 'betaling geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.
**** Gevangenisstraffen, hechtenissen en jeugddetenties.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.10, 5.20, 5.22 en 5.45 in bijlage 4. Van de financiële bestraffingen uitgesplitst naar misdrijfcategorie zijn geen tabellen opgenomen.
Bron: CBS

Figuur 7.8 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanwege geweld, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)

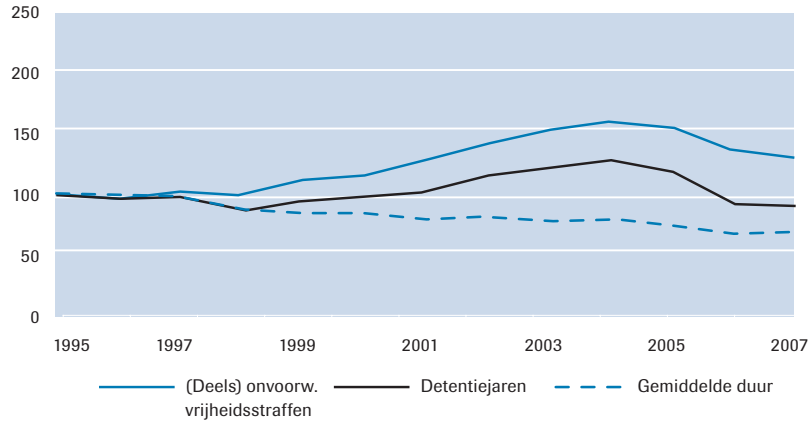

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.22, 5.23, 5.24, 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

7.1.3 Vermogenscriminaliteit, 1995-2007

De ontwikkelingen bij de vermogensmisdrijven verlopen veel grilliger dan bij de geweldsmisdrijven.
Figuur 7.9 brengt de ontwikkelingen van processen-verbaal van aangifte, het aantal gehoorde verdachten, OM-transacties en de schuldigverklaringen tussen 1995 en 2007 in beeld voor de vermogensmisdrijven.

In de periode 2001-2007 treedt een daling op van het aantal processen-verbaal (-26%), gehoorde verdachten (-13%) en schuldigverklaringen (-12%). Van de grote misdrijfcategorieën is de categorie 'vermogen' de enige waarbij het aantal processen-verbaal en het aantal gehoorde verdachten in de laatste jaren afneemt (zie tabellen 4.7 en 4.15 in bijlage 4). De vermogensmisdrijven bestaan in hoofdzaak uit eenvoudige diefstallen

Figuur 7.9 Vermogensmisdrijven: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldig-verklaringen (indexcijfers: 1995=100)

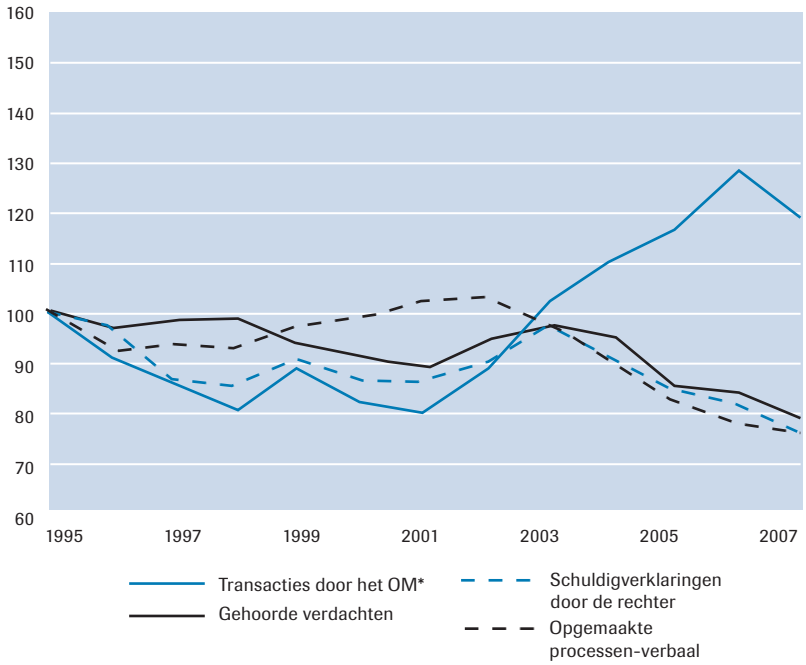

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.7, 4.15, 5.9 en 5.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

en gekwalificeerde diefstallen. De daling van het aantal processen-verbaal is voor het grootste deel toe te schrijven aan een daling bij de gekwalificeerde diefstallen. Volgens de VMR-2008 is het aantal slachtoffers van een vermogensmisdrijf in de periode 2004-2007 gedaald. Slachtofferschap van vermogensmisdrijven is – zoals blijkt uit eerdere enquêtes – sinds het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw vrijwel voortdurend gedaald. Wel lijkt tussen 2000 en 2003 sprake van een afvlakking van deze daling. Tussen 1992 en 1995 was het percentage slachtoffers van vermogensdelicten als geheel vrijwel stabiel (zie hoofdstuk 3).
Figuur 7.9 laat verder een sterke stijging van het aantal transacties zien tussen 2001 en 2006, waarna een daling optreedt in 2007. Deze ontwikkelingen zijn voor een belangrijk deel veroorzaakt door de ontwikkeling van het aantal taakstraffen volgens het transactiemodel (zie tabel 5.9 en 5.10 in bijlage 4). Het aantal bij het OM ingeschreven strafzaken naar aanleiding van een vermogensmisdrijf ligt in 2007 iets lager dan in 2001.

Figuur 7.10 laat zien hoe vaak plegers van een vermogensmisdrijf worden veroordeeld tot een financiële bestraffing, een taakstraf of een vrijheidsstraf.

Figuur 7.10 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen* vanwege vermogensmisdrijven

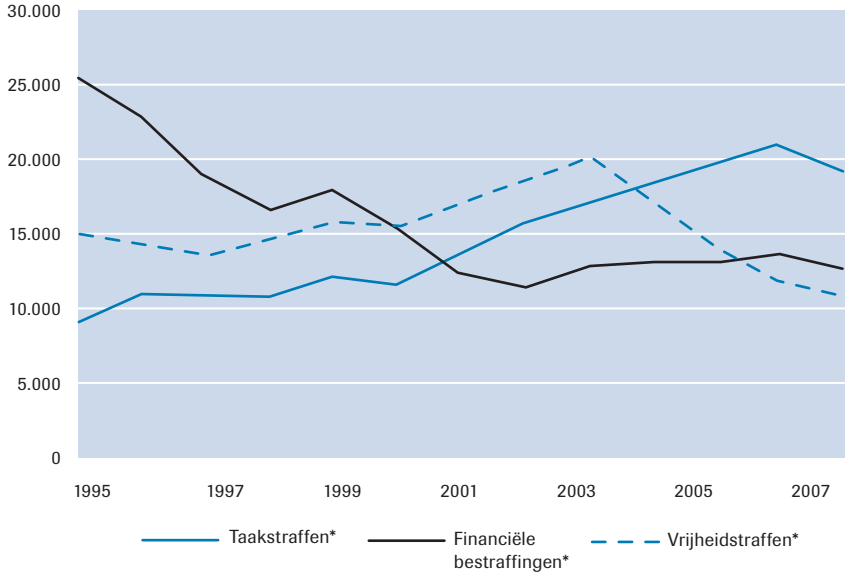

* Zie voetnoten als in figuur 7.7.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.10, 5.20, 5.22 en 5.45 in bijlage 4.
Bron: CBS

Net als bij de andere misdrijfcategorieën is de stijging van het aantal opgelegde taakstraffen ook te zien bij de vermogensmisdrijven. Het percentage taakstraffen (transactiemodel OM en opgelegd door de rechter) stijgt van 2003 tot 2007 van 23% naar 29%. Het aantal vermogensmisdrijven dat met een financiële sanctie wordt bestraft, is sinds 1995 bijna gehalveerd. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen en detentiejaren voor vermogensmisdrijven is in 2007 lager dan in 1995. In figuur 7.10 is voor de vrijheidsstraffen een piek te zien in 2003, gevolgd door een scherpe daling. Figuur 7.11 laat zien dat de daling van het aantal detentiejaren voor vermogensmisdrijven sinds 2003 veroorzaakt wordt door een daling van het aantal vrijheidsstraffen en niet door ontwikkelingen in de gemiddelde strafduur. Laatstgenoemde stijgt zelfs, van 64 dagen in 2003 naar 71 dagen in 2007. De daling doet zich dus vooral voor bij de korte vrijheidsstraffen. Het percentage bij het OM ingeschreven vermogensstrafzaken dat uiteindelijk leidt tot een (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, was in 2003 nog 27%, in 2007 is dat nog 'slechts' 16%.

Figuur 7.11 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanwege vermogensmisdrijven, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)

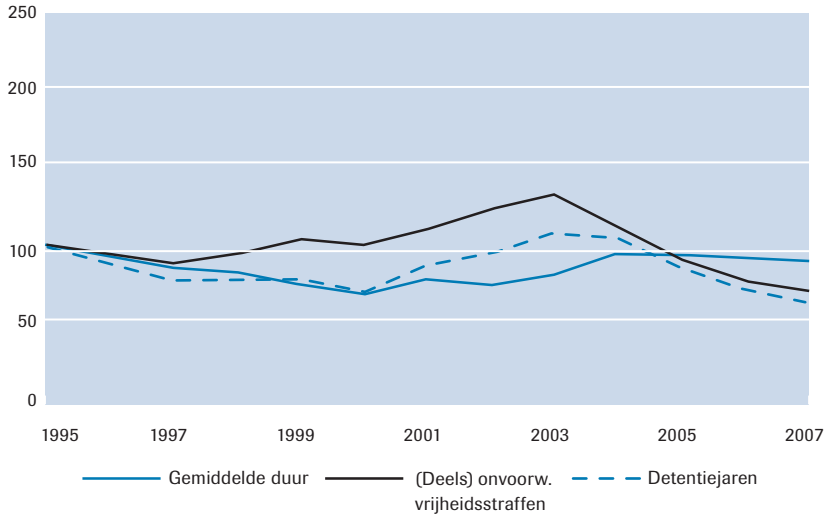

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.22, 5.23, 5.24, 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

7.1.4 Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

De ontwikkelingen tussen 1995 en 2007 in de categorie vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (VOO) worden weergegeven in figuur 7.12.

Figuur 7.12 Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen (indexcijfers: 1995=100)

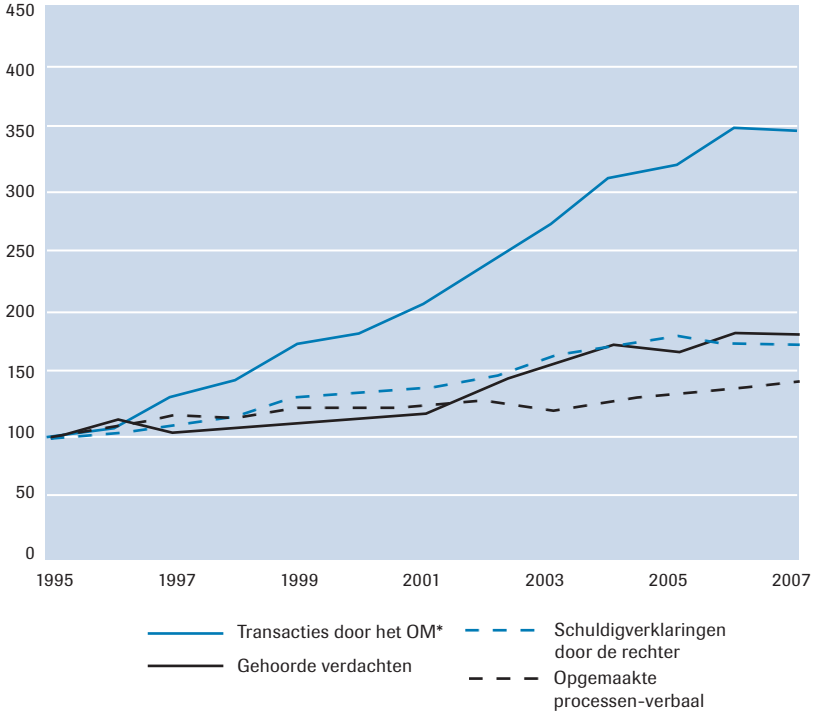

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7, 4.15, 5.9 en 5.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

De figuur lijkt sterk op die van de geweldsmisdrijven, zie figuur 7.6. De ontwikkelingen zijn weliswaar wat gematigder, maar gaan wel in dezelfde richting. De aantallen processen-verbaal (+46%), gehoorde verdachten (+86%) transacties (+252%) en schuldigverklaringen (+80%) laten in de periode 1995-2007 alle een groei zien. In de figuur is overigens duidelijk te zien dat deze groei, behalve voor de processen-verbaal, in 2007 afvlakt. De groei van het aantal transacties wordt ook bij deze misdrijfcategorie vooral veroorzaakt door de groei van het aantal taakstraffen volgens het transactiemodel. De verdubbeling van het aantal financiële transacties (betalen geldsom) heeft eveneens aan de groei bijgedragen.

De sterke stijging van het totale aantal taakstraffen is goed zichtbaar in figuur 7.13, waarin de bestraffingen voor de VOO-misdrijven worden weergegeven.

Figuur 7.13 **(Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen* vanwege vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag**

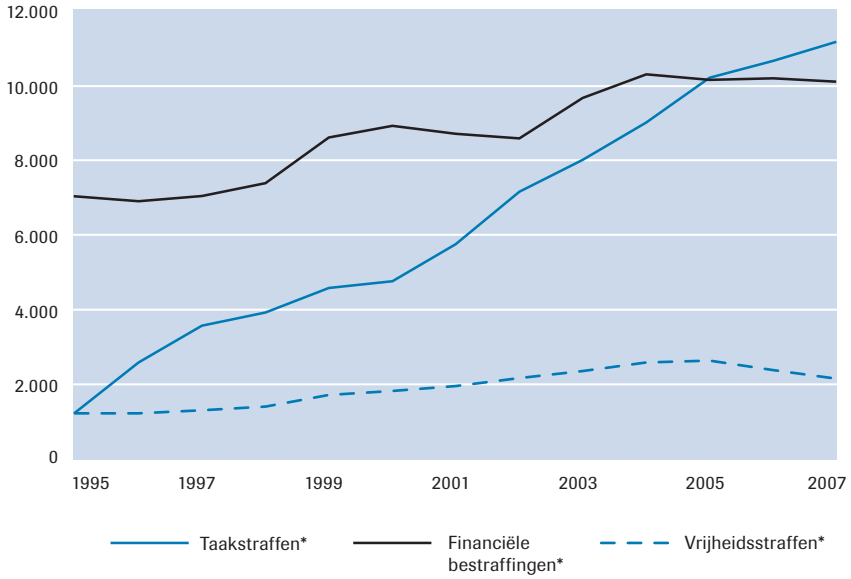

* Zie voetnoten als in figuur 7.7.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.10, 5.20, 5.22 en 5.45 in bijlage 4.
Bron: CBS

Ten opzichte van de gewelds- en vermogensmisdrijven worden VOO-misdrijven relatief veel bestraft met een financiële sanctie en weinig met een vrijheidsstraf. Het aantal opgelegde vrijheidsstraffen is sinds 1995 overigens wel behoorlijk gestegen. Deze stijging is tot en met 2005 vergelijkbaar met die van het aantal gehoorde verdachten en het aantal schuldigverklaringen, waarna een lichte daling optreedt.
Doordat de gemiddelde duur van (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanaf 1995 ongeveer gelijk bleef, groeide ook het aantal detentiejaren – ondanks een daling in de laatste jaren – tot ruim 600 in 2007 (zie figuur 7.14). Overigens is dat slechts 6% van het totale aantal opgelegde detentiejaren. Het aandeel VOO-misdrijven in het aantal bij het OM ingeschreven misdrijfstrafzaken is met 15% aanzienlijk hoger.

Figuur 7.14 **(Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanwege vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)**

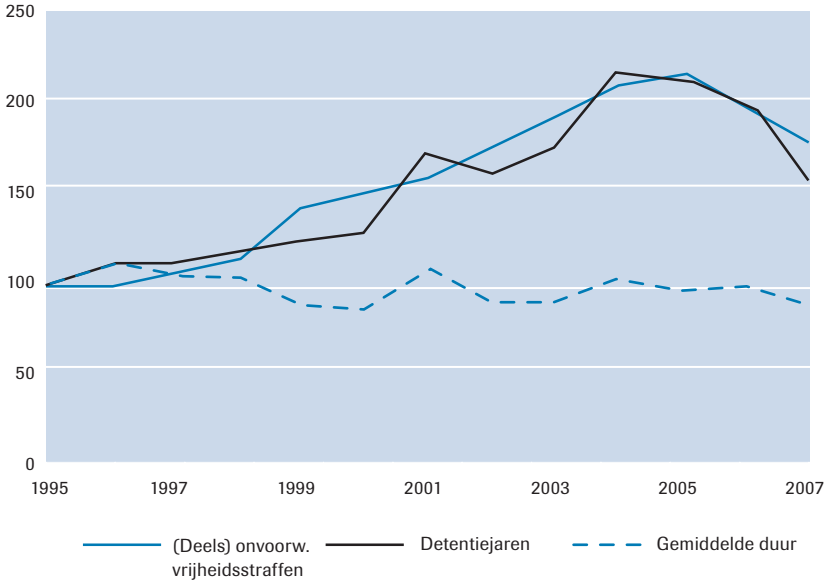

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.22, 5.23, 5.24, 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

7.1.5 Misdrijven tegen de Opiumwet, 1995-2007

Bij de meeste misdrijfcategorieën is het aantal processen-verbaal groter dan het aantal gehoorde verdachten. Bij de zogenoemde 'slachtofferloze' misdrijven is dat vaak andersom, zo ook bij de misdrijven tegen de Opiumwet. In figuur 7.15 is te zien dat in de periode 1995-2007 het aantal pv's steeg van 4.200 naar 15.700, en het aantal gehoorde verdachten van 8.800 naar 21.800. Het aantal pv's en het aantal gehoorde verdachten van dit type misdrijf dalen echter in 2007 ten opzichte van 2006.

Uit figuur 7.15 blijkt verder dat het aantal transacties voor misdrijven tegen de Opiumwet in 2007 ruim vier keer zo groot is als in 1995. Desondanks wordt deze misdrijfcategorie nog steeds relatief weinig afgedaan door middel van een transactie. In 2007 gebeurde dat 3.900 keer. Het aantal afdoeningen door de rechter was met 8.500 aanzienlijk groter. Ten opzichte van de geweldsmisdrijven, de vermogensmisdrijven en de VOO-misdrijven worden de misdrijven tegen de Opiumwet relatief vaak afgedaan door middel van een (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, zie figuur 7.16.

Figuur 7.15 **Misdrijven tegen de Opiumwet: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen (indexcijfers: 1995=100)**

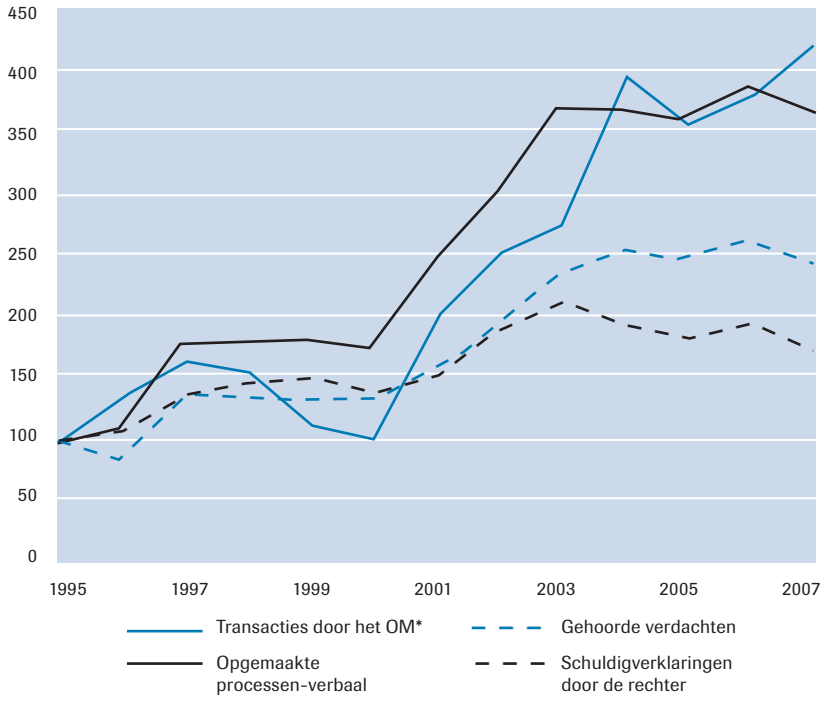

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7, 4.15, 5.9 en 5.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

Bij een aantal van 21.800 gehoorde verdachten in 2007 werden 3.600 (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen in eerste aanleg opgelegd.[18] Ter vergelijking: in 2007 werden 83.400 verdachten vanwege een gewelds-misdrijf door de politie gehoord en werden 6.700 vrijheidsstraffen opgelegd.
Ook bij de misdrijven tegen de Opiumwet is het aantal opgelegde taakstraffen sinds 1995 enorm gestegen, hoewel net als bij de vermogensmisdrijven in 2007 een daling optreedt. De ontwikkeling van de financiële sanctie houdt redelijk gelijke tred met de ontwikkeling van het aantal gehoorde verdachten.

18 Overigens ligt deze verhouding nog flink lager dan in het recordjaar 2003, toen bij ruim 17.000 gehoorde verdachten zo'n 5.600 (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen werden opgelegd.

Figuur 7.16 **(Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen* vanwege misdrijven tegen de Opiumwet**

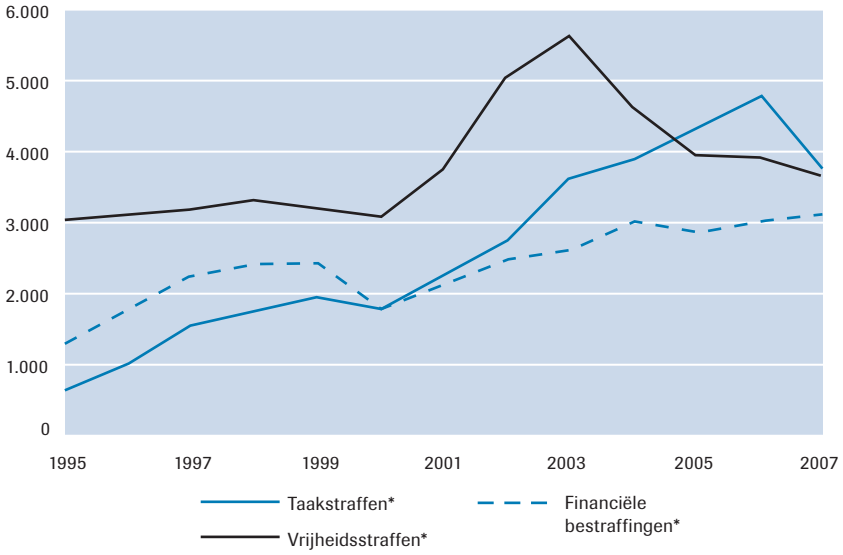

* Zie voetnoten als in figuur 7.7.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.10, 5.20, 5.22 en 5.45 in bijlage 4.
Bron: CBS

Doordat misdrijven tegen de Opiumwet relatief vaak met een vrijheidsstraf worden bestraft en doordat deze vrijheidsstraffen gemiddeld relatief lang zijn, is het totale aantal vanwege deze misdrijfcategorie opgelegde detentiejaren aanzienlijk groter dan men op grond van het aantal gehoorde verdachten zou mogen verwachten. De ontwikkeling van het aantal detentiejaren heeft dan ook een belangrijke bijdrage in de ontwikkeling van het totale aantal door de rechter opgelegde detentiejaren. Mede vanwege de vanaf 2001 doorgevoerde beleidswijzigingen met betrekking tot de opsporing en vervolging van drugskoeriers op Schiphol, heeft het aantal gevangenisstraffen voor deze misdrijfcategorie een spectaculaire ontwikkeling meegemaakt, zoals te zien in figuur 7.17.
Het *totale* aantal detentiejaren (voor alle misdrijfcategorieën samen) steeg van 2000 tot 2003 met 47% om vervolgens tot 2007 met 33% te dalen. Iets minder dan de helft van deze toe- en afname kan aan de misdrijven tegen de Opiumwet worden toegeschreven (zie tabel 5.17 in bijlage 4). Figuur 7.17 laat zien dat de ontwikkeling van het aantal detentiejaren vooral wordt bepaald door het aantal vrijheidsstraffen en niet zozeer door de gemiddelde strafduur. Een uitzondering hierop vormt het jaar 2007, waarin het aantal detentiejaren ondanks een daling van het aantal vrijheidsstraffen toeneemt vanwege een stijging van de gemiddelde strafduur.

Figuur 7.17 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanwege misdrijven tegen de Opiumwet, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)

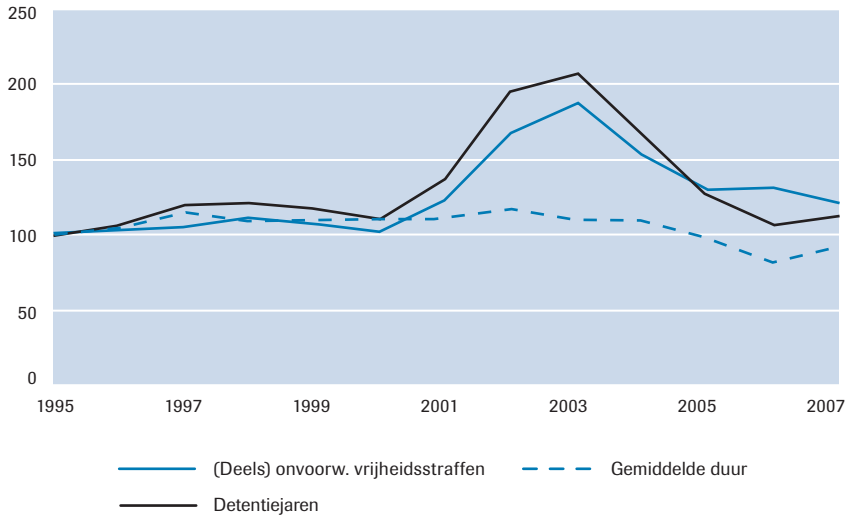

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.22, 5.23, 5.24, 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

7.2 Misdrijven gepleegd door minderjarigen

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen voor de minderjarigen beschreven. Eerst wordt een algemeen beeld gegeven van minderjarigen in de strafrechtsketen van 1995-2007. Daarna wordt de gang van enkele delicttypen door de strafrechtsketen beschreven voor deze zelfde periode. De 'processen-verbaal' zijn in de beschrijving van de minderjarigen weggelaten, omdat aantallen processen-verbaal van aangifte niet zijn uit te splitsen naar minder- en meerderjarigen (immers bij aangifte van een misdrijf is de dader vaak niet eens bekend).

7.2.1 Minderjarigen in de strafrechtsketen

Figuur 7.18 geeft schematisch de strafrechtsketen voor minderjarigen van 12 tot en met 17 jaar weer voor het jaar 2007. De kanttekeningen die bij figuur 7.1 worden gemaakt (zie paragraaf 7.1.1), gelden ook voor figuur 7.18. Terwijl in 2007 minderjarigen 20% van alle door de politie gehoorde verdachten uitmaken (zie tabel 4.15 en 4.30 in bijlage 4), betreft slechts 14% van de bij het OM instromende zaken minderjarige verdachten (zie tabel 5.1 en 5.28 in bijlage 4). Een deel van de door de politie gehoorde minderjarigen wordt naar een Halt-bureau verwezen. Overigens waren niet alle 23.340 Halt-verwijzingen in 2007 het gevolg van een gepleegd *misdrijf*.

Figuur 7.18 Misdrijven door minderjarigen in 2007

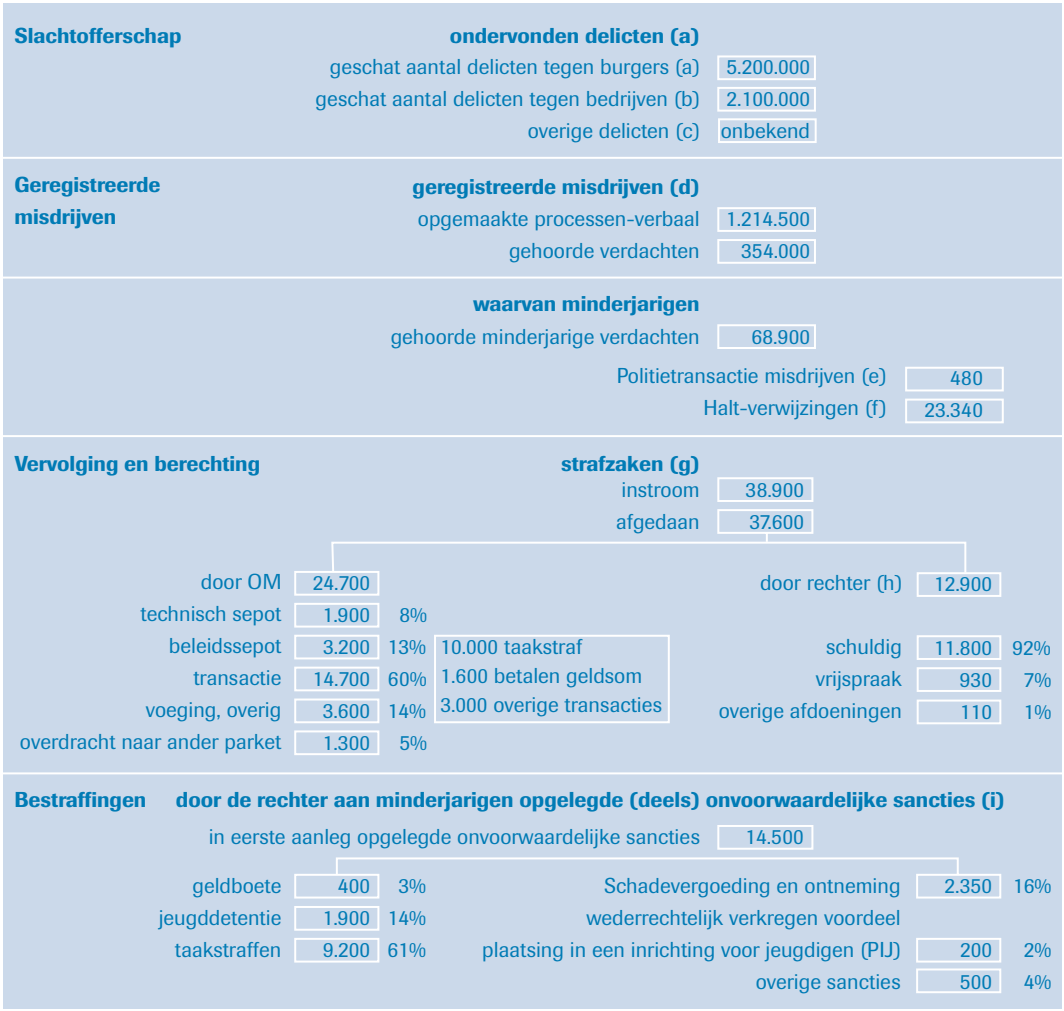

a Bron: Veiligheidsmonitor Rijk 2008 (VMR). Het geschatte aantal delicten tegen burgers heeft enige overlap met het geschatte aantal delicten tegen bedrijven. De omvang van deze overlap is niet bekend (zie noot b).

b Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2007 (MCB). Het geschatte aantal delicten tegen bedrijven heeft enige overlap met het geschatte aantal delicten tegen burgers. De omvang van deze overlap is niet bekend (zie noot a).

c Delicten die buiten bereik van de VMR en MCB blijven: delicten zonder direct slachtoffer (bijv. drugssmokkel en heling), delicten tegen overheidsinstellingen, delicten tegen 15-minners, etc.

d Bron: CBS-Politiestatistiek: inclusief misdrijven tegen bedrijven en instellingen, en inclusief 'slachtofferloze delicten'.

e Bron: CJIB.

f Bron: Halt Nederland. In deze cijfers zitten ook de Halt-verwijzingen voor een overtreding, die naar schatting een derde van alle Halt-verwijzingen uitmaken. De gepresenteerde cijfers van door de politie gehoorde minderjarige verdachten hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.

g Bron: CBS-Rechtbankstrafzakenstatistiek.

h Om redenen betreffende de registratie zijn de voegingen als afdoening door de rechter buiten beschouwing gelaten.

i Bron: CBS-Rechtbankstrafzakenstatistiek. De voorwaardelijke sancties zijn buiten beschouwing gelaten. Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen.

Ook bepaalde *overtredingen* kunnen aanleiding zijn voor een Halt-verwijzing, zoals baldadigheid en vuurwerkdelicten. Ongeveer één op de drie Halt-verwijzingen betreft een overtreding. Het OM doet bijna twee derde van de rechtbankstrafzaken tegen minderjarigen af, de rechter ruim een derde (zie figuur 7.18). Bij de minder- en meerderjarigen samen wordt ruim de helft van alle strafzaken afgedaan door de rechter (zie figuur 7.1). De meeste OM-afdoeningen zijn transacties. Daarvan bestaat in 2007 68% uit taakstraffen. De meest door de rechter aan minderjarigen opgelegde sanctie is eveneens de taakstraf: 9.200 in 2007. Naast de taakstraf legde de rechter bijna 1.900 (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties en 3.500 andere (deels) onvoorwaardelijke sancties op (zie tabel 7.2 in bijlage 4).

Figuur 7.19 geeft een beeld van de ontwikkeling van het totale aantal gehoorde minderjarige verdachten, de afdoeningen door rechter en OM, en het aantal Halt-verwijzingen in indexvorm, met 1995 als basisjaar.

Figuur 7.19 Gehoorde minderjarige verdachten: van gehoorde verdachte tot afdoening in eerste aanleg (indexcijfers: 1995=100)

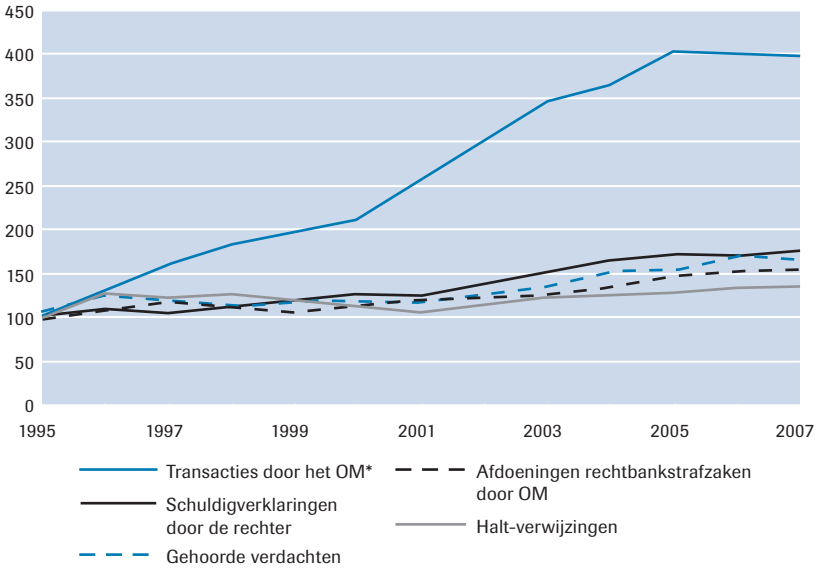

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.2 in bijlage 4.
Bron: CBS

De meest opvallende ontwikkeling is die van de transacties door het OM. De totale groei van 2001 tot en met 2007 is 57%. De laatste drie jaar blijft de ontwikkeling van het aantal transacties OM echter stabiel. Het aantal gehoorde minderjarige verdachten groeit vanaf 2001 tot en met 2007 met

46%. In 2007 is er echter een daling opgetreden ten opzichte van 2006, wat ook al zichtbaar was in het totaalbeeld.
De daling van het aantal gehoorde minderjarige verdachten is vooral toe te schrijven aan het aantal eenvoudige en gekwalificeerde diefstallen en aan het aantal VOO-misdrijven. Het aantal gehoorde verdachten voor geweldsmisdrijven stijgt echter ook nog in 2007 (zie tabel 4.33 in bijlage 4). Ook de Halt-verwijzingen, afdoeningen rechtbankstrafzaken door het OM en de schuldigverklaringen door de rechter zijn sinds 2001 in aantal toegenomen.

In figuur 7.20 wordt de ontwikkeling van de verschillende soorten bestraffing weergegeven. Net als bij het totaalbeeld zijn bij combinaties van sancties alle bij deze combinaties betrokken sancties apart meegeteld. Bij geldboetes en jeugddetenties zijn de *geheel voorwaardelijke* straffen buiten beschouwing gelaten.

Figuur 7.20 (Deels) onvoorwaardelijke bestraffingen minderjarigen (in eerste aanleg)

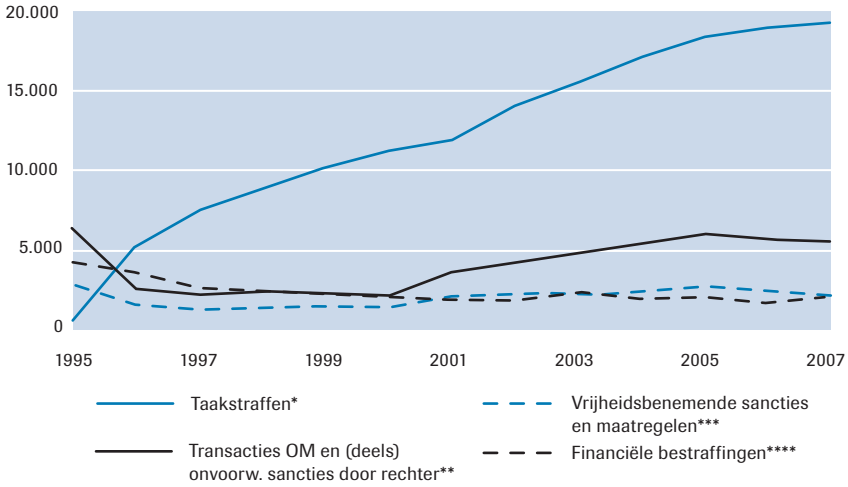

* Dit zijn de taakstraffen opgelegd door het OM (transacties) en door de rechter.
** Hieronder wordt onder meer verstaan: lik op stuk (OM-transactie), schadevergoeding (OM-transactie en door rechter opgelegde maatregel), ontzegging rijbevoegdheid, verbeurdverklaring, ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel, en onttrekking aan het verkeer.
*** Hieronder wordt verstaan: gevangenisstraf, jeugddetentie, tuchtschool, arrest, plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ), alle (deels) onvoorwaardelijk.
**** Hieronder wordt verstaan: OM transacties 'betaling geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.2, 5.18, 5,31, 5.41 en 5.43 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 7.21 **Door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)**

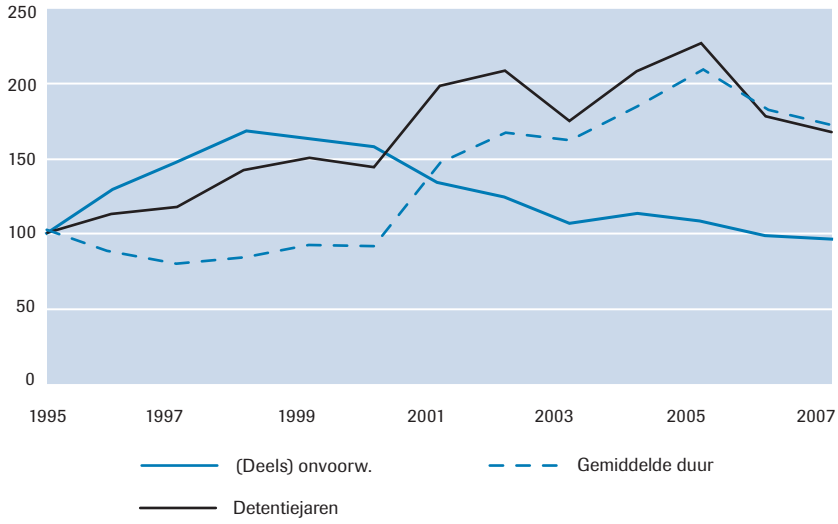

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

Taakstraffen (door OM en rechter) zijn vanaf 1995 fors in aantal gegroeid. Hoewel het totale aantal taakstraffen groeit, is er een afname in 2007 te zien van het aantal taakstraffen dat het OM oplegt ten opzichte van 2005. Dit terwijl de taakstraffen die de rechter oplegt, blijven stijgen van 1995-2007. Het aantal taakstraffen opgelegd door het OM is overigens met 10.000 taakstraffen nog altijd groter vergeleken met het aantal taakstraffen dat de rechter oplegt (9.200). De taakstraf blijft de meest voorkomende sanctie bij de minderjarigen.
Het totale aantal financiële bestraffingen verandert nauwelijks sinds 2001. Maar wanneer er onderscheid wordt gemaakt naar OM en rechter, dan is er wel degelijk een stijging te zien in het laatste jaar van het aantal geldboetes dat het OM oplegt ten opzichte van 2006.
Het aantal vrijheidsbenemende sancties en maatregelen neemt licht af na 2005, na een periode van groei sinds 2000.

In figuur 7.21 wordt de ontwikkeling van de (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties weergegeven evenals de gemiddelde duur en de detentiejaren.

Na een sterke stijging van het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties na 2000, vindt er na 2005 een daling plaats die doorgaat tot en met 2007. Zoals in de figuur te zien is, wordt de daling die na 2005 optreedt

veroorzaakt door de daling in het aantal detentiejaren en in mindere mate door de gemiddelde duur.

In de rest van deze paragraaf wordt de keten nader belicht per misdrijfcategorie. Eerst wordt voor 2007 het relatieve aandeel van een aantal misdrijfcategorieën in de verschillende schakels van de strafrechtsketen belicht. Daarna wordt ingegaan op de ontwikkeling van de misdrijfcategorieën van 1995-2007. Het betreft de categorieën 'geweld', 'vermogen', 'vernieling en verstoring van de openbare orde en gezag' en de categorie 'overige misdrijven'.[19]

Figuur 7.5 liet het relatieve aandeel van de misdrijfcategorieën in de verschillende schakels van de strafrechtsketen zien voor minder- en meerderjarigen samen. Figuur 7.22 doet dit alleen voor de minderjarigen in de keten.

Wanneer minderjarigen in 2007 door de politie worden gehoord, is dat in ruim een derde van de gevallen vanwege een *vermogensmisdrijf* (meestal eenvoudige en gekwalificeerde diefstal). In de instroom rechtbankstrafzaken bij het OM is het aandeel vermogensmisdrijven eveneens ruim een derde; van de opgelegde detentiejaren is nog maar 28% bestemd voor de vermogensdelicten. Het tegenovergestelde beeld zien we bij de geweldsmisdrijven. Dat wil zeggen, het aandeel is groter aan het einde van de keten dan aan het begin. Bij de gehoorde minderjarigen is het aandeel geweldsmisdrijven 23%, maar bij de jeugddetenties is het aandeel al 47%. Doordat de gemiddelde duur van jeugddetentie voor geweldmisdrijven relatief lang is (95 dagen), is het aandeel geweld in de detentiejaren hoger dan in het aantal jeugddetenties (60%). Overigens krijgen minderjarige geweldsdelinquenten veel vaker een taakstraf dan een (deels) onvoorwaardelijke jeugddetentie: in 2007 is het aantal taakstraffen volgens het OM-transactiemodel vanwege een geweldsmisdrijf ruim 1.800 en het aantal door de rechter opgelegde taakstraffen bedraagt 2.500 (zie tabel 5.33 en 5.43 in bijlage 4), tegenover 880 jeugddetenties.
Ongeveer 30% van de minderjarige verdachten is gehoord voor een VOO-misdrijf. Het gaat hierbij om het merendeel om vernielingen aan een auto of in het openbaar vervoer. In de instroom rechtbankstrafzaken bij het OM is het aandeel VOO-misdrijf eveneens rond de 30%. Zowel het OM als de rechter deden elk in 2007 33% van dit type misdrijf af met een taakstraf. 12% kreeg een (deels) onvoorwaardelijke jeugddetentie opgelegd. Van de opgelegde detentiejaren is nog geen 10% bestemd voor de VOO-delicten.
De categorie 'overige delicten' beslaat 8% van het totale aantal gehoorde minderjarige verdachten.

19 In de categorie overige misdrijven zitten Opiumwetmisdrijven, Wegenverkeerswetmisdrijven, misdrijven tegen de Wet Wapens en munitie, overige misdrijven Wetboek van Strafrecht en overige wetten. De misdrijven tegen de Opiumwet zijn ook in deze categorie opgenomen en niet in een aparte categorie, omdat minderjarigen weinig vanwege dit misdrijf met justitie in aanraking komen.

Figuur 7.22 Aandeel misdrijfcategorieën in de strafrechtsketen van minderjarigen in 2007

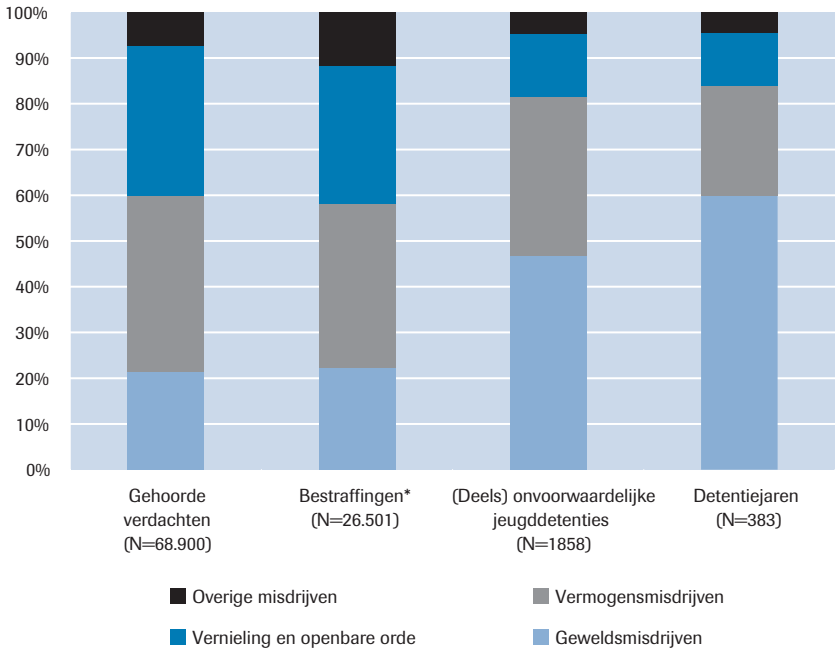

* Zoals eerder beschreven bij het totaalbeeld gaat het bij 'bestraffingen' om transacties door het OM en schuldigverklaringen door de rechter.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33, 5.32, 5.37, 5.45 en 5.47 in bijlage 4.

Bron: CBS

De gehoorde minderjarige verdachten hebben in de categorie 'overige misdrijven' voor het overgrote deel betrekking op verkeersmisdrijven (30%). Slechts 4% van deze verdachten wordt uiteindelijk bestraft (door middel van een transactie of een schuldigverklaring). Onvoorwaardelijke jeugddetenties worden voor verkeersmisdrijven nauwelijks opgelegd.
Het aandeel minderjarige gehoorde verdachten voor een misdrijf tegen de Wet Wapens en munitie beslaat nog geen 2% van het totale aantal minderjarige gehoorde verdachten. 6% wordt uiteindelijk bestraft, waarbij het in bijna driekwart van de gevallen om een transactie gaat. Jeugddetenties worden nauwelijks opgelegd voor dit type misdrijf.
Het aandeel gehoorde minderjarige verdachten voor een Opiumwetmisdrijf is relatief laag met slechts 1% van het totale aantal gehoorde minderjarige verdachten. Van deze verdachten wordt 2% bestraft (hierbij gaat het voor meer dan helft om een transactie). Het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties dat wordt opgelegd voor een Opiumwetmisdrijf, bedraagt 3% van het totaal opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties.
De overige misdrijven in de categorie 'overig' hebben een te klein aandeel en zijn daarom hier niet beschreven.

In het vervolg van deze paragraaf worden de drie hierboven genoemde delictgroepen (vermogen, geweld en vernieling en verstoring openbare orde en gezag) en hun gang door de strafrechtsketen weergegeven voor de periode 1995-2007.

7.2.2 Geweldscriminaliteit en minderjarigen

Het aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten van een geweldsmisdrijf steeg van 6.500 in 1995 naar 15.800 in 2007. Het totale aantal bestraffingen in geweldszaken steeg tussen 1995 en 2005 met 180%. Na 2005 treedt er een daling op in het aantal bestraffingen, in 2007 is dit aantal gedaald tot 5.800. Deze daling wordt voor een deel veroorzaakt door de daling van het aantal transacties, dat eerst fors groeide van 1995 tot en met 2005, om vervolgens weer te dalen (zie figuur 7.23).

Figuur 7.23 Geweldsmisdrijven: gehoorde minderjarige verdachten, transacties en schuldigverklaringen (indexcijfers 1995=100)

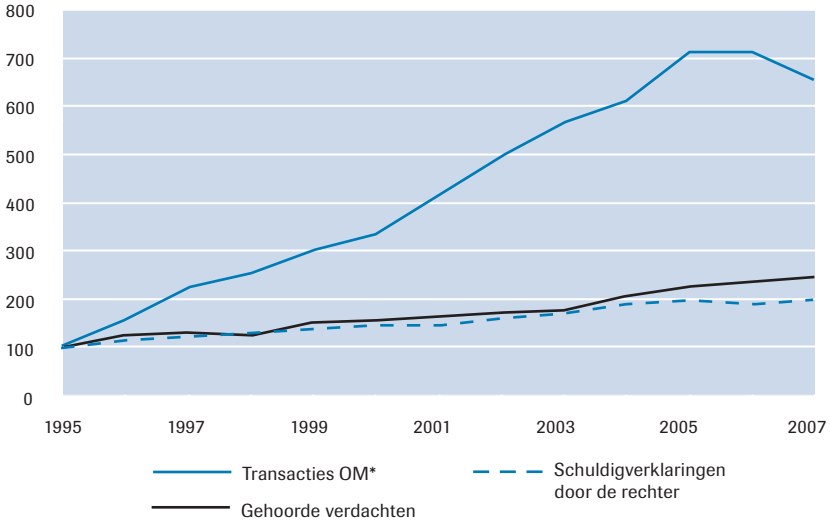

* Incl. lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33, 5.3 en 5.37 in bijlage 4.
Bron: CBS

In figuur 7.24 zijn de verschillende soorten bestraffing weergegeven. Geweldsmisdrijven worden in toenemende mate bestraft met een taakstraf. Tegenover een aantal van 9.400 bij het OM ingeschreven geweldsmisdrijven in 2007 stonden 4.500 taakstraffen (OM-transacties en opgelegd door de rechter). Wanneer echter onderscheid wordt gemaakt naar OM en rechter, dan is de stijging van de taakstraffen alleen te zien bij de rechter. Taakstraffen opgelegd door OM voor dit type misdrijf dalen juist in 2007.

Figuur 7.24 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, taakstraffen en financiële bestraffingen* vanwege geweld

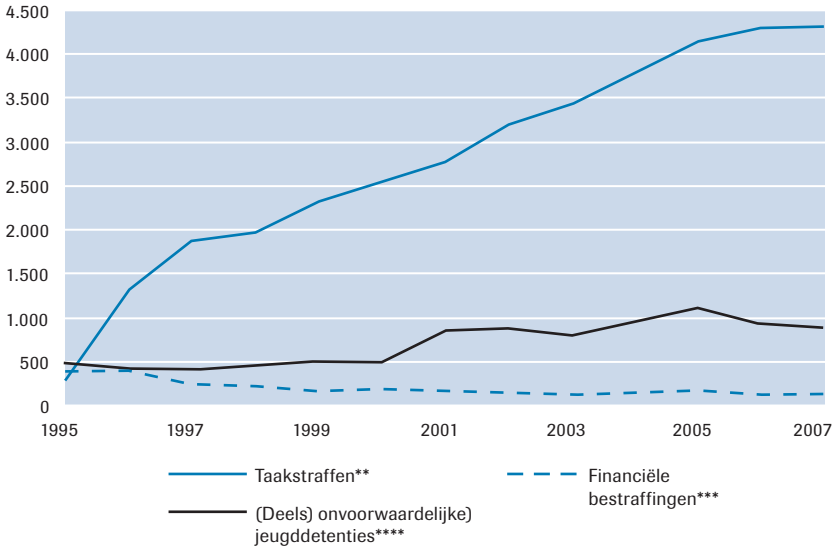

* Wanneer deze straffen in combinatie met elkaar zijn opgelegd, zijn alle bij deze combinatie betrokken straffen apart meegeteld. De OM-transacties zijn incl. lik-op-stuk-zaken sinds 2001.
** Taakstraffen opgelegd door zowel OM als rechter.
*** OM-transacties 'betaling geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.
**** De gegevens zijn inclusief opgelegde tuchtschoolstraffen en arresten. De jeugddetentie is in 1995 in de plaats gekomen van deze straffen. De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.33, 5.43 en 5.45 in bijlage 4. Van de financiële bestraffingen uitgesplitst naar misdrijfcategorie zijn geen tabellen opgenomen.
Bron: CBS

In figuur 7.25 wordt de ontwikkeling van het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, evenals de gemiddelde duur en de detentiejaren weergegeven voor een geweldsmisdrijf. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties stijgt van 1995 tot 2005 van 470 naar 1.100. Daarna zet een daling in, waardoor het aantal in 2007 uitkomt op 880. Doordat de gemiddelde strafduur ten aanzien van geweldsmisdrijven in 2007 (96 dagen) iets hoger is dan in 1995 (88 dagen) komt het aantal detentiejaren in 2007 hoger uit dan in 1995.

Figuur 7.25 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanwege geweld, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)

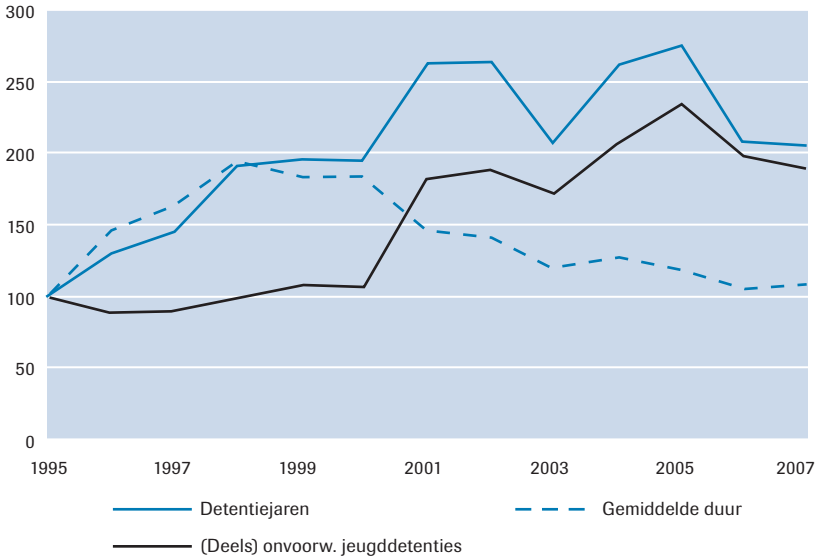

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

7.2.3 Vermogenscriminaliteit en minderjarigen

Figuur 7.26 brengt de ontwikkelingen van het aantal gehoorde verdachten, OM-transacties en de schuldigverklaringen door de rechter in beeld voor de vermogensmisdrijven.
Anders dan bij het aantal gehoorde minderjarige verdachten van een geweldsmisdrijf, dat sinds 1995 stijgt, daalt het aantal gehoorde minderjarigen van vermogensmisdrijven in 2007 na een periode van groei. Het aantal schuldigverklaringen stijgt over de gehele periode genomen (+20%). Bij de transacties OM is eerst een forse groei waar te nemen van 1995 tot 2005 (+170%), waarna een daling inzet die doorgaat tot en met 2007 (-6%). De daling van het aantal transacties in 2007 is nagenoeg helemaal veroorzaakt door de daling van het aantal taakstraffen volgens het transactiemodel (zie tabel 5.33 in bijlage 4).

Figuur 7.26 Vermogensmisdrijven minderjarigen: gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen (indexcijfers: 1995=100)

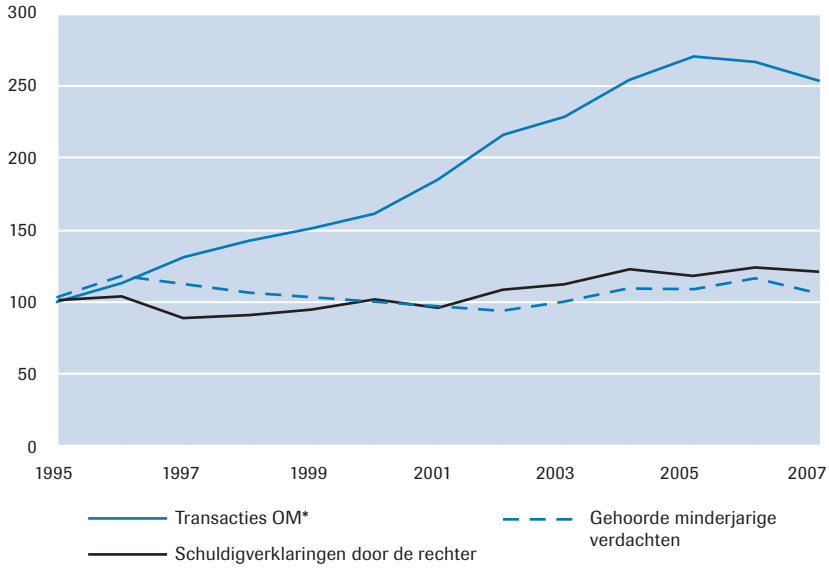

* Incl. lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33, 5.32 en 5.37 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 7.27 laat zien hoe vaak plegers van een vermogensmisdrijf worden veroordeeld tot een financiële bestraffing, een taakstraf of een jeugddetentie.

Het aantal vermogensdelinquenten dat met een financiële sanctie wordt bestraft, is vergeleken met 1995 met een factor 7 gedaald tot 2007. Sinds 2002 is er nauwelijks verandering opgetreden in de ontwikkeling van het aantal financiële bestraffingen voor dit type delict.
Het aantal taakstraffen (transactiemodel OM en opgelegd door de rechter) stijgt fors van 1995 tot en met 2006 (+643%). In 2007 is het aantal taakstraffen echter licht gedaald (-5%) ten opzichte van 2006. Net als bij de geweldsmisdrijven wordt deze daling veroorzaakt door de daling van het aantal opgelegde taakstraffen door het OM en niet zozeer door de taakstraffen opgelegd door de rechter.
Het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties voor vermogensmisdrijven groeit in de periode van 1995-2007 (+32%). Na 2005 is er echter een lichte afname te zien van het aantal opgelegde jeugddetenties (-4%). Vooral het aantal opgelegde jeugddetenties voor eenvoudige en gekwalificeerde diefstallen neemt af na 2005.

Figuur 7.27 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, taakstraffen en financiële bestraffingen* vanwege vermogens-misdrijven

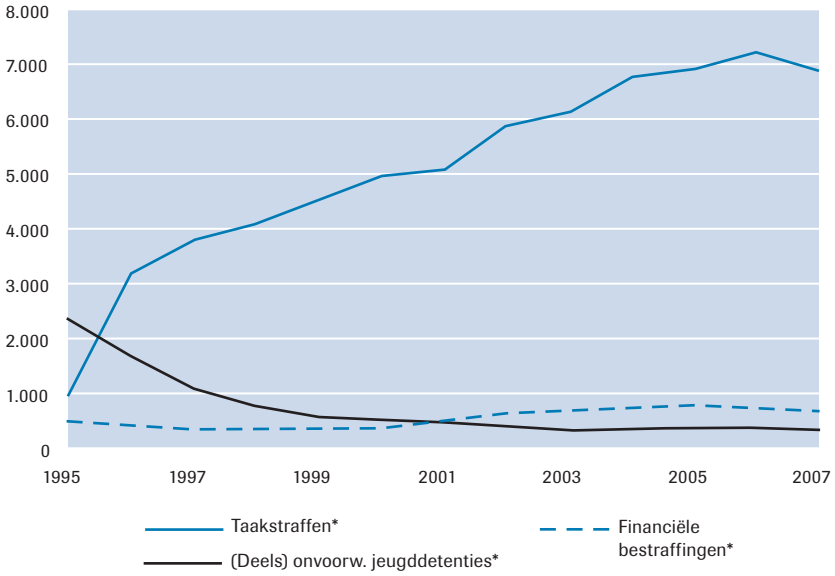

* Zie voetnoten als in figuur 7.24.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.33, 5.43 en 5.45 in bijlage 4.
Bron: CBS

In figuur 7.28 wordt de ontwikkeling van het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, evenals de gemiddelde duur en de detentiejaren weergegeven vanwege een vermogensmisdrijf. De daling van het aantal detentiejaren voor vermogensmisdrijven die vanaf 2005 te zien is, wordt veroorzaakt door de daling van het aantal jeugddetenties en in mindere mate door ontwikkelingen in de gemiddelde strafduur.

7.2.4 Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag en minderjarigen

Figuur 7.29 schetst de ontwikkelingen bij de categorie VOO-misdrijven. Opvallend is de stijging van het aantal minderjarige gehoorde verdachten van 2001 tot en met 2006 (+143%). In 2007 zet echter een lichte daling in. Vooral het aantal jeugdigen dat is gehoord voor een gemeengevaarlijk misdrijf (zoals brandstichting) is gedaald in 2007. Hoewel het totale aantal gehoorde minderjarige verdachten van VOO-misdrijven is gedaald in 2007, blijft het aantal verdachten van vernielingen nog stijgen in dit jaar, maar het aantal vernielingen aan/van auto's is juist flink gedaald in 2007 na een periode van groei (zie tabel 4.33 in bijlage 4).

Figuur 7.28 **(Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties vanwege vermogensmisdrijven, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)**

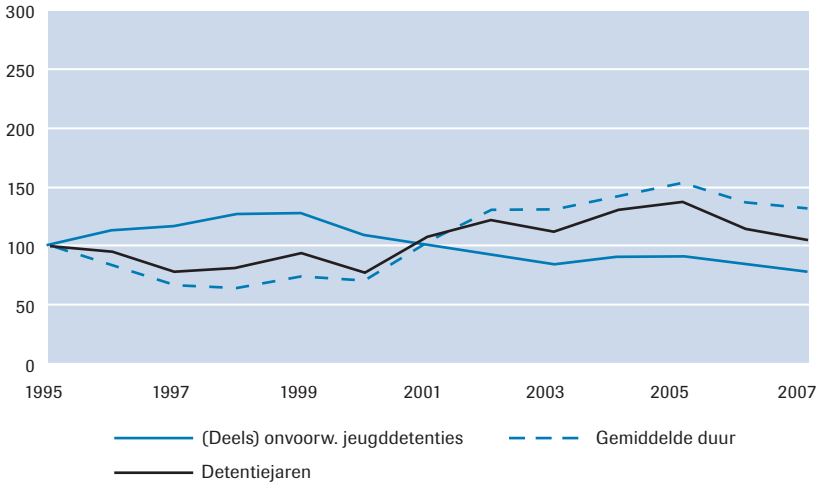

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 7.29 **Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag: gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen (indexcijfers: 1995=100)**

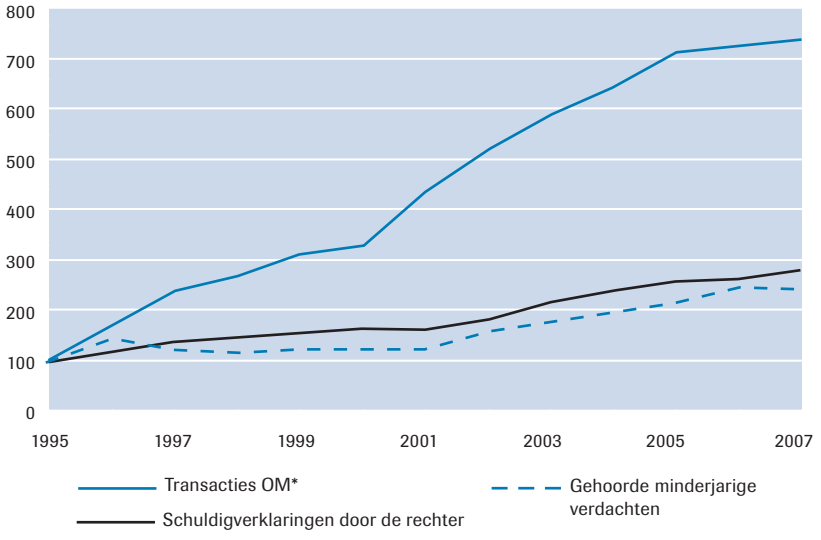

* Incl. lik-op-stuk-zaken sinds 2001.
Voor de corresponderende cijfers, zie tabel 4.33, 5.32 en 5.37 in bijlage 4.
Bron: CBS

De transacties OM blijven fors stijgen van 1995-2007 (+636%), anders dan in het geval van de geweldsmisdrijven en de vermogensmisdrijven, waarbij een afname is te zien in 2007. Ook de schuldigverklaringen door de rechter stijgen van 1995-2007 (+175%).
Bij de minderjarigen wordt deze categorie misdrijven vaak afgedaan door middel van een Halt-verwijzing.

Figuur 7.30 laat zien hoe vaak plegers van een VOO-misdrijf worden veroordeeld tot een financiële bestraffing, een taakstraf of een jeugddetentie.
Net als bij de geweldsmisdrijven is een doorgaande stijging van het aantal taakstraffen (OM en rechter) zichtbaar. Het aantal financiële bestraffingen verandert nauwelijks de afgelopen drie jaar.
(Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties stijgen sinds 1995, maar vanaf 2005 is er een lichte daling van het aantal jeugddetenties te zien. Hoewel VOO-misdrijven relatief weinig worden bestraft met een jeugddetentie, is het aantal sinds 1995 wel drie keer zo hoog in 2007. Deze stijging is zelfs nog iets groter dan die van het aantal gehoorde minderjarige verdachten voor dit type misdrijf.

Figuur 7.30 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, taakstraffen en financiële bestraffingen* vanwege vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag

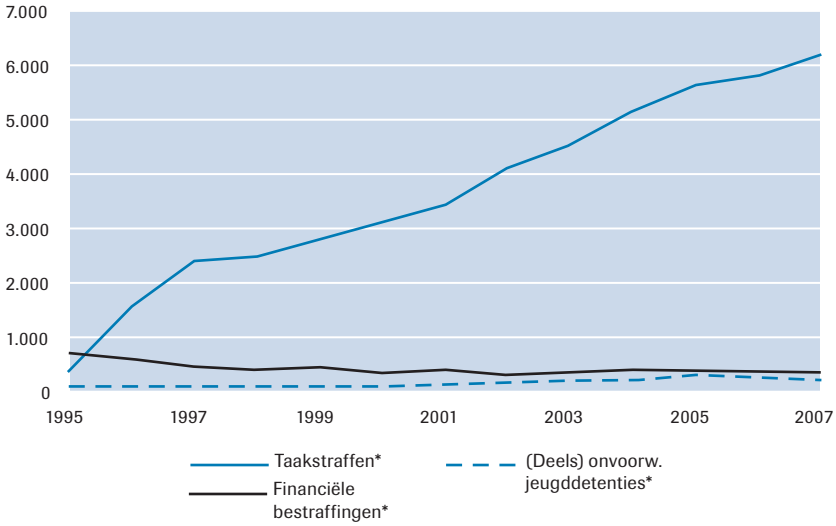

* Zie voetnoten als in figuur 7.24.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.33, 5.43 en 5.45 in bijlage 4.
Bron: CBS

In figuur 7.31 wordt de ontwikkeling van het aantal (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, alsmede de duur en de gemiddelde aantallen detentiejaren weergegeven van VOO-delicten. De jeugddetenties die opgelegd worden voor dit type misdrijf dalen scherp na 2005 (-26%). Deze daling is ook zichtbaar bij de gewelds- en de vermogensmisdrijven maar dan in minder scherpe mate. Het aantal detentiejaren daalt eveneens scherp na 2005 (-42%), terwijl de gemiddelde duur minder hard daalt (-21%).

Figuur 7.31 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties vanwege vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag, in aantal, duur en detentiejaren (indexcijfers: 1995=100)

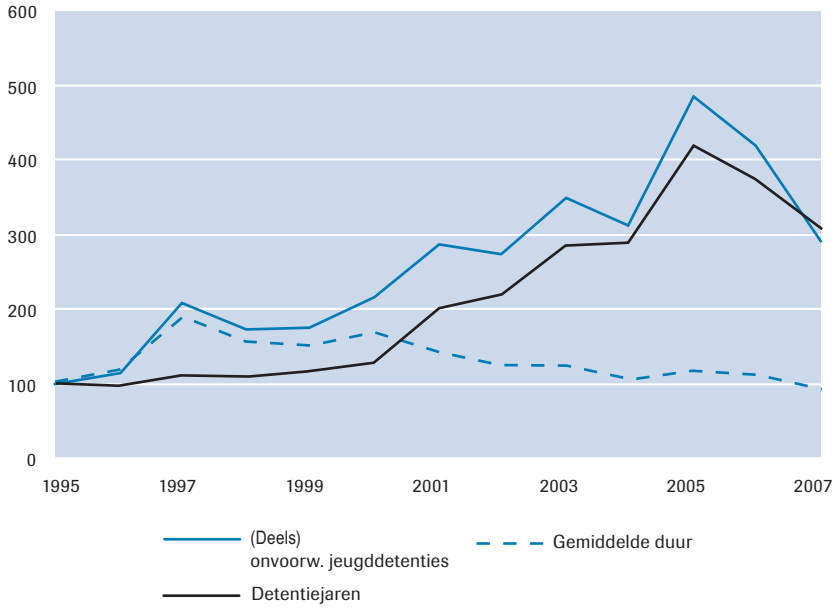

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.45, 5.46 en 5.47 in bijlage 4.
Bron: CBS

7.3 Resumé

Jaarlijks worden in Nederland miljoenen misdrijven gepleegd. Het aantal in 2007 door burgers ondervonden misdrijven bedraagt ongeveer 5 à 6 miljoen, het aantal door bedrijven ondervonden misdrijven is ongeveer 2 à 2,5 miljoen. Daarnaast zijn er nog vele andere misdrijven die niet kunnen worden gekwantificeerd.
Van de meeste misdrijven wordt nooit aangifte gedaan. In 1995 bedroeg het aantal door de politie opgemaakte processen-verbaal van aangifte

(pv's) iets meer dan 1,2 miljoen. Dit aantal was in 2002 gestegen tot 1,4 miljoen en vervolgens weer gezakt tot iets meer dan 1,2 miljoen in 2007. Het aantal pv's vanwege een vermogensmisdrijf daalt sinds 2005, het aantal vanwege geweld en vernieling blijft stijgen. Ook het aantal pv's vanwege misdrijven tegen de Wegenverkeerswet groeide fors. Misdrijven tegen de Opiumwet zijn daarentegen gedaald in 2007.
In 2007 werden bijna 354.000 mensen door de politie gehoord vanwege de verdenking van het plegen van een misdrijf. Dit is een daling ten opzichte van 2006. Het aantal gehoorde verdachten vanwege geweld, vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en gezag en verkeersmisdrijven verdubbelde bijna vergeleken met 1995. Het aantal gehoorde verdachten van een Opiumwetmisdrijf is vergeleken met 1995 2,5 keer zo hoog als in 2007. Bij de vermogensmisdrijven is een daling van het aantal gehoorde verdachten zichtbaar.
Het aantal bestraffingen door het OM en de rechter, gedefinieerd als de som van het aantal transacties en schuldigverklaringen (schuldigverklaringen gaan nagenoeg altijd gepaard met een sanctie) groeide van 1995-2006, maar in 2007 is er een daling zichtbaar van het aantal bestraffingen. Na een forse groei van het aantal taakstraffen vanaf 2001 tot en met 2006, is er in 2007 een daling zichtbaar. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en jeugddetenties samen blijft dalen na 2003. De daling van het aantal gevangenisstraffen en jeugddetenties samen kan voor een belangrijk deel worden toegeschreven aan de daling van de vermogensdelicten. Het totaal aantal opgelegde detentiejaren daalt weer vanaf 2004.

Het aantal gehoorde minderjarige verdachten is na een periode van groei gedaald in 2007. Deze daling is grotendeels toe te schrijven aan de daling van het aantal gehoorde minderjarige verdachten van een vermogensmisdrijf en een VOO-misdrijf.
Halt-verwijzingen en de schuldigverklaringen zijn sinds 2001 in aantal toegenomen.
De OM-transacties dalen licht sinds 2005. Deze daling wordt veroorzaakt door de daling van het aantal taakstraffen opgelegd door het OM. Taakstraffen opgelegd door de rechter blijven stijgen. Het aantal financiële bestraffingen (OM en rechter) aan minderjarigen is sinds 2001 min of meer stabiel.
(Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties dalen weer na een piekjaar in 2005, net als het aantal opgelegde detentiejaren. Ook de gemiddelde duur neemt af sinds 2005, zij het in lichte mate.

8 Jaarlijkse kosten van criminaliteit

D.E.G. Moolenaar

In de voorafgaande hoofdstukken is beschreven hoe de overheid reageert op criminaliteit. Deze reactie is nodig om de veiligheid te verhogen en de rechtsstaat in stand te houden. Naast de overheidsreactie is er ook een reactie van het bedrijfsleven en particulieren. Burgers en bedrijven lijden schade en nemen zelf initiatieven om criminaliteit te voorkomen. Aan alle reacties hangen wel prijskaartjes.

In dit hoofdstuk proberen we meer zicht te krijgen op deze prijskaartjes. Drie vragen staan centraal.
- Hoeveel geeft de overheid jaarlijks uit aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving en hoe hebben deze uitgaven zich in de periode 1995-2007 ontwikkeld?
- Hoeveel geven burgers en bedrijfsleven uit aan preventie in 2007?
- Wat is de monetaire waarde van (im)materiële schade veroorzaakt door criminaliteit in 2007?

Bij de beantwoording van deze vragen doet zich een aantal methodologische problemen voor, zoals:
- Hoe kunnen brede uitgavenposten specifiek worden toegerekend aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving?
- Hoe kan immateriële schade in geld worden uitgedrukt?
- Hoe kan worden omgegaan met de beperkte beschikbaarheid van cijfers?
- Hoe kunnen gegevens over verschillende jaren vergelijkbaar worden gemaakt?

Veel organisaties op het terrein van justitie houden zich niet exclusief bezig met criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving, maar hebben ook andere taken, zoals het waarborgen van de veiligheid, het handhaven van de openbare orde, het afhandelen van overtredingen, civiele rechtspraak, bestuursrechtelijke rechtspraak en dergelijke. In de aan hen toegekende budgetten wordt dit onderscheid niet altijd gemaakt. Daarom dienen deze onderdelen op een of andere wijze eruit gefilterd te worden. In deze gevallen is getracht om op basis van andere gegevens (zoals bijvoorbeeld werklastmetingen en kostprijzen) toch een toerekening te maken naar misdrijven.
Veel van de geleden schade als gevolg van criminaliteit is moeilijk in geld uit te drukken. Hierbij moet worden gedacht aan bijvoorbeeld emotionele schade, maar ook ziekteverzuim. Door gegevens uit diverse bronnen met elkaar te combineren is getracht hiervan toch een inschatting te maken. Van de overheidsuitgaven zijn over een groot aantal jaren gegevens bekend. Dit geldt echter niet voor de uitgaven aan preventiemaatregelen en de schade. Voor veel onderdelen is slechts op incidentele basis een indicatief bedrag beschikbaar. Om toch tot een actueel plaatje van de kosten in één jaar te komen, wordt voor elk onderdeel het meest recente beschikbare gegeven gebruikt.

De meeste uitgaven zijn in de loop van de jaren niet constant gebleven. Om een indicatie te krijgen of het een wijziging van het aantal betreft of dat het slechts om prijsaanpassingen gaat, moet worden gecorrigeerd voor inflatie.[1] Alle figuren en getallen in de tekst zijn uitgedrukt in prijzen van 2007. Indien er sprake is van groei of daling in de uitgaven, dan komt dit door wijzigingen in het aantal en niet door prijsaanpassingen. In de tabellen in de bijlage zijn ook de ongecorrigeerde bedragen vermeld.
Dit hoofdstuk zal niet ingaan op de baten van criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving. Naast de reeds genoemde toerekeningsproblematiek en de beperkte beschikbaarheid en vergelijkbaarheid van cijfers, speelt het probleem van de meetbaarheid van de effecten en de vertaling daarvan in euro's een belangrijke rol.

In paragraaf 8.1 worden de uitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving zo veel mogelijk uitgesplitst naar de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen, zoals slachtofferzorg, preventie, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging en ondersteuning van verdachten. In paragraaf 8.2 worden de kosten van preventiemaatregelen uitgesplitst naar overheid, burgers en bedrijven. Paragraaf 8.3 gaat in op de monetaire schade die criminaliteit berokkent aan burgers, bedrijven en overheid. Paragraaf 8.4 bevat een korte samenvatting van dit hoofdstuk.

8.1 Overheidsuitgaven in reactie op criminaliteit

Bij uitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving in reactie op criminaliteit moet worden gedacht aan de uitgaven van allerlei overheidsinstanties die zich op een of andere manier met slachtofferzorg, preventie, opsporing, berechting, tenuitvoerlegging en ondersteuning bezighouden. In Nederland vallen deze taken onder de verantwoordelijkheid van de ministeries van Justitie (MvJ), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Financiën, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM), Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), en Defensie, en daaraan gelieerde organisaties. Daarnaast dragen ook gemeenten en provincies een steentje bij.

1 De meest gangbare deflator is het consumptieprijsindexcijfer. Hieraan kleven echter enige nadelen (zie Eurostat, 2001) en bovendien kennen de prijzen van overheidsdiensten doorgaans een andere ontwikkeling dan het algemene consumptieprijsindexcijfer. Daarom worden in dit hoofdstuk de overheidsuitgaven gecorrigeerd met de deflator voor collectieve overheidsuitgaven uit de nationale rekeningen. De niet-overheidsuitgaven worden, bij gebrek aan een meer toegespitst prijsindexcijfer, wel gecorrigeerd met het algemene consumptieprijsindexcijfer.

De overheidsuitgaven zijn zo veel mogelijk ontleend aan de (toelichting op de) slotwet, najaarsnota, voorjaarsnota of begroting van de betrokken ministeries, eventueel aangevuld met gegevens uit jaarverslagen van gerelateerde instanties. Ondanks de toegepaste inflatiecorrectie zijn er soms toch grote sprongen zichtbaar. Vaak heeft dit te maken met gewijzigde definities of veranderde begrotingssystematiek. Zo is in 2002 de opbouw van de rijksoverheidsbegroting sterk gewijzigd. Bedragen voor 2001 en 2000 zijn met terugwerkende kracht aangepast, maar een vergelijking met eerdere jaren is niet altijd mogelijk.

8.1.1 Slachtofferzorg

In Nederland zijn er diverse organisaties die zich bezighouden met slachtofferzorg, zoals Slachtofferhulp Nederland en het Schadefonds Geweldsmisdrijven (SGM). Daarnaast verzorgt het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) de inning van de schadevergoedingsmaatregelen die aan slachtoffers van strafbare feiten zijn toegekend.
Slachtofferhulp Nederland wordt grotendeels gefinancierd door het ministerie van Justitie. De uitgaven van het MvJ aan slachtofferhulp zijn in de periode 1995-2007 met 74% gestegen tot € 13,3 miljoen, waarbij wel enige fluctuaties zichtbaar zijn. Daarnaast is een belangrijk deel van de inkomsten van Slachtofferhulp Nederland afkomstig van het Fonds Slachtofferhulp. Dit fonds werft gelden bij bedrijven en particulieren voor Slachtofferhulp Nederland. Deze uitgaven zijn hier niet vermeld aangezien het geen overheidsuitgaven betreft, maar ze komen wel in paragraaf 8.3.2 aan bod. Overigens wordt een deel van het geld ook uitgegeven aan mensen die niet slachtoffer zijn geworden van een delict maar van een ongeluk (zonder schuldige) of een ramp. Daarom is het totale bedrag een overschatting.
Het Schadefonds Geweldsmisdrijven heeft tot doel het leed van slachtoffers van geweldsdelicten die in Nederland gepleegd zijn, enigszins te verzachten door middel van een geldelijke uitkering. De uitkering is een tegemoetkoming in de letselschade die niet op andere wijze kan worden vergoed. Het totale uitgekeerde bedrag is in de gehele periode 1995-2007 met 109% gestegen tot € 12,8 miljoen. De stijging is onder andere veroorzaakt door het toegenomen aantal aanvragen. Als gevolg van de toegenomen werklast zijn ook de apparaatsuitgaven ruim 2,5 keer zo groot geworden.

De positie van het slachtoffer is met de invoering van de Wet en Richtlijn Terwee (1995) aanzienlijk versterkt. Indien de rechter aan het slachtoffer een schadevergoeding heeft toegewezen, kan het CJIB in het kader van de Wet Terwee deze schadevergoeding bij de dader innen. De uitgaven voor de inning van deze schadevergoedingsmaatregelen zijn de afgelopen tien jaar sterk toegenomen tot € 5,4 miljoen. Dit zijn alleen de uitgaven voor inning. De feitelijke schadevergoeding is hierin niet verwerkt. Deze

schadevergoeding is namelijk afkomstig van de dader en is dus geen overheidsuitgave. De stijging wordt niet veroorzaakt door een toegenomen kostprijs, maar door het toegenomen aantal schadevergoedingsmaatregelen sinds de invoering van de Wet Terwee. Het aantal schadevergoedingsmaatregelen is in de periode 1996-2007 verelfvoudigd.
In totaal werd in 2007 door de overheid € 40 miljoen uitgegeven aan slachtofferzorg. Dit is een stijging van ongeveer 154% ten opzichte van 1995. Figuur 8.1 geeft aan hoe dit bedrag over de diverse organisaties is verdeeld. Per hoofd van de bevolking wordt in 2007 € 2,42 uitgegeven aan slachtofferzorg. Dat is een stijging van ongeveer 139% ten opzichte van 1995. De uitgaven per slachtoffer zijn met een vergelijkbare veelvoud toegenomen. Er is dus in financieel opzicht steeds meer aandacht voor het slachtoffer. Tabel 8.2 in bijlage 4 geeft een overzicht.

Figuur 8.1 Overheidsuitgaven slachtofferzorg, 2007*

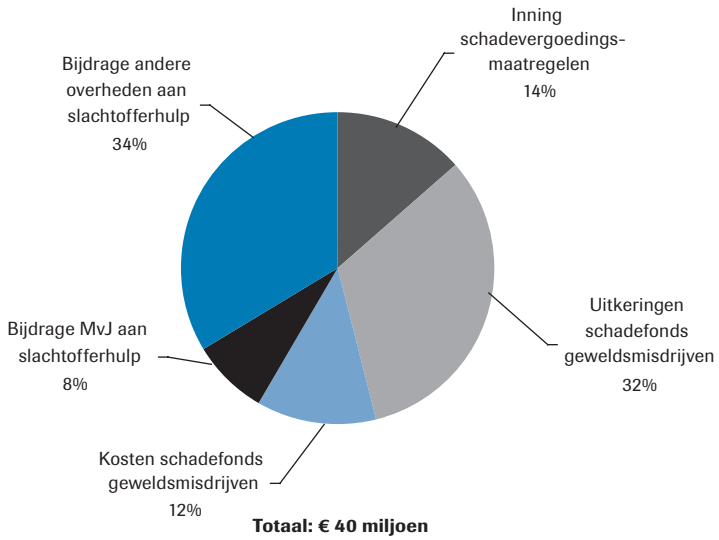

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.2 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC

8.1.2 Preventie

Preventie is een activiteit die zich vaak moeilijk laat onderscheiden van andere activiteiten. Pas vanaf de begroting 2002 is preventie een apart beleidsartikel op de begroting van het ministerie van Justitie. Daarvoor waren de uitgaven aan preventie verspreid over meerdere beleidsartikelen. Op begrotingen van andere ministeries is preventie niet altijd als aparte begrotingspost weergegeven.

Het ministerie van BZK geeft het meeste geld uit aan preventie, namelijk € 2.271 miljoen (zie figuur 8.2). De activiteiten van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) zijn apart op de begroting van het ministerie van BZK te onderscheiden. Ook de politie heeft een preventieve taak. Recentelijk heeft AEF (2006) in het kader van het opstellen van een nieuw budgetverdeelsysteem ook onderzocht hoeveel tijd de politie kwijt is aan de diverse taken. Het blijkt de politie ongeveer 44% van haar budget kwijt is aan preventie, surveilleren, netwerken, interveniëren en adviseren.
In 2007 gaf het ministerie van Justitie € 42 miljoen uit aan preventieactiviteiten. Dit is ruim tien keer zoveel als in 1995. Deels is deze stijging een artefact doordat met ingang van de nieuwe begrotingssystematiek een aantal algemene posten ten laste van de post preventie is gekomen, maar een deel van deze stijging (naar schatting € 13 miljoen) is reëel. Met name in het kader van het grotestedenbeleid, het programma Jeugd Terecht (MvJ, 2003), de Nota Criminaliteitsbeheersing (MvJ/BZK, 2001) het Veiligheidsprogramma (Kamerstukken II, 2002/2003) en de instelling van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) in 2005 is meer geld beschikbaar gekomen ten behoeve van preventieprojecten.
In totaal werd in 2007 ruim € 2,3 miljard door de overheid aan preventie uitgegeven. Ten opzichte van 1995 is dit een stijging van 85%. Figuur 8.2 geeft een uitsplitsing naar de diverse actoren. De overheidsuitgaven per hoofd van de bevolking bedragen in 2007 € 141. De uitgaven per geregistreerd misdrijf bevinden zich met € 1.905 in 2007 op een hoogtepunt. Tabel 8.3 in bijlage 4 geeft een overzicht.

Figuur 8.2 Overheidsuitgaven preventie, 2007*

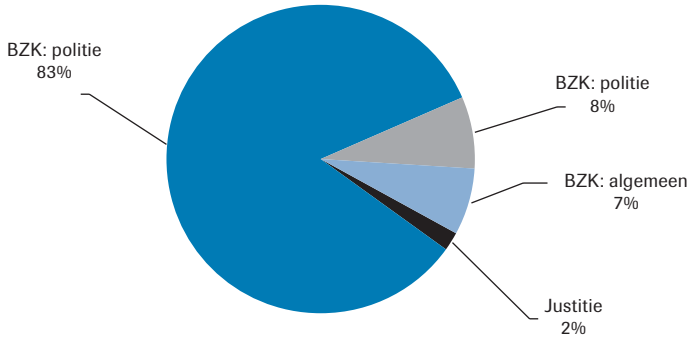

Totaal: € 2.313 miljoen

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.3 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, bewerking WODC

8.1.3 Opsporing

Een grote verscheidenheid aan overheidsinstanties houdt zich bezig met activiteiten op het terrein van opsporing. Vaak geldt echter dat ze onderdeel zijn van een meer omvattende begrotingspost en dat deze activiteiten qua tijdsbesteding of uitgaven vaak moeilijk te onderscheiden zijn van de andere activiteiten van de desbetreffende begrotingspost.
Een belangrijke actor op het gebied van opsporing is de politie. Opsporing kan plaatsvinden binnen een opsporingsonderzoek. Maar ook als de politie tijdens de surveillance een misdrijf op het spoor komt, is er sprake van opsporing. Daarom is het moeilijk om activiteiten als veiligheidswaarborging, preventie en opsporing van elkaar te onderscheiden. Ook de literatuur biedt weinig houvast. Goudriaan e.a. (1989) schatten op basis van tijdschrijfgegevens uit 1987 in dat de politie ongeveer een derde van haar tijd kwijt is aan de registratie en opheldering van misdrijven. Maas (2002) concludeert op basis van diverse bronnen dat de politie ongeveer 5 à 7,5% van haar tijd aan opsporing besteedt. Uit gegevens over de politieformatie (BZK, 2007) blijkt dat ongeveer 16% van de fte's bij de politie een recherchefunctie heeft, waarbij aangetekend dient te worden dat opsporingsactiviteiten ook uitgevoerd worden door personeel dat geen recherchefunctie heeft. Recentelijk heeft AEF (2006) in het kader van het opstellen van een nieuw budgetverdeelsysteem ook onderzocht hoeveel tijd de politie kwijt is aan haar diverse taken. Het blijkt dat de politie ongeveer 28% van haar budget kwijt is aan opsporingsactiviteiten. Daarnaast besteedt zij ook nog eens 8% aan intake, dat wil zeggen opnemen van aangiften en (telefonisch) contact met burgers. In totaal is de politie dus ongeveer 36% van haar budget kwijt aan criminaliteitgerelateerde taken. Dit is enigszins een overschatting omdat (telefonisch) contact met burgers niet direct aan criminaliteit gerelateerd hoeft te zijn.
Er is dus weinig overeenkomst tussen de diverse bronnen. Dit kan ook te maken hebben met definitieverschillen. Uit voornoemde publicaties is niet altijd goed af te leiden of bijvoorbeeld leidinggeven aan een opsporingsteam ook tot opsporingsactiviteiten wordt gerekend, en óf en hoe overhead wordt toegerekend aan opsporingsactiviteiten, of het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en bovenregionale rechercheteams ook worden meegerekend. Uitgaande van het feit dat 16% van de fte's bij de politie een recherchefunctie betreft en dat daarnaast gewone politieagenten ook opsporingsactiviteiten verrichten, lijken de schattingen van Goudriaan e.a. en AEF het dichtst in de buurt van de werkelijkheid te komen. Daarom wordt in dit hoofdstuk een derde van het budget van de politie toegerekend aan opsporingsactiviteiten.
Bij de uitgaven van het ministerie van Defensie speelt hetzelfde probleem. Het blijkt niet mogelijk om militaire onderdelen, veiligheidstaken of ondersteunings- of reddingswerkzaamheden uit de politie- en veiligheidstaken van de Koninklijke Marechaussee (KMar) en de kustwacht te

filteren. Dit betekent dat de hier gehanteerde bedragen in enige mate een overschatting zijn van de werkelijke uitgaven.
Als we het totale terrein van opsporing beschouwen, wordt de grootste uitgavenpost gevormd door de uitgaven voor de politie inclusief de KLPD (door BZK en MvJ). Deze bedragen naar schatting in 2007 ruim € 1,5 miljard en zijn in de periode 1995-2007 gestegen met ongeveer 22%. De bijzondere opsporingsdiensten (BOD), zoals de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD), Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/ Economische Controledienst (FIOD-ECD), Algemene Inspectiedienst (AID) en de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van het ministerie van VROM (VROM-IOD), nemen de tweede plaats in. Hun gezamenlijke uitgaven zijn in de periode 1995-2007 ruim verdubbeld tot € 273 miljoen. Hiervan neemt de FIOD-ECD de grootste brok voor zijn rekening. De uitgaven voor politie- en veiligheidstaken van de KMar zijn met 115% gestegen en de uitgaven voor de kustwacht zijn met 59% gestegen. De kustwacht speelt vooral een belangrijke rol bij de opsporing van economische delicten in de scheepvaart en visserij, zoals smokkel en illegale lozingen.
Naast de organisaties die direct op opsporing gericht zijn zoals de politie, de BOD'en en de KMar, is er ook een aantal organisaties die indirect met opsporing te maken krijgen. Het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) levert een belangrijke bijdrage aan opsporingsonderzoek. In 2007 waren de uitgaven voor het NFI € 58 miljoen. Dit is een stijging ten opzichte van 1995 met 159%. Als een verdachte in verzekering wordt gesteld, komt een reclasseringsmedewerker op bezoek om de verdachte te informeren over de hulp die de reclassering kan bieden (vroeghulp). Naar schatting gaat hiermee in 2007 € 9 miljoen gemoeid. Dit bedrag is de afgelopen twaalf jaar verdrievoudigd. Als een verdachte in verzekering wordt gesteld, heeft hij tevens recht op een advocaat. Voor deze vorm van eerste hulp door een advocaat kan de verdachte ongeacht zijn inkomen een beroep doen op de piketdienst. Dit wordt gefinancierd uit de middelen voor de gesubsidieerde rechtsbijstand. Hiermee is in 2007 € 23 miljoen gemoeid, een ruime verdubbeling ten opzichte van 1995. Overigens is het aantal inverzekeringstellingen ook meer dan verdubbeld in deze periode.

In totaal zijn de uitgaven voor opsporing sinds 1995 gestegen met 35% tot een bedrag van ruim € 2 miljard in 2007. Figuur 8.3 geeft aan hoe dit bedrag verdeeld is over de diverse actoren. Per hoofd van de bevolking gaat het om € 123 per persoon. Ten opzichte van 1995 is dit een stijging van 23%. De uitgaven per geregistreerd misdrijf zijn circa € 1.654. Tabel 8.4 in bijlage 4 geeft een overzicht.

Figuur 8.3 Overheidsuitgaven opsporing, 2007*

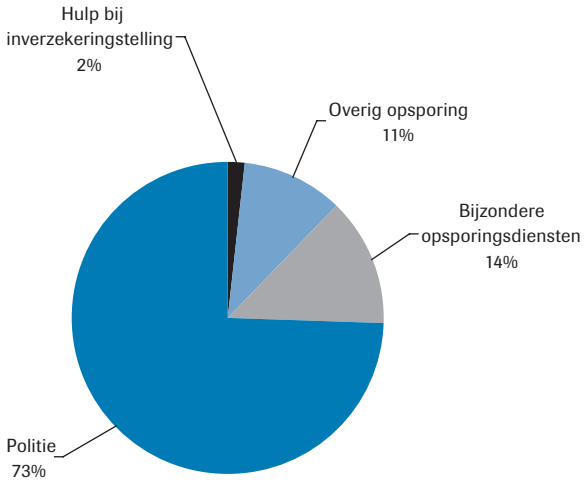

Totaal: € 2.008 miljoen

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.4 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, bewerking WODC

8.1.4 Vervolging

De vervolging van verdachten is de exclusieve taak van het OM. In de huidige begroting wordt het OM als één beleidsartikel opgevoerd zonder een uitsplitsing te maken naar overtredingen, misdrijven, gerechtskosten, rechtbanken, gerechtshoven en landelijke diensten. Daarom worden de uitgaven aan het OM op basis van de werklastmetingen over de periode 1994-1998 en de begrotingen tot en met 2001 uitgesplitst naar bovengenoemde categorieën. Kantonzaken zijn hier buiten beschouwing gelaten omdat deze meestal overtredingen betreffen.
De totale uitgaven voor het OM ten behoeve van rechtbankstrafzaken, exclusief gerechtskosten, zijn in de periode 1995-2007 verdubbeld tot bijna € 343 miljoen. Deels is de stijging in de uitgaven het gevolg van het Veiligheidsprogramma (Kamerstukken II, 2002/03). Afgesproken is om in de periode 2003-2006 de instroom van rechtbankstrafzaken bij het OM gradueel te laten oplopen tot 40.000 extra zaken. Bovendien bevat het Veiligheidsprogramma tal van andere maatregelen waarbij een actieve bemoeienis van het OM wordt verwacht. De uitgaven voor het OM zijn meer dan verdubbeld in de periode 1995-2007.

De gerechtskosten zijn tot en met 2004 sterk gestegen. Sindsdien is er sprake van een daling. Gerechtskosten zijn de uitgaven ten behoeve van correspondentie en communicatie met de verdachte en het strafrechtelijk onderzoek. De stijging is het gevolg van de uitbreiding van de telecommarkt, de toename van megazaken, de toenemende behoefte aan tolken en vertalers, en de technologische ontwikkelingen in de telecommunicatie. Sinds de aanslagen in de Verenigde Staten op 11 september 2001 zijn met name de kosten van afluisteren, adresgegevens opvragen, enzovoort fors gestegen. Daarnaast kent het gebruik van mobiele telefonie een lage drempel. Verdachten beschikken veelal over meerdere mobiele telefoons, waardoor het strafrechtelijk onderzoek met hoge kosten gepaard gaat. Daarom is het totale budget voor gerechtskosten (dus inclusief de civiele zaken, bestuurszaken en kantonzaken) in 2002 structureel met € 18,4 miljoen verhoogd. Sinds 2005 dalen de gerechtskosten. In 2007 bevinden de gerechtskosten zich weer op het niveau van 1998, namelijk € 23,3 miljoen.
Zijdelings zijn ook andere instanties betrokken bij de vervolging van verdachten. Zo geven de reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming advies over het te volgen justitiële traject voor respectievelijk meerderjarigen en minderjarigen, waarbij een goede reintegratie in de maatschappij centraal staat. De uitgaven ten behoeve van basis- en vervolgonderzoeken door de RvdK bedragen € 44 miljoen in 2007. Dit is een stijging van 133% ten opzichte van 1995. De uitgaven van de reclassering voor diverse rapportages bedragen naar schatting in 2007 € 15 miljoen. Dit is ongeveer net zo veel als in 1997, waarbij zich in 2002 wel een piek voordeed.

Figuur 8.4 Overheidsuitgaven vervolging, 2007*

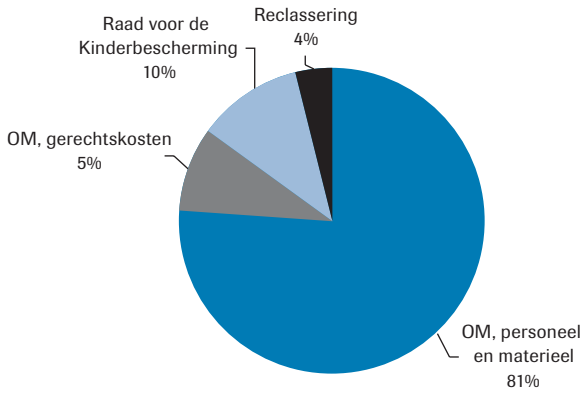

Totaal: € 425 miljoen

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.5 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, bewerking WODC

In 2007 bedragen de totale uitgaven voor vervolging van misdrijven ruim € 425 miljoen. Dit is ruim twee keer zo hoog als in 1995. Figuur 8.4 geeft aan hoe dit bedrag is verdeeld over de verschillende organisaties. Ook de uitgaven per hoofd van de bevolking voor vervolging van misdrijven zijn in deze periode bijna verdubbeld. In 2007 waren de uitgaven € 26 per hoofd van de bevolking voor de vervolging van verdachten. De uitgaven per ingestroomde rechtbankstrafzaak zijn toegenomen van € 811 per zaak in 1995 tot € 1.559 per zaak in 2007. Tabel 8.5 in bijlage 4 geeft een overzicht.

8.1.5 Strafrechtspleging

De uitgaven voor rechtspleging in misdrijfzaken kunnen in drie categorieën worden gesplitst, namelijk de strafzaken bij de Hoge Raad der Nederlanden, strafzaken bij de gerechtshoven en rechtbankstrafzaken bij de rechtbanken. De laatste twee categorieën vallen onder de verantwoording van de Raad voor de rechtspraak (Rvdr). Bijkomende uitgaven, zoals de uitgaven voor reclasseringsactiviteiten of gesubsidieerde rechtsbijstand ten behoeve van een rechtszaak, zijn hier niet meegenomen omdat deze niet altijd aan een specifieke rechtszaak kunnen worden toegerekend. Deze posten komen in paragraaf 8.1.7 aan bod.
Net als bij de begroting van het OM speelt ook hier het probleem dat de begrotingen voor de Hoge Raad en de Raad voor de rechtspraak niet uitgesplitst worden naar de diverse onderdelen. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar overtredingen en misdrijven, en naar civiele zaken, bestuursrechtelijke zaken en strafzaken. Gerechtskosten worden niet altijd apart benoemd. In de begroting van de Raad voor de rechtspraak wordt ook geen onderscheid gemaakt tussen rechtbanken, gerechtshoven en landelijke diensten. Om dit onderscheid wel te maken moet van andere bronnen gebruik worden gemaakt.
Voor de rechtbanken en de gerechtshoven zijn voor de periode 1994-1998 de werklastmetingen gebruikt en voor de periode 2001-2007 de verhouding tussen de kostprijzen zoals vermeld in het jaarverslag van de Rvdr. De tussenliggende jaren zijn geïnterpoleerd. Het bleek niet mogelijk om de werklastmetingen ook op latere periodes toe te passen of de kostprijzen op eerdere periodes, omdat in 2001 op een andere telmethodiek is overgegaan. Tot en met 2000 werd het aantal zaken geteld, terwijl vanaf 2001 het aantal uitspraken wordt geteld. Aangezien er meerdere uitspraken in één zaak kunnen zijn, bijvoorbeeld een schuldigverklaring met strafoplegging en een ontnemingsmaatregel, is de periode voor 2001 niet goed vergelijkbaar met de periode erna. De gegevens in tabel 8.6 in bijlage 4 geven door deze gewijzigde systematiek een enigszins vertekend beeld van de feitelijke ontwikkeling.
Van de Hoge Raad is niet zoveel bekend over de werklast van de verschillende soorten zaken. Daarom is de verhouding tussen de kostprijzen voor

de gerechtshoven uit het jaarverslag van de Rvdr gebruikt als indicatie voor de werklast van de diverse zaken bij de Hoge Raad.
De uitgaven voor rechtspleging in misdrijfzaken zijn in de periode 1995-2007 met 239% gestegen. Figuur 8.5 geeft aan hoe de verdeling tussen de gerechten is in 2007. Procentueel gezien deed de kleinste stijging zich voor bij de Hoge Raad. In 2007 gaf de Hoge Raad naar schatting € 15 miljoen uit aan strafzaken. Dit is een stijging van 167% ten opzichte van 1995, terwijl het aantal strafzaken licht is afgenomen. De uitgaven voor strafzaken bij de gerechtshoven zijn in 2007 bijna vier keer zo groot als in 1995, namelijk € 58 miljoen. Ook bij de rechtbanken verdrievoudigen de uitgaven voor misdrijfzaken in de periode 1995-2007. Voor de rechtbanken geldt dat de stijging mogelijkerwijs vertekend is door de wijziging in telmethodiek. In de periode 1994-1998 en in de periode 2004-2005 was de stijging van de werklast van misdrijfzaken echter reëel. Voor de gerechtshoven lijkt de wijziging in telmethodiek geen effect te hebben gehad op de budgetverdeling.

In 2007 bedragen de totale uitgaven voor de berechting van misdrijven € 239 miljoen. Omgerekend komt dat neer op € 15 per hoofd van de bevolking. Dit is drie keer zoveel als in 1995. Per afgedane rechtbankzaak in eerste aanleg zijn de uitgaven € 1.871. Dit is een stijging van 172% ten opzichte van 1995, toen de uitgaven per afgedane rechtbankzaak in eerste aanleg nog maar € 689 bedroegen. Tabel 8.6 in bijlage 4 geeft een overzicht.

Figuur 8.5 Overheidsuitgaven strafrechtspleging, 2007*

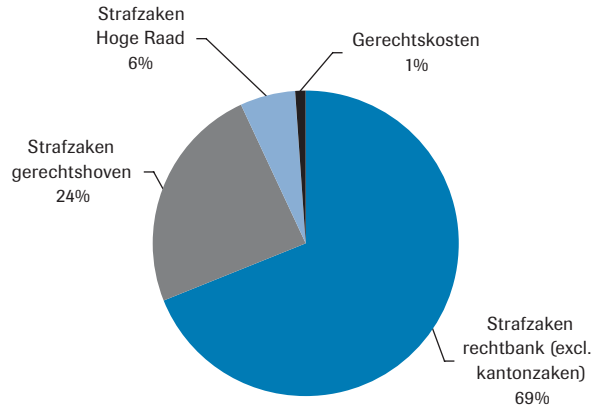

Totaal € 239 miljoen

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.6 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, werklastmetingen, bewerking WODC

8.1.6 Tenuitvoerlegging

De tenuitvoerlegging van de diverse maatregelen en straffen is verspreid over een groot aantal uitvoeringsorganisaties. De Dienst Justitiële Inrichtingen is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen. Met bijna € 1,1 miljard in 2007 is het gevangeniswezen (exclusief vreemdelingenbewaring en uitzetcentra) de grootste post. Deze uitgaven zijn in de periode 1995-2007 toegenomen met 86%. Op de tweede plaats staan de Forensisch-Psychiatrische Centra (FPC, voorheen tbs-klinieken). De uitgaven hiervoor zijn in de periode 1995-2007 ruim verdrievoudigd tot € 313 miljoen in 2007. Deze sector heeft van alle intramurale voorzieningen de grootste groei doorgemaakt in de periode 1995-2007, namelijk 241%. Qua omvang van de uitgaven staan de jeugdinrichtingen op de derde plaats met ruim € 145 miljoen in 2007. Ook de uitgaven voor extramurale voorzieningen (elektronisch toezicht/elektronische detentie, penitentiaire programma's) zijn sterk gegroeid.
Het Centraal Justitieel Incassobureau is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de boetes, transacties en ontnemingsmaatregelen en voor de administratieve afhandeling van taakstraffen en nog niet uitgezeten vrijheidsstraffen. Vanwege de grote mate van automatisering van bovengenoemde activiteiten zijn de uitgaven relatief laag. De groei in de uitgaven van het CJIB is enerzijds het gevolg van toegenomen werklast, anderzijds van een steeds moeizamer verloop van het inningstraject, waarbij vaker dan voorheen een deurwaarder moet worden ingeschakeld. Tegenover de uitgaven van € 9,2 miljoen in 2007 staan overigens inkomsten van naar schatting € 44 miljoen als gevolg van boetes, transacties en ontnemingen in misdrijfzaken.
Naast DJI en CJIB is er nog een aantal andere instellingen op het terrein van tenuitvoerlegging. Zo is Halt Nederland verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de Halt-verwijzing door de politie. In 2007 werd hieraan bijna € 12 miljoen uitgegeven. Dit is een stijging van 52% ten opzichte van 1995. De tenuitvoerlegging van taakstraffen voor minderjarigen vallen onder de verantwoordelijkheid van de Raad voor de Kinderbescherming. De uitgaven hiervoor zijn in de periode 1995-2007 bijna verzesvoudigd tot zo'n € 46 miljoen. Dit is met name het gevolg van de forse groei van het aantal OM-taakstraffen. De tenuitvoerlegging van taakstraffen voor meerderjarigen vallen onder de verantwoordelijkheid van de reclassering. De uitgaven hiervoor zijn in de periode 1995-2007 toegenomen met 42% tot € 41 miljoen. Tot slot wordt er steeds meer uitgekeerd voor onrechtmatige detentie. Dit betreft verdachten die ten onrechte zijn gedetineerd, bijvoorbeeld omdat er na een voorlopige hechtenis geen onherroepelijke vrijheidsstraf is opgelegd. Deze post is ruim verdrievoudigd in de periode 1995-2007 tot € 8 miljoen in 2007.

De totale uitgaven voor tenuitvoerlegging komen daarmee op € 1,9 miljard. Dit is een stijging van 141% ten opzichte van 1995. Figuur 8.6 geeft weer hoe dit is verdeeld over de diverse instanties. In 2007 komt dit neer op € 115 per hoofd van de bevolking, een stijging van 127% ten opzichte van 1995. De uitgaven per straf of maatregel zijn gestegen tot bijna € 6.855 in 2007. Tabel 8.7 in bijlage 4 geeft een overzicht. Uit figuur 8.7 blijkt dat de kostprijzen van DJI de laatste vier jaar redelijk constant zijn gebleven. Zowel de kostprijs van het gevangeniswezen als van de strafrechtelijke plaatsen in jeugdinrichtingen is in de periode 1995-2007 slechts 19% gestegen, terwijl de kostprijs van FPC-plaatsen zelfs met 6% gedaald is, als gevolg van de toename van het aantal long-stay plaatsen.

Figuur 8.6 Overheidsuitgaven tenuitvoerlegging, 2007*

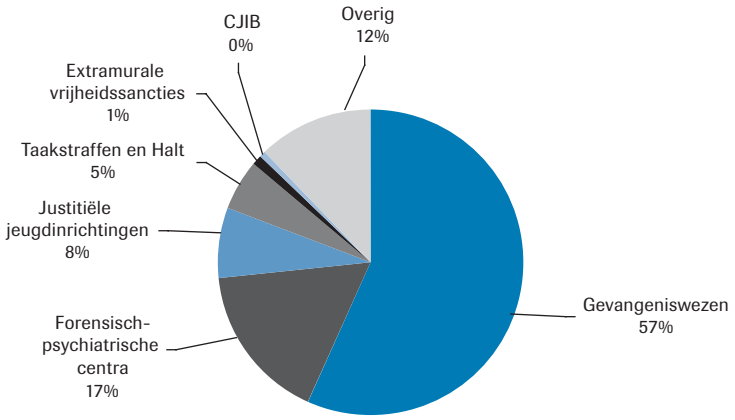

Totaal € 1.883 miljoen

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.7 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, bewerking WODC

8.1.7 Ondersteuning van verdachten

Tijdens het gehele justitiële traject kan de verdachte op diverse manieren worden ondersteund, bijvoorbeeld door de reclassering of door middel van gesubsidieerde rechtsbijstand. De reclassering streeft ernaar om de recidivekansen van de verdachte te verminderen en de verdachte op een goede manier te laten terugkeren naar de samenleving. Verder houdt zij toezicht op de naleving van bepaalde straffen of maatregelen. Voor meerderjarigen zijn de uitgaven voor reclassering meer dan verdubbeld in de periode 1995-2007. Voor minderjarigen zijn de uitgaven voor jeugdreclassering

Figuur 8.7 Kostprijzen DJI

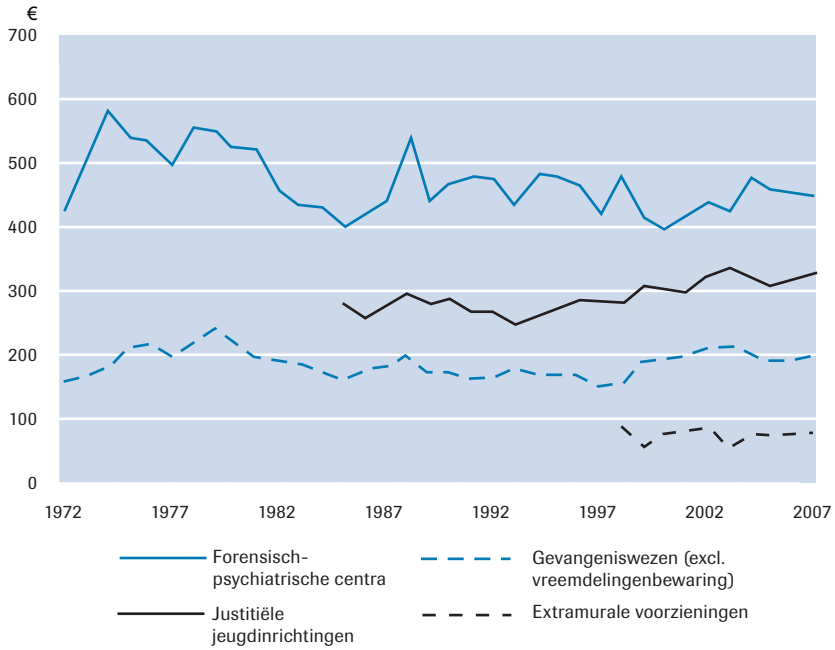

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.9 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, bewerking WODC

Figuur 8.8 Overheidsuitgaven ondersteuning van verdachten, 2007*

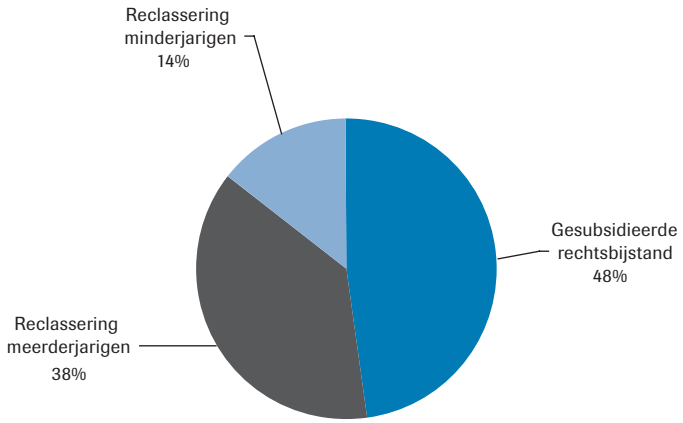

Totaal: € 330 miljoen

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.9 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, bewerking WODC

bijna verdrievoudigd. Voor meerderjarigen werd in 2007 ruim € 125 miljoen aan reclassering uitgegeven en voor minderjarigen ongeveer € 48 miljoen.
Als het OM besluit vervolging in te stellen, kan de verdachte een beroep doen op de gesubsidieerde rechtsbijstand. De bijdrage die hij ontvangt is afhankelijk van de zwaarte van het delict waarvan hij verdacht is, en van zijn inkomen. Deze financiering kan overigens ook plaatsvinden nadat de verdachte veroordeeld is, bijvoorbeeld als hij een verzoekschrift of iets dergelijks wil indienen. In 2007 werd bijna € 158 miljoen uitgegeven aan door de overheid gefinancierde rechtsbijstand in strafzaken (exclusief de piketdiensten ten behoeve van inverzekeringgestelden). Dit is een stijging van 155% ten opzichte van 1995.

In totaal werd in 2007 € 330 miljoen uitgegeven aan ondersteuning van de verdachte tijdens het justitiële traject (zie figuur 8.8). Per hoofd van de bevolking is dit € 20, een ruime verdubbeling ten opzichte van 1995. Per ingestroomde rechtbankzaak bij het OM gaat het om een bedrag van € 1.210. Ook dit is een ruime verdubbeling ten opzichte van 1995. Tabel 8.9 in bijlage 4 geeft een overzicht.

8.1.8 Overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving: conclusie

In de voorgaande paragrafen is per beleidsterrein aangegeven wat de geschatte uitgaven zijn van de overheid voor criminaliteit en rechtshandhaving. Tabel 8.10 in bijlage 4 geeft een samenvatting van het voorafgaande en een schatting van de totale uitgaven. Dit beeld is geenszins volledig. Er is op onderdelen sprake van overschatting dan wel onderschatting. Civiele zaken, bestuurszaken en overtredingen (kantonzaken) zijn bewust buiten beschouwing gelaten. Het gevolg is echter dat bij het toedelen van kostenposten naar onderdelen van de strafrechtsketen soms keuzes zijn gemaakt.
Met dit voorbehoud kunnen we concluderen dat de overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving gegroeid zijn van € 3,9 miljard in 1995 tot € 7,2 miljard in 2007. Dit is een stijging van 83%. Per hoofd van de bevolking komt dit neer op € 442. Dit is € 186 meer dan in 1995. Uit figuur 8.9 blijkt hoe de uitgaven per hoofd van de bevolking verdeeld zijn over de diverse beleidsterreinen. Het meeste geld gaat naar preventie, opsporing en tenuitvoerlegging, het minste naar slachtofferzorg. In 2007 bedragen de uitgaven per geregistreerd misdrijf bijna € 5.960 tegenover bijna € 3.223 in 1995. Dit is een stijging van 85%. De uitgaven per verdachte bedragen in 2007 € 20.448, een stijging van 27% ten opzichte van 1995.

Figuur 8.9 **Overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtspleging per hoofd van de bevolking***

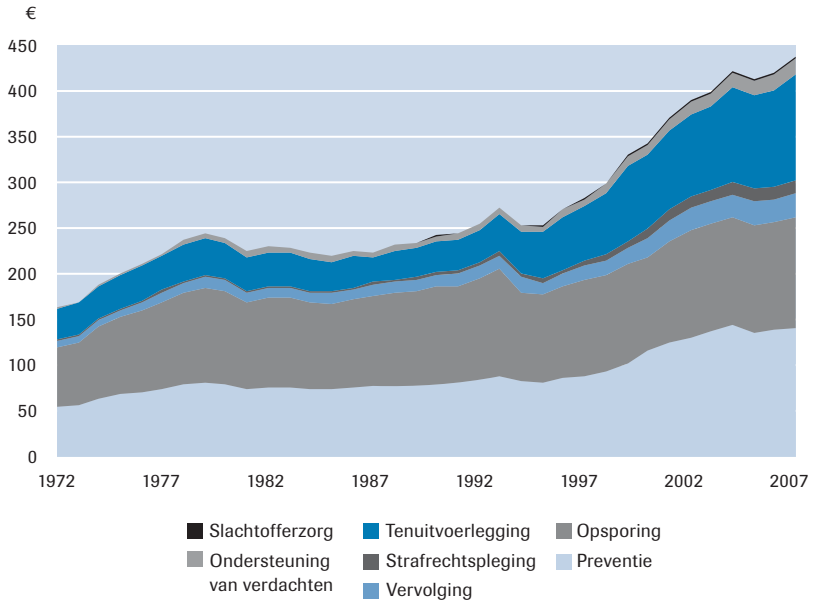

* 2007: voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers, zie tabel 8.10 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, bewerking WODC

In figuur 8.9 is duidelijk te zien dat de overheidsuitgaven sinds halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw sterk gestegen zijn. Figuur 8.10 licht de ontwikkelingen in de periode 1995-2007 eruit. De uitgaven per hoofd van de bevolking voor strafrechtspleging zijn de afgelopen twaalf jaar het sterkst gestegen, gevolgd door ondersteuning van verdachten. Opvallend is dat de kleinste post, namelijk de uitgaven voor slachtofferzorg, na een initiële daling ook fors gestegen zijn. Ondanks de toegenomen aandacht voor veiligheid van de afgelopen jaren zijn de uitgaven per hoofd van de bevolking voor opsporing nauwelijks toegenomen.

8.1.9 Overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving ten behoeve van minderjarigen

De aanpak van jeugdcriminaliteit is een belangrijk speerpunt in het huidige overheidsbeleid. De vraag is wat nu eigenlijk de kosten zijn die gepaard gaan met jeugdcriminaliteit. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de overheidsuitgaven ten behoeve van de bestrijding van jeugdcriminaliteit.

De uitgaven aan slachtofferzorg en preventie zijn moeilijk toe te rekenen aan criminele activiteiten van minderjarigen. Bij slachtoffers is niet altijd bekend of de dader meerder- of minderjarig was. In het geval van

Figuur 8.10 **Groei in de overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtspleging per hoofd van de bevolking* (indexcijfers: 1995=100)**

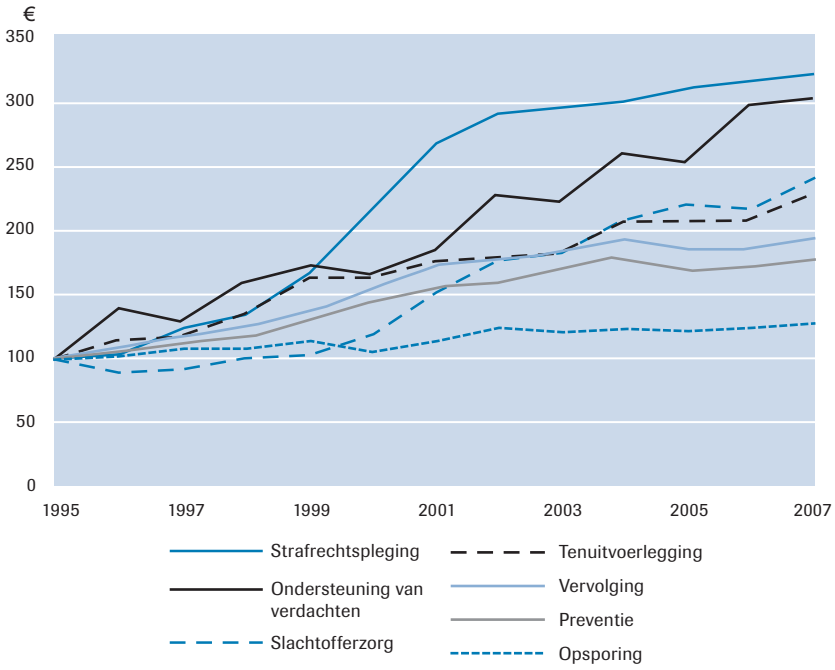

* 2007: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel 8.10 in bijlage 4.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, bewerking WODC

preventie is niet vast te stellen of het voorkomen delict gepleegd zou zijn geweest door een minder- of een meerderjarige. Daarom worden deze posten naar rato van het aantal minderjarige verdachten toegerekend aan de jeugdcriminaliteit. Dan blijkt dat jeugdcriminaliteit leidt tot ongeveer € 7,7 miljoen aan uitgaven voor slachtofferhulp in 2007. Dit is bijna een verdrievoudiging ten opzichte van 1995. De uitgaven voor preventie van jeugdcriminaliteit bedragen € 450 miljoen. Deze uitgaven zijn ruim verdubbeld in de periode 1995-2007. Tabel 8.11 in bijlage 4 geeft een overzicht. Ook de opsporingsuitgaven worden naar rato van het aantal minderjarige verdachten toebedeeld. De opsporing van jeugdcriminaliteit heeft de overheid in 2007 € 306 miljoen gekost. Dit is een stijging van 39% ten opzichte van 1995 (zie tabel 8.12 in bijlage 4).

Aan de vervolging van strafzaken tegen minderjarigen heeft de overheid in 2007 € 96 miljoen uitgegeven, een stijging van 172% ten opzichte van 1995 (zie tabel 8.13 in bijlage 4). De uitgaven aan rechtbankzaken tegen minderjarigen zijn in de periode 1995-2007 vervijfvoudigd en bedragen in

2007 € 24 miljoen. Dit is een forsere groei dan bij volwassenen. De voornaamste reden is dat het aantal zaken tegen minderjarige verdachten in de afgelopen jaren sterker gestegen is dan het aantal zaken tegen meerderjarige verdachten. Tabel 8.14 in bijlage 4 geeft een overzicht.

Ook de kosten van de tenuitvoerlegging van sancties tegen minderjarigen zijn sterk gestegen. De uitgaven aan strafrechtelijke plaatsen in jeugdinrichtingen bedragen € 145 miljoen in 2007, hetgeen bijna een verdrievoudiging is van deze uitgaven in 1995. Boetes en transacties spelen niet zo'n belangrijke rol in het jeugdstrafrecht aangezien de betaling hiervan meestal voor rekening van de ouders komt en niet van de minderjarige zelf. Taakstraffen, en met name die van het OM, hebben echter een grote vlucht genomen en de uitgaven daarvoor zijn gestegen van € 8 miljoen in 1995 naar bijna € 46 miljoen in 2007. Dit is bijna zes keer zoveel. De totale uitgaven voor tenuitvoerlegging van sancties tegen minderjarigen komen daarmee op € 206 miljoen. Dit is een stijging van 210% ten opzichte van 1995. Figuur 8.11 geeft aan hoe dit is verdeeld over de diverse instanties. In 2007 komt dit neer op € 58 per hoofd van de minderjarige bevolking, een verdrievoudiging ten opzichte van 1995. De uitgaven per straf of maatregel zijn gestegen tot bijna € 3.631 in 2007. Tabel 8.15 in bijlage 4 geeft een overzicht. De uitgaven aan jeugdreclassering en rechtsbijstand voor minderjarigen zijn in de periode 1995-2007 gestegen met 212% tot € 79 miljoen. Dit is ongeveer € 22 per hoofd van de minderjarige bevolking (zie tabel 8.16 in bijlage 4).

Figuur 8.11 Overheidsuitgaven tenuitvoerlegging minderjarigen, 2007*

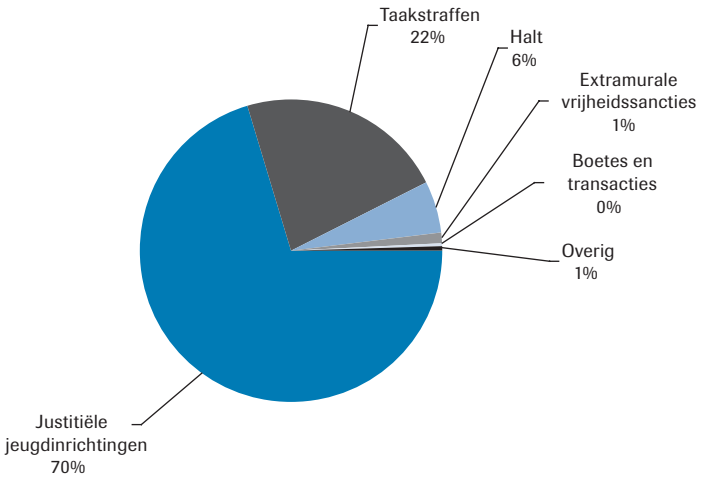

Totaal: € 206 miljoen

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers, zie tabel 8.15 in bijlage 4.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, bewerking WODC

Tabel 8.17 in bijlage 4 geeft een samenvatting van het voorafgaande en een schatting van de totale uitgaven aan jeugdcriminaliteit. Dit beeld is geenszins volledig en er is op onderdelen sprake van overschatting dan wel onderschatting. Met dit voorbehoud kunnen we concluderen dat de overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving ten aanzien van jeugdcriminaliteit gegroeid zijn van € 587 miljoen in 1995 tot € 1,1 miljard in 2007. Dit is bijna een verdubbeling. Dit komt neer op € 69 per hoofd van de bevolking en € 316 per hoofd van de minderjarige bevolking. Uit figuur 8.12 blijkt hoe de uitgaven per hoofd van de minderjarige bevolking verdeeld zijn over de diverse beleidsterreinen. Het meeste geld gaat naar preventie, opsporing en tenuitvoerlegging, het minste naar slachtofferzorg. In 2007 bedragen de uitgaven per geregistreerd misdrijf bijna € 16.295 tegenover bijna € 14.192 in 1995. Dit is een stijging van 15%.

Figuur 8.12 Overheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtspleging t.b.v. minderjarigen, per hoofd van de minderjarige bevolking*

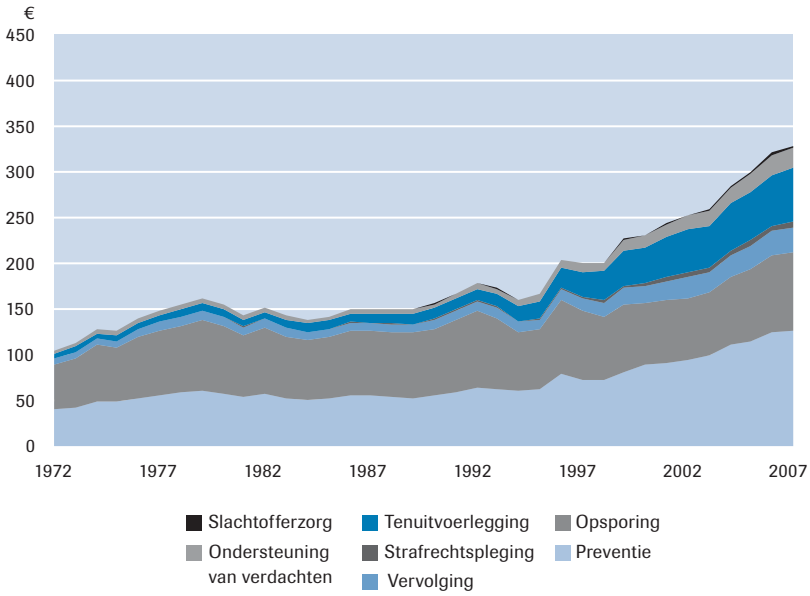

* 2007: voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers, zie tabel 8.17 in bijlage 4.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, bewerking WODC

8.2 Private uitgaven ter voorkoming van criminaliteit

In deze paragraaf wordt ingegaan op de uitgaven van burgers en bedrijfsleven die tot doel hebben criminaliteit te voorkomen. De overheidsuitgaven voor preventie zijn reeds in de vorige paragraaf aan de orde geweest en worden hier niet meer vermeld.

8.2.1 Preventiemaatregelen door particulieren

Uit hoofdstuk 3 blijkt dat veel mensen maatregelen nemen om criminaliteit te voorkomen. Daarbij moet vooral worden gedacht aan maatregelen ter voorkoming van inbraak en diefstal. Er zijn geen cijfers beschikbaar over de kosten die daarmee gepaard gaan. Daarom is getracht hiervan een inschatting te maken. Hierin zijn meegenomen de aanschafkosten, installatiekosten en jaarlijkse kosten van preventiemaatregelen, zoals sloten, luiken, buitenverlichting, alarminstallatie, waakhond, fietsslot en licht laten branden bij afwezigheid. Het aantal genomen preventiemaatregelen is ontleend aan gegevens van het CBS en de Politiemonitor Bevolking (PMB). De kosten per preventiemaatregel zijn gebaseerd op winkelprijzen en arbeidskosten. Naar schatting wordt op jaarbasis ongeveer € 1,5 miljard aan preventiemaatregelen uitgegeven. Dit is ongeveer € 90 per hoofd van de bevolking. Het gaat hierbij waarschijnlijk om een ondergrens, omdat de berekening slechts gebaseerd is op een beperkt aantal preventiemaatregelen. Tabel 8.18 in bijlage 4 geeft een overzicht.

8.2.2 Preventiemaatregelen door bedrijven en instellingen

Ook bedrijven nemen steeds meer preventiemaatregelen. Zo besteden bedrijven en instellingen veel geld aan preventieve maatregelen zoals extra sloten en alarminstallaties. De Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven schat de omvang van deze maatregelen op € 411 miljoen (zie tabel 8.19 in bijlage 4). Uit CBS-gegevens over de omzet van de beveiligingsindustrie (zie tabel 8.20 in bijlage 4) blijkt dat de omzet in bedrijfsbeveiliging in elf jaar tijd ruim verdubbeld is. Bedrijfsbeveiliging is verantwoordelijk voor 75% van de totale omzet van deze sector en voor 93% van alle activiteiten, die aan criminaliteit gerelateerd zijn.

8.2.3 Overige preventiemaatregelen

Sommige preventiemaatregelen worden zowel door particulieren als bedrijven genomen, zoals het afsluiten van een verzekering die de schade van bijvoorbeeld diefstal, inbraak of brandstichting dekt. In de internationale literatuur (zie Brand en Price, 2000 en Mayhew, 2003) worden de kosten van deze verzekering ook meegeteld als preventie-uitgaven. De kosten van dergelijke verzekeringen zijn gedefinieerd als de betaalde premies minus uitgekeerde bedragen. Omdat bijvoorbeeld inboedelverzekeringen ook aangegaan worden om brandschade te dekken, moeten de kosten hiervoor worden gecorrigeerd. Uit de PMB weten we voor welk bedrag verzekeringen uitkeren bij schade door vernieling of diefstal. De verhouding tussen deze uitkering en het totaal uitgekeerde bedrag vormt het percentage van de uitkering dat toegerekend kan worden aan misdrijven. De totale berekende kosten van schadeverzekeringen vermenigvuldigd met

dit percentage kunnen worden beschouwd als preventiemaatregel tegen misdrijven. Op jaarbasis betreft het ongeveer € 617 miljoen.

In het kader van preventie houdt de dienst Justis van het ministerie van Justitie zich bezig met het preventief toetsen van de integriteit. Justis controleert bij overheden, particulieren, bedrijven en instellingen of afgegeven verklaringen, verleende vergunningen en subsidies worden misbruikt voor criminele handelingen. Zo verstrekt Justis onder andere verklaringen van geen bezwaar, handelt zij gratieverzoeken af en behandelt zij verzoeken in kader van de Wet Bevordering Integriteit Beoordelingen door het Openbaar Bestuur (BIBOB). De kosten van Justis in het kader van preventie die ten laste van het ministerie vallen, zijn reeds in paragraaf 8.1.2 verwerkt, maar een groot deel van de kosten wordt gedekt door leges betaald door particulieren of rechtspersonen. Het betreft hier ongeveer € 13 miljoen. Tabel 8.20 in bijlage 4 geeft een overzicht.

8.2.4 Uitgaven aan preventie

Als alle uitgaven bij elkaar geteld worden, blijken de preventiemaatregelen van particulieren, bedrijven en instellingen jaarlijks € 3,7 miljard te kosten (zie ook tabel 8.21 in bijlage 4). Dit is ruim € 229 per hoofd van de bevolking. Hierin zijn niet inbegrepen de overheidsuitgaven ten behoeve van preventie. In paragraaf 8.1.2 is gebleken dat deze ongeveer € 2,3 miljard bedragen.

8.3 Monetaire schade als gevolg van criminaliteit

In deze paragraaf komt de geleden schade door burgers, bedrijfsleven en overheid aan bod. De schattingen zijn gebaseerd op een groot aantal bronnen.

8.3.1 Schade voor bedrijven en instellingen

Uit de MCB blijkt dat bedrijven en instellingen naar schatting jaarlijks € 565 miljoen schade lijden als gevolg van criminaliteit (zie tabel 8.22 in bijlage 4). Het merendeel hiervan betreft directe schade aan en/of diefstal van goederen en transportmiddelen, inbraak en geweld. Bij de directe schade moet worden gedacht aan kosten die zijn gemaakt voor vervanging, reparatie en dergelijke. Indirecte schade, daarentegen, heeft betrekking op bijvoorbeeld vertraging in de levering van producten en diensten. De indirecte schade bedraagt jaarlijks ongeveer € 76 miljoen.

Een andere vorm van indirecte schade voor het bedrijfsleven is productiviteitsverlies doordat werknemers die slachtoffer van een misdrijf zijn geworden, ziek thuis zitten. Getracht is om hiervan een inschatting te

maken. Uit CBS-gegevens en de Politiemonitor Bevolking weten we of slachtoffers medische hulp hebben gezocht. Artsbezoek zal dikwijls op werkdagen plaatsvinden. Volgens het CBS is de gemiddelde verblijfsduur in een ziekenhuis zes dagen. Vermenigvuldiging met de gemiddelde arbeidskosten leidt derhalve tot een schatting van het productiviteitsverlies van werknemers van circa € 820 miljoen. Dit is waarschijnlijk een ondergrens: slachtoffers die geen letsel hadden maar desalniettemin één of meer dagen van hun werk verzuimen, zijn niet meegenomen.

Een belangrijke schadepost voor het bedrijfsleven is fraude. De Association for Certified Fraud Examiners (ACFE, 2006) schat dat jaarlijks 5% van de winst door interne fraude uit bedrijven verdwijnt. Voor Nederland zou dit neerkomen op € 6,6 miljard. Volgens de Bond van Verzekeraars werd in 2005 voor ruim € 1 miljard gefraudeerd met verzekeringen, met name reisverzekeringen. Volgens het Platform Energiediefstal wordt jaarlijks voor ongeveer € 209 miljoen aan energie gestolen. De grootste boosdoeners zijn de illegale hennepkwekerijen. Tabel 8.23 in bijlage 4 geeft een overzicht.

8.3.2 Schade voor burgers

In slachtofferenquêtes is gevraagd naar de schade die burgers hebben ondervonden als gevolg van een aantal veelvoorkomende delicten. De totale schade wordt geraamd op € 2,2 miljard (zie tabel 8.24 in bijlage 4). Diefstal en vandalisme zijn de grootste schadeposten. Wel lijkt de schade te verschuiven van inbraak naar andere vormen van diefstal, met name uit auto's. Ook bij vernielingen zijn met name de auto's het mikpunt. Bij benadering wordt ongeveer 45% van de schade door de verzekering vergoed. Een andere schadepost voor burgers is pinpasfraude. Volgens een schatting van De Nederlandsche Bank bedroeg de schade in 2005 ongeveer € 3,8 miljoen. Daarnaast doneerden particulieren en bedrijven in 2006 tezamen € 1,7 miljoen aan Slachtofferhulp Nederland.

Bij slachtoffers kan er ook sprake zijn van letselschade. Hierover is niet zoveel bekend. Groot et al. (2007) hebben berekend dat de medische kosten circa € 54 miljoen bedragen, maar dat het emotionele en fysieke leed vele malen groter is en de samenleving zo'n € 8,9 miljard kost. Deze schatting is gemaakt met behulp van zogenoemde 'Quality Adjusted Life Year'-methode (QALY). Deze methode is afkomstig uit de gezondheidswetenschappen. De kwaliteit van leven wordt uitgedrukt in een getal tussen nul en één. In diverse onderzoeken is aan respondenten gevraagd hoeveel dagen van hun leven zij zouden willen inleveren om in goede gezondheid verder te leven. Een QALY van 0,5 betekent dat men bijvoorbeeld liever nog vijf jaar in goede fysieke en geestelijke gezondheid verder leeft, dan tien jaar in een slechte gezondheid. De Raad voor Volksgezond-

heid en Zorg (2006) heeft onlangs voorgesteld om een jaar dat iemand in goede gezondheid leeft te waarderen met maximaal € 80.000.
De resultaten van deze onderzoeken kunnen worden gebruikt om de kwaliteit van leven van slachtoffers van criminaliteit te bepalen. Door per delict te kijken wat het levenskwaliteitverlies is en dit te vermenigvuldigen met € 80.000, komen Groot et al. tot een schadepost van € 8,9 miljard.

Meerding (2005) becijferde dat kindermishandeling de samenleving jaarlijks € 965 miljoen kost. Hierin zijn ook de totale uitgaven aan criminaliteit als gevolg van kindermishandeling inbegrepen. Aangezien deze kosten reeds onderdeel zijn van de andere uitgaven die in dit hoofdstuk worden berekend, moet hiervoor worden gecorrigeerd. De nettoschade van kindermishandeling bedraagt dan € 455 miljoen (zie tabel 8.24 in bijlage 4).

8.3.3 Schade voor de overheid

Ook de overheid lijdt forse schade als gevolg van criminaliteit. Tabel 8.25 in bijlage 4 geeft een overzicht van het strafrechtelijk nadeel dat opgespoord is door de FIOD-ECD. Het gaat daarbij om belastingfraude en financieel-economische fraude. Bij financieel-economische fraude moet worden gedacht aan bijvoorbeeld faillissementsfraude, corruptie in het bedrijfsleven, malafide ondernemingen en zorgfraude. In 2003 is ruim € 758 miljoen opgespoord en strafrechtelijk vervolgd. Het belastingnadeel is doorgaans groter. Maar kleinere vormen van fraude worden bestuursrechtelijk afgedaan door middel van een navordering. Indien de navordering wordt betaald, wordt er niet strafrechtelijk vervolgd.

Naast fiscale en economische fraude is ook fraude met sociale verzekeringen mogelijk. De zware zaken worden afgedaan door de SIOD. De SIOD heeft in 2007 ongeveer € 29 miljoen aan niet-betaalde socialeverzekeringspremies en belastingen opgespoord. Dit is aanzienlijk minder dan in voorgaande jaren. Een groot deel van de opgespoorde fraude betreft identiteitsfraude. Het maatschappelijk nadeel hiervan wordt geschat op nog eens € 31 miljoen. De middelzware en lichte fraudegevallen worden afgedaan door de uitvoeringsinstanties, zoals de Uitvoeringsorganisatie werknemersverzekeringen (UWV) en de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De lichte gevallen worden meestal bestuursrechtelijk afgedaan door middel van een navordering, de middelzware zaken worden strafrechtelijk vervolgd (zie begrotingen SZW). Met deze laatste categorie is naar schatting een bedrag van ongeveer € 171 miljoen op jaarbasis gemoeid. Het betreft hier opgespoorde fraude met de bijstand, arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, kinderbijslag, (nabestaanden)pensioen, werkloosheidsverzekeringen en Ziektewet. De twee overige bijzondere opsporingsdiensten AID en VROM-IOD zijn beide goed voor ongeveer € 1 à 2 miljoen.

8.3.4 Overige schade

Geld dat op criminele wijze vergaard is, moet vaak op een of andere manier worden witgewassen. Dit kan door bijvoorbeeld grote transacties contant te betalen en de verkregen goederen later op legale manier te verkopen (zie ook hoofdstuk 10). Om enig zicht te krijgen op de omvang van het illegale circuit is sinds 1994 de wet Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT) van kracht. Alle transacties van grote waarden moeten worden gemeld. Vervolgens wordt uitgezocht in hoeverre de transactie verdacht is. In 2005 ging het om ruim € 1,1 miljard. Een uitgebreid onderzoek naar de omvang, kenmerken en besteding van misdaadgeld is uitgevoerd door Meloen e.a. (2003).

Na aangifte van fraude of vermogensmisdrijf kan de officier van justitie besluiten om vervolging in te stellen. Naast een straf kan de officier van justitie ook ontneming vorderen van het bedrag dat op criminele wijze verkregen is. Om ervoor te zorgen dat de ontnemingsvordering ook betaald wordt, kan het OM conservatoir beslag laten leggen op bankrekeningen of waardevolle eigendommen. In 2007 is voor ongeveer € 24 miljoen geïnd aan ontnemingsmaatregelen.

8.3.5 Totale schade

Om een beeld van de totale schade te krijgen, kunnen we bovengenoemde schadeposten bij elkaar tellen. De ontnemingsvorderingen en ongebruikelijke transacties laten we buiten beschouwing omdat deze waarschijnlijk deels overlappen met de eerdergenoemde schadeposten. Ook de uitkeringen van het SGM zijn niet meegeteld, omdat deze reeds in paragraaf 8.1.1 ten laste van de overheid zijn gekomen. In totaal bedraagt de schade door criminaliteit op jaarbasis dan € 20,7 miljard. Dit komt neer op ongeveer € 1.262 per hoofd van de bevolking. Tabel 8.26 in bijlage 4 geeft een overzicht.

8.4 Resumé

In tabel 8.27 in bijlage 4 worden alle uitgaven aan criminaliteit kort samengevat. Dit beeld is geenszins volledig. Vanwege definitie-, meet- en conceptuele problemen, en vanwege de beperkte en verbrokkelde beschikbaarheid van cijfers op dit terrein zijn de schattingen noodgedwongen vrij grof. Zeer waarschijnlijk betreft het een onderschatting, aangezien vele vormen van schade en preventie buiten beeld zijn gebleven.

Met dit voorbehoud kunnen we concluderen dat de totale kosten van criminaliteit op jaarbasis ongeveer € 32 miljard bedragen. Dit komt neer op ruim € 1.932 per hoofd van de bevolking. De totale kosten bestaan voor

23% (€ 7,2 miljard in 2007) uit overheidsuitgaven in reactie op criminaliteit, voor 12% (€ 3,7 miljard in 2007) uit preventieve maatregelen van particulieren en bedrijven en voor 65% (€ 20,7 op jaarbasis) uit schade voor bedrijven, particulieren en overheid. De onderverdeling is grafisch weergegeven in figuur 8.13.

Figuur 8.13 Kosten van criminaliteit naar soort, 2007*

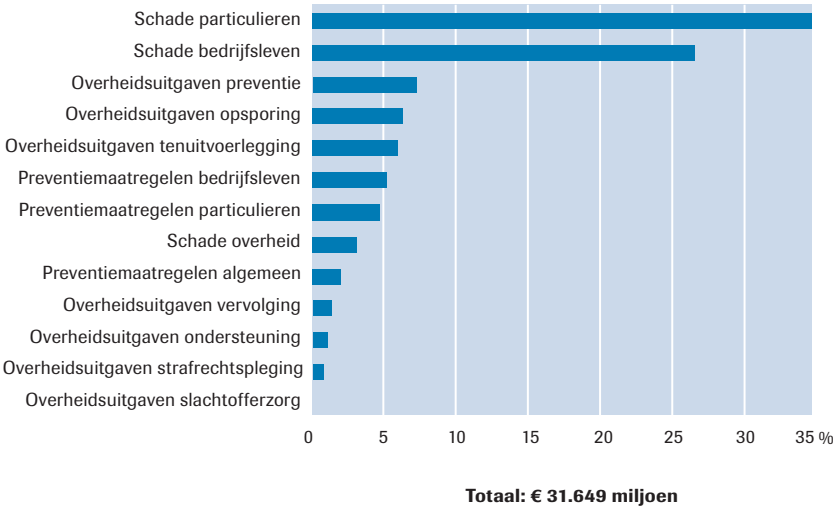

* Voorlopige cijfers.
Voor de corresponderende cijfers en bronnen, zie tabel 8.27 in bijlage 4.

Dit overzicht kent ook zijn beperkingen. De uitgaven van gemeenten en provincies aan criminaliteit en rechtshandhaving zijn doorgaans niet meegeteld vanwege de sterke versnippering van gegevensbronnen hieromtrent. Het CBS is momenteel bezig met een analyse hiervan maar de resultaten zijn nog niet beschikbaar. Ook de uitgaven van bijzondere opsporingsambtenaren, toezichthouders, het UVW, SVB, Douane, Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst (MIVD) en Arbeidsinspectie zijn niet meegenomen. De uitgaven aan criminaliteit en rechtshandhaving van deze instellingen zijn vaak moeilijk als aparte post op de begroting te onderscheiden.

De baten van strafrechtshandhaving zijn in dit hoofdstuk niet aan bod gekomen. Om hierover een uitspraak te doen moeten de effecten van justitieel beleid in kaart worden gebracht. Dit is niet altijd eenduidig te meten. Ten eerste is het lastig om het effect van justitiebeleid te onderscheiden van het effect van andere maatschappelijke ontwikkelingen. Neemt de criminaliteit bijvoorbeeld af omdat er meer politie op straat surveilleert, of omdat er meer aandacht voor normen en waarden is? Ten tweede rijst

onherroepelijk de vraag wat wel en wat niet als effect meegeteld gaat worden. Bijvoorbeeld, afnemende criminaliteit leidt tot minder druk op de justitiële keten, maar ook tot toenemende gevoelens van veiligheid bij burgers en minder claims bij verzekeringsmaatschappijen. Moeten al deze effecten worden meegeteld, en hoe tel je die bij elkaar op? Indien de effecten wel gemeten kunnen worden, zou een kosteneffectiviteitsstudie kunnen worden gedaan. Om tot een kosten-batenanalyse te komen moeten de effecten echter ook worden uitgedrukt in geld. Dit is zo mogelijk nog gecompliceerder. Want hoe ken je een geldelijke waarde toe aan toegenomen gevoelens van veiligheid?

9 Nederland in internationaal perspectief

P.R. Smit

Nederland is geen eiland, geïsoleerd van de rest van de wereld. Net als bij nationale economische ontwikkelingen kunnen veranderingen in de aard en omvang van de criminaliteit hun oorzaak vinden in binnenlandse factoren (zoals nieuwe wetgeving of veranderende demografische factoren) of in internationale ontwikkelingen (migrantenstromen, politieke en economische ontwikkelingen in Oost-Europa, wereldwijde aandacht voor andere soorten criminaliteit zoals terrorisme enzovoort). Cijfermatige vergelijking van de Nederlandse ontwikkelingen met die in andere landen kan een aanwijzing geven waar de oorzaken gezocht moeten worden. Zo daalt bijvoorbeeld de laatste jaren in Nederland en in de meeste omringende landen de criminaliteit, en dan vooral de vermogenscriminaliteit, na een stijging in het laatste decennium van de vorige eeuw. Dan ligt het voor de hand ook naar oorzaken te zoeken die niet specifiek Nederlands zijn. De manier waarop de rechtshandhaving is georganiseerd en in de praktijk wordt uitgevoerd, is in elk land verschillend. Enerzijds levert dit problemen op bij het maken van vergelijkende statistieken, anderzijds geeft het de gelegenheid te zien wat het effect van bepaalde beleidsmaatregelen kan zijn op basis van ervaringen in andere landen.

Dit hoofdstuk geeft voor zover mogelijk een vergelijking van de criminaliteit in een aantal Europese landen, Australië, de Verenigde Staten, Canada en Japan. Alle EU-lidstaten worden met elkaar vergeleken, waarbij in het bijzonder telkens aandacht wordt besteed aan een vergelijking tussen Nederland en de meest nabijgelegen landen België, Denemarken, Duitsland, Engeland,[1] Frankrijk en Luxemburg (hierna, alhoewel strikt gesproken niet geheel juist, als 'buurlanden' aangeduid).

Sinds de vorige uitgave van *Criminaliteit en rechtshandhaving* (Van der Heide & Eggen, 2007) zijn de twee belangrijkste gegevensbronnen voor internationaal vergelijkende criminaliteitsstatistieken, de internationale slachtofferenquete ICVS (Van Dijk, Van Kesteren & Smit, 2007) en het *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* (Aebi et al., 2006) niet geactualiseerd. In grote lijnen zal dit hoofdstuk daarom niet veel verschillen van de vorige versie en zullen de meeste tabellen onveranderd zijn. Wel zijn twee nieuwe bronnen gebruikt om, waar dat mogelijk en zinvol was, enkele gegevens te actualiseren. Het gaat hier om de criminaliteitsstatistieken van Eurostat (Tavares & Thomas, 2008) en van de UN (de UN Crime Trends Survey UNCTS, zie Aromaa & Heiskanen, 2008). Tevens is in dit hoofdstuk een aantal nieuwe onderwerpen geïntroduceerd. Allereerst een beschrijving van het vóórkomen van internet- en creditcardfraude. Vervolgens is er een beschouwing over trends in de geregistreerde criminaliteit en het aantal gevangenen vanaf 1950 tot heden. En ten slotte is in de paragraaf over daders van criminaliteit meer aandacht besteed aan jeugdige daders.

1 Waar in de tekst gesproken wordt over Engeland wordt Engeland en Wales bedoeld. Noord-Ierland en Schotland zijn hier niet bij inbegrepen.

9.1 Voorbehoud bij het maken van internationale vergelijkingen

Het vergelijken van de criminaliteit tussen landen onderling is niet zonder problemen. De criminaliteit zelf en de manier waarop deze gemeten wordt verschillen van land tot land. In deze paragraaf worden vier belangrijke oorzaken van deze verschillen genoemd en wordt tevens aangegeven hoe, ondanks deze verschillen, vergelijkingen toch vaak zinvol zijn.

Diversiteit in de gehanteerde bronnen
Over het algemeen komen gegevens uit bronnen die specifiek voor één land samengesteld zijn. Dit feit alleen al maakt dat de gegevens niet zonder meer te vergelijken zijn (zie ook *Crime Trends in Europe*, 2000). Ook komt het voor dat gegevens over een bepaald onderdeel van de strafrechtsketen niet in elk land door dezelfde soort instantie verzameld worden. Zo worden de gegevens over het vervolgingstraject, in de regel het terrein van het OM, in Spanje door de rechtbanken verzameld. Ook maakt het verschil of gegevens uit een 'onafhankelijke' bron komen, zoals soms nationale statistische bureaus dat zijn, of door 'belanghebbenden' zoals een ministerie van Justitie verzameld worden.

Verschillende definities van (juridische) begrippen
In vrijwel alle landen wordt een onderscheid gemaakt tussen 'misdrijven' en 'overtredingen'. Misdrijven worden wel tot de criminaliteit gerekend. Overtredingen, gedrag waarbij weliswaar de wet overtreden wordt, maar dat toch niet als crimineel beschouwd wordt, niet. In sommige landen is er zelfs sprake van een driedeling (bijvoorbeeld in Frankrijk: crimes, délits en contraventions). Uit de aard der zaak zijn de Wetboeken van Strafrecht voor elk land verschillend. Dit komt op verschillende manieren tot uitdrukking. Sommige gedragingen zijn in het ene land wel strafbaar gesteld en in het andere land niet, bijvoorbeeld prostitutie, abortus en euthanasie. Bovendien is de grens tussen misdrijven en overtredingen niet in elk land hetzelfde. Ook kunnen de precieze definities van delictcategorieën verschillen. Waar ligt de grens tussen moord/doodslag en dood door schuld? Wordt onder 'inbraak' alleen inbraak in een woning verstaan of ook in een auto, een schuur enz.?

Verschillen in de rechtssystemen
De manier waarop het justitiële apparaat is georganiseerd, verschilt van land tot land. Vooral de precieze rol van de politie en van het OM hebben een grote invloed op de gegevens. Of een melding van een misdrijf ook daadwerkelijk geregistreerd wordt, is afhankelijk van de verplichting die de politie heeft om misdrijven voor te leggen aan de vervolgingsautoriteiten, ook als er nog geen verdachte is. In Nederland is dit niet het geval, in Frankrijk wel. Ook de vraag of er bij de vervolging sprake is van een legaliteitsprincipe (waarbij de vervolgingsautoriteit verplicht is elk misdrijf te

vervolgen) of een opportuniteitsprincipe (waarbij de vervolgingsautoriteit een discretionaire bevoegdheid heeft, dus ook kan beslissen zaken niet te vervolgen) is van invloed op de registratie door de politie en op de beslissing die de politie neemt om een zaak over te dragen aan het OM.

Verschillen in de gemaakte statistische keuzes
Een laatste voorbehoud is van statistische aard. Bij het maken van statistieken moeten bepaalde keuzes worden gemaakt. In het geval van criminaliteitsstatistieken zijn de belangrijkste keuzes de teleenheid en het telmoment. De teleenheid kan daders betreffen, of strafbare feiten of strafzaken. Deze keuze wordt niet door elk land op dezelfde manier gemaakt. Bij het telmoment gaat het er vooral om op welk moment bepaalde kenmerken aan een zaak worden toegekend. Een zaak die bij de politieregistratie gezien wordt als moord, kan bij beoordeling door de officier van justitie veranderen in 'dood door schuld'. Indien de zaak geteld wordt bij binnenkomst, wordt deze in de politiestatistiek gezien als een moord, maar als de zaak geteld wordt als er al een vervolgingsbeslissing is, wordt deze gezien als dood door schuld.

Vergelijkingsmethoden
Ruwweg zijn er twee manieren om zinvolle vergelijkingen mogelijk te maken tussen landen onderling.
Ten eerste kan men een keuze maken in de soort (vergelijkende) analyse die toegepast wordt. In principe zijn er drie soorten van vergelijkende analyse mogelijk.
– *Niveauvergelijkingen*. Bij dit soort van vergelijkingen wordt gekeken naar de verschillen in de niveaus. Een voorbeeld is de vraag waar het aantal diefstallen per 100.000 inwoners het hoogst is. Op deze manier vergelijken is zeer riskant. Alle vier de bovengenoemde kwesties kunnen hier een rol spelen.
– *Verdelingsvergelijkingen*. Hier wordt gekeken naar verhoudingen binnen bepaalde onderverdelingen, zoals tussen delictcategorieën. Zo kan het relatieve aandeel van de jeugdcriminaliteit in internationaal perspectief geplaatst worden. Met dit soort vergelijkingen weegt diversiteit in bronnen minder zwaar. Hetzelfde geldt voor de gemaakte statistische keuzes.
– *Trendvergelijkingen*. Een andere manier van vergelijken is dat er alleen gekeken wordt naar ontwikkelingen in de tijd. Hierbij is bijvoorbeeld te zien welke delictcategorieën in welke landen stijgen of dalen.

Een tweede manier om tot zinvolle vergelijkingen te komen is om op een zodanige manier gegevens te verzamelen dat de vier bovenstaande punten geheel of gedeeltelijk worden ondervangen. Als voorbeeld kan worden genoemd de Internationale Slachtofferenquête ICVS (Van Dijk, Van Kesteren & Smit, 2007). Deze tracht door middel van een gestandaardiseerde

vragenlijst zo veel mogelijk de definitieverschillen en de verschillen in statistische keuzes glad te strijken. Het probleem van de verschillende rechtssystemen weegt minder zwaar omdat het hier gaat om een slachtofferenquête waarbij (nog) geen sprake is van een justitiële reactie.

9.2 Criminaliteit en slachtofferschap

Het vergelijken van de omvang van de criminaliteit
De Internationale Slachtofferenquête (ICVS) meet en vergelijkt de omvang van door slachtoffers ondervonden criminaliteit in verschillende landen (Van Dijk, Van Kesteren & Smit, 2007).[2] Tabel 9.1 (bijlage 4) geeft een overzicht, voor een tiental veelvoorkomende delicten, van de drie laatste metingen van de ICVS over de jaren 1995, 1999 en 2004. Te zien is dat Nederland een tamelijk hoge kans op slachtofferschap heeft. Zie figuur 9.1 voor slachtofferschap in 2004, uitgesplitst naar drie hoofdcategorieën van misdrijven.

De tamelijk hoge positie van Nederland wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de zogenoemde 'voertuiggerelateerde' criminaliteit: auto- en motordiefstal, diefstal uit auto, fietsendiefstal. Vooral vanwege het grote aantal fietsendiefstallen kent Nederland de hoogste voertuiggerelateerde criminaliteit. Naast de specifieke gelegenheidsfactor – er zijn in Nederland nu eenmaal veel meer fietsen dan elders – speelt hierbij mogelijk de hoge graad van verstedelijking in combinatie met het welvaartsniveau een rol. Doorgaans wordt dit als een criminogene factor beschouwd (Van Kesteren, Mayhew & Nieuwbeerta, 2000): des te stedelijker en/of des te welvarender des te meer criminaliteit, vooral in relatie tot vermogenscriminaliteit. Bij specifieke andere delicten is het beeld duidelijk anders. Bij inbraak (en pogingen daartoe) staat Nederland onder het gemiddelde, bij misdrijven tegen personen (diefstal met geweld, mishandeling en seksuele misdrijven) iets boven het gemiddelde, vooral vanwege het relatief hoge aantal bedreigingen en mishandelingen.
Van de buurlanden heeft Engeland duidelijk het hoogste door slachtoffers ondervonden niveau van criminaliteit, daarna komen Nederland, België en Denemarken, die onderling nauwelijks verschillen. Het verschil tussen Engeland en Nederland is grotendeels gelegen in de (pogingen tot) inbraak. Duitsland, Frankrijk en Luxemburg, met een duidelijk lager niveau van ondervonden criminaliteit ten opzichte van Nederland, verschillen onderling ook niet veel.

2 Bij de interpretatie van de cijfers van de ICVS is het goed te beseffen dat slachtoffers ook in een ander land een delict kunnen ondervinden. Gemeten wordt dus niet exact de criminaliteit in een bepaald land, maar de criminaliteit zoals ondervonden door slachtoffers uit een bepaald woonland. Hoewel hierover door de beperkte steekproefomvang van de ICVS geen duidelijke uitspraken kunnen worden gedaan, lijkt de invloed niet al te groot te zijn. Afhankelijk van het soort delict en het land, ligt het percentage delicten ondervonden in het buitenland tussen 0 en 20. Zie voor methodische kanttekeningen ook: Bruinsma e.a., 1990.

Figuur 9.1 **Aantal ondervonden misdrijven per 100 respondenten, 2004**

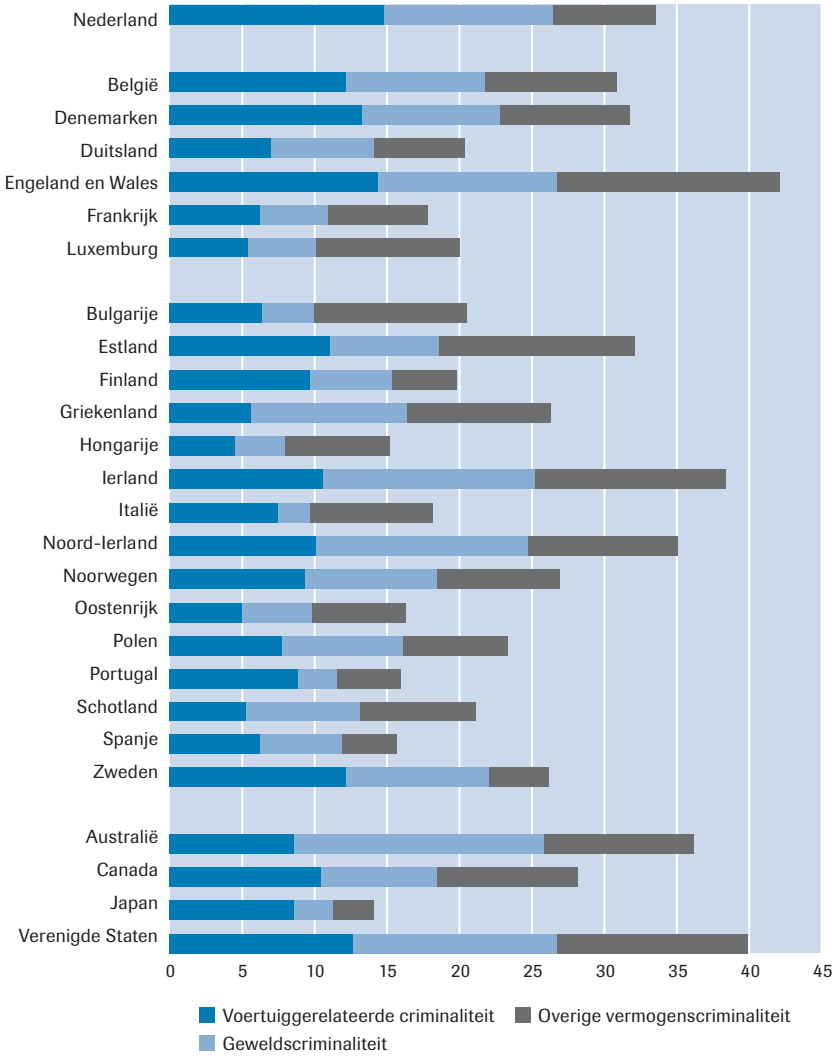

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1 in bijlage 4.
Bron: ICVS

Ontwikkelingen in de ondervonden criminaliteit, 2004 ten opzichte van 1999
Voor die landen waar de ICVS zowel in 2004 als ook in 1999 is georganiseerd, geeft figuur 9.2 een overzicht van de percentuele daling of stijging in de ondervonden criminaliteit.

Figuur 9.2 **Percentuele verandering ondervonden criminaliteit, 2004 vergeleken met 1999**

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1 in bijlage 4.
Bron: ICVS

Het blijkt dat vrijwel overal een duidelijke daling[3] in de criminaliteit heeft plaatsgevonden. Nederland vormt hierop, met een afname van 17%, geen uitzondering. De daling in Nederland wordt vrijwel uitsluitend veroorzaakt door een daling in de vermogenscriminaliteit. De gewelds-criminaliteit is ongeveer hetzelfde gebleven. Van de buurlanden kent Frankrijk, vergeleken met Nederland, een grotere afname in de criminaliteit. België is een van de weinige landen waar de criminaliteit gestegen is. De daling in de ondervonden criminaliteit lijkt een voortzetting te zijn van een trend die al eerder ingezet is. Hoewel het aantal landen waar de ICVS ook in 1995 is georganiseerd kleiner is dan de in figuur 9.2 getoonde landen, valt in die landen over het algemeen ook in de periode 1995-1999 een dalend slachtofferschap waar te nemen.
Bij het kijken naar de ontwikkelingen in de tijd past wel een kanttekening. Door externe ontwikkelingen, vooral door de verminderde bereidheid om aan enquêtes mee te werken en door technische ontwikkelingen, die

3 Aangezien het hier om slechts twee meetmomenten gaat, moeten in deze paragraaf de termen 'daling' en 'toename' niet gezien worden als trends.

invloed hebben op de bereikbaarheid (mobiele telefonie etc.), zijn de resultaten van opeenvolgende enquêtes nooit echt goed vergelijkbaar. Voor de ICVS-meting van 2004 geldt nog dat er enkele methodische wijzigingen hebben plaatsgevonden, die ook van invloed kunnen zijn geweest op de uitkomsten en daarmee op de vergelijkbaarheid met eerdere metingen van de ICVS. Hoewel analyses op de gegevens (Van Dijk, Van Kesteren & Smit, 2007) geen directe aanleiding geven om aan de betrouwbaarheid en de vergelijkbaarheid van de ICVS 2004 te twijfelen en het gebruik van de gegevens in deze publicatie derhalve gerechtvaardigd is, zijn er toch sommige cijfers die moeilijk te verklaren zijn. Voor Nederland is bijvoorbeeld het aantal autodiefstallen (1,0 per 100 respondenten in 2004) meer dan een verdubbeling ten opzichte van 1999. Deze stijging wordt niet gezien in andere slachtofferenquêtes (CBS en Politiemonitor, zie hoofdstuk 3) en ook niet in de registratie van de autodiefstallen. Maar ook de stijging van met name de geweldscriminaliteit in de Verenigde Staten vindt geen bevestiging in hun nationale slachtofferenquête (BJS, 2007). Mogelijke verklaringen voor deze verschillen kunnen te maken hebben met een andere vraagstelling, steekproeftrekking, en meetperiode of met oversampling van respondenten in grote steden.

Consumentenfraude, in het bijzonder internet- en creditcardfraude
In de ICVS wordt ook gevraagd naar slachtofferschap van fraude ondervonden door consumenten. Te denken valt aan oplichting bij garages, in hotels of bij verbouwingen.[4] In Nederland komt dit relatief weinig voor. In 2004 gaf in Nederland 7,0% aan wel eens slachtoffer geweest te zijn van consumentenfraude, het gemiddelde over alle landen was 11,0%. Ook van de buurlanden heeft Nederland het laagste percentage slachtofferschap. Denemarken scoort hier het hoogst met 15,7%.

In de ICVS van 2004 is ook gevraagd of er bij deze consumentenfraude sprake was van creditcardfraude of oplichting bij het winkelen op internet. Uit figuur 9.3 blijkt dat het percentage van de bevolking dat één of meer keer slachtoffer is geweest van internet- respectievelijk creditcardfraude in Nederland, België, Frankrijk en Luxemburg in beide gevallen minder dan een half procent is. In Denemarken en Duitsland komt internetfraude beduidend vaker voor (in Duitsland is niet gevraagd naar creditcardfraude) en in Engeland komen beide delicten vaker voor. Ook in de Verenigde Staten komen internetfraude (3,3%) en creditcardfraude (4,0%) relatief vaak voor.

4 Wel moet opgemerkt worden dat het hier om een soort criminaliteit gaat dat, anders dan bij vele andere vormen van criminaliteit, niet altijd opgemerkt wordt door het slachtoffer.

Figuur 9.3 **Percentage slachtofferschap van internet- en creditcard-fraude, 2004**

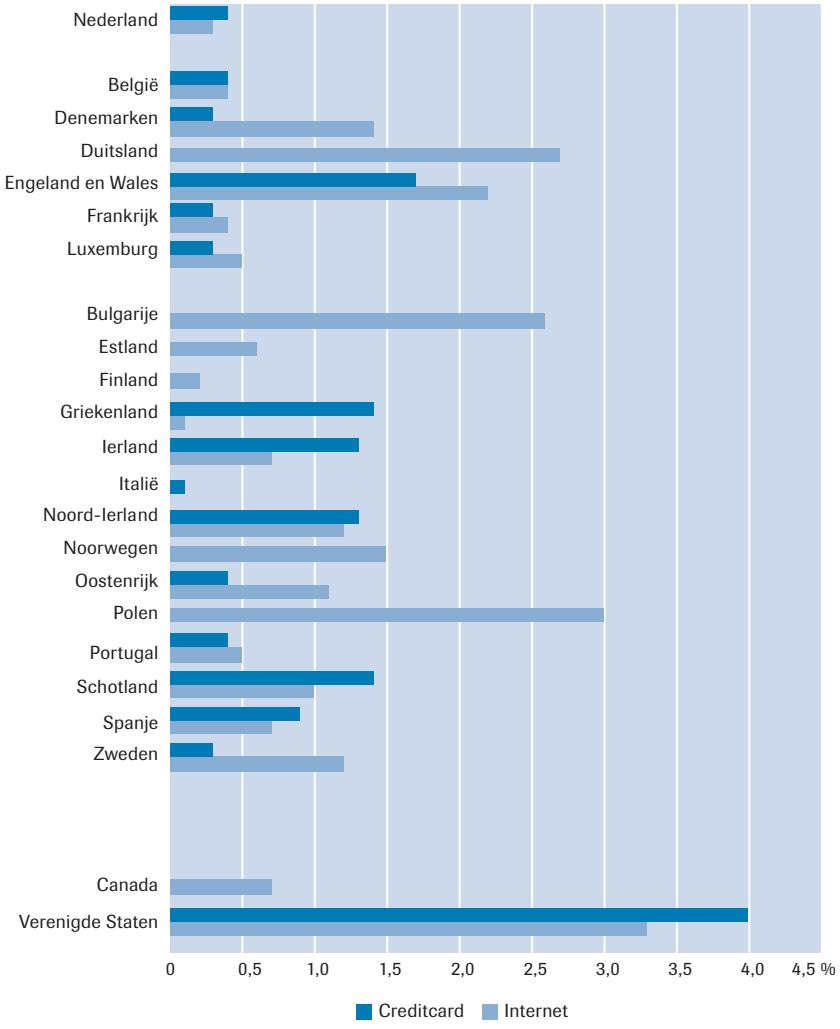

Bron: ICVS

Winkelcriminaliteit

De ICVS vraagt naar slachtofferschap bij personen. Echter, ook bedrijven kunnen slachtoffer worden van criminaliteit. Hierover is minder informatie beschikbaar. Recent (Platform Detailhandel Nederland, 2006) is wel onderzocht welke schade winkelcriminaliteit, zoals winkeldiefstal en overvallen, veroorzaakt heeft. Het onderzoek richtte zich op vier landen. De direct geleden schade, exclusief de kosten van preventieve maatregelen, was 1,10% van de omzet in België en Duitsland, 0,94% in Nederland en 0,57% in het Verenigd Koninkrijk.

9.3 Registratie en opsporing

Voor het registratie- en opsporingstraject wordt als bron het *European Sourcebook* gebruikt (zie bijlage 2). Het bevat gedetailleerde informatie over een groot aantal Europese landen over de periode 1990-2003. Tabel 9.2 (bijlage 4) is, althans voor wat betreft de totale geregistreerde criminaliteit en voor het delict diefstal met geweld, aangevuld met gegevens van Eurostat (Tavares & Thomas, 2008). Wegens een andere methode van dataverzameling zijn deze gegevens echter niet voor alle landen vergelijkbaar met die van het *European Sourcebook*.

De geregistreerde criminaliteit, 2003
In alle landen worden veel minder misdrijven door de politie geregistreerd dan door slachtoffers ondervonden (zie voor ons land hoofdstuk 3). Twee effecten spelen hierbij een belangrijke rol, die in de diverse landen verschillend kunnen uitpakken: de aangiftebereidheid van de slachtoffers en de mate waarin de politie ter kennis gekomen zaken ook daadwerkelijk registreert.
Tabel 9.2 geeft het totale aantal geregistreerde misdrijven per 100.000 inwoners en voor een zestal delictsoorten weer. Voor Nederland valt, in vergelijking met de andere delicten, het lage aantal drugsdelicten op (hoewel er sprake is van een verdubbeling van 2003 ten opzichte van 2000) en het hoge aantal bij moord en doodslag. Bij de drugsdelicten is dit te verklaren uit het gedoogbeleid hier te lande, waarbij drugsbezit (voor eigen gebruik) niet vervolgd wordt, maar alleen de handel in verdovende middelen. Bij moord en doodslag is het wat minder duidelijk; de categorie bevat ook de pogingen. Als we alleen naar voltooide moord en doodslag kijken, neemt Nederland een middenpositie in (zie tabel 9.3, bijlage 4). Het relatief hoge aantal pogingen in Nederland wordt mogelijk voor een groot deel verklaard door het vervolgingsbeleid van het Nederlandse OM. De Nederlandse officier van justitie vervolgt eerder voor poging tot moord en doodslag waar zijn buitenlandse collega (zware) mishandeling of bedreiging ten laste legt (Duijn, Smit & Bijleveld, nog te verschijnen).
Om inzicht te krijgen in de verdeling over de soorten delicten is gekeken naar het relatieve aandeel van vier geweldsmisdrijven (mishandeling, diefstal met geweld, moord en doodslag en verkrachting) ten opzichte van het delict diefstal. Dit geeft een indicatie van de relatieve verhouding tussen gewelds- en vermogensdelicten. Het beeld dat al in de slachtofferenquête naar voren kwam, namelijk dat Nederland relatief veel vermogens- en relatief minder geweldscriminaliteit kent, wordt hier bevestigd. Van de buurlanden kennen Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en vooral België en Engeland een relatief groter aandeel van geweldsdelicten. Alleen in Denemarken is het aandeel van geweldscriminaliteit kleiner dan in Nederland.

Ontwikkelingen in de geregistreerde criminaliteit, 1995-2006
De figuren 9.4 en 9.5 geven een overzicht van de ontwikkeling van de geregistreerde vermogens- en geweldscriminaliteit in de tijd (zie ook tabel 9.2). Voor de vermogenscriminaliteit is alleen het delict diefstal genomen, dat in vrijwel alle landen het vermogensdelict is dat verreweg het meeste voorkomt). Voor de geweldsdelicten is de som genomen van diefstal met geweld, mishandeling, moord en doodslag en verkrachting.[5] De figuren 9.4 en 9.5 vergelijken het jaar 2003 met 1995, in tabel 9.2 zijn deels ook cijfers van 2006 weergegeven.

Figuur 9.4 Percentuele verandering geregistreerde diefstal, 2003 vergeleken met 1995

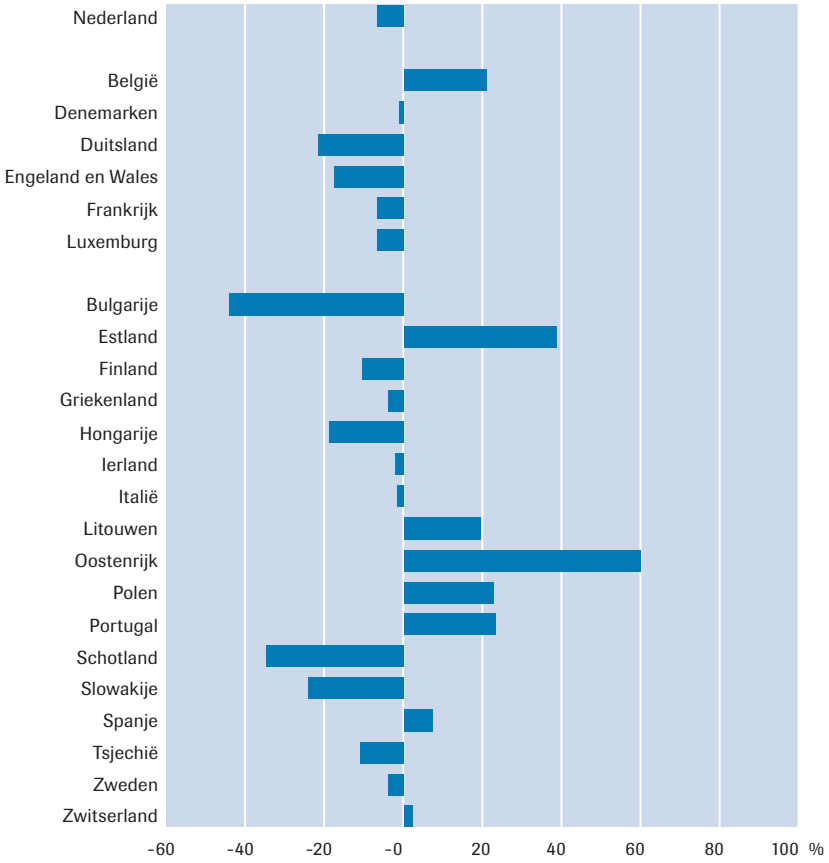

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.2 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook

5 Voor Engeland is voor de ontwikkeling in de geweldscriminaliteit het delict mishandeling buiten beschouwing gelaten. In deze periode is de definitie van dit delict gewijzigd met als gevolg dat de gegevens over 2003 niet gerelateerd kunnen worden aan 1995.

Figuur 9.5 **Percentuele verandering geregistreerde geweldscriminaliteit, 2003 vergeleken met 1995**

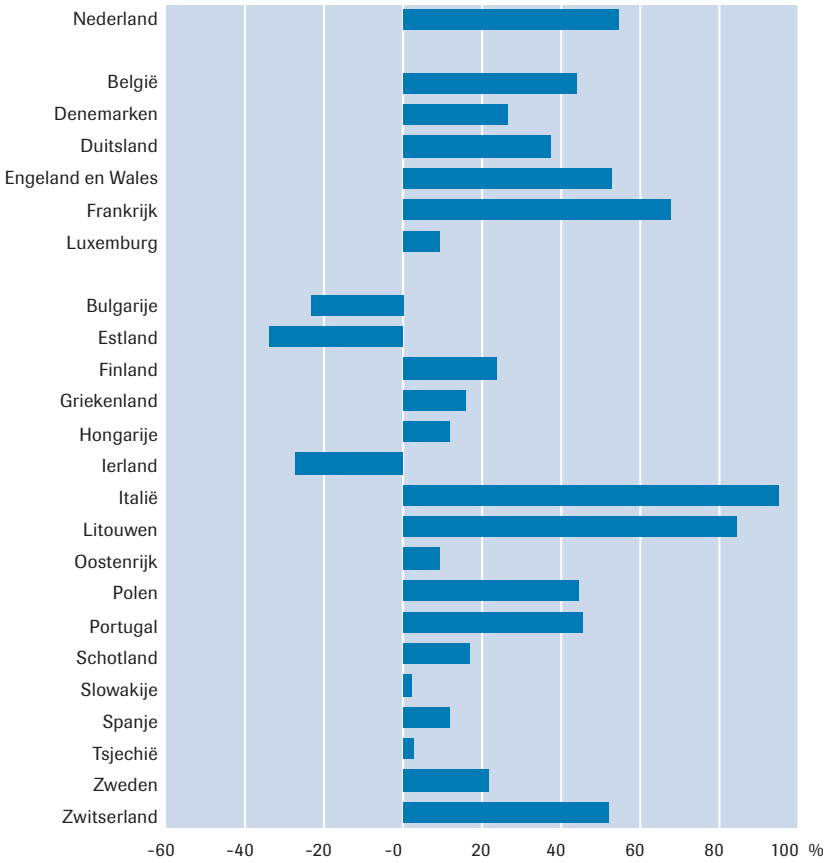

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.2 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook

De geregistreerde vermogenscriminaliteit (diefstal, figuur 9.4) vertoont net als uit de slachtofferenquêtes bleek, in het algemeen een daling. Dit geldt in het bijzonder voor Nederland en de buurlanden, met uitzondering van België waar een stijging van 21% waargenomen wordt. Bij geweldscriminaliteit (figuur 9.5) is de situatie geheel anders. Op een enkele uitzondering na is er sprake van een vaak forse stijging in de geregistreerde geweldscriminaliteit. En dat wijkt af van de bevindingen in de slachtofferenquêtes, waar er gemiddeld genomen voor de geweldsmisdrijven een ongeveer even grote afname gemeten wordt als voor vermogenscriminaliteit.[6]

6 Behalve dan voor Nederland, waar uit de ICVS blijkt dat de geweldscriminaliteit ongeveer gelijk blijft. Wel is er ook voor Nederland een verschil met de geregistreerde geweldscriminaliteit die sterk stijgt.

Een grotere aandacht van politie en justitie voor de verschillende vormen van geweldscriminaliteit, en daarmee gepaard gaande een verschuiving van de grenzen van wat als geweldscriminaliteit gezien wordt (zie Egelkamp, 2002), kan dit verschijnsel wellicht verklaren. Een andere mogelijke verklaring, namelijk een stijging van de aangiftebereidheid van slachtoffers voor geweldsdelicten, wordt in algemene zin niet bevestigd in de ICVS (Van Dijk, Van Kesteren & Smit, 2007), hoewel dit voor Nederland wel een verklaring zou kunnen zijn (Wittebrood, 2006).

Slachtoffers van moord en doodslag
Tabel 9.3 (bijlage 4) geeft een inzicht in het vóórkomen van het meest ernstige misdrijf: moord of doodslag. De getallen stellen het aantal slachtoffers per jaar van dit delict per 100.000 inwoners voor. Het gaat hier om voltooide moord en doodslag, dus de pogingen zijn niet meegenomen. Duidelijk is dat het niveau van moord en doodslag binnen de EU-landen (en de vier niet-Europese landen) niet erg verschilt. Tussen landen, maar ook in de tijd gezien zijn de verschillen gering. Een uitzondering hierop vormen de Baltische landen en de VS, waar het niveau aanzienlijk hoger ligt.
Van de buurlanden hebben alleen Denemarken en Luxemburg een wat lager aantal moorden dan Nederland; Frankrijk daarentegen kent over het algemeen een hoger aantal moorden. De daling van het aantal moorden in Nederland sinds het midden van de jaren negentig wordt in de buurlanden niet waargenomen.

De daders
Voor een overzicht van de daders[7] van misdrijven is er de registratie van verdachten bij de politie. Op zich zou het aantal gevonden verdachten, gerelateerd aan het aantal geregistreerde misdrijven, een maat kunnen geven voor het ophelderingspercentage in een land. Echter, vele externe factoren beïnvloeden dit ophelderingspercentage (Smit et al., 2003) waarmee het twijfelachtig is of het zinvol is dit te gebruiken voor internationale vergelijkingen. Wel is het zinvol te kijken naar het aandeel van specifieke groepen daders zoals bijvoorbeeld minderjarige en vrouwelijke daders. Voor een overzicht hiervan, uitgesplitst naar delictgroep, zie de tabellen 9.4 en 9.5 in bijlage 4. Zowel bij de minderjarige als bij de vrouwelijke daders is het beeld zeer divers en afhankelijk van de delictsoort. Bij diefstal en diefstal met geweld is het aandeel van minderjarige daders hoog, bij drugsdelicten daarentegen laag. Vrouwelijke daders worden relatief vaak gevonden bij diefstal (winkeldiefstal) en bij drugsdelicten.
Vergeleken met de buurlanden Duitsland, Engeland en Frankrijk kent Nederland bij de meeste delictsoorten een kleiner aandeel minderjarige daders. Dit geldt ook voor vrouwelijke daders, met uitzondering bij drugsdelicten.[8]

7 De definitie van 'dader' verschilt van land tot land. Meestal is er bij de politieregistratie nog alleen sprake van 'verdachte'. Voor Nederland gaat het hier om 'gehoorde verdachte'.
8 Wellicht wordt dit veroorzaakt door de zogenoemde 'bolletjesslikkers'.

Figuur 9.6 **Verandering (in procentpunten) aandeel minderjarige daders van diefstal, 2003 vergeleken met 1995**

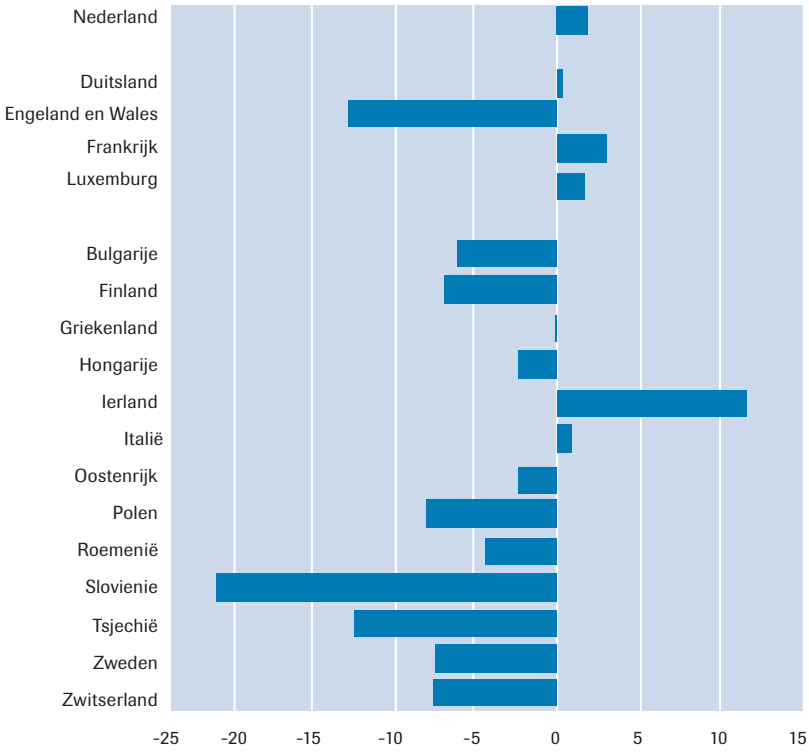

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.4 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook

De figuren 9.6 en 9.7 laten de veranderingen zien in het aandeel van minderjarige daders voor twee specifieke delicten: het vermogensdelict 'diefstal' en het geweldsdelict 'diefstal met geweld'. Bij diefstal vermindert in de meeste landen het aandeel minderjarige daders, Nederland en enkele buurlanden vormen hierop een uitzondering. Bij diefstal met geweld is er juist sprake van een groter aandeel van minderjarige daders. Dit geldt ook voor Nederland en de buurlanden met uitzondering van Engeland.

Figuur 9.7 **Verandering (in procentpunten) aandeel minderjarige daders van diefstal met geweld, 2003 vergeleken met 1995**

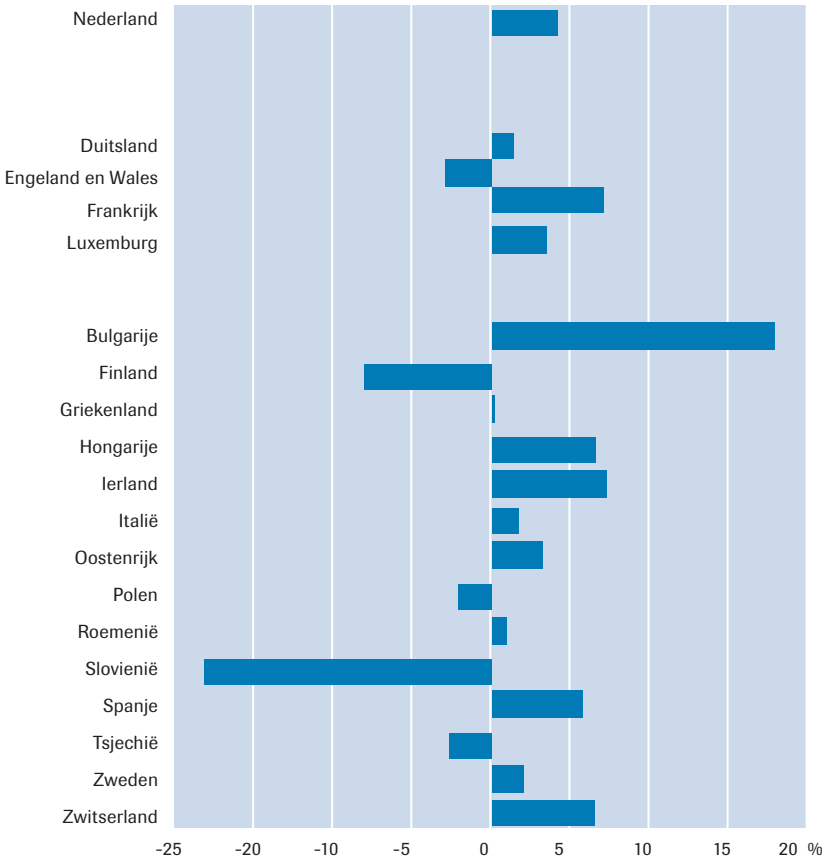

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.4 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook

Politiesterkte

Figuur 9.8 geeft een indruk van de omvang van de Nederlandse politie ten opzichte van die in andere Europese landen. De omvang van het Nederlandse politiekorps blijkt relatief beperkt, maar wel duidelijk hoger dan de Scandinavische landen. Ook van de buurlanden is Denemarken het enige land met een lager aantal. Zowel in Nederland als in Engeland is wel sprake van een stijging tussen 2000 en 2003. De cijfers in figuur 9.8 bevatten al het politiepersoneel: er is zowel naar het geüniformeerde personeel als naar het burgerpersoneel bij de politiekorpsen gekeken.

Figuur 9.8 **Omvang van de sterkte van de politie per 100.000 inwoners, 2000 en 2003**

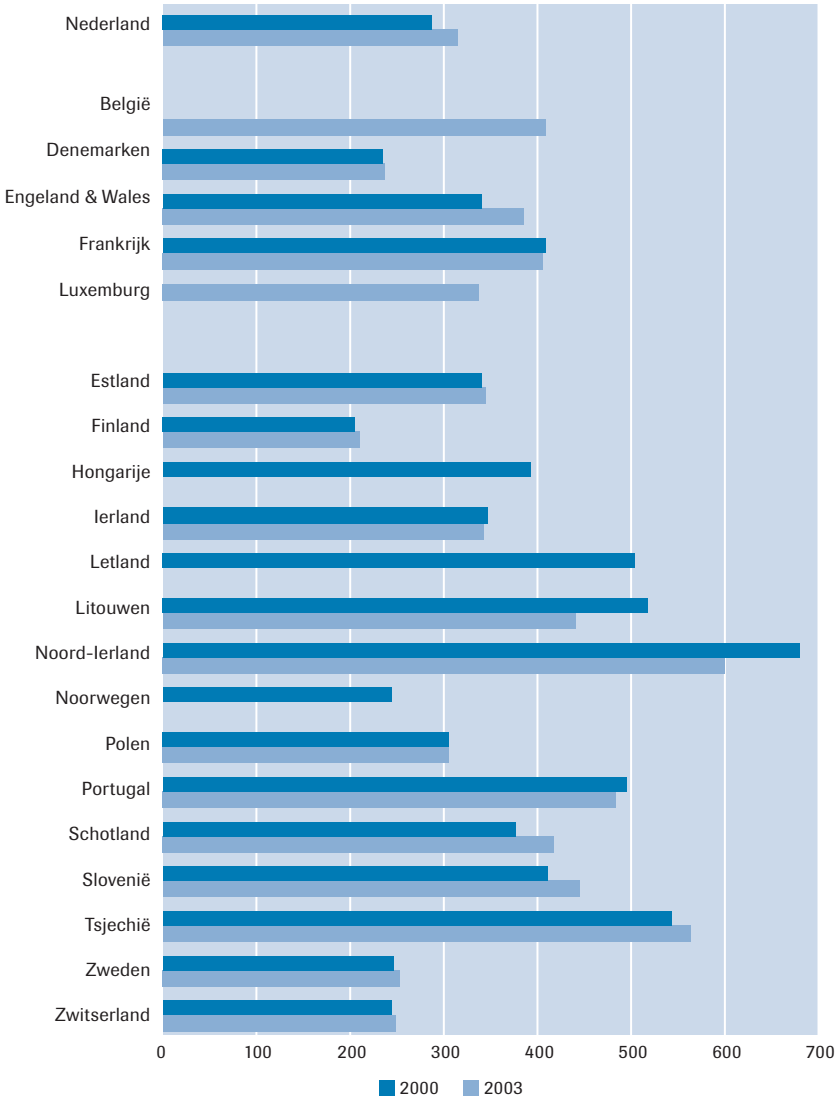

Bron: European Sourcebook

9.4 Vervolging

De manier waarop het vervolgingstraject is georganiseerd, is per land zeer verschillend. In sommige landen heeft de politie de bevoegdheid zaken zelfstandig af te handelen (in Nederland zijn dit bijvoorbeeld de

Halt-zaken: een voorwaardelijke sepotbevoegdheid voor jongeren van 12-18 jaar onder verantwoordelijkheid van het OM), de wijze waarop de vervolgingsautoriteiten (OM) zelfstandig zaken kunnen afdoen verschilt van land tot land, enzovoort. Het is daarom lastig om vergelijkingen tussen landen te maken over de verschillende aspecten van het vervolgingstraject (verschillende soorten van sepots, transacties enzovoort). Wel enig houvast biedt een confrontatie van de door de politie gehoorde verdachten (als maat voor 'vervolgingsrijpe' zaken) en de personen die ofwel door het OM, ofwel door de rechter een sanctie, straf of maatregel opgelegd hebben gekregen (als maat voor succesvol vervolgde zaken). Helaas zijn er geen nieuwe recente internationale gegevens beschikbaar over de door het OM opgelegde straffen of maatregelen. Uit eerdere analyses over het jaar 1999 (Van der Heide & Eggen, 2003) is gebleken dat in Nederland twee derde van de verdachten uiteindelijk een sanctie, straf of maatregel krijgt opgelegd. Dit is hoog in vergelijking met andere landen. Van de buurlanden kent alleen Frankrijk een hoger percentage. In Engeland is dit percentage iets lager en in Duitsland veel lager (ongeveer 40%). In Nederland is dit in de periode 1999-2004 overigens niet wezenlijk veranderd. Nog steeds krijgt ongeveer twee derde van de verdachten uiteindelijk een sanctie, straf of maatregel opgelegd.

9.5 Berechting en straf

Tabel 9.6 (bijlage 4) geeft het totale aantal veroordeelde[9] verdachten per 100.000 inwoners (in 1995, 2000 en 2003) over de verschillende delictcategorieën weer. Vergeleken met de buurlanden en dan vooral Denemarken en Engeland worden er in Nederland minder verdachten door de rechter veroordeeld. Dit wordt mede veroorzaakt door het hoge aantal OM-transacties in Nederland. Opvallend is dat van de veroordeelde verdachten er relatief veel (ongeveer een kwart) voor diefstal veroordeeld worden. Dit is beduidend hoger dan in de buurlanden.
Na een veroordeling zijn er verschillende soorten straffen mogelijk: vrijheidsstraffen, geldboetes, taakstraffen enz. Recente gegevens hierover ontbreken echter, evenals over de gemiddelde lengte van opgelegde vrijheidsstraffen. Ook hier wordt verwezen naar Van der Heide & Eggen (2003) voor de situatie in 1999. Toen was het beeld dat, in vergelijking met de buurlanden, Nederland wat vaker een gevangenisstraf oplegt, maar dat de gemiddelde lengte lager is. Dit zou veroorzaakt kunnen worden doordat in Nederland relatief vaker een (korte) gevangenisstraf wordt opgelegd voor lichtere vergrijpen dan een boete of alternatieve straf. Ook uit recent onderzoek (Boone & Moerings, 2007) blijkt dat in Nederland in de periode

9 Het gaat hier om de door een rechter veroordeelde verdachten. De straffen en maatregelen van het OM zijn dus niet meegenomen. In bijna geen enkel land is het mogelijk om voor de OM-beslissingen een uitsplitsing naar delict te maken.

1996-2005 steeds vaker door het OM lichtere delicten worden doorgestuurd naar de rechter waar dan deels vrijheidsstraffen opgelegd worden, in plaats van dat het OM deze delicten zelf afhandelt, bijvoorbeeld met een transactie.
Voor een inzicht in de onvoorwaardelijke gevangenisstraf is ook tabel 9.7 (bijlage 4) van belang, met daarin een opgave van het totaal aantal gevangenen, inclusief voorlopig gehechten (per 100.000 inwoners). Opvallend is de grote toename van het aantal gevangenen in Nederland vanaf het eind van de jaren negentig. Van de buurlanden kent alleen Luxemburg een dergelijke (zelfs een wat grotere) toename. Wel ligt het niveau van het aantal gevangenen in Oost-Europese landen, maar ook en vooral in de Verenigde Staten, nog veel hoger dan in Nederland. Zie paragraaf 9.7 voor de ontwikkeling van het aantal gevangenen in een klein aantal landen vanaf 1950.
Het aantal gevangenen op een bepaald meetmoment (G), zoals gepresenteerd in tabel 9.7, wordt bepaald door twee factoren: het aantal gevangenisstraffen (S) en de feitelijke lengte van de uitgevoerde straf (L). Dus:

(1) $G \approx S * L$

De eerste factor, het aantal gevangenisstraffen, is zelf weer afhankelijk van twee grootheden, namelijk het aantal veroordeelde daders (D) (zie tabel 9.6, bijlage 4) en het percentage gevangenisstraffen binnen de veroordelingen (P). Dus:

(2) $S = P * D$

En uit (1) en (2) volgt:

(3) $G \approx P * D * L$

Als we nu het aantal gevangenen delen door het aantal veroordeelden, zal de uitkomst de combinatie van het percentage gevangenisstraffen van de veroordelingen en de lengte van de uitgevoerde straf weergeven. Direct uit (3) volgt immers:

(4) $G / D \approx P * L$

Dit kan een indicatie zijn van het strafklimaat in een land.[10] Gesimplificeerd voorgesteld: een hoge uitkomst is een teken van veel en/of lange gevangenisstraffen.

10 Helemaal zuiver is het niet. Zo zijn voorlopig gehechten die uiteindelijk geen (onvoorwaardelijke) gevangenisstraf krijgen ook meegeteld. En ook externe factoren zoals zaaksaanbod kunnen van invloed zijn: bij relatief veel geweldsdelicten zullen gemiddeld zwaardere straffen gegeven worden.

Figuur 9.9 **Aantal gevangenen per veroordeelde (geïndiceerd: Nederland 1995=100)**

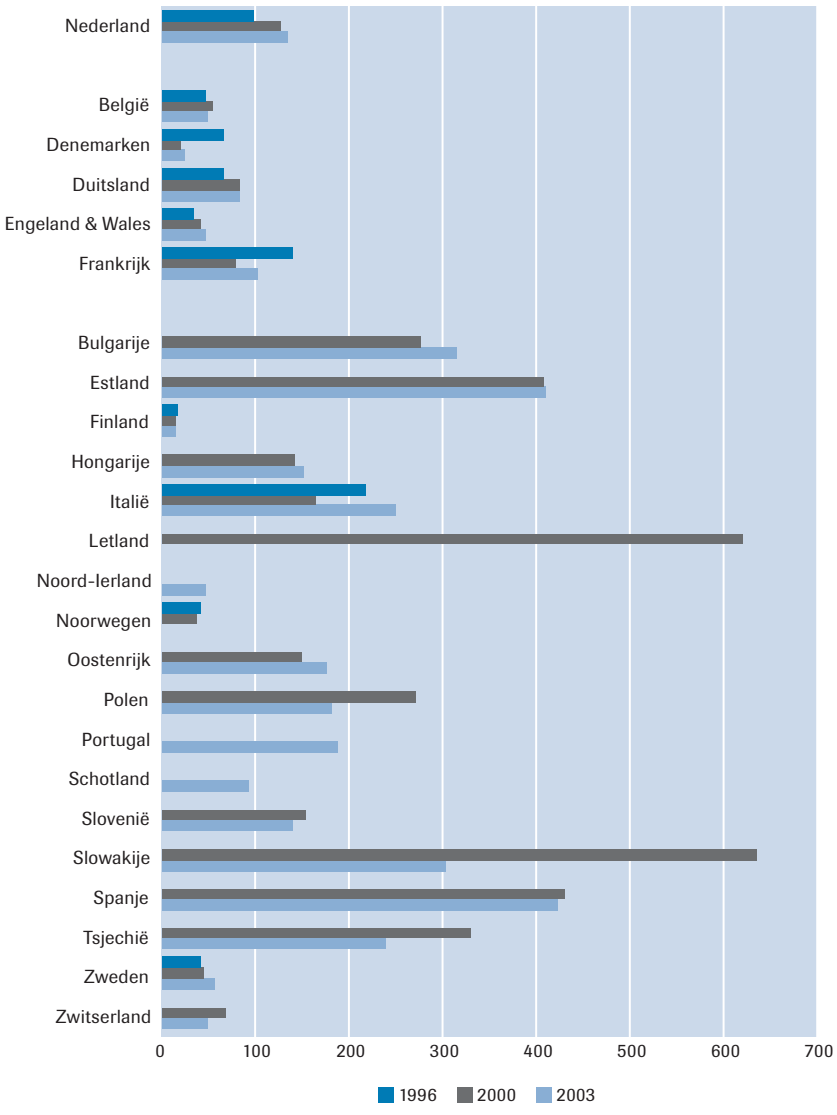

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.6 en 9.7 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook

Figuur 9.9 geeft de resultaten, waarbij de uitkomsten geïndiceerd zijn. De waarde van Nederland in 1995 is op 100 gesteld. Opvallend is de duidelijke stijging van Nederland en de hoge positie ten opzichte van de buurlanden. Het niveau in de Scandinavische landen is lager, wat kan duiden op een

milder strafklimaat. In Oost- en Zuid-Europa is het niveau vaak een stuk hoger, alhoewel er in een aantal van die landen sprake is van een daling tussen 2000 en 2003.
Het lijkt er in ieder geval op dat Nederland een streng strafklimaat kent in vergelijking met andere West- en Noord-Europese landen. In de tijd gezien wordt het strafklimaat in Nederland strenger (zie ook: Van Tulder 2005), een ontwikkeling die niet of minder duidelijk in andere landen gezien wordt.[11]

9.6 Jeugdige verdachten

In paragraaf 9.3 is al ingegaan op de ontwikkeling van het aantal jeugdige daders over de periode 1995 tot 2003 gebaseerd op gegevens van het *European Sourcebook*. In deze paragraaf wordt de informatie op een wat andere manier gepresenteerd, namelijk niet het aantal jeugdige daders ten opzichte van het totaal aantal daders, maar ten opzichte van het totaal aantal jeugdigen in de populatie van een land.
Een complicatie bij het vergelijken van jeugdcriminaliteitscijfers van verschillende landen is dat niet ieder land dezelfde leeftijdsgrenzen hanteert. Met name de ondergrens (in Nederland vanaf 12 jaar, maar in andere landen soms vanaf 0, of vanaf 10 of 14 jaar enz.) is zeer ongelijk. Kwantitatief is echter de bovengrens belangrijker.[12] Die is in de meeste landen tot en met 17 jaar, maar er zijn enkele uitzonderingen. In de hier gepresenteerde cijfers zijn alleen die landen weergegeven waarbij de bovengrens tot en met 17 jaar is.
Als gegevensbron wordt hier de UN Crime Trends Survey gebruikt (Malby, 2008), waarbij het gemiddelde over de jaren 1999-2004 genomen is.

Met 1.532 jeugdige verdachten per 100.000 jeugdigen (dus elk jaar wordt ongeveer 1,5 % van de jongeren geregistreerd als verdachte) zit Nederland wat boven het gemiddelde. Alleen Duitsland, Engeland, Finland en de Verenigde Staten vertonen een hoger percentage. Het beeld bij het aantal jeugdige gedetineerden is zeer divers. Met 14,4 per 100.000 neemt Nederland zeker geen uitzonderlijke positie in. Ook hier zijn Duitsland en Engeland duidelijk hoger (zie figuur 9.10).

11 Deze toename lijkt zich nog te versnellen. Was in 2003 het indexcijfer voor Nederland nog 135 (zoals gepresenteerd in figuur 9.8), voor 2005 zou dat verder gestegen zijn naar 162.
12 Immers, het grootste aandeel van jeugdige verdachten wordt gevormd door de groep 14-17-jarigen.

Figuur 9.10 **Jeugdige verdachten en jeugdigen in detentie per 100.000 jongeren, jaargemiddelde 1999-2004**

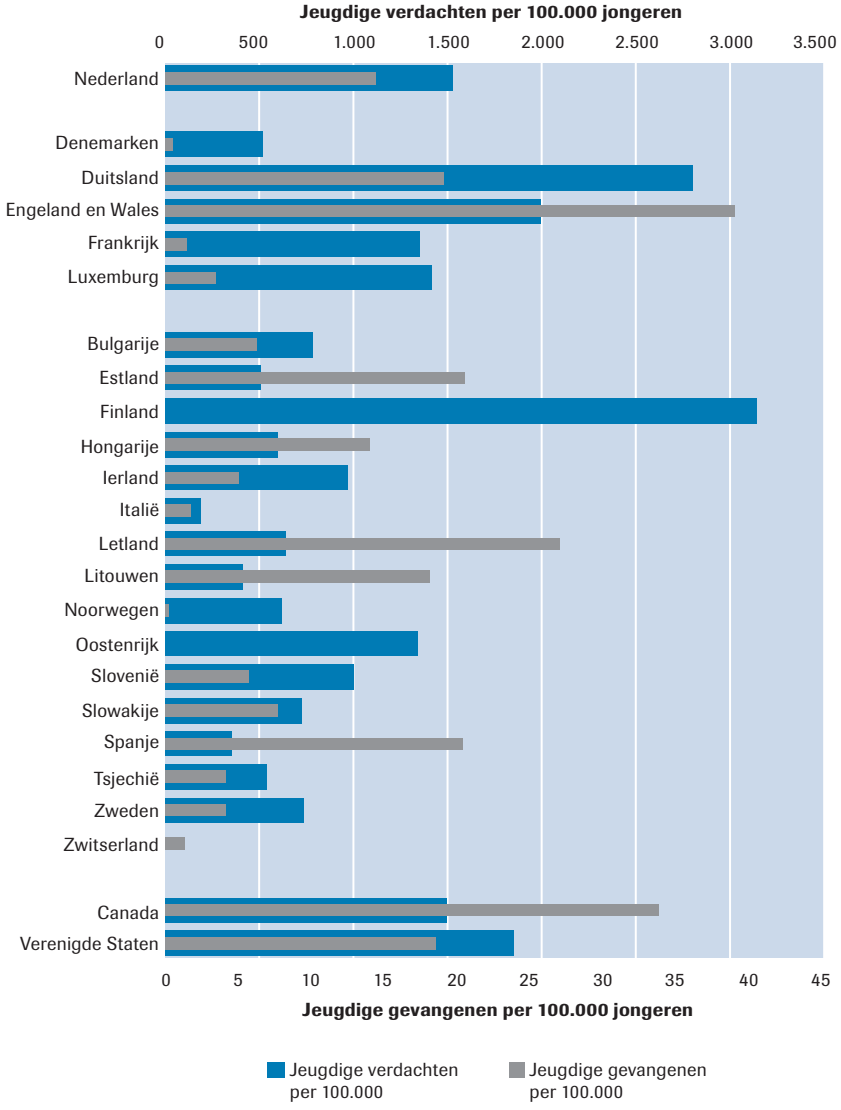

Bron: UNCTS

9.7 Ontwikkeling in de totale geregistreerde criminaliteit en het aantal gevangenen

In deze paragraaf wordt gekeken naar lange tijdreeksen, vanaf 1950. Materiaal hiervoor is lastig te verkrijgen, zeker als de informatie ook nog enigszins vergelijkbaar moet zijn. Allereerst is de keuze gemaakt om alleen naar landen in Noord- en West-Europa en Noord-Amerika te kijken. Deels is dit uit praktische overwegingen, van andere landen is nauwelijks informatie van voor 1980 voorhanden, maar deels is er ook een empirische onderbouwing voor deze beperking. Uit een analyse van Smit, Haen Marshall & Van Gammeren (2008) blijkt dat het hier, vanuit het oogpunt van criminaliteit en rechtshandhaving, om een redelijk homogene groep landen gaat. Dit geeft vertrouwen dat cijferreeksen, ook over een langere periode, enigszins met elkaar vergeleken kunnen worden.
Vervolgens zijn slechts twee indicatoren gekozen, namelijk de totale geregistreerde criminaliteit en het aantal gevangenen. Dit is louter uit praktische overwegingen: informatie over andere indicatoren is nauwelijks te verkrijgen.

Geregistreerde criminaliteit
Voor de totale geregistreerde criminaliteit is voornamelijk gebruikgemaakt van gegevens van Eurostat (Tavares & Thomas 2008). Deels zijn deze nader bewerkt en aangevuld met nationale statistieken. Voor de Scandinavische landen is ook gebruikgemaakt van een analyse van Falck, von Hofer en Storgaard (2003).
Uiteindelijk is de geregistreerde criminaliteit per 100.000 inwoners bepaald van dertien landen. Voor Nederland, Denemarken, Duitsland, Engeland, Frankrijk, Finland, Ierland en Zweden vanaf 1950, voor Oostenrijk vanaf 1953, voor Zweden vanaf 1957, voor de Verenigde Staten vanaf 1960 en voor Noord-Ierland en Schotland vanaf 1970. In figuur 9.11 worden alleen Nederland, Duitsland, Ierland, dat over de gehele periode de laagste geregistreerde criminaliteit kent en Zweden, dat vrijwel overal de hoogste cijfers heeft, expliciet getoond. Voor een volledig overzicht zie tabel 9.8 (bijlage 4), waarbij van elk land het gemiddelde over driejaarsperioden is weergegeven.

Zoals blijkt uit figuur 9.11 en tabel 9.8 (bijlage 4) is er voor de meeste landen een forse stijging te zien die zich voordoet in de periode tussen 1960 en 1990 waarna een stabilisatie optreedt. Dit geldt ook voor Nederland. Wel lijkt de stijging hier wat sterker geweest te zijn. Dit is vooral duidelijk bij vergelijking tussen Nederland en Duitsland.

Figuur 9.11 Geregistreerde criminaliteit per 100.000 inwoners, 1950-2006

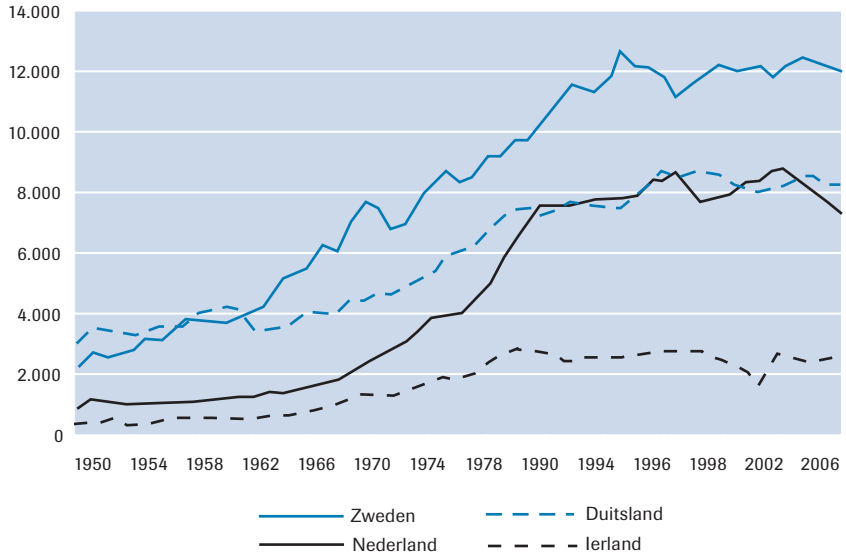

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.8 in bijlage 4.
Bronnen: Eurostat, Falck e.a., diverse nationale bronnen, bewerking WODC

Aantal gevangenen

Ook hier is in eerste instantie uitgegaan van de gegevens van Eurostat. Deze gaan echter voor het aantal gevangenen slechts terug tot 1987. Voor Nederland, Denemarken, Engeland, Finland, Noorwegen, Zweden en de Verenigde Staten was het mogelijk met behulp van andere bronnen terug te gaan tot 1950, bij Duitsland tot 1965 en bij Ierland tot 1970. Wel is vaak gebruikgemaakt van schattingen op basis van andere tijdreeksen. Zo waren in het geval van Engeland en de Verenigde Staten alleen gegevens bekend over veroordeelde gevangenen, de voorlopige hechtenissen moesten hier dan nog bijgeschat worden. Opvallend is de grote diversiteit en de vaak tegengestelde bewegingen. Dit in contrast met de geregistreerde criminaliteit. Voor de overzichtelijkheid zijn in figuur 9.12 alleen de vier meest in het oog springende landen weergegeven. In tabel 9.9 (bijlage 4) is weer een volledig overzicht (met driejaarsgemiddelden) te zien. De gepresenteerde gegevens liggen wat lager dan die in tabel 9.7. Dit komt omdat in figuur 9.12 en tabel 9.9 alleen volwassen gedetineerden meegeteld zijn.

Figuur 9.12 Aantal volwassen gevangenen per 100.000 inwoners, 1950-2006

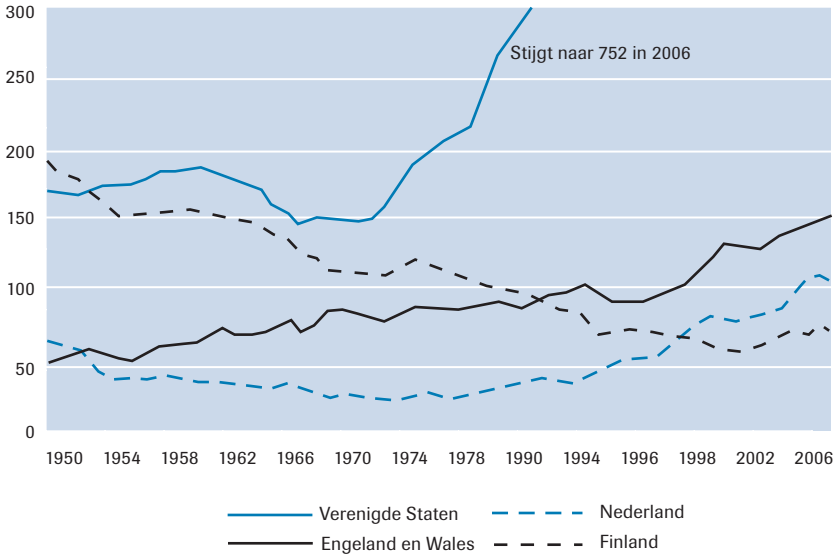

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.9 in bijlage 4.
Bronnen: Eurostat, Falck e.a., diverse nationale bronnen, bewerking WODC

Gedurende een lange periode (1953-1994) had Nederland het laagste aantal gevangenen. Inmiddels staat Nederland van de negen eerder genoemde landen op de derde plaats. Alleen de Verenigde Staten en Engeland kennen een hoger aantal gevangenen per 100.000 inwoners. Opvallend is verder de daling over de gehele periode in Finland en de explosieve stijging (maar pas vanaf 1974) in de Verenigde Staten. Overigens is de stijging in Nederland sinds midden jaren zeventig verhoudingsgewijs hetzelfde als die in de Verenigde Staten. In beide landen is sprake van een vervijfvoudiging van het aantal gevangenen in de periode 1975-2006.

9.8 Resumé

Onder het voorbehoud, eigen aan het internationaal vergelijken van criminaliteit, is Nederland vergeleken met een aantal (voornamelijk Europese) landen. In het bijzonder is steeds aandacht besteed aan de geografisch dicht bij Nederland gesitueerde landen. Als bronnen zijn hoofdzakelijk de Internationale Slachtofferenquête ICVS en het *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* gebruikt.
Nederland kent een vrij hoog aantal door slachtoffers ondervonden delicten. Hoofdzakelijk is dit gelegen in de zogenoemde 'voertuiggerelateerde'

criminaliteit en dan vooral vanwege het aantal fietsendiefstallen. Bij de andere vermogensdelicten en bij geweldsdelicten staat Nederland op of iets onder het internationale gemiddelde. In het bijzonder is het aantal slachtoffers van internet- en creditcardfraude in Nederland relatief laag. De internationaal gesignaleerde neergaande trend in door slachtoffers ondervonden criminaliteit is ook in Nederland zichtbaar. De daling in Nederland wordt vooral veroorzaakt door een daling in de vermogenscriminaliteit.

Ook bij de door de politie geregistreerde criminaliteit worden in Nederland relatief veel vermogens- en relatief minder geweldsdelicten waargenomen. Daarnaast is het aantal drugsdelicten laag. Voor wat betreft de trend in de geregistreerde criminaliteit in de periode 1995-2003 doet Nederland mee met de internationale trend: een dalende vermogenscriminaliteit en een stijgende geweldscriminaliteit. Het aantal moorden en doodslagen in Nederland is vergelijkbaar met dat in de omringende landen, maar de dalende trend die zich in Nederland lijkt voor te doen wordt echter niet algemeen waargenomen.

Nederland kent, in vergelijk met Duitsland, Engeland en Frankrijk, voor de meeste delicten een wat lager aandeel minderjarige daders. Dit geldt ook voor vrouwelijke daders, met uitzondering van drugsdelicten. Er zijn geen grote veranderingen in het aandeel van minderjarige daders. Het aandeel minderjarigen bij diefstal lijkt in veel landen wat te dalen, maar niet in Nederland.

De omvang van de politie in Nederland is groter dan in Scandinavische landen, maar ten opzichte van de andere landen beperkt. Wel is er evenals in Engeland sprake van een (forse) stijging in de afgelopen paar jaar.

Door het veelvuldig gebruik van transacties door het OM kent Nederland relatief minder verdachten die een veroordeling door de rechter krijgen. Het aantal gevangenen is echter hoog en, in tegenstelling tot de meeste andere landen sinds eind jaren negentig sterk stijgend. Dit is het gevolg van het strafklimaat, hier gedefinieerd als de combinatie van de kans dat een veroordeling een vrijheidsstraf is en de lengte van die vrijheidsstraf. Volgens deze definitie kent Nederland het strengste strafklimaat van de West- en Noord-Europese landen, vooral dankzij een sterke stijging in de laatste acht jaren.

Bij het bekijken van langetermijntrends vanaf 1950 vertoont Nederland ongeveer hetzelfde patroon als andere (westerse) landen voor zover het de geregistreerde criminaliteit betreft: een stijging in de periode 1960-1990, waarna een stabilisatie optreedt. Bij het aantal (volwassen) gevangenen is het beeld zeer divers. Opvallend is de grote stijging (vervijfvoudiging) in de periode 1975-2006 in Nederland en in de Verenigde Staten.

10 Capita Selecta

A.Th.J. Eggen

Zoals al in hoofdstuk 1 is aangegeven, gaat het in de publicatie *Criminaliteit en rechtshandhaving* (C&R) om het beschrijven van de algemene stand van zaken en de ontwikkelingen rond de criminaliteit en de reactie van politie en justitie daarop. Maar criminaliteit is een containerbegrip. Het kent vele verschijningsvormen. Gegeven de beperkte omvang van C&R is het in dit bestek onmogelijk over alle soorten criminaliteit (even) gedetailleerd te rapporteren. De beschrijvingen in C&R blijven beperkt tot de grove criminaliteitscategorieën, zoals vermogensmisdrijven, geweldsmisdrijven en vernielingen. Interessante deelonderwerpen komen daardoor niet aan bod. Voor deze editie van C&R is ervoor gekozen een aantal specifieke vormen van criminaliteit die minder frequent voorkomen, maar niet minder interessant zijn qua aard, omvang of ontwikkeling, nader te belichten. Bij de keuze voor de onderwerpen is vooral gelet op de (groeiende) maatschappelijke aandacht die ervoor bestaat. Dat er voor die onderwerpen veel belangstelling is, wil overigens nog niet zeggen dat hierover ook veel bruikbaar cijfermateriaal beschikbaar is. Vaak moet worden volstaan met het putten van gegevens uit beginnende en deels nog onvolledige registratiebronnen. Voor deze editie van C&R is gekozen voor de onderwerpen 'overvalcriminaliteit', 'heling', 'discriminatie' en 'huiselijk geweld'.

10.1 Overvalcriminaliteit[1]

Overvallen vormen een fractie van alle in Nederland door de politie geregistreerde misdrijven. Maar twee van de duizend geregistreerde misdrijven is een overval. Het aandeel gepleegde overvallen in het totale aantal geregistreerde geweldsmisdrijven is sinds 2000 geleidelijk afgenomen. In de periode 1995-2000 was jaarlijks 3% van alle geregistreerde geweldsmisdrijven een overval, in 2007 minder dan 2% (zie tabel 10.1).
Toch hebben overvallen veel invloed op de samenleving en daarbij vooral op de onveiligheidsgevoelens van burgers. Overvallen gaan altijd samen met geweld en soms zelfs met grof geweld, waarbij gewonden of doden te betreuren zijn. Bij slachtoffers en getuigen laat een overval doorgaans diepe emotionele sporen na. Reden genoeg om aan deze bijzondere vorm van geweldscriminaliteit aandacht te besteden. In 2007 verschenen bovendien alarmerende berichten in de pers, die meldden dat de overvalcriminaliteit in ons land weer stijgt, na enkele jaren van daling. Vooral winkels, horecabedrijven en geldtransporten zijn in 2007 vaker het doelwit van overvallers geweest.

1 Met dank aan drs P. Reijenga, sinds 2005 Landelijk Overvalcoördinator bij de politie, voor zijn commentaar op deze paragraaf.

Gegevens over aangegeven overvallen in Nederland worden bijgehouden in het Landelijk Overvallen en Ramkrakensysteem (LORS) van de Dienst IPOL, voorheen genaamd de Dienst Nationale Recherche Informatie van het Korps landelijke politiediensten (KLPD). De brongegevens zijn afkomstig van de regionale politiekorpsen.
Aan de hand van gegevens uit het LORS over de jaren 1995-2007[2] wordt in deze paragraaf een globaal overzicht gegeven van de omvang, aard en ontwikkeling van de overvalcriminaliteit in Nederland. Specifiek bevat deze paragraaf informatie over de sectoren die relatief vaak getroffen worden door overvallers (het doelwit). Ook de plaats van plegen (de politieregio), het tijdstip van plegen (uur, dag, maand) en de werkwijze van overvallers komen aan bod. De paragraaf sluit af met een globale profielschets van de daders.

Wat is een overval?
In het LORS wordt onder een overval verstaan:
'Het met geweld of onder bedreiging van geweld wegnemen of afpersen van enig goed, gepleegd tegen personen[3] die zich in een afgeschermde ruimte bevinden, of op een gepland/georganiseerd (waarde-)transport, of de poging daartoe'.
Als de daders niets hebben buitgemaakt, telt het incident als een *poging* tot overval. Is er wel iets meegenomen (hoe gering dan ook), dan telt het als een *geslaagde* overval. *Opgelost* is een overval als één of meer verdachten is (zijn) aangehouden of als om de opsporing, aanhouding en voorgeleiding van de verdachte(n) is verzocht.
Uit de definitie van een overval blijkt dat aan drie voorwaarden moet zijn voldaan om een voorval te laten registreren in het LORS. Ten eerste moet enig goed zijn weggenomen of afgeperst, of een poging daartoe zijn gedaan. Ten tweede moet geweld zijn gebruikt of moet daarmee gedreigd zijn. Gedacht kan worden aan de caissière die, onder bedreiging van een steekwapen, de inhoud van de kassa moet afgeven. Of aan de bewoner die, onder bedreiging van een vuurwapen, de sleutel van de kluis in zijn woning moet afgeven. Maar ook aan de taxichauffeur die, tijdens de rit onder bedreiging van geweld, gedwongen wordt geld af te geven.
Ten derde moet het incident hebben plaatsgevonden in een afgeschermde ruimte, zoals een bank, winkel, woning, benzinestation etc. Een uitzondering hierop vormen echter de geplande of georganiseerde waardetransporten. Een waardetransport is het vervoeren van geld of andere

2 De gegevens zijn ontleend aan de voortgangsrapportage van de landelijk overvalcoördinator (Zie Voortgangsrapport no 8. *Het jaar 2007 in beeld*, 2008).
3 Een ramkraak is 'een diefstal van geld of goederen, of een poging daartoe, door middel van braak of verbreking, waarbij de toegang tot het bedrijfspand, de winkel, de instelling of de geldautomaat is verkregen met een voertuig, al dan niet in combinatie met een andere constructie of hulpmiddel, en waarbij in korte tijd het geld of de goederen zijn ontvreemd'. Driekwart van de ramkraken is gericht tegen detailhandelsbedrijven. Vooral winkels vormen het doelwit van ramkrakers. Omdat bij een ramkraak primair geen geweld tegen personen wordt gebruikt, is het strikt genomen geen overval. Deze vorm van geweldscriminaliteit, waarvan over de jaren 2006-2007 bijna 500 gevallen in het LORS zijn geregistreerd, blijft daarom in deze paragraaf buiten beschouwing.

waardevolle goederen op straat, die in verband kunnen worden gebracht met de uitoefening van een beroep. Bijvoorbeeld een ondernemer die geld van zijn bedrijf naar de bank brengt, een professionele geldloper, of een bezorger van maaltijden (de 'pizzakoerier').
Winkeldiefstallen of woninginbraken en berovingen op straat zijn geen overvallen.

Omvang en ontwikkeling
Figuur 10.1 laat zien dat het aantal overvallen in Nederland in de periode 1995-2000 jaarlijks toenam. In 2000 werd met bijna 2.800 overvallen een voorlopig hoogtepunt bereikt. In de periode daarna treedt een daling in. In 2006 is het aantal overvallen op zijn laagst (1.905) en ligt daarmee ruim 30% onder de top van 2000. In 2007 stijgt het aantal overvallen onverwacht met 12% en komt weer uit boven het aantal van 2.100.
Niet alle overvallen zijn 'geslaagd', vanuit het perspectief van de overvaller gezien. Ongeveer één op de vijf overvallen blijft steken in een poging, waarbij geen buit is gemaakt. Het aandeel niet-geslaagde overvallen lijkt de laatste jaren iets te zijn toegenomen. Daar staat tegenover dat slechts één op de drie overvallen wordt opgelost. Op 1 februari 2008 is van de in 2007 gepleegde overvallen nog maar iets minder dan een kwart opgelost. Doordat sommige overvallen pas na verloop van tijd worden opgelost, mag aangenomen worden dat deze verhouding na verloop van tijd nog wat gunstiger wordt.

Figuur 10.1 Overvalcriminaliteit in Nederland

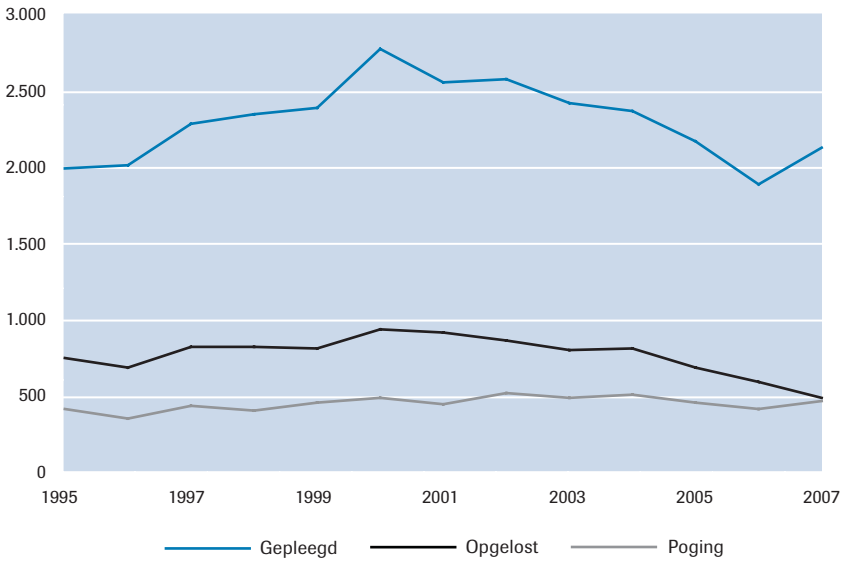

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1 in bijlage 4.
Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL

Hierboven is opgemerkt dat het aandeel van de overvalcriminaliteit in de totale geweldscriminaliteit vanaf 2000 afneemt. Figuur 10.2 bevat de indexcijfers vanaf 1995 voor de totale geregistreerde criminaliteit, de geregistreerde geweldsmisdrijven en de gepleegde overvallen. De ontwikkeling van het indexcijfer van de overvalcriminaliteit is tot 2001 stijgend en is nagenoeg gelijk aan die van de geweldsmisdrijven. Vanaf 2001 ontwikkelt het indexcijfer van de overvalcriminaliteit zich echter in dalende richting, terwijl dat van de van de geregistreerde geweldsmisdrijven nog verder toeneemt. Zoals al eerder is opgemerkt, stijgt in 2007 het aantal overvallen onverwachts.

Figuur 10.2 Geregistreerde criminaliteit, geweldsmisdrijven en overvallen (indexcijfers: 1995=100)

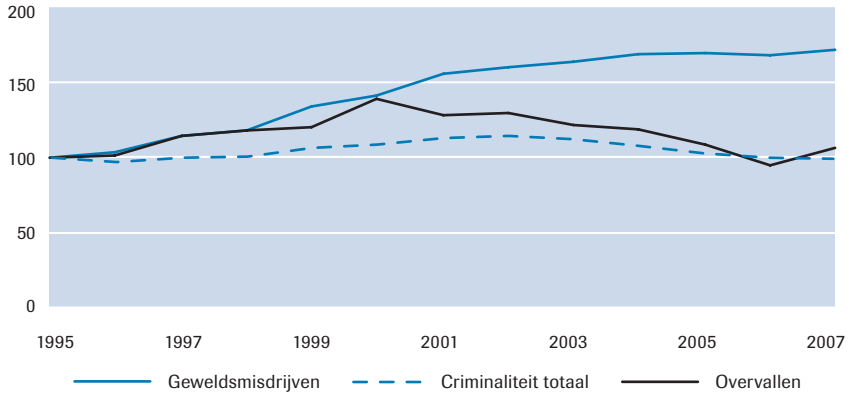

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1 in bijlage 4.
Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL en CBS

Doelwit van overval
Bedrijven werkzaam in de detailhandel zijn het vaakst het doelwit van overvallers. In 2007 was bijna 40% van de overvallen gericht op een supermarkt, benzinestation of winkel. Ook woningen en horecagelegenheden, zoals snackbars en restaurants, zijn relatief vaak slachtoffer van een overval (zie figuur 10.3).

De indexcijfers, met 2001 als basisjaar, laten per sector een verschillende ontwikkeling zien (zie tabel 10.2, bijlage 4). Het aantal overvallen op detailhandelsbedrijven, zoals supermarkten en benzinestations, daalde in de periode 2001-2006 sterk. In 2007 lijkt de dalende trend te zijn omgebogen. De hiervoor geconstateerde stijging van de totale overvalcriminaliteit in 2007 is voor een groot deel toe te schrijven aan het toegenomen aantal overvallen in de detailhandelsector.

Figuur 10.3 Overvallen per sector in 2007

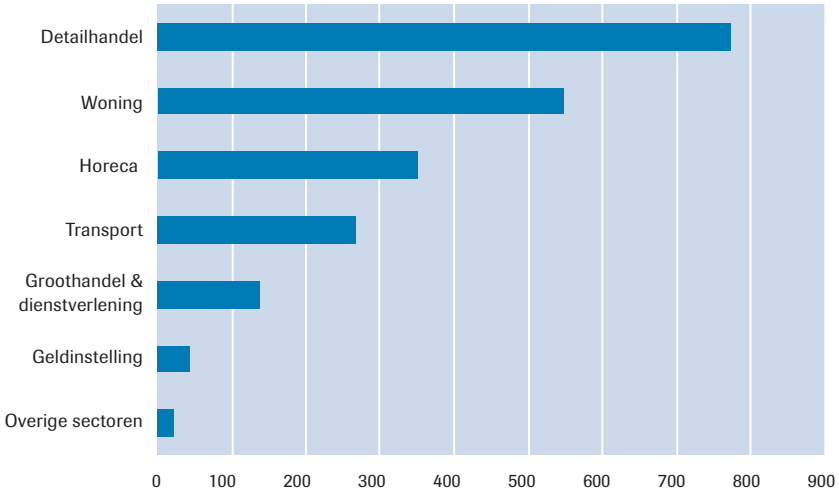

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.2 in bijlage 4.
Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL

In de sector horeca zien we tot en met 2005 een stabiele ontwikkeling van het aantal overvallen, vervolgens in 2006 een scherpe daling, en in 2007 weer een sterke stijging. Ook deze laatste stijging verklaart goeddeels de stijging van de totale overvalcriminaliteit in 2007.
Een derde verklarende factor voor de stijging van de overvalcriminaliteit in 2007 is te vinden bij de sector transport. Het aantal overvallen op particuliere geldtransporten steeg in 2007, na een periode van geleidelijke daling.
Het aantal overvallen op woningen en op geldinstellingen laat een andere ontwikkeling zien. Tot en met 2004 neemt het aantal overvallen op woningen toe, in 2005 en 2006 stabiliseert het aantal overvallen, om vervolgens in 2007 te dalen. Na een stijging tot en met 2003 is bij geldinstellingen de trend vanaf 2004 dalend.
Sommige bedrijven zijn vaker het doelwit van een overval. Uit analyse van de overvalgegevens over de periode 2002-2006 blijkt dat van alle bedrijven die het doelwit van een overval waren, 14% meer dan één keer is overvallen. Vooral bepaalde videotheken, tabakszaken en benzinestations gaan gebukt onder meervoudig slachtofferschap (zie tabel 10.3, bijlage 4).

Politieregio
De meeste overvallen worden gepleegd binnen de politieregio Amsterdam-Amstelland. In 2007 vond hier een kwart van alle gepleegde overvallen plaats (zie tabel 10.4, bijlage 4). Regio Rotterdam-Rijnmond staat met een aandeel van 17% op de tweede plaats. Binnen de politieregio's met daarbinnen de vier grootste gemeenten van Nederland

(Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en 's-Gravenhage) vindt iets meer dan de helft van alle in Nederland gepleegde overvallen plaats.
Uit de cijfers voor de periode 2003-2007 blijkt ook dat het aantal overvallen in de politieregio Amsterdam-Amstelland een stijgende trend vertoont, terwijl die trend in regio Rotterdam-Rijnmond dalend is (zie figuur 10.4).

Figuur 10.4 Overvallen in de vier grote politieregio's

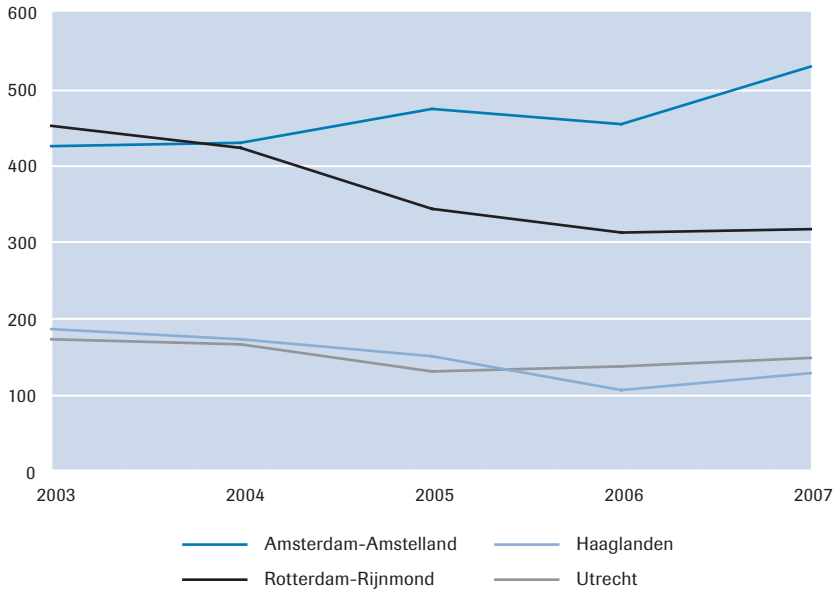

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.4 in bijlage 4.
Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL

Per tijdstip, dag van de week en periode van het jaar
Winkels zijn hoofdzakelijk aan het eind van de dag het doelwit van een overval. De verwachte buit is dan het grootst. De meeste overvallen op winkels gebeuren 's middags na drieën. Financiële instellingen zijn vooral 's ochtends aan de beurt. Overvallen op benzinestations en particuliere waardetransporten vinden meestal 's avonds plaats. Ook horecabedrijven zijn vooral in de loop van de avond en nacht mikpunt van deze vorm van criminaliteit. Vrijdag en zaterdag zijn de favoriete overvaldagen, maar ook op donderdag vinden nog relatief veel overvallen plaats. Veel potentiële doelwitten zijn zondags dicht. Het aantal overvallen op zondag is daarom relatief laag. 's Winters zijn overvallers actiever dan 's zomers. Meer dan de helft van het aantal overvallen vindt plaats in de periode november - maart.

Werkwijze
Het meest gebruikte wapen is een vuurwapen. Dit kan zowel een echt wapen als een imitatiewapen zijn. In 2007 is bij 1.273 overvallen gebruikgemaakt van een (nep)vuurwapen. Na het vuurwapen is het steekwapen favoriet bij overvallers: 716 keer in 2007. Ook het gebruik van een bijl of mokerhamer komt relatief vaak voor.

Slachtoffers
Bijna één op vijf slachtoffers van een overval raakt gewond. Bij sommige overvallen vallen dodelijke slachtoffers. Bij de overvallen in de periode 2003-2007 kwamen in totaal 47 personen om het leven. Bij lang niet alle slachtoffers kan overigens kort na een overval letsel worden vastgesteld. Verborgen letsel, vooral de traumatische ervaring, wordt vaak niet direct na de overval door de politie waargenomen en daarom niet altijd als aanvullende informatie in het LORS geregistreerd. Het aantal gewonde of getraumatiseerde slachtoffers ligt vermoedelijk nog een stuk hoger.

Daders
Het aantal door getuigen en/of slachtoffers waargenomen daders geeft een indicatie van het aantal bij een overval betrokken daders. In werkelijkheid ligt het aantal daders hoger, omdat bij een overval soms niet alle daders worden waargenomen. Te denken valt aan medeplegers die op de uitkijk staan of aan personen die klaar staan met een vluchtauto.
Circa 80% van alle overvallen wordt gepleegd door één of twee daders. Per sector zijn er wel verschillen. Omdat bij overvallen op woningen soms ook slachtoffers voor enige tijd onder controle moeten worden gebracht of omdat de buit niet direct voorhanden is, worden dit soort overvallen relatief vaak gepleegd door meerdere daders. Bij circa driekwart van overvallen op woningen zijn twee of meer daders waargenomen. Ook waardetransporten worden meestal door meer dan één dader overvallen. Overvallen op postagentschappen, snackbars, tabakszaken, benzinestations, slijterijen, kledingzaken, drogisterijen en medische en zorginstellingen kennen relatief vaak maar één dader.
Tabel 10.5 bevat enige persoonskenmerken van overvaldaders. Van alle overvallers uit 2006-2007 is één op de elf jonger dan 18 jaar. Bijna 60% van de overvallers is jonger dan 27 jaar. De jongste dader in 2007 is 13 jaar, de oudste 62 jaar.
Ongeveer 40% van de overvallers is buiten Nederland geboren. De aangehouden verdachten van een overval komen in 2007 uit meer dan vijftig landen. Van de buiten Nederland geboren overvalverdachten is circa 40% in Zuid-Amerika geboren. Een kwart is geboren in Afrika en een vijfde in een ander Europees land dan Nederland. Naar schatting is 15% van de daders van alle overvallen uit 2006 en 2007 recidivist.

10.2 Heling

Heling is het kopen en/of verkopen van gestolen goederen. Hoe vaak heling in Nederland exact voorkomt is onbekend. Het aantal door de politie geregistreerde helingfeiten vormt slechts het topje van een ijsberg. Gericht onderzoek door de politie en justitie naar helingpraktijken vindt niet of nauwelijks plaats. Meestal omdat er te veel juridische, organisatorische en praktische bezwaren aan kleven. Ook maatschappelijk gezien lijkt er relatief weinig belangstelling te zijn voor heling. 'Helers laten veel Nederlanders koud' kopte het *NRC*[4] na het verschijnen in 2007 van de resultaten van het onderzoek van het WODC naar helingpraktijken in Nederland.[5] Het onderzoek toont aan dat helers zich in alle geledingen van de samenleving bevinden. De voornaamste reden om de helingmarkt op te gaan is het geringe risico dat men daarbij loopt: bij de opsporing heeft heling geen al te hoge prioriteit.
Op heling lijkt geen groot taboe te rusten. Het financiële voordeel van het kopen van een gestolen goed weegt vaak zwaarder dan het morele bezwaar. Zowel burgers als bedrijfsleven zijn afnemers van gestolen goederen. Populaire goederen in het helingcircuit zijn auto's, fietsen, consumenten elektronica, kleding, sieraden, genotsmiddelen en voedingsmiddelen. Via de zwarte markt (zoals in Beverwijk), het internet (bijvoorbeeld marktplaats.nl), de particuliere handel en de tussenhandel vinden de gestolen goederen hun weg van en naar helers.
Aangenomen wordt dat de omvang van de helingmarkt in Nederland niet gering is en dat heling daarmee een economisch verschijnsel van groot financieel belang is. In juni van dit jaar bracht het Platform Detailhandel op basis van eigen onderzoek naar buiten dat winkeliers naar schatting voor 1,2 miljard euro schade lijden door heling.[6] Door diefstal verdwijnt circa 500 miljoen euro in het helingcircuit. Deze illegale schaduweconomie veroorzaakt nog eens 500 miljoen euro aan gederfde omzet. Daarnaast wordt jaarlijks 200 miljoen euro uitgegeven aan artikelbeveiliging en rechercheonderzoek.
Zoals gezegd ontbreken exacte cijfers over de omvang van de helingpraktijken in Nederland. Wel zijn er gegevens bekend over de opsporing van helingfeiten en de vervolging en berechting van verdachten van heling. Met deze gegevens wordt in deze paragraaf een globale schets gegeven van de politiële en justitiële reactie op het verschijnsel heling. De gegevens zijn afkomstig uit de CBS Politiestatistiek en de CBS statistiek Rechtbankstrafzaken.

4 NRC, 3 augustus 2007.
5 Zie Van der Mheen & Gruter, 2007.
6 Zie: 'Heling dupeert winkeliers voor 1,2 miljard euro' op www.platformdetailhandel.nl.

Wat is heling?
In juridische termen zijn er drie vormen van heling. Volgens artikel 417bis van het Wetboek van Strafrecht (Sr) maakt iemand die iets koopt waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden dat het om een gestolen goed gaat zich schuldig aan 'schuldheling'. Een bekend voorbeeld hiervan is de gestolen fiets die op straat voor een luttel bedrag te koop wordt aangeboden. Bij opzetheling (artikel 416 Sr) wist de koper (heler) dat het aangeboden goed gestolen is. Een persoon die van het plegen van opzetheling een gewoonte maakt, maakt zich schuldig aan gewoonteheling (artikel 417 Sr).

Wie helen?
Het hierboven aangehaalde WODC-onderzoeksrapport 'Helingpraktijken onder de loep' onderscheidt drie typen helers: individuele helers (particulieren), reguliere handelsondernemingen (commerciële helers) en criminele samenwerkingsverbanden.
Individuele helers zijn vooral jongeren en aan harddrugs verslaafde veelplegers. Het zijn helers die deel uitmaken van het diefstalcircuit. Binnen deze groep blijkt dat 17 jaar de meest voorkomende leeftijd is. Maar ook gewoontehelers en handelaren worden tot de groep van individuele helers gerekend. Het gaat om professionele helers die (nog) niet tot het 'harde' criminele circuit behoren. Te denken valt aan opkopers en handelaren die heling als een dagelijkse praktijk zien. De handlangers en stromannen die bij het helingproces betrokken zijn, completeren de categorie van individuele helers.
Het tweede type heler omvat de reguliere handelsondernemingen, zowel detail- als tussenhandelaren, die als heler optreden. Het zijn niet alleen kleine lokaal opererende ondernemingen, maar ook middelgrote en grote ondernemingen. Kenmerkend is dat de helingactiviteiten samen gaan met legale handelspraktijken.
Criminele samenwerkingsverbanden, die het derde type helers vormen, zijn echter primair gericht op het verkrijgen van geldelijk gewin via illegale activiteiten.
Helers komen in alle geledingen van de samenleving voor. De werkwijze van helers wordt vooral bepaald door de omvang van het gestolen goed. Bij grootschalige diefstal, zoals het stelen van een container of een geladen vrachtauto, worden de goederen doorgaans afgezet bij een grote heler, die de buit vervolgens opdeelt in kleinere partijen en doorsluist naar kleinere helers. Bij kleinschalige diefstal worden de gestolen spullen meestal rechtstreeks aan de gebruiker (heler) verkocht of doorverkocht aan een tussenhandelaar.

Wat wordt geheeld?
Ongeveer alles komt voor heling in aanmerking. Van dure elektronica tot goedkope voedingsmiddelen. Uit het eerder aangehaalde WODC-onderzoek komt naar voren dat ongeveer de helft van de helingzaken

betrekking heeft op auto's, (brom)fietsen en geld (witwassen). Van de overige zaken is 40% consumentenelektronica (hifi, computers, digitale camera's), 20% kleding en 25% sieraden, gereedschap, identiteitspapieren, genotsmiddelen en voeding. Zowel particulieren als bedrijven zijn afnemers van gestolen goederen. Helingprijzen liggen voor 60% tot 80% onder de werkelijke marktwaarde. In Nederland gestolen artikelen verdwijnen ook naar het buitenland. Artikelen als parfum, elektronica en tandpasta zijn gewild in Roemenië, Bulgarije en Polen.

Waar wordt geheeld?
Uit de registratie van helingzaken blijkt dat bij vier van de tien zaken de overdracht van het gestolen goed plaatsvindt in de openbare ruimte. Een kwart van de overdracht van gestolen goed vindt plaats op privéadressen. Nog een kwart van de gestolen goederen verwisselt in een winkel of bedrijf van 'eigenaar'. Overige helinglocaties zijn scholen (3%) en horecagelegenheden (2%). Populaire distributiekanalen zijn rommelmarkten, de zwarte markt in Beverwijk en het internet. Maar ook de fysieke uitwisseling van goederen in één-op-éénsituaties binnen particuliere handel en tussenhandel komen vaak voor. Daarnaast vormt de reguliere detailhandel een aanzienlijke afzetmarkt. Consumenten zijn hier soms onbewust en ongewild heler. Het Expertisebureau EVH Surveys International schat dat uiteindelijk twee derde van alle gestolen consumentengoederen alsnog bij de consument terechtkomt via gewone winkels, webwinkels en websites als marktplaats.[7]

Geregistreerde helingfeiten: omvang en ontwikkeling
Omdat bij heling geen sprake is van een direct aanwijsbaar slachtoffer wordt dit delict gekwalificeerd als 'slachtofferloos'. Bijna alle geregistreerde helingzaken zijn dan niet door aangifte, maar door gerichte opsporingsactiviteiten ter kennis van de politie gekomen.
In 2007 registreerde de politie ruim 4.000 helingfeiten. Dit is een toename van bijna 50% ten opzichte van 2001. Heling vormt maar een fractie van alle in Nederland geregistreerde misdrijven. Drie van de duizend geregistreerde misdrijven had in 2007 met heling van doen. Het aandeel van helingfeiten in het totale aantal geregistreerde misdrijven is de laatste jaren overigens wel iets toegenomen. In de periode 2001-2003 was jaarlijks nog maar twee van alle duizend geregistreerde misdrijven een helingfeit. Ook gerelateerd aan alle geregistreerde diefstallen vormt heling maar een klein onderdeel (zie tabel 10.6).
In figuur 10.5 zijn de indexcijfers van de geregistreerde criminaliteit, diefstallen en helingfeiten grafisch weergegeven. Goed te zien is dat de trend van de diefstallen en daarmee van de totale geregistreerde criminaliteit dalend is. De trend van de geregistreerde heling is stijgend en wijkt dus af van de algemene trend.

7 Zie artikel 'Consument ongewild heler' in *De Telegraaf* van 15 mei 2008.

Figuur 10.5 Geregistreerde criminaliteit, diefstal en heling (indexcijfers: 2001=100)

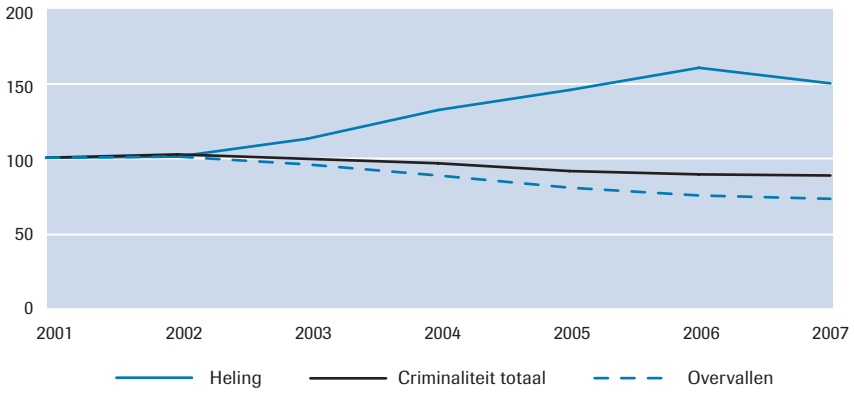

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.6 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 10.6 Wegens heling geregistreerde feiten en gehoorde verdachten

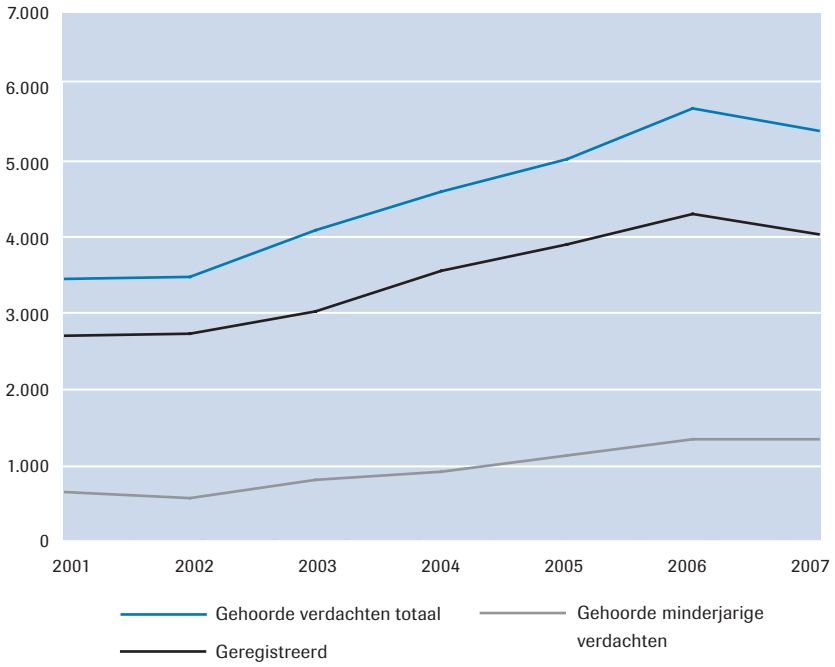

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.6 en 10.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

Van heling geregistreerde verdachten: omvang en ontwikkeling
Het aantal wegens heling gehoorde verdachten steeg in de periode 2001-2007 met 57%, van circa 3.500 in 2002 naar 5.450 in 2007. Bijna één op vier verdachten was in 2007 minderjarig. In 2001 was hun aandeel lager. Het bedroeg toen één op vijf. Ongeveer 90% van de gehoorde verdachten is man (zie figuur 10.6 en tabel 10.7).

Vervolging en berechting van verdachten van heling
Van alle door het OM bij de rechtbank ingeschreven strafzaken is iets meer dan 2% een helingstrafzaak. Daarvan wordt 60% door het OM afgedaan. In de periode 2001-2007 steeg het aandeel transacties in door het OM afgedane helingstrafzaken van 37% naar 52%. Het aandeel sepots daalde in diezelfde periode van 42% naar 34%. Bij strafzaken tegen minderjarige verdachten zien we een vergelijkbare ontwikkeling, al ligt hier het aandeel transacties nog wat hoger en dat van de sepots nog wat lager (zie tabellen 10.8 en 10.9, bijlage 4). Bijna negen van de tien door de rechtbank afgedane helingstrafzaken eindigt met een schuldigverklaring. Dit aandeel ligt in strafzaken tegen minderjarige verdachten nog iets hoger. Het aantal schuldigverklaringen neemt sinds 2003 geleidelijk af (zie tabellen 10.8 en 10.9 en figuur 10.7).

Figuur 10.7 Wijze van afdoening van helingstrafzaken door OM en rechtbank

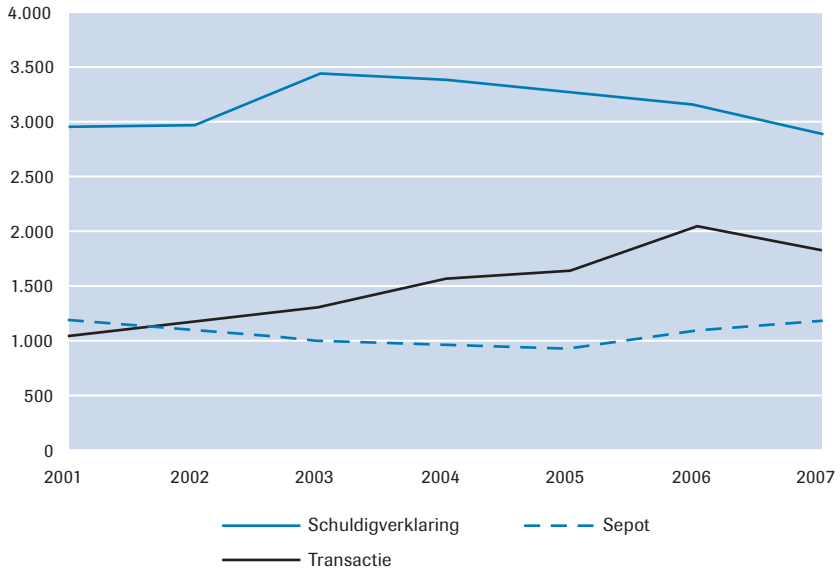

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.8 en 10.10 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 10.8 Wegens heling door de rechtbank opgelegde straffen

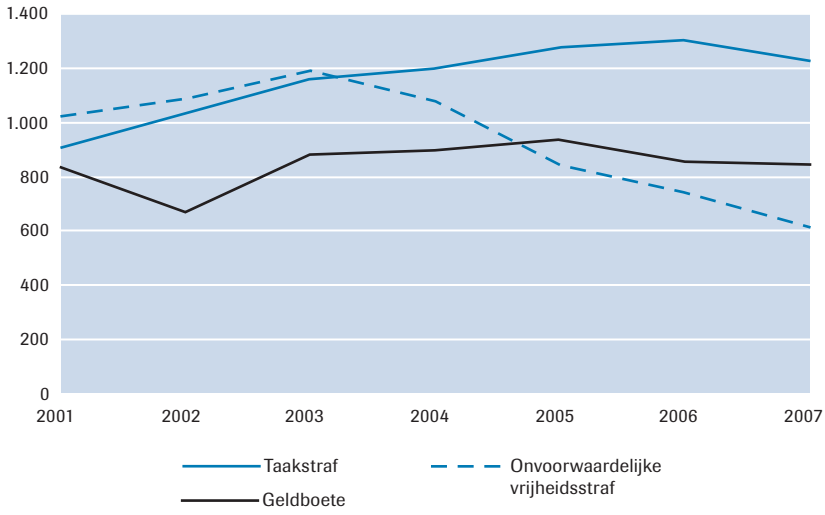

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.10 in bijlage 4.
Bron: CBS

Bestraffing in helingstrafzaken
Figuur 10.8 laat de ontwikkeling van de aantallen opgelegde taakstraffen, geldboeten en vrijheidstraffen zien. Duidelijk is te zien dat het aantal opgelegde taakstraffen sinds 2001 sterk is gestegen, terwijl het aantal opgelegde vrijheidsstraffen vanaf 2003 sterk is gedaald. Het aantal opgelegde geldboeten is stabiel gebleven.
In 2007 is de gemiddelde duur van de opgelegde vrijheidsstraf negen weken. Dit komt in totaal neer op 120 detentiejaren. Voor minderjarige veroordeelden is de gemiddelde duur zes weken, wat neerkomt op acht detentiejaren. De gemiddelde duur van de wegens heling opgelegde vrijheidsstraf is in de periode 2001-2007 gedaald. In 2001 was de gemiddelde duur nog elf weken. Het gemiddelde bedrag van de opgelegde geldboete schommelt van jaar tot jaar. Voor alle strafzaken bedraagt de gemiddelde geldboete € 505, voor strafrechtelijk minderjarigen € 188 (zie tabellen 10.10 en 10.11, bijlage 4).

10.3 Discriminatie

De aanpak van discriminatie behoort de laatste jaren tot de prioriteiten van het OM. Het heeft geleid tot een stijging van het aantal geregistreerde discriminatiefeiten en ook tot een stijging van de instroom van strafzaken wegens discriminatie. Geruchtmakend is begin 2008 de aanhouding en vasthouding van cartoonist Gregorius Nekschot. Hij wordt verdacht van

het vervaardigen van beledigende cartoons en mogelijk van het aanzetten tot haat tegen moslims en 'mensen met een donkere huidskleur'. De meningen over deze aanhouding zijn verdeeld. Sommigen zien hierin een beperking van de vrijheid van meningsuiting.
Hoe vaak discriminatie in Nederland werkelijk voorkomt is onbekend. Lang niet alle gevallen van discriminatie worden gemeld aan de politie. Discriminatie is vaak ook lastig te bewijzen en te onderzoeken, waardoor bovendien niet alle meldingen resulteren in een proces-verbaal van aangifte. Van alle meldingen wordt vermoedelijk maar in de helft van de gevallen een proces-verbaal opgemaakt. Net als bij heling geldt dan ook dat het aantal door de politie geregistreerde discriminatiefeiten slechts het topje van een ijsberg is.
In het kader van het project Monitor Racisme & Extremisme, dat wordt uitgevoerd door de Anne Frank Stichting en de Universiteit Leiden, verscheen in 2007 voor de zevende maal een rapportage over opsporing en vervolging van de strafrechtelijke discriminatieverboden.
Deze paragraaf bevat de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek, aangevuld met gegevens afkomstig uit de CBS Politiestatistiek en de CBS statistiek Rechtbankstrafzaken.

Wat is discriminatie?
Volgens artikel 90quater van het Wetboek van Strafrecht wordt onder discriminatie of discrimineren verstaan: 'elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het maatschappelijke leven, wordt teniet gedaan of aangetast'.
De strafrechtelijke discriminatieverboden, die zijn neergelegd in een aantal wetsartikelen[8] verbieden het discriminerend beledigen, het aanzetten tot haat, het verspreiden van discriminerende uitlatingen, het opzettelijk discrimineren in de uitoefening van een beroep, bedrijf of ambt of bedrijf van personen wegens hun ras, godsdienst of levensovertuiging, seksuele gerichtheid of lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap.

Feiten en achtergronden van discriminatie
Bij het arrondissementsparket Amsterdam is het Landelijk Expertise Centrum Discriminatie (LECD) ondergebracht. Het LECD fungeert als kenniscentrum op het gebied van discriminatie voor het OM. Onder meer wordt informatie over discriminatie bij alle arrondissementsparketten verzameld met behulp van een uniforme schriftelijke vragenlijst, de zogenoemde Discriminatie Registratie Code (DRC).

8 Artikelen 137c, 137d, 137e, 137f, 137g en 429quater Wetboek van Strafrecht.

Uit verzamelde gegevens over de periode 2002-2006 blijkt dat de groepen autochtone Nederlanders en extreemrechtse personen samen verantwoordelijk zijn voor het grootste aantal discriminatiefeiten in Nederland (80% in 2006). Ruim de helft van de in 2006 geregistreerde discriminatiefeiten kende een racistische achtergrond en was specifiek gericht tegen de huidskleur of de nationale of etnische afstamming van de persoon in kwestie. Een derde van de incidenten had te maken met antisemitisme (zie figuur 10.9). Het vaakst komt discriminatie voor in het openbare leven, op straat of in openbare gelegenheden. Samen bieden ze in 63% van de feiten de locatie voor discriminatie. Ook in de horeca- en uitgaansgelegenheden vindt relatief vaak discriminatie plaats (zie tabel 10.12, bijlage 4).

Figuur 10.9 Discriminatie naar achtergrond van het voorval in 2006

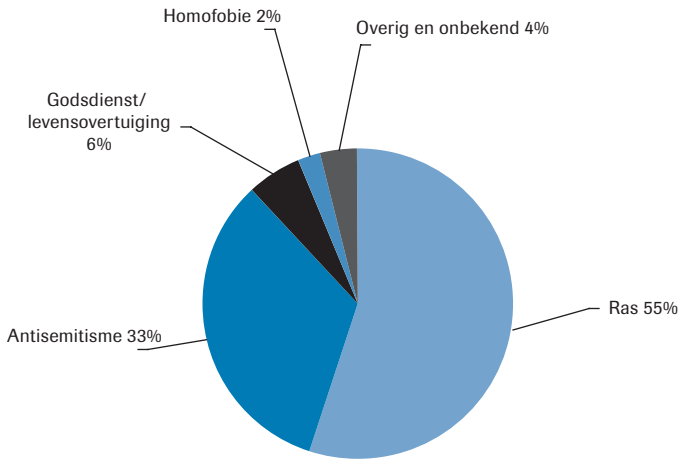

Bron: Monitor racisme en extremisme

Wegens discriminatie geregistreerde feiten en verdachten: omvang en ontwikkeling

In de periode 2001-2007 registreerde de politie ruim 3.600 discriminatiefeiten. Discriminatie vormt maar een fractie van alle in Nederland geregistreerde misdrijven. Slechts vier op de tienduizend geregistreerde misdrijven had in 2007 met discriminatie te maken. Het aandeel van discriminatiefeiten in het totale aantal geregistreerde misdrijven is de laatste jaren nagenoeg onveranderd gebleven (zie tabel 10.13, bijlage 4).
Wegens discriminatie werden 257 verdachten gehoord in 2007. Ruim vier van de vijf gehoorde verdachten is man. Bijna 40% van alle gehoorde verdachten is minderjarig. Het aandeel van minderjarige verdachten is sinds 2001 bijna verdubbeld (zie tabel 10.14, bijlage 4).

Figuur 10.10 Wegens discriminatie geregistreerde feiten en gehoorde verdachten

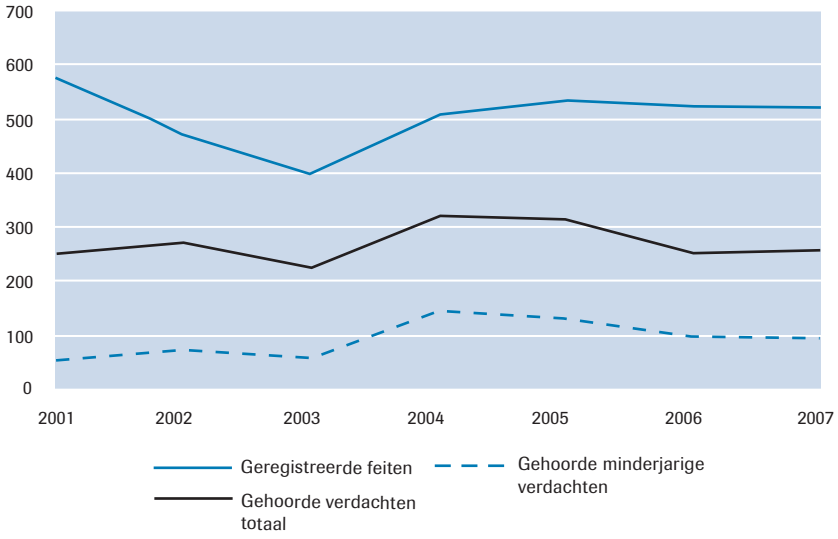

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.13 en 10.14 in bijlage 4.
Bron: CBS

Vervolging en berechting van verdachten van discriminatie

Het aantal wegens discriminatie ingeschreven strafzaken schommelt de laatste jaren tussen 125 en 175. Het merendeel hiervan wordt door het OM afgedaan. Van alle door het OM afgedane discriminatiestrafzaken wordt ongeveer de helft getransigeerd. In de periode 2001-2007 steeg het aandeel transacties in door het OM afgedane discriminatiestrafzaken van 33% naar 48%. Het aandeel sepots daalde in diezelfde periode van 52% naar 35% (zie tabel 10.15, bijlage 4).

Circa driekwart van de door de rechter afgedane strafzaken eindigde in 2007 met een schuldigverklaring van de verdachte. In voorgaande jaren lag dit percentage aanzienlijk hoger. Het aandeel van de opgelegde taakstraffen steeg in de periode 2001-2006 van 13% naar bijna 40%. In 2007 is het aandeel weer gedaald naar 22% (zie tabel 10.16, bijlage 4).

Figuur 10.11 laat de ontwikkeling van schuldigverklaringen, transacties en sepots zien op basis van absolute aantallen.

Figuur 10.11 Wijze van afdoening van discriminatiestrafzaken door OM en rechtbank

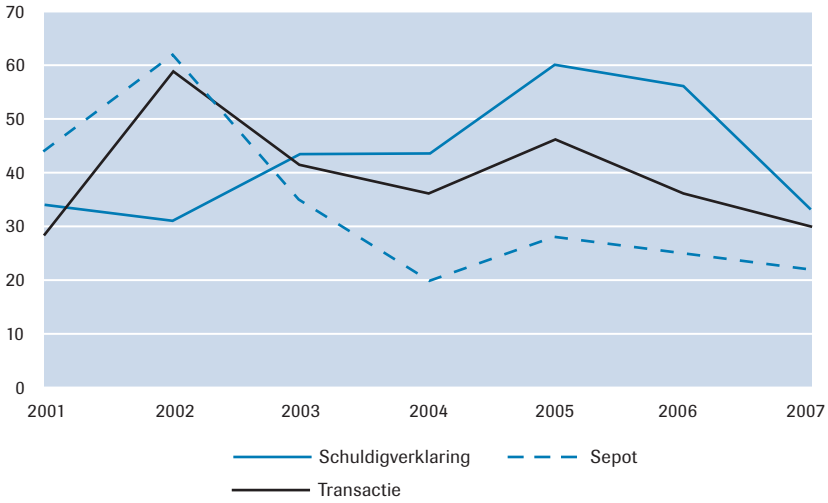

Voor de corresponderende cijfers zie 10.15 en 10.16 in bijlage 4.
Bron: CBS

10.4 Huiselijk geweld

Uit een in 1997 in opdracht van het ministerie van Justitie uitgevoerd grootschalig onderzoek[9] bleek dat een kwart van de ondervraagden ooit slachtoffer was van huiselijk geweld dat zich wekelijks of dagelijks manifesteerde. Bij een op de vijf ondervraagden duurde dat geweld zelfs langer dan vijf jaar. Huiselijk geweld is daarmee de meest voorkomende geweldsvorm in onze samenleving. In Nederland wordt het aantal gevallen van huiselijk geweld geschat op een half miljoen per jaar. Slechts een fractie hiervan wordt gemeld bij de politie. Behalve grote menselijke ellende veroorzaakt huiselijk geweld ook forse economische schade. Naar schatting kosten medische behandeling, andere hulpverlening en arbeidsverzuim Europa rond de 34 miljard euro per jaar, ofwel € 500 per inwoner.[10]
De gevolgen van huiselijk geweld zijn vaak ingrijpend. Personen die in hun jeugd mishandeld zijn, vertonen een grotere geneigdheid om als volwassene zelf gewelddadig te zijn. Kinderen die niet zelf mishandeld worden, maar getuige zijn van huiselijk geweld, hebben vaak last van problemen

9 Zie Van Dijk, T. et al., 1997.
10 Aldus Jan Kleijssen, directeur mensenrechten van de Raad van Europa. Zie: 'Europa pakt huiselijk geweld aan' op www.nu.nl van 18 februari 2007.

als depressie, plotselinge gedragsverandering, isolement, concentratiestoornissen, baldadigheid, angst en boosheid.[11]
De aanpak van huiselijk geweld staat al enige tijd hoog op de politieke agenda. In juni 2008 overhandigden de G4-gemeenten aan minister Hirsch Ballin een actieplan dat bedoeld is om huiselijk geweld tegen te gaan. De G4-gemeenten, waar het aantal meldingen van huiselijk geweld drie keer hoger is dan het landelijke gemiddelde, willen een modelaanpak ontwikkelen, die ook kan worden gebruikt door andere gemeenten om de hulpverlening te verbeteren. Een van de ambities uit het plan is het instellen van een aparte rechtbank of rechter voor huiselijk geweld. De aanpak van huiselijk geweld door de G4-gemeenten kost jaarlijks 34 miljoen euro.
Ook internationaal gezien heeft de aanpak van huiselijk geweld hoge prioriteit. In februari kwamen specialisten uit tientallen Europese landen in Den Haag bij elkaar om de best mogelijke juridische maatregelen te bespreken. Behalve het idee van een speciale rechtbank ging de aandacht ook uit naar een straat- of een contactverbod voor de dader. Veel Europese landen kennen deze ogenschijnlijk simpele maatregelen (nog) niet.[12]
Door het groeiende besef over de gevolgen van huiselijk geweld is in de afgelopen jaren de aandacht voor huiselijk geweld dus sterk toegenomen. Dit heeft er onder meer toe geleid dat in 2004 de politie begonnen is met de registratie van aard, omvang en achtergronden van huiselijk geweld. Deze paragraaf bevat de belangrijkste bevindingen.

Wat is huiselijk geweld?
Huiselijk geweld is geweld dat in de privésfeer plaatsvindt. Het wordt gepleegd door (ex-)partners, ouders, kinderen, andere gezins- en familieleden en huisvrienden. Huiselijk geweld kan de vorm aannemen van partnergeweld, kindermishandeling en seksueel kindermisbruik en mishandeling en verwaarlozing van ouderen. Het fysieke geweld bestaat doorgaans uit slaan, schoppen en door elkaar schudden. Verkrachting en incest zijn voorbeelden van (seksueel) huiselijk geweld. Vernedering, schelden, en opsluiting vallen in de categorie geestelijk geweld.
Tot de laatste categorie hoort sinds 2000 door de invoering van de Wet Belaging ook het zogenoemde 'stalken'. Dit is het hinderlijk achtervolgen of lastigvallen van een persoon. In 2001, het eerste jaar na de invoering van de wet, handelden OM en rechtbank samen 207 stalkingzaken af. In 2007 is dit aantal opgelopen tot 1.272. Over de gehele periode 2001-2007 zijn voor stalking door OM en rechtbank samen ruim 6.000 strafzaken afgedaan.
Figuur 10.12 geeft aan dat meer dan de helft van alle door de politie geregistreerde incidenten te typeren is als lichamelijk huiselijk geweld (veelal

11 *Privé geweld – Publieke zaak. Een nota over de gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld* (pp. 5-6). Uitgave Ministerie van Justitie. Den Haag, 2002.
12 Europa pakt huiselijk geweld aan (zie www.nu.nl d.d. 18 februari 2007).

mishandeling). Ook bestaat huiselijk geweld relatief vaak uit bedreiging en vormen van psychisch geweld. Seksueel geweld en belaging komen naar verhouding het minst vaak voor.

Figuur 10.12 Aard huiselijk geweld in 2006

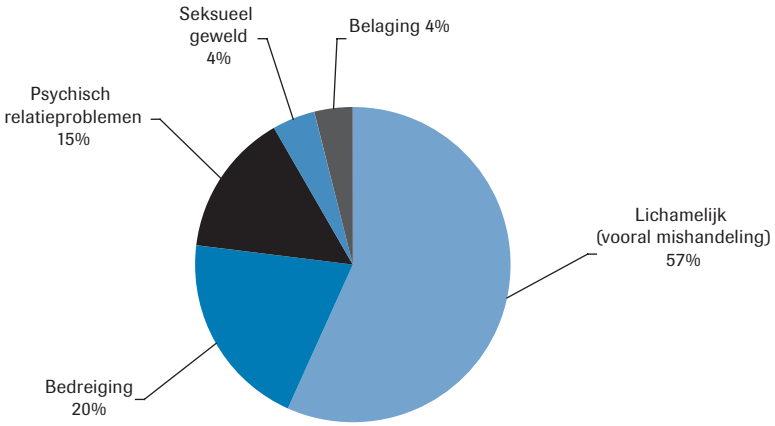

Bron: Ferwerda, 2007

Omvang en ontwikkeling

In 2004, het eerste jaar dat de politie huiselijk geweld registreert, werden in totaal ruim 56.000 incidenten gemeld. Het jaar daarna ruim 57.000 en in 2006 ruim 63.000. Naar schatting wordt slechts één op de tien incidenten bij de politie gemeld. De werkelijke omvang van huiselijk geweld is vermoedelijk vele malen groter.[13]

Tabel 10.17 (bijlage 4) bevat de gegevens over ondervonden, gemelde en geregistreerde gevallen van huiselijk geweld, alsook die van de hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland. Van alle door burgers ondervonden delicten heeft één op de tien te maken met huiselijk geweld. Van alle door de burgers ondervonden geweldsdelicten is bijna de helft een geval van huiselijk geweld. Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven in verband met huiselijk geweld is maar een fractie (4,6%) van het totale aantal ondervonden huiselijke geweld delicten. Uiteindelijk belandt slechts één op de honderd slachtoffers van huiselijk geweld hiervoor bij Slachtofferhulp Nederland.

Slachtoffers van huiselijk geweld

Uit de geregistreerde politiecijfers blijkt dat ruim vier van de vijf slachtoffers van huiselijk geweld vrouwen zijn (zie figuur 10.13). Meer dan de helft van de incidenten gebeurt in gezinnen met kinderen. In een kwart

13 Zie Factsheet Huiselijk geweld: feiten en cijfers (november 2007) op www.huiselijkgeweld.nl.

van de gevallen waren kinderen ook daadwerkelijk getuige van het plegen van huiselijk geweld. Huiselijk geweld beperkt zich niet tot vrouwen. Vooral ook jongens blijken vaak slachtoffer te zijn. Het geweld tegen vrouwen heeft echter wel een hogere intensiteit dan bij mannen en is bovendien vaker seksueel van aard.

Figuur 10.13 Slachtoffers van huiselijk geweld naar geslacht en soort geweld in 2006

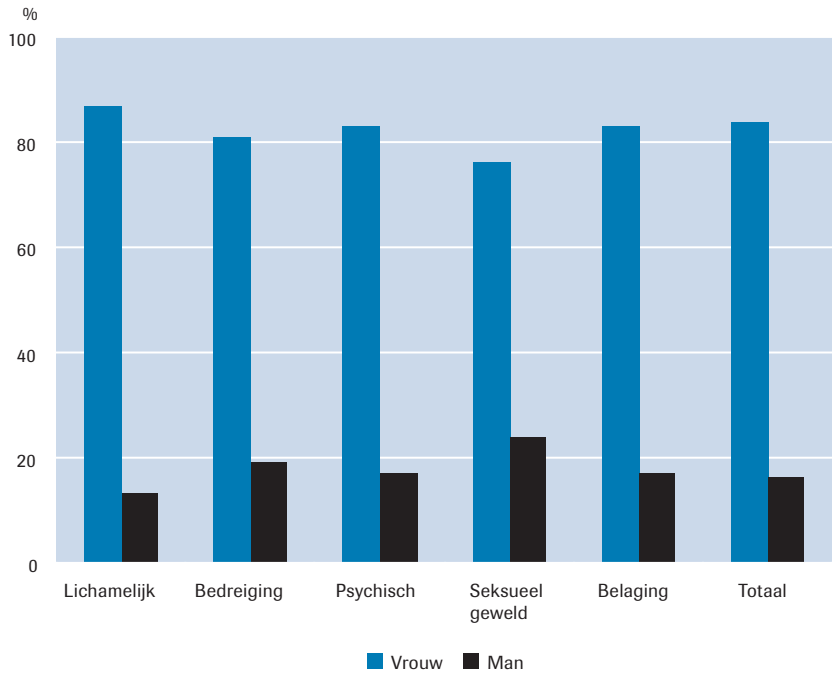

Bron: Ferwerda, 2007

Ruim de helft van de slachtoffers is tussen 25 en 45 jaar. Bij seksueel geweld is ruim 15% van de slachtoffers jonger dan 12 jaar. Een op de drie slachtoffers van seksueel (huiselijk) geweld is tussen 12 en 18 jaar (zie figuur 10.14).

Verdachten van huiselijk geweld

Voor alle vormen van huiselijk geweld geldt dat in ruim vier van de vijf gevallen de dader een man was (zie figuur 10.15). Bij huiselijk geweld dat gepaard gaat met seksueel geweld is de dader vrijwel altijd een man. Ook blijkt dat één op de drie daders van huiselijk geweld recidiveert en hiervoor opnieuw in aanraking met de politie komt.

Figuur 10.14 Slachtoffers van huiselijk geweld naar leeftijd en soort geweld in 2006

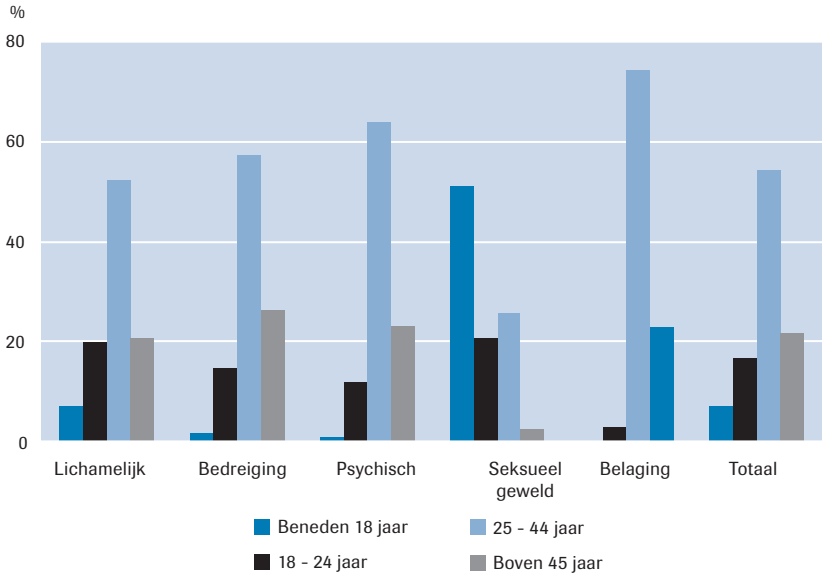

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.18 in bijlage 4.
Bron: Ferwerda, 2007

Figuur 10.15 Verdachten van huiselijk geweld naar geslacht en soort geweld in 2006

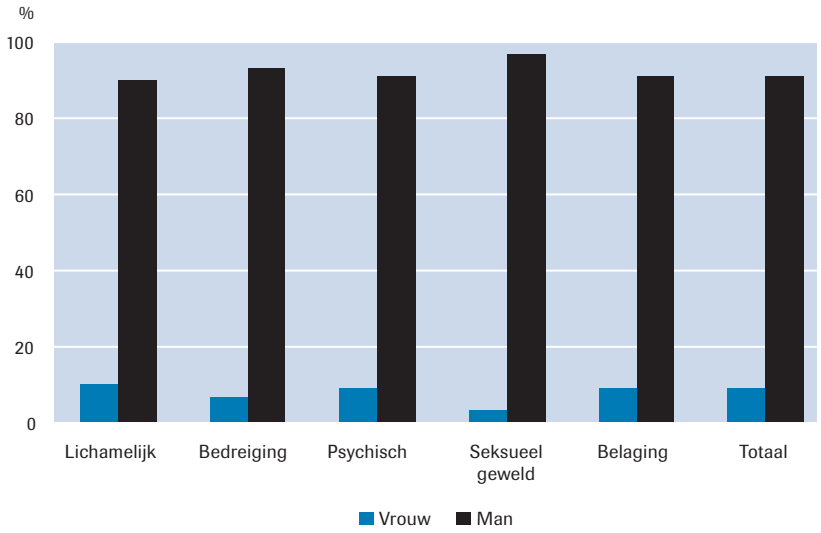

Bron: Ferwerda, 2007

In figuur 10.16 zijn de verdachtengegevens uitgesplitst naar leeftijd. De leeftijdscategorie 25-44 jaar omvat 60% van de verdachten van huiselijk geweld. Verdachten van belaging (stalking) komen in de leeftijd beneden 25 jaar nauwelijks voor. Boven 45 jaar zijn er relatief veel verdachten van seksueel huiselijk geweld.

Figuur 10.16 Verdachten van huiselijk geweld naar leeftijd en soort geweld in 2006

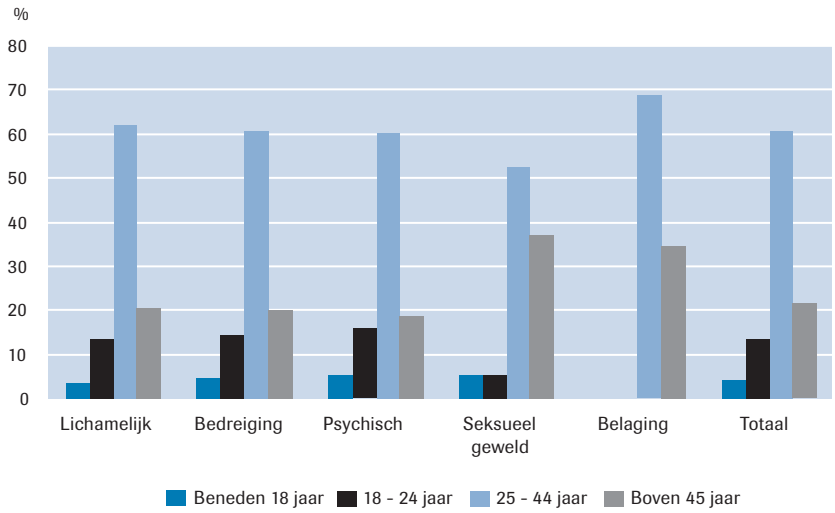

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.19 in bijlage 4.
Bron: Ferwerda, 2007

Literatuur

Aanwijzing elektronisch toezicht (2005). *Staatscourant,* nr. 253.

Aanwijzing slachtofferzorg (2004). *Staatscourant,* nr. 80.

ACFE (2006). *Report to the nation on occupational fraud and abuse*. Austin: Association of Certified Fraud Examiners.

Aebi, M.F., Aromaa, K., Aubusson de Cavarlay, B., Barclay, G., Gruszczyñska, B., Hofer, H. von, Hysi, V., Jehle, J.-M., Killias, M., Smit, P., & Tavares, C. (2006). *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics (3e ed.)*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 241.

AEF (2006). *Budgetverdeling Nederlandse Politie*. Den Haag: AEF/Ministerie van BZK.

Aromaa, K., & Heiskanen, M. (eds.) (2008). *Crime and Criminal Justice Systems in Europe and North America 1995-2004*. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control. HEUNI report nr. 55.

Bac, J.R., Mijnarends, E.M., m.m.v. Bruijn-Lückers, M.L.C.C. de (2000). *De jeugdige delinquent en het recht.* 's-Gravenhage: Elsevier.

Bartels, J.A.C. (2004). Jeugdstrafrecht. In N. Duits, J.A.C. Bartels & W.B. Gunning (red.), *Jeugdpsychiatrie en recht*. Assen: Koninklijke van Gorcum BV.

Beijer, A., Bokhorst, R.J., Brants, C., Boone, M., & Lindeman, J. (2004). *De Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden: Eindevaluatie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 222.

Biesma, S., Zwieten, M. van, Snippe, J., & Bieleman, B. (2006). *ISD en SOV vergeleken. Eerste inventarisatie meerwaarde Inrichting voor Stelselmatige Daders boven eerdere Strafrechtelijke Opvang Verslaafden*. Groningen: Intraval.

BJS (Bureau of Justice Statistics) (2007). Geraadpleegd op 25 juli 2007: www.ojp.usdoj.gov/bjs/cvictgen.htm.

Blad, J.R., & Doelder, H. de (2007). Rechtshandhaving door het Openbaar Ministerie. In J.R. Blad (red.) & J. van der Hulst (medew.), *Strafrechtelijke rechtshandhaving: Aspecten en actoren voor het academisch onderwijs belicht*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Boone, M., & Moerings, M. (2007). De cellenexplosie: Voorlopig gehechten, veroordeelden, vreemdelingen, jeugdigen en tbs. *Justitiële verkenningen 33* (4), 9-30.

Brand, S., & Price, R. (2000). *The economic and social costs of crime.* Londen: Home Office. Research Study, nr. 217.

Bruinsma, G.J.N., Bunt, H.G. van de, & Fiselier, J.P.S. (1990). Hoe onveilig is Nederland? Enkele theoretische en methodische kanttekeningen bij een internationaal vergelijkend victimologisch onderzoek. *Tijdschrift voor Criminologie 32* (2), 138-155.

BZK (2007). *Kerngegevens Nederlandse Politie 2006*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

CJIB (Centraal Justitieel Incasso Bureau) (2007). *Jaarbericht 2006*. Leeuwarden: CJIB.

Corstens, G.J.M. (2005). *Het Nederlands strafprocesrecht*. Deventer: Kluwer.
Crime trends in Europe (2000). *European Journal on Criminal Policy and Research 8* (1).
Davidovic, M., & Rodrigues, P.R. (2007). *Monitor Racisme & Extremisme: Opsporing en vervolging in 2006*. Amsterdam: University Press.
Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) (2007). *Jaarbericht 2006*. Den Haag: DJI.
Dijk, J.J.M. van, & Steinmetz, C.H.D. (1979). *De WODC-slachtoffer-enquêtes 1974-1979*. Den Haag: WODC. Onderzoek en beleid 13.
Dijk, J.J.M. van, Manchin, R., Kesteren, J. van, & Hideg, G. (2007). *The Burden of Crime in the EU, a Comparative Analysis of the European Survey of Crime and Safety (EU ICS 2005)*. Brussel: Gallup Europe.
Dijk, J.J.M. van, Kesteren, J. van, & Smit, P.R. (2007). *Criminal Victimisation in International Perspective; Key findings from the 2004-2005 ICVS and EU-ICS*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 257.
Dijk, T. van, et al. (1997). *Huiselijk geweld: aard, omvang en hulpverlening*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
Doorenbos, D. (2005). Kroniek van het straf(proces)recht. *Nederlands Juristenblad (NJB), 80* (4).
Dorst, A.J.A. van (2004). *Cassatie in strafzaken*. Deventer: Kluwer. Studiepockets strafrecht, nr. 9.
DPJR (Directie Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering) (1996). *Herhaald slachtofferschap: Omvang, verschijningsvormen en mogelijkheden voor een aanpak*. Den Haag: Ministerie van Justitie, DPJR.
Duijn, P., Smit, P., & Bijleveld, C. (nog te verschijnen). Differences between convicted violent offenders II: Completed and attempted homicides. In: *Proceedings of the 2006 Annual Meeting of the Homicide Research Working Group*.
Egelkamp, M.M (2002). *Inflation von gewalt? Strafrechtliche und kriminologische Analysen von Qualifikationsentscheidungen in den Niederlanden und Deutschland*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
Eggen, A.Th.J., van der Heide W. (red.) (2005). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2004: ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 237.
Eggen, H. (2008). Daling geregistreerde criminaliteit stagneert. *CBS Webmagazine,* 21 juli 2008.
Emmerik, J.L. van (2001). *De terbeschikkingstelling in maat en getal*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
Enschedé, Ch.J. (2005). *Beginselen van strafrecht* (bewerkt door mr. M. Bosch). Deventer: Kluwer.
Eshuis, R., Voert, M. ter (2003). De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van rechters; van insiders- naar outsiders perspectief. *Justitiële verkenningen, 29* (1), 74-90.
Europa pakt huiselijk geweld aan (2007). Geraadpleegd op 18 februari 2007: www.nu.nl.

Eurostat (2001). *Handbook on price and volume measures in national accounts*. Luxemburg: Europese Commissie.
Expertisecentrum Kindermishandeling (2006). *Adviezen en Meldingen over Kindermishandeling in 2005*. Utrecht: NIZW.
Factsheet Huiselijk geweld: feiten en cijfers (2007). Geraadpleegd november 2007: www.huiselijkgeweld.nl.
Falck, S., Hofer, H. von, & Storgaard, A. (eds.) (2003). *Nordic Criminal Statistics 1950 - 2000*. Stockholm: University, Dept of Criminology. Report 2003:3.
Ferwerda, H. (2007). *Met de deur in huis: Omvang, aard, achtergronden en aanpak van huiselijk geweld in 2006 op basis van landelijke politiecijfers*. Arnhem/Dordrecht: Advies- en onderzoeksgroep Beke.
Ferwerda, H.B., Leiden, I.M.G.G. van, Arts, N.A.M., & Hauber, A.R. (2006). *Halt: Het Alternatief? De effecten van Halt beschreven*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 244.
Geveke, H., Hennekam, O., & Joosten, R. (1996). De paradox van de slachtofferangst. *SEC, 10* (5), 9-11.
Gommer, H. (2007). De mythe van de trias. *Ars Aequi, 56* (1), 21-27.
Goudriaan, H. (2006). *Reporting Crime: Effects of Social Context on the Decision of Victims to Notify the Police*. Leiden: NSCR.
Goudriaan, R., Tulder, F. van, Blank, J., Torre, A. van der, & Kuhry, B. (1989). *Doelmatig Dienstverlenen*. Rijswijk: Sociaal en Cultureel Planbureau. Sociale en Culturele Studie 11.
Gritter, E., Knigge, G., & Kwakman, N.J.M. (2005). *De WED op de helling: Een onderzoek naar de wenselijkheid de Wet op de economische delicten te herzien*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 234.
Groot, I., Hoop, T. de,. Houkes, A, & Sikkel, D. (2007). *De kosten van criminaliteit: een onderzoek naar de kosten van criminaliteit voor tien verschillende delicttypen*. Amsterdam: SEO.
Groenhuijsen, M.S., & Knigge, G. (red.) (2004). *Afronding en verantwoording: Eindrapport onderzoeksproject Strafvordering 2001*. Deventer: Kluwer.
Groenhuijsen M.S., & Simmelink, J.B.H.M. (2005). Het wetsvoorstel OM-afdoening. In A.H.E.C. Jordaans, P.A.M. Mevis & J. Wöretshofer (red.), *Praktisch Strafrecht: Liber amicorum J.H. Reijntjes* (p. 171). Nijmegen: Wolf Legal Publishers.
Halt Nederland (2008). *Jaarbericht Halt Nederland 2007*. Leiden: Halt Nederland.
Hartmann, A. (2007). De Wet OM-afdoening en de procespositie van de verdachte; een passende verandering? In J.R. Blad (red.), m.m.v. J. van der Hulst, *Strafrechtelijke rechtshandhaving: Aspecten en actoren voor het academisch onderwijs belicht*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
Heide, W. van der, & Eggen, A.Th.J. (red.) *Criminaliteit en rechtshandhaving 2006: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 255.

Heling dupeert winkeliers voor 1,2 miljard euro (2008). Geraadpleegd op 2 juni 2008: www.platformdetailhandel.nl.

Heliview Research (2007). *Ontwikkelingen in de beveiligingsbranche: Branchescan Particuliere Beveiliging 2006*. Breda: Heliview Research. www.vpb.nl/media/documents/VPB_branchescan_2006.pdf

Hoge Raad (2007). *Jaarverslag 2007*.

Hoogteijling, E. (2002). *Raming van het aantal niet in de GBA geregistreerden*. Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek. CBS-rapport, BPA no. 177-02-SOO.

Huys, H.W.J.M. (2007). Wie worden slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit? *Sociaaleconomische trends* (CBS), (2007, 1), 24- 30.

Huys, H.W.J.M., & Rooduijn, M.J. (1991). Profiles of victims of frequent types of crime. *International Conference of Law and Society* (paper).

Jonge, G. de, & Linden, A.P. van der (2007). *Jeugd en strafrecht: Een leer- en praktijkboek over het (internationale) jeugdstrafrecht en jeugdstrafprocesrecht*. Deventer: Kluwer.

Jordaans, A.H.E.C., Mevis, P.A.M., & Wöretshofer, J. (red.) (2005). *Praktisch strafrecht: Liber amicorum J.M. Reijntjes*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers.

Kalmthout, A.M. van, Tak, P.J.P. (2003). *De ups en downs van de minimumstraf: Een verkennende studie naar het voorkomen van minimumstraffen in Frankrijk, België, Duitsland, Engeland en Wales*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers.

Kamerstukken II (2002-2003). *Naar een veiliger samenleving*. Vergaderjaar 2002-2003, 28 684, nr. 1.

Kempen, M.A.H. (2008). Gedragsbeïnvloeding op maat. Nieuwe contouren in het jeugdstrafrecht. *Ars Aequi, 57* (5), 375-379.

Kempkens, L., Wittebrood, K. (2000). Wonen, criminaliteit en leefbaarheid. *Tijdschrift voor de volkshuisvesting, 6* (2), 37-41.

Kessler, M. (2006). Wet herijking strafmaxima. *Ars Aequi, 55* (4), 213-217.

Kesteren, J. van, Mayhew, P., & Nieuwbeerta, P. (2000). *Criminal Victimisation in Seventeen Industrialised Countries*. Den Haag: WODC. Onderzoek en beleid 187.

Keulen, B.F. (2005). Wet terroristische misdrijven. *Ars Aequi, 54* (2), 97-100.

Keulen, B.F. (2007). Herziening van de herziening? *Rechtsgeleerd Magazijn Themis*, 168 (1), 3-14.

KLPD-Dienst Nationale Recherche Informatie (2006). *Overvallen in Nederland: Jaaroverzicht 2005*. Zoetermeer: KLPD.

Krips, F.J.E (2006). Wet afgeschermde getuigen. *Ars Aequi, 55* (11), 829-834.

Kruissink, M., & Verwers, C. (1989). *Halt: een alternatieve aanpak van vandalisme; Eindrapport van een evaluatie-onderzoek naar Halt-projecten*. Arnhem: Gouda Quint. Onderzoek en beleid 97.

Kwakman, N.J.M. (2003). *Schadecompensatie in het strafprocesrecht* (proefschrift, Rijksuniversiteit Groningen). Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Landelijk overvalcoördinator (2008). *Voortgangsrapport no. 8: Het jaar 2007 in beeld*. Houten/Zoetermeer: z.n.
Maas, C. (2002). Justitie en strafrechtpleging. In SCP, *Sociaal en Cultureel Rapport 2002* (pp. 631-695). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
Malby, S. (2008). Juvenile Justice and the United Nations Survey on Crime Trends and Criminal Justice Systems. In K. Aromaa, & M. Heiskanen (red.), *Crime and Criminal Justice Systems in Europe and North America 1995-2004*. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control. HEUNI report nr. 55.
Malsch, M. (2003). De leek als rechter en de rechter als leek. *Justitiële verkenningen, 29* (1), 47-61.
Malsch, M. (2005). *De openbaarheid van de strafrechtspleging: state of the art*. Leiden: Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving.
Mayhew, P. (2003). *Counting the costs of crime in Australia*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
Meerding, W.J. (2005). De maatschappelijke kosten van kindermishandeling. In H. Baartman, R. Bullens & J. Willems (red.), *Kindermishandeling: De politiek een zorg*. Amsterdam: SWP.
Meloen, J., Landman, R., Miranda, H. de, Eekelen, J. van, & Soest, S. van (2003). *Buit en besteding: Een empirisch onderzoek naar de omvang, de kenmerken en de besteding van misdaadgeld*. Den Haag: Elsevier Overheid. Studiereeks Recherche, deel 12.
Mevis, P.A.M. (2006). *Capita Strafrecht: Een thematische inleiding*. Nijmegen: Ars Aequi Libri.
Mheen, D. van de, Gruter, P. (2001). *Helingpraktijken onder de loep: Impressies van helingcircuits in Nederland*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 251.
Ministerie van Justitie (2002). P*rivé geweld – Publieke zaak: Een nota over de gezamenlijke aanpak van huiselijk geweld*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
Ministerie van Justitie (2003). *Jeugd Terecht: Actieprogramma aanpak jeugdcriminaliteit 2003-2006*. Den Haag: Ministerie van Justitie, Directie Jeugd en Criminaliteitspreventie.
Ministerie van Justitie/Ministerie van Binnenlandse Zaken (2001). *Criminaliteitsbeheersing: Investeren in een zichtbare overheid*. Den Haag: Ministerie van Justititie, Directie Algemene Justitiële Strategie.
NRC (2007, 3 augustus). Helers laten veel Nederlanders koud. *NRC*.
Oppelaar, J., & Wittebrood, K. (2006). *Angstige burgers? De determinanten van gevoelens van onveiligheid onderzocht*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
Openbaar Ministerie (1999). *Jaarverslag 1998*. Den Haag: Openbaar Ministerie.
Openbaar Ministerie (2004). *Jaarverslag 2003*. Den Haag: Openbaar Ministerie.

Openbaar Ministerie (2006). *Jaarverslag 2005*. Den Haag: Openbaar Ministerie.
Openbaar Ministerie (2008). *Openbaar Ministerie in cijfers 2007*. Den Haag: Openbaar Ministerie.
PMB (Politiemonitor Bevolking) (1993-2005). *Landelijke rapportage: Tabellenrapport*. Den Haag/Hilversum: [diverse uitgevers].
Post, B., Tielemans, L. & Woldringh, C. (2005). *Geboeid door de enkelband: Evaluatie pilot elektronische detentie*. Nijmegen: ITS.
Put, S. (2008). 'We zijn géén agenten en dat kan lastig zijn'. *Secondant*, *22* (1), 48-51.
Raad voor de rechtspraak (2004-2008). *Jaarverslagen* 2003, 2004, 2005, 2006, 2007. Den Haag: Raad voor de rechtspraak.
Raad voor Volksgezondheid en Zorg (2006). *Zinnige en duurzame zorg*. Zoetermeer: RVZ.
Sackers, H.J.B., & Buruma, Y. (red.) (2007). *Kroniek van het strafrecht 2007*. Deventer: Kluwer.
Samen werken samen leven (2007). *Samen werken samen leven: Beleidsprogramma Kabinet Balkenende IV 2007-2011*. Den Haag: Ministerie van Algemene Zaken.
Schadefonds Geweldsmisdrijven (2008). *Jaarverslag 2007*. www.schadefonds.nl/info/download.php?id=41.
Slachtofferhulp Nederland (2006). *Jaarverslag 2005*. Utrecht: Slachtofferhulp Nederland.
Smeulers, A. (2004). Het Europees Aanhoudingsbevel. Consequenties voor de rechtspraktijk en mensenrechtelijke aspecten. *Justitiële verkenningen*, *30* (6), 66-85.
Smit, P.R., Meijer, R.F., Tulder, F.P. van, & Groen, P.P.J. (2003). *Het opheldering spercentage nader beschouwd*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 213.
Smit, P., Haen Marshall, I., & Gammeren, M. van (2008). An empirical approach to country clustering. In K. Aromaa & M. Heiskanen (red.), *Crime and Criminal Justice Systems in Europe and North America 1995-2004*. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control. HEUNI report nr. 5.
Stamhuis, E.F. (2004). De cassatierechter in strafzaken. In M.S. Groenhuijsen & G. Knigge (red.), *Afronding en verantwoording. Eindrapport onderzoeksproject Strafvordering 2001* (pp. 421-486). Deventer: Kluwer.
Steden, R. van (2007). *Privatizing policing: Describing and explaining the growth of pivate security*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
Struyker Boudier, J.T.J. (2008). Nieuwe regeling van vervroegde invrijheidstelling: Invrijheidstelling onder voorwaarden. *Ars Aequi*, *57* (6), 459-464.
Tak, P.J.P. (1973). *Het vervolgingsbeleid in de Duitse Bondsrepubliek* (proefschrift, Universiteit van Tilburg). Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink.
Tavares, C., & Thomas, G. (2008). Crime and Criminal Justice. *Eurostat: Statistics in focus*, nr. 19/2008.

Telegraaf (2008, 15 mei). Consument ongewild heler. *Telegraaf*.
Tulder, F. van. (2005). Is de rechter zwaarder gaan straffen? *Trema*, juni (1), 1-5.
Vanderveen, G. (1999). Stoere mannen, bange vrouwtjes? Over het sprookje van de fear-victimization paradox. *Tijdschrift voor Criminologie, 41* (1), 2-20.
Verrest, P.A.M. (2007). Wet ter verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven. *Ars Aequi, 56* (2), 158-163.
VMR (Veiligheidsmonitor Rijk) (2006-2008). *Veiligheidsmonitor Rijk: Landelijke rapportage; Tabellenrapport*. [CBS/Ministerie van Justitie/ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.] Den Haag: CBS.
Waarborgfonds Motorverkeer (2008). *Jaarverslag 2007*. Rijswijk: Waarborgfonds Motorverkeer. www.wbf.nl/downloads/WBF%20jaarverslag%20 2007.pdf.
Wartna, B.S.J., & Tollenaar, N. (2004). *Bekenden van justitie: Een verkennend onderzoek naar de 'veelplegers' in de populatie van vervolgde daders*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 216.
Wilsem, J. van (2003). *Crime and context: The impact of individual, neighborhood, city and country characteristics on victimization*. Nijmegen: Katholieke Universiteit Nijmegen.
Wittebrood, K. (2006). *Slachtoffers van criminaliteit: feiten en achtergronden*. Den Haag: SCP.
Zandvliet, R. (2008). *Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2007: Feiten en trends inzake aard en omvang van criminaliteit in het bedrijfsleven*. Amsterdam: TNS Nipo / WODC. www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/ monitor-criminaliteit-bedrijfsleven-2007.aspx?cp=44&cs=6796

Bijlage 1 Lijst van personen die hebben meegewerkt aan C&R 2007

Stuurgroep

Mw. ir. C.M. Schut (CBS), Taakgroepchef Rechtsbescherming en veiligheid
Dr. ir. R. Choenni (WODC), Hoofd afdeling Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse

Auteurs (a), review (r) en eindredactie (e)

Drs. A.Th.J. Eggen (CBS): a, e
Mw. dr. H. Goudriaan (CBS): a, r
P.P.J. Groen (WODC): r
Drs. F.W.M. Huls (CBS): r
Ir. H.W.J.M. Huys (CBS): a
Drs. J. de Jong (CBS): r
Mw. mr. W.M. de Jongste (WODC): a
Mw. drs. S.N. Kalidien (WODC): a, e
Drs. R.J. Kessels (CBS): r
Mw. dr. L.M. van der Knaap (WODC): r
Mw. mr. drs. N.E. de Lange (CBS): a, r
Dr. E.C. Leertouwer (WODC): a, r
Drs. R.F. Meijer (WODC): r
Mw. dr. D.E.G. Moolenaar (WODC): a
Drs. J. Oudhof (CBS): r
Drs. P.R. Smit (WODC): a, r

Dataleverantie

Drs. T.R. Afman (Dienst Justitiële Inrichtingen)
H.G. Aten (CBS)
J. Bos (Centraal Justitieel Incasso Bureau)
Mw. A. van Egeraat (Reclassering Nederland)
Mw. B.J.M. Engelhard (CBS)
Drs. R. Floor (Raad voor de Kinderbescherming)
Drs. A.A. van Gemmert (Dienst Justitiële Inrichtingen)
Drs. F. Ghianni (CBS)
Mw. drs. I. Henneken-Hordijk (Dienst Justitiële Inrichtingen)
Mw. T.F.W. Kerkvliet-Barentsen (CBS)
Mw. J.M. Korpel (CBS)
P.J. Linckens (Dienst Justitiële Inrichtingen)
L.A.J. Spiessens (Ministerie van Justitie)
Mw. E.M. Tacke-Ratering (Dienst der Domeinen)
Drs. J.A.W. Valstar (Dienst Justitiële Inrichtingen)
Mw. M. van Zee (CBS)

Bijdrage opmaak/ondersteuning

R. Aidala (WODC)
Mw. drs. M.J. Kok (WODC)
H.J.J. Simons (WODC)

Bijlage 2 Standaardclassificatie misdrijven CBS

Laatstelijk gewijzigd voorjaar 2005
Misdrijven strafbaar gesteld in:

1 Wetboek van Strafrecht
geweldsmisdrijven
verkrachting (art. 242)
feitelijke aanranding der eerbaarheid (art. 246)
overige seksuele misdrijven (art. 243 t/m 245, 247 t/m 249, 250, 250bis)
bedreiging (art. 285)
misdrijven tegen het leven (art. 287 t/m 291, 293, 294, 296)
mishandeling (art. 300 t/m 306)
dood en lichamelijk letsel door schuld (art. 307 t/m 309)
diefstal met geweld (art. 312)
afpersing (art. 317)
vermogensmisdrijven
valsheidsmisdrijven (art. 208 t/m 235)
eenvoudige diefstal (art. 310)
gekwalificeerde diefstal (art. 311)
verduistering (art. 321 t/m 323)
bedrog (art. 326 t/m 337)
heling en schuldheling (art. 416 t/m 417bis)
vernieling en openbare orde
tegen de openbare orde (art. 131 t/m 136, 138 t/m 151a)
discriminatie (art. 137c t/m 137g)
gemeengevaarlijke misdrijven (art. 157 en 158)
tegen het openbaar gezag (art. 177 t/m 206)
schennis der eerbaarheid (art. 239)
vernieling (art. 350 t/m 352)
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht

2 Wegenverkeerswet
rijden onder invloed (art. 26)
doorrijden na ongeval (art. 30)
overige misdrijven Wegenverkeerswet

3 Wet op de economische delicten
milieuhygiënische wetten
overige misdrijven Wet op de economische delicten

4 Opiumwet
middelenlijst I
middelenlijst II

5 Wet Wapens en munitie

6 Wetboek Militair Strafrecht

7 Overige wetten

Bijlage 3 Informatiebronnen

In deze publicatie zijn vele verschillende informatiebronnen gebruikt, die allemaal een gedeelte van de strafrechtsketen betreffen: slachtofferenquêtes onder de bevolking, de Politiestatistiek, het Herkenningsdienstsysteem van de politie (registratie van pv's van aangifte van misdrijven), COMPAS (de zaken die uiteindelijk naar het OM gaan en daar ingeschreven worden), en de systemen die de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen registreren. Zoals in hoofdstuk 7 is aangestipt, kunnen deze informatiebronnen niet zonder meer volledig met elkaar worden vergeleken. Onderstaand volgen vijf redenen waarom dit niet volledig het geval is:

1 De gehanteerde definities en de eenheden waarin de aantallen zijn uitgedrukt, kunnen verschillen. Zo komen de definities van misdrijftypen die in de Politiestatistiek en in de slachtofferenquêtes gebruikt worden, niet geheel overeen. Verder registreert de politie misdrijven (processenverbaal van aangifte), terwijl de rechtbankstatistieken uitgaan van zaken. Een misdrijf kan door meer dan één persoon zijn gepleegd, terwijl een zaak één persoon betreft, maar daarentegen verschillende misdrijven kan omvatten. Bij de verdere afhandeling kunnen verschillende zaken via zogenoemde 'voegingen' in elkaar worden geschoven. De figuren 7.1 en 7.21 laten zien dat het aantal door de rechter in 2006 opgelegde onvoorwaardelijke sancties groter is dan het aantal door de rechter afgedane zaken. Dit is het logische gevolg van het feit dat meerdere sancties per zaak kunnen worden opgelegd.
2 De criteria voor het indelen naar delicttype kunnen verschillen. Een slachtoffer kan een delict anders rubriceren dan de politie en de politie anders dan het OM. Zo kan de politie een tasjesroof als geweldsdelict bestempelen, terwijl het OM besluit het als vermogensmisdrijf in te schrijven. Omdat een zaak verschillende misdrijven kan omvatten, waarbij het zwaarste misdrijf het indelingscriterium vormt, kunnen minder zware misdrijven in de rechtbankstatistiek buiten beeld raken. Zo zal een inbraak niet in de cijfers terug te vinden zijn wanneer deze gepaard gaat met moord.
3 Er verstrijkt tijd tussen de behandeling van een misdrijf of zaak in de verschillende onderdelen van de keten. Dit betekent bijvoorbeeld dat een in 2004 aangegeven en geregistreerd misdrijf mogelijk pas in 2005 bij het OM wordt ingeschreven en in 2006 wordt afgehandeld. Dit 'over de jaargrens heen vallen' zal de verhouding tussen cijfers beïnvloeden, vooral daar waar sterke en abrupte stijgingen of dalingen optreden.
4 Gebreken in registraties kunnen eveneens een rol spelen. Zo is onduidelijk in hoeverre de automatisering bij de politie de registratie heeft beïnvloed. Veranderingen in beleid (bijvoorbeeld het feit dat de politie de lichtere artikel 8 WVW-zaken sinds een aantal jaren naar het CJIB brengt in plaats van naar de OM-parketten) kunnen eveneens hun invloed op de statistische informatie hebben. De kwaliteit van de statistieken en de onderlinge consistentie is lang niet altijd optimaal.

5 Er zijn verschillen in de reikwijdte van informatiesystemen. Zo gaan de CBS-slachtofferenquêtes over misdrijven met *individuele personen* als slachtoffer en gaat de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven van TNS NIPO over criminaliteit tegen *bedrijven*. Deze twee informatiebronnen kennen enige overlap, maar niet duidelijk is hoe groot deze overlap is. Zo is de kans groot dat een geweldsdelict tegen een bedrijfsmedewerker tijdens zijn werk voor het bedrijf in beide enquêtes zal worden gemeld. In tegenstelling tot de twee genoemde enquêtes bevat de registratie van de politie ook zogenoemde 'slachtofferloze misdrijven' (bijvoorbeeld drugshandel). Anderzijds blijven veel misdrijven buiten de politieregistratie, meestal doordat ze niet worden aangegeven of worden opgespoord. Daarnaast is het zo dat niet alle opgespoorde delicten door de *politie* zijn opgespoord. Er zijn vier zogenoemde 'bijzondere opsporingsdiensten', elk met een eigen specifieke opsporingstaak: de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de Algemene Inspectie Dienst en de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Bij een vergelijking van verschillende onderdelen van de strafrechtsketen dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde vertekeningen en beperkingen.

In de navolgende tekst wordt ingegaan op de gebruikte gegevensbronnen zoals kenmerken van de bron, informatiegebied, de periodiciteit van de dataverzameling, de relaties met andere informatiesystemen, privacyaspecten, beperkingen, eigendom en beheer van de databron.

1 De slachtofferenquêtes

Er worden veel delicten gepleegd die niet in de officiële registraties worden opgenomen: het slachtoffer heeft besloten om geen aangifte te doen, de politie kan alleen maar een waarschuwing hebben gegeven, of het incident komt nooit aan het licht. Om een beter beeld te krijgen van alle delicten, dus ook van het *dark number*, kan aan een steekproef uit de bevolking of uit het bedrijfsleven worden gevraagd naar slachtofferschap van criminaliteit. Ook onveiligheidsgevoelens en andere aspecten in verband met criminaliteit kunnen via enquêtes in kaart worden gebracht.

De eerste slachtofferenquête onder de bevolking in Nederland werd in 1973 gehouden (Fiselier). In de periode 1973-1979 werd deze jaarlijks door het WODC uitgevoerd (Van Dijk en Steinmetz). Sinds 1980 heeft het CBS – tot 1985 in overleg met het WODC – dergelijke enquêtes regelmatig gehouden: in de periode 1981-1985 gebeurde dit jaarlijks, na 1985 telkens in de oneven jaren, via de Enquête Slachtoffers Misdrijven (ESM). Met

ingang van 1992 is de Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (ERV) de opvolger van de ESM. Deze continue enquête is in 1997 als module Recht opgenomen in het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS), een continu CBS-onderzoek naar verschillende aspecten van de leefsituatie van de Nederlandse bevolking. Vanaf 2005 is deze module Recht binnen POLS vervallen; de belangrijkste onderwerpen zijn vanaf 2005 geïntegreerd in de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR; zie hieronder).

Sinds 1993 is in opdracht van de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de Politiemonitor Bevolking (PMB) uitgevoerd. Tot en met 2001 was de PMB een tweejaarlijks onderzoek. Van 2002 tot en met 2005 is de PMB jaarlijks uitgevoerd. Ook de PMB is vanaf 2005 geïntegreerd in de VMR.

Vanaf 2005 zijn de belangrijkste onderwerpen uit de POLS-module Recht en uit de PMB, samen met elementen uit de Enquête Leefbaarheid en Veiligheid (L&V; een periodiek onderzoek naar de omstandigheden van leefbaarheid en veiligheid in de G-31 gemeenten), geïntegreerd in één grote jaarlijkse enquête, de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). Deze VMR is vanaf 2005 op landelijke en vanaf 2006 tot en met 2008 ook op regionale schaal uitgevoerd.
Voor internationale vergelijking wordt sinds 1989 om de drie à vier jaar een slachtofferenquête uitgevoerd in diverse landen in en buiten Europa, de International Crime Victims Survey (ICVS). (zie verder onder punt 7 van deze bijlage).

Kenmerken van slachtofferenquêtes
Slachtofferenquêtes vormen een eigen en onafhankelijke bron van gegevens over veelvoorkomende criminaliteit. De slachtofferenquêtes zijn opgezet met als doel inzicht te krijgen in de totale omvang van de criminaliteit, vooral in die criminaliteit die niet in de officiële registraties wordt opgenomen, via een waarnemingsmethode die onafhankelijk is van de politieregistratie. De gegevens uit de slachtofferenquêtes hebben betrekking op het begin van de strafrechtsketen. Elk delict waarvan iemand slachtoffer wordt, kan in principe worden aangegeven bij de politie, en kan daarmee in theorie bijdragen tot opsporing en aanhouding van mogelijke verdachten.
Als men de landelijke slachtofferenquêtes onder de bevolking als een opeenvolgend geheel in de tijd ziet, zijn er vier momenten aan te wijzen waarop sprake kan zijn van een duidelijke trendbreuk. De eerste trendbreuk ligt in 1980, bij de overgang van de WODC-slachtofferenquête naar de ESM; de tweede is in 1993, toen de ESM overging in de ERV. Het derde breukmoment valt in 1997, toen de ERV opgenomen werd in het POLS. Het vierde moment ligt in 2005-2006 bij de overgang van de POLS-module Recht (en de daarnaast afzonderlijk bestaande gegevensreeks van de PMB) naar de VMR.

Deze overgangen zijn gepaard gegaan met grotere of minder grote wijzigingen in onderzoeksdesign, vraagstelling, frequentie en/of periodiciteit.

Beperkingen van slachtofferenquêtes
In de slachtofferenquêtes zijn de definities van een 'delict' niet gelijk aan de strafrechtelijke definities, zoals die in de Politiestatistiek en de justitiële statistieken worden gehanteerd. De betrouwbaarheid van de bevindingen is afhankelijk van (onder andere) het aantal respondenten en het aantal aangetroffen delicten in de steekproef. Ook het (beperkte) geheugen van de geënquêteerden kan de resultaten beïnvloeden, doordat respondenten zich bepaalde gebeurtenissen niet meer juist herinneren of verkeerd in de tijd plaatsen ('telescoping'). Verder wordt alleen over delicten met aanwijsbare slachtoffers gerapporteerd. Gegevens over slachtofferloze delicten (zoals heling en drugshandel) komen niet voor. Zeer zware vormen van geweld, zoals moord, komen per definitie evenmin voor.

Verschillende slachtofferenquêtes laten vaak verschillende resultaten in hoogte en ontwikkeling van slachtofferpercentages en andere cijfers zien. Deze verschillen vloeien vooral voort uit verschillen in vraagstelling, in steekproefkader en in verslagperiode. Ook de wijze van enquêteren kan een rol spelen.
Zo zijn de delicten in de CBS-enquêtes vanaf 1992 en in de VMR in het algemeen strikter gedefinieerd dan in de PMB en de eerdere CBS- en WODC-enquêtes. Slachtofferschap heeft in de ESM betrekking op twaalf maanden in het voorgaande kalenderjaar, in de CBS-enquêtes vanaf 1992 (POLS en ERV) is dit twaalf maanden voor de interviewdatum (dus 'gemiddeld' zes maanden in het huidige en zes maanden in het voorgaande kalenderjaar). Ook de referentieperiode in de PMB en in de VMR is twaalf maanden voor de interviewdatum, maar dit komt bij benadering overeen met het voorgaande kalenderjaar.
Slachtofferschappen worden in deze rapportage toegedeeld aan het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt. Voor de ERV en POLS wordt voor de verslagperiode het betreffende onderzoeksjaar aangehouden. Gegevens voor ontbrekende jaren zijn in een aantal gevallen geïnterpoleerd.

De respondenten voor de ESM tot en met 1984 werden getrokken uit gemeentelijke personenregisters (voor enkele gemeenten werd uit een adressenregister getrokken), voor de ERV vormde een postafgiftepuntenbestand het steekproefkader en voor POLS werden steekproeven getrokken uit persoonsregisters (GBA; gemeentelijke basisadministratie). Voor de PMB werd getrokken uit een telefoonregister, terwijl voor de ICVS willekeurige telefoonnummers worden gegenereerd (met een regionale stratificatie). De steekproef voor de VMR wordt getrokken uit een

personenregister (het GBA), waarbij uit telefoonregisters bijbehorende telefoonnummers worden gezocht.
De interviews voor de ESM, de ERV en POLS werden persoonlijk bij de respondenten thuis gehouden, terwijl de PMB-respondenten telefonisch werden geïnterviewd. De VMR-interviews worden voor zover mogelijk telefonisch afgenomen, maar indien dit niet mogelijk is volgt een persoonlijk interview.

1.1 CBS-slachtofferenquêtes (1980-2004)

Informatiegebied
De bevolking van Nederland van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens vormt de doelpopulatie van de slachtofferenquête. In alle CBS-slachtofferenquêtes wordt van verschillende soorten delicten en delictgroepen vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in het voorgaande kalenderjaar (ESM) of in de twaalf voorgaande maanden (ERV, POLS); hoeveel van deze voorvallen bij de politie zijn gemeld en bij hoeveel een document (pv) is ondertekend. Bij de ERV en het POLS wordt verder nog geschat hoeveel delicten in Nederland hebben plaatsgevonden. Verder worden vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit en over preventiemaatregelen tegen criminaliteit. De ESM onderscheidt handtastelijkheden binnen en buiten, exhibitionisme, bedreigingen binnen en buiten, inbraak, (brom)fiets-/autodiefstal, diefstal uit of vanaf auto, zakkenrollerij, overige diefstal (niet eerder genoemd), beschadiging van auto, overige vernielingen (niet eerder genoemd) en doorrijden na aanrijding.
ERV en het POLS onderscheiden geweldsdelicten, zoals seksuele delicten (in de ERV alleen aan vrouwen gevraagd), mishandeling, bedreiging; vermogensdelicten, zoals inbraak, fietsendiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij en overige diefstal; vandalisme, zoals diefstal vanaf / beschadiging aan auto, overige vernielingen; doorrijden na ongeval; kwaadwillige telefoontjes (wordt niet als delict geteld); overige delicten (worden niet verder geanalyseerd).
Kenmerken van respondenten en/of het huishouden zijn in alle CBS-enquêtes: leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, opleidingsniveau, inkomen, tijdsbesteding en dergelijke. Het belangrijkste geografische kenmerk is de urbanisatiegraad of de stedelijkheid van de woongemeente.
De CBS-slachtofferenquêtes zijn gebaseerd op een steekproef. De in de jaren 1981 en 1982 uitgevoerde ESM bestond hoofdzakelijk uit een personensteekproef, die voor enkele gemeenten werd aangevuld met een adressensteekproef. Vanaf 1983 is voor de ESM, en voor de ERV, het steekproefkader gebaseerd op het postafgiftepuntenbestand van de PTT. Per huishouden werd in de ESM slechts één persoon ondervraagd. Anders dan in de ESM werden in de ERV per huishouden, indien aanwezig, twee personen van 15 jaar en ouder geïnterviewd. De POLS-steekproeven ten

slotte zijn personensteekproeven die werden getrokken uit de Gemeentelijke Bevolkingsadministratie (GBA). In de ESM zijn steeds 5.000 à 10.000 personen ondervraagd. De ERV bevat jaarlijks 5.000 respondenten uit circa 3.000 adressen. In het POLS werden jaarlijks circa 50.000 personen voor het gehele onderzoek ondervraagd, van wie 10.000 voor de module Recht (w.o. Slachtofferschap). Vragen over onveiligheidsgevoelens worden aan circa 5.000 respondenten gesteld. Er wordt per soort enquête herwogen naar achtergrondvariabelen als leeftijd, geslacht en mate van verstedelijking. Alle enquêtes worden mondeling (face-to-face) afgenomen bij persoonlijk bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling
De ESM is uitgevoerd in elk van de jaren 1981-1985, en sindsdien tot en met 1993 alleen in de oneven jaren. De ERV is uitgevoerd in elk van de jaren 1992-1996; het POLS werd eveneens jaarlijks uitgevoerd van 1997-2004.

Beperkingen
Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten van de CBS-enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar met andere slachtofferenquêtes, zoals de Politiemonitor Bevolking en de Internationale Slachtofferenquête (ICVS). Ook de onderlinge vergelijkbaarheid tussen ESM en ERV is beperkt. De vergelijkbaarheid tussen de ERV en het POLS is beter, omdat de vraagstelling nauwelijks is gewijzigd.

Eigendom en beheer
De slachtofferenquêtes worden zelfstandig uitgevoerd door het CBS. Bestanden voor gebruik door derden worden beheerd door het DANS (Data Archiving and Networked Services; voorheen WSA) en zijn (tegen betaling) voor derden beschikbaar. De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.2 Politiemonitor Bevolking (1993-2005)

De PMB is een landelijk bevolkingsonderzoek naar criminaliteit, onveiligheid, preventiegedrag van burgers en de ervaringen van burgers met de politie. In 2004 zijn vragen over verschillende aspecten van veiligheid en het functioneren van de politie aan bijna 50.000 Nederlanders voorgelegd. Deze informatie dient deels als aanvulling op geregistreerde gegevens over criminaliteit, vooral ten behoeve van het beleid op regionaal (politieregio's) en landelijk niveau, en daarnaast ten behoeve van andere lokale relevante beleidseenheden. Net als de andere slachtofferenquêtes gaan de verzamelde gegevens over criminaliteit aan het begin van de strafrechtsketen. De doelpopulatie van de PMB is de bevolking van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens van Nederland, van de afzonderlijke politieregio's en van eventuele andere onderscheiden administratieve eenheden.

Informatiegebied
Ook de PMB heeft betrekking op aantallen slachtoffers, het wel of geen (ondertekende) aangifte doen, de reden van eventuele aangifte, en eventuele geleden schade; voorts op het oordeel over het optreden van de politie, redenen van eventuele ontevredenheid, en preventieadviezen en informatie over slachtofferhulp. Daarnaast worden vragen gesteld over problemen in de buurt met betrekking tot diverse vermogensdelicten, verkeersoverlast, dreiging en verloedering, gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit, preventiemaatregelen tegen inbraak, andere contacten van burgers met de politie en de tevredenheid hierover, en beschikbaarheid, zichtbaarheid, functioneren en optreden van de politie in de eigen buurt.
De zogenoemde objectgebonden delicten zijn die delicten die de woning of een voertuig als object hebben: (poging tot) inbraak (woning als object), fietsendiefstal, autodelicten, diefstal uit/vanaf de auto en vernieling aan de auto. Persoonsgebonden delicten zijn: verkeersdelicten (aanrijding met doorrijden); geweldsdelicten, zoals bedreiging, mishandeling, portemonneediefstal met geweld; en overige delicten, zoals portemonneediefstal zonder geweld, overige diefstal, overige vernieling en andere delicten. De achtergrondkenmerken zijn beperkt; standaard worden alleen landelijke en regionale gegevens gepresenteerd.

Periodiciteit van de dataverzameling
In elk van de 25 politieregio's worden ten minste 1.000 personen telefonisch ondervraagd. Het onderzoek is na een beperkt onderzoek in 1990 (in 25 Nederlandse gemeenten) tussen 1993 en 2001 tweejaarlijks, en daarna tot en met 2005 jaarlijks uitgevoerd. Gevraagd wordt naar de ervaringen van de respondenten in de twaalf maanden voorafgaand aan de interviewdatum. De (telefonische) interviews zijn geconcentreerd in de maanden januari t/m maart.

Beperkingen
De vergelijkbaarheid met andere slachtofferenquêtes wordt beperkt door verschillen in (onder andere) het steekproefkader (telefoonregister versus personen- versus adressensteekproef), de herweging, de methode van dataverzameling (telefonisch versus persoonlijk), de vraagstelling en -volgorde van (onder andere) delicten, en de presentatie van resultaten (percenteringsbasis; (sub)totaalcijfers voor groepen van delicten).

Eigendom en beheer
Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van de ministeries van BZK en van Justitie en een groot aantal politiekorpsen en zijn primair gericht op de afzonderlijke politieregio's. De politieregio's hadden de mogelijkheid om extra respondenten te laten ondervragen via de zogenoemde 'opstapmethode'. De belangrijkste resultaten van de PMB werden gepresenteerd in twee rapporten: een landelijk rapport, waarin de belangrijkste resultaten, en een tabellenrapport.

1.3 De Veiligheidsmonitor Rijk (2005-2008)

Informatiegebied
De bevolking van Nederland van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens vormt de doelpopulatie van de Veiligheidsmonitor Rijk. Van verschillende soorten delicten en delictgroepen wordt vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de twaalf voorgaande maanden, in hoeverre deze voorvallen bij de politie worden gemeld, en of daarbij een document (pv) is ondertekend. Er wordt een schatting gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. Verder worden vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit, over preventiemaatregelen tegen criminaliteit, over buurtproblemen, over algemene contacten tussen burgers en politie, en over het oordeel over de politie in de woonbuurt.
In de VMR worden de volgende delicten onderscheiden: geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsendiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij met of zonder geweld en overige diefstal; vandalisme (beschadiging/diefstal vanaf auto en overige vernielingen); doorrijden na ongeval en overige delicten.
Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) worden zoveel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij het CBS via het Sociaal Statistisch Bestand beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) worden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor kan de (beperkte) beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen, en ontstaan uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse.
De VMR is gebaseerd op een personensteekproef, die wordt getrokken uit de Gemeentelijke Bevolkingsadministratie (GBA). Jaarlijks worden voor het hoofdonderzoek in het eerste kwartaal per politieregio netto ten minste 750 respondenten ondervraagd, wat resulteert in ten minste 18.750 respondenten.[1] De enquêtes worden in principe telefonisch afgenomen, maar wanneer op het woonadres van de respondent geen telefoonaansluiting beschikbaar is, volgt een mondeling (face-to-face) interview met een bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling
De VMR is in de jaren 2005-2008 jaarlijks uitgevoerd.

1 Dit geldt voor de standaard-VMR. Het additionele onderzoek, waarbij in de volgende kwartalen ten minste circa 1.000 respondenten per kwartaal worden ondervraagd, blijft hier verder buiten beschouwing. In 2005 is de VMR alleen op (beperkte) landelijke schaal uitgevoerd, met in totaal ruim 5.000 respondenten.

Beperkingen
Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, L&V) en met de Internationale Slachtofferenquête (ICVS).

Eigendom en beheer
Opdrachtgevers voor de VMR zijn de ministeries van Justitie en BZK en het CBS, die daartoe een samenwerkingsovereenkomst zijn aangegaan. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het CBS. Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers; gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via het DANS (voorheen WSA). Ook via het Centrum voor Beleidsstatistiek van het CBS kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van het CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk).

De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.4 De Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB)

De belangrijkste informatiebron over de criminaliteit waarmee bedrijven worden geconfronteerd is de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB). Deze monitor is vanaf 2004 jaarlijks uitgevoerd in opdracht van de ministeries van Justitie en van BZK en is vooral gericht op de criminaliteit binnen vijf afzonderlijke sectoren (detailhandel, bouw, horeca, transport en zakelijke dienstverlening).[2]
De MCB heeft als doel het slachtofferschap van Nederlandse bedrijven vast te stellen en inzicht te verschaffen in de maatregelen die zij nemen om de criminaliteit terug te dringen. Net als de andere slachtofferenquêtes gaan de verzamelde gegevens over het begin van de strafrechtsketen.

Kenmerken
De doelpopulatie van de MCB wordt gevormd door bedrijven en instellingen uit de volgende sectoren:
– bouwnijverheid;
– detailhandel;
– horeca;
– transport;
– zakelijke dienstverlening.

2 Per sector is voor zowel de MCB 2006 als 2007 een uitgebreide rapportage samengesteld met gedetailleerde gegevens naar (o.a.) branches binnen de sector, ligging, regio en soort delict.

Informatiegebied
In de MCB worden vragen gesteld over inbraak, diefstal, vernieling en geweld. Daarnaast is een categorie 'overige' delicten voorgelegd. In de MCB 2006 is voor het eerst specifiek aandacht besteed aan interne criminaliteit (diefstal van geld of goederen door het eigen personeel).

Methode van dataverzameling
Het veldwerk van de MCB vindt plaats in het najaar. In totaal worden enkele tienduizenden bedrijven op vestigingsniveau telefonisch ondervraagd over de criminaliteits- en veiligheidssituatie gedurende de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek. De respons in 2007 bedroeg 45%.
De structuur van de zakelijke markten kent een scheve verdeling. Er zijn heel veel kleine bedrijven en relatief weinig grote ondernemingen. Ook de verdeling over sectoren en regio's is ongelijkmatig. Om over de afzonderlijke sectoren, grootteklassen en regio's nauwkeurige uitspraken te kunnen doen, is de steekproef disproportioneel gestratificeerd naar sector en bedrijfsgrootte.

Periodiciteit van de dataverzameling
In 1999 startten de ministeries van Justitie en van BZK met een initiatief om in de informatiebehoefte rond criminaliteit bij bedrijven en instellingen te voorzien.
Voor dit initiatief – destijds de MBI genoemd – werd in 1999 een pilotonderzoek uitgevoerd in drie sectoren van het Nederlandse bedrijfsleven. Het doel van dit pilot was het ontwikkelen van een onderzoeksinstrument waarmee een betrouwbaar beeld kan worden verkregen van de criminaliteits- en veiligheidssituatie, de praktijk van de veiligheidszorg in het Nederlandse bedrijfsleven en de rol die de politie daarbij speelt. Het door middel van deze pilot ontwikkelde onderzoeksinstrumentarium werd in 2002 onder de naam Monitor Bedrijven en Instellingen ingezet om de criminaliteits- en veiligheidssituatie voor het gehele Nederlandse bedrijfsleven te onderzoeken. Vanwege de grote marges rond het aantal delicten is in 2004 besloten tot een verzevenvoudiging van de steekproefomvang, waardoor nauwkeuriger schattingen mogelijk zijn. Omdat vanaf dat moment geen instellingen in het onderzoek zijn meegenomen, is de naam veranderd in Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven. De meting over 2004 fungeert als nulmeting. Sindsdien is het onderzoek jaarlijks herhaald.

Relaties met andere informatiesystemen
Slachtofferenquêtes, en dus ook de MCB, vormen een eigen en onafhankelijke bron van gegevens over veelvoorkomende criminaliteit.

Beperkingen
Methodologische problemen bij dergelijk onderzoek onder bedrijven (en instellingen) liggen onder meer in de grote verscheidenheid in aard en omvang van diverse bedrijfsvestigingen, in de aard van de delicten waarmee verschillende branches te maken hebben, in de beschikbaarheid van de gevraagde informatie, en in de verscheidenheid van vestigingen als functionele commerciële, juridische, economische of andere eenheden binnen een bedrijf of onderneming. De vergelijkbaarheid met resultaten uit andere slachtofferenquêtes onder bedrijven (waaronder specifieke branche-onderzoeken) is beperkt vanwege verschillen in (onder andere) de aard, detaillering, vraagformulering en -volgorde van de delicten.

Privacyaspecten
Aangezien er geen rapportage plaatsvindt naar individuele kenmerken van bedrijfsvestigingen of ondernemingen en de bestanden niet beschikbaar zijn voor derden, is op de gegevens uit de MCB geen privacyreglement voor derden van toepassing.

Eigenaar en beheer
Het onderzoek wordt uitgevoerd door TNS NIPO in opdracht van de ministeries van Justitie en BZK. Over het meest recente jaar en de voorgaande jaren is een samenvattend rapport 'Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2007' beschikbaar.

2 De Politiestatistiek

De Politiestatistiek, gestart in 1948, beoogt inzicht te geven in de omvang, samenstelling en ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit en de inspanning van de politie ter bestrijding hiervan. De gegevens in de Politiestatistiek komen rechtstreeks van de politieregiokorpsen. Vanaf 1997 worden de gegevens door de meeste korpsen per incident (misdrijf of andere activiteit) vanuit de geautomatiseerde systemen van incidentenregistratie naar het CBS gestuurd. De overige korpsen leveren tellingen naar type misdrijf of groep van wetsartikelen.
De gegevens worden op gemeenteniveau ontvangen, zodat elke regionale indeling en categorisering van gemeenten kan worden gemaakt.

Informatiegebied
De ontvangen gegevens hebben vooral betrekking op type misdrijf, aangifte, opheldering en gehoorde verdachten. In de publicaties worden de misdrijven onderverdeeld naar wetten en per wetboek eventueel uitgesplitst naar wetsartikelen. De kenmerken van de verdachte zijn geslacht en minder- of meerderjarigheid.

Periodiciteit van de dataverzameling
Tussen 1948 en 1997 werden de gegevens per kwartaal naar het CBS gestuurd. Sinds 1997 wordt een deel per kwartaal en een deel per jaar verzameld.

Relaties met andere informatiesystemen
De Politiestatistiek is een op zichzelf staand informatiesysteem. Vanaf 1997 leveren de politieregio's het grondmateriaal voor de Politiestatistiek vanuit de incidentenregistraties XPol en BPS. Per incident of activiteit van de politie worden de gegevens uit deze basisprocessensystemen geselecteerd en aangeleverd. De BPS-regio's zenden hun gegevensbestanden per kwartaal. Van de XPOL-regio's ontvangt het CBS een jaarbestand.

Beperkingen
De Politiestatistiek is beperkt tot de door de politie geregistreerde criminaliteit en kent de gangbare beperkingen van registratieregimes en -cultuur. Echter, ze geeft belangrijke informatie over het werkaanbod van de politie en is daarmee ook een bruikbaar instrument bij het voorspellen van de werkdruk van de politie, voor zover veroorzaakt door criminaliteit.

Eigendom en beheer
Het CBS verzamelt, bewerkt en publiceert de politiecijfers. Tevens maakt het bureau een jaarbestand waarvan het eigenaar en beheerder is. Het privacyreglement is niet van toepassing, aangezien diepgaande persoonsgegevens ontbreken.

3 Het Herkenningsdienstsysteem

Het Herkenningsdienstsysteem (HKS) is een landelijk dekkend systeem dat sinds 1986 door de politie gebruikt wordt om gegevens te registreren. Omdat de verschillende politieregio's het systeem beheren, is feitelijk sprake van Herkenningsdienstsystemen: voor elke politieregio en de Koninklijke Marechaussee (KMar) één.
Het HKS bevat gegevens over 'het begin' van de strafrechtsketen. Het gaat hier om de registratie door de politie van crimineel gedrag.

Informatiegebied
Het HKS bevat zowel de aangiftegegevens van misdrijven, als de persoonsgegevens van de verdachten daarvan. Tegen een verdachte kunnen een of meer processen-verbaal zijn opgemaakt. Een tegen een verdachte opgemaakt proces-verbaal wordt in onderliggende rapportage aangeduid met de term 'antecedent'. Een proces-verbaal, oftewel antecedent, kan bestaan uit een of meer misdrijven (delicten). Zo kan een persoon van bijvoorbeeld een (of meerdere) winkeldiefstal(len) en een woninginbraak verdacht zijn.

Opgenomen worden personen die minimaal 12 jaar zijn en tegen wie als verdachte van een misdrijf proces-verbaal is opgemaakt. Ook minderjarigen die door de politie wegens misdrijf of overtreding naar Halt worden verwezen, moeten sinds 1996 in het HKS worden geregistreerd. Haltverwijzingen worden overigens in deze publicatie niet gebruikt.
Het HKS bevat informatie over bijvoorbeeld het delict, het tijdstip waarop het gepleegd werd, de modus operandi, maar ook persoonskenmerken van de verdachten als geboortedatum, geslacht, nationaliteit en aanwezigheid van verslavingsproblematiek. Ook is de informatie over antecedenten van de verdachten beschikbaar. Het HKS is zelfs het enige bestand dat op het niveau van de politie de gegevens bevat van alle geregistreerde antecedenten van verdachten in Nederland. Dit biedt de mogelijkheid tot een waardevolle verdieping in informatie over verdachten. De antecedenten kunnen bestaan uit 'automatische' antecedenten (koppeling van plaats, verdachte en gepleegd delict, zodat informatie van de verdachte en van de aangifte gecombineerd kan worden) en 'handmatige' antecedenten (de meer uitgebreide informatie uit het proces-verbaal van aangifte ontbreekt).

Periodiciteit van de dataverzameling
In principe wordt elk proces-verbaal opgenomen, dus er is sprake van een continue registratie van feiten.

Relaties met andere informatiesystemen
Het HKS is een op zichzelf staand registratiesysteem. Informatie die in HKS wordt opgenomen, registreert de politie ook in andere bedrijfsprocessensystemen.

Beperkingen
Het HKS heeft ook zijn beperkingen. De daders die niet gepakt zijn, delicten waarvan geen proces-verbaal is opgemaakt, of de delicten die onbekend blijven bij de politie, worden niet geregistreerd. Selectiemechanismen kunnen een rol spelen bij de registratie in het HKS en leiden tot vertekeningen. In het HKS worden alleen 'natuurlijke personen' opgenomen; rechtspersonen zijn uitgesloten van opname. Gegevens van de bijzondere opsporingsdiensten (bijvoorbeeld FIOD, ECD, douane) zijn vaak niet opgenomen in de HKS-registratie. Diverse typen misdrijven, zoals economische delicten, milieudelicten of uitkeringsfraude, zijn daarmee ondervertegenwoordigd in het HKS.
Verder zijn de politieregio's niet altijd eenduidig in de registratiewijze van een delict. De registratie is bijvoorbeeld mogelijk niet uniform indien een verdachte naar een andere (politie)regio verhuist, of een delict pleegt in een (politie)regio waar hij niet woonachtig is. In de praktijk blijkt dat de politieregio waarin de verdachte woont, het meest complete beeld van de verdachte heeft. Daarom zijn bij de analyse de gegevens gerangschikt naar

de gemeente waarin zij wonen. Overleden verdachten dienen twee jaar na dato uit het bestand gehaald te worden. Dit is echter niet van invloed op het onderhavige selectiejaar.
Gegevens van aangehouden verdachten tegen wie binnen zes maanden na opname in het HKS (voorlopige opname) nog geen proces-verbaal is opgemaakt, worden verwijderd. De verjaring van gegevens levert een beperking op die van invloed kan zijn op de interpretatie van de HKS-uitkomsten. Dit doet zich vooral voor bij de interpretatie van gegevens over het verleden van verdachten. Als regel wordt de informatie over verdachten na verloop van tijd uit het HKS verwijderd indien zij een aantal jaren niet meer voor nieuwe delicten als verdachten geregistreerd worden. De verjaringsregels impliceren een zekere mate van vertekening in het beeld van de in het verleden gepleegde delicten. De gestelde termijnen zijn echter zo lang en lopen zo snel op dat al met al toch een behoorlijk beeld, ook van het delictsverleden, verkregen kan worden. Toch is het mogelijk dat vooral bij oudere verdachten, waarvan momenteel slechts één of een beperkt aantal delicten uit het verleden bekend zijn, een incompleet beeld bestaat.

Eigendom en beheer
De verschillende politieregio's zijn eigenaar van het systeem. Vanuit deze regio's wordt het systeem gevoed. Om gegevens aan het HKS te onttrekken, heeft de IT-organisatie van het KLPD de (mede door het WODC gefinancierde) DEX-module (Data-extractie) ontwikkeld. De DEX-module is verder uitgebouwd en verbeterd. Het is daarmee recent mogelijk geworden om geautomatiseerd een landelijk HKS-bestand te maken. Zo kunnen verdachten die in meerdere politieregio's geregistreerd staan, worden geïdentificeerd en tot één unieke verdachte herleid. Een speciaal daarvoor in het leven geroepen beheersinstantie bewaakt de toegang tot dit bestand.
Het HKS valt onder de privacywetgeving. Bewerking van de data vindt echter plaats met geanonimiseerde gegevens.

4 De CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken

Informatie over de omvang, ontwikkeling en wijze van afhandeling van rechtbankstrafzaken door het OM en de rechter wordt verzameld in de Statistiek Rechtbankstrafzaken.
Tot 1982 is de informatie gepubliceerd in aparte CBS-jaarpublicaties, te weten de Justitiële statistiek, Criminele statistiek, Statistiek Toepassing der Wegenverkeerswet, Statistiek jeugdcriminaliteit, en de (verzamel) publicatie Maandstatistiek politie, justitie en brandweer. Voor de jaren 1982-1995 zijn de relevante onderdelen samengebracht in de publicatie Criminaliteit en Strafrechtspleging.

Vanaf begin jaren negentig komen de gegevens over criminaliteit en strafrechtspleging uit het Communicatiesysteem OM-Parket Administratiesysteem, kortweg COMPAS genoemd. Tot die tijd werd gewerkt met formulieren / vragenlijsten op zaakniveau.

Informatiegebied
In COMPAS zijn gegevens opgenomen over de ingeschreven zaken bij het OM evenals de afdoening van zaken door OM en rechter. Het systeem bevat een grote hoeveelheid gegevens over het verloop en de afloop van elke strafzaak, inclusief gegevens over de betrokken verdachte/dader.

Periodiciteit van de dataverzameling
Er is sprake van een continue registratie, zij het dat de wijze van verzamelen en verwerken van de gegevens in de loop van de jaren zeer verschillend is geweest. De gegevens zijn gepubliceerd per kalenderjaar. Een strafzaak die binnen een kalenderjaar bij verschillende colleges in behandeling is, is dan ook meer dan eenmaal in de overzichten opgenomen.

Relaties met andere informatiesystemen
Uit COMPAS worden speciaal voor statistische doeleinden ten behoeve van het CBS aparte bestanden vervaardigd waarin elke strafcasus als individueel gegeven traceerbaar is.

Beperkingen
De overgang op COMPAS-gegevens nam enige tijd in beslag en had aanvankelijk negatieve invloed op de beschikbaarheid van statistische gegevens. Een deel van de uitkomsten in de eerste jaren dat het systeem voor statistische doeleinden werd gebruikt (1991, 1992 en 1993) kwam niet (volledig) beschikbaar; bovendien leidde de beschikbaarheid van een elektronisch systeem bij de parketten ertoe dat de inzending van berichtgeving via formulieren sterk terugliep en in enkele gevallen voortijdig werd gestaakt. Op deze wijze is informatie over een deel van de ingeschreven zaken en vrijwel alle afdoeningen door het OM over de jaren 1991 en 1992 verloren gegaan. In mindere mate geldt dit ook voor 1993. Ook de cijfers over afdoeningen door de rechter kenden onderrapportage, waardoor op dit gebied over de periode 1991-1993 alleen de totaalcijfers betrouwbaar genoeg zijn voor statistische analyse. Een deel van de uitkomsten moest worden geschat.
Ook na 1993 bleek de berichtgeving onvolledig te zijn geweest en was sprake van onderrapportage. Door het CBS is daarop besloten om in samenwerking met de berichtgevers tot een revisie van de basisgegevens over te gaan. Om praktische redenen is gekozen voor 1994 als startjaar van de revisie.

Eigendom en beheer
Het bureau maakt op basis van de COMPAS-informatie en informatie uit andere gerechtelijke registraties een jaarbestand waarvan het eigenaar en beheerder is.
Alle statistische uitkomsten zijn gebaseerd op geanonimiseerde basisgegevens.

5 OMDATA

OMDATA is een informatiesysteem van het Parket-Generaal van het OM. Het maakt gebruik van een ander, al langer bestaand informatiesysteem, Rapsody genaamd. Rapsody is een gemeenschappelijk informatiesysteem van het OM en de zittende magistratuur, ten behoeve van beleid en beheer. Het systeem kent een aantal modules voor verschillende rechtsgebieden. Voor zowel OMDATA als het onderwerp van dit boek is alleen de strafrechtmodule (Rapsody strafrechtketen) van belang. Waar in het vervolg Rapsody wordt genoemd, wordt dan ook die strafrechtmodule bedoeld.
Rapsody is gebaseerd op COMPAS, het registratiesysteem dat wordt gebruikt door de arrondissementsparketten en de griffies van rechtbanken. Rapsody onttrekt bepaalde gegevens aan COMPAS die voor beleidsinformatie van belang zijn, en slaat die op in een gemakkelijk bevraagbare vorm. Het is een decentraal systeem met afzonderlijke databases in elk van de negentien arrondissementen, die ieder alleen gegevens over de strafzaken in het eigen arrondissement bevatten. Landelijke beleidsinformatie is daardoor niet direct via Rapsody beschikbaar.
Die landelijke informatiefunctie wordt sinds een aantal jaren vervuld door OMDATA. Het doel van het systeem is te voorzien in de landelijke informatiebehoefte van het OM en te voldoen aan de gegevensvraag vanuit het wetenschappelijk onderzoek. OMDATA voegt de gegevens van de negentien Rapsody-systemen samen tot een landelijke gegevensverzameling, waarbij geen noemenswaardige bewerkingen optreden. Wat betreft het soort gegevens dat beschikbaar is, verschilt OMDATA dus niet van Rapsody.

Informatiegebied
OMDATA biedt informatie over de instroom van zaken bij het OM, en de afhandeling van die zaken door het OM en door de rechter. Per zaak is uitgebreide informatie beschikbaar over de aard van de gepleegde feiten, de verschillende handelingen en beslissingen in de zaak door het OM en de rechter, en eventueel de opgelegde straffen.

Periodiciteit van de dataverzameling
Rapsody is in de loop van 1993 ingevoerd, waarbij alle op dat moment nog lopende zaken zijn opgenomen. Vanaf dat moment zijn van alle in COMPAS geregistreerde zaken gegevens in Rapsody gearchiveerd. OMDATA geeft daardoor een volledig beeld van alle afdoeningen sinds 1994. Doordat het onderliggende systeem Rapsody in de loop van de jaren steeds verder is ontwikkeld, is de informatie in OMDATA over recente zaken gedetailleerder dan die over de zaken die in de eerste jaren zijn geregistreerd.

Relaties met andere informatiesystemen
Naast OMDATA bevatten ook de OBJD en de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken gegevens die direct of indirect afkomstig zijn van de registratie in COMPAS. De informatie die door de systemen wordt geleverd, is vergelijkbaar, maar verschilt op punten door belangrijke verschillen in doel en opzet van de systemen.
De OBJD is gebaseerd op de justitiële documentatie en geeft informatie over onherroepelijke afdoeningen. Bij de andere systemen blijft de informatie beperkt tot de afdoening in eerste aanleg. Bovendien is de informatie in de OBJD op persoonsniveau beschikbaar (zij het geanonimiseerd), terwijl de beide andere systemen alleen informatie op zaakniveau bieden. De OBJD kan daardoor als enig systeem inzicht geven in de mate van recidive. De verschillen tussen OMDATA en de CBS-statistiek Rechtbankzaken zijn minder groot. Verschillen in gehanteerde definities maken dat informatie uit beide bronnen qua absolute aantallen verschilt, maar de orde van grootte en de gesignaleerde trends zijn gelijk.
De CBS-statistiek is gebaseerd op berichten die COMPAS van iedere zaak levert op strikt gedefinieerde momenten bij inschrijving en afdoening. Het CBS verwerkt de gegevens tot jaarbestanden die enige tijd na afloop van het betreffende jaar worden afgesloten. De cijfers zijn dan definitief, eventuele nagekomen berichten worden niet meer verwerkt. Rapsody is vooral ontwikkeld als beleidsinformatiesysteem. Het wordt op gezette tijden geactualiseerd vanuit COMPAS, en weerspiegelt daardoor steeds de laatste stand van zaken. Rapsody en OMDATA bieden een grotere hoeveelheid informatie dan de CBS-statistiek, bovendien is landelijke informatie in de regel eerder beschikbaar via OMDATA dan via de CBS-statistiek. Rapsody en OMDATA zijn als systeem flexibeler in die zin dat het soort gegevens dat wordt verzameld, kan worden aangepast als de informatiebehoefte vanuit het beleid verandert. Door de veranderende gegevensverzameling en de voortdurende actualisering van de data zelf is de bron echter minder geschikt voor officiële statistieken.

Privacyaspecten
Op de gegevens van Rapsody en OMDATA is de Wet Justitiële en Strafvorderlijke Gegevens van toepassing. Het gebruik van gegevens voor onderzoek en statistiek is verder gereguleerd in een circulaire. In beginsel

kunnen alleen niet-herleidbare gegevens worden verstrekt, tenzij toestemming van de Minister van Justitie is verkregen voor het verkrijgen van persoonsgegevens.

Beperkingen
Enkele beperkingen van OMDATA ten opzichte van andere bronnen zijn hiervoor genoemd. Een belangrijke beperking van OMDATA is verder dat alleen van de uitspraken in de laatste jaren betrouwbare informatie beschikbaar is over de delicten waarvoor is veroordeeld. Van de uitspraken in jaren daarvoor is alleen informatie beschikbaar over de delicten die (primair) ten laste zijn gelegd.

Eigendom en beheer
OMDATA is eigendom van het College van procureurs-generaal en wordt zelfstandig beheerd door het Parket-Generaal. Rapsody is een gemeenschappelijk systeem van het OM en de zittende magistratuur en wordt beheerd door het ICT-bedrijf van de rechterlijke organisatie (ICTRO).

Toekomst
Een nieuw registratiesysteem ter vervanging van COMPAS is in ontwikkeling. Dit nieuwe systeem, het Geïntegreerd Proces Systeem (GPS), zal volgens de planning in de komende jaren gefaseerd worden ingevoerd. Als sluitstuk van GPS zal een managementinformatiemodule worden ontwikkeld, die Rapsody en OMDATA zal vervangen. Tot die tijd blijft OMDATA operationeel als landelijk informatiesysteem.

6 De informatiesystemen tenuitvoerlegging

Er zijn vele soorten straffen en maatregelen die opgelegd kunnen worden. Elk van die soorten afdoeningen kent zijn eigen registratiesystemen van binnenkomst en tenuitvoerlegging (executie). Zo is er een systeem dat de celcapaciteit en doorstroom van de diverse sancties registreert bij het Centraal Justitieel Incasso Bureau.

6.1 Centraal Justitieel Incasso Bureau

Het CJIB in Leeuwarden heeft een belangrijke taak met betrekking tot de uitvoering van opgelegde sancties. CJIB biedt, in zaken die daarvoor in aanmerking komen, namens het OM en de politie transacties aan en draagt zorg voor de inning van de transactiebedragen. Zaken waarin het transactiebedrag niet is betaald, worden weer doorgestuurd naar het OM ter verdere vervolging. Executie van strafrechtelijke vonnissen met een financiële sanctie (boetes, schadevergoedingsmaatregelen, ontneming WvW) worden zelfstandig door het CJIB afgewikkeld, onder verantwoor-

delijkheid van het OM. Ook bij de tenuitvoerlegging van andere soorten vonnissen als taakstraffen en bepaalde gevangenisstraffen speelt het CJIB een belangrijke rol. Bij die vonnissen neemt het CJIB een groot deel van het administratieve proces voor zijn rekening, zorgt voor doorgeleiding aan de met tenuitvoerlegging belaste instantie, en bewaakt de voortgang.

Sinds het CJIB werd ingesteld als bureau belast met de inning van administratieve sancties bij verkeersovertredingen is het takenpakket in de loop der jaren uitgebreid met de bovengenoemde processen. Daardoor zijn niet van alle processen gegevens over dezelfde jaren beschikbaar. De inning van strafrechtelijke boetes verzorgt het CJIB vanaf 1994. De gegevens over strafrechtelijke boetes zijn vanaf 1995 volledig. Over inning van schadevergoedingsmaatregelen is vanaf 1996 informatie beschikbaar. Inning van ontnemingsmaatregelen is sinds 1996 aan het CJIB opgedragen. Overigens geschiedde incassering van ontnemingsmaatregelen ook door het OM, vooral in de overgangsperiode na 1996. Het TRIAS-systeem (Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem) voor de registratie van (politie)transacties is sinds 2000 operationeel. De gegevens uit dat systeem zijn vanaf het jaar 2001 voldoende betrouwbaar.

Informatiegebied
In deze publicatie betreft de gebruikte informatie de afwikkeling van (politie)transacties en executie van de strafrechtelijke vonnissen waarmee het CJIB is belast: geldboetes, opgelegde maatregelen ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en schadevergoedingsmaatregelen. De geldboetes betreffen zowel misdrijven als overtredingen. Op basis van de aangeleverde gegevens is het voor het CJIB niet goed mogelijk hierin onderscheid te maken.

Periodiciteit van de dataverzameling
De registratie is continu. Gegevens ten behoeve van de statistiek worden per jaar bij het CBS aangeleverd.

Relaties met andere informatiesystemen
Het CJIB ontvangt langs elektronische weg gegevens over aan te bieden transacties van de politie (Tobias: Totaal Bekeuring Informatie Afhandelings Systeem), en van de arrondissementsparketten (COMPAS: Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket AdminiStratie). Deze worden vastgelegd in het TRIAS-systeem. TRIAS meldt de afloop weer terug aan deze systemen. Gegevens over te executeren vonnissen ontvangt het CJIB eveneens uit COMPAS en van de vijf ressortsparketten. Verder bestaan koppelingen met systemen van diverse andere ketenpartners van het CJIB (DJI, reclassering). Voor statistiek en onderzoek is de informatie van het CJIB aanvullend ten opzichte van andere informatiebronnen die onder meer op COMPAS zijn gebaseerd (CBS, OMDATA).

Eigendom en beheer
Houder en gegevensbeheerder is het CJIB.
Het systeembeheer COMPAS is deels in handen van de ICT Rechterlijke Organisatie (ICTRO), een gemeenschappelijke ondersteunende organisatie van OM en gerechten. De gegevens in de systemen van het CJIB zijn niet rechtstreeks toegankelijk voor derden zoals het WODC. Het CJIB is bij het beheer en het gebruik van de gegevens waarvan zij houder is, gebonden aan de privacywetgeving.

6.2 Registratie gevangeniswezen (TULP/GW, TULP/MIR, TULP/SI)

TULP/GW dient om het primaire proces in de inrichtingen van het Gevangeniswezen te ondersteunen. Het is een landelijke applicatie en staat lokaal bij elke inrichting van het gevangeniswezen van de DJI. De landelijke applicatie wordt beheerd door ICT Services DJI te Gouda. Dagelijks wordt een deel van de gegevens die in TULP/GW worden geregistreerd, 'overgeseind' naar TULP/MIR (MIR = Management Informatie Reservoir). De afdeling Informatieanalyse en Documentatie (ID) van het hoofdkantoor DJI kan TULP/MIR bevragen met de module TULP/SI (SI = Stuurinformatie). Deze module voorziet in de aanmaak van databestanden die voor managementinformatie worden gebruikt. Een aantal van deze databestanden wordt vanaf 2004 door de afdeling ID ook aan het CBS geleverd. Vóór 2004 ontving het CBS vergelijkbare gegevens rechtstreeks van ICT Services in de vorm van de zogenoemde CBS-tapes. Veel informatie over het Gevangeniswezen in dit rapport is ontleend aan TULP-SI en de CBS-tapes.

Informatiegebied
De gegevens hebben betrekking op de gedetineerden en op de inrichtingen waarin zij verblijven: personen, zaken, cellen, bestemmingen, doorlooptijden en aantallen dagen straf. Variabelen zijn onder andere: insluitingstitel gedetineerden, geslacht, geboortedatum; zaakgegevens zoals parketnummer, datum uitspraak, opgelegde straf, parket van uitspraak; en inrichtingsgegevens zoals soort inrichting, bestemmingen binnen de inrichting, aantal cellen. Binnen TULP/GW is er een continue registratie.

Relaties met andere systemen
Een aantal basisgegevens van TULP/GW zijn tevens opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan VIP (verwijsindex personen).

Beperkingen
Het systeem TULP/GW voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. In complexe gevallen moeten soms kunstgrepen worden toegepast om het

verblijf van gedetineerden administratief te kunnen verwerken en de detentietermijnen te kunnen bewaken. Deze praktijk heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de managementinformatie van TULP/SI soms onvolkomenheden bevat.

Eigendom en beheer
Houder van de informatie is de Minister van Justitie, voor hem de directeur Gevangeniswezen. Per inrichting of complex vindt de opslag van de gegevens plaats. Het beheer van het systeem is in handen van ICT Services DJI te Gouda. Het systeem voldoet aan de eisen van Wet Bescherming persoonsgegevens.

Toekomst
In de komende jaren wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een volledig nieuw systeem (CAJIS = Capaciteit en Justiabelen Informatiesysteem) dat meer tegemoetkomt aan de huidige eisen.

6.3 Registratie Justitiële Jeugdinrichtingen (TULP/JJI)

TULP/JJI is een landelijk geïmplementeerd informatiesysteem waarop alle rijks- en particuliere justitiële jeugdinrichtingen zijn aangesloten, alsmede het hoofdkantoor DJI en een aantal niet-justitiële inrichtingen waar het ministerie van Justitie plaatsen heeft ingekocht. Het systeem wordt door de inrichtingen gebruikt voor de pupillenadministratie en het registeren en onderhouden van gegevens betreffende de inrichting zelf. Daarnaast genereert het systeem onder meer capaciteits- en bezettingsgegevens, bevolkingsgegevens en gegevens over de orde en veiligheid (incidenten en maatregelen) binnen de inrichting. TULP/JJI speelt een belangrijke rol bij de centrale selectie en plaatsing van jeugdigen in justitiële jeugdinrichtingen. Verder levert TULP/JJI stuur- en beleidsinformatie. DJI beschikt over een speciale module waarmee grotere databestanden kunnen worden samengesteld.
Iedere jeugdige die bij een justitiële jeugdinrichting wordt aangemeld, op de wachtlijst wordt geplaatst dan wel in de inrichting wordt opgenomen, wordt geregistreerd in TULP/JJI en krijgt een eigen, uniek registratienummer. Dit nummer wordt bij iedere (nieuwe) opname binnen de sector justitiële jeugdinrichtingen gebruikt.

Informatiegebied
De gegevens die in TULP/JJI worden opgenomen, zijn onder andere persoonskenmerken van de jeugdigen, gegevens over de huidige en eventueel vorige (tevens in verband met recidive) en volgende verblijfslocatie(s), verblijfstitel(s), opleggende instantie, gepleegde feiten, reden van uitschrijving. Met behulp van de speciale beleidsinformatiemodule kunnen peildatumbestanden, locatie-historische bestanden (plaatsingen,

uitplaatsingen, trajecten van jeugdigen) en titel-historische bestanden (titels/titelwijzigingen) worden samengesteld. Voorts bevat TULP/JJI informatie over onder andere de beschikbare capaciteit, bezetting, wachtlijstplaatsingen, enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling
TULP/JJI is een betrekkelijk nieuw registratiesysteem. In juni 1997 is de laatste justitiële jeugdinrichting aangesloten, zodat vanaf dat moment gesproken kan worden van een landelijke dekking. Er is sprake van een continue registratie.

Relaties met andere informatiesystemen
Een aantal basisgegevens van TULP/JJI zijn tevens opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert voor de strafrechtelijke jongeren onder meer gegevens aan VIP (verwijsindex personen).

Eigendom en beheer
Houder van de informatie in TULP/JJI is de Minister van Justitie. De informatie is opgeslagen bij de individuele inrichtingen en centraal op het Hoofdkantoor DJI. Het beheer van de informatie berust bij de inrichtingsdirecteuren en bij het Hoofdkantoor DJI. Het systeem voldoet aan de eisen van Wet Bescherming persoonsgegevens.

7 De internationale gegevensbronnen

7.1 International Crime Victims Survey

De ICVS, een internationale slachtofferenquête, geeft informatie over delicten zoals door slachtoffers ondergaan. De enquête wordt gehouden onder auspiciën van het Nederlandse ministerie van Justitie, het Engelse Home Office en de United Nations Interregional Criminal Justice Research Institute (UNICRI). Bij de laatste dataverzameling over 2004 heeft ook Gallup Europe, in opdracht van de EU, een belangrijke bijdrage geleverd (Van Dijk, Manchin, Van Kesteren & Hideg, 2007). De gegevens worden verzameld door middel van een telefonische enquête, met per land tussen de 1.000 en 4.000 respondenten. Circa 30 landen doen mee aan de dataverzameling.

Informatiegebied
De enquête gaat over de ervaringen die mensen hebben met delicten. Slachtofferloze delicten komen per definitie niet voor. Er bestaat uit de aard van de zaak een verschil in definitie tussen de waarneming van het slachtoffer van het delict en de strafrechtelijke definitie ervan. Van de

delicten registreert men de kenmerken: ondervonden misdrijf, zoals het soort misdrijf (autodiefstal, vandalisme, diefstal uit auto/huis, diefstal van fiets, inbraak, diefstal met geweld, geweldsmisdrijven, seksuele misdrijven); of het delict is aangegeven bij de politie; enzovoort. Als persoonskenmerken kent de ICVS variabelen als leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, maatschappelijke positie, informatie over preventiegedrag, enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling
De ICVS is tot dusver afgenomen in de jaren 1989, 1992, 1996, 2000 en 2005 en gaat over de jaren 1988, 1991, 1995, 1999 en 2004.

Relaties met andere informatiesystemen
De ICVS is op te vatten als een onafhankelijk systeem. Er bestaat wel overlap met landelijke slachtofferenquêtes. Vergelijking is mogelijk met (nationale en internationale) politiecijfers, omdat aangiftecijfers zijn opgenomen.

Beperkingen
De voornaamste beperking van de ICVS is dat niet alle delicten zijn opgenomen. Ook delicten zonder slachtoffer of met een bedrijf als slachtoffer, komen niet voor. Een bron van onzekerheid is voorts het geheugen van de respondent. Weet deze de juiste gebeurtenissen te herinneren en deze ook juist in de tijd te plaatsen? Dat geldt ook bij binnenlandse slachtofferenquêtes.

Eigendom en beheer
De gegevens uit het ICVS zijn opvraagbaar bij het instituut InterVict in Tilburg en bij Gallup Europe in Brussel. Er is geen privacyreglement van toepassing op de ICVS.

Toekomst
Naar verwachting zal deze enquête ook in de toekomst om de drie à vier jaar uitgevoerd worden.

7.2 European Sourcebook

Het *European Sourcebook* bestaat uit een database en een publicatie, waarin een zo compleet mogelijk beeld van de gehele strafrechtsketen gegeven wordt. Tot dusver zijn ruim 40 landen in het *European Sourcebook* opgenomen. Aan de hand van door elk land afzonderlijk ingevulde vragenlijsten wordt de database gemaakt. Waarop de gegevens gebaseerd zijn, is van land tot land verschillend. Sommige landen leveren hun informatie aan op basis van primaire bronsystemen, andere aan de hand van statistische publicaties. Er wordt geen steekproef getrokken.

Informatiegebied
Het informatiegebied omvat in principe de gehele strafrechtsketen, inclusief slachtofferenquêtes. In de praktijk ligt de nadruk op de gegevens vanaf opsporing tot en met tenuitvoerlegging. Meestal betreft de registratie het aantal misdrijven per delictsoort, vaak ook leveren de landen informatie over aantallen veroordelingen en aantallen gedetineerden. De delictcategorieën zijn moord en doodslag, mishandeling, verkrachting, diefstal met geweld, diefstal, autodiefstal, fietsendiefstal, inbraak en drugsdelicten. Als persoonskenmerken worden gegevens over geslacht, meerder- en minderjarigheid en het al dan niet vreemdeling zijn verzameld. Ook zijn er gegevens over bijvoorbeeld de soort opgelegde straf.

Periodiciteit van de dataverzameling
De gegevens in het *European Sourcebook* zijn per jaar en beslaan de periode 1990-2003. Informatie over het vervolgingstraject en over soort en lengte van opgelegde straffen ontbreekt voor de jaren 2000-2003.

Beperkingen
De gegevensverzameling is beperkt tot Europese landen. Ook het direct vergelijken is lastig, aangezien strafrechtsystemen op nogal cruciale punten van elkaar kunnen verschillen. Een ander punt is de verschillende wijze van aanleveren van de gegevens: sommige landen baseren hun informatie op feitelijke registraties, andere gebruiken criminele statistieken. Geprobeerd is dit zo veel mogelijk te verhelpen door vaste definities te geven van een aantal goed omschreven delictcategorieën. Ook zijn er nogal wat lacunes in de berichtgeving. Wel kunnen goed trends in verschillende landen met elkaar worden vergeleken, aangezien het om dezelfde periode van veertien jaar gaat.

Eigendom en beheerder
De eigenaar en beheerder van het *European Sourcebook* is de projectgroep van het European Sourcebook project. Projectleider is Prof. Martin Killias (Universiteit van Zürich).

Toekomst
Naar verwachting zal het *European Sourcebook* elke drie tot vier jaar geactualiseerd worden.

Bijlage 4 Tabellen

Tabellen bij hoofdstuk 3

Tabel 3.1 Slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de ESM*

	1980	1981	1982	1983	1984	1986	1988	1990	1992
	(% één of meer keer slachtoffer)								
Geweldsdelicten									
handtastelijkheden buiten	1,0	0,9	0,8	0,8	1,1	0,7	0,6	0,6	0,7
handtastelijkheden binnen	0,9	1,1	1,5	1,1	1,9	1,7	1,3	1,2	1,4
bedreiging buiten	3,4	3,2	3,1	3,0	3,6	2,3	3,3	3,2	3,3
bedreiging binnen	1,6	1,9	2,7	2,4	2,6	2,2	2,1	2,5	2,4
Vermogensdelicten									
inbraak	1,6	1,8	2,2	2,5	2,4	2,7	3	2,5	2,9
fietsdiefstal	4,9	5,1	5,5	6,4	5,7	6,3	5,7	5,6	6,0
bromfietsdiefstal	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,5	0,3	0,4	0,4
autodiefstal	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,5	0,3
diefstal uit auto	1,9	2,2	2,2	3,3	3,3	3,5	3,3	3,3	3,8
diefstal van portemonnee zonder geweld	2,4	2,5	2,4	2,1	2,8	2,1	2,3	2,2	2,6
overige diefstal	5,5	5,5	6,4	6,0	5,7	5,3	4,7	4,8	5,1
Vandalismedelicten									
diefstal vanaf auto	4,9	5,4	5,1	4,8	5,1	3,8	3,8	3,6	3,7
beschadiging van auto	9,0	9,1	9,8	9,2	9,3	8,7	8,1	8,9	8,9
overige vernielingen	6,7	7	6,2	6,5	6,0	6,0	5,6	5,2	6,7
Doorrijden na aanrijding	1,4	2,0	2,4	1,8	2,4	1,9	2,1	1,7	1,5
Exhibitionisme	1,3	1,6	1,7	1,9	1,8	1,7	1,3	1,1	1,1
Totaal	32,8	34,0	35,5	35,2	36,2	34,3	33,6	32,7	35,1
enkelvoudig**	23,0	22,6	24	23,7	23,7	23,5	23,2	23,0	23,9
meervoudig***	9,7	11,4	11,6	11,5	12,5	10,8	10,5	9,7	11,2
	(abs.)								
Aantal respondenten	8.475	10.738	10.765	10.931	9.730	9.502	4.686	4.513	4.448

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande kalenderjaar).

** Eenmaal of vaker slachtoffer van een delictsoort.

*** Eenmaal of vaker slachtoffer van meer delictsoorten.

Bron: CBS, Enquête Slachtoffers Misdrijven

Tabel 3.2 Slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de PMB*

	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003	2004
	(% één of meer keer slachtoffer)								
Geweldsdelicten	5,1	5,2	5,5	6,2	6,2	6,6	6,4	6,2	5,5
mishandeling	0,9	0,8	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	1,0
bedreiging	4,4	4,7	4,9	5,7	5,6	6,1	5,9	5,7	4,9
diefstal van portemonnee met geweld**	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Vermogensdelicten									
(poging tot) inbraak***	7,8	8,9	7,7	6,7	5,3	5,6	4,9	4,7	4,1
poging inbraak***	5,3	5,9	5,2	4,5	3,5	3,8	3,2	3,1	2,6
inbraak***	3,1	3,7	3,0	2,6	2,1	2,2	2,0	1,8	1,6
fietsdiefstal****	7,3	7,6	6,6	6,4	5,5	5,7	5,2	5,0	4,5
autodiefstal****	1,1	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6
diefstal uit auto****	10,2	10,2	7,9	7,3	6,9	8,0	7,0	6,4	5,4
diefstal van portemonnee zonder geweld**	4,1	4,7	4,0	3,8	3,5	3,7	3,4	3,1	2,4
overige diefstal	7,9	9,2	8,9	7,3	7,1	7,3	6,5	6,8	6,5
Vandalismedelicten									
vernieling aan/diefstal vanaf auto's****	30,3	31,2	27,4	24,4	25,1	27,5	24,3	23,1	20,5
overige vernielingen	7,8	8,8	9,3	8,0	8,4	9,3	7,9	7,8	7,3
Andere delicten	1,2	1,5	1,4	1,0	1,3	1,4	1,2	1,3	1,2
Autocriminaliteit *****	41,5	42,4	36,2	32,5	32,7	36,2	31,9	30,1	26,5
aanrijding met doorrijden	2,4	2,7	2,6	2,4	2,4	2,7	2,4	2,5	2,1
aanrijding zonder doorrijden	10,1	10,5	10,4	10,2	9,7	9,5	8,8	8,9	7,9
Overig persoonsgebonden slachtofferschap	27,4	29,9	29,3	26,7	26,4	27,6	25,0	25,1	22,9
Totaal slachtofferschap	50,5	53,0	51,5	48,8	47,7	49,5	46,9	47,0	44,0
	(abs.)								
Aantal respondenten	50.702	75.560	76.248	77.539	88.608	25.000	90.589	49.037	52.560

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

** 1992, 1994 en 1996 beroving met en zonder geweld.

*** In % van aantal woningen.

**** In % van voertuigbezitters.

***** Autodiefstal, diefstal uit auto, vernieling aan/diefstal vanaf auto's.

Bron: Politiemonitor Bevolking

Tabel 3.3 Slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de ERV en POLS*

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
	(% één of meer keer slachtoffer)												
Geweldsdelicten	5,4	5,1	5,2	5,4	4,2	5,0	5,6	5,5	5,0	5,8	6,0	5,7	5,2
seksuele delicten**	1,1	1,1	1,3	1,1	0,7	1,2	1,1	1,1	1,0	1,1	1,2	0,9	0,8
mishandeling	2,0	1,6	1,3	1,8	1,2	1,4	1,8	1,6	1,3	1,8	1,7	1,9	1,6
bedreiging	2,9	2,8	3,1	2,8	2,5	2,7	3,1	3,3	3,0	3,4	3,7	3,5	3,2
Vermogensdelicten	13,5	13,5	13,8	13,9	12,5	13,2	13,0	12,5	12,3	12,0	12,8	11,9	11,9
inbraak	2,2	2,7	2,7	2,8	2,4	2,3	1,6	1,9	1,8	1,6	1,8	1,3	1,5
fietsdiefstal	4,4	4,2	4,7	4,5	4,2	4,8	5,0	4,6	4,9	4,6	4,6	4,6	4,7
autodiefstal	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2
diefstal uit auto	1,9	2,2	1,7	1,9	1,7	1,9	1,5	1,8	1,7	2,1	2,6	2,4	2,1
diefstal van portemonnee zonder geweld	2,1	2,2	2,4	2,6	1,8	2,0	2,2	2,0	2,0	1,9	2,0	1,9	1,6
overige diefstal	4,0	3,4	3,3	3,7	3,4	3,3	3,7	3,0	3,1	2,8	3,1	2,7	3,0
Vandalismedelicten	8,7	10,3	9,9	9,7	8,8	10,4	11,1	11,6	11,0	10,5	12,1	11,1	11,4
beschadiging van auto	5,4	6,4	5,9	6,0	5,8	6,2	6,6	7,1	7,0	6,6	7,8	7,6	7,5
overige vernielingen	3,5	4,3	4,3	3,9	3,4	4,8	5,1	5,1	4,8	4,4	5,0	4,2	4,7
Doorrijden na aanrijding	1,5	1,2	1,6	1,4	1,3	1,3	1,2	1,5	1,5	1,3	1,5	1,4	1,3
Totaal	24,3	25,0	26,0	25,9	23,1	25,5	26,2	26,2	25,7	24,9	27,2	25,6	25,4
enkelvoudig***	18,5	19,1	20,8	20,2	18,6	20,4	20,7	20,6	20,7	19,6	21,4	20,5	20,0
meervoudig****	5,9	6,0	5,2	5,7	4,6	5,2	5,4	5,5	5,0	5,4	5,8	5,1	5,3
	(abs.)												
Aantal respondenten	3.949	4.934	5.503	5.936	5.773	8.838	9.007	10.952	8.756	10.326	8.399	10.862	9.989

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden.

** In 1992-1996 alleen aan vrouwen gevraagd.

*** Eenmaal of vaker slachtoffer van een delictsoort.

**** Eenmaal of vaker slachtoffer van meer delictsoorten.

Bron: CBS, Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (1992-1996); Permanent Onderzoek Leefsituatie (1997-2004)

Tabel 3.4 Slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de VMR*

	2004	2005	2006	2007
	(% één of meer keer slachtoffer)			
Slachtofferschap totaal	28,8	27,2	25,8	25,4
Geweldsdelicten	5,8	5,1	5,3	5,2
seksuele delicten	0,9	0,9	1,1	0,9
mishandeling	1,5	1,6	1,6	1,5
bedreiging	4,1	3,1	3,2	3,2
Vermogensdelicten	14,4	13,7	12,3	11,8
(poging tot) inbraak	3,0	2,6	2,5	2,4
idem, huishoudens	3,3	2,8	2,6	2,4
poging tot inbraak	1,9	1,5	1,5	1,4
idem, huishoudens	2,1	1,5	1,5	1,5
inbraak	1,4	1,3	1,2	1,0
idem, huishoudens	1,5	1,4	1,3	1,0
fietsdiefstal	5,8	5,6	4,7	4,5
idem, fietsbezitters	6,7	6,3	5,3	5,0
autodiefstal (18+)	0,4	0,2	0,2	0,2
idem, autogebruikers (18+)	0,6	0,3	0,3	0,3
diefstal uit auto (18+)	2,0	1,7	1,7	1,8
idem, autogebruikers (18+)	3,1	2,6	2,5	2,6
zakkenrollerij	1,4	1,5	1,5	1,4
zonder geweld	1,2	1,2	1,4	1,2
met geweld	0,3	0,3	0,2	0,2
overige diefstal	4,0	3,7	3,1	3,0
Vandalismedelicten	13,0	12,0	11,7	11,9
beschadiging/diefstal vanaf auto (18+)	8,9	8,1	7,9	8,0
idem, autogebruikers (18+)	13,4	12,1	11,6	11,9
overige vernielingen	5,1	4,9	4,7	4,6
Doorrijden na aanrijding	1,7	1,6	1,5	1,6
Overige delicten	0,9	1,0	0,8	0,8
	(abs.)			
Aantal respondenten	5.242	20.685	19.128	19.798

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden). Het gaat telkens om persoonlijk slachtofferschap, tenzij anders vermeld.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.5 Slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit naar geslacht en leeftijd, VMR-2008

	Mannen	Vrouwen	Totaal
	(% één of meer keer slachtoffer)		
15-17 jaar	39,7	33,5	36,6
18-24 jaar	43,2	40,2	41,8
25-34 jaar	34,1	33,5	33,8
35-44 jaar	26,5	27,6	27,0
45-54 jaar	25,2	25,3	25,3
55-64 jaar	19,9	16,9	18,4
65-74 jaar	13,9	12,5	13,1
75 jaar en ouder	8,2	6,5	7,2
Totaal	26,4	24,4	25,4

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.6 Door bevolking ondervonden delicten naar relatie met dader(s), VMR-2008

	Dader bekend	w.v.			
		(ex-)Partner, ander familielid	Buurtgenoot	Iemand van het werk	Anders
	(%)				
Delicten totaal	13,2	1,6	4,5	1,8	5,4
Geweldsdelicten	47,1	7,0	10,4	8,9	20,7
Vermogensdelicten	4,2	0,5	1,1	0,3	2,2
Vandalismedelicten	7,4	0,4	5,0	0,1	1,8

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.7 Door Slachtofferhulp Nederland verleende hulpverlening (beëindigde zaken)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)						
Totaal hulpverleningen	80.568	82.575	84.841	85.399	87.148	81.039	96.371
Hulpverlening bij:							
geweldsdelicten	26.633	30.329	32.076	35.384	38.430	36.532	44.023
zedendelicten	4.607	4.575	4.392	4.639	4.710	4.676	5.387
verkeersongevallen	20.276	20.236	20.611	19.584	19.078	17.437	20.411
vermogensdelicten	22.897	21.240	21.252	19.008	18.001	16.228	18.228
overige	6.155	6.195	6.510	6.784	6.929	6.166	8.322
	(%)						
Totaal hulpverleningen	100	100	100	100	100	100	100
Hulpverlening bij:							
geweldsdelicten	33	37	38	41	44	45	46
zedendelicten	6	6	5	5	5	6	6
verkeersongevallen	25	25	24	23	22	22	21
vermogensdelicten	28	26	25	22	21	20	19
overige	8	8	8	8	8	8	9
	(index)						
Totaal hulpverleningen	100	102	105	106	108	101	120
Hulpverlening bij:							
geweldsdelicten	100	114	120	133	144	137	165
zedendelicten	100	99	95	101	102	101	117
verkeersongevallen	100	100	102	97	94	86	101
vermogensdelicten	100	93	93	83	79	71	80
overige	100	101	106	110	113	100	135

Bron: Slachtofferhulp Nederland/bewerking CBS

Tabel 3.8 Delicten tegen burgers (in Nederland ondervonden), volgens ESM en ERV/POLS*

	Totaal	Gewelds-delicten	Vermogens-delicten	Vandalisme-delicten	Totaal	Gewelds-delicten	Vermogens-delicten	Vandalisme-delicten
	(x 1.000)				(per 100 inwoners van 15 jaar en ouder)			
1980	3.569	654	1.385	1.370	32,7	6,0	12,7	12,6
1982	4.381	919	1.704	1.501	39,1	8,2	15,2	13,4
1984	4.563	1.077	1.791	1.416	39,8	9,4	15,6	12,4
1986	4.225	890	1.834	1.283	36,0	7,6	15,6	10,9
1988	4.105	886	1.708	1.281	34,2	7,4	14,2	10,7
1990	4.180	937	1.756	1.273	34,6	7,7	14,5	10,5
1992	4.460	972	1.895	1.408	36,8	8,0	15,6	11,6
1993	4.439	849	1.819	1.609	36,6	7,0	15,0	13,3
1994	4.530	866	1.871	1.559	37,0	7,1	15,3	12,7
1995	4.506	842	1.980	1.497	36,6	6,8	16,1	12,2
1996	4.008	722	1.674	1.447	32,4	5,8	13,5	11,7
1997	4.544	860	1.853	1.656	36,4	6,9	14,9	13,3
1998	4.687	954	1.812	1.755	37,4	7,6	14,5	14,0
1999	4.781	998	1.703	1.887	37,9	7,9	13,5	15,0
2000	4.674	896	1.791	1.796	36,8	7,1	14,1	14,1
2001	4.614	1.058	1.678	1.693	36,0	8,3	13,1	13,2
2002	5.141	1.081	1.892	1.961	39,8	8,4	14,7	15,2
2003	4.808	1.093	1.716	1.815	37,0	8,4	13,2	14,0
2004	4.748	964	1.761	1.844	36,4	7,4	13,5	14,1

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (ESM: voorgaande kalenderjaar; ERV/POLS: voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden. De gegevens voor 1980-1990 zijn terugerekend naar vergelijkbare ERV-cijfers.

Bron: CBS, Enquête Slachtoffers Misdrijven (1980-1990; bewerking); Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (1992-1996); Permanent Onderzoek Leefsituatie (1997-2004)

Tabel 3.9 Delicten tegen burgers (in Nederland ondervonden), volgens de VMR*

	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
	(x 1.000)				(per 100 inwoners van 15 jaar en ouder)			
Geweldsdelicten	1.302	1.096	1.157	1.084	10,0	8,3	8,8	8,2
seksuele delicten	181	181	201	162	1,4	1,4	1,5	1,2
mishandeling	254	259	281	263	1,9	2,0	2,1	2,0
bedreiging	867	657	675	659	6,6	5,0	5,1	5,0
Vermogensdelicten	2.233	2.107	1.840	1.718	17,1	16,0	13,9	13,0
(poging tot) inbraak	156	162	149	124	1,2	1,2	1,1	0,9
fietsdiefstal	965	909	763	691	7,4	6,9	5,8	5,2
diefstal uit auto	274	241	232	243	2,1	1,8	1,8	1,8
zakkenrollerij	182	176	181	163	1,4	1,3	1,4	1,2
overige diefstal	610	589	492	477	4,7	4,5	3,7	3,6
Vandalismedelicten	2.410	2.185	2.119	2.148	18,4	16,6	16,1	16,3
beschadiging/diefstal vanaf auto	1.519	1.312	1.264	1.321	11,6	10,0	9,6	10,0
overige vernielingen	891	873	854	828	6,8	6,6	6,5	6,3
Doorrijden na aanrijding	233	221	209	241	1,8	1,7	1,6	1,8
Totaal	6.178	5.609	5.325	5.192	47,2	42,7	40,4	39,4
	(abs.)				(abs.)			
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798	5.242	20.865	19.128	19.798

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.10 Delicten tegen burgers (in Nederland ondervonden) die bij de politie zijn gemeld, volgens ERV en POLS*

	Totaal	Geweldsdelicten	Vermogensdelicten	Vandalismedelicten
	(per 100 ondervonden delicten)			
1992	34,9	25,7	51,4	18,1
1993	36,7	32,4	52,3	22,0
1994	36,8	31,1	55,1	18,7
1995	35,6	31,4	48,8	22,0
1996	35,5	28,2	50,4	22,6
1997	36,5	25,9	51,4	24,4
1998	32,8	21,4	47,7	23,2
1999	34,1	25,0	48,8	25,6
2000	34,3	23,5	49,3	24,1
2001	34,4	25,0	50,9	23,5
2002	35,0	23,6	53,3	24,0
2003	35,2	26,3	51,3	26,0
2004	35,8	30,0	49,3	25,7

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden.

Bron: CBS, Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (1992-1996); Permanent Onderzoek Leefsituatie (1997-2004)

Tabel 3.11 Delicten tegen burgers (in Nederland ondervonden) die bij de politie zijn gemeld, volgens de VMR*

	2004	2005	2006	2007
	(per 100 ondervonden delicten)			
Geweldsdelicten	30,7	31,4	31,5	30,4
seksuele delicten	11,3	12,6	11,3	11,3
mishandeling	52,8	44,8	51,4	51,8
bedreiging	28,3	31,4	29,3	26,6
Vermogensdelicten	45,0	45,8	46,8	47,0
(poging tot) inbraak	71,7	77,2	76,6	71,4
fietsdiefstal	37,5	39,4	38,0	37,8
diefstal uit auto	79,3	69,0	78,2	78,2
zakkenrollerij	54,1	68,6	61,9	66,9
overige diefstal	28,1	28,7	28,7	30,1
Vandalismedelicten	27,0	27,4	25,5	25,2
beschadiging/diefstal vanaf auto	30,3	28,5	26,3	26,6
overige vernielingen	21,3	25,7	24,3	23,1
Doorrijden na aanrijding	32,4	31,0	39,8	28,7
Totaal	35,9	36,8	36,4	35,0
	(abs.)			
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.12 Delicten tegen burgers (in Nederland ondervonden) waarbij een document is ondertekend, volgens ERV en POLS*

	Totaal	Geweldsdelicten	Vermogensdelicten	Vandalismedelicten
	(per 100 ondervonden delicten)			
1992	26,1	10,0	45,2	11,4
1993	29,0	14,8	47,6	16,5
1994	28,4	13,6	49,3	13,7
1995	28,2	16,4	43,8	15,7
1996	28,6	14,9	44,5	17,7
1997	29,1	15,4	45,1	18,0
1998	25,0	14,0	39,4	15,9
1999	26,3	13,2	42,6	18,7
2000	27,8	14,1	44,8	17,9
2001	27,2	15,2	44,5	18,2
2002	27,8	12,9	47,9	17,2
2003	28,0	15,5	45,6	19,8
2004	28,1	17,8	43,1	19,5

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden). Voor ERV en POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden.

Bron: CBS, Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (1992-1996); Permanent Onderzoek Leefsituatie (1997-2004)

Tabel 3.13 Delicten tegen burgers (in Nederland ondervonden) waarbij een document is ondertekend, volgens de VMR*

	2004	2005	2006	2007
	(per 100 ondervonden delicten)			
Geweldsdelicten	14,1	16,8	18,1	15,8
seksuele delicten	6,2	6,7	5,3	4,6
mishandeling	27,7	30,4	38,4	31,0
bedreiging	11,7	14,2	13,4	12,4
Vermogensdelicten	37,2	34,0	37,5	38,0
(poging tot) inbraak	61,6	65,4	65,4	60,4
fietsdiefstal	28,5	27,9	28,9	29,1
diefstal uit auto	76,9	60,4	64,4	67,0
zakkenrollerij	51,5	50,5	53,3	57,1
overige diefstal	18,6	16,4	21,2	22,1
Vandalismedelicten	16,2	17,6	17,1	17,3
beschadiging/diefstal vanaf auto	19,3	21,0	19,2	19,5
overige vernielingen	10,9	12,6	14,2	13,7
Doorrijden na aanrijding	24,0	21,9	24,5	15,2
Totaal	24,3	24,7	25,7	24,5
	(abs.)			
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.14 Slachtofferschap van criminaliteit onder bedrijven*

	2004	2005	2006	2007
	(% slachtoffer)			
Bouwnijverheid	30	28	28	27
Detailhandel	49	49	45	45
Horeca	47	45	43	43
Transport	42	39	37	34
Zakelijke dienstverlening	29	26	25	24
	(% meervoudig slachtoffer)			
Bouwnijverheid	10	8	9	8
Detailhandel	20	19	17	16
Horeca	19	18	16	17
Transport	16	14	12	12
Zakelijke dienstverlening	8	6	6	6
	steekproefomvang (afgerond) (abs.)			
Bouwnijverheid	5.700	6.400	5.800	6.700
Detailhandel	8.800	9.000	11.800	10.700
Horeca	8.900	9.500	6.200	6.600
Transport	6.500	3.900	4.800	3.600
Zakelijke dienstverlening	7.800	9.300	9.000	10.100

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.15 Door bedrijven ondervonden criminaliteit naar delicttype

	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
	Slachtofferschap (%)				Gemiddelde frequentie per slachtoffer-vestiging				Geschatte totale schade (mln. euro)			
Inbraak												
bouwnijverheid	13	13	12	12	2,2	2,0	2,1	2,1	55	57	52	54
detailhandel	15	13	11	11	1,9	1,6	1,7	1,7	89	79	75	77
horeca	17	15	13	14	1,8	1,7	1,8	1,7	18	18	17	19
transport	20	18	17	16	2,9	2,9	3,2	2,8	36	25	26	25
zakelijke dienstverlening	11	9	9	8	1,8	1,8	1,7	1,7	84	74	66	63
Diefstal												
bouwnijverheid	12	11	11	12	3,5	3,0	3,2	3,4	40	35	40	41
detailhandel	32	30	28	27	31,9	35,4	28,4	24,0	146	141	120	114
horeca	17	16	15	15	7,2	6,9	5,6	5,9	12	12	11	11
transport	15	12	12	12	6,6	4,6	4,8	4,2	22	18	15	17
zakelijke dienstverlening	6	5	5	4	2,8	2,6	2,4	2,9	33	27	25	22
Vernieling												
bouwnijverheid	12	10	11	10	3,1	2,7	2,8	2,7	15	15	15	14
detailhandel	18	20	18	18	3,2	3,1	3,4	3,4	34	34	30	32
horeca	24	24	23	24	4,1	4,1	4,3	4,3	12	10	10	11
transport	17	16	15	13	4,0	4,3	4,4	4,0	10	9	7	8
zakelijke dienstverlening	12	11	10	11	2,5	2,2	2,5	2,7	24	22	20	22
Geweld												
bouwnijverheid	2	2	2	2	3,3	2,5	2,8	2,2	.	.	.	.
detailhandel	7	6	5	5	4,5	4,9	4,8	4,0	.	.	.	.
horeca	10	9	9	9	4,3	4,1	3,8	4,2	.	.	.	.
transport	7	5	5	5	6,7	6,8	4,5	12,5	.	.	.	.
zakelijke dienstverlening	4	3	3	3	3,6	3,4	3,8	5,7	.	.	.	.
Overige vormen												
bouwnijverheid	3	3	4	3	11,5	5,8	6,5	3,1	8,5	5	7	5
detailhandel	6	5	5	5	18,9	24,1	11,8	17,0	11	11	10	9
horeca	7	5	5	5	14,6	19,8	15,9	13,0	2,3	2	2	2
transport	5	5	4	4	21,3	33,6	22,1	14,3	4	4	3	3
zakelijke dienstverlening	7	6	5	6	36,8	31,3	33,5	60,6	30	21	18	16

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.16 Door bedrijven ondervonden delicten naar delicttype*

	2004	2005	2006	2007
	(x 1.000)			
Inbraak				
bouwnijverheid	21	18	18	19
detailhandel	42	32	29	28
horeca	12	10	9	9
transport	17	15	16	13
zakelijke dienstverlening	34	27	25	24
Totaal	126	102	97	93
Diefstal				
bouwnijverheid	27	22	24	26
detailhandel	1.500	1.600	1.200	974
horeca	49	45	33	35
transport	27	16	16	13
zakelijke dienstverlening	28	21	20	21
Totaal	1.631	1.704	1.293	1.069
Vernieling				
bouwnijverheid	24	18	19	16
detailhandel	86	88	89	92
horeca	38	37	38	39
transport	19	19	18	15
zakelijke dienstverlening	47	38	39	46
Totaal	214	200	203	208
Overige vormen (exclusief geweld)				
bouwnijverheid	27	14	16	7
detailhandel	170	200	86	118
horeca	40	42	33	27
transport	33	49	26	15
zakelijke dienstverlening	440	340	300	580
Totaal	710	645	461	747

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.17 Melding en aangifte van delicten door bedrijven*

	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
	Melding bij politie (%)				Aangifte bij politie (%)			
Totaal								
bouwnijverheid	66	64	66	65	37	37	36	36
detailhandel	64	63	61	61	25	25	23	23
horeca	69	67	63	65	22	22	21	20
transport	70	68	69	70	35	33	35	35
zakelijke dienstverlening	65	60	66	61	31	31	32	30
Inbraak								
bouwnijverheid	84	87	86	86	41	47	45	45
detailhandel	88	87	88	89	26	25	25	25
horeca	88	89	87	89	20	19	20	20
transport	83	83	80	85	35	36	35	38
zakelijke dienstverlening	89	90	87	88	36	39	34	33
Diefstal								
bouwnijverheid	51	51	51	54	31	31	29	33
detailhandel	47	48	45	47	18	19	17	18
horeca	45	44	41	42	19	19	17	16
transport	63	63	60	65	35	33	32	36
zakelijke dienstverlening	65	59	67	61	40	33	39	35
Vernieling								
bouwnijverheid	46	46	47	48	25	24	24	24
detailhandel	46	44	44	47	17	18	17	19
horeca	46	45	45	44	14	15	13	14
transport	50	50	47	49	22	22	23	23
zakelijke dienstverlening	47	46	48	47	21	26	23	24
Geweld								
bouwnijverheid	56	42	40	43	30	23	17	19
detailhandel	59	57	52	54	15	14	12	12
horeca	68	64	66	67	17	16	16	16
transport	56	59	56	53	22	18	23	21
zakelijke dienstverlening	55	53	53	56	21	21	22	20
Overige vormen								
bouwnijverheid	36	39	37	35	18	18	16	15
detailhandel	46	43	44	47	18	19	16	16
horeca	52	54	52	57	12	15	15	18
transport	45	39	48	46	24	17	21	19
zakelijke dienstverlening	29	28	29	30	13	14	13	16

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande twaalf maanden).

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.18 Door personen en bedrijven ondervonden delicten

	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
	(x 1.000)				(in % van totaal)			
Geweldsdelicten								
personen	1.302	1.096	1.157	1.084	14,7	13,3	15,7	14,8
bedrijven	.	.	.	.	.	.	.	.
Vermogensdelicten								
personen	2.233	2.107	1.840	1.718	25,2	25,5	24,9	23,5
bedrijven	1.757	1.806	1.390	1.162	19,8	21,9	18,8	15,9
diefstallen	1.631	1.704	1.293	1.069	18,4	20,6	17,5	14,6
inbraken	126	102	97	93	1,4	1,2	1,3	1,3
Vandalisme								
personen	2.410	2.185	2.119	2.148	27,2	26,5	28,7	29,4
bedrijven	214	200	203	208	2,4	2,4	2,8	2,8
Overig (excl. geweld)								
personen	233	221	209	241	2,6	2,7	2,8	3,3
bedrijven	710	645	461	747	8,0	7,8	6,2	10,2
Totaal								
personen	6.178	5.609	5.325	5.192	69,7	67,9	72,2	71,0
bedrijven	2.681	2.651	2.054	2.117	30,3	32,1	27,8	29,0
Totaal	8.859	8.260	7.379	7.309	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.19 Onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, volgens POLS

	2000		2001		2002		2003		2004	
	*	**	*	**	*	**	*	**	***	**
	(%)									
Voelt zich wel eens onveilig		20,7		22,4		25,4		23,6		21,8
Bang alleen thuis	19,8	.	18,7	.	17,7	.	16,8	.	16,0	.
Angst bij opendoen	55,7	.	56,8	.	56,9	.	57,0	.	60,5	.
Onveilige plekken in buurt***	29,2	.	29,2	.	29,8	.	28,8	.	28,6	.
Ander uitgaansgedrag	15,4	.	15,0	.	14,4	.	14,5	.	12,4	.
Grote inbraakkans	.	5,8	.	6,1	.	5,9	.	5,5	.	5,0
	(abs.)									
Aantal respondenten	4.338	34.593	4.138	20.648	4.178	19.524	4.317	21.417	9.989	18.577

* POLS, module Recht en Participatie.
** POLS, basisvragenlijst.
*** POLS, module Recht.
Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS)

Tabel 3.20 Onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, volgens de PMB

	2001	2002	2003	2004	2005
	(%)				
Voelt zich wel eens onveilig	28,5	30,8	27,7	26,9	24,0
Voelt zich vaak onveilig	5,5	5,4	5,0	4,3	3,7
	(% 'komt vaak voor')				
Mijdt bepaalde plekken in woonplaats vanwege onveiligheid	10,4	11,0	9,9	9,0	8,0
Doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	16,7	18,1	16,6	17,0	16,3
Laat waardevolle spullen thuis om beroving/diefstal te voorkomen	15,5	16,9	15,8	16,9	14,3
Rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	9,1	9,1	8,2	7,7	6,8
Staat kinderen niet toe ergens naar toe te gaan vanwege onveiligheid*	26,3	22,4	23,1	20,5	18,7
Maakt geen gebruik van openbaar vervoer vanwege onveiligheid					2,6
	(schaalscore)				
Beleving van onveiligheid	2,9	3,0	2,9	2,8	2,7
	(abs.)				
Aantal respondenten	88.608	25.000	90.589	49.037	52.560

* Alleen personen met kinderen tot 15 jaar.

Bron: Politiemonitor Bevolking

Tabel 3.21 Onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, volgens de VMR

	2005	2006	2007	2008
	(%)			
Voelt zich wel eens onveilig	27,0	23,7	21,8	20,3
Voelt zich vaak onveilig	4,8	3,8	2,9	3,0
	(% 'komt vaak voor')			
Mijdt bepaalde plekken in woonplaats vanwege onveiligheid	9,0	8,0	7,0	6,5
Doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	14,6	15,3	14,1	12,7
Laat waardevolle spullen thuis om beroving/diefstal te voorkomen	12,6	10,3	9,2	8,8
Rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	7,9	6,6	5,9	5,4
Staat kinderen niet toe ergens naar toe te gaan vanwege onveiligheid*	20,3	20,1	18,7	19,1
Maakt geen gebruik van openbaar vervoer vanwege onveiligheid**	3,2	2,5	1,9	2,1
	(schaalscore)			
Beleving van onveiligheid	2,8	2,6	2,5	2,4
	(abs.)			
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798

* Alleen personen met kinderen tot 15 jaar.
** Exclusief personen die niet gebruikmaken van het openbaar vervoer.
Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.22 Onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit naar geslacht en leeftijd, VMR 2008

	Mannen	Vrouwen	Totaal
	(% voelt zich wel eens onveilig)		
15-17 jaar	13,7	26,9	20,3
18-24 jaar	13,3	35,5	24,1
25-34 jaar	15,7	32,7	24,3
35-44 jaar	13,7	26,8	20,2
45-54 jaar	15,0	27,7	21,3
55-64 jaar	14,4	22,6	18,5
65-74 jaar	13,1	21,5	17,6
75 jaar en ouder	12,2	13,8	13,2

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.23 Preventiemaatregelen door burgers in verband met criminaliteit, volgens POLS

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
	(%)							
Gewone maatregelen tegen inbraak*								
sloten/grendels op buitendeuren	79,0	79,2	80,6	81,2	81,4	82,1	82,1	83,3
luiken voor ramen/deuren	12,3	12,2	12,8	13,0	12,9	12,4	14,0	13,5
buitenverlichting	74,2	75,9	75,6	76,0	74,7	77,3	76,8	78,4
alarminstallatie	7,6	8,4	8,5	8,6	9,1	9,0	9,4	9,3
er is een waakhond	16,6	16,5	14,7	15,3	16,2	15,7	16,7	15,7
andere voorzieningen	9,7	10,7	9,8	10,2	8,8	8,1	7,5	8,5
geen maatregelen (incl. onbekend)	7,5	6,6	6,4	6,1	6,1	5,9	5,8	5,3
Maatregelen tegen inbraak bij langdurige afwezigheid*								
andere mensen tijdelijk in huis	13,1	14,4	12,3	13,0	12,3	13,3	13,6	12,0
buren e.a. houden oogje in 't zeil	79,2	80,5	80,7	81,6	79,7	80,4	80,0	79,8
politie wordt ingelicht	9,9	10,4	10,3	10,0	8,5	7,5	6,8	6,6
er brandt altijd licht	43,0	45,7	43,6	46,2	43,8	42,6	41,3	40,1
waardevolle dingen opgeborgen	48,2	49,6	49,8	51,1	50,2	48,9	48,3	50,3
er is een waakhond	5,7	5,9	5,7	6,2	5,6	4,6	5,4	3,8
andere maatregelen	4,7	5,5	4,8	5,0	4,4	4,7	4,9	4,3
n.v.t./geen maatregelen (incl. onbekend)	12,4	12,0	.	.	.	.	.	.
n.v.t./altijd iemand in huis	.	.	9,2	7,9	8,7	9,2	9,0	9,9
geen maatregelen (incl. onbekend)	.	.	4,0	3,8	5,4	4,1	4,5	4,3
Maatregelen tegen fietsdiefstal**								
veiligheidsslot	82,2	82,2	83,9	84,6	85,3	86,3	85,1	86,3
postcode gegraveerd	35,8	34,3	32,6	31,5	31,0	29,3	26,1	24,8
fietsregistratiekaart	25,9	24,9	24,3	24,3	22,0	23,4	20,8	
diefstalpreventiechip	.	.	.	.	.	.	.	5,9
Maatregelen tegen diefstal van/uit auto***								
startonderbreker/alarminstallatie aanwezig	17,5	23,0	32,7	40,2	41,3	44,5	45,9	52,2
	(abs.)							
Aantal respondenten	3.586	4.554	4.421	4.338	4.138	4.178	4.317	9.989

* % personen bij wie thuis de betreffende maatregelen zijn genomen.

** In % van fietsbezitters.

*** In % van autogebruikers (in 1997 en 1998 alleen indien de autogebruiker zelf deze voorziening heeft aangebracht of laten brengen).

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie

Tabel 3.24 Preventiemaatregelen door burgers in verband met criminaliteit, volgens de PMB

	2001	2002	2003	2004	2005
	(%)				
Woningen					
met inbraakalarm	8,1	8,8	8,6	9,5	10,2
met extra hang- en sluitwerk	76,6	77,0	76,7	77,3	77,7
waarbij men wel eens licht laat branden bij afwezigheid	74,1	72,1	72,8	72,7	71,8
met extra buitenverlichting	70,1	70,1	69,9	70,7	72,2
	(schaalscore)				
Inbraakpreventie totaal	5,7	5,7	5,7	5,8	5,8
	(abs.)				
Aantal respondenten	88.608	25.000	90.589	49.037	52.560

Bron: Politiemonitor Bevolking

Tabel 3.25 Preventiemaatregelen door burgers in verband met criminaliteit, volgens de VMR

	2005	2006	2007	2008
	(% thuis aanwezig)			
Inbraakalarm	11,8	10,9	11,5	12,2
Extra hang- en sluitwerk	82,4	82,6	82,8	83,6
Extra buitenverlichting	78,9	77,7	80,1	80,8
Luiken voor ramen en deuren	14,9	15,1	15,7	16,6
Politiekeurmerk Veilig Wonen	14,6	15,3	16,0	16,4
	(schaalscore)			
Inbraakpreventie	4,1	4,0	4,1	4,2
	(% van fietsbezitters)			
Fiets verzekerd tegen fietsdiefstal	46,9	45,2	46,3	46,9
Fiets voorzien van diefstalpreventiechip	10,0	10,4	11,3	11,1
	(% van autogebruikers)			
Auto met alarminstallatie/startonderbreker	56,2	56,5	57,1	57,4
Auto met zelf aangebrachte alarminstallatie/startonderbreker	6,7	6,0	5,0	4,2
	(% van mobiele-telefoonbezitters)			
Mobiele telefoon met pincode	86,7	86,7	87,1	86,5
	(% van pc-bezitters)			
Pc met wachtwoord	62,4	63,1	65,4	66,8

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.26 Preventiemaatregelen door bedrijven in verband met criminaliteit

	2004	2005	2006	2007
	(% neemt preventieve maatregelen)			
Bouwnijverheid	66	65	64	64
Detailhandel	81	82	80	81
Horeca	77	77	77	76
Transport	73	72	71	71
Zakelijke dienstverlening	74	76	75	75
	(% houdt gegevens bij)			
Bouwnijverheid	16	18	18	18
Detailhandel	22	24	24	26
Horeca	18	20	20	22
Transport	26	27	26	28
Zakelijke dienstverlening	17	18	19	20
	(% wint advies in)			
Bouwnijverheid	12	13	11	12
Detailhandel	25	24	22	23
Horeca	21	20	19	18
Transport	19	18	17	18
Zakelijke dienstverlening	17	15	15	15
	(% neemt deel aan projecten)			
Bouwnijverheid	3	4	3	4
Detailhandel	6	6	6	6
Horeca	8	8	8	8
Transport	5	5	5	5
Zakelijke dienstverlening	4	4	4	4
	steekproefomvang (afgerond) (abs.)			
Bouwnijverheid	5.700	6.400	5.800	6.700
Detailhandel	8.800	9.000	11.800	10.700
Horeca	8.900	9.500	6.200	6.600
Transport	6.500	3.900	4.800	3.600
Zakelijke dienstverlening	7.800	9.300	9.000	10.100

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.27 Preventiemaatregelen door bedrijven in verband met criminaliteit, naar sector en type maatregel, MCB 2007

	Alarm luid	Alarm stil	Extra sloten	Extra zwaar hang- en sluitwerk	Hekwerken	Beveiligings-dienst/ portier	Extra verlichting	Camera's/ infrarood
	(% dat de betreffende maatregelen heeft genomen)							
Bouwnijverheid	39	26	33	19	23	10	12	9
Detailhandel	53	42	25	13	11	10	8	26
Horeca	52	39	27	13	6	11	8	25
Transport	46	34	22	11	23	15	11	20
Zakelijke dienstverlening	51	36	32	19	7	12	8	10

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.28 Beveiligings- en opsporingsbedrijven: kerngegevens

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(abs.)							
Totaal aantal bedrijven	730	780	920	1.040	1.160	1.250	1.380	.
	(%)							
Bedrijven naar aantal werkzame personen								
1	40,1	40,1	45,6	45,0	48,3	48,6	50,5	.
2	21,1	21,0	18,7	15,3	16,8	15,9	16,4	.
3 tot 5	12,9	12,7	11,0	12,0	11,2	11,2	11,6	.
5 tot 10	10,2	10,2	8,2	9,6	7,3	8,4	7,6	.
10 tot 20	7,5	5,7	6,0	6,7	6,5	7,2	6,5	.
20 tot 50	2,7	4,5	5,5	6,2	5,6	5,2	4,4	.
50 tot 100	2,7	3,2	2,2	2,4	2,2	1,6	1,1	.
100 en meer	2,7	2,5	2,7	2,9	2,2	2,0	1,8	.
	(x 1.000)							
Werkzame personen (fte) eind september	.	.	27,6	27,5	27,3	28,5	.	.
Totale netto-omzet (mln euro)	779	959	1.248	1.410	1.372	1.477	1.604	1.668

* Voorlopige cijfers.
Bron: CBS

Tabel 3.29 Bedrijfstak beveiliging en opsporing: activiteiten

	1997	1998	1999	2000	2001
Omzetverdeling	(%)				
Totaal beveiligingssectoren	100,0	100,0	100,0	100,0	91,2
beveiliging	88,0	86,4	89,1	89,8	82,8
recherche	1,1	1,4	0,8	1,3	0,9
alarmcentrale	6,6	6,8	5,2	5,0	4,4
overige activiteiten	4,2	5,5	4,9	3,9	3,1
Totaal beveiligingsactiviteit	88,0	86,4	89,1	89,8	82,8
persoonsbeveiliging	0,6	1,4	0,0	0,2	0,5
bedrijfsbeveiliging	74,6	73,0	77,0	73,4	66,1
ordediensten	0,8	0,7	1,0	3,0	2,9
brandwachtdiensten	0,9	0,5	0,8	0,6	0,6
sleutelbewaring	1,1	0,4	0,7	0,8	0,8
beveiliging parkeerplaatsen en -garages	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6
overige beveiligingsactiviteiten	9,3	9,8	8,8	11,2	11,3
Bedrijfsactiviteiten	(x 1.000)				
Totaal geconstateerde feiten	55,2	53,6	66,2	70,7	91,4
w.v.	(in % van geconstateerde feiten)				
inbraak	27,7	33,3	29,8	26,9	32,6
diefstal	20,1	30,2	23,0	21,3	29,6
brand	3,9	2,5	5,9	6,8	4,5
vernieling/baldadigheid	20,3	20,3	20,1	18,1	11,9
fraude/oplichting	0,9	0,9	0,9	0,7	0,5
bommelding	0,9	0,2	0,4	0,4	0,3
niet afgesloten objecten	21,8	12,1	19,4	25,3	20,0
overige feiten	4,3	0,6	0,6	0,5	0,7

Tabel 3.29 (vervolg)

	1997	1998	1999	2000	2001
	(x 1.000)				
Verrichte aanhoudingen	11,5	11,8	11,0	11,5	14,3
Feiten waarbij politie ingeschakeld	23,0	22,3	26,9	28,3	42,6
	(in % van geconstateerde feiten)				
	41,7	41,5	40,6	40,0	46,6
	(in % van feiten waarbij politie ingeschakeld)				
inbraak	33,4	31,2	26,9	34,6	20,5
diefstal	41,3	47,6	47,0	45,8	53,4
brand	4,3	3,6	3,8	3,4	3,7
vernieling/baldadigheid	14,6	15,2	14,1	14,6	10,9
fraude/oplichting	1,3	1,1	1,4	0,8	0,7
bommelding	0,4	0,4	0,1	0,2	0,2
niet afgesloten objecten	2,9	0,3	6,7	0,5	9,9
overige feiten	1,9	0,5	0,0	0,1	0,7
	(in % van verrichte aanhoudingen)				
Verrichte aanhoudingen	87,6	88,8	95,1	95,1	97,6
	(x 1.000)				
Alarmeringen	1978,0	2604,0	2064,2	2332,1	2222,5
w.o.	(%)				
nodeloze alarmeringen	71,1	88,5	88,2	83,2	85,8
	(in % van nodeloze alarmeringen)				
door menselijke fouten	64,9	98,2	76,1	76,2	73,1
door technische fouten	17,7	22,7	17,7	15,6	20,1
door andere fouten	17,5	42,9	35,7	46,3	42,6
	(x 1.000)				
Alarmopvolging	1159,2	1610,8	1449,4	1385,5	1407,1
	(in % van alarmopvolgingen)				
door eigen personeel	27,6	29,1	26,8	24,6	28,6
door sleuteladressen	62,0	59,7	65,3	66,9	62,2
door politie	10,1	11,0	7,8	8,2	9,0
door brandweer	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
	(x 1.000)				
Aantal abonnees	199,0	256,0	220,4	246,1	295,8

Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 4

Tabel 4.1 Geregistreerde criminaliteit

	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten					Bevolking 12-79 jaar
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	
	(abs.)					(%)		(abs.)
1980	705.700	210.100	209.900	190.300	19.700	90,7	9,4	11.326.285
1981	812.100	234.600	230.400	208.500	21.900	90,5	9,5	11.478.455
1982	922.900	247.900	247.500	223.600	23.900	90,3	9,7	11.613.823
1983	986.321	257.712	254.211	229.147	25.064	90,2	9,9	11.731.284
1984	1.083.420	272.488	269.764	241.030	28.734	89,3	10,6	11.837.667
1985	1.093.726	262.787	265.596	235.165	30.431	88,6	11,5	11.929.552
1986	1.097.071	261.106	259.084	230.916	28.168	89,1	10,9	12.011.831
1987	1.129.504	266.593	254.641	225.925	28.716	88,7	11,3	12.089.261
1988	1.146.161	266.113	253.925	224.771	29.154	88,5	11,5	12.165.935
1989	1.159.570	266.495	256.010	227.490	28.520	88,8	11,2	12.233.241
1990	1.150.186	255.585	249.047	220.051	28.996	88,4	11,6	12.292.573
1991	1.181.794	238.099	244.475	216.029	28.446	88,3	11,7	12.375.316
1992	1.268.513	242.471	248.757	219.139	29.618	88,1	11,9	12.459.709
1993	1.272.252	237.704	242.728	212.336	30.392	87,5	12,5	12.539.421
1994	1.313.577	236.322	242.749	212.796	29.953	87,7	12,4	12.612.470
1995	1.226.677	209.938	246.994	215.885	31.109	87,4	12,6	12.658.441
1996	1.186.512	204.727	253.006	221.468	31.538	87,5	12,5	12.703.079
1997	1.219.935	197.036	263.262	230.147	33.115	87,4	12,6	12.754.789
1998	1.234.900	210.366	276.119	244.116	32.003	88,4	11,6	12.822.472
1999	1.303.446	210.236	279.320	246.619	32.701	88,3	11,7	12.908.212
2000	1.328.909	206.771	282.215	249.547	32.668	88,4	11,6	12.990.872
2001	1.379.454	233.102	294.424	259.238	35.186	88,0	12,0	13.074.231
2002	1.401.871	255.983	319.310	279.658	39.652	87,6	12,4	13.161.482
2003	1.369.271	279.986	345.985	302.041	43.944	87,3	12,7	13.235.339
2004	1.319.482	288.796	360.853	314.762	46.091	87,2	12,8	13.290.748
2005	1.255.079	278.611	349.620	302.140	47.480	86,4	13,6	13.334.278
2006	1.218.447	278.566	358.349	307.636	50.713	85,8	14,2	13.367.236
2007	1.214.503	275.880	353.971	301.825	52.146	85,3	14,7	13.397.662

Bron: CBS

Tabel 4.2 Geregistreerde geweldsmisdrijven

	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
1980	26.500	17.400	19.900	18.900	1.000	95,0	5,0
1981	29.000	18.400	21.100	20.100	1.000	95,3	4,7
1982	31.600	19.500	22.200	21.100	1.100	95,0	5,0
1983	32.336	19.739	22.522	21.390	1.132	95,1	4,9
1984	34.940	21.253	23.831	22.632	1.199	95,0	5,0
1985	37.153	22.302	25.352	23.953	1.399	94,5	5,5
1986	39.789	23.860	26.499	25.072	1.427	94,7	5,3
1987	40.911	24.131	26.072	24.680	1.392	94,6	5,4
1988	45.250	26.061	27.426	25.869	1.557	94,5	5,8
1989	50.779	27.900	28.532	26.857	1.675	94,4	6,0
1990	49.587	27.203	28.880	27.004	1.876	93,4	6,6
1991	51.768	26.235	28.985	27.059	1.926	93,4	6,6
1992	58.482	28.401	32.274	30.076	2.198	93,2	6,8
1993	61.591	30.302	32.985	30.507	2.478	92,4	7,6
1994	67.077	29.842	34.823	32.152	2.671	92,5	7,8
1995	65.284	28.855	38.581	35.399	3.182	91,8	8,2
1996	67.479	29.963	40.933	37.413	3.520	91,4	8,6
1997	74.691	33.131	45.354	41.656	3.698	91,8	8,2
1998	76.787	35.189	46.620	42.965	3.655	92,2	7,8
1999	87.132	38.821	51.716	47.441	4.275	91,7	8,3
2000	91.738	39.554	53.899	49.528	4.371	91,9	8,1
2001	101.320	45.178	56.811	51.812	4.999	91,2	8,8
2002	104.336	50.016	61.481	55.786	5.695	90,7	9,3
2003	106.410	55.892	66.655	60.327	6.328	90,5	9,5
2004	109.887	62.587	75.255	67.584	7.671	89,8	10,2
2005	110.509	65.072	78.275	69.654	8.621	89,0	11,0
2006	109.154	65.231	80.529	71.158	9.371	88,4	11,6
2007	111.888	66.323	83.362	73.330	10.032	88,0	12,0

Bron: CBS

Tabel 4.3 Geregistreerde vermogensmisdrijven

	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
1980	500.900	96.800	87.600	73.300	14.300	83,7	16,3
1981	590.800	114.300	100.900	84.700	16.200	83,9	16,1
1982	684.100	124.100	113.300	95.700	17.700	84,5	15,6
1983	750.342	136.269	122.770	103.997	18.773	84,7	15,3
1984	832.893	149.397	135.192	113.339	21.853	83,8	16,2
1985	840.699	143.284	134.120	110.605	23.515	82,5	17,5
1986	840.661	143.040	128.606	107.179	21.427	83,4	16,6
1987	850.415	147.627	125.049	103.530	21.519	82,8	17,2
1988	856.660	145.187	122.892	101.222	21.670	82,3	17,7
1989	846.759	138.504	118.885	98.260	20.625	82,7	17,3
1990	840.448	137.194	121.203	97.889	21.314	80,8	17,6
1991	875.859	127.275	121.813	100.782	21.031	82,8	17,2
1992	950.120	130.040	128.124	106.458	21.666	83,1	16,9
1993	955.522	128.475	126.197	104.314	21.883	82,6	17,4
1994	978.299	128.925	126.649	105.452	21.197	83,3	16,7
1995	904.871	106.902	122.899	101.796	21.103	82,8	17,2
1996	834.381	96.218	119.164	99.123	20.041	83,2	16,8
1997	846.445	86.394	120.642	99.731	20.911	82,7	17,3
1998	843.772	86.249	120.721	100.910	19.811	83,6	16,4
1999	877.480	81.662	115.024	96.028	18.996	83,5	16,5
2000	895.510	75.187	111.652	93.186	18.466	83,5	16,5
2001	921.842	81.910	109.588	90.594	18.994	82,7	17,3
2002	927.632	86.676	116.386	95.690	20.696	82,2	17,8
2003	880.107	88.661	119.999	98.656	21.343	82,2	17,8
2004	815.460	85.546	116.783	96.037	20.746	82,2	17,8
2005	743.598	74.463	103.518	83.288	20.230	80,5	19,5
2006	703.280	71.271	102.364	80.645	21.719	78,8	21,2
2007	684.241	67.740	95.655	73.575	22.080	76,9	23,1

Bron: CBS

Tabel 4.4 Geregistreerde vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
1980	84.800	22.900	28.700	27.400	1.400	95,5	4,9
1981	91.900	23.300	29.400	28.000	1.400	95,2	4,8
1982	106.200	25.700	32.200	30.800	1.400	95,7	4,3
1983	102.341	23.972	29.560	28.157	1.403	95,3	4,7
1984	114.551	26.398	32.537	30.840	1.697	94,8	5,2
1985	117.532	26.605	32.571	30.864	1.707	94,8	5,2
1986	121.569	26.017	32.646	31.057	1.589	95,4	4,9
1987	129.560	27.869	33.216	31.465	1.751	94,9	5,4
1988	134.543	27.680	32.442	30.734	1.708	94,8	5,2
1989	144.115	29.424	32.649	31.009	1.640	95,1	4,9
1990	146.944	27.966	32.081	30.386	1.695	92,1	5,2
1991	151.038	25.973	31.113	29.412	1.701	94,5	5,5
1992	154.647	25.625	30.154	28.425	1.729	94,0	5,6
1993	150.587	25.561	28.866	26.988	1.878	93,4	6,6
1994	155.684	25.524	29.447	27.583	1.864	93,9	6,5
1995	152.793	21.967	30.878	28.665	2.213	92,8	7,2
1996	170.706	22.849	35.247	32.483	2.764	92,2	7,8
1997	180.350	22.436	32.563	30.090	2.473	92,4	7,6
1998	179.325	22.924	34.065	31.940	2.125	93,8	6,2
1999	189.010	22.465	35.200	32.745	2.455	93,0	7,0
2000	190.024	23.139	36.067	33.431	2.636	92,7	7,3
2001	193.129	26.114	37.867	34.826	3.041	92,0	8,0
2002	197.513	29.828	44.912	41.130	3.782	91,6	8,4
2003	192.514	32.091	49.115	44.365	4.750	90,3	9,7
2004	202.999	35.093	54.472	49.383	5.089	90,7	9,3
2005	211.414	33.665	53.227	47.815	5.412	89,8	10,2
2006	215.225	34.454	57.273	51.559	5.714	90,0	10,0
2007	223.430	33.923	57.315	51.350	5.965	89,6	10,4

Bron: CBS

Tabel 4.5 Geregistreerde verkeersmisdrijven

	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
1980	74.600	55.300	54.400	52.600	1.700	96,7	3,1
1981	78.400	57.700	56.900	54.900	2.000	96,5	3,5
1982	78.900	57.600	57.000	54.800	2.200	96,1	3,9
1983	81.408	58.835	58.072	55.792	2.280	96,0	4,0
1984	81.303	57.109	56.353	54.000	2.353	95,7	4,3
1985	80.813	54.436	53.751	51.545	2.206	95,7	4,1
1986	76.941	52.672	52.122	49.946	2.176	95,8	4,2
1987	74.458	48.147	47.251	45.018	2.233	95,1	4,7
1988	76.491	48.730	47.387	45.045	2.342	94,9	4,9
1989	81.700	52.407	51.010	48.423	2.587	94,9	5,1
1990	82.128	46.752	47.014	44.583	2.431	94,9	5,1
1991	82.337	43.983	42.557	40.194	2.363	94,4	5,6
1992	84.618	44.142	37.934	35.354	2.580	93,4	6,9
1993	85.365	39.571	33.762	31.280	2.482	92,6	7,4
1994	92.849	40.945	34.176	31.429	2.747	91,8	8,2
1995	89.433	41.601	36.390	33.497	2.893	92,1	7,9
1996	100.819	46.167	40.454	36.983	3.471	91,4	8,6
1997	99.799	41.228	42.063	38.310	3.753	91,1	8,9
1998	115.192	50.679	51.236	47.138	4.098	92,0	8,0
1999	128.734	51.544	53.406	48.817	4.589	91,4	8,6
2000	131.139	53.426	56.873	52.112	4.761	91,6	8,4
2001	138.254	59.110	63.287	57.997	5.290	91,6	8,4
2002	142.483	63.762	63.779	58.078	5.701	91,1	8,9
2003	153.614	71.270	69.941	63.131	6.810	90,3	9,7
2004	153.794	72.635	71.874	64.455	7.419	89,7	10,3
2005	153.230	73.557	72.864	65.073	7.791	89,3	10,7
2006	153.873	75.517	75.667	67.466	8.201	89,2	10,8
2007	157.791	76.431	76.409	67.847	8.562	88,8	11,2

Bron: CBS

Tabel 4.6 Geregistreerde misdrijven uit de Opiumwet en de Wet Wapens en munitie

	Opiumwet							Wet Wapens en munitie						
	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten					Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)		(abs.)					(%)	
1985	5.786	5.525	8.187	7.170	1.017	87,6	12,4	2.688	2.676	3.058	2.948	110	96,4	3,6
1986	5.396	5.450	7.876	6.944	932	88,2	11,8	2.441	2.530	2.832	2.734	98	96,5	3,5
1987	5.416	5.494	8.746	7.706	1.040	88,1	11,9	2.292	2.443	2.788	2.698	90	96,8	3,2
1988	4.822	5.042	8.952	7.806	1.146	87,2	12,8	2.268	2.383	2.748	2.622	126	95,4	4,6
1989	4.703	4.787	8.975	7.893	1.082	87,9	12,1	2.046	2.189	2.687	2.581	106	96,1	3,9
1990	5.903	4.430	7.932	7.026	906	88,6	11,4	2.219	2.047	2.289	2.207	82	96,4	3,6
1991	4.435	4.547	8.512	7.528	984	88,4	11,6	2.510	2.465	2.944	2.828	116	96,1	3,9
1992	3.380	3.335	4.877	4.309	568	88,4	11,6	2.710	2.416	3.118	2.955	163	94,8	5,2
1993	3.006	3.423	5.098	4.502	596	88,3	11,7	3.050	2.544	3.563	3.313	250	93,0	7,0
1994	4.452	3.200	4.353	3.874	479	89,0	11,0	3.139	2.402	2.890	2.721	169	94,2	5,8
1995	4.248	3.530	8.846	7.765	1.081	87,8	12,2	2.147	1.933	2.551	2.392	159	93,8	6,2
1996	4.626	3.680	7.533	6.679	854	88,7	11,3	2.477	1.741	3.262	2.920	342	89,5	10,5
1997	7.646	6.447	11.851	10.408	1.443	87,8	12,2	3.202	2.534	3.827	3.594	233	93,9	6,1
1998	7.690	6.671	11.858	10.436	1.422	88,0	12,0	3.372	2.921	3.759	3.543	216	94,3	5,7
1999	7.613	6.480	11.490	10.091	1.399	87,8	12,2	3.432	2.832	4.063	3.803	260	93,6	6,4
2000	7.474	6.448	11.643	10.230	1.413	87,9	12,1	2.966	2.472	3.693	3.411	282	92,4	7,6
2001	10.380	9.574	13.661	11.965	1.696	87,6	12,4	3.508	3.231	4.094	3.764	330	91,9	8,1
2002	12.752	12.278	17.037	14.752	2.285	86,6	13,4	3.941	3.770	4.830	4.454	376	92,2	7,8
2003	15.633	15.034	20.877	17.951	2.926	86,0	14,0	5.913	5.584	6.346	5.807	539	91,5	8,5
2004	15.662	14.994	22.034	18.905	3.129	85,8	14,2	6.124	5.731	6.455	5.866	589	90,9	9,1
2005	15.305	14.730	21.793	18.489	3.304	84,8	15,2	5.804	5.491	6.407	5.799	608	90,5	9,5
2006	16.361	15.548	23.088	19.659	3.429	85,1	14,9	5.476	5.198	6.116	5.573	543	91,1	8,9
2007	15.657	14.848	21.794	18.567	3.227	85,2	14,8	5.532	5.255	6.308	5.748	560	91,1	8,9

* Tot en met 1993 is door de korpsen opgave gedaan van het aantal in het verslagjaar opgehelderde misdrijven ongeacht het jaar waarin het misdrijf is geregistreerd. In de latere jaren is opgave gedaan van het aantal opgeheldere misdrijven dat in het verslagjaar tevens is geregistreerd. Hierdoor kan het aantal opgehelderde misdrijven tot en met 1993 groter zijn dan het aantal geregistreerde misdrijven.

Bron: CBS

Tabel 4.7 Geregistreerde criminaliteit naar delictgroep (absoluut)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Totaal	1.226.677	1.186.512	1.219.935	1.234.900	1.303.446	1.328.909	1.379.454	1.401.871	1.369.271	1.319.482	1.255.079	1.218.447	1.214.503
Wetboek van Strafrecht	1.126.659	1.076.074	1.104.760	1.104.343	1.159.539	1.183.623	1.223.521	1.238.590	1.189.602	1.139.473	1.076.475	1.039.192	1.031.967
Geweldsmisdrijven	65.284	67.479	74.691	76.787	87.132	91.738	101.320	104.336	106.410	109.887	110.509	109.154	111.888
verkrachting	1.470	1.494	1.543	1.642	1.805	1.672	1.719	1.600	1.477	1.578	1.540	1.434	1.267
feitelijke aanranding der eerbaarheid	2.485	2.284	2.564	2.485	2.977	2.918	2.847	2.584	2.724	2.513	2.560	2.432	2.192
overige seksuele misdrijven	1.276	1.264	2.705	2.570	2.534	2.545	2.483	2.116	2.134	2.087	2.084	2.137	1.971
misdrijven tegen het leven en persoon*	14.020	14.773	14.741	16.148	18.607	20.271	23.627	26.049	28.090	32.139	31.969	31.004	31.999
w.o.													
bedreiging	10.288	11.218	12.934	14.340	17.105	18.514	21.678	24.427	26.423	30.426	30.230	29.529	30.573
mishandeling	28.057	30.257	37.645	38.071	42.451	44.340	48.641	50.565	51.238	53.081	56.107	57.651	60.711
diefstal met geweld	15.747	15.156	14.186	14.498	17.685	19.004	21.174	20.647	20.018	17.683	15.463	13.716	13.082
afpersing	2.229	2.251	1.307	1.373	1.073	988	829	775	729	806	786	780	666
Vermogensmisdrijven	904.871	834.381	846.445	843.772	877.480	895.510	921.842	927.632	880.107	815.460	743.598	703.280	684.241
valsheidsmisdrijven	12.045	11.532	7.736	7.347	7.658	7.017	8.903	8.653	9.813	8.733	5.065	4.830	5.659
eenvoudige diefstal	346.044	325.439	332.226	328.993	366.103	364.876	368.698	370.054	367.012	333.963	315.633	293.930	302.621
gekwalificeerde diefstal	532.757	483.251	487.581	488.002	482.359	500.944	519.146	522.988	475.221	443.599	393.164	372.143	340.020
verduistering	5.853	5.806	6.970	6.928	7.802	7.850	8.564	8.607	9.143	8.714	7.953	7.750	8.101
bedrog	6.733	7.053	10.260	10.656	11.641	12.742	13.808	14.597	15.870	16.883	17.846	20.296	23.779
heling en schuldheling	1.439	1.300	1.672	1.846	1.917	2.081	2.723	2.733	3.048	3.568	3.937	4.331	4.061
Vernieling en openbare orde	152.793	170.706	180.350	179.325	189.010	190.024	193.129	197.513	192.514	202.999	211.414	215.225	223.430
tegen de openbare orde	11.034	13.018	6.315	3.791	4.525	4.813	5.907	10.462	12.539	13.451	12.256	12.494	12.986
discriminatie	355	376	506	369	429	386	575	473	396	507	535	525	520
gemeengevaarlijke misdrijven**	6.983	8.732	8.096	7.464	8.424	8.679	8.739	8.269	9.326	9.021	8.889	8.878	8.849
tegen het openbaar gezag	2.321	1.964	1.703	2.248	2.757	3.401	3.509	3.756	4.592	5.528	4.920	4.893	4.733
schennis der eerbaarheid	2.529	2.294	2.418	2.346	2.340	2.442	2.202	2.191	2.435	2.323	2.129	2.081	1.854
vernieling	129.571	144.322	161.312	163.107	170.535	170.303	172.197	172.362	163.226	172.169	182.685	186.354	194.488
w.o.													
vernieling van/aan auto	49.530	56.827	65.448	70.992	80.346	80.354	83.367	79.128	76.529	80.428	86.315	87.545	89.170
vernieling in/aan openbaar vervoer	4.435	2.194	1.828	1.911	2.421	3.165	3.204	3.162	2.462	3.029	4.080	4.144	4.242
vernieling in/aan openbaar gebouw	11.625	13.653	12.927	12.935	12.866	12.416	12.776	11.524	11.388	13.228	14.271	14.740	10.789

Tabel 4.7 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	3.711	3.508	3.274	4.459	5.917	6.351	7.230	9.109	10.571	11.127	10.954	11.533	12.408
Wegenverkeerswet	89.433	100.819	99.799	115.192	128.734	131.139	138.254	142.483	153.614	153.794	153.230	153.873	157.791
rijden onder invloed	27.727	32.815	30.864	38.859	41.151	43.370	47.665	52.445	57.863	58.732	59.067	61.355	61.622
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	55.725	61.023	64.627	71.643	83.789	84.267	86.824	87.241	91.170	90.500	89.522	87.863	90.325
overige misdrijven Wegenverkeerswet	5.981	6.981	4.308	4.690	3.794	3.502	3.765	2.797	4.581	4.562	4.641	4.655	5.844
Wet op de economische delicten	2.283	1.359	3.187	3.134	3.709	3.528	3.595	3.610	3.985	4.195	3.974	3.210	3.150
milieuhygiënische wetten	2.127	1.091	2.289	2.221	2.886	2.809	2.923	3.079	3.268	3.506	3.127	2.634	2.592
overige misdrijven WED	156	268	898	913	823	719	672	531	717	689	847	576	558
Opiumwet	4.248	4.626	7.646	7.690	7.613	7.474	10.380	12.752	15.633	15.662	15.305	16.361	15.657
harddrugs	3.169	3.040	5.689	6.226	6.450	3.819	5.571	8.093	9.238	8.468	7.823	8.592	8.435
softdrugs	1.079	1.586	1.957	1.464	1.163	3.655	4.809	4.542	6.313	7.132	7.424	7.613	7.057
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	117	82	62	58	156	165
Wet Wapens en munitie	2.147	2.477	3.202	3.372	3.432	2.966	3.508	3.941	5.913	6.124	5.804	5.476	5.532
Wetboek Militair Strafrecht	1.625	753	381	320	230	95	116	148	218	24	22	91	91
Overige wetten	282	404	960	849	189	84	80	347	306	210	269	244	315

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.8 Geregistreerde criminaliteit naar delictgroep (relatief)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)												
Totaal	96,9	93,4	95,6	96,3	101,0	102,3	105,5	106,5	103,5	99,3	94,1	91,2	90,7
Wetboek van Strafrecht	89,0	84,7	86,6	86,1	89,8	91,1	93,6	94,1	89,9	85,7	80,7	77,7	77,0
Geweldsmisdrijven	5,2	5,3	5,9	6,0	6,8	7,1	7,7	7,9	8,0	8,3	8,3	8,2	8,4
verkrachting	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
overige seksuele misdrijven	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
misdrijven tegen het leven en persoon*	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,6	1,8	2,0	2,1	2,4	2,4	2,3	2,4
w.o.													
bedreiging	0,8	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4	1,7	1,9	2,0	2,3	2,3	2,2	2,3
mishandeling	2,2	2,4	3,0	3,0	3,3	3,4	3,7	3,8	3,9	4,0	4,2	4,3	4,5
diefstal met geweld	1,2	1,2	1,1	1,1	1,4	1,5	1,6	1,6	1,5	1,3	1,2	1,0	1,0
afpersing	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Vermogensmisdrijven	71,5	65,7	66,4	65,8	68,0	68,9	70,5	70,5	66,5	61,4	55,8	52,6	51,1
valsheidsmisdrijven	1,0	0,9	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,4	0,4	0,4
eenvoudige diefstal	27,3	25,6	26,0	25,7	28,4	28,1	28,2	28,1	27,7	25,1	23,7	22,0	22,6
gekwalificeerde diefstal	42,1	38,0	38,2	38,1	37,4	38,6	39,7	39,7	35,9	33,4	29,5	27,8	25,4
verduistering	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6
bedrog	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,5	1,8
heling en schuldheling	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Vernieling en openbare orde	12,1	13,4	14,1	14,0	14,6	14,6	14,8	15,0	14,5	15,3	15,9	16,1	16,7
tegen de openbare orde	0,9	1,0	0,5	0,3	0,4	0,4	0,5	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	1,0
discriminatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
tegen het openbaar gezag	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
schennis der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
vernieling	10,2	11,4	12,6	12,7	13,2	13,1	13,2	13,1	12,3	13,0	13,7	13,9	14,5
w.o.													
vernieling van/aan auto	3,9	4,5	5,1	5,5	6,2	6,2	6,4	6,0	5,8	6,1	6,5	6,5	6,7
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,4	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,9	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	0,8

Tabel 4.8 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)												
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9
Wegenverkeerswet	7,1	7,9	7,8	9,0	10,0	10,1	10,6	10,8	11,6	11,6	11,5	11,5	11,8
rijden onder invloed	2,2	2,6	2,4	3,0	3,2	3,3	3,6	4,0	4,4	4,4	4,4	4,6	4,6
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	4,4	4,8	5,1	5,6	6,5	6,5	6,6	6,6	6,9	6,8	6,7	6,6	6,7
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,5	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Wet op de economische delicten	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
milieuhygiënische wetten	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
overige misdrijven WED	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Opiumwet	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	1,0	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2
harddrugs	0,3	0,2	0,4	0,5	0,5	0,3	0,4	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
softdrugs	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,4	0,3	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wet Wapens en munitie	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Wetboek Militair Strafrecht	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.9 Geregistreerde criminaliteit naar delictgroep (procentueel)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)												
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wetboek van Strafrecht	91,8	90,7	90,6	89,4	89,0	89,1	88,7	88,4	86,9	86,4	85,8	85,3	85,0
Geweldsmisdrijven	5,3	5,7	6,1	6,2	6,7	6,9	7,3	7,4	7,8	8,3	8,8	9,0	9,2
verkrachting	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
overige seksuele misdrijven	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
misdrijven tegen het leven en persoon*	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,7	1,9	2,1	2,4	2,5	2,5	2,6
w.o.													
bedreiging	0,8	0,9	1,1	1,2	1,3	1,4	1,6	1,7	1,9	2,3	2,4	2,4	2,5
mishandeling	2,3	2,6	3,1	3,1	3,3	3,3	3,5	3,6	3,7	4,0	4,5	4,7	5,0
diefstal met geweld	1,3	1,3	1,2	1,2	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,3	1,2	1,1	1,1
afpersing	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	73,8	70,3	69,4	68,3	67,3	67,4	66,8	66,2	64,3	61,8	59,2	57,7	56,3
valsheidsmisdrijven	1,0	1,0	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,4	0,4	0,5
eenvoudige diefstal	28,2	27,4	27,2	26,6	28,1	27,5	26,7	26,4	26,8	25,3	25,1	24,1	24,9
gekwalificeerde diefstal	43,4	40,7	40,0	39,5	37,0	37,7	37,6	37,3	34,7	33,6	31,3	30,5	28,0
verduistering	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7
bedrog	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,2	1,3	1,4	1,7	2,0
heling en schuldheling	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3
Vernieling en openbare orde	12,5	14,4	14,8	14,5	14,5	14,3	14,0	14,1	14,1	15,4	16,8	17,7	18,4
tegen de openbare orde	0,9	1,1	0,5	0,3	0,3	0,4	0,4	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
discriminatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
tegen het openbaar gezag	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
schennis der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
vernieling	10,6	12,2	13,2	13,2	13,1	12,8	12,5	12,3	11,9	13,0	14,6	15,3	16,0
w.o.													
vernieling van/aan auto	4,0	4,8	5,4	5,7	6,2	6,0	6,0	5,6	5,6	6,1	6,9	7,2	7,3
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,4	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,9	1,2	1,1	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	1,0	1,1	1,2	0,9

Tabel 4.9 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)												
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0
Wegenverkeerswet	7,3	8,5	8,2	9,3	9,9	9,9	10,0	10,2	11,2	11,7	12,2	12,6	13,0
rijden onder invloed	2,3	2,8	2,5	3,1	3,2	3,3	3,5	3,7	4,2	4,5	4,7	5,0	5,1
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	4,5	5,1	5,3	5,8	6,4	6,3	6,3	6,2	6,7	6,9	7,1	7,2	7,4
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,5	0,6	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5
Wet op de economische delicten	0,2	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
milieuhygiënische wetten	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
overige misdrijven WED	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Opiumwet	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,9	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3
harddrugs	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,3	0,4	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7
softdrugs	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wet Wapens en munitie	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5
Wetboek Militair Strafrecht	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.10 Geregistreerde criminaliteit, opgehelderde misdrijven en gehoorde verdachten naar delictgroep, 2007

	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
Totaal	1.214.503	275.880	353.971	301.825	52.146	85,3	14,7
Wetboek van Strafrecht	1.031.967	176.494	245.946	206.373	39.573	83,9	16,1
Geweldsmisdrijven	111.888	66323	83.362	73.330	10.032	88,0	12,0
verkrachting	1.267	759	904	887	17	98,1	1,9
feitelijke aanranding der eerbaarheid	2.192	1.045	1.214	1.195	19	98,4	1,6
overige seksuele misdrijven	1.971	1.020	1.101	1.058	43	96,1	3,9
misdrijven tegen het leven en persoon*	31.999	19.137	21.539	19.336	2.203	89,8	10,2
w.o.							
bedreiging	30.573	18.339	20.260	18.214	2.046	89,9	10,1
mishandeling	60.711	40.599	51.668	44.513	7.155	86,2	13,8
diefstal met geweld	13.082	3.460	6.462	5.908	554	91,4	8,6
afpersing	666	303	474	433	41	91,4	8,6
Vermogensmisdrijven	684.241	67.740	95.655	73.575	22.080	76,9	23,1
valsheidsmisdrijven	5.659	1.120	1.732	1.330	402	76,8	23,2
eenvoudige diefstal	302.621	34.446	46.268	30.524	15.744	66,0	34,0
gekwalificeerde diefstal	340.020	19.402	31.743	29.107	2.636	91,7	8,3
verduistering	8.101	3.676	4.013	2.897	1.116	72,2	27,8
bedrog	23.779	5.195	6.449	4.973	1.476	77,1	22,9
heling en schuldheling	4.61	3.901	5.450	4.744	706	87,0	13,0
Vernieling en openbare orde	223.430	33.923	57.315	51.350	5.965	89,6	10,4
tegen de openbare orde	12.986	7.603	18.512	15.978	2.534	86,3	13,7
discriminatie	520	214	257	220	37	85,6	14,4
gemeengevaarlijke misdrijven**	8.849	1.590	3.067	2.841	226	92,6	7,4
tegen het openbaar gezag	4.733	4.547	5.124	4.619	505	90,1	9,9
schennis der eerbaarheid	1.854	731	799	789	10	98,7	1,3
vernieling	194.488	19.238	29.556	26.903	2.653	91,0	9,0
w.o.							
vernieling van/aan auto	89.170	5.934	8.891	8.093	798	91,0	9,0
vernieling in/aan openbaar vervoer	4.242	373	722	678	44	93,9	6,1
vernieling in/aan openbaar gebouw	10.789	1.089	1.878	1.732	146	92,2	7,8

Tabel 4.10 (vervolg)

	Geregistreerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	12.408	8.508	9.614	8.118	1.496	84,4	15,6
Wegenverkeerswet	157.791	76.431	76.409	67.847	8.562	88,8	11,2
rijden onder invloed	61.622	61.216	61.790	55.615	6.175	90,0	10,0
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	90.325	10.511	10.584	8.432	2.152	79,7	20,3
overige misdrijven Wegenverkeerswet	5.844	4.704	4.035	3.800	235	94,2	5,8
Wet op de economische delicten	3.150	2.526	3.145	2.946	199	93,7	6,3
milieuhygiënische wetten	2.592	2.072	2.559	2.384	175	93,2	6,8
overige misdrijven WED	558	454	586	562	24	95,9	4,1
Opiumwet	15.657	14.848	21.794	18.567	3.227	85,2	14,8
harddrugs	8.435	8.076	11.527	10.054	1.473	87,2	12,8
softdrugs	7.057	6.703	10.169	8.426	1.743	82,9	17,1
overige drugsdelicten	165	69	98	87	11	88,8	11,2
Wet Wapens en munitie	5.532	5.255	6.308	5.748	560	91,1	8,9
Wetboek Militair Strafrecht	91	48	51	50	1	98,0	2,0
Overige wetten	315	278	318	294	24	92,5	7,5

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.11 Geregistreerde diefstallen naar type diefstal

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Diefstal van fiets	162.158	146.607	154.843	143.624	149.498	147.125	147.869	143.102	145.874	139.769	135.731	120.665	111.276
Diefstal van bromfiets	24.303	20.545	22.135	20.339	20.476	18.142	17.345	16.991	16.370	15.259	15.227	13.301	11.177
Diefstal van motor/scooter	2.808	2.738	2.990	2.670	2.799	2.893	2.838	3.022	3.166	2.700	2.736	1.917	2.031
Diefstal van personenauto	40.902	36.772	37.309	37.495	38.108	38.761	35.296	34.776	26.990	23.819	19.431	17.231	14.665
Diefstal van ander motorvoertuig	3.199	2.417	5.787	5.605	5.172	4.980	4.934	4.630	4.115	4.133	3.761	3.519	3.552
Diefstal uit/vanaf voertuig	179.130	166.588	168.541	190.870	200.814	226.566	245.729	251.668	221.806	207.804	179.601	169.436	159.327
Diefstal van vaartuig	1.341	1.120	2.658	1.027	1.116	1.204	1.202	1.353	1.488	1.540	1.357	1.108	1.093
Diefstal uit/vanaf vaartuig	2.500	2.406	869	2.023	2.001	2.351	2.504	2.792	2.896	2.752	2.615	2.328	2.157
Zakkenrollerij	30.743	28.809	32.812	40.324	49.509	46.054	49.003	50.539	46.387	34.536	30.547	26.140	31.094
Beroving op straat	8.274	7.639	9.050	12.563	14.487	15.754	16.971	15.976	15.701	13.663	11.809	10.502	9.695
Gewapende overval	1.064	2.581	3.039	1.955	2.182	2.321	2.350	2.442	2.384	2.349	2.104	1.791	2.109
Diefstal uit woonhuis	118.115	103.953	97.690	90.613	92.252	91.420	90.284	101.920	103.577	95.952	92.890	91.235	85.902
Diefstal uit school	10.065	9.174	8.752	7.769	8.106	8.039	10.319	11.278	11.329	11.027	10.811	10.020	8.633
Diefstal uit bedrijf	65.173	69.458	65.815	66.809	70.737	79.592	74.939	72.518	64.565	57.718	49.815	49.569	43.396
Diefstal uit sportcomplex	8.827	7.998	8.002	6.298	6.700	6.137	6.704	6.853	6.630	6.826	7.011	6.848	6.534
Winkeldiefstal	45.945	44.981	43.402	43.263	43.196	41.200	43.862	45.865	43.306	38.002	34.195	32.538	32.791
Diefstal van/uit automaat	1.372	1.257	1.111	784	873	793	673	875	1.190	1.458	845	738	635
Diefstal op kampeerterrein	2.985	2.533	2.640	2.509	2.587	2.252	2.212	2.138	2.084	1.797	1.456	1.259	1.076
Diefstal op/van(af) militair terrein	2.585	1.891	1.950	2.188	1.741	363	916	1.090	1.118	991	972	959	886

Bron: CBS

Tabel 4.12 Geregistreerde criminaliteit naar soort misdrijf en stedelijkheid

	Stedelijkheid				
	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)				
Totale geregistreerde criminaliteit					
1995	158,0	117,2	94,7	63,4	43,4
1996	142,3	114,3	94,9	63,6	43,7
1997	153,7	115,8	92,7	63,4	44,5
1998	154,9	117,8	94,1	61,6	45,0
1999	168,8	121,0	95,8	62,8	46,0
2000	171,0	121,2	97,4	65,0	46,6
2001	182,4	126,3	93,4	65,2	47,7
2002	177,1	126,4	94,3	64,3	49,4
2003	168,6	123,1	90,5	64,1	48,8
2004	153,6	116,6	89,7	65,2	50,2
2005	141,9	110,2	86,4	64,1	49,8
2006	138,5	105,1	83,3	62,8	47,6
2007	136,3	104,6	82,8	62,3	48,7
Geweldsmisdrijven					
1995	10,4	5,9	4,6	2,7	1,9
1996	10,0	6,3	4,9	3,0	2,0
1997	10,7	7,1	5,3	3,4	2,5
1998	11,2	6,9	5,5	3,5	2,7
1999	13,0	7,8	5,9	3,8	2,9
2000	13,6	8,2	6,2	4,0	2,9
2001	15,3	9,1	6,3	4,4	3,3
2002	14,7	9,4	6,4	4,5	3,4
2003	14,6	9,7	6,6	4,5	3,4
2004	14,5	9,8	6,9	4,9	3,8
2005	14,1	9,8	7,2	5,0	3,9
2006	13,8	9,4	7,2	4,9	4,0
2007	13,8	9,7	7,2	5,2	4,2
Vermogensmisdrijven					
1995	124,0	87,0	67,7	44,3	29,9
1996	106,9	81,4	64,4	41,9	28,7
1997	115,0	81,2	62,2	40,6	27,9
1998	114,7	83,0	61,5	38,0	27,0
1999	122,5	83,6	61,6	38,2	27,4
2000	124,4	83,2	62,5	39,4	27,7
2001	131,2	86,4	59,2	39,3	27,8
2002	126,7	85,5	59,0	38,2	28,6
2003	117,1	80,7	55,6	37,4	27,3
2004	101,9	73,3	53,4	37,2	27,5
2005	90,2	66,7	49,4	35,0	26,5
2006	86,1	62,1	46,2	33,3	24,1
2007	82,6	60,2	45,1	32,0	24,2

Tabel 4.12 (vervolg)

	Stedelijkheid				
	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)				
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag					
1995	13,1	15,3	13,9	10,2	6,8
1996	13,8	16,5	16,2	11,8	7,7
1997	14,7	16,9	16,6	12,3	8,4
1998	14,3	16,4	16,4	12,2	8,8
1999	16,3	17,0	17,0	12,1	8,8
2000	16,2	17,0	16,9	12,6	8,9
2001	17,2	17,2	16,2	12,3	9,1
2002	16,7	17,6	16,4	12,2	9,5
2003	15,8	17,6	15,2	11,9	9,4
2004	16,8	18,0	16,0	12,6	10,0
2005	17,4	18,5	16,6	13,3	10,6
2006	18,0	18,6	16,7	13,5	10,8
2007	18,7	19,3	17,1	14,0	11,3
Verkeersmisdrijven					
1995	8,6	8,1	7,6	5,6	4,5
1996	9,8	9,2	8,4	6,3	4,9
1997	10,8	9,1	7,6	6,1	4,8
1998	11,7	10,2	9,4	7,0	5,6
1999	13,8	11,0	10,1	7,8	6,2
2000	13,7	11,2	10,6	8,1	6,3
2001	15,0	11,9	10,3	8,2	6,5
2002	14,6	11,9	10,8	8,3	6,8
2003	15,7	12,7	11,3	9,0	7,4
2004	15,3	12,7	11,3	9,1	7,5
2005	15,3	12,5	11,1	9,3	7,3
2006	15,7	12,3	11,1	9,4	7,2
2007	16,3	12,6	11,2	9,4	7,5
Opiumwet					
1995	0,7	0,4	0,3	0,1	0,1
1996	0,7	0,4	0,4	0,2	0,1
1997	1,2	0,6	0,4	0,3	0,2
1998	1,3	0,5	0,6	0,3	0,2
1999	1,3	0,6	0,5	0,2	0,2
2000	1,1	0,7	0,4	0,2	0,2
2001	1,6	0,8	0,6	0,3	0,2
2002	1,9	0,8	0,7	0,3	0,2
2003	2,2	1,0	0,7	0,4	0,3
2004	2,3	1,1	0,8	0,5	0,4
2005	2,2	1,2	0,9	0,5	0,4
2006	2,4	1,1	0,9	0,6	0,4
2007	2,1	1,2	0,9	0,6	0,4

Tabel 4.12 (vervolg)

	Stedelijkheid				
	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)				
Wet Wapens en munitie					
1995	0,4	0,1	0,1	0,1	0,0
1996	0,5	0,1	0,1	0,1	0,0
1997	0,5	0,2	0,2	0,1	0,1
1998	0,5	0,2	0,2	0,1	0,1
1999	0,4	0,3	0,3	0,1	0,1
2000	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1
2001	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1
2002	0,6	0,3	0,2	0,1	0,1
2003	1,1	0,4	0,2	0,2	0,1
2004	1,0	0,5	0,2	0,2	0,1
2005	0,8	0,4	0,3	0,2	0,1
2006	0,8	0,4	0,3	0,2	0,1
2007	0,8	0,4	0,3	0,2	0,2

Bron: CBS

Tabel 4.13 Geregistreerde criminaliteit naar soort misdrijf en gemeentegrootte

	Gemeentegrootte							
	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)							
Totale geregistreerde criminaliteit								
1995	45,4	46,2	56,4	78,0	104,2	125,8	177,5	166,0
1996	46,3	47,1	55,7	78,0	103,0	124,7	152,1	146,8
1997	37,7	46,3	55,9	75,9	107,5	115,4	157,4	160,8
1998	46,3	47,1	54,6	73,2	107,4	111,5	172,0	160,9
1999	50,9	47,0	56,7	75,2	108,5	117,9	176,9	179,5
2000	56,0	50,9	59,2	77,5	110,2	119,5	170,5	182,4
2001	59,3	53,0	59,0	76,7	110,8	123,4	155,8	200,1
2002	56,1	53,9	59,9	75,5	110,3	129,1	146,1	198,2
2003	58,2	52,6	59,6	73,3	109,3	125,4	140,8	186,1
2004	64,7	56,2	60,8	73,0	104,0	117,0	132,4	169,4
2005	64,4	55,2	59,9	70,2	98,6	110,1	125,1	156,4
2006	62,7	53,9	58,5	67,2	95,5	105,2	121,2	152,0
2007	68,1	52,7	59,0	67,1	95,3	105,2	119,6	149,7
Geweldsmisdrijven								
1995	1,7	2,0	2,4	3,4	5,7	6,3	11,5	11,4
1996	2,1	2,2	2,6	3,7	6,0	7,0	8,8	11,4
1997	2,4	2,5	2,9	4,1	7,0	7,2	9,2	12,1
1998	2,2	2,6	3,0	4,1	6,8	6,8	10,2	12,5
1999	3,0	2,7	3,3	4,5	7,3	7,9	11,0	15,1
2000	3,1	3,1	3,6	4,7	7,5	8,4	11,5	15,9
2001	3,9	3,4	3,7	5,2	8,0	8,9	11,7	17,3
2002	3,8	3,5	3,9	5,2	8,0	9,4	11,7	16,9
2003	3,9	3,5	4,0	5,3	8,3	9,7	11,8	16,5
2004	3,8	3,9	4,4	5,5	8,7	10,0	11,4	16,3
2005	4,2	3,9	4,5	5,6	9,0	9,8	11,5	15,8
2006	4,3	3,7	4,6	5,5	8,9	9,8	11,2	15,1
2007	3,7	3,9	4,8	5,7	9,0	10,0	11,6	15,2
Vermogensmisdrijven								
1995	32,8	32,2	39,2	55,4	75,5	93,0	139,7	132,1
1996	31,8	31,3	36,6	52,4	70,3	89,9	118,2	109,9
1997	23,7	29,6	35,7	49,7	72,3	81,4	122,1	119,8
1998	30,5	28,9	33,5	46,6	71,4	77,6	131,9	118,8
1999	32,5	28,3	34,4	47,1	71,2	80,3	135,0	129,0
2000	36,0	31,0	35,7	48,8	72,4	81,5	128,0	131,5
2001	36,7	31,2	35,6	47,5	72,2	84,6	113,6	144,5
2002	32,8	31,6	35,6	46,2	71,2	88,4	103,2	142,8
2003	33,9	30,1	34,7	43,8	69,2	83,5	95,9	129,9
2004	41,7	32,3	34,5	42,3	62,8	74,7	87,2	112,8
2005	36,8	30,5	32,6	38,9	57,3	67,7	79,0	100,4
2006	36,7	28,7	30,6	36,1	54,0	62,4	75,5	95,7
2007	40,5	26,9	30,3	35,0	52,6	61,7	72,8	91,6

Tabel 4.13 (vervolg)

	Gemeentegrootte							
	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)							
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag								
1995	6,4	6,9	8,9	11,8	14,4	16,6	15,7	12,2
1996	7,4	8,0	10,1	13,6	16,7	17,6	15,3	13,0
1997	7,8	8,3	10,5	14,2	17,9	17,2	15,7	14,0
1998	8,3	8,6	10,5	13,6	17,5	16,0	17,3	13,7
1999	8,4	8,7	10,7	14,0	17,7	17,0	17,4	16,4
2000	8,8	9,0	11,1	14,2	17,6	17,1	17,0	16,5
2001	9,8	9,7	10,7	13,9	17,4	16,8	16,2	17,9
2002	10,7	10,3	11,2	13,7	17,7	17,1	16,8	17,4
2003	10,7	9,7	10,9	13,0	17,3	16,7	17,6	16,1
2004	9,1	10,2	11,6	13,8	17,7	17,0	18,0	17,4
2005	12,8	10,9	12,6	14,3	17,8	17,3	19,1	17,9
2006	11,7	11,1	13,1	14,3	18,2	18,0	18,8	18,2
2007	12,8	11,5	13,4	14,8	19,0	18,5	19,2	19,1
Verkeersmisdrijven								
1995	4,0	4,7	5,5	6,8	7,8	8,4	8,4	8,3
1996	4,4	5,2	5,9	7,6	9,0	9,2	9,1	9,9
1997	3,2	5,1	5,9	7,0	8,8	8,4	9,1	11,6
1998	4,6	6,2	6,8	8,1	10,1	9,8	11,0	11,9
1999	5,9	6,5	7,5	8,8	10,7	10,9	12,0	14,7
2000	6,0	7,0	8,0	9,0	10,9	11,0	12,4	14,5
2001	6,3	7,8	8,0	9,1	11,1	11,6	12,4	15,9
2002	7,3	7,4	8,1	9,2	11,0	12,4	12,5	15,6
2003	8,2	8,1	8,7	9,8	11,9	13,2	13,0	17,0
2004	8,5	8,7	8,9	9,8	11,8	12,7	13,0	16,6
2005	8,6	8,8	8,7	9,7	11,9	12,6	12,5	16,5
2006	8,5	9,4	8,7	9,7	11,8	12,2	12,6	17,0
2007	7,5	9,5	9,0	9,8	12,1	12,3	13,0	18,0

Tabel 4.13 (vervolg)

	Gemeentegrootte							
	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)							
Opiumwet								
1995	0,1	0,0	0,1	0,1	0,4	0,6	0,3	1,0
1996	0,1	0,1	0,1	0,2	0,5	0,5	0,2	1,1
1997	0,1	0,2	0,2	0,4	0,6	0,6	0,8	1,6
1998	0,1	0,2	0,2	0,3	0,6	0,7	0,6	1,7
1999	0,3	0,2	0,2	0,3	0,6	0,9	0,6	1,8
2000	0,3	0,1	0,2	0,3	0,7	0,7	0,7	1,5
2001	0,2	0,2	0,3	0,3	1,0	0,7	0,8	2,1
2002	0,4	0,2	0,3	0,4	1,1	0,7	0,8	2,5
2003	0,1	0,2	0,3	0,4	1,2	0,9	1,1	2,9
2004	0,3	0,3	0,4	0,5	1,4	1,1	1,1	2,9
2005	0,6	0,4	0,5	0,6	1,1	1,2	1,3	2,7
2006	0,3	0,3	0,5	0,6	1,1	1,2	1,4	3,0
2007	0,1	0,5	0,4	0,6	1,1	1,2	1,4	2,6
Wet Wapens en munitie								
1995	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5
1996	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,8
1997	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,7
1998	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,6
1999	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,6
2000	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,5
2001	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,5
2002	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2	0,3	0,8
2003	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,3	1,4
2004	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,5	0,4	1,2
2005	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4	1,0
2006	0,3	0,1	0,2	0,2	0,4	0,5	0,4	0,9
2007	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4	1,0

Bron: CBS

Tabel 4.14 Geregistreerde criminaliteit naar soort misdrijf en grote gemeente*, 2007

	Inwoners 12-79 jaar	Totale geregistreerde criminaliteit	Gewelds-misdrijven	Vermogens-midrijven	Vernieling en openbare orde	Verkeers-misdrijven
	(abs.)	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)				
Almere	144.991	101,8	10,2	53,0	24,2	11,2
Amersfoort	110.580	116,0	9,3	73,3	19,1	12,3
Amsterdam	621.420	169,5	17,2	108,0	18,6	16,3
Apeldoorn	126.996	101,2	8,2	61,6	18,1	10,9
Arnhem	118.565	135,0	13,2	84,4	19,3	11,9
Breda	139.793	125,2	11,4	73,7	20,7	15,7
Dordrecht	96.658	96,0	10,7	47,1	19,2	16,0
Ede	86.312	85,8	7,9	52,4	14,8	9,4
Eindhoven	175.012	150,1	15,2	97,3	18,3	15,7
Emmen	89.236	73,1	8,2	37,8	18,1	7,1
Enschede	128.289	96,5	9,2	56,5	17,8	11,0
Groningen	156.007	119,2	12,3	76,9	17,4	9,5
Haarlem	120.637	100,1	9,8	54,6	20,0	14,5
Haarlemmermeer	111.732	83,6	6,5	48,3	15,3	12,0
Leiden	99.001	108,4	11,4	60,0	19,5	15,3
Maastricht	101.342	148,5	11,0	96,0	19,8	14,6
Nijmegen	136.185	125,6	10,6	81,4	17,4	14,0
Rotterdam	479.652	140,4	16,0	76,6	19,7	23,2
's-Gravenhage	385.349	121,8	13,1	71,5	17,3	16,3
's-Hertogenbosch	112.699	138,9	12,0	88,3	20,2	15,5
Tilburg	167.580	125,5	14,0	74,0	19,7	14,7
Utrecht	240.663	161,7	11,6	111,5	21,9	14,4
Zaanstad	115.311	75,1	8,0	39,0	15,9	11,2
Zoetermeer	98.134	93,4	10,8	55,6	19,0	5,4
Zwolle	93.337	103,3	11,0	57,0	20,4	12,6
Overige gemeenten	9.142.181	73,6	6,4	39,1	15,6	10,4
Totaal Nederland	13.397.662	90,7	8,4	51,1	16,7	11,8

* Opgenomen zijn de 25 grootste gemeenten qua inwonertal op 1-1-2007.

Bron: CBS

Tabel 4.15 Gehoorde verdachten naar delictgroep (absoluut)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Totaal	246.994	253.006	263.262	276.119	279.320	282.215	294.424	319.310	345.985	360.853	349.620	358.349	353.971
Wetboek van Strafrecht	195.294	198.585	201.125	205.058	206.437	207.035	210.232	229.872	244.494	255.967	244.177	249.697	245.946
Geweldsmisdrijven	38.581	40.933	45.354	46.620	51.716	53.899	56.811	61.481	66.655	75.255	78.275	80.529	83.362
verkrachting	1.066	1.040	1.049	1.083	1.175	1.035	1.054	1.041	1.054	1.184	1.165	976	904
feitelijke aanranding der eerbaarheid	1.034	1.004	1.176	1.203	1.441	1.431	1.307	1.329	1.478	1.418	1.411	1.364	1.214
overige seksuele misdrijven	804	881	1.865	1.661	1.540	1.594	1.444	1.259	1.308	1.377	1.326	1.348	1.101
misdrijven tegen het leven en persoon*	9.680	10.020	9.389	10.119	11.548	12.261	13.524	15.566	17.400	21.418	21.154	20.908	21.539
w.o.													
bedreiging	5.926	6.379	7.443	8.194	9.585	10.238	11.587	13.756	15.946	19.491	19.547	19.669	20.260
mishandeling	18.118	20.180	25.809	26.238	28.577	29.883	32.522	34.051	36.959	41.260	45.510	48.748	51.668
diefstal met geweld	6.797	6.750	5.525	5.635	6.798	7.187	6.491	7.794	7.952	7.982	7.107	6.640	6.462
afpersing	1.082	1.058	541	681	637	508	469	441	504	616	602	545	474
Vermogensmisdrijven	122.899	119.164	120.642	120.721	115.024	111.652	109.588	116.386	119.999	116.783	103.518	102.364	95.655
valsheidsmisdrijven	5.870	5.603	3.870	3.401	3.614	3.417	4.763	5.176	5.083	4.625	1.883	1.968	1.732
eenvoudige diefstal	56.822	56.255	55.760	53.220	53.105	50.537	49.425	51.790	53.941	51.969	47.344	47.424	46.268
gekwalificeerde diefstal	52.661	50.117	50.890	53.811	47.524	46.739	43.503	47.488	45.724	45.855	39.729	37.196	31.743
verduistering	2.554	2.506	2.959	2.983	3.349	3.248	3.317	3.711	4.027	3.831	3.830	3.854	4.013
bedrog	2.823	2.750	4.785	4.854	4.821	4.875	5.098	4.709	7.102	5.860	5.674	6.187	6.449
heling en schuldheling	2.169	1.933	2.378	2.452	2.611	2.836	3.482	3.512	4.122	4.643	5.058	5.735	5.450
Vernieling en openbare orde	30.878	35.247	32.563	34.065	35.200	36.067	37.867	44.912	49.115	54.472	53.227	57.273	57.315
tegen de openbare orde	8.928	10.785	4.877	4.046	5.161	5.951	7.434	12.972	16.158	18.766	16.754	18.473	18.512
discriminatie	182	236	208	159	194	177	248	269	227	320	313	254	257
gemeengevaarlijke misdrijven**	2.095	2.683	2.325	2.328	2.652	2.389	2.554	2.583	2.986	2.979	3.097	3.191	3.067
tegen het openbaar gezag	2.142	1.862	2.140	2.640	3.139	3.637	3.626	3.979	4.890	5.833	5.327	5.258	5.124
schennis der eerbaarheid	717	742	860	898	906	997	918	953	1.000	1.058	911	967	799
vernieling	16.814	18.939	22.153	23.994	23.148	22.916	23.087	24.156	23.854	25.516	26.825	29.130	29.556

Tabel 4.15 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
w.o.													
vernieling van/aan auto	3.947	4.295	5.902	7.396	7.431	7.108	7.572	7.437	7.473	8.812	8.303	9.466	8.891
vernieling in/aan openbaar vervoer	821	571	326	317	372	333	418	452	430	496	570	731	722
vernieling in/aan openbaar gebouw	1.543	1.644	1.628	1.844	1.862	1.782	1.751	1.630	1.703	1.710	1.802	1.945	1.878
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.936	3.241	2.566	3.652	4.497	5.417	5.966	7.093	8.725	9.457	9.157	9.531	9.614
Wegenverkeerswet	36.390	40.454	42.063	51.236	53.406	56.873	63.287	63.779	69.941	71.874	72.864	75.667	76.409
rijden onder invloed	24.960	28.271	30.424	39.555	41.146	44.432	50.755	52.544	57.897	58.682	59.260	61.546	61.790
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	7.869	8.434	8.747	8.539	9.210	8.942	8.777	8.470	8.877	9.857	9.956	10.344	10.584
overige misdrijven Wegenverkeerswet	3.561	3.749	2.892	3.142	3.050	3.499	3.755	2.765	3.167	3.335	3.648	3.777	4.035
Wet op de economische delicten	1.371	1.334	3.072	3.145	2.907	2.780	2.963	3.289	3.830	4.282	4.066	3.441	3.145
milieuhygiënische wetten	1.182	1.065	2.098	2.095	1.918	1.916	2.118	2.685	2.990	3.411	3.104	2.781	2.559
overige misdrijven WED	189	269	974	1.050	989	864	845	604	840	871	962	660	586
Opiumwet	8.846	7.533	11.851	11.858	11.490	11.643	13.661	17.037	20.877	22.034	21.793	23.088	21.794
harddrugs	7.079	5.623	9.950	10.388	10.063	6.836	7.852	10.946	12.571	12.059	11.273	12.326	11.527
softdrugs	1.767	1.910	1.901	1.470	1.427	4.807	5.809	5.913	8.174	9.890	10.429	10.676	10.169
overige drugsdelicten								178	132	85	91	86	98
Wet Wapens en munitie	2.551	3.262	3.827	3.759	4.063	3.693	4.094	4.830	6.346	6.455	6.407	6.116	6.308
Wetboek Militair Strafrecht	1.420	708	351	298	220	73	93	115	166	16	19	71	51
Overige wetten	1.122	1.130	973	765	797	118	94	388	331	225	294	269	318

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.16 Gehoorde verdachten naar delictgroep (relatief)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)												
Totaal	19,5	19,9	20,6	21,5	21,6	21,7	22,5	24,3	26,1	27,2	26,2	26,8	26,4
Wetboek van Strafrecht	15,4	15,6	15,8	16,0	16,0	15,9	16,1	17,5	18,5	19,3	18,3	18,7	18,4
Geweldsmisdrijven	3,0	3,2	3,6	3,6	4,0	4,1	4,3	4,7	5,0	5,7	5,9	6,0	6,2
verkrachting	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
overige seksuele misdrijven	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
misdrijven tegen het leven en persoon*	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,2	1,3	1,6	1,6	1,6	1,6
w.o.													
bedreiging	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,2	1,5	1,5	1,5	1,5
mishandeling	1,4	1,6	2,0	2,0	2,2	2,3	2,5	2,6	2,8	3,1	3,4	3,6	3,9
diefstal met geweld	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
afpersing	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vermogensmisdrijven	9,7	9,4	9,5	9,4	8,9	8,6	8,4	8,8	9,1	8,8	7,8	7,7	7,1
valsheidsmisdrijven	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1
eenvoudige diefstal	4,5	4,4	4,4	4,2	4,1	3,9	3,8	3,9	4,1	3,9	3,6	3,5	3,5
gekwalificeerde diefstal	4,2	3,9	4,0	4,2	3,7	3,6	3,3	3,6	3,5	3,5	3,0	2,8	2,4
verduistering	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
bedrog	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
heling en schuldheling	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Vernieling en openbare orde	2,4	2,8	2,6	2,7	2,7	2,8	2,9	3,4	3,7	4,1	4,0	4,3	4,3
tegen de openbare orde	0,7	0,8	0,4	0,3	0,4	0,5	0,6	1,0	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4
discriminatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
tegen het openbaar gezag	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
schennis der eerbaarheid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
vernieling	1,3	1,5	1,7	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2

Tabel 4.16 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)												
w.o.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
vernieling van/aan auto	0,3	0,3	0,5	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,7
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Wegenverkeerswet	2,9	3,2	3,3	4,0	4,1	4,4	4,8	4,8	5,3	5,4	5,5	5,7	5,7
rijden onder invloed	2,0	2,2	2,4	3,1	3,2	3,4	3,9	4,0	4,4	4,4	4,4	4,6	4,6
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Wet op de economische delicten	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
milieuhygiënische wetten	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
overige misdrijven WED	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Opiumwet	0,7	0,6	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,3	1,6	1,7	1,6	1,7	1,6
harddrugs	0,6	0,4	0,8	0,8	0,8	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9
softdrugs	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wet Wapens en munitie	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Wetboek Militair Strafrecht	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.17 Gehoorde verdachten naar delictgroep (procentueel)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)												
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wetboek van Strafrecht	79,1	78,5	76,4	74,3	73,9	73,4	71,4	72,0	70,7	70,9	69,8	69,7	69,5
Geweldsmisdrijven	15,6	16,2	17,2	16,9	18,5	19,1	19,3	19,3	19,3	20,9	22,4	22,5	23,6
verkrachting	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
overige seksuele misdrijven	0,3	0,3	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
misdrijven tegen het leven en persoon*	3,9	4,0	3,6	3,7	4,1	4,3	4,6	4,9	5,0	5,9	6,1	5,8	6,1
w.o.													
bedreiging	2,4	2,5	2,8	3,0	3,4	3,6	3,9	4,3	4,6	5,4	5,6	5,5	5,7
mishandeling	7,3	8,0	9,8	9,5	10,2	10,6	11,0	10,7	10,7	11,4	13,0	13,6	14,6
diefstal met geweld	2,8	2,7	2,1	2,0	2,4	2,5	2,2	2,4	2,3	2,2	2,0	1,9	1,8
afpersing	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
Vermogensmisdrijven	49,8	47,1	45,8	43,7	41,2	39,6	37,2	36,4	34,7	32,4	29,6	28,6	27,0
valsheidsmisdrijven	2,4	2,2	1,5	1,2	1,3	1,2	1,6	1,6	1,5	1,3	0,5	0,5	0,5
eenvoudige diefstal	23,0	22,2	21,2	19,3	19,0	17,9	16,8	16,2	15,6	14,4	13,5	13,2	13,1
gekwalificeerde diefstal	21,3	19,8	19,3	19,5	17,0	16,6	14,8	14,9	13,2	12,7	11,4	10,4	9,0
verduistering	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
bedrog	1,1	1,1	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,5	2,1	1,6	1,6	1,7	1,8
heling en schuldheling	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,2	1,1	1,2	1,3	1,4	1,6	1,5
Vernieling en openbare orde	12,5	13,9	12,4	12,3	12,6	12,8	12,9	14,1	14,2	15,1	15,2	16,0	16,2
tegen de openbare orde	3,6	4,3	1,9	1,5	1,8	2,1	2,5	4,1	4,7	5,2	4,8	5,2	5,2
discriminatie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	0,8	1,1	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9
tegen het openbaar gezag	0,9	0,7	0,8	1,0	1,1	1,3	1,2	1,2	1,4	1,6	1,5	1,5	1,4
schennis der eerbaarheid	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
vernieling	6,8	7,5	8,4	8,7	8,3	8,1	7,8	7,6	6,9	7,1	7,7	8,1	8,3
w.o.													
vernieling van/aan auto	1,6	1,7	2,2	2,7	2,7	2,5	2,6	2,3	2,2	2,4	2,4	2,6	2,5
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

Tabel 4.17 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)												
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1,2	1,3	1,0	1,3	1,6	1,9	2,0	2,2	2,5	2,6	2,6	2,7	2,7
Wegenverkeerswet	14,7	16,0	16,0	18,6	19,1	20,2	21,5	20,0	20,2	19,9	20,8	21,1	21,6
rijden onder invloed	10,1	11,2	11,6	14,3	14,7	15,7	17,2	16,5	16,7	16,3	16,9	17,2	17,5
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	3,2	3,3	3,3	3,1	3,3	3,2	3,0	2,7	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0
overige misdrijven Wegenverkeerswet	1,4	1,5	1,1	1,1	1,1	1,2	1,3	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1
Wet op de economische delicten	0,6	0,5	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	1,0	0,9
milieuhygiënische wetten	0,5	0,4	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7
overige misdrijven WED	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Opiumwet	3,6	3,0	4,5	4,3	4,1	4,1	4,6	5,3	6,0	6,1	6,2	6,4	6,2
harddrugs	2,9	2,2	3,8	3,8	3,6	2,4	2,7	3,4	3,6	3,3	3,2	3,4	3,3
softdrugs	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	1,7	2,0	1,9	2,4	2,7	3,0	3,0	2,9
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wet Wapens en munitie	1,0	1,3	1,5	1,4	1,5	1,3	1,4	1,5	1,8	1,8	1,8	1,7	1,8
Wetboek Militair Strafrecht	0,6	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.18 Aangehouden verdachten naar leeftijd en geslacht*

Leeftijd	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	Totaal						Man						Vrouw					
12 jaar	2	3	3	3	3	4	4	4	4	5	6	7	1	1	1	1	1	1
13 jaar	7	7	8	9	10	11	10	11	11	13	16	18	2	3	3	4	4	5
14 jaar	13	14	15	17	19	22	21	22	24	25	30	33	5	7	7	7	8	11
15 jaar	18	21	22	24	28	30	30	33	35	38	45	47	6	9	9	10	11	13
16 jaar	24	26	28	31	34	38	40	43	46	50	56	61	7	9	9	10	12	14
17 jaar	28	29	32	35	38	40	47	48	53	59	63	67	7	8	9	10	11	13
18 jaar	28	30	34	37	40	42	48	51	57	63	67	71	7	8	9	11	11	12
19 jaar	28	31	34	38	41	43	49	53	58	65	69	73	6	7	9	10	11	12
20 jaar	27	29	32	36	39	41	47	50	55	61	66	69	6	7	8	10	11	12
21 jaar	25	26	29	32	36	37	44	46	50	55	62	63	6	6	7	8	10	10
22 jaar	22	24	27	29	33	34	40	42	47	50	57	58	4	6	6	8	8	10
23 jaar	21	21	24	27	30	31	36	37	43	47	52	52	5	5	6	7	8	9
24 jaar	19	21	23	25	28	29	33	36	40	43	47	50	4	5	6	7	7	7
25 jaar	18	19	22	23	26	27	32	32	37	40	43	45	5	5	6	6	7	8
26 jaar	17	19	20	23	24	25	30	32	34	38	41	42	4	5	5	6	7	8
27 jaar	17	18	19	20	22	23	29	31	32	35	38	40	4	5	5	6	6	7
28 jaar	16	17	18	20	21	22	28	29	31	33	36	36	5	5	5	6	6	7
29 jaar	16	16	18	20	20	21	28	28	30	33	34	35	4	4	5	6	6	6
30 jaar	15	16	17	18	20	20	26	27	29	31	34	34	4	5	5	5	6	6
31 jaar	14	15	17	18	19	20	24	25	29	30	33	32	4	4	5	5	6	7
32 jaar	14	15	16	18	19	19	23	25	26	30	31	33	4	4	5	5	6	6
33 jaar	14	14	16	18	19	19	22	24	26	29	32	31	4	4	5	6	6	6
34 jaar	13	14	15	17	18	19	22	23	25	28	29	31	4	5	5	5	6	6
35 jaar	13	14	14	16	17	18	21	23	24	26	28	30	4	4	5	5	6	6
36 jaar	12	13	14	16	17	18	20	22	23	26	28	29	4	5	5	5	6	6
37 jaar	12	13	14	15	17	17	19	21	23	25	27	27	4	5	5	5	6	6
38 jaar	11	13	14	15	17	17	19	21	22	25	27	27	4	4	5	5	6	6
39 jaar	11	12	13	15	16	17	18	20	21	24	26	27	4	4	4	5	6	6
40 jaar	11	11	13	14	16	16	18	19	21	23	25	26	4	4	4	5	6	6
41 jaar	10	11	13	14	15	16	17	18	21	23	24	26	4	4	4	5	5	6
42 jaar	10	11	12	13	15	15	16	17	19	22	24	24	4	3	4	5	5	5
43 jaar	9	10	11	13	15	15	15	16	18	21	23	24	3	4	4	5	5	6
44 jaar	9	10	11	12	13	14	14	15	17	20	22	22	3	4	4	5	5	5
45 jaar	9	9	10	12	13	14	14	15	16	20	21	23	3	3	4	4	5	5
46 jaar	8	8	10	11	12	13	13	14	16	18	20	21	3	3	4	4	4	4
47 jaar	8	8	9	10	11	12	12	14	15	17	19	20	3	3	3	4	4	4
48 jaar	7	8	9	10	11	11	12	13	15	16	17	18	3	3	3	4	4	4
49 jaar	7	7	8	10	10	11	11	12	13	16	16	18	3	2	3	3	4	4
50 jaar	7	7	8	9	9	10	11	11	12	15	16	16	2	2	3	3	3	4
51 jaar	6	6	7	8	9	10	9	10	12	14	15	16	2	2	3	3	3	3
52 jaar	6	6	7	8	9	9	9	10	11	13	15	15	2	2	3	3	3	3
53 jaar	5	6	6	8	8	9	9	10	10	12	13	14	2	2	2	3	3	3
54 jaar	5	6	6	7	7	8	9	9	10	11	12	14	2	2	2	3	2	3
55 jaar	5	5	6	7	7	8	8	9	10	11	11	12	2	2	2	2	2	3
56 jaar	5	5	6	6	7	7	8	8	9	10	11	12	2	2	2	2	2	3

Tabel 4.18 (vervolg)

Leeftijd	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	Totaal						Man						Vrouw					
57 jaar	5	5	6	6	6	7	8	8	9	10	10	11	1	2	2	2	2	2
58 jaar	4	5	5	6	6	6	7	8	8	10	10	10	2	2	2	2	2	2
59 jaar	4	4	5	6	6	6	7	7	8	9	10	10	2	2	2	2	2	2
60 jaar	4	4	5	5	6	6	6	7	8	9	9	10	1	1	2	2	2	2
61 jaar	3	4	4	5	5	5	6	6	6	8	9	9	1	1	2	2	2	2
62 jaar	3	3	4	4	5	5	5	6	6	7	8	8	1	1	1	2	2	2
63 jaar	3	3	3	4	4	5	5	5	6	7	7	7	1	1	1	1	2	2
64 jaar	2	3	3	4	4	5	4	4	5	6	7	7	1	1	1	1	1	2
65 jaar	3	2	3	3	3	4	4	4	5	5	6	7	1	1	1	1	1	1
66 jaar	2	2	3	3	3	3	4	4	4	5	5	6	1	1	1	1	1	1
67 jaar	2	2	2	3	3	3	3	4	4	5	5	6	1	1	1	1	1	1
68 jaar	2	2	2	3	3	3	3	3	4	5	4	6	1	1	1	1	1	1
69 jaar	2	2	2	2	2	3	3	3	3	4	4	5	1	1	1	1	1	1
70 jaar	1	2	2	2	2	2	2	3	3	4	4	5	1	1	1	1	1	1
71 jaar	1	1	2	2	2	2	2	3	3	3	4	4	1	1	1	1	1	1
72 jaar	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	1	1	1	1	1	1
73 jaar	1	1	1	2	2	2	2	2	3	4	3	4	0	0	1	1	1	1
74 jaar	1	1	1	1	2	1	2	2	2	3	3	3	0	1	1	1	1	1
75 jaar	1	1	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3	0	1	1	0	1	1
76 jaar	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	0	0	0	1	1	1
77 jaar	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	3	3	0	0	1	0	0	1
78 jaar	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	0	0	0	0	1	0
79 jaar	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0

* Per 1.000 inwoners van het betreffende leeftijdsjaar.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.19 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering, leeftijd en geslacht

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*					
Totaal	140.369	151.617	167.036	186.643	202.020	211.960	100	100	100	100	100	100	10,1	10,8	11,9	13,2	14,3	14,9
w.v.																		
Man	119.928	128.762	141.412	157.614	170.129	177.232	85	85	85	84	84	84	17,3	18,4	20,1	22,3	24,0	24,9
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	14.498	15.811	17.212	19.246	21.757	23.767	10	10	10	10	11	11	22,2	23,9	25,9	28,6	32,3	35,1
strafrechtelijk meerderjarig	105.430	112.951	124.200	138.368	148.372	153.465	75	74	74	74	73	72	16,8	17,9	19,5	21,7	23,2	23,9
Vrouw	20.441	22.855	25.624	29.029	31.891	34.728	15	15	15	16	16	16	3,0	3,3	3,7	4,1	4,5	4,9
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	2.629	3.398	3.695	4.105	4.665	5.566	2	2	2	2	2	3	4,3	5,4	5,9	6,5	7,5	9,0
strafrechtelijk meerderjarig	17.812	19.457	21.929	24.924	27.226	29.162	13	13	13	13	13	14	2,9	3,1	3,5	3,9	4,2	4,5
w.v.																		
Autochtoon	87.956	94.778	104.260	116.523	126.431	133.862	63	63	62	62	63	63	8,2	8,8	9,6	10,8	11,6	12,3
w.v.																		
man	75.442	80.960	88.693	98.605	106.460	112.144	54	53	53	53	53	53	14,0	15,0	16,4	18,2	19,6	20,6
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	7.776	8.551	9.621	10.822	12.080	13.186	6	6	6	6	6	6	17,1	18,6	20,6	22,8	25,3	27,6
strafrechtelijk meerderjarig	67.666	72.409	79.072	87.783	94.380	98.958	48	48	47	47	47	47	13,7	14,7	16,0	17,7	19,0	19,9
vrouw	12.514	13.818	15.567	17.918	19.971	21.718	9	9	9	10	10	10	2,3	2,6	2,9	3,3	3,7	4,0
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	1.375	1.797	2.021	2.296	2.773	3.265	1	1	1	1	1	2	3,2	4,1	4,5	5,0	6,1	7,1
strafrechtelijk meerderjarig	11.139	12.021	13.546	15.622	17.198	18.453	8	8	8	8	9	9	2,2	2,4	2,7	3,2	3,5	3,7
Allochtoon	52.413	56.839	62.776	70.120	75.589	78.098	37	37	38	38	37	37	19,4	20,1	21,7	23,8	25,3	25,9
w.v.																		
man	44.486	47.802	52.719	59.009	63.669	65.088	32	32	32	32	32	31	32,7	33,8	36,2	40,0	42,6	43,2
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	6.722	7.260	7.591	8.424	9.677	10.581	5	5	5	5	5	5	46,2	47,9	49,4	53,6	62,1	66,9

Tabel 4.19 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*					
strafrechtelijk																		
meerderjarig	37.764	40.542	45.128	50.585	53.992	54.507	27	27	27	27	27	26	31,5	32,4	35,0	38,7	40,7	40,9
vrouw	7.927	9.037	10.057	11.111	11.920	13.010	6	6	6	6	6	6	6,0	6,5	7,1	7,5	8,0	8,6
w.v.																		
strafrechtelijk																		
minderjarig	1.254	1.601	1.674	1.809	1.892	2.301	1	1	1	1	1	1	9,5	11,4	11,9	12,8	13,6	16,6
strafrechtelijk																		
meerderjarig	6.673	7.436	8.383	9.302	10.028	10.709	5	5	5	5	5	5	5,7	6,0	6,7	7,1	7,5	7,9
Marokko	9.168	9.784	10.577	12.214	13.218	13.842	7	6	6	7	7	7	30,9	31,4	32,8	36,9	38,8	40,0
w.v.																		
man	8.238	8.656	9.392	10.770	11.691	12.188	6	6	6	6	6	6	55,0	55,2	57,9	64,8	68,3	70,3
w.v.																		
strafrechtelijk																		
minderjarig	1.859	1.902	1.940	2.234	2.588	2.880	1	1	1	1	1	1	112,5	111,9	109,7	122,2	138,2	151,4
strafrechtelijk																		
meerderjarig	6.379	6.754	7.452	8.536	9.103	9.308	5	4	4	5	5	4	49,7	49,9	53,1	59,3	61,6	62,4
vrouw	930	1.128	1.185	1.444	1.527	1.654	1	1	1	1	1	1	6,9	7,5	7,6	9,0	9,1	9,7
w.v.																		
strafrechtelijk																		
minderjarig	269	371	331	383	394	464	0	0	0	0	0	0	16,7	22,5	19,5	22,0	22,0	25,7
strafrechtelijk																		
meerderjarig	661	757	854	1.061	1.133	1.190	0	0	1	1	1	1	6,0	6,2	6,5	7,8	7,9	8,2
Nederlandse Antillen of Aruba	5.368	6.002	6.945	7.241	7.651	7.569	4	4	4	4	4	4	50,3	51,2	58,0	60,2	62,9	61,8
w.v.																		
man	4.311	4.627	5.443	5.732	6.034	6.022	3	3	3	3	3	3	82,4	80,7	92,1	97,4	100,5	99,6
w.v.																		
strafrechtelijk																		
minderjarig	542	647	734	745	840	950	0	0	0	0	0	0	83,1	93,2	102,0	101,6	113,3	129,9
strafrechtelijk																		
meerderjarig	3.769	3.980	4.709	4.987	5.194	5.072	3	3	3	3	3	2	82,4	79,5	91,2	97,0	99,3	96,7
vrouw	1.057	1.375	1.502	1.509	1.617	1.547	1	1	1	1	1	1	18,2	21,8	23,8	22,9	25,0	23,8
w.v.																		
strafrechtelijk																		
minderjarig	133	204	221	210	201	297	0	0	0	0	0	0	21,0	30,4	31,7	29,8	28,5	42,7

Tabel 4.19 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*					
strafrechtelijk meerderjarig	924	1.171	1.281	1.299	1.416	1.250	1	1	1	1	1	1	17,9	21,0	23,1	22,3	24,7	22,1
Suriname	9.399	9.969	10.635	11.934	13.138	13.432	7	7	6	6	7	6	33,9	35,4	37,1	41,1	44,5	44,6
w.v.																		
man	7.753	8.187	8.719	9.792	10.759	10.863	6	5	5	5	5	5	57,1	59,4	62,2	69,2	74,5	73,7
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	1.137	1.259	1.181	1.220	1.401	1.424	1	1	1	1	1	1	65,4	71,6	66,8	69,5	80,6	83,1
strafrechtelijk meerderjarig	6.616	6.928	7.538	8.572	9.358	9.439	5	5	5	5	5	4	56,3	58,3	61,8	69,1	73,9	72,8
vrouw	1.646	1.782	1.916	2.142	2.379	2.569	1	1	1	1	1	1	10,8	11,4	12,0	13,1	14,3	15,3
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	264	351	361	365	363	381	0	0	0	0	0	0	15,6	20,6	20,9	21,2	21,5	22,8
strafrechtelijk meerderjarig	1.382	1.431	1.555	1.777	2.016	2.188	1	1	1	1	1	1	10,4	10,6	11,2	12,3	13,7	14,6
Turkije	6.067	6.829	7.532	8.797	9.596	10.347	4	5	5	5	5	5	19,0	20,6	22,0	24,9	26,3	27,8
w.v.																		
man	5.611	6.252	6.899	8.103	8.823	9.368	4	4	4	4	4	4	34,7	37,3	39,9	45,2	47,7	49,8
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	859	968	972	1.190	1.500	1.677	1	1	1	1	1	1	49,6	52,5	49,7	57,8	69,9	76,2
strafrechtelijk meerderjarig	4.752	5.284	5.927	6.913	7.323	7.691	3	3	4	4	4	4	33,4	35,9	39,0	44,0	45,6	47,3
vrouw	456	577	633	694	773	979	0	0	0	0	0	0	3,3	3,9	4,0	4,4	4,9	5,6
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	72	113	118	126	149	237	0	0	0	0	0	0	4,4	6,6	6,5	6,6	7,5	11,6
strafrechtelijk meerderjarig	384	464	515	568	624	742	0	0	0	0	0	0	3,2	3,6	3,8	4,2	4,6	5,0

* Uit de betreffende bevolkingsgroep.
Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.20 Aangehouden allochtone verdachten naar generatie en herkomstgroepering

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1000 inwoners van 12-79 jaar)*					
Totaal allochtonen	52.413	56.839	62.776	70.120	75.589	78.098	100	100	100	100	100	100	19,4	20,1	21,7	23,8	25,3	25,9
w.v.																		
westers allochtoon	14.043	14.761	16.099	17.667	18.605	19.165	27	26	26	25	25	25	12,2	12,5	13,5	14,8	15,7	16,1
niet-westers allochtoon	38.370	42.078	46.677	52.453	56.984	58.933	73	74	74	75	75	75	27,2	28,1	29,8	32,5	34,5	35,2
w.o.																		
Marokko	9.168	9.784	10.577	12.214	13.218	13.842	17	17	17	17	17	18	30,9	31,4	32,8	36,9	38,8	40,0
Nederlandse Antillen en Aruba	5.368	6.002	6.945	7.241	7.651	7.569	10	11	11	10	10	10	50,3	51,2	58,0	60,2	62,9	61,8
Suriname	9.399	9.969	10.635	11.934	13.138	13.432	18	18	17	17	17	17	33,9	35,4	37,1	41,1	44,5	44,6
Turkije	6.067	6.829	7.532	8.797	9.596	10.347	12	12	12	13	13	13	19,0	20,6	22,0	24,9	26,3	27,8
1e generatie allochtoon	33.809	36.529	40.004	43.894	45.811	45.847	65	64	64	63	61	59	21,8	22,7	24,0	26,2	27,7	28,3
w.v.																		
westers allochtoon	5.719	6.139	6.724	7.313	7.475	7.654	11	11	11	10	10	10	12,1	12,4	13,2	14,3	15,0	15,1
niet-westers allochtoon	28.090	30.390	33.280	36.581	38.336	38.193	54	53	53	52	51	49	27,3	28,3	29,8	32,6	34,5	35,3
w.o.																		
Marokko	5.744	5.909	6.225	6.882	7.092	6.929	11	10	10	10	9	9	29,8	30,5	31,6	35,2	37,3	38,0
Nederlandse Antillen en Aruba	4.718	5.243	6.026	6.207	6.385	6.106	9	9	10	9	8	8	57,3	58,9	66,4	68,7	71,8	71,1
Suriname	6.462	6.634	6.843	7.531	8.120	8.125	12	12	11	11	11	10	35,1	36,7	37,9	41,9	46,0	46,4
Turkije	3.808	4.236	4.559	5.350	5.385	5.595	7	7	7	8	7	7	17,1	19,0	20,0	23,1	23,8	25,9
2e generatie allochtoon	18.604	20.310	22.772	26.226	29.778	32.251	35	36	36	37	39	41	16,8	17,3	19,2	21,5	23,4	24,3
w.v.																		
westers allochtoon	8.324	8.622	9.375	10.354	11.130	11.511	16	15	15	15	15	15	12,1	12,4	13,6	15,0	16,0	16,5
niet-westers allochtoon	10.280	11.688	13.397	15.872	18.648	20.740	20	21	21	23	25	27	38,7	38,1	41,6	45,9	49,1	49,7
w.o.																		
Marokko	3.424	3.875	4.352	5.332	6.126	6.913	7	7	7	8	8	9	80,2	74,3	73,8	85,6	87,4	89,0
Nederlandse Antillen en Aruba	650	759	919	1.034	1.266	1.463	1	1	1	1	2	2	30,2	31,0	35,1	36,9	42,5	44,6
Suriname	2.937	3.335	3.792	4.403	5.018	5.307	6	6	6	6	7	7	41,3	43,3	47,7	53,4	56,8	58,4
Turkije	2.259	2.593	2.973	3.447	4.211	4.752	4	5	5	5	6	6	42,2	39,9	47,5	49,2	54,5	55,2

Tabel 4.20 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1000 inwoners van 12-79 jaar)*					
2e generatie allochtoon, één ouder in buitenland geboren	8.413	8.807	9.892	10.966	12.068	12.806	16	15	16	16	16	16	12,8	13,0	14,3	15,7	16,9	17,4
w.v.																		
westers allochtoon	6.552	6.716	7.450	8.159	8.796	9.102	13	12	12	12	12	12	11,6	11,8	13,1	14,4	15,4	15,9
niet-westers allochtoon	1.861	2.091	2.442	2.807	3.272	3.704	4	4	4	4	4	5	23,2	23,4	24,4	26,6	28,1	28,6
w.o.																		
Marokko	206	217	247	290	346	394	0	0	0	0	0	1	54,6	44,2	43,2	49,2	53,4	56,9
Nederlandse Antillen en Aruba	351	374	446	477	550	653	1	1	1	1	1	1	25,8	25,2	27,0	28,4	31,5	33,6
Suriname	649	758	890	978	1.094	1.201	1	1	1	1	1	2	30,2	32,3	36,4	40,2	41,5	44,2
Turkije	157	178	200	232	324	366	0	0	0	0	0	0	36,7	40,6	42,3	47,1	54,9	53,3
2e generatie allochtoon, beide ouders in buitenland geboren	10.191	11.503	12.880	15.260	17.710	19.445	19	20	21	22	23	25	30,8	31,3	34,3	38,8	42,1	43,1
w.v.																		
westers allochtoon	1.772	1.906	1.925	2.195	2.334	2.409	3	3	3	3	3	3	14,9	15,9	16,0	18,2	19,5	19,7
niet-westers allochtoon	8.419	9.597	10.955	13.065	15.376	17.036	16	17	17	19	20	22	51,1	49,0	53,4	58,5	62,2	62,5
w.o.																		
Marokko	3.218	3.658	4.105	5.042	5.780	6.519	6	6	7	7	8	8	87,9	81,7	79,9	91,8	92,4	93,2
Nederlandse Antillen en Aruba	299	385	473	557	716	810	1	1	1	1	1	1	42,3	46,2	55,2	56,6	66,6	67,8
Suriname	2.288	2.577	2.902	3.425	3.924	4.106	4	5	5	5	5	5	48,6	49,7	53,8	60,1	64,1	64,7
Turkije	2.102	2.415	2.773	3.215	3.887	4.386	4	4	4	5	5	6	43,0	39,9	48,1	49,5	54,5	55,3

* Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.21 Processen-verbaal naar soort misdrijf en gemeentegrootte*

	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
Totaal misdrijven								
2000	5,1	6,5	6,9	8,5	11,6	11,9	13,6	19,5
2001	6,2	7,2	7,3	9,1	12,2	13,9	13,6	19,3
2002	7,1	7,9	8,2	9,8	13,7	15,0	14,5	20,9
2003	9,3	8,9	9,2	10,9	15,1	15,9	16,3	23,4
2004	9,5	9,6	10,0	11,8	15,9	17,0	17,6	25,2
2005	9,3	10,4	10,7	12,3	17,0	17,5	18,8	25,4
Geweldsmisdrijven								
2000	1,1	1,4	1,6	2,1	3,0	3,2	3,8	5,0
2001	1,8	1,6	1,8	2,4	3,3	4,0	4,1	5,0
2002	1,8	1,8	2,0	2,7	3,9	4,4	4,2	5,6
2003	2,6	2,1	2,2	3,0	4,4	4,9	5,0	6,6
2004	3,0	2,4	2,6	3,4	4,8	5,3	5,5	7,4
2005	2,4	2,8	3,0	3,7	5,3	5,7	6,1	7,6
Vermogensmisdrijven								
2000	0,9	1,4	1,6	2,2	3,7	4,0	5,2	7,7
2001	0,6	1,4	1,5	2,2	3,8	4,6	4,8	7,6
2002	1,2	1,4	1,7	2,3	4,0	4,9	5,1	7,8
2003	1,7	1,6	1,8	2,5	4,3	5,0	5,5	8,3
2004	1,7	1,9	2,0	2,8	4,5	5,2	5,9	8,6
2005	1,4	1,9	2,2	2,8	4,7	5,3	6,4	8,4
Vernieling en openbare orde								
2000	0,9	1,2	1,3	1,6	2,1	2,2	2,7	3,1
2001	0,8	1,2	1,3	1,8	2,3	2,6	2,7	3,1
2002	1,1	1,5	1,6	1,9	2,6	3,0	2,9	3,5
2003	1,8	1,6	1,7	2,2	3,0	3,1	3,2	4,0
2004	1,3	1,9	2,1	2,5	3,2	3,3	3,5	4,4
2005	1,7	2,3	2,3	2,6	3,6	3,4	3,8	4,5

Tabel 4.21 (vervolg)

	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
Verkeersmisdrijven								
2000	2,1	2,6	2,6	2,8	3,4	3,3	3,0	4,9
2001	2,8	2,8	2,8	3,0	3,4	3,8	3,1	4,6
2002	3,0	2,9	3,0	3,2	3,9	4,0	3,4	5,1
2003	3,6	3,2	3,3	3,4	4,3	4,2	3,6	5,6
2004	3,5	3,3	3,3	3,4	4,2	4,3	3,8	5,8
2005	3,4	3,3	3,3	3,4	4,3	4,5	3,6	5,9
Opiumwet								
2000	0,1	0,2	0,2	0,3	0,6	0,7	0,8	1,2
2001	0,2	0,2	0,3	0,4	0,8	0,8	0,9	1,3
2002	0,4	0,3	0,3	0,4	0,9	1,0	1,0	1,6
2003	0,3	0,3	0,4	0,6	1,1	1,1	1,3	2,0
2004	0,4	0,4	0,5	0,7	1,2	1,2	1,4	2,3
2005	0,4	0,5	0,6	0,7	1,3	1,2	1,5	2,2
Overige misdrijven								
2000	0,5	0,7	0,7	0,8	1,0	1,1	1,4	2,0
2001	0,7	0,8	0,7	0,8	1,1	1,2	1,3	1,6
2002	0,5	1,0	0,8	1,0	1,3	1,3	1,4	2,1
2003	1,0	1,1	1,0	1,1	1,5	1,4	1,7	2,5
2004	0,7	1,2	1,2	1,4	1,7	1,8	1,8	2,7
2005	1,0	1,3	1,2	1,4	1,7	1,7	1,9	2,6

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.22 Processen-verbaal naar soort misdrijf en stedelijkheid*

	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
Totaal misdrijven					
2000	17,5	11,8	10,0	7,3	6,1
2001	17,9	12,4	10,8	8,2	7,0
2002	19,2	14,1	11,5	8,8	7,7
2003	21,6	15,5	12,3	9,8	8,6
2004	23,0	16,7	13,2	10,8	9,3
2005	23,5	17,7	13,9	11,4	10,1
Geweldsmisdrijven					
2000	4,5	3,2	2,6	1,8	1,4
2001	4,7	3,5	3,0	2,2	1,6
2002	5,2	4,0	3,3	2,4	1,8
2003	6,1	4,6	3,6	2,7	2,1
2004	6,7	5,2	4,0	3,1	2,4
2005	7,0	5,6	4,4	3,4	2,8
Vermogensmisdrijven					
2000	6,8	3,8	3,0	1,8	1,3
2001	6,8	4,0	3,0	1,8	1,4
2002	6,9	4,5	3,0	1,9	1,5
2003	7,4	4,7	3,2	2,2	1,6
2004	7,8	5,0	3,4	2,3	1,8
2005	7,7	5,3	3,5	2,5	1,9
Vernieling en openbare orde					
2000	3,0	2,2	1,9	1,4	1,1
2001	3,0	2,3	2,1	1,6	1,3
2002	3,3	2,7	2,3	1,7	1,5
2003	3,8	3,0	2,5	1,9	1,7
2004	4,1	3,3	2,8	2,3	1,9
2005	4,3	3,6	3,0	2,4	2,3
Verkeersmisdrijven					
2000	4,5	3,3	3,1	2,6	2,4
2001	4,4	3,5	3,2	2,8	2,6
2002	4,8	3,9	3,4	2,9	2,8
2003	5,3	4,2	3,6	3,2	3,2
2004	5,5	4,2	3,6	3,2	3,2
2005	5,7	4,2	3,6	3,3	3,1

Tabel 4.22 (vervolg)

	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
Opiumwet					
2000	1,1	0,7	0,4	0,3	0,2
2001	1,2	0,8	0,6	0,3	0,2
2002	1,4	0,9	0,6	0,4	0,3
2003	1,7	1,1	0,7	0,5	0,4
2004	2,0	1,2	0,9	0,6	0,4
2005	1,9	1,3	1,0	0,7	0,5
Overige misdrijven					
2000	1,8	1,1	0,9	0,7	0,6
2001	1,5	1,1	1,0	0,7	0,7
2002	1,9	1,3	1,1	0,9	0,8
2003	2,2	1,5	1,3	1,1	1,0
2004	2,5	1,8	1,5	1,3	1,2
2005	2,3	1,8	1,5	1,3	1,2

* Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.23 Processen-verbaal naar soort misdrijf en grote gemeente in 2005

	Totaal misdrijven	Geweldsmisdrijven	Vermogensmisdrijven	Vernieling en openbare orde	Verkeersmisdrijven	Drugsmisdrijven	Overige misdrijven	Totaal misdrijven	Geweldsmisdrijven	Vermogensmisdrijven	Vernieling en openbare orde	Verkeersmisdrijven	Drugsmisdrijven	Overige misdrijven
	(abs.)							(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*						
Nederland	257.900	64.755	58.544	42.853	54.608	15.090	22.050	18,7	4,7	4,3	3,1	4,0	1,1	1,6
Almere	3.744	998	1.073	618	553	259	243	26,4	7,0	7,6	4,4	3,9	1,8	1,7
Amersfoort	2.389	578	611	446	382	149	223	22,0	5,3	5,6	4,1	3,5	1,4	2,1
Amsterdam	16.034	4.213	4.627	2.364	2.206	1.458	1.166	25,8	6,8	7,5	3,8	3,6	2,4	1,9
Apeldoorn	2.540	646	633	437	486	86	252	19,9	5,1	5,0	3,4	3,8	0,7	2,0
Arnhem	3.672	1.101	923	548	533	235	332	31,1	9,3	7,8	4,6	4,5	2,0	2,8
Breda	2.903	890	730	438	438	207	200	20,9	6,4	5,3	3,2	3,2	1,5	1,4
Dordrecht	3.205	814	861	498	585	210	237	33,1	8,4	8,9	5,2	6,1	2,2	2,5
Ede	1.466	386	312	236	360	47	125	17,1	4,5	3,6	2,8	4,2	0,5	1,5
Eindhoven	3.017	711	859	405	582	200	260	17,3	4,1	4,9	2,3	3,3	1,1	1,5
Emmen	1.566	485	382	233	268	101	97	17,6	5,5	4,3	2,6	3,0	1,1	1,1
Enschede	2.928	749	684	424	572	179	320	22,9	5,9	5,3	3,3	4,5	1,4	2,5
Groningen	3.915	955	1.241	745	488	192	294	25,3	6,2	8,0	4,8	3,1	1,2	1,9
Haarlem	2.215	503	538	326	627	116	105	18,4	4,2	4,5	2,7	5,2	1,0	0,9
Haarlemmermeer	1.468	375	260	236	465	55	77	13,5	3,5	2,4	2,2	4,3	0,5	0,7
Leiden	2.414	578	555	424	538	118	201	24,2	5,8	5,6	4,3	5,4	1,2	2,0
Maastricht	2.058	491	523	333	360	204	147	20,1	4,8	5,1	3,3	3,5	2,0	1,4
Nijmegen	3.629	1.005	953	615	512	234	310	27,0	7,5	7,1	4,6	3,8	1,7	2,3
Rotterdam	17.312	4.222	4.399	2.403	3.666	1.230	1.392	35,7	8,7	9,1	5,0	7,6	2,5	2,9
's-Gravenhage	13.949	3.210	3.534	1.918	3.304	687	1.296	36,2	8,3	9,2	5,0	8,6	1,8	3,4
's-Hertogenbosch	2.848	777	672	491	493	156	259	25,5	7,0	6,0	4,4	4,4	1,4	2,3
Tilburg	4.540	1.219	1.242	693	615	431	340	27,3	7,3	7,5	4,2	3,7	2,6	2,0
Utrecht	6.303	1.428	1.913	1.046	998	346	572	27,0	6,1	8,2	4,5	4,3	1,5	2,5
Zaanstad	1.943	507	422	261	472	112	169	17,0	4,4	3,7	2,3	4,1	1,0	1,5
Zoetermeer	2.064	528	475	304	530	69	158	21,3	5,5	4,9	3,1	5,5	0,7	1,6
Zwolle	1.925	480	546	291	380	91	137	20,9	5,2	5,9	3,2	4,1	1,0	1,5
Overige gemeenten	147.853	36.906	29.576	26.120	34.195	7.918	13.138	15,5	3,9	3,1	2,7	3,6	0,8	1,4

* Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.24 Door aangehouden verdachten gepleegde misdrijven naar misdrijfcategorie, leeftijd en geslacht

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*					
Totaal misdrijven	292.355	314.970	354.702	390.301	418.443	418.988	100	100	100	100	100	100	22,3	23,9	26,7	29,2	31,2	31,1
w.v.																		
man	258.657	276.376	310.085	341.007	364.117	362.897	88	88	87	87	87	87	39,5	41,9	46,6	51,0	54,2	53,9
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	39.294	39.717	42.696	47.854	52.438	56.550	13	13	12	12	13	13	67,8	67,3	71,1	78,5	85,5	92,1
strafrechtelijk meerderjarig	219.363	236.659	267.389	293.153	311.679	306.347	75	75	75	75	74	73	36,8	39,4	44,2	48,3	51,1	50,0
vrouw	33.698	38.594	44.617	49.294	54.326	56.091	12	12	13	13	13	13	5,1	5,9	6,7	7,4	8,1	8,3
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	4.697	6.249	6.858	7.617	8.326	9.658	2	2	2	2	2	2	8,5	11,1	12,0	13,1	14,2	16,5
strafrechtelijk meerderjarig	29.001	32.345	37.759	41.677	46.000	46.433	10	10	11	11	11	11	4,8	5,4	6,2	6,8	7,5	7,6
Geweldsmisdrijven	54.679	62.762	71.790	81.696	92.820	98.134	19	20	20	21	22	23	4,2	4,8	5,4	6,1	6,9	7,3
w.v.																		
man	50.240	57.173	65.139	73.939	83.518	87.819	17	18	18	19	20	21	7,7	8,7	9,8	11,1	12,4	13,0
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	8.696	9.762	10.130	10.804	12.729	13.692	3	3	3	3	3	3	15,0	16,5	16,9	17,7	20,7	22,3
strafrechtelijk meerderjarig	41.544	47.411	55.009	63.135	70.789	74.127	14	15	16	16	17	18	7,0	7,9	9,1	10,4	11,6	12,1
vrouw	4.439	5.589	6.651	7.757	9.302	10.315	2	2	2	2	2	2	0,7	0,8	1,0	1,2	1,4	1,5
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	1.202	1.647	1.840	1.892	2.259	2.528	0	1	1	0	1	1	2,2	2,9	3,2	3,2	3,9	4,3
strafrechtelijk meerderjarig	3.237	3.942	4.811	5.865	7.043	7.787	1	1	1	2	2	2	0,5	0,7	0,8	1,0	1,2	1,3

Tabel 4.24 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*					
Vermogensmisdrijven	110.853	116.562	129.140	134.475	135.383	128.629	38	37	36	34	32	31	8,5	8,8	9,7	10,1	10,1	9,6
w.v.																		
man	92.570	95.920	106.095	110.725	111.436	104.530	32	30	30	28	27	25	14,1	14,5	16,0	16,6	16,6	15,5
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	16.748	16.448	17.320	18.734	19.749	20.431	6	5	5	5	5	5	28,9	27,9	28,8	30,7	32,2	33,3
strafrechtelijk meerderjarig	75.822	79.472	88.775	91.991	91.687	84.099	26	25	25	24	22	20	12,7	13,2	14,7	15,1	15,0	13,7
vrouw	18.283	20.642	23.045	23.750	23.947	24.099	6	7	6	6	6	6	2,8	3,1	3,5	3,6	3,6	3,6
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	2.442	3.438	3.456	3.766	3.816	4.501	1	1	1	1	1	1	4,4	6,1	6,0	6,5	6,5	7,7
strafrechtelijk meerderjarig	15.841	17.204	19.589	19.984	20.131	19.598	5	5	6	5	5	5	2,6	2,9	3,2	3,3	3,3	3,2
Vernieling en openbare orde	45.009	48.229	54.163	60.550	66.598	70.187	15	15	15	16	16	17	3,4	3,7	4,1	4,5	5,0	5,2
w.v.																		
man	41.656	44.254	49.553	55.039	60.211	63.279	14	14	14	14	14	15	6,4	6,7	7,5	8,2	9,0	9,4
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	11.233	10.700	11.905	14.620	15.754	18.112	4	3	3	4	4	4	19,4	18,1	19,8	24,0	25,7	29,5
strafrechtelijk meerderjarig	30.423	33.554	37.648	40.419	44.457	45.167	10	11	11	10	11	11	5,1	5,6	6,2	6,7	7,3	7,4
vrouw	3.353	3.975	4.610	5.511	6.387	6.908	1	1	1	1	2	2	0,5	0,6	0,7	0,8	1,0	1,0
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	841	925	1.196	1.517	1.757	2.051	0	0	0	0	0	0	1,5	1,6	2,1	2,6	3,0	3,5
strafrechtelijk meerderjarig	2.512	3.050	3.414	3.994	4.630	4.857	1	1	1	1	1	1	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8

Tabel 4.24 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*					
Verkeersmisdrijven	51.771	54.642	59.590	65.301	67.224	67.048	18	17	17	17	16	16	4,0	4,1	4,5	4,9	5,0	5,0
w.v.																		
man	47.332	49.805	53.802	58.667	59.498	59.484	16	16	15	15	14	14	7,2	7,5	8,1	8,8	8,9	8,8
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	890	1.063	1.150	1.152	1.104	1.072	0	0	0	0	0	0	1,5	1,8	1,9	1,9	1,8	1,7
strafrechtelijk meerderjarig	46.442	48.742	52.652	57.515	58.394	58.412	16	15	15	15	14	14	7,8	8,1	8,7	9,5	9,6	9,5
vrouw	4.439	4.837	5.788	6.634	7.726	7.564	2	2	2	2	2	2	0,7	0,7	0,9	1,0	1,2	1,1
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	53	66	92	92	86	115	0	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2
strafrechtelijk meerderjarig	4.386	4.771	5.696	6.542	7.640	7.449	2	2	2	2	2	2	0,7	0,8	0,9	1,1	1,2	1,2
Opiumwet	12.257	14.714	18.431	22.504	26.435	25.523	4	5	5	6	6	6	0,9	1,1	1,4	1,7	2,0	1,9
w.v.																		
man	10.744	12.858	15.987	19.391	22.597	21.625	4	4	5	5	5	5	1,6	1,9	2,4	2,9	3,4	3,2
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	330	402	533	548	673	775	0	0	0	0	0	0	0,6	0,7	0,9	0,9	1,1	1,3
strafrechtelijk meerderjarig	10.414	12.456	15.454	18.843	21.924	20.850	4	4	4	5	5	5	1,7	2,1	2,6	3,1	3,6	3,4
vrouw	1.513	1.856	2.444	3.113	3.838	3.898	1	1	1	1	1	1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	35	61	68	111	108	142	0	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
strafrechtelijk meerderjarig	1.478	1.795	2.376	3.002	3.730	3.756	1	1	1	1	1	1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6

Tabel 4.24 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*					
Overige misdrijven	17.786	18.061	21.588	25.775	29.983	29.467	6	6	6	7	7	7	1,4	1,4	1,6	1,9	2,2	2,2
w.v.																		
man	16.115	16.366	19.509	23.246	26.857	26.160	6	5	6	6	6	6	2,5	2,5	2,9	3,5	4,0	3,9
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	1.397	1.342	1.658	1.996	2.429	2.468	0	0	0	1	1	1	2,4	2,3	2,8	3,3	4,0	4,0
strafrechtelijk meerderjarig	14.718	15.024	17.851	21.250	24.428	23.692	5	5	5	5	6	6	2,5	2,5	3,0	3,5	4,0	3,9
vrouw	1.671	1.695	2.079	2.529	3.126	3.307	1	1	1	1	1	1	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5
w.v.																		
strafrechtelijk minderjarig	124	112	206	239	300	321	0	0	0	0	0	0	0,2	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5
strafrechtelijk meerderjarig	1.547	1.583	1.873	2.290	2.826	2.986	1	1	1	1	1	1	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5

* Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.25 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en pleegcarrière*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)**					
Totaal verdachten	140.341	151.594	167.006	186.614	201.992	211.930	100	100	100	100	100	100	10,1	10,8	11,9	13,2	14,3	14,9
w.v.																		
autochtoon	87.956	94.778	104.260	116.523	126.431	133.862	63	63	62	62	63	63	8,2	8,8	9,6	10,8	11,6	12,3
allochtoon	52.385	56.816	62.746	70.091	75.561	78.068	37	37	38	38	37	37	19,4	20,1	21,7	23,8	25,3	25,9
w.v.																		
westers allochtoon	14.016	14.739	16.070	17.639	18.578	19.137	10	10	10	9	9	9	12,2	12,5	13,5	14,8	15,7	16,1
niet-westers allochtoon	38.369	42.077	46.676	52.452	56.983	58.931	27	28	28	28	28	28	27,2	28,1	29,8	32,5	34,5	35,2
Minderjarige first offender	10.147	11.680	12.771	14.123	16.061	17.490	7	8	8	8	8	8	8,2	9,3	10,1	11,0	12,6	13,6
w.v.																		
autochtoon	6.006	6.887	7.781	8.599	9.832	10.673	4	5	5	5	5	5	6,7	7,6	8,5	9,2	10,5	11,4
allochtoon	4.141	4.793	4.990	5.524	6.229	6.817	3	3	3	3	3	3	15,1	16,6	17,2	18,6	21,2	23,0
w.v.																		
westers allochtoon	875	903	1.026	1.104	1.238	1.274	1	1	1	1	1	1	11,0	11,0	12,5	13,6	15,5	16,3
niet-westers allochtoon	3.266	3.890	3.964	4.420	4.991	5.543	2	3	2	2	2	3	19,6	22,4	21,8	23,5	26,6	29,3
Minderjarige meerpleger	5.869	6.455	7.047	8.062	9.026	10.366	4	4	4	4	4	5	4,5	4,8	5,3	6,0	6,7	7,7
w.v.																		
autochtoon	2.787	3.098	3.488	4.109	4.532	5.245	2	2	2	2	2	2	3,1	3,4	3,8	4,4	4,8	5,6
allochtoon	3.082	3.357	3.559	3.953	4.494	5.121	2	2	2	2	2	2	10,7	11,2	11,7	12,7	14,6	16,4
w.v.																		
westers allochtoon	522	542	586	648	732	787	0	0	0	0	0	0	6,4	6,5	7,1	7,7	9,0	9,8
niet-westers allochtoon	2.560	2.815	2.973	3.305	3.762	4.334	2	2	2	2	2	2	15,3	16,1	16,3	17,6	19,9	22,6
Minderjarige veelpleger	1.110	1.074	1.086	1.162	1.332	1.474	1	1	1	1	1	1	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0
w.v.																		
autochtoon	358	363	373	410	489	533	0	0	0	0	0	0	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6
allochtoon	752	711	713	752	843	941	1	0	0	0	0	0	2,5	2,3	2,2	2,3	2,6	2,8
w.v.																		
westers allochtoon	105	91	98	99	114	116	0	0	0	0	0	0	1,2	1,1	1,0	1,0	1,4	1,3
niet-westers allochtoon	647	620	615	653	729	825	0	0	0	0	0	0	3,8	3,5	3,3	3,4	3,8	4,2

Tabel 4.25 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)**					
Meerderjarige first offender	50.352	54.356	59.376	66.690	70.317	72.230	36	36	36	36	35	34	4,1	4,4	4,7	5,3	5,6	5,7
w.v.																		
autochtoon	35.008	38.025	41.209	46.463	49.163	51.112	25	25	25	25	24	24	3,5	3,8	4,2	4,7	5,0	5,1
allochtoon	15.344	16.331	18.167	20.227	21.154	21.118	11	11	11	11	10	10	6,6	6,7	7,2	7,8	8,1	8,1
w.v.																		
westers allochtoon	5.093	5.430	5.948	6.446	6.740	6.911	4	4	4	3	3	3	4,7	4,9	5,3	5,7	6,0	6,0
niet-westers allochtoon	10.251	10.901	12.219	13.781	14.414	14.207	7	7	7	7	7	7	8,7	8,5	9,1	9,9	10,1	10,0
Meerderjarige meerpleger	53.762	57.850	64.929	73.473	81.092	85.778	38	38	39	39	40	40	4,2	4,5	5,0	5,7	6,2	6,6
w.v.																		
autochtoon	32.376	34.508	38.737	43.592	48.517	52.120	23	23	23	23	24	25	3,3	3,5	3,9	4,4	4,9	5,2
allochtoon	21.386	23.342	26.192	29.881	32.575	33.658	15	15	16	16	16	16	8,6	9,0	9,9	11,1	11,9	12,2
w.v.																		
westers allochtoon	5.460	5.684	6.213	7.046	7.415	7.776	4	4	4	4	4	4	5,1	5,2	5,6	6,3	6,6	7,0
niet-westers allochtoon	15.926	17.658	19.979	22.835	25.160	25.882	11	12	12	12	12	12	12,4	13,1	14,1	15,7	16,9	17,2
Meerderjarige veelpleger	19.101	20.179	21.797	23.104	24.164	24.592	14	13	13	12	12	12	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9
w.v.																		
autochtoon	11.421	11.897	12.672	13.350	13.898	14.179	8	8	8	7	7	7	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4
allochtoon	7.680	8.282	9.125	9.754	10.266	10.413	5	5	5	5	5	5	3,3	3,5	3,8	3,9	4,1	4,1
w.v.																		
westers allochtoon	1.961	2.089	2.199	2.296	2.339	2.273	1	1	1	1	1	1	1,8	1,9	2,0	2,0	2,1	2,0
niet-westers allochtoon	5.719	6.193	6.926	7.458	7.927	8.140	4	4	4	4	4	4	5,0	5,2	5,5	5,8	6,0	6,0

* Gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht.

** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.26 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en pleegprofiel*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)**					
Totaal verdachten	140.341	151.594	167.006	186.614	201.992	211.930	100	100	100	100	100	100	10,1	10,8	11,9	13,2	14,3	14,9
w.v.																		
autochtoon	87.956	94.778	104.260	116.523	126.431	133.862	63	63	62	62	63	63	8,2	8,8	9,6	10,8	11,6	12,3
allochtoon	52.385	56.816	62.746	70.091	75.561	78.068	37	37	38	38	37	37	19,4	20,1	21,7	23,8	25,3	25,9
w.v.																		
westers allochtoon	14.016	14.739	16.070	17.639	18.578	19.137	10	10	10	9	9	9	12,2	12,5	13,5	14,8	15,7	16,1
niet-westers allochtoon	38.369	42.077	46.676	52.452	56.983	58.931	27	28	28	28	28	28	27,2	28,1	29,8	32,5	34,5	35,2
Minderjarige enkelsoortige verdachte	13.646	15.441	16.722	18.691	20.971	23.238	10	10	10	10	10	11	10,8	12,0	13,0	14,3	16,1	17,8
w.v.																		
autochtoon	7.479	8.504	9.535	10.713	12.078	13.343	5	6	6	6	6	6	8,4	9,4	10,4	11,5	12,9	14,2
allochtoon	6.167	6.937	7.187	7.978	8.893	9.895	4	5	4	4	4	5	22,0	23,7	24,2	26,4	29,6	32,7
w.v.																		
westers allochtoon	1.218	1.255	1.365	1.482	1.620	1.695	1	1	1	1	1	1	15,0	15,1	16,5	17,9	20,2	21,4
niet-westers allochtoon	4.949	5.682	5.822	6.496	7.273	8.200	4	4	3	3	4	4	29,6	32,6	32,0	34,6	38,6	43,2
Minderjarige tweesoortige verdachte	2.780	3.066	3.414	3.764	4.375	4.960	2	2	2	2	2	2	2,1	2,3	2,6	2,8	3,3	3,7
w.v.																		
autochtoon	1.393	1.520	1.744	1.988	2.262	2.585	1	1	1	1	1	1	1,6	1,7	1,9	2,1	2,4	2,8
allochtoon	1.387	1.546	1.670	1.776	2.113	2.375	1	1	1	1	1	1	4,9	5,2	5,5	5,8	6,9	7,7
w.v.																		
westers allochtoon	237	245	279	307	362	384	0	0	0	0	0	0	3,0	3,1	3,4	3,7	4,5	4,8
niet-westers allochtoon	1.150	1.301	1.391	1.469	1.751	1.991	1	1	1	1	1	1	6,9	7,4	7,6	7,8	9,3	10,4
Minderjarige meersoortige verdachte	700	702	768	892	1.073	1.132	0	0	0	0	1	1	0,5	0,5	0,6	0,6	0,8	0,8

Tabel 4.26 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
	(abs.)						(%)						(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)**					
w.v.																		
autochtoon	279	324	363	417	513	523	0	0	0	0	0	0	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6
allochtoon	421	378	405	475	560	609	0	0	0	0	0	0	1,4	1,2	1,3	1,4	1,8	1,9
w.v.																		
westers allochtoon	47	36	66	62	102	98	0	0	0	0	0	0	0,6	0,4	0,8	0,7	1,2	1,1
niet-westers allochtoon	374	342	339	413	458	511	0	0	0	0	0	0	2,2	1,9	1,8	2,2	2,4	2,6
Meerderjarige enkelsoortige verdachte	104.647	112.761	123.310	137.488	146.440	152.687	75	74	74	74	72	72	8,4	9,0	9,7	10,8	11,5	12,0
w.v.																		
autochtoon	68.312	73.167	79.770	88.698	94.535	99.581	49	48	48	48	47	47	6,9	7,4	8,1	9,0	9,5	10,0
allochtoon	36.335	39.594	43.540	48.790	51.905	53.106	26	26	26	26	26	25	15,3	16,0	17,1	18,8	19,8	20,1
w.v.																		
westers allochtoon	10.828	11.376	12.237	13.409	13.894	14.285	8	8	7	7	7	7	10,0	10,3	10,9	11,9	12,4	12,6
niet-westers allochtoon	25.507	28.218	31.303	35.381	38.011	38.821	18	19	19	19	19	18	21,1	22,1	23,3	25,5	26,9	27,1
Meerderjarige tweesoortige verdachte	14.796	15.614	17.759	20.046	22.938	23.769	11	10	11	11	11	11	1,2	1,2	1,4	1,5	1,7	1,8
w.v.																		
autochtoon	8.420	9.043	10.105	11.531	13.590	14.265	6	6	6	6	7	7	0,9	0,9	1,0	1,2	1,4	1,4
allochtoon	6.376	6.571	7.654	8.515	9.348	9.504	5	4	5	5	5	4	2,6	2,5	2,8	3,1	3,3	3,4
w.v.																		
westers allochtoon	1.398	1.433	1.653	1.867	2.064	2.157	1	1	1	1	1	1	1,3	1,3	1,5	1,7	1,8	1,9
niet-westers allochtoon	4.978	5.138	6.001	6.648	7.284	7.347	4	3	4	4	4	3	4,0	3,7	4,2	4,5	4,7	4,8
Meerderjarige meersoortige verdachte	3.772	4.010	5.033	5.733	6.195	6.144	3	3	3	3	3	3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5
w.v.																		
autochtoon	2.073	2.220	2.743	3.176	3.453	3.565	1	1	2	2	2	2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4
allochtoon	1.699	1.790	2.290	2.557	2.742	2.579	1	1	1	1	1	1	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	0,9
w.v.																		
westers allochtoon	288	394	470	512	536	518	0	0	0	0	0	0	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
niet-westers allochtoon	1.411	1.396	1.820	2.045	2.206	2.061	1	1	1	1	1	1	1,0	1,0	1,3	1,4	1,4	1,3

* Gestandaardiseerd naar leeftijd en geslacht.

** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.27 Gehoorde minderjarige verdachten

	Totaal	Jongens	Meisjes	Bevolking 12-17 jaar	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)				(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
1980	42.300	38.200	4.100	1.485.998	28	50	6	90,3	9,7
1981	44.900	40.400	4.500	1.486.271	30	53	6	90,0	10,0
1982	48.900	44.000	4.900	1.488.417	33	58	7	90,0	10,0
1983	45.467	40.769	4.698	1.477.160	31	54	7	89,7	10,3
1984	46.901	41.487	5.414	1.460.066	32	56	8	88,5	11,5
1985	46.549	40.578	5.971	1.434.547	32	55	9	87,1	12,9
1986	45.837	40.550	5.287	1.394.022	33	57	8	88,4	11,6
1987	42.678	37.476	5.202	1.346.154	32	54	8	87,8	12,2
1988	40.440	35.813	4.627	1.277.809	32	55	7	88,6	11,4
1989	39.390	35.333	4.057	1.215.265	32	57	7	89,6	10,4
1990	38.321	33.886	4.435	1.162.112	33	57	8	88,5	11,5
1991	39.712	35.038	4.674	1.123.923	35	61	9	88,2	11,8
1992	41.366	36.240	5.126	1.104.280	37	64	10	87,7	12,3
1993	37.107	32.637	4.470	1.098.019	34	58	8	87,9	12,1
1994	38.654	33.962	4.692	1.099.177	35	60	9	87,9	12,1
1995	41.378	35.803	5.575	1.095.057	38	64	10	86,5	13,5
1996	50.841	44.047	6.794	1.092.525	47	79	13	86,6	13,4
1997	48.625	41.998	6.627	1.092.979	44	75	12	86,4	13,6
1998	46.417	40.503	5.914	1.099.274	42	72	11	87,3	12,7
1999	48.345	41.665	6.680	1.106.685	44	74	12	86,2	13,8
2000	47.645	41.308	6.337	1.118.659	43	72	12	86,7	13,3
2001	47.327	39.898	7.429	1.136.495	42	69	13	84,3	15,7
2002	51.144	43.330	7.814	1.157.667	44	73	14	84,7	15,3
2003	55.392	46.823	8.569	1.180.200	47	78	15	84,5	15,5
2004	61.609	52.504	9.105	1.194.681	52	86	16	85,2	14,8
2005	65.030	54.140	10.890	1.199.916	54	88	19	83,3	16,7
2006	70.389	58.108	12.281	1.201.799	59	95	21	82,6	17,4
2007	68.897	55.987	12.910	1.204.964	57	91	22	81,3	18,7

Bron: CBS

Tabel 4.28 Gehoorde minderjarige verdachten van geweldsmisdrijven

	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)			(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
1980	2.700	2.600	100	2	3	0	96,3	3,7
1981	2.900	2.800	200	2	4	0	96,6	6,9
1982	3.100	2.900	200	2	4	0	93,5	6,5
1983	2.804	2.607	197	2	3	0	92,9	7,1
1984	2.889	2.720	169	2	4	0	93,1	6,9
1985	3.076	2.844	232	2	4	0	90,3	6,5
1986	3.401	3.170	231	2	4	0	94,1	5,9
1987	3.162	2.920	242	2	4	0	90,6	6,3
1988	3.183	2.934	249	2	4	0	90,6	6,3
1989	3.310	3.043	267	3	5	0	90,9	9,1
1990	3.432	3.160	272	3	5	0	91,4	8,6
1991	3.975	3.632	343	4	6	1	90,0	7,5
1992	4.736	4.292	444	4	8	1	91,5	8,5
1993	4.586	4.163	423	4	7	1	91,3	8,7
1994	5.321	4.813	508	5	9	1	90,6	9,4
1995	6.482	5.699	783	6	10	1	87,9	12,1
1996	7.927	6.972	955	7	12	2	88,0	12,0
1997	8.359	7.352	1.007	8	13	2	88,0	12,0
1998	8.149	7.151	998	7	13	2	87,8	12,2
1999	9.809	8.415	1.394	9	15	3	85,8	14,2
2000	9.899	8.668	1.231	9	15	2	87,6	12,4
2001	10.621	9.008	1.613	9	15	3	84,8	15,2
2002	11.033	9.336	1.697	10	16	3	84,6	15,4
2003	11.345	9.663	1.682	10	16	3	85,2	14,8
2004	13.294	11.362	1.932	11	19	3	85,5	14,5
2005	14.441	12.066	2.375	12	20	4	83,6	16,4
2006	15.077	12.537	2.540	13	20	4	83,2	16,8
2007	15.810	13.163	2.647	13	21	4	83,3	16,7

Bron: CBS

Tabel 4.29 Gehoorde minderjarige verdachten van vermogensmisdrijven

	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)			(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
1980	28.800	25.200	3.600	19	33	5	87,5	12,5
1981	31.100	27.100	3.900	21	36	5	87,1	12,5
1982	34.000	29.800	4.200	23	39	6	87,6	12,4
1983	33.133	29.041	4.092	22	38	6	87,6	12,4
1984	33.498	28.745	4.753	23	38	7	85,7	14,3
1985	32.931	27.703	5.228	23	38	7	84,2	15,8
1986	30.970	26.345	4.625	22	37	7	84,8	14,8
1987	28.014	23.573	4.441	21	34	7	84,3	15,7
1988	26.186	22.274	3.912	20	34	6	85,1	14,9
1989	24.655	21.366	3.289	20	34	6	86,6	13,4
1990	24.537	20.890	3.647	21	35	6	85,4	14,6
1991	25.950	22.071	3.879	23	38	7	85,0	15,0
1992	26.491	22.344	4.147	24	40	8	84,2	15,5
1993	23.386	19.962	3.424	21	36	6	85,5	14,5
1994	23.367	19.827	3.540	21	35	7	84,6	15,0
1995	24.062	20.087	3.975	22	36	7	83,5	16,5
1996	28.028	23.476	4.552	26	42	9	83,8	16,2
1997	26.965	22.377	4.588	25	40	9	83,0	17,0
1998	25.573	21.379	4.194	23	38	8	83,6	16,4
1999	24.744	20.395	4.349	22	36	8	82,4	17,6
2000	24.106	19.961	4.145	22	35	8	82,8	17,2
2001	22.846	18.035	4.811	20	31	9	78,9	21,1
2002	22.535	17.932	4.603	19	30	8	79,6	20,4
2003	24.071	19.127	4.944	20	32	9	79,5	20,5
2004	26.072	20.886	5.186	22	34	9	80,1	19,9
2005	26.328	20.339	5.989	22	33	10	77,3	22,7
2006	27.966	20.932	7.034	23	34	12	74,8	25,2
2007	25.413	18.080	7.333	21	29	12	71,1	28,9

Bron: CBS

Tabel 4.30 Gehoorde minderjarige verdachten van vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)			(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
1980	8.800	8.500	300	6	11	0	96,6	3,4
1981	8.900	8.600	300	6	11	0	96,6	3,4
1982	9.700	9.400	400	7	12	1	96,9	4,1
1983	7.965	7.666	299	5	10	0	96,3	3,8
1984	9.171	8.759	412	6	12	1	95,7	4,3
1985	9.250	8.818	432	6	12	1	94,6	4,3
1986	9.804	9.454	350	7	13	1	96,9	4,1
1987	9.326	8.934	392	7	13	1	95,7	4,3
1988	8.826	8.461	365	7	13	1	96,6	4,5
1989	8.647	8.277	370	7	13	1	96,5	4,7
1990	7.869	7.501	368	7	13	1	95,1	4,9
1991	8.231	7.860	371	7	14	1	96,3	4,9
1992	8.529	8.093	436	8	14	1	95,3	4,7
1993	7.770	7.246	524	7	13	1	92,3	6,4
1994	8.564	8.027	537	8	14	1	93,0	5,8
1995	9.133	8.488	645	8	15	1	92,9	7,1
1996	12.969	11.873	1.096	12	21	2	91,5	8,5
1997	10.934	10.122	812	10	18	2	92,6	7,4
1998	10.359	9.807	552	9	17	1	94,7	5,3
1999	10.973	10.287	686	10	18	1	93,7	6,3
2000	10.992	10.210	782	10	18	1	92,9	7,1
2001	10.927	10.155	772	10	17	1	92,9	7,1
2002	14.228	13.014	1.214	12	22	2	91,5	8,5
2003	16.189	14.624	1.565	14	24	3	90,3	9,7
2004	18.078	16.522	1.556	15	27	3	91,4	8,6
2005	19.390	17.423	1.967	16	28	3	89,9	10,1
2006	22.226	20.143	2.083	18	33	4	90,6	9,4
2007	22.006	19.723	2.283	18	32	4	89,6	10,4

Bron: CBS

Tabel 4.31 Gehoorde minderjarige verdachten van verkeersmisdrijven

	Totaal	Jongens	Meisjes
	(abs.)		
1980	1.100	1.100	0
1981	1.000	900	0
1982	900	900	0
1983	739	710	29
1984	619	604	15
1985	641	621	20
1986	740	717	23
1987	627	609	18
1988	731	706	25
1989	686	661	25
1990	567	537	30
1991	675	648	27
1992	533	493	40
1993	453	424	29
1994	505	456	49
1995	663	598	65
1996	761	691	70
1997	729	673	56
1998	814	774	40
1999	1.052	992	60
2000	1.034	990	44
2001	1.114	1.048	66
2002	1.050	995	55
2003	1.145	1.078	67
2004	1.210	1.120	90
2005	1.586	1.439	147
2006	1.776	1.633	143
2007	2.107	1.909	198

Bron: CBS

Tabel 4.32 Gehoorde minderjarige verdachten van misdrijven uit de Opiumwet en de Wet Wapens en munitie

	Opiumwet			Wet Wapens en munitie		
	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes
1985	104	101	3	109	86	23
1986	139	134	5	104	86	18
1987	157	151	6	134	114	20
1988	110	105	5	125	106	19
1989	109	107	2	175	151	24
1990	124	121	3	127	109	18
1991	213	206	7	162	145	17
1992	270	259	11	141	130	11
1993	272	249	23	110	98	12
1994	249	239	10	164	147	17
1995	311	267	44	255	247	8
1996	347	304	43	257	241	16
1997	468	407	61	445	426	19
1998	389	340	49	573	547	26
1999	419	324	95	697	667	30
2000	358	324	34	574	550	24
2001	467	404	63	655	632	23
2002	663	581	82	855	816	39
2003	732	630	102	895	863	32
2004	763	670	93	1032	987	45
2005	857	716	141	1091	1039	52
2006	869	734	135	1065	1000	65
2007	851	748	103	1091	1043	48

Bron: CBS

Tabel 4.33 Gehoorde minderjarige verdachten naar delictgroep (absoluut)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Totaal	41.378	50.841	48.625	46.417	48.345	47.645	47.327	51.144	55.392	61.609	65.030	70.389	68.897
Wetboek van Strafrecht	40.042	49.388	46.834	44.467	45.950	45.484	44.939	48.495	52.509	58.424	61.303	66.396	64.623
Geweldsmisdrijven	6.482	7.927	8.359	8.149	9.809	9.899	10.621	11.033	11.345	13.294	14.441	15.077	15.810
verkrachting	144	184	161	140	187	168	207	169	195	273	278	172	156
feitelijke aanranding der eerbaarheid	322	323	343	313	524	515	415	456	482	497	450	386	358
overige seksuele misdrijven	118	143	279	227	200	217	198	175	196	248	281	215	173
misdrijven tegen het leven en persoon*	1.038	1.275	1.107	1.051	1.324	1.393	1.464	1.731	1.948	2.598	2.682	2.739	2.874
w.o.													
bedreiging	712	897	931	904	1.170	1.232	1.327	1.599	1.837	2.426	2.521	2.611	2.755
mishandeling	2.799	3.731	4.603	4.493	5.150	5.094	5.987	6.012	5.978	6.935	8.345	9.062	9.958
diefstal met geweld	1.721	1.930	1.644	1.737	2.212	2.338	2.183	2.366	2.390	2.592	2.243	2.358	2.158
afpersing	340	341	162	188	212	174	167	124	156	151	162	145	133
Vermogensmisdrijven	24.062	28.028	26.965	25.573	24.744	24.106	22.846	22.535	24.071	26.072	26.328	27.966	25.413
valsheidsmisdrijven	211	228	165	151	278	325	419	323	343	311	145	161	150
eenvoudige diefstal	10.942	13.147	12.141	10.719	10.658	10.379	10.631	9.948	10.975	12.086	12.888	14.362	13.837
gekwalificeerde diefstal	12.184	13.930	13.563	13.758	12.609	12.179	10.413	10.927	11.093	12.026	11.273	11.244	9.099
verduistering	235	230	278	286	428	450	432	490	530	407	434	464	565
bedrog	215	236	343	276	325	304	306	269	309	319	459	395	415
heling en schuldheling	275	257	343	383	446	469	645	578	821	923	1.129	1.340	1.347
Vernieling en openbare orde	9.133	12.969	10.934	10.359	10.973	10.992	10.927	14.228	16.189	18.078	19.390	22.226	22.006
tegen de openbare orde	3.137	4.409	1.785	1.301	1.808	1.985	2.098	3.892	5.501	6.544	6.596	7.183	7.106
discriminatie	13	53	34	16	14	23	50	73	61	143	130	95	96
gemeengevaarlijke misdrijven**	844	1.308	1.004	879	1.081	1.007	997	1.103	1.346	1.355	1.713	1.959	1.717
tegen het openbaar gezag	97	120	154	207	228	275	279	307	395	437	421	565	576
schennis der eerbaarheid	47	62	74	79	70	89	70	82	54	67	73	70	58

Tabel 4.33 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
vernieling	4.995	7.017	7.726	7.877	7.772	7.613	7.433	8.771	8.832	9.532	10.457	12.354	12.453
w.o.													
vernieling van/aan auto	948	1.250	1.915	2.687	2.512	2.514	2.406	2.459	2.766	3.269	2.797	4.176	3.451
vernieling in/aan openbaar vervoer	306	295	166	159	210	187	244	288	249	273	318	439	443
vernieling in/aan openbaar gebouw	688	931	770	710	815	779	733	734	893	841	1.050	1.165	1.114
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	365	464	321	386	424	487	545	699	904	980	1.144	1.127	1.394
Wegenverkeerswet	663	761	729	814	1.052	1.034	1.114	1.050	1.145	1.210	1.586	1.776	2.107
rijden onder invloed	218	214	250	351	399	445	518	537	630	626	1.046	1.225	1.437
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	245	327	317	290	431	366	364	351	316	380	309	347	384
overige misdrijven Wegenverkeerswet	-	220	189	173	222	223	232	-	-	204	231	204	286
Wet op de economische delicten	75	55	129	134	190	181	137	64	99	158	172	248	189
milieuhygiënische wetten	63	46	66	40	55	62	32	34	73	96	115	172	162
overige misdrijven WED	12	9	59	94	135	119	105	30	26	62	57	76	27
Opiumwet	311	347	468	389	419	358	467	663	732	763	857	869	851
harddrugs	228	266	395	333	310	225	296	447	454	418	466	400	429
softdrugs	83	81	75	56	109	133	171	212	274	343	381	467	417
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	4	4	2	10	2	5
Wet Wapens en munitie	255	257	445	573	697	574	655	855	895	1.032	1.091	1.065	1.091
Wetboek Militair Strafrecht	3	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Overige wetten	29	32	39	39	37	14	15	17	11	22	21	35	36

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.34 Gehoorde minderjarige verdachten naar delictgroep (relatief)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)												
Totaal	37,8	46,5	44,5	42,2	43,7	42,6	41,6	44,2	46,9	51,6	54,2	58,6	57,2
Wetboek van Strafrecht	36,6	45,2	42,8	40,5	41,5	40,7	39,5	41,9	44,5	48,9	51,1	55,2	53,6
Geweldsmisdrijven	5,9	7,3	7,6	7,4	8,9	8,8	9,3	9,5	9,6	11,1	12,0	12,5	13,1
verkrachting	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
overige seksuele misdrijven	0,1	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
misdrijven tegen het leven en persoon*	0,9	1,2	1,0	1,0	1,2	1,2	1,3	1,5	1,7	2,2	2,2	2,3	2,4
w.o.													
bedreiging	0,7	0,8	0,9	0,8	1,1	1,1	1,2	1,4	1,6	2,0	2,1	2,2	2,3
mishandeling	2,6	3,4	4,2	4,1	4,7	4,6	5,3	5,2	5,1	5,8	7,0	7,5	8,3
diefstal met geweld	1,6	1,8	1,5	1,6	2,0	2,1	1,9	2,0	2,0	2,2	1,9	2,0	1,8
afpersing	0,3	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	22,0	25,7	24,7	23,3	22,4	21,5	20,1	19,5	20,4	21,8	21,9	23,3	21,1
valsheidsmisdrijven	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1
eenvoudige diefstal	10,0	12,0	11,1	9,8	9,6	9,3	9,4	8,6	9,3	10,1	10,7	12,0	11,5
gekwalificeerde diefstal	11,1	12,8	12,4	12,5	11,4	10,9	9,2	9,4	9,4	10,1	9,4	9,4	7,6
verduistering	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5
bedrog	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
heling en schuldheling	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,6	0,5	0,7	0,8	0,9	1,1	1,1
Vernieling en openbare orde	8,3	11,9	10,0	9,4	9,9	9,8	9,6	12,3	13,7	15,1	16,2	18,5	18,3
tegen de openbare orde	2,9	4,0	1,6	1,2	1,6	1,8	1,8	3,4	4,7	5,5	5,5	6,0	5,9
discriminatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	0,8	1,2	0,9	0,8	1,0	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,6	1,4
tegen het openbaar gezag	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5
schennis der eerbaarheid	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0

Tabel 4.34 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)												
vernieling	4,6	6,4	7,1	7,2	7,0	6,8	6,5	7,6	7,5	8,0	8,7	10,3	10,3
w.o.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
vernieling van/aan auto	0,9	1,1	1,8	2,4	2,3	2,2	2,1	2,1	2,3	2,7	2,3	3,5	2,9
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,6	0,9	0,7	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,8	0,7	0,9	1,0	0,9
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,8	0,8	1,0	0,9	1,2
Wegenverkeerswet	0,6	0,7	0,7	0,7	1,0	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0	1,3	1,5	1,7
rijden onder invloed	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,9	1,0	1,2
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
overige misdrijven Wegenverkeerswet	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	-	-	0,2	0,2	0,2	0,2
Wet op de economische delicten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
milieuhygiënische wetten	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
overige misdrijven WED	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Opiumwet	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
harddrugs	0,2	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,4
softdrugs	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wet Wapens en munitie	0,2	0,2	0,4	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Wetboek Militair Strafrecht	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	0,0	-	-	-	-
Overige wetten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.35 Gehoorde minderjarige verdachten naar delictgroep (procentueel)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)												
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wetboek van Strafrecht	96,8	97,2	96,3	95,8	95,1	95,5	95,0	94,8	94,8	94,8	94,3	94,3	93,8
Geweldsmisdrijven	15,6	15,6	17,2	17,6	20,3	20,8	22,4	21,6	20,5	21,6	22,2	21,4	22,9
verkrachting	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,8	0,6	0,7	0,7	1,1	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,5	0,5
overige seksuele misdrijven	0,3	0,3	0,6	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
misdrijven tegen het leven en persoon*	2,5	2,5	2,3	2,3	2,7	2,9	3,1	3,4	3,5	4,2	4,1	3,9	4,2
w.o.													
bedreiging	1,7	1,8	1,9	1,9	2,4	2,6	2,8	3,1	3,3	3,9	3,9	3,7	4,0
mishandeling	6,8	7,3	9,5	9,7	10,7	10,7	12,7	11,8	10,8	11,3	12,8	12,9	14,5
diefstal met geweld	4,2	3,8	3,4	3,7	4,6	4,9	4,6	4,6	4,3	4,2	3,4	3,3	3,1
afpersing	0,8	0,7	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	58,3	55,2	55,5	55,1	51,2	50,6	48,3	44,1	43,5	42,3	40,5	39,7	36,9
valsheidsmisdrijven	0,5	0,4	0,3	0,3	0,6	0,7	0,9	0,6	0,6	0,5	0,2	0,2	0,2
eenvoudige diefstal	26,5	25,9	25,0	23,1	22,1	21,8	22,5	19,5	19,8	19,6	19,8	20,4	20,1
gekwalificeerde diefstal	29,5	27,4	27,9	29,6	26,1	25,6	22,0	21,4	20,0	19,5	17,3	16,0	13,2
verduistering	0,6	0,5	0,6	0,6	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	0,7	0,7	0,7	0,8
bedrog	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5	0,7	0,6	0,6
heling en schuldheling	0,7	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,4	1,1	1,5	1,5	1,7	1,9	2,0
Vernieling en openbare orde	22,0	25,5	22,5	22,3	22,7	23,1	23,1	27,8	29,2	29,3	29,8	31,6	31,9
tegen de openbare orde	7,6	8,7	3,7	2,8	3,7	4,2	4,4	7,6	9,9	10,6	10,1	10,2	10,3
discriminatie	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	2,0	2,6	2,1	1,9	2,2	2,1	2,1	2,2	2,4	2,2	2,6	2,8	2,5
tegen het openbaar gezag	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,8	0,8
schennis der eerbaarheid	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
vernieling	11,9	13,8	15,9	17,0	16,1	16,0	15,7	17,2	15,9	15,5	16,1	17,6	18,1
w.o.													
vernieling van/aan auto	2,2	2,5	3,9	5,8	5,2	5,3	5,1	4,8	5,0	5,3	4,3	5,9	5,0

Tabel 4.35 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)												
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,7	0,6	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
vernieling in/aan openbaar gebouw	1,6	1,8	1,6	1,5	1,7	1,6	1,5	1,4	1,6	1,4	1,6	1,7	1,6
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,9	0,9	0,7	0,8	0,9	1,0	1,2	1,4	1,6	1,6	1,8	1,6	2,0
Wegenverkeerswet	1,6	1,5	1,5	1,8	2,2	2,2	2,4	2,1	2,1	2,0	2,4	2,5	3,1
rijden onder invloed	0,5	0,4	0,5	0,8	0,8	0,9	1,1	1,1	1,1	1,0	1,6	1,7	2,1
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	0,6	0,6	0,7	0,6	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4
Wet op de economische delicten	0,2	0,1	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3
milieuhygiënische wetten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
overige misdrijven WED	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Opiumwet	0,7	0,7	1,0	0,8	0,9	0,8	1,0	1,3	1,3	1,2	1,3	1,2	1,2
harddrugs	0,5	0,5	0,8	0,7	0,6	0,5	0,6	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6
softdrugs	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6
overige drugsdelicten	.	.	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wet Wapens en munitie	0,6	0,5	0,9	1,2	1,4	1,2	1,4	1,7	1,6	1,7	1,7	1,5	1,6
Wetboek Militair Strafrecht	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	0,0	-	-	-	-
Overige wetten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.36 Gehoorde minderjarige verdachten naar soort misdrijf en stedelijkheid

	Stedelijkheid				
	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)				
Totale geregistreerde criminaliteit					
1995	55,3	50,0	41,7	28,0	18,9
1996	65,9	64,2	50,1	33,5	24,0
1997	93,6	53,4	38,9	26,7	20,6
1998	72,5	51,7	42,6	28,8	22,6
1999	77,6	51,1	43,9	29,3	22,9
2000	76,1	49,8	42,0	29,0	23,3
2001	69,1	50,1	40,2	28,5	24,8
2002	67,9	53,6	46,0	28,8	23,5
2003	75,6	57,6	42,3	31,5	27,7
2004	80,1	61,9	49,3	35,8	30,4
2005	83,9	66,2	50,6	37,9	32,3
2006	88,9	70,8	53,9	42,4	36,1
2007	85,6	70,4	54,3	41,0	31,5
Geweldsmisdrijven					
1995	10,2	8,0	6,6	3,6	2,5
1996	11,4	10,4	8,1	4,8	2,7
1997	14,1	10,0	7,2	4,8	3,7
1998	13,3	9,0	7,6	5,2	3,4
1999	16,6	11,0	8,8	5,6	3,7
2000	16,7	11,0	8,7	5,5	3,6
2001	16,2	11,6	9,1	6,4	4,4
2002	15,0	12,5	9,4	6,3	4,0
2003	16,9	12,2	8,7	6,2	4,1
2004	19,3	14,0	10,0	7,3	4,9
2005	20,0	14,9	11,5	8,2	5,5
2006	19,6	15,9	12,1	8,1	6,5
2007	19,4	16,6	12,4	9,4	6,9
Vermogensmisdrijven					
1995	33,5	30,3	24,9	16,0	8,5
1996	39,8	36,9	27,3	16,9	11,1
1997	54,2	31,2	22,0	13,9	9,6
1998	43,7	29,2	23,1	14,3	11,0
1999	43,0	26,5	22,8	14,1	9,4
2000	42,7	26,3	21,2	12,9	8,7
2001	37,0	26,0	18,7	11,6	9,9
2002	32,8	24,9	19,6	11,4	8,0
2003	35,6	26,8	19,0	11,1	9,2
2004	38,5	26,8	20,1	13,5	10,6
2005	37,6	29,2	19,0	13,9	9,6
2006	41,7	30,8	20,8	13,8	8,3
2007	36,8	28,8	18,1	12,3	8,2

Tabel 4.36 (vervolg)

	Stedelijkheid				
	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)				
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag					
1995	8,8	9,9	8,9	7,3	6,9
1996	11,5	14,8	13,1	10,5	9,2
1997	15,5	12,0	9,7	7,6	6,1
1998	10,9	11,3	9,7	8,2	7,0
1999	13,1	10,9	9,7	8,0	8,6
2000	12,2	9,8	9,7	9,1	9,7
2001	11,5	9,7	9,8	8,9	9,0
2002	15,0	13,1	14,3	9,3	9,9
2003	17,2	15,2	12,0	12,1	12,4
2004	16,4	17,1	15,9	12,8	12,7
2005	19,4	17,3	16,7	13,0	14,9
2006	20,9	19,1	17,2	17,2	19,1
2007	22,2	19,9	19,0	15,8	13,8
Verkeersmisdrijven					
1995	0,7	0,5	0,6	0,5	0,5
1996	1,0	0,7	0,6	0,6	0,6
1997	1,5	0,7	0,5	0,4	0,4
1998	1,2	0,8	0,8	0,5	0,5
1999	1,4	0,9	1,2	0,7	0,6
2000	1,2	1,1	1,0	0,7	0,7
2001	1,2	1,1	1,1	0,7	0,7
2002	1,0	1,0	1,0	0,6	0,9
2003	1,2	0,9	0,9	0,9	1,0
2004	1,2	1,0	1,2	0,7	0,9
2005	1,5	1,6	1,2	1,2	1,0
2006	1,8	1,7	1,4	1,3	0,9
2007	2,1	1,8	1,8	1,5	1,5
Opiumwet					
1995	0,8	0,2	0,2	0,2	0,1
1996	0,7	0,4	0,3	0,2	0,1
1997	1,2	0,4	0,3	0,2	0,1
1998	1,1	0,3	0,3	0,2	0,2
1999	1,1	0,4	0,3	0,2	0,1
2000	0,8	0,3	0,2	0,2	0,2
2001	0,8	0,4	0,4	0,2	0,2
2002	0,9	0,6	0,6	0,4	0,2
2003	1,2	0,6	0,5	0,3	0,3
2004	1,0	0,7	0,6	0,5	0,3
2005	1,2	0,9	0,5	0,4	0,4
2006	1,1	0,9	0,7	0,5	0,5
2007	1,3	0,8	0,6	0,5	0,2

Tabel 4.36 (vervolg)

	Stedelijkheid				
	Zeer sterk	Sterk	Matig	Weinig	Niet
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)				
Wet Wapens en munitie					
1995	0,7	0,2	0,2	0,1	0,1
1996	0,8	0,2	0,1	0,1	0,1
1997	1,1	0,4	0,2	0,2	0,1
1998	0,9	0,6	0,6	0,3	0,2
1999	1,3	0,8	0,6	0,3	0,2
2000	1,2	0,6	0,5	0,2	0,2
2001	1,2	0,7	0,5	0,3	0,2
2002	1,8	0,8	0,6	0,4	0,2
2003	1,8	0,9	0,6	0,3	0,2
2004	2,0	0,9	0,7	0,4	0,4
2005	2,0	1,2	0,6	0,4	0,4
2006	1,9	1,1	0,7	0,4	0,3
2007	1,7	1,0	0,9	0,5	0,3

Bron: CBS

Tabel 4.37 Gehoorde minderjarige verdachten naar soort misdrijf en gemeentegrootte

	Gemeentegrootte							
	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)							
Totale geregistreerde criminaliteit								
1995	17,6	19,2	23,0	35,0	45,6	58,7	54,2	56,2
1996	24,8	22,9	27,9	43,6	53,7	72,9	78,9	63,1
1997	19,3	20,6	23,4	32,0	49,7	57,6	73,3	102,1
1998	27,8	21,6	24,4	34,8	51,0	55,7	65,3	71,7
1999	29,6	21,0	25,0	34,3	57,2	54,9	63,4	78,0
2000	32,5	17,4	23,8	35,7	50,5	54,4	58,2	82,1
2001	30,4	21,0	23,5	33,9	49,7	52,0	57,0	73,3
2002	20,4	22,8	28,4	35,2	49,9	61,6	56,9	69,7
2003	49,3	22,4	29,4	37,7	53,3	58,2	61,0	78,4
2004	32,5	33,0	33,3	40,6	56,5	72,3	59,1	86,3
2005	35,4	30,1	36,4	44,8	59,6	63,3	67,4	89,6
2006	30,8	36,3	40,8	47,6	63,3	75,8	73,3	90,3
2007	30,8	33,3	41,4	43,5	64,7	72,3	80,6	87,7
Geweldsmisdrijven								
1995	2,6	2,6	3,2	4,9	7,5	9,2	11,1	10,6
1996	2,1	2,7	4,1	6,2	9,3	11,7	12,9	11,1
1997	3,8	3,6	4,2	5,5	9,6	11,1	12,5	14,8
1998	2,7	3,1	3,9	5,9	9,2	9,8	13,0	13,2
1999	3,4	3,3	4,9	6,4	11,6	11,5	15,3	16,9
2000	3,0	4,4	4,7	6,5	11,3	11,1	14,6	17,8
2001	5,0	4,1	5,0	7,4	11,0	12,4	13,3	17,2
2002	3,9	4,0	5,1	7,0	11,7	14,3	14,1	15,4
2003	8,1	4,5	5,7	6,7	11,2	13,1	13,8	17,8
2004	8,9	5,8	6,2	8,1	12,7	15,3	14,6	20,9
2005	4,4	4,5	6,8	9,0	14,1	16,0	15,6	21,9
2006	3,2	4,3	7,3	9,7	14,8	16,6	17,4	20,0
2007	5,2	5,8	7,9	10,3	16,3	17,0	17,6	19,2

Tabel 4.37 (vervolg)

	Gemeentegrootte							
	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)							
Vermogensmisdrijven								
1995	8,5	9,5	12,0	20,1	27,4	36,5	33,5	33,6
1996	13,4	10,2	13,2	23,7	29,5	42,9	47,1	38,1
1997	9,3	8,9	11,1	17,6	27,7	34,1	50,5	56,5
1998	14,0	10,9	12,3	17,8	27,2	32,7	41,1	42,7
1999	15,4	9,6	11,2	16,9	29,2	28,7	35,8	43,0
2000	14,5	7,6	9,8	16,6	26,0	28,7	33,6	46,2
2001	17,9	7,3	10,1	14,7	24,9	25,2	33,2	39,2
2002	6,3	7,7	12,5	14,0	21,5	28,5	27,3	34,4
2003	16,4	7,0	9,1	15,4	24,4	26,4	30,6	37,8
2004	11,4	13,3	11,8	16,0	23,4	31,8	27,7	41,6
2005	12,1	11,0	13,0	15,8	25,2	27,8	30,7	40,8
2006	17,0	8,4	11,6	15,9	26,3	35,0	35,0	43,0
2007	13,1	6,9	12,4	13,5	22,8	30,4	38,1	38,7
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag								
1995	5,2	6,0	6,9	8,7	9,4	10,9	7,8	8,4
1996	8,2	8,8	9,5	12,2	13,0	16,0	16,8	10,2
1997	6,2	6,2	6,9	8,6	11,2	13,7	11,2	16,4
1998	8,9	6,5	6,8	9,5	12,2	11,1	8,1	10,8
1999	9,1	7,1	7,4	9,1	13,5	11,6	9,5	12,1
2000	11,3	4,4	7,9	10,8	10,3	11,7	7,1	12,6
2001	5,0	8,3	7,0	9,9	10,7	10,7	8,2	11,9
2002	9,8	10,3	9,1	12,0	13,4	15,1	12,7	14,1
2003	21,8	9,0	12,6	13,2	14,3	15,6	13,0	16,2
2004	9,6	12,6	12,7	13,9	16,4	21,0	13,3	17,4

Tabel 4.37 (vervolg)

	Gemeentegrootte							
	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)							
2005	16,0	13,0	13,9	16,9	16,1	14,2	16,1	19,4
2006	8,0	21,0	19,1	18,4	18,1	18,2	16,2	20,3
2007	9,2	17,6	18,0	15,9	20,4	18,7	19,9	22,1
Verkeersmisdrijven								
1995	0,8	0,4	0,5	0,6	0,5	0,7	0,6	0,5
1996	0,9	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0
1997	0,2	0,4	0,4	0,5	0,7	0,7	0,8	1,8
1998	0,3	0,3	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,2
1999	0,8	0,5	0,7	0,9	1,1	1,2	1,0	1,5
2000	1,5	0,6	0,6	0,9	1,1	1,0	0,8	1,5
2001	1,2	0,6	0,7	0,8	1,4	1,5	0,7	1,3
2002	0,4	0,4	0,7	0,8	1,0	1,3	1,0	0,9
2003	1,5	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	0,8	1,2
2004	0,7	0,6	1,1	0,9	1,1	1,5	0,6	1,3
2005	-	0,5	1,3	1,1	1,6	2,2	1,1	1,4
2006	1,1	1,5	1,3	1,4	1,3	2,4	1,1	1,7
2007	2,0	1,7	1,5	1,6	1,9	3,1	0,8	2,0
Opiumwet								
1995	0,3	0,0	0,1	0,3	0,2	0,4	0,2	1,2
1996	0,2	0,2	0,1	0,2	0,5	0,4	0,4	1,0
1997	0,1	0,1	0,1	0,2	0,5	0,4	0,6	1,6
1998	1,3	0,1	0,1	0,2	0,4	0,3	0,8	1,3
1999	0,4	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,3	1,6
2000	1,5	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	1,1
2001	-	0,2	0,2	0,2	0,5	0,6	0,4	1,0
2002	-	0,0	0,4	0,4	0,7	0,7	0,5	1,1
2003	-	0,1	0,3	0,4	0,6	0,5	0,8	1,4

Tabel 4.37 (vervolg)

	Gemeentegrootte							
	Minder dan 5.000 inwoners	5.000 tot 10.000 inwoners	10.000 tot 20.000 inwoners	20.000 tot 50.000 inwoners	50.000 tot 100.000 inwoners	100.000 tot 150.000 inwoners	150.000 tot 250.000 inwoners	250.000 inwoners of meer
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)							
2004	1,1	0,2	0,5	0,5	0,7	0,6	0,8	1,2
2005	1,5	0,2	0,4	0,5	0,6	0,8	1,6	1,2
2006	0,5	0,2	0,4	0,6	0,7	0,8	1,4	1,2
2007	0,7	0,3	0,4	0,4	0,8	0,6	1,7	1,3
Wet Wapens en munitie								
1995	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	1,1
1996	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1	1,0
1997	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,3	0,4	1,5
1998	0,2	0,3	0,3	0,4	0,7	0,6	0,6	1,1
1999	0,2	0,2	0,3	0,5	0,8	0,8	0,7	1,6
2000	0,2	0,1	0,2	0,3	0,7	0,8	0,6	1,4
2001	0,6	0,2	0,2	0,4	0,6	0,9	0,6	1,4
2002	-	0,2	0,3	0,5	0,9	0,7	0,6	2,1
2003	0,3	0,2	0,3	0,4	0,9	0,7	0,9	2,1
2004	-	0,2	0,5	0,5	1,0	0,9	0,9	2,3
2005	1,0	0,3	0,4	0,5	1,0	0,9	1,3	2,3
2006	0,5	0,4	0,4	0,5	1,0	1,3	1,1	2,0
2007	-	0,2	0,5	0,7	1,0	0,9	1,0	1,9

Bron: CBS

Tabel 4.38 Gehoorde minderjarige verdachten naar soort misdrijf en grote gemeente*, 2007

	Inwoners 12-79 jaar	Totale geregistreerde criminaliteit	Gewelds-misdrijven	Vermogens-misdrijven	Vernieling en openbare orde	Verkeers-misdrijven	Opium-wet	Wet Wapens en munitie
	(abs.)	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)						
Almere	16.197	73,4	16,7	32,0	19,4	1,0	1,3	1,5
Amersfoort	10.185	72,8	11,0	37,7	17,6	3,4	0,6	1,1
Amsterdam	41.617	100,6	18,2	51,3	21,8	2,9	2,4	1,6
Apeldoorn	11.592	72,2	14,4	31,6	21,2	1,0	1,0	0,5
Arnhem	8.776	94,8	21,5	43,3	25,3	0,8	0,9	0,7
Breda	11.735	76,4	15,3	39,9	15,8	0,4	3,3	0,5
Dordrecht	8.763	86,4	17,7	39,7	23,3	1,8	0,9	1,0
Ede	8.815	46,1	12,5	17,5	11,8	1,5	0,2	0,3
Eindhoven	12.706	100,1	26,3	47,9	20,5	1,0	0,8	1,7
Emmen	7.723	69,9	20,3	29,7	16,2	1,0	0,6	1,0
Enschede	10.382	44,7	9,1	24,8	9,0	0,6	0,2	0,5
Groningen	8.580	110,0	19,1	54,3	25,2	1,7	6,5	0,7
Haarlem	9.166	72,7	18,1	29,1	20,4	3,8	0,3	0,2
Haarlemmermeer	10.358	54,4	9,8	20,1	16,1	6,7	0,1	0,8
Leiden	6.954	96,1	23,4	33,9	31,5	3,2	0,4	1,2
Maastricht	7.046	59,6	14,6	25,7	13,3	1,6	1,7	1,3
Nijmegen	9.569	116,8	18,8	60,4	35,0	0,2	0,7	0,8
Rotterdam	39.787	91,5	24,7	30,4	28,1	1,8	1,0	3,1
's-Gravenhage	30.933	53,0	13,8	19,9	12,6	1,5	0,6	1,1
's-Hertogenbosch	9.094	80,9	15,0	36,8	23,0	1,6	1,2	1,8
Tilburg	13.343	64,8	19,9	24,3	16,5	0,6	0,7	1,0
Utrecht	14.811	113,8	18,8	64,5	26,4	1,4	0,5	0,9
Zaanstad	9.967	51,3	17,6	18,1	12,3	1,1	0,8	0,8
Zoetermeer	10.165	62,3	17,9	25,6	13,3	0,8	0,4	1,4
Zwolle	8.003	105,1	25,9	41,7	23,1	12,7	0,4	0,5

* Opgenomen zijn de 25 grootste gemeenten qua inwonertal op 1-1-2007.

Bron: CBS

Tabel 4.39 Aangehouden minderjarige verdachten naar soort misdrijf, geslacht en leeftijd*

	12 jaar	13 jaar	14 jaar	15 jaar	16 jaar	17 jaar	12 jaar	13 jaar	14 jaar	15 jaar	16 jaar	17 jaar
	Jongens						Meisjes					
Totaal misdrijven												
2000	4,3	12,9	26,1	38,7	51,2	60,2	0,7	2,7	6,0	6,7	8,2	7,6
2001	4,7	13,8	27,5	41,9	54,3	61,1	1,2	3,6	7,5	9,8	9,6	9,0
2002	4,8	13,7	29,8	44,6	58,5	66,6	1,1	4,1	7,6	10,2	10,7	10,6
2003	5,7	16,2	31,3	48,1	64,6	74,9	1,1	4,0	8,4	11,5	11,9	11,6
2004	6,6	19,8	36,5	56,7	72,2	81,2	1,3	4,8	9,9	13,0	13,8	12,4
2005	7,5	21,4	41,7	60,1	79,0	86,7	1,5	5,2	11,5	13,9	15,1	13,5
Geweldsmisdrijven												
2000	1,3	4,1	7,7	11,1	14,0	15,3	0,1	0,8	2,0	2,4	2,4	1,9
2001	1,6	4,4	7,8	11,9	14,9	16,4	0,4	1,2	2,5	3,3	3,1	2,4
2002	1,4	4,3	8,4	12,4	16,0	17,6	0,3	1,5	2,5	3,3	3,0	3,2
2003	1,8	5,1	8,2	13,2	16,9	19,7	0,3	1,2	2,4	3,6	3,5	2,8
2004	2,0	5,8	10,0	15,1	19,3	21,7	0,4	1,6	3,3	4,3	4,1	3,4
2005	2,4	6,2	11,9	16,1	21,1	23,2	0,3	1,5	3,7	4,7	4,8	3,9
Vermogensmisdrijven												
2000	1,7	4,5	9,8	14,7	18,6	20,0	0,5	1,3	2,3	2,7	3,9	3,8
2001	1,7	4,9	10,6	15,9	18,8	19,5	0,5	1,6	3,1	4,2	4,4	4,7
2002	1,8	4,7	10,8	16,0	19,8	20,4	0,5	1,4	2,8	4,1	4,9	4,9
2003	1,8	5,0	11,3	16,9	21,2	22,1	0,5	1,6	3,3	4,3	4,9	5,8
2004	2,1	6,4	12,9	19,6	22,6	23,6	0,5	1,9	3,5	4,6	5,5	5,8
2005	2,3	6,5	13,9	19,9	24,8	25,6	0,9	2,3	4,6	5,5	5,7	5,9
Vernieling en openbare orde												
2000	1,2	3,4	7,1	10,2	12,9	16,0	0,1	0,6	1,4	1,3	1,3	1,2
2001	1,2	3,7	7,5	11,2	14,2	15,6	0,2	0,7	1,6	2,0	1,7	1,2
2002	1,3	3,6	8,2	12,3	15,6	18,3	0,2	1,0	1,9	2,2	2,1	1,5
2003	1,6	4,8	9,2	13,9	18,7	21,1	0,3	0,9	2,3	3,0	2,5	1,9
2004	2,1	6,3	10,6	16,9	21,3	23,6	0,4	1,1	2,5	3,2	3,1	2,2
2005	2,3	7,1	13,0	18,9	24,1	25,2	0,3	1,4	3,0	3,7	3,9	2,8

Tabel 4.39 (vervolg)

	12 jaar	13 jaar	14 jaar	15 jaar	16 jaar	17 jaar	12 jaar	13 jaar	14 jaar	15 jaar	16 jaar	17 jaar
	Jongens						Meisjes					
Overige misdrijven												
2000	0,2	0,9	1,5	2,7	5,7	8,8	0,0	0,1	0,3	0,3	0,6	0,7
2001	0,2	0,7	1,6	2,9	6,4	9,6	0,0	0,1	0,2	0,4	0,5	0,7
2002	0,4	1,1	2,3	3,9	7,1	10,3	0,0	0,3	0,3	0,5	0,8	1,0
2003	0,4	1,3	2,7	4,1	7,8	12,0	0,0	0,2	0,4	0,6	1,0	1,2
2004	0,4	1,4	3,0	5,2	9,0	12,3	0,1	0,2	0,6	0,8	1,1	1,1
2005	0,6	1,6	2,9	5,3	9,0	12,7	0,0	0,3	0,7	0,7	1,3	1,6

* Per 1.000 inwoners van de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.40 Aangehouden minderjarige verdachten naar herkomst en leeftijd*

	12 jaar	13 jaar	14 jaar	15 jaar	16 jaar	17 jaar
Totaal						
2000	2,2	6,5	13,2	18,2	24,1	27,7
2001	2,6	7,3	14,5	21,1	26,1	29,0
2002	2,7	7,5	15,5	22,3	28,0	31,6
2003	3,0	8,6	16,5	24,4	31,0	35,0
2004	3,5	10,4	19,3	28,2	34,5	37,5
2005	4,1	11,3	22,3	30,4	38,1	40,3
Autochtoon						
2000	1,3	4,1	8,8	12,3	16,3	20,0
2001	1,5	4,5	9,7	14,5	18,3	21,0
2002	1,6	5,0	10,5	15,8	20,6	23,5
2003	1,7	5,5	11,6	17,1	22,9	26,6
2004	2,1	6,9	13,1	20,2	25,2	28,9
2005	2,4	7,5	15,4	21,4	28,5	30,6
Allochtoon						
2000	5,6	15,8	30,0	40,1	52,1	54,7
2001	6,6	17,5	32,4	45,8	53,5	56,5
2002	6,7	16,3	33,1	46,1	54,6	59,3
2003	7,6	19,2	33,7	50,1	60,2	64,7
2004	8,6	22,5	41,2	55,9	67,5	69,0
2005	10,0	24,8	46,9	62,3	71,4	74,7
Marokko						
2000	12,8	31,6	57,8	80,5	103,1	109,0
2001	11,0	32,6	59,2	86,8	105,8	118,5
2002	12,6	27,7	63,0	83,7	102,4	112,4
2003	14,0	38,6	57,6	99,6	115,7	125,5
2004	18,7	42,8	76,1	104,1	127,1	127,5
2005	18,7	43,0	86,2	119,3	132,1	142,2
Nederlandse Antillen of Aruba						
2000	10,3	27,2	46,0	70,8	75,6	85,5
2001	14,9	29,4	59,8	82,7	97,0	89,2
2002	12,7	35,7	68,7	91,9	92,9	106,2
2003	16,7	33,7	60,7	92,4	100,8	100,1
2004	17,4	39,0	74,8	96,8	108,0	102,6
2005	27,2	53,7	77,1	108,3	131,2	126,1
Suriname						
2000	4,6	19,0	37,9	51,4	66,7	65,6
2001	6,7	23,6	45,7	60,8	66,6	73,0
2002	7,6	18,1	44,3	55,7	68,8	67,3
2003	6,3	22,7	39,3	55,7	71,9	74,2
2004	10,6	24,0	44,2	65,1	78,2	82,6
2005	10,3	27,3	50,4	66,5	79,4	80,0

Tabel 4.40 (vervolg)

	12 jaar	13 jaar	14 jaar	15 jaar	16 jaar	17 jaar
Turkije						
2000	5,2	15,2	28,9	32,6	44,3	46,3
2001	6,4	17,0	28,5	43,2	49,0	46,6
2002	6,1	13,2	26,6	39,7	48,1	49,6
2003	7,9	15,8	33,2	45,2	53,1	53,3
2004	8,3	21,9	38,0	51,2	62,4	64,6
2005	8,8	22,0	47,6	59,1	61,0	73,1

* Per 1.000 inwoners van de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.41 Halt- en Stop-verwijzingen*

	Halt	Stop	Totaal
	(abs.)		
1987	1.184		1.184
1988	2.154		2.154
1989	4.738		4.738
1990	6.456		6.456
1991	8.948		8.948
1992	11.084		11.084
1993	11.167		11.167
1994	14.316		14.316
1995	17.235		17.235
1996	21.413		21.413
1997	20.867		20.867
1998	21.748		21.748
1999			22.756
2000	18.948	1.784	20.732
2001	18.056	1.639	19.695
2002	19.665	1.962	21.627
2003	20.951	2.304	23.255
2004	21.496	2.167	23.663
2005	22.215	1.948	24.163
2006	22.985	2.069	25.054
2007	23.341	2.018	25.359

* Inclusief de doorverwijzingen tussen Halt-bureaus.

** In 1999 is de Stop-reactie ingevoerd. Het is niet mogelijk om voor dit jaar het totaal aantal verwijzingen uit te splitsen naar Halt- en Stop-verwijzingen.

Bron: CBS

Tabel 4.42 Halt-afdoeningen* en Stop-reacties (al dan niet met succes uitgevoerd)

	Halt	Stop	Totaal
	(abs.)		
2000	19.482	1.761	21.243
2001	17.359	1.378	18.737
2002	17.721	1.505	19.226
2003	20.586	1.941	22.527
2004	20.068	2.085	22.153
2005	22.962	2.109	25.071
2006	22.184	1.975	24.159
2007	24.025	2.074	26.099

* Het aantal afdoeningen is niet gelijk aan het aantal verwijzingen, omdat:
1 in een jaar ook verwijzingen uit het voorgaande jaar kunnen zijn afgehandeld via Halt of Stop;
2 afronding van een Halt-afdoening of Stop-reactie in een volgend jaar kan plaatsvinden en dan in dat jaar geteld wordt;
3 sommige verwijzingen niet in een Halt-afdoening of Stop-reactie geresulteerd hebben (zijn niet in behandeling genomen).

Bron: Halt Nederland

Tabel 4.43 Geslaagde Halt-afdoeningen en Stopreacties naar 'Halt-feit'

	Halt				Stop			
	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
	(abs.)							
Algemene veiligheid	450	456	578	636	100	99	116	120
Baldadigheid	2.271	2.424	2.812	2.711	237	217	178	164
Openbare orde	52	36	44	13	-	-	-	-
Vermogensdelicten	6.696	8.021	7.553	7.422	616	532	590	451
Vernieling	3.681	4.147	4.435	4.530	366	451	468	437
Vuurwerkdelicten	4.313	5.193	3.913	5.318	434	520	393	616
Niet Halt-waardige feiten	1.731	1.845	2.029	2.459	117	121	84	107
Totaal	19.194	22.122	21.364	23.089	1.870	1.940	1.829	1.895

Bron: Halt Nederland

Tabellen hoofdstuk 5

Tabel 5.1 Ingeschreven en afgedane rechtbankstrafzaken

	Ingeschreven zaken OM	Afdoeningen door het OM	Afdoeningen door de rechter	Verhouding afdoeningen OM/rechter
1980*	229.771	129.548	91.764	1,4
1981	246.278	141.841	91.576	1,5
1982	259.326	149.009	98.622	1,5
1983	259.251	165.619	95.253	1,7
1984	268.800	138.694	82.689	1,7
1985	266.074	140.758	83.512	1,7
1986	271.970	139.595	82.407	1,7
1987	279.265	138.479	81.975	1,7
1988	263.336	142.188	84.476	1,7
1989	269.788	146.265	84.725	1,7
1990	260.844	144.758	82.341	1,8
1991	.	.	87.857	.
1992	.	.	83.879	.
1993	268.248	161.763	81.096	2,0
1994	273.311	161.084	96.512	1,7
1995	257.842	147.472	102.310	1,4
1996	250.726	133.765	104.617	1,3
1997	250.865	130.790	106.372	1,2
1998	242.482	120.232	105.031	1,1
1999	234.679	114.451	111.309	1,0
2000	233.324	118.369	111.033	1,1
2001	236.029	115.538	112.037	1,0
2002	251.291	120.693	116.810	1,0
2003	270.322	128.668	134.631	1,0
2004	273.974	127.663	133.218	1,0
2005	266.857	122.999	132.595	0,9
2006	267.710	126.092	134.375	0,9
2007	272.657	122.274	127.579	1,0

* Afdoeningen door de rechter inclusief de voegingen ter zitting. De overige jaren zijn exclusief de voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Tabel 5.2 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken naar geslacht en meer- en minderjarigheid

	Totaal	Mannen	Meerderjarige mannen	Minderjarige mannen	Vrouwen	Meerderjarige vrouwen	Minderjarige vrouwen
	(abs.)						
1995	257.842	207.528	185.951	21.577	28.579	26.277	2.302
1996	250.726	202.533	179.102	23.431	28.420	25.671	2.749
1997	250.865	203.681	179.347	24.334	28.999	25.984	3.015
1998	242.482	195.444	170.942	24.502	28.038	25.008	3.030
1999	234.679	188.682	165.142	23.540	27.787	24.357	3.430
2000	233.324	189.531	165.977	23.554	26.751	23.364	3.387
2001	236.029	191.769	168.267	23.502	27.453	23.445	4.008
2002	251.291	205.297	181.304	23.993	29.892	25.447	4.445
2003	270.322	221.432	195.160	26.272	32.734	27.954	4.780
2004	273.974	223.368	194.689	28.679	34.232	29.104	5.128
2005	266.857	218.620	188.486	30.134	35.213	29.485	5.728
2006	267.710	219.954	189.614	30.340	37.063	30.887	6.176
2007	272.657	224.135	192.077	32.058	39.330	32.478	6.852
	(%)						
1995	100	80,5	72,1	8,4	11,1	10,2	0,9
1996	100	80,8	71,4	9,3	11,3	10,2	1,1
1997	100	81,2	71,5	9,7	11,6	10,4	1,2
1998	100	80,6	70,5	10,1	11,6	10,3	1,2
1999	100	80,4	70,4	10,0	11,8	10,4	1,5
2000	100	81,2	71,1	10,1	11,5	10,0	1,5
2001	100	81,2	71,3	10,0	11,6	9,9	1,7
2002	100	81,7	72,1	9,5	11,9	10,1	1,8
2003	100	81,9	72,2	9,7	12,1	10,3	1,8
2004	100	81,5	71,1	10,5	12,5	10,6	1,9
2005	100	81,9	70,6	11,3	13,2	11,0	2,1
2006	100	82,2	70,8	11,3	13,8	11,5	2,3
2007	100	82,2	70,4	11,8	14,4	11,9	2,5

Bron: CBS

Tabel 5.3 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken naar geslacht en meer- en minderjarigheid

	Totaal	Mannen	Meerderjarige mannen	Minderjarige mannen	Vrouwen	Meerderjarige vrouwen	Minderjarige vrouwen
	(abs.)						
1995	147.472	112.733	98.475	14.258	16.923	15.294	1.629
1996	133.765	102.099	87.245	14.854	15.623	13.708	1.915
1997	130.790	101.383	85.154	16.229	16.180	13.989	2.191
1998	120.232	89.666	74.125	15.541	14.480	12.333	2.147
1999	114.451	83.441	69.212	14.229	14.449	12.207	2.242
2000	118.369	88.759	73.648	15.111	14.548	12.097	2.451
2001	115.538	86.019	70.104	15.915	14.040	11.109	2.931
2002	120.693	90.248	74.065	16.183	15.093	11.774	3.319
2003	128.668	97.919	81.174	16.745	16.872	13.382	3.490
2004	127.663	96.494	78.933	17.561	17.333	13.710	3.623
2005	122.999	93.174	74.254	18.920	18.351	13.990	4.361
2006	126.092	97.117	77.743	19.374	20.275	15.633	4.642
2007	122.274	94.730	75.108	19.622	20.786	15.723	5.063
	(%)						
1995	100	76,4	66,8	9,7	11,5	10,4	1,1
1996	100	76,3	65,2	11,1	11,7	10,2	1,4
1997	100	77,5	65,1	12,4	12,4	10,7	1,7
1998	100	74,6	61,7	12,9	12,0	10,3	1,8
1999	100	72,9	60,5	12,4	12,6	10,7	2,0
2000	100	75,0	62,2	12,8	12,3	10,2	2,1
2001	100	74,5	60,7	13,8	12,2	9,6	2,5
2002	100	74,8	61,4	13,4	12,5	9,8	2,7
2003	100	76,1	63,1	13,0	13,1	10,4	2,7
2004	100	75,6	61,8	13,8	13,6	10,7	2,8
2005	100	75,8	60,4	15,4	14,9	11,4	3,5
2006	100	77,0	61,7	15,4	16,1	12,4	3,7
2007	100	77,5	61,4	16,0	17,0	12,9	4,1

Bron: CBS

Tabel 5.4 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken naar geslacht en meer- en minderjarigheid

	Totaal	Mannen	Meerderjarige mannen	Minderjarige mannen	Vrouwen	Meerderjarige vrouwen	Minderjarige vrouwen
	(abs.)						
1995	102.310	88.149	81.714	6.435	11.428	10.846	582
1996	104.617	90.501	83.556	6.945	11.597	10.962	635
1997	106.372	92.278	85.477	6.801	11.408	10.767	641
1998	105.031	90.198	83.118	7.080	11.369	10.608	761
1999	111.309	96.423	88.948	7.475	12.660	11.824	836
2000	111.033	96.798	88.791	8.007	12.316	11.319	997
2001	112.037	97.348	89.482	7.866	12.481	11.458	1.023
2002	116.810	101.277	92.611	8.666	13.213	11.883	1.330
2003	134.631	116.629	107.422	9.207	15.491	13.933	1.558
2004	133.218	115.700	105.345	10.355	15.225	13.688	1.537
2005	132.595	114.683	103.975	10.708	15.502	13.922	1.580
2006	134.375	115.784	105.019	10.765	16.354	14.680	1.674
2007	127.579	109.634	98.652	10.982	16.003	14.130	1.873
	(%)						
1995	100	86,2	79,9	6,3	11,2	10,6	0,6
1996	100	86,5	79,9	6,6	11,1	10,5	0,6
1997	100	86,8	80,4	6,4	10,7	10,1	0,6
1998	100	85,9	79,1	6,7	10,8	10,1	0,7
1999	100	86,6	79,9	6,7	11,4	10,6	0,8
2000	100	87,2	80,0	7,2	11,1	10,2	0,9
2001	100	86,9	79,9	7,0	11,1	10,2	0,9
2002	100	86,7	79,3	7,4	11,3	10,2	1,1
2003	100	86,6	79,8	6,8	11,5	10,3	1,2
2004	100	86,9	79,1	7,8	11,4	10,3	1,2
2005	100	86,5	78,4	8,1	11,7	10,5	1,2
2006	100	86,2	78,2	8,0	12,2	10,9	1,2
2007	100	85,9	77,3	8,6	12,5	11,1	1,5

Bron: CBS

Tabel 5.5 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken naar soort rechter

	Totaal	Politierechter	Meervoudige kamer	Kinderrechter
	(abs.)			
1995	102.310	86.510	10.355	5.445
1996	104.617	86.756	11.180	6.681
1997	106.372	88.483	11.322	6.567
1998	105.031	86.959	11.196	6.876
1999	111.309	92.917	11.190	7.202
2000	111.033	91.928	11.318	7.787
2001	112.037	92.268	12.357	7.412
2002	116.810	94.574	13.656	8.580
2003	134.631	111.130	14.082	9.419
2004	133.218	108.284	14.611	10.323
2005	132.595	108.826	13.223	10.546
2006	134.375	111.716	11.560	11.099
2007	127.579	104.518	11.624	11.437
	(%)			
1995	100	84,6	10,1	5,3
1996	100	82,9	10,7	6,4
1997	100	83,2	10,6	6,2
1998	100	82,8	10,7	6,5
1999	100	83,5	10,1	6,5
2000	100	82,8	10,2	7,0
2001	100	82,4	11,0	6,6
2002	100	81,0	11,7	7,3
2003	100	82,5	10,5	7,0
2004	100	81,3	11,0	7,7
2005	100	82,1	10,0	8,0
2006	100	83,1	8,6	8,3
2007	100	81,9	9,1	9,0

Bron: CBS

Tabel 5.6 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
	(abs.)						
Wetboek van Strafrecht	157.356	147.492	144.192	140.724	137.565	136.939	139.131
Geweldsmisdrijven	28.931	29.155	30.689	31.402	32.700	33.548	35.374
verkrachting	1.117	1.048	979	904	975	921	935
feitelijke aanranding der eerbaarheid	675	705	767	721	844	793	826
overige seksuele misdrijven	1.236	1.281	1.225	1.160	1.100	1.031	1.068
bedreiging	3.812	4.066	4.248	4.655	4.998	5.549	6.256
misdrijven tegen het leven*	2.566	2.450	2.547	2.551	2.676	2.868	2.809
mishandeling	13.167	13.688	15.053	15.450	16.006	16.327	17.435
dood en lichamelijk letsel door schuld	102	66	88	66	59	62	53
diefstal met geweld	5.574	5.210	5.105	5.356	5.512	5.453	5.509
afpersing	682	641	677	539	530	544	483
Vermogensmisdrijven	103.276	91.593	85.447	80.520	74.811	71.491	70.534
valsheidsmisdrijven	17.187	16.301	14.456	12.025	11.208	9.200	9.092
eenvoudige diefstal	35.471	32.015	32.705	31.181	29.583	27.899	28.083
gekwalificeerde diefstal	39.885	33.359	29.407	28.233	25.569	24.462	23.804
verduistering	2.544	2.484	2.230	2.306	2.267	2.567	2.536
bedrog	2.133	2.113	2.003	2.282	2.117	2.937	2.467
heling en schuldheling	6.056	5.321	4.646	4.493	4.067	4.426	4.552
Vernieling en openbare orde	22.921	24.414	25.666	25.661	25.645	26.841	27.967
tegen de openbare orde	9.053	10.549	10.322	9.847	9.706	10.019	11.089
discriminatie	164	245	151	144	126	140	129
gemeengevaarlijke misdrijven**	1.155	1.194	1.450	1.288	1.364	1.312	1.343
tegen het openbaar gezag	3.207	3.093	3.420	3.780	4.390	5.349	5.481
schennis der eerbaarheid	514	498	582	526	542	576	602
vernieling	8.828	8.835	9.741	10.076	9.517	9.445	9.323
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.228	2.330	2.390	3.141	4.409	5.059	5.256
Wegenverkeerswet	42.746	47.178	47.958	46.378	45.896	47.457	47.611
rijden onder invloed	29.911	34.360	34.914	33.958	33.724	35.019	35.671
doorrijden na ongeval	6.867	7.192	7.498	7.138	6.925	7.002	6.783
overige misdrijven Wegenverkeerswet	5.968	5.626	5.546	5.282	5.247	5.436	5.157
Wet op de economische delicten	34.329	29.301	29.868	30.410	28.402	27.113	25.864
Opiumwet	9.911	10.992	12.007	11.314	10.573	9.964	12.131
harddrugs	7.973	7.985	8.069	7.447	6.929	6.720	8.053
softdrugs	1.938	3.007	3.938	3.867	3.644	3.244	4.078
Wet Wapens en munitie	4.597	5.375	5.285	5.090	5.018	4.564	5.075
Overige wetten***	8.903	10.388	11.555	8.566	7.225	7.287	6.217
Totaal	257.842	250.726	250.865	242.482	234.679	233.324	236.029

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
							(%)		
	149.143	156.715	165.157	165.132	168.354	173.724	61,0	62,9	63,7
	38.992	42.740	47.648	50.484	52.527	56.226	11,2	19,6	20,6
	939	866	1.064	1.010	942	849	0,4	0,4	0,3
	877	810	839	910	891	896	0,3	0,3	0,3
	954	932	925	976	1.015	1.020	0,5	0,4	0,4
	7.364	8.890	10.967	11.266	11.311	12.117	1,5	4,2	4,4
	3.333	3.291	3.430	3.308	2.810	2.669	1,0	1,0	1,0
	19.213	21.935	24.172	27.245	30.268	33.403	5,1	11,3	12,3
	47	47	67	73	73	63	0,0	0,0	0,0
	5.726	5.452	5.622	5.212	4.759	4.783	2,2	1,8	1,8
	539	517	562	484	458	426	0,3	0,2	0,2
	73.717	74.491	73.651	69.606	69.628	67.935	40,1	26,0	24,9
	8.203	8.406	8.919	8.755	8.942	8.306	6,7	3,3	3,0
	30.880	29.669	27.584	25.309	23.525	23.630	13,8	8,8	8,7
	25.036	25.868	26.156	24.223	23.834	22.226	15,5	8,9	8,2
	2.672	3.000	2.975	2.827	3.061	3.491	1,0	1,1	1,3
	2.358	2.529	2.464	2.815	4.298	4.459	0,8	1,6	1,6
	4.568	5.019	5.553	5.677	5.968	5.823	2,3	2,2	2,1
	30.118	31.843	35.199	36.393	37.660	40.494	8,9	14,1	14,9
	12.153	12.796	14.577	16.017	16.658	18.100	3,5	6,2	6,6
	173	138	141	153	161	145	0,1	0,1	0,1
	1.313	1.610	1.523	1.573	1.684	1.676	0,4	0,6	0,6
	6.197	6.931	8.133	7.375	7.149	7.807	1,2	2,7	2,9
	575	594	658	684	742	663	0,2	0,3	0,2
	9.707	9.774	10.167	10.591	11.266	12.103	3,4	4,2	4,4
	6.316	7.641	8.659	8.649	8.539	9.069	0,9	3,2	3,3
	50.576	55.942	47.758	49.195	49.947	53.142	16,6	18,7	19,5
	38.483	42.456	33.358	34.799	35.519	37.907	11,6	13,3	13,9
	6.418	6.844	7.201	7.219	7.200	7.399	2,7	2,7	2,7
	5.675	6.642	7.199	7.177	7.228	7.836	2,3	2,7	2,9
	26.578	31.148	31.684	26.121	22.579	19.962	13,3	8,4	7,3
	14.264	14.976	18.451	16.696	16.761	16.297	3,8	6,3	6,0
	9.554	10.346	12.035	10.038	10.212	9.694	3,1	3,8	3,6
	4.710	4.630	6.416	6.658	6.549	6.603	0,8	2,4	2,4
	4.296	5.088	5.186	4.875	4.673	4.658	1,8	1,7	1,7
	6.434	6.453	5.738	4.838	5.396	4.874	3,5	2,0	1,8
	251.291	270.322	273.974	266.857	267.710	272.657	100	100	100

Tabel 5.7 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
	(abs.)						
Wetboek van Strafrecht	87.459	74.267	71.801	63.960	57.234	62.493	59.946
Geweldsmisdrijven	12.860	12.056	12.792	11.841	11.638	13.314	13.491
verkrachting	476	404	362	314	278	379	312
feitelijke aanranding der eerbaarheid	359	408	406	359	317	404	435
overige seksuele misdrijven	562	494	587	439	437	436	417
bedreiging	2.042	1.937	2.019	1.994	1.993	2.313	2.534
misdrijven tegen het leven*	533	514	528	369	402	576	490
mishandeling	7.180	6.820	7.456	7.182	7.353	8.036	8.114
dood en lichamelijk letsel door schuld	66	56	41	52	37	49	43
diefstal met geweld	1.376	1.206	1.200	990	732	992	1.030
afpersing	266	217	193	142	89	129	116
Vermogensmisdrijven	59.744	47.698	43.271	36.680	30.298	31.715	28.821
valsheidsmisdrijven	7.296	6.937	6.220	6.162	5.624	4.397	3.530
eenvoudige diefstal	23.970	18.491	17.235	13.646	11.239	12.005	10.488
gekwalificeerde diefstal	21.133	15.972	14.060	11.376	8.791	9.626	8.649
verduistering	1.670	1.377	1.269	1.245	1.045	1.381	1.276
bedrog	1.276	1.183	1.183	1.320	1.038	1.599	2.053
heling en schuldheling	4.399	3.738	3.304	2.931	2.561	2.707	2.825
Vernieling en openbare orde	13.677	13.238	14.429	13.834	13.094	14.625	14.868
tegen de openbare orde	4.872	5.384	5.630	5.158	4.823	5.352	5.987
discriminatie	98	141	133	86	73	94	84
gemeengevaarlijke misdrijven**	514	499	617	504	460	520	488
tegen het openbaar gezag	1.813	1.572	1.868	1.964	2.160	2.558	2.727
schennis der eerbaarheid	408	381	410	385	341	395	390
vernieling	5.972	5.261	5.771	5.737	5.237	5.706	5.192
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.178	1.275	1.309	1.605	2.204	2.839	2.766
Wegenverkeerswet	21.153	21.771	23.382	20.300	20.418	21.757	19.775
rijden onder invloed	13.781	14.898	16.208	13.646	13.359	14.737	13.089
doorrijden na ongeval	4.768	4.842	5.292	5.040	5.095	5.029	5.076
overige misdrijven Wegenverkeerswet	2.604	2.031	1.882	1.614	1.964	1.991	1.610
Wet op de economische delicten	27.225	24.285	20.610	23.952	25.551	23.166	22.797
Opiumwet	4.490	4.523	4.820	3.945	2.960	3.073	3.831
harddrugs	3.155	2.945	2.850	2.269	1.602	1.640	1.996
softdrugs	1.335	1.578	1.970	1.676	1.358	1.433	1.835
Wet Wapens en munitie	3.065	3.480	3.706	3.369	3.267	3.000	3.294
Overige wetten***	4.080	5.439	6.471	4.706	5.021	4.880	5.895
Totaal	147.472	133.765	130.790	120.232	114.451	118.369	115.538

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Incl. 'onbekend'.

Bron: CBS

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
							(%)		
	63.160	66.055	69.618	71.243	77.847	78.762	59,3	61,7	64,4
	14.060	15.601	16.866	19.029	21.437	22.882	8,7	17,0	18,7
	319	284	296	266	320	325	0,3	0,3	0,3
	381	369	369	360	352	341	0,2	0,3	0,3
	395	319	284	368	336	348	0,4	0,3	0,3
	2.792	3.364	4.144	4.492	4.907	5.201	1,4	3,9	4,3
	495	528	433	450	376	325	0,4	0,3	0,3
	8.530	9.605	10.340	12.108	14.233	15.473	4,9	11,3	12,7
	33	39	33	38	26	42	0,0	0,0	0,0
	993	983	877	844	796	725	0,9	0,6	0,6
	122	110	90	103	91	102	0,2	0,1	0,1
	30.055	30.205	30.363	29.459	31.617	30.080	40,5	25,1	24,6
	4.148	4.294	4.912	4.831	4.808	3.860	4,9	3,8	3,2
	11.115	10.698	10.449	9.577	9.660	9.477	16,3	7,7	7,8
	8.991	9.082	9.065	8.980	8.862	8.601	14,3	7,0	7,0
	1.434	1.581	1.567	1.512	1.755	1.844	1,1	1,4	1,5
	1.518	1.680	1.299	1.451	2.901	2.782	0,9	2,3	2,3
	2.849	2.870	3.071	3.108	3.631	3.516	3,0	2,9	2,9
	15.971	16.424	18.145	18.536	20.452	21.281	9,3	16,2	17,4
	6.989	7.021	7.831	8.387	9.370	9.791	3,3	7,4	8,0
	126	81	70	82	76	63	0,1	0,1	0,1
	510	562	566	564	663	648	0,3	0,5	0,5
	2.774	3.244	3.913	3.462	3.390	3.610	1,2	2,7	3,0
	379	361	384	437	425	364	0,3	0,3	0,3
	5.193	5.155	5.381	5.604	6.528	6.805	4,0	5,2	5,6
	3.074	3.825	4.244	4.219	4.341	4.519	0,8	3,4	3,7
	20.811	24.174	17.588	16.449	17.618	16.762	14,3	14,0	13,7
	14.567	17.623	10.756	9.729	10.600	9.646	9,3	8,4	7,9
	4.461	4.519	4.659	4.601	4.950	5.072	3,2	3,9	4,1
	1.783	2.032	2.173	2.119	2.068	2.044	1,8	1,6	1,7
	25.435	26.874	26.613	22.805	18.169	14.802	18,5	14,4	12,1
	4.327	4.518	7.803	6.696	6.442	6.353	3,0	5,1	5,2
	2.221	2.396	4.735	3.689	3.429	3.208	2,1	2,7	2,6
	2.106	2.122	3.068	3.007	3.013	3.145	0,9	2,4	2,6
	2.671	3.179	2.905	2.838	2.883	2.853	2,1	2,3	2,3
	4.289	3.868	3.136	2.968	3.133	2.742	2,8	2,5	2,2
	120.693	128.668	127.663	122.999	126.092	122.274	100	100	100

Tabel 5.8 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken naar wijze van afdoening

	1995	1996	1997	1998
	(abs.)			
Sepot	53.290	45.083	41.612	34.300
technisch sepot	29.924	25.978	23.886	18.956
w.o.				
geen wettig bewijs	21.592	18.883	17.203	14.225
beleidssepot	23.366	19.105	17.726	15.344
w.v.				
op gronden samenhangend met maatregelen van anderen dan de officier van justitie	592	509	542	574
w.o.				
ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert	486	436	467	418
op gronden samenhangend met de algemene rechtsorde	1.960	834	607	545
w.o.				
onvoldoende nationaal belang	1.904	765	585	526
op gronden samenhangend met het gepleegde feit	7.463	6.360	6.150	6.127
w.o.				
gering feit	3.056	2.074	1.945	1.613
gering aandeel in het feit	1.198	1.241	1.110	971
oud feit	2.810	2.698	2.709	3.206
op gronden samenhangend met de persoon van de verdachte	9.694	8.163	7.319	5.182
w.o.				
leeftijd	485	322	272	183
recente bestraffing	4.139	2.945	2.701	1.895
door feit of gevolgen getroffen	685	670	633	540
gezondheidstoestand	764	672	749	564
gewijzigde omstandigheden	1.081	855	709	694
dienstverlening	1.062	1.222	926	202
op gronden samenhangend met de verhouding tussen verdachte en benadeelde	3.657	3.239	3.108	2.916
w.o.				
verhouding tot de benadeelde geregeld	1.645	1.472	1.361	1.261
medeschuld van benadeelde	761	715	695	638
beperkte kring	835	709	731	671
w.v.				
voorwaardelijk sepot	3.769	3.889	3.638	2.932
onvoorwaardelijk sepot	12.009	9.176	7.759	6.414
'kaal' sepot	7.588	6.040	6.329	5.998
Voeging ad informandum	9.985	7.205	7.421	6.255
Voeging ter berechting	17.423	15.015	15.355	12.988
Transactie*	57.608	57.763	59.140	59.306
w.o.				
betaling geldsom	55.055	53.871	52.134	51.203
schadevergoeding	1.035	953	1.147	1.258
taakstraf	7	1.820	3.611	4.673
Overdracht naar een ander parket	6.302	6.020	5.099	5.096
Overig**	2.865	2.679	2.163	2.287
Totaal	147.472	133.765	130.790	120.232

* Tot en met 2000 zijn lik-op-stukafdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

** Inclusief zaken met onbekende wijze van afdoening. Tot en met 2000 zijn lik-op-stukafdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

Bron: CBS

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
										(%)		
	26.253	31.645	28.271	27.812	26.996	28.014	28.362	30.644	30.460	36,1	24,3	24,9
	14.880	16.975	15.368	14.266	13.446	14.024	13.746	14.319	14.663	20,3	11,4	12,0
	11.414	11.932	11.033	9.899	9.557	10.037	10.148	11.301	11.931	14,6	9,0	9,8
	11.373	14.670	12.903	13.546	13.550	13.990	14.616	16.325	15.797	15,8	12,9	12,9
	435	531	507	609	681	2.382	1.857	1.364	1.063	0,4	1,1	0,9
	356	420	441	496	588	2.286	1.733	1.191	920	0,3	0,9	0,8
	469	429	430	395	396	483	362	365	263	1,3	0,3	0,2
	394	402	400	376	384	464	344	321	256	1,3	0,3	0,2
	4.086	6.577	5.385	5.912	5.234	3.926	4.496	4.810	4.376	5,1	3,8	3,6
	1.166	1.088	1.024	976	1.021	967	1.357	2.016	1.795	2,1	1,6	1,5
	729	662	681	602	756	600	748	720	894	0,8	0,6	0,7
	1.958	4.543	3.397	3.961	3.084	1.972	1.956	1.633	1.299	1,9	1,3	1,1
	4.142	4.676	4.472	4.641	5.178	4.836	5.042	5.763	5.816	6,6	4,6	4,8
	164	113	118	98	128	92	94	132	119	0,3	0,1	0,1
	1.463	1.814	1.657	1.312	1.376	1.221	971	1.121	1.015	2,8	0,9	0,8
	451	513	500	552	506	546	717	872	924	0,5	0,7	0,8
	479	581	572	651	752	779	829	1.048	1.053	0,5	0,8	0,9
	601	611	631	797	900	1.048	1.354	1.451	1.522	0,7	1,2	1,2
	85	48	60	47	48	73	81	86	56	0,7	0,1	0,0
	2.241	2.457	2.109	1.989	2.061	2.363	2.859	4.023	4.279	2,5	3,2	3,5
	892	1.117	945	908	776	855	960	1.192	1.248	1,1	0,9	1,0
	625	630	486	501	530	674	900	1.508	1.632	0,5	1,2	1,3
	516	493	492	430	540	612	704	911	923	0,6	0,7	0,8
	2.331	2.310	2.707	2.967	3.482	3.862	4.768	5.488	5.625	2,6	4,4	4,6
	4.295	4.219	3.259	3.302	3.279	4.102	4.803	6.420	6.264	8,1	5,1	5,1
	4.747	8.141	6.937	7.277	6.789	6.026	5.045	4.417	3.908	5,1	3,5	3,2
	4.788	4.883	4.885	5.303	4.841	4.884	3.814	3.493	3.339	6,8	2,8	2,7
	9.092	11.980	11.774	12.428	12.180	12.307	11.099	10.735	10.755	11,8	8,5	8,8
	66.843	61.518	66.941	71.198	81.081	78.613	76.062	77.861	74.210	39,1	61,7	60,7
	58.503	52.426	48.499	49.461	55.307	52.027	47.918	47.440	45.169	37,3	37,6	36,9
	1.206	1.125	1.883	2.345	2.874	2.973	2.922	3.273	3.182	0,7	2,6	2,6
	5.495	6.011	8.667	12.357	14.264	15.396	17.045	17.540	16.676	0,0	13,9	13,6
	5.466	4.495	3.573	3.873	3.467	3.748	3.587	3.255	3.340	4,3	2,6	2,7
	2.009	3.848	94	79	102	97	75	104	170	1,9	0,1	0,1
	114.451	118.369	115.538	120.693	128.668	127.663	122.999	126.092	122.274	100	100	100

Tabel 5.9 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: transacties* naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	(abs.)							
Wetboek van Strafrecht	20.770	20.108	20.591	21.012	25.117	24.773	26.043	29.607
Geweldsmisdrijven	2.665	2.881	3.355	3.646	4.679	4.847	5.575	6.322
verkrachting	5		2	2	3	7	3	4
feitelijke aanranding der eerbaarheid	24	34	54	55	67	79	113	107
overige seksuele misdrijven	2	15	15	17	17	15	29	42
bedreiging	275	315	364	469	733	762	955	1.137
misdrijven tegen het leven**	8	3	1	2	5	3	7	14
mishandeling	2.293	2.458	2.828	3.025	3.782	3.900	4.365	4.930
dood en lichamelijk letsel door schuld	3	5	2	3		6	7	4
diefstal met geweld	46	39	68	62	60	67	75	70
afpersing	9	12	21	11	12	8	21	14
Vermogensmisdrijven	14.320	13.112	12.176	11.564	12.751	11.645	11.418	12.680
valsheidsmisdrijven	3.018	3.318	2.787	2.863	3.381	2.321	1.649	2.244
eenvoudige diefstal	6.806	5.712	5.221	4.367	4.856	4.304	3.728	3.889
gekwalificeerde diefstal	2.964	2.732	2.818	2.700	2.801	2.745	3.070	3.662
verduistering	353	289	312	333	453	580	613	833
bedrog	167	194	212	511	339	780	1.302	871
heling en schuldheling	1.012	867	826	790	921	915	1.056	1.181
Vernieling en openbare orde	3.568	3.852	4.713	5.159	6.355	6.681	7.528	8.760
tegen de openbare orde	1.091	1.411	1.763	1.928	2.231	2.424	3.063	3.907
discriminatie	11	21	29	23	19	31	28	59
gemeengevaarlijke misdrijven***	48	89	87	97	131	134	144	197
tegen het openbaar gezag	637	627	820	975	1.359	1.504	1.585	1.657
schennis der eerbaarheid	96	95	102	110	148	155	175	200
vernieling	1.685	1.609	1.912	2.026	2.467	2.433	2.533	2.740
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	217	263	347	643	1.332	1.600	1.522	1.845
Wegenverkeerswet	14.510	15.585	17.301	15.539	15.981	16.028	14.394	15.642
rijden onder invloed	11.302	12.403	13.771	11.899	11.875	12.319	10.570	12.047
doorrijden na ongeval	2.794	2.905	3.240	3.389	3.794	3.424	3.513	3.212
overige misdrijven Wegenverkeerswet	414	277	290	251	312	285	311	383
Wet op de economische delicten	20.010	17.255	14.528	17.688	20.293	17.846	18.071	18.985
Opiumwet	929	1.247	1.520	1.441	1.055	946	1.852	2.331
harddrugs	342	499	614	594	304	263	589	813
softdrugs	587	748	906	847	751	683	1.263	1.518
Wet Wapens en munitie	1.687	2.322	2.493	2.434	2.525	2.183	2.594	1.992
Overige wetten****	2.566	3.924	4.869	3.477	3.881	3.590	4.081	2.719
Totaal	60.472	60.442	61.303	61.593	68.852	65.366	67.035	71.276

* Inclusief lik-op-stuk-zaken en zaken met een onbekende wijze van afdoening (zie ook voetnoot tabel 5.8).
** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.
*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.
**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.
Bron: CBS

	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
						(%)		
	34.419	37.878	40.194	43.754	42.426	34,3	56,1	57,2
	7.595	8.329	9.254	10.109	9.982	4,4	13,0	13,5
	7	5	6	2	0	0,0	0,0	0,0
	96	125	106	79	52	0,0	0,1	0,1
	29	19	27	14	12	0,0	0,0	0,0
	1.535	1.977	2.080	2.192	2.156	0,5	2,8	2,9
	19	11	19	7	7	0,0	0,0	0,0
	5.785	6.087	6.912	7.718	7.700	3,8	9,9	10,4
	3	3	7	5	4	0,0	0,0	0,0
	101	83	81	75	44	0,1	0,1	0,1
	20	19	16	17	7	0,0	0,0	0,0
	14.603	15.783	16.652	18.382	17.043	23,7	23,6	23,0
	2.649	3.102	3.211	2.922	2.131	5,0	3,7	2,9
	4.486	4.907	5.119	5.297	5.345	11,3	6,8	7,2
	4.146	4.485	4.887	4.911	4.721	4,9	6,3	6,4
	966	1.014	956	1.073	1.124	0,6	1,4	1,5
	1.054	709	821	2.141	1.896	0,3	2,7	2,6
	1.302	1.566	1.658	2.038	1.826	1,7	2,6	2,5
	9.809	10.983	11.540	12.470	12.569	5,9	16,0	16,9
	4.253	4.874	5.271	5.636	5.703	1,8	7,2	7,7
	41	36	46	36	30	0,0	0,0	0,0
	258	287	299	318	257	0,1	0,4	0,3
	2.006	2.210	2.189	2.204	2.377	1,1	2,8	3,2
	196	220	256	266	196	0,2	0,3	0,3
	3.055	3.356	3.479	4.010	4.006	2,8	5,1	5,4
	2.412	2.783	2.748	2.793	2.832	0,4	3,6	3,8
	18.707	12.422	11.540	12.678	12.238	24,0	16,3	16,5
	15.012	8.524	7.616	8.555	7.756	18,7	11,0	10,5
	3.213	3.391	3.419	3.689	4.023	4,6	4,7	5,4
	482	507	505	434	459	0,7	0,6	0,6
	20.193	20.239	16.834	13.399	11.381	33,1	17,2	15,3
	2.534	3.646	3.319	3.518	3.879	1,5	4,5	5,2
	995	1.200	1.204	1.446	1.648	0,6	1,9	2,2
	1.539	2.446	2.115	2.072	2.231	1,0	2,7	3,0
	2.561	2.290	2.264	2.245	2.296	2,8	2,9	3,1
	2.769	2.232	1.986	2.371	1.990	4,2	3,0	2,7
	81.183	78.707	76.137	77.965	74.210	100	100	100

Tabel 5.10 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: transacties met als voorwaarde leer- of werkproject* naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	1.043	2.930	4.353	4.662	5.285	5.667	7.860	10.753	12.012	13.211	14.692	15.500	14.783	97,6	87,9	88,6
Geweldsmisdrijven	144	468	742	750	953	1.042	1.541	2.105	2.583	2.888	3.405	3.725	3.597	13,5	21,1	21,6
verkrachting	5	1	0	0	1	1	1	2	5	3	6	2	0	0,5	0,0	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	12	33	47	37	50	61	86	87	74	92	73	51	40	1,1	0,3	0,2
overige seksuele misdrijven	7	11	17	11	11	10	22	30	20	12	22	10	7	0,7	0,1	0,0
bedreiging	10	63	79	109	116	115	256	357	510	688	775	768	713	0,9	4,4	4,3
misdrijven tegen het leven**	1	2	0	0	2	0	5	9	16	7	12	4	7	0,1	0,0	0,0
mishandeling	79	310	522	538	721	793	1.091	1.548	1.868	2.006	2.445	2.833	2.794	7,4	16,1	16,8
dood en lichamelijk letsel door schuld	0	0	1	0	0	1	0	2	1	1	2	2	1	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	24	37	58	45	42	53	61	60	74	66	61	41	32	2,2	0,2	0,2
afpersing	6	11	18	10	10	8	19	10	15	13	9	14	3	0,6	0,1	0,0
Vermogensmisdrijven	641	1.569	2.219	2.505	2.686	2.764	3.938	5.485	5.999	6.466	6.830	7.169	6.438	60,0	40,7	38,6
valsheidsmisdrijven	7	16	127	292	232	105	585	1.149	1.135	1.166	1.175	1.463	1.317	0,7	8,3	7,9
eenvoudige diefstal	115	326	448	522	679	754	958	1.164	1.323	1.544	1.682	1.592	1.474	10,8	9,0	8,8
gekwalificeerde diefstal	459	1.039	1.363	1.403	1.395	1.415	1.733	2.127	2.456	2.534	2.766	2.709	2.376	42,9	15,4	14,2
verduistering	16	36	61	66	104	155	218	389	425	424	403	473	446	1,5	2,7	2,7
bedrog	4	27	27	26	28	29	47	113	107	135	140	161	174	0,4	0,9	1,0
heling en schuldheling	40	125	193	196	248	306	397	543	553	663	664	771	651	3,7	4,4	3,9
Vernieling en openbare orde	254	868	1.371	1.394	1.596	1.783	2.266	2.978	3.143	3.547	4.078	4.166	4.227	23,8	23,6	25,3
tegen de openbare orde	158	631	938	924	964	1.153	1.554	2.024	2.044	2.334	2.698	2.760	2.776	14,8	15,7	16,6
discriminatie	0	2	2	0	0	5	10	22	20	15	32	18	16	0,0	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven***	12	67	76	64	87	96	97	155	169	209	222	208	191	1,1	1,2	1,1
tegen het openbaar gezag	6	15	35	60	80	78	174	218	316	344	355	323	358	0,6	1,8	2,1
schennis der eerbaarheid	2	3	5	3	12	7	19	24	30	30	29	26	25	0,2	0,1	0,1
vernieling	76	150	315	343	453	444	412	535	564	615	742	831	861	7,1	4,7	5,2
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	4	25	21	13	50	78	115	185	287	310	379	440	521	0,4	2,5	3,1

Tabel 5.10 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	9	33	67	63	82	140	206	544	772	463	470	410	432	0,8	2,3	2,6
rijden onder invloed	4	5	12	11	14	40	75	327	403	105	141	142	212	0,4	0,8	1,3
doorrijden na ongeval	3	13	27	21	34	63	63	85	107	105	88	66	76	0,3	0,4	0,5
overige misdrijven Wegenverkeerswet	2	15	28	31	34	37	68	132	262	253	241	202	144	0,2	1,1	0,9
Wet op de economische delicten	1	3	6	12	23	13	9	21	81	143	240	213	205	0,1	1,2	1,2
															0,0	0,0
Opiumwet	1	12	31	25	16	20	251	522	834	1.069	1.170	997	765	0,1	5,7	4,6
harddrugs	0	11	27	20	14	16	108	222	271	347	395	336	280	0,0	1,9	1,7
softdrugs	1	1	4	5	2	4	143	300	563	722	775	661	485	0,1	3,8	2,9
Wet Wapens en munitie	3	26	64	87	134	179	261	375	489	526	490	458	446	0,3	2,6	2,7
Overige wetten****	12	38	16	24	40	40	140	189	124	57	64	48	45	1,1	0,3	0,3
Totaal	1.069	3.042	4.537	4.873	5.580	6.059	8.727	12.404	14.312	15.469	17.126	17.626	16.676	100	100	100

* Dit zijn alternatieve sancties volgens het officiersmodel.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.11 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: beleidssepots naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	17.724	14.347	13.531	11.462	8.604	10.981	9.446	9.386	9.197	8.933	10.061	12.446	12.824	75,9	76,2	81,2
Geweldsmisdrijven	3.158	2.909	2.921	2.579	2.178	2.720	2.435	2.487	2.701	2.995	3.947	5.104	5.695	13,5	31,3	36,1
verkrachting	42	30	31	30	27	27	20	26	20	17	27	15	7	0,2	0,1	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	107	129	95	86	68	101	86	69	88	79	73	89	68	0,5	0,5	0,4
overige seksuele misdrijven	142	108	130	78	82	88	72	78	53	53	61	52	68	0,6	0,3	0,4
bedreiging	536	500	501	470	379	483	476	566	651	785	929	1.143	1.220	2,3	7,0	7,7
misdrijven tegen het leven*	99	68	68	51	66	69	68	52	51	45	52	45	38	0,4	0,3	0,2
mishandeling	2.007	1.886	1.928	1.742	1.481	1.812	1.607	1.564	1.744	1.925	2.709	3.689	4.214	8,6	22,6	26,7
dood en lichamelijk letsel door schuld	11	9	7	22	2	15	4	9	8	7	10	6	8	0,0	0,0	0,1
diefstal met geweld	172	148	133	84	64	107	98	105	76	77	64	55	59	0,7	0,3	0,4
afpersing	42	31	28	16	9	18	4	18	10	7	22	10	13	0,2	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	10.757	7.837	6.973	5.704	3.957	5.118	4.144	4.046	3.711	3.289	3.135	3.720	3.518	46,0	22,8	22,3
valsheidsmisdrijven	1.477	1.225	1.188	1.323	850	778	647	707	665	762	701	918	735	6,3	5,6	4,7
eenvoudige diefstal	3.750	2.492	2.330	1.687	1.255	1.950	1.520	1.487	1.358	1.016	969	1.114	1.029	16,0	6,8	6,5
gekwalificeerde diefstal	3.903	2.723	2.143	1.574	962	1.316	1.071	953	903	741	720	733	660	16,7	4,5	4,2
verduistering	492	383	352	317	232	320	272	243	257	229	239	302	338	2,1	1,8	2,1
bedrog	272	219	263	237	199	217	191	226	171	160	156	200	287	1,2	1,2	1,8
heling en schuldheling	863	795	697	566	459	537	443	430	357	381	350	453	469	3,7	2,8	3,0
Vernieling en openbare orde	3.459	3.262	3.304	2.845	2.169	2.725	2.427	2.409	2.307	2.195	2.433	3.043	3.027	14,8	18,6	19,2
tegen de openbare orde	1.243	1.234	1.218	949	726	876	851	964	910	948	1.114	1.327	1.293	5,3	8,1	8,2
discriminatie	21	9	12	20	15	15	14	17	13	3	9	9	7	0,1	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	147	141	169	101	89	118	97	91	83	77	86	92	118	0,6	0,6	0,7
tegen het openbaar gezag	381	385	352	321	259	359	348	315	358	311	323	412	350	1,6	2,5	2,2
schennis der eerbaarheid	192	179	166	169	118	116	89	98	104	90	99	79	63	0,8	0,5	0,4
vernieling	1.475	1.314	1.387	1.285	962	1.241	1.028	924	839	766	802	1.124	1.196	6,3	6,9	7,6
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	350	339	333	334	300	418	440	444	478	454	546	579	584	1,5	3,5	3,7

Tabel 5.11 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	739	758	763	699	507	990	757	886	1.079	646	462	524	450	3,2	3,2	2,8
rijden onder invloed	194	193	196	178	149	509	296	407	536	233	137	174	134	0,8	1,1	0,8
doorrijden na ongeval	300	339	369	312	197	279	260	218	274	202	160	207	173	1,3	1,3	1,1
overige misdrijven Wegenverkeerswet	245	226	198	209	161	202	201	261	269	211	165	143	143	1,0	0,9	0,9
Wet op de economische delicten	2.155	1.993	1.610	1.648	1.186	1.337	1.301	1.959	2.121	1.858	1.894	1.577	1.022	9,2	9,7	6,5
Opiumwet	1.605	999	788	694	428	554	477	446	471	2.056	1.560	1.236	974	6,9	7,6	6,2
harddrugs	1.167	702	538	453	283	349	313	283	299	1.917	1.303	958	679	5,0	5,9	4,3
softdrugs	438	297	250	241	145	205	164	163	172	139	257	278	295	1,9	1,7	1,9
Wet Wapens en munitie	443	352	351	314	234	290	251	244	217	160	182	192	179	1,9	1,2	1,1
Overige wetten***	700	656	683	527	414	518	671	625	465	337	457	350	348	3,0	2,1	2,2
Totaal	23.366	19.105	17.726	15.344	11.373	14.670	12.903	13.546	13.550	13.990	14.616	16.325	15.797	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.12 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	(abs.)							
Wetboek van Strafrecht	66.864	66.787	63.660	64.359	70.792	70.492	71.566	74.846
Geweldsmisdrijven	13.651	14.415	15.017	15.616	17.772	18.188	19.177	20.706
verkrachting	408	400	405	392	409	375	386	438
feitelijke aanranding der eerbaarheid	200	267	296	292	340	388	390	453
overige seksuele misdrijven	681	776	803	728	754	746	754	725
bedreiging	1.482	1.599	1.736	2.091	2.616	2.789	3.180	3.715
misdrijven tegen het leven**	1.060	1.148	1.150	1.199	1.205	1.326	1.435	1.467
mishandeling	5.873	6.172	6.561	6.948	8.187	8.399	8.890	9.451
dood en lichamelijk letsel door schuld	25	28	17	24	25	23	24	25
diefstal met geweld	3.559	3.671	3.676	3.578	3.828	3.788	3.779	4.101
afpersing	363	354	373	364	408	354	339	331
Vermogensmisdrijven	43.531	41.980	37.665	36.971	39.316	37.775	37.464	38.684
valsheidsmisdrijven	9.979	8.094	7.087	6.002	6.477	5.421	5.265	5.085
eenvoudige diefstal	10.485	11.438	11.363	12.086	13.038	13.400	12.924	13.785
gekwalificeerde diefstal	18.279	17.392	14.733	14.408	14.727	13.782	13.725	14.454
verduistering	981	1.107	981	1.017	1.160	1.347	1.528	1.361
bedrog	675	744	704	662	835	806	876	857
heling en schuldheling	3.132	3.205	2.797	2.796	3.079	3.019	3.146	3.142
Vernieling en openbare orde	8.991	9.458	10.036	10.601	12.145	12.396	12.746	13.114
tegen de openbare orde	3.366	3.591	3.920	4.227	4.648	4.668	4.805	4.958
discriminatie	73	51	64	35	47	43	38	41
gemeengevaarlijke misdrijven***	640	604	685	657	714	723	731	783
tegen het openbaar gezag	1.306	1.394	1.364	1.624	2.106	2.484	2.643	2.745
schennis der eerbaarheid	98	113	117	134	165	172	211	224
vernieling	3.508	3.705	3.886	3.924	4.465	4.306	4.318	4.363
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	691	934	942	1.171	1.559	2.133	2.179	2.342
Wegenverkeerswet	20.070	21.393	24.422	23.345	23.601	24.964	24.012	23.482
rijden onder invloed	15.229	16.995	19.479	18.345	17.917	19.151	18.813	18.607
doorrijden na ongeval	1.713	1.658	1.889	2.002	2.339	2.214	2.005	1.653
overige misdrijven Wegenverkeerswet	3.128	2.740	3.054	2.998	3.345	3.599	3.194	3.222
Wet op de economische delicten	6.270	6.370	6.883	5.803	5.337	4.988	3.941	4.358
Opiumwet	4.825	5.389	6.457	7.046	7.248	6.678	7.369	8.978
harddrugs	4.091	4.464	4.756	4.817	4.670	4.639	5.296	6.684
softdrugs	734	925	1.701	2.229	2.578	2.039	2.073	2.294
Wet Wapens en munitie	2.099	1.986	2.012	1.883	1.981	1.899	1.946	1.865
Overige wetten****	2.182	2.692	2.938	2.595	2.350	2.012	3.203	3.281
Totaal	102.310	104.617	106.372	105.031	111.309	111.033	112.037	116.810

* Exclusief voegingen ter zitting.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
						(%)		
	84.003	83.786	82.746	83.270	81.115	65,4	62,0	63,6
	24.065	25.618	26.079	26.856	26.996	13,3	20,0	21,2
	396	433	409	356	311	0,4	0,3	0,2
	463	435	454	492	421	0,2	0,4	0,3
	718	727	674	638	711	0,7	0,5	0,6
	4.845	5.625	5.871	5.851	5.809	1,4	4,4	4,6
	1.674	1.570	1.522	1.273	1.082	1,0	0,9	0,8
	11.507	12.402	13.124	14.691	15.138	5,7	10,9	11,9
	23	26	32	33	41	0,0	0,0	0,0
	4.054	4.029	3.647	3.211	3.211	3,5	2,4	2,5
	385	371	346	311	272	0,4	0,2	0,2
	41.891	39.089	36.601	36.310	33.788	42,5	27,0	26,5
	5.007	3.897	3.848	4.196	4.304	9,8	3,1	3,4
	14.775	13.655	12.505	11.538	10.315	10,2	8,6	8,1
	15.862	15.331	14.147	14.363	13.006	17,9	10,7	10,2
	1.652	1.574	1.555	1.530	1.630	1,0	1,1	1,3
	961	1.053	1.017	1.167	1.232	0,7	0,9	1,0
	3.634	3.579	3.529	3.516	3.301	3,1	2,6	2,6
	14.826	15.579	16.324	16.502	16.588	8,8	12,3	13,0
	5.733	6.114	6.803	7.072	7.118	3,3	5,3	5,6
	60	48	64	67	45	0,1	0,0	0,0
	807	810	812	872	785	0,6	0,6	0,6
	3.345	3.519	3.654	3.410	3.397	1,3	2,5	2,7
	191	230	224	244	277	0,1	0,2	0,2
	4.690	4.858	4.767	4.837	4.966	3,4	3,6	3,9
	3.221	3.500	3.742	3.602	3.743	0,7	2,7	2,9
	29.036	28.425	28.623	29.961	28.074	19,6	22,3	22,0
	22.604	22.034	22.319	23.537	22.213	14,9	17,5	17,4
	2.097	2.023	1.906	2.062	1.843	1,7	1,5	1,4
	4.335	4.368	4.398	4.362	4.018	3,1	3,2	3,1
	5.646	5.911	6.858	7.012	5.540	6,1	5,2	4,3
	10.288	9.266	8.845	9.492	8.506	4,7	7,1	6,7
	7.597	6.394	5.707	6.119	5.549	4,0	4,6	4,3
	2.691	2.872	3.138	3.373	2.957	0,7	2,5	2,3
	2.185	2.236	2.159	2.130	1.923	2,1	1,6	1,5
	3.473	3.594	3.364	2.510	2.421	2,1	1,9	1,9
	134.631	133.218	132.595	134.375	127.579	100	100	100

Tabel 5.13 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* naar eindbeslissing

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Schuldigverklaring	97.208	99.558	101.237	100.176	105.786	105.393	105.926	110.933	127.687	126.174	124.396	124.542	117.818
w.v.													
met strafoplegging	96.546	98.844	100.516	99.538	105.156	104.762	105.239	110.164	126.802	125.329	123.504	123.382	116.719
zonder strafoplegging	662	714	721	638	630	631	687	769	885	845	892	1.160	1.099
Vrijspraak	4.130	4.188	4.131	4.110	4.654	4.688	4.745	4.640	5.689	5.943	7.006	8.481	8.446
Ontslag van rechtsvervolging	259	224	220	218	287	244	302	296	351	410	394	489	512
Overige uitspraken	713	647	784	527	582	708	1.064	941	904	691	799	863	803
w.v.													
niet-ontvankelijk OM	681	605	753	481	521	650	1.002	867	838	639	735	796	722
onbevoegdverklaring van de rechter	30	39	27	46	48	47	56	64	55	47	58	62	68
schorsing van vervolging	2	3	4	-	13	11	6	10	11	5	6	5	13
Totaal	102.310	104.617	106.372	105.031	111.309	111.033	112.037	116.810	134.631	133.218	132.595	134.375	127.579
	(%)												
Schuldigverklaring	95	95	95	95	95	95	95	95	95	95	94	93	92
w.v.													
met strafoplegging	94	94	94	95	94	94	94	94	94	94	93	92	91
zonder strafoplegging	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vrijspraak	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	6	7
Ontslag van rechtsvervolging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige uitspraken	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
w.v.													
niet-ontvankelijk OM	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1
onbevoegdverklaring van de rechter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
schorsing van vervolging.	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Exclusief voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Tabel 5.14 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: schuldigverklaringen naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	63.321	63.283	60.271	60.975	66.922	66.350	67.765	71.621	80.107	79.962	78.069	76.687	74.186	65,1	61,6	63,0
Geweldsmisdrijven	12.848	13.488	14.141	14.694	16.701	16.933	18.000	19.583	22.686	24.162	24.362	24.460	24.305	13,2	19,6	20,6
verkrachting	352	329	337	335	337	294	328	367	335	351	330	280	232	0,4	0,2	0,2
feitelijke aanranding der eerbaarheid	174	241	273	261	301	342	340	386	402	388	392	407	340	0,2	0,3	0,3
overige seksuele misdrijven	625	695	744	674	682	679	677	645	639	654	601	558	604	0,6	0,4	0,5
bedreiging	1.394	1.489	1.637	1.976	2.482	2.639	3.040	3.591	4.636	5.389	5.505	5.334	5.297	1,4	4,3	4,5
misdrijven tegen het leven*	971	1.071	1.036	1.111	1.086	1.198	1.282	1.346	1.506	1.438	1.374	1.084	927	1,0	0,9	0,8
mishandeling	5.502	5.755	6.174	6.511	7.726	7.836	8.368	8.959	10.872	11.724	12.333	13.465	13.641	5,7	10,8	11,6
dood en lichamelijk letsel door schuld	20	22	14	18	24	19	19	19	23	21	26	26	27	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	3.459	3.539	3.567	3.464	3.670	3.599	3.620	3.947	3.905	3.846	3.474	3.011	2.984	3,6	2,4	2,5
afpersing	351	347	359	344	393	327	326	323	368	351	327	295	253	0,4	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	41.521	40.115	35.874	35.287	37.461	35.871	35.815	37.383	40.410	37.709	34.941	33.928	31.479	42,7	27,2	26,7
valsheidsmisdrijven	9.364	7.520	6.573	5.574	6.022	5.039	4.924	4.831	4.745	3.719	3.589	3.843	3.954	9,6	3,1	3,4
eenvoudige diefstal	10.123	11.081	10.980	11.712	12.655	12.912	12.559	13.530	14.432	13.315	12.139	11.021	9.833	10,4	8,8	8,3
gekwalificeerde diefstal	17.603	16.799	14.183	13.868	14.092	13.141	13.138	13.973	15.346	14.825	13.552	13.492	12.198	18,1	10,8	10,4
verduistering	902	1.017	912	954	1.088	1.262	1.433	1.295	1.569	1.495	1.448	1.384	1.490	0,9	1,1	1,3
bedrog	616	697	629	604	763	739	812	789	882	968	955	1.038	1.100	0,6	0,8	0,9
heling en schuldheling	2.913	3.001	2.597	2.575	2.841	2.778	2.949	2.965	3.436	3.387	3.258	3.150	2.904	3,0	2,5	2,5
Vernieling en openbare orde	8.336	8.836	9.387	9.925	11.324	11.582	11.894	12.421	13.975	14.753	15.264	14.988	14.978	8,6	12,0	12,7
tegen de openbare orde	3.098	3.318	3.632	3.900	4.281	4.298	4.400	4.597	5.306	5.686	6.248	6.254	6.217	3,2	5,0	5,3
discriminatie	53	35	50	25	40	33	34	31	43	44	60	56	33	0,1	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	600	572	638	620	678	679	686	739	751	761	750	793	722	0,6	0,6	0,6
tegen het openbaar gezag	1.181	1.298	1.265	1.525	1.932	2.330	2.469	2.633	3.217	3.383	3.473	3.176	3.148	1,2	2,6	2,7
schennis der eerbaarheid	92	104	110	127	155	153	195	212	177	217	216	220	246	0,1	0,2	0,2
vernieling	3.312	3.509	3.692	3.728	4.238	4.089	4.110	4.209	4.481	4.662	4.517	4.489	4.612	3,4	3,6	3,9
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	616	844	869	1.069	1.436	1.964	2.056	2.234	3.036	3.338	3.502	3.311	3.424	0,6	2,7	2,9

Tabel 5.14 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	19.513	20.846	23.766	22.831	23.005	24.420	23.437	23.005	28.415	27.846	27.941	29.143	27.286	20,1	23,4	23,2
rijden onder invloed	14.973	16.759	19.157	18.144	17.699	18.934	18.600	18.429	22.349	21.800	22.067	23.227	21.900	15,4	18,6	18,6
doorrijden na ongeval	1.565	1.479	1.703	1.823	2.108	2.024	1.799	1.512	1.927	1.866	1.718	1.795	1.606	1,6	1,4	1,4
overige misdrijven Wegenverkeerswet	2.975	2.608	2.906	2.864	3.198	3.462	3.038	3.064	4.139	4.180	4.156	4.121	3.780	3,1	3,3	3,2
Wet op de economische delicten	5.653	5.788	6.291	5.335	4.810	4.583	3.568	3.960	5.262	5.466	6.282	6.222	4.964	5,8	5,0	4,2
Opiumwet	4.606	5.143	6.198	6.791	6.914	6.335	7.066	8.701	9.949	8.970	8.477	8.925	7.918	4,7	7,2	6,7
harddrugs	3.908	4.288	4.562	4.650	4.450	4.421	5.077	6.502	7.399	6.207	5.496	5.809	5.220	4,0	4,7	4,4
softdrugs	698	855	1.636	2.141	2.464	1.914	1.989	2.199	2.550	2.763	2.981	3.116	2.698	0,7	2,5	2,3
Wet Wapens en munitie	2.045	1.928	1.936	1.819	1.922	1.820	1.884	1.813	2.128	2.193	2.080	2.036	1.839	2,1	1,6	1,6
Overige wetten***	2.070	2.570	2.775	2.425	2.213	1.885	2.206	1.833	1.826	1.737	1.547	1.529	1.625	2,1	1,2	1,4
Totaal	97.208	99.558	101.237	100.176	105.786	105.393	105.926	110.933	127.687	126.174	124.396	124.542	117.818	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.15 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: vrijspraken en ontslagen van alle rechtsvervolging naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	3.045	3.068	2.908	3.042	3.497	3.656	3.123	2.645	3.393	3.465	4.280	6.153	6.436	69,4	68,6	71,8
Geweldsmisdrijven	731	847	788	857	980	1.141	1.023	975	1.216	1.343	1.587	2.268	2.532	16,7	25,3	28,3
verkrachting	51	64	61	55	66	70	52	66	56	78	74	74	72	1,2	0,8	0,8
feitelijke aanranding der eerbaarheid	23	24	19	28	33	40	46	61	56	45	58	77	77	0,5	0,9	0,9
overige seksuele misdrijven	51	66	56	49	66	58	69	68	73	70	68	74	98	1,2	0,8	1,1
bedreiging	84	95	82	102	122	141	121	108	178	219	338	500	480	1,9	5,6	5,4
misdrijven tegen het leven*	81	73	101	82	109	122	134	106	136	120	136	174	139	1,8	1,9	1,6
mishandeling	337	394	360	418	431	516	465	450	589	630	746	1.170	1.431	7,7	13,0	16,0
dood en lichamelijk letsel door schuld	5	6	3	6	1	4	4	5	-	5	6	7	12	0,1	0,1	0,1
diefstal met geweld	88	119	95	98	140	168	121	107	115	158	145	178	206	2,0	2,0	2,3
afpersing	11	6	11	19	12	22	11	4	13	18	16	14	17	0,3	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	1.659	1.578	1.486	1.470	1.653	1.644	1.279	1.003	1.245	1.218	1.488	2.204	2.087	37,8	24,6	23,3
valsheidsmisdrijven	476	443	428	330	381	317	251	178	204	151	221	309	286	10,8	3,4	3,2
eenvoudige diefstal	295	320	309	339	355	432	294	198	299	294	327	480	440	6,7	5,4	4,9
gekwalificeerde diefstal	558	504	449	489	564	554	421	362	419	452	529	796	734	12,7	8,9	8,2
verduistering	71	84	61	60	64	77	83	52	73	68	100	138	124	1,6	1,5	1,4
bedrog	56	42	62	50	64	53	56	54	64	77	54	124	122	1,3	1,4	1,4
heling en schuldheling	203	185	177	202	225	211	174	159	186	176	257	357	381	4,6	4,0	4,3
Vernieling en openbare orde	599	563	571	625	754	721	723	572	781	757	985	1.406	1.519	13,6	15,7	17,0
tegen de openbare orde	246	243	254	303	333	327	341	298	392	395	518	766	860	5,6	8,5	9,6
discriminatie	16	12	13	9	7	10	4	10	16	3	4	11	12	0,4	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	39	30	45	31	35	41	36	39	48	39	56	74	54	0,9	0,8	0,6
tegen het openbaar gezag	118	86	84	97	161	139	157	79	120	123	169	200	233	2,7	2,2	2,6
schennis der eerbaarheid	6	8	7	6	10	16	14	11	13	12	8	23	30	0,1	0,3	0,3
vernieling	174	184	168	179	208	188	171	135	192	185	230	332	330	4,0	3,7	3,7

Tabel 5.15 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	56	80	63	90	110	150	98	95	151	147	220	275	298	1,3	3,1	3,3
Wegenverkeerswet	493	493	504	462	544	480	479	399	530	519	620	744	729	11,2	8,3	8,1
rijden onder invloed	219	197	212	172	181	178	149	128	194	199	211	250	279	5,0	2,8	3,1
doorrijden na ongeval	133	172	163	170	224	178	189	134	158	149	182	263	228	3,0	2,9	2,5
overige misdrijven Wegenverkeerswet	141	124	129	120	139	124	141	137	178	171	227	231	222	3,2	2,6	2,5
Wet op de economische delicten	518	510	526	404	469	344	295	310	333	403	517	693	519	11,8	7,7	5,8
Opiumwet	198	201	221	223	278	286	217	226	277	258	307	493	524	4,5	5,5	5,8
harddrugs	168	156	165	147	179	179	156	137	152	166	174	266	292	3,8	3,0	3,3
softdrugs	30	45	56	76	99	107	61	89	125	92	133	227	232	0,7	2,5	2,6
Wet Wapens en munitie	42	49	60	54	48	70	48	39	40	34	75	82	75	1,0	0,9	0,8
Overige wetten***	93	91	132	143	105	96	885	1.317	1.467	1.674	1.601	805	675	2,1	9,0	7,5
Totaal	4.389	4.412	4.351	4.328	4.941	4.932	5.047	4.936	6.040	6.353	7.400	8.970	8.958	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.16 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: combinaties van opgelegde sancties

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Enkelvoudige hoofdstraf of maatregel*																
geldboete																
geheel onvoorwaardelijk	22.538	22.504	23.633	21.770	21.695	22.829	21.665	21.502	26.568	26.024	26.567	26.831	23.088	23,3	21,7	19,8
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	3.140	3.384	3.023	3.217	3.333	3.371	3.219	2.528	3.046	3.164	3.135	3.006	2.792	3,3	2,4	2,4
geheel voorwaardelijk	2.261	2.568	2.483	2.393	2.458	2.421	2.401	2.396	2.625	2.756	2.844	3.340	3.252	2,3	2,7	2,8
gevangenisstraf**																
geheel onvoorwaardelijk	16.363	15.186	14.463	14.443	16.214	15.972	16.538	18.173	19.905	17.300	13.975	10.995	10.054	16,9	8,9	8,6
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	3.841	3.609	3.615	3.641	3.687	3.685	3.495	3.950	4.164	4.303	4.299	4.170	3.871	4,0	3,4	3,3
geheel voorwaardelijk	4.160	4.250	4.172	3.943	4.018	3.453	3.030	2.453	2.903	2.642	2.506	2.666	2.411	4,3	2,2	2,1
jeugddetentie																
geheel onvoorwaardelijk	61	295	283	246	233	263	332	357	339	361	287	263	279	0,1	0,2	0,2
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	54	411	388	429	446	430	460	521	447	553	630	517	468	0,1	0,4	0,4
geheel voorwaardelijk	148	737	720	711	671	747	584	665	738	748	618	458	408	0,2	0,4	0,3
taakstraf	7.639	9.305	9.443	8.616	9.400	8.797	9.550	11.064	12.812	13.795	15.681	18.612	19.722	7,9	15,1	16,9
maatregel	261	297	274	321	270	262	194	301	328	334	303	306	289	0,3	0,1	0,2
w.o.																
betaling aan de staat	27	51	61	78	68	53	49	54	62	61	119	133	112	0,0	0,1	0,1
Gecombineerde hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)																
geldboete plus gevangenisstraf**	5.652	5.181	4.728	4.551	4.918	4.392	3.641	2.868	2.801	2.473	1.962	1.523	1.350	5,9	1,2	1,2
geldboete plus jeugdetentie	12	135	100	68	50	73	46	43	26	45	35	18	22	0,0	0,0	0,0
geldboete plus taakstraf	106	165	266	305	442	422	577	671	978	1.118	1.257	1.406	1.168	0,1	1,1	1,0
gevangenisstraf** plus taakstraf	4.062	3.942	4.049	4.255	4.894	4.599	5.009	5.318	5.968	6.890	7.772	7.835	6.903	4,2	6,4	5,9
w.o.																
voorwaardelijke gevangenisstraf** plus taakstraf	4.056	3.939	4.045	4.253	4.888	4.595	4.441	4.620	5.260	6.144	6.821	7.036	6.223	4,2	5,7	5,3
jeugddetentie plus taakstraf	100	938	1.055	1.329	1.620	1.642	1.795	1.891	2.231	2.485	2.217	1.892	1.415	0,1	1,5	1,2

Tabel 5.16 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
geldboete plus gevangenisstraf** plus taakstraf	69	77	128	153	190	161	147	173	207	201	204	169	166	0,1	0,1	0,1
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	262	69	33	31	42	51	115	131	15	23	19	15	6	0,3	0,0	0,0
Enkelvoudige hoofdstraf*** (plus bijkomende straf en/of maatregel)																
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	11.428	12.272	13.461	13.423	13.694	13.907	13.508	13.576	16.298	16.494	16.205	16.435	17.040	11,8	13,3	14,6
w.o.																
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	10.057	10.719	11.750	11.747	11.845	11.932	11.313	11.367	13.554	13.670	13.527	13.856	14.427	10,4	11,2	12,4
gevangenisstraf** en bijkomende straf en/of maatregel	4.900	5.740	6.079	6.867	7.383	7.582	8.390	9.897	11.189	10.042	8.645	8.366	8.208	5,1	6,8	7,0
w.o.																
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	844	743	695	612	643	719	627	612	659	545	416	398	366	0,9	0,3	0,3
jeugddetentie en bijkomende straf en/of maatregel	30	201	264	334	417	411	467	568	619	681	792	609	576	0,0	0,5	0,5
taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	1.098	1.826	2.073	2.094	2.504	2.466	3.162	3.793	4.655	5.152	5.691	6.223	6.352	1,1	5,0	5,4
w.o.																
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	576	852	864	734	839	892	1.209	1.320	1.656	1.833	2.025	2.041	1.902	0,6	1,7	1,6
Gecombineerde hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)																
geldboete en taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	175	255	314	315	437	481	707	779	916	980	905	995	892	0,2	0,8	0,8
geldboete en gevangenisstraf** plus bijkomende straf en/of maatregel	3.093	3.035	3.135	3.087	2.973	3.070	2.560	2.324	2.001	1.314	1.102	762	699	3,2	0,6	0,6

Tabel 5.16 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
w.o.																
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	2.459	2.362	2.412	2.316	2.178	2.242	1.859	1.698	1.406	767	635	414	392	2,5	0,3	0,3
geldboete, jeugddetentie en bijkomende straf en/ of maatregel	0	14	8	6	3	8	8	4	11	10	11	8	3	0,0	0,0	0,0
gevangenisstraf** plus taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	619	850	936	1.320	1.595	1.654	2.164	2.533	3.014	3.288	3.556	3.689	3.149	0,6	3,0	2,7
w.o.																
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	127	132	140	158	173	169	237	368	381	320	408	329	2.879	0,1	0,3	2,5
jeugddetentie, taakstraf en bijkomende straf en/ of maatregel	16	92	186	308	358	407	512	691	846	1.038	948	818	704	0,0	0,7	0,6
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	62	59	104	111	131	128	125	164	187	173	173	161	138	0,1	0,1	0,1
Overige combinaties van straffen																
uitsluitend bijkomende straffen en/of maatregelen	313	235	240	157	175	168	170	209	195	196	220	240	224	0,3	0,2	0,2
overige combinaties	3.256	455	7	1	-	-	347	263	282	323	420	486	493	3,4	0,4	0,4
Straf of maatregel onbekend	827	757	853	1.093	905	910	321	358	488	423	525	568	577	0,9	0,5	0,5
Totaal	96.546	98.844	100.516	99.538	105.156	104.762	105.239	110.164	126.802	125.329	123.504	123.382	116.719	100	100	100

* Het betreft schuldigverklaringen waarbij één sanctie is opgelegd.

** In deze tabel zijn 'hechtenis' en 'militaire detentie' geteld bij de gevangenisstraf.

*** Het betreft hier één hoofdstraf gecombineerd met een een bijkomende straf of met een maatregel.

Bron: CBS

Tabel 5.17 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: combinaties van opgelegde sancties naar soort misdrijven*, 2007

	Wetboek van Strafrecht			
	gewelds-misdrijven	vermogens-misdrijven	vernieling en openbare orde	
Enkelvoudige hoofdstraf of maatregel**				
geldboete				
geheel onvoorwaardelijk	2.701	4.696	3.096	
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	623	343	359	
geheel voorwaardelijk	989	463	640	
gevangenisstraf***				
geheel onvoorwaardelijk	1.504	5.844	987	
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	1.584	1.278	284	
geheel voorwaardelijk	873	877	328	
jeugddetentie				
geheel onvoorwaardelijk	78	153	33	
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	227	168	44	
geheel voorwaardelijk	134	170	80	
taakstraf	5.411	7.158	3.823	
maatregel	102	20	29	
w.o.				
betaling aan de staat	34	46	18	
Gecombineerde hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)				
geldboete plus gevangenisstraf***	303	453	132	
geldboete plus jeugdetentie	1	11	4	
geldboete plus taakstraf	151	146	98	
gevangenisstraf*** plus taakstraf	2.227	2.554	726	
w.o.				
voorwaardelijke gevangenisstraf*** plus taakstraf	1.968	2.348	649	
jeugddetentie plus taakstraf	455	571	312	
geldboete plus gevangenisstraf*** plus taakstraf	15	41	16	
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	2	2	0	
Enkelvoudige hoofdstraf**** (plus bijkomende straf en/of maatregel)				
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	682	448	858	
w.o.				
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	23	4	72	
gevangenisstraf*** en bijkomende straf en/of maatregel	2.298	2.631	574	
w.o.				
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	31	21	12	
jeugddetentie en bijkomende straf en/of maatregel	293	179	76	

		Wegen-verkeerswet	Wet op de economische delicten	Opiumwet	Wet Wapens en munitie	Overige wetten*
	overige					
	1.478	6.116	2.946	942	487	626
	154	220	866	93	36	98
	228	207	538	67	40	80
	184	417	10	821	112	175
	78	43	9	467	91	37
	65	42	6	172	19	29
	1	0	0	11	2	1
	6	2	0	15	4	2
	7	4	0	7	6	0
	438	897	135	1.456	317	87
	3	1	7	6	5	18
	0	1	2	6	2	3
	28	237	24	127	28	18
	1	2	0	1	2	0
	11	649	16	70	19	8
	193	196	44	782	129	52
	174	188	41	697	109	49
	16	5	2	39	12	3
	4	52	7	18	3	10
	0	2	0	0	0	0
	78	14.382	143	114	116	219
	36	14.270	0	14	8	0
	186	360	7	1.962	177	13
	4	293	0	4	0	1
	3	2	0	18	5	0

Tabel 5.17 (vervolg)

	Wetboek van Strafrecht			
	gewelds-misdrijven	vermogens-misdrijven	vernieling en openbare orde	
taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	1.401	1.380	1.355	
w.o.				
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	46	16	45	
Gecombineerde hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)				
geldboete en taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	59	31	62	
geldboete en gevangenisstraf*** plus bijkomende straf en/of maatregel	94	81	49	
w.o.				
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	8	5	12	
geldboete, jeugddetentie en bijkomende straf en/of maatregel	0	2	0	
gevangenisstraf*** plus taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	1.031	902	399	
w.o.				
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	31	10	9	
jeugddetentie, taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	289	221	160	
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	28	14	10	
Overige combinaties van straffen				
uitsluitend bijkomende straffen en/of maatregelen	65	29	11	
overige combinaties	112	209	79	
Straf of maatregel onbekend	214	149	95	
Totaal	23.980	31.270	14.737	

* Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.
** Het betreft schuldigverklaringen waarbij één sanctie is opgelegd.
*** In deze tabel zijn 'hechtenis' en 'militaire detentie' geteld bij de gevangenisstraf.
**** Het betreft hier één hoofdstraf gecombineerd met een een bijkomende straf of met een maatregel.
Bron: CBS

		Wegen-verkeerswet	Wet op de economische delicten	Opiumwet	Wet Wapens en munitie	Overige wetten*
	overige					
	60	1.849	11	186	84	26
	7	1.775	0	11	1	1
	9	690	2	20	7	12
	13	399	7	38	11	7
	1	361	0	5	0	0
	0	0	0	0	1	0
	85	237	12	396	82	5
	3	210	0	5	2	0
	4	4	0	18	8	0
	8	58	0	15	1	4
	1	102	1	10	2	3
	15	19	34	8	7	10
	14	28	17	20	5	35
	3.371	27.222	4.844	7.899	1.818	1.578

Tabel 5.18 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde straffen en maatregelen

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Hoofdstraf																
geldboete																
geheel onvoorwaardelijk	41.611	41.708	44.008	41.934	42.482	43.447	40.801	40.227	47.582	46.656	46.282	46.177	42.528	30,9	25,0	24,3
deels onvoorwaardelijk	4.584	4.968	4.353	4.450	4.629	4.661	4.595	3.669	4.483	4.348	4.327	4.169	3.935	3,4	2,3	2,2
geheel voorwaardelijk	2.552	3.002	3.025	3.015	3.217	3.166	3.263	3.200	3.610	3.770	3.809	4.314	4.149	1,9	2,3	2,4
gevangenisstraf																
geheel onvoorwaardelijk	20.353	19.505	18.919	19.318	21.536	21.482	23.190	25.952	28.681	24.699	20.070	16.410	15.502	15,1	8,9	8,9
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	4.945	5.018	5.189	5.649	5.807	5.961	6.483	7.620	8.240	8.618	8.635	8.878	8.035	3,7	4,8	4,6
geheel voorwaardelijk	17.457	17.333	17.219	17.326	18.550	17.160	15.266	14.129	15.132	15.061	15.210	14.760	13.116	13,0	8,0	7,5
hechtenis																
geheel onvoorwaardelijk	120	132	132	121	145	133	48	44	93	83	92	104	132	0,1	0,1	0,1
deels onvoorwaardelijk	1	3	1	-	2	1	3	1	5	6	6	4	5	0,0	0,0	0,0
geheel voorwaardelijk	79	83	76	75	98	89	71	91	126	110	139	158	146	0,1	0,1	0,1
militaire detentie*																
geheel onvoorwaardelijk							3	2	2	-	-	-	-		-	-
deels onvoorwaardelijk							2	-	-	2	-	-	-		-	-
geheel voorwaardelijk							70	51	58	40	38	27	10		0,0	0,0
jeugddetentie																
geheel onvoorwaardelijk	75	373	377	374	374	400	579	620	569	663	635	613	616	0,1	0,3	0,4
deels onvoorwaardelijk	64	493	494	540	633	600	1.023	1.193	1.200	1.332	1.630	1.362	1.242	0,0	0,7	0,7
geheel voorwaardelijk	282	1.963	2.136	2.521	2.798	2.993	2.621	2.958	3.505	3.956	3.296	2.618	2.026	0,2	1,4	1,2
tuchtschool**																
geheel onvoorwaardelijk	351	31												0,3		
deels onvoorwaardelijk	537	41												0,4		
geheel voorwaardelijk	1.936	345	8											1,4		
arrest**																
geheel onvoorwaardelijk	59	8												0,0		
deels onvoorwaardelijk	4													0,0		
geheel voorwaardelijk	722	77												0,5		

Tabel 5.18 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
taakstraf																
werkstraf/dienstverlening	13.885	17.123	17.973	18.062	20.744	19.814	22.400	25.492	30.332	33.533	37.070	40.577	39.669	10,3	21,9	22,7
leerproject	69	395	584	744	831	954	1.374	1.626	1.493	1.609	1.352	1.229	942	0,1	0,7	0,5
berisping	28	2												0,0		
Bijkomende straf																
ontzegging rijbevoegdheid																
geheel onvoorwaardelijk	6.299	6.450	7.205	6.708	6.882	6.842	6.558	6.653	7.550	7.311	7.113	6.547	6.266	4,7	3,5	3,6
deels onvoorwaardelijk	2.459	2.584	2.359	2.439	2.534	2.730	3.011	3.290	3.719	3.455	3.341	3.283	3.158	1,8	1,8	1,8
geheel voorwaardelijk	5.708	6.245	6.894	6.975	6.963	7.154	6.659	6.499	7.691	7.664	7.839	8.588	9.127	4,2	4,6	5,2
verbeurdverklaring	3.161	3.355	3.269	3.197	3.124	2.939	3.205	3.896	4.627	3.877	3.319	4.136	4.017	2,3	2,2	2,3
overige bijkomende straffen***	58	65	58	52	40	36	35	52	59	62	34	28	43	0,0	0,0	0,0
Maatregel																
volwassen tbs	238	340	298	194	221	222	268	276	300	321	251	249	247	0,2	0,1	0,1
plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ)	102	207	196	247	233	221	193	342	293	386	306	254	215	0,1	0,1	0,1
plaatsing in een psychiatrische inrichting	73	76	101	85	85	83	77	96	111	111	102	106	118	0,1	0,1	0,1
betaling aan de staat - schadevergoeding - ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel	2.911	5.048	6.371	8.303	10.046	10.381	12.096	13.806	16.436	17.272	16.868	16.549	16.145	2,2	8,9	9,2
onttrekking aan het verkeer	2.955	3.034	2.920	2.948	2.777	2.893	3.142	3.661	3.874	3.316	3.047	3.067	2.876	2,2	1,7	1,6
overige maatregelen****	47	4	4	4	8	-	5	5	23	3	1	-	2	0,0	-	0,0
Straf of maatregel onbekend	827	757	853	1.093	905	910	859	815	744	717	705	796	863	0,6	0,4	0,5
Totaal	134.552	140.768	145.022	146.374	155.664	155.272	157.900	166.266	190.538	188.981	185.517	185.003	175.130	100	100	100

* Met ingang van 2001 zijn deze straffen apart zichtbaar te maken. Tot die tijd zijn ze geteld onder 'Overige sancties'.

** Deze sancties bestaan niet meer. Ze zijn in 1995 vervangen door andere sancties in het kader van het nieuwe jeugdstrafrecht (PIJ en jeugddetentie).

*** Hieronder worden verstaan: ontzegging van bepaalde rechten, openbaarmaking gerechtelijke uitspraak en stillegging van de onderneming.

**** Hieronder worden verstaan: jeugd-tbs**, strafrechtelijk ots**, onderbewindstelling en opleggen verplichtingen.

Bron: CBS

Tabel 5.19 **Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen naar duur van het onvoorwaardelijke deel***

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Duur	(abs.)												
Minder dan 1 maand	7.559	7.574	7.939	8.962	10.725	11.158	10.706	11.418	12.305	10.357	8.755	7.712	6.703
1 maand tot 3 maanden	6.280	6.125	5.626	5.756	6.493	6.408	7.768	8.869	9.789	8.472	7.351	6.651	6.516
3 maanden tot 6 maanden	4.678	4.187	3.923	3.856	3.939	3.823	4.296	4.939	5.951	5.862	5.080	4.662	4.274
6 maanden tot 1 jaar	3.062	3.075	3.004	3.097	2.846	2.893	3.231	3.966	4.360	4.210	3.763	3.214	3.129
1 jaar tot 3 jaar	2.732	2.586	2.627	2.435	2.417	2.284	2.626	3.186	3.142	3.088	2.652	2.200	2.086
3 jaar en langer	970	976	986	858	923	875	1.046	1.194	1.374	1.324	1.097	846	824
Totaal*	25.281	24.523	24.105	24.964	27.343	27.441	29.673	33.572	36.921	33.313	28.698	25.285	23.532
	(%)												
Minder dan 1 maand	29,9	30,9	32,9	35,9	39,2	40,7	36,1	34,0	33,3	31,1	30,5	30,5	28,5
1 maand tot 3 maanden	24,8	25,0	23,3	23,1	23,7	23,4	26,2	26,4	26,5	25,4	25,6	26,3	27,7
3 maanden tot 6 maanden	18,5	17,1	16,3	15,4	14,4	13,9	14,5	14,7	16,1	17,6	17,7	18,4	18,2
6 maanden tot 1 jaar	12,1	12,5	12,5	12,4	10,4	10,5	10,9	11,8	11,8	12,6	13,1	12,7	13,3
1 jaar tot 3 jaar	10,8	10,5	10,9	9,8	8,8	8,3	8,8	9,5	8,5	9,3	9,2	8,7	8,9
3 jaar en langer	3,8	4,0	4,1	3,4	3,4	3,2	3,5	3,6	3,7	4,0	3,8	3,3	3,5
Totaal*	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Inclusief straffen met onbekende duur.

Bron: CBS

Tabel 5.20 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde taakstraffen naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	11.559	14.091	14.498	14.733	16.831	16.285	18.379	21.109	24.020	26.745	29.072	31.555	31.876	82,8	75,5	78,5
Geweldsmisdrijven	1.808	2.804	3.298	3.641	4.343	4.395	5.205	6.326	7.569	8.826	9.647	10.609	11.068	13,0	25,4	27,3
verkrachting	30	38	57	49	62	57	73	83	79	86	73	60	44	0,2	0,1	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	35	97	120	133	132	145	158	214	196	225	211	232	199	0,3	0,6	0,5
overige seksuele misdrijven	199	251	320	279	308	296	320	308	289	303	253	293	288	1,4	0,7	0,7
bedreiging	170	241	300	366	525	571	710	1.086	1.422	1.825	2.020	2.118	2.230	1,2	5,1	5,5
misdrijven tegen het leven*	127	191	154	196	193	230	261	274	314	318	313	262	183	0,9	0,6	0,5
mishandeling	715	1.053	1.283	1.530	1.952	2.004	2.455	3.203	4.083	4.864	5.615	6.542	6.996	5,1	15,6	17,2
dood en lichamelijk letsel door schuld	1	7	3	4	8	6	5	7	12	12	9	14	12	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	463	849	977	1.003	1.068	1.003	1.132	1.080	1.089	1.095	1.045	997	1.053	3,3	2,4	2,6
afpersing	68	77	84	81	95	83	91	71	85	98	108	91	63	0,5	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	8.628	9.406	8.834	8.384	9.330	8.706	9.458	10.274	11.103	11.935	12.594	13.644	13.019	61,8	32,6	32,1
valsheidsmisdrijven	4.290	3.206	2.732	2.171	2.386	1.959	1.746	1.551	1.575	1.593	1.672	1.838	1.652	30,7	4,4	4,1
eenvoudige diefstal	524	806	959	1.033	1.263	1.325	1.615	1.952	2.000	2.375	2.576	2.855	2.667	3,8	6,8	6,6
gekwalificeerde diefstal	2.981	4.307	4.024	4.121	4.376	4.071	4.295	4.812	5.212	5.633	5.901	6.441	6.149	21,4	15,4	15,1
verduistering	209	265	278	280	355	450	647	637	832	769	770	765	845	1,5	1,8	2,1
bedrog	116	166	155	139	166	160	250	288	319	368	395	444	474	0,8	1,1	1,2
heling en schuldheling	508	656	686	640	784	741	905	1.034	1.165	1.197	1.280	1.301	1.232	3,6	3,1	3,0
Vernieling en openbare orde	987	1.718	2.196	2.532	2.983	2.978	3.485	4.177	4.867	5.469	6.133	6.499	6.961	7,1	15,5	17,1
tegen de openbare orde	616	1.136	1.454	1.694	1.990	1.928	2.181	2.482	3.012	3.341	3.792	3.940	4.196	4,4	9,4	10,3
discriminatie	1	6	6	4	3	4	5	9	13	14	26	26	10	0,0	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	151	228	257	282	299	314	355	404	395	413	411	472	448	1,1	1,1	1,1
tegen het openbaar gezag	44	98	90	121	191	238	323	439	489	583	680	638	749	0,3	1,5	1,8
schennis der eerbaarheid	9	9	20	23	24	25	35	54	50	55	64	88	101	0,1	0,2	0,2
vernieling	166	241	369	408	476	469	586	789	908	1.063	1.160	1.335	1.457	1,2	3,2	3,6
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	136	163	170	176	175	206	231	332	481	515	698	803	828	1,0	1,9	2,0

Tabel 5.20 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	927	1.322	1.432	1.328	1.596	1.774	2.490	2.770	3.828	4.373	4.840	5.248	4.637	6,6	12,6	11,4
rijden onder invloed	467	764	743	606	659	785	1.338	1.511	1.980	2.301	2.504	2.660	2.327	3,3	6,4	5,7
doorrijden na ongeval	45	56	56	80	73	101	103	106	202	198	222	248	229	0,3	0,6	0,6
overige misdrijven Wegenverkeerswet	415	502	633	642	864	888	1.049	1.153	1.646	1.874	2.114	2.340	2.081	3,0	5,6	5,1
Wet op de economische delicten	24	28	25	20	21	34	35	57	154	253	282	210	229	0,2	0,5	0,6
Opiumwet	639	1.005	1.522	1.747	1.945	1.760	1.969	2.250	2.778	2.806	3.194	3.792	3.000	4,6	9,1	7,4
harddrugs	545	825	990	960	964	948	1.052	1.202	1.414	1.328	1.494	1.966	1.381	3,9	4,7	3,4
softdrugs	94	180	532	787	981	812	917	1.048	1.364	1.478	1.700	1.826	1.619	0,7	4,4	4,0
Wet Wapens en munitie	344	383	403	428	518	461	521	553	652	678	715	754	662	2,5	1,8	1,6
Overige wetten***	462	690	678	550	664	458	380	379	393	287	319	247	207	3,3	0,6	0,5
Totaal	13.955	17.519	18.558	18.806	21.575	20.772	23.774	27.118	31.825	35.142	38.422	41.806	40.611	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.21 **Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboeten naar hoogte van het onvoorwaardelijke deel**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Tot 100 euro	4.954	4.431	3.527	3.061	2.907	2.611	2.256	1.619	1.946	1.957	2.093	2.479	1.750
100 tot 200 euro	8.771	8.565	8.209	7.697	7.655	7.702	7.517	7.138	8.542	8.643	8.281	8.006	7.302
200 tot 250 euro	6.954	7.145	8.191	7.688	7.041	7.256	6.564	4.087	4.715	4.751	5.050	5.137	4.754
250 tot 300 euro	2.495	2.819	3.295	2.540	2.941	2.960	3.230	4.580	5.480	5.757	5.799	5.804	5.201
300 tot 450 euro	5.921	6.139	6.360	6.170	6.362	7.062	6.084	6.768	9.004	8.686	8.554	9.597	9.791
450 tot 600 euro	7.488	7.991	8.689	7.536	6.685	6.580	6.027	5.218	7.002	7.600	7.418	7.519	7.005
600 tot 1.000 euro	7.236	7.146	7.571	8.897	10.321	10.807	10.209	9.240	9.932	8.661	8.488	7.457	6.811
1.000 euro of meer	2.376	2.440	2.519	2.795	3.199	3.130	3.509	5.246	5.444	4.949	4.926	4.347	3.849
Totaal	46.195	46.676	48.361	46.384	47.111	48.108	45.396	43.896	52.065	51.004	50.609	50.346	46.463
	(%)												
Tot 100 euro	10,7	9,5	7,3	6,6	6,2	5,4	5,0	3,7	3,7	3,8	4,1	4,9	3,8
100 tot 200 euro	19,0	18,3	17,0	16,6	16,2	16,0	16,6	16,3	16,4	16,9	16,4	15,9	15,7
200 tot 250 euro	15,1	15,3	16,9	16,6	14,9	15,1	14,5	9,3	9,1	9,3	10,0	10,2	10,2
250 tot 300 euro	5,4	6,0	6,8	5,5	6,2	6,2	7,1	10,4	10,5	11,3	11,5	11,5	11,2
300 tot 450 euro	12,8	13,2	13,2	13,3	13,5	14,7	13,4	15,4	17,3	17,0	16,9	19,1	21,1
450 tot 600 euro	16,2	17,1	18,0	16,2	14,2	13,7	13,3	11,9	13,4	14,9	14,7	14,9	15,1
600 tot 1.000 euro	15,7	15,3	15,7	19,2	21,9	22,5	22,5	21,0	19,1	17,0	16,8	14,8	14,7
1.000 euro of meer	5,1	5,2	5,2	6,0	6,8	6,5	7,7	12,0	10,5	9,7	9,7	8,6	8,3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: CBS

Tabel 5.22 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	20.441	19.760	19.338	20.172	22.374	22.362	24.042	26.725	29.007	26.313	22.786	19.667	18.289	80,7	77,4	77,3
Geweldsmisdrijven	4.624	4.571	4.690	4.622	5.148	5.388	5.674	6.361	7.076	7.233	6.813	6.034	5.773	18,2	23,8	24,4
verkrachting	233	240	233	225	216	192	212	241	229	222	205	177	161	0,9	0,7	0,7
feitelijke aanranding der eerbaarheid	43	43	64	24	69	73	81	69	83	92	84	72	64	0,2	0,3	0,3
overige seksuele misdrijven	243	254	261	226	193	212	234	229	241	270	237	209	239	1,0	0,8	1,0
bedreiging	300	331	330	394	495	568	732	788	1.020	1.194	1.164	1.000	1.006	1,2	3,9	4,2
misdrijven tegen het leven*	690	709	739	756	748	831	897	1.009	1.130	1.083	961	768	667	2,7	3,0	2,8
mishandeling	810	727	829	962	1.185	1.292	1.229	1.400	1.698	1.817	1.898	1.989	1.861	3,2	7,8	7,9
dood en lichamelijk letsel door schuld	4	3	1	1	-	1	-	1	2	2	5	2	3	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	2.085	2.055	2.010	1.836	1.995	2.020	2.066	2.413	2.432	2.337	2.061	1.645	1.595	8,2	6,5	6,7
afpersing	216	209	223	198	247	199	223	211	241	216	198	172	177	0,9	0,7	0,7
Vermogensmisdrijven	14.477	13.814	13.204	14.030	15.319	14.994	16.289	18.026	19.386	16.259	13.170	11.110	10.111	57,1	43,7	42,7
valsheidsmisdrijven	1.856	1.292	1.473	1.397	1.587	1.210	2.036	2.471	2.455	1.453	1.313	1.314	1.685	7,3	5,2	7,1
eenvoudige diefstal	3.625	4.168	4.501	5.232	6.003	6.240	6.225	7.006	7.391	6.266	5.016	3.769	3.315	14,3	14,8	14,0
gekwalificeerde diefstal	7.909	7.232	6.200	6.268	6.356	6.076	6.390	6.883	7.680	6.833	5.380	4.775	4.004	31,2	18,8	16,9
verduistering	172	187	164	187	232	276	282	257	295	285	251	220	200	0,7	0,9	0,8
bedrog	204	213	218	221	294	280	335	324	378	348	364	291	290	0,8	1,1	1,2
heling en schuldheling	711	722	648	725	847	912	1.021	1.085	1.187	1.074	846	741	617	2,8	2,9	2,6
Vernieling en openbare orde	1.149	1.152	1.223	1.327	1.634	1.727	1.806	2.007	2.146	2.373	2.327	2.107	1.927	4,5	8,3	8,1
tegen de openbare orde	426	414	417	478	574	561	597	650	639	701	775	682	620	1,7	2,7	2,6
discriminatie	-	3	2	1	3	-	4	1	4	3	2	1	-	-	0,0	-
gemeengevaarlijke misdrijven**	210	176	230	189	227	210	242	254	254	288	271	251	194	0,8	1,0	0,8
tegen het openbaar gezag	278	279	250	324	402	519	536	606	752	859	799	726	670	1,1	2,9	2,8
schennis der eerbaarheid	5	4	6	12	12	13	16	15	23	30	11	15	15	0,0	0,1	0,1
vernieling	230	276	318	323	416	424	411	481	474	492	469	432	428	0,9	1,7	1,8
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	191	223	221	193	273	253	273	331	399	448	476	416	478	0,8	1,6	2,0

Tabel 5.22 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	1.054	947	933	907	1.095	1.373	1.237	1.239	1.590	1.548	1.306	1.132	1.113	4,2	4,5	4,7
rijden onder invloed	391	445	372	292	342	391	527	528	575	536	474	439	420	1,5	1,7	1,8
doorrijden na ongeval	47	48	32	58	60	55	59	64	93	69	71	40	58	0,2	0,2	0,2
overige misdrijven Wegenverkeerswet	616	454	529	557	693	927	651	647	922	943	761	653	635	2,4	2,6	2,7
Wet op de economische delicten	199	187	173	92	150	220	45	16	30	38	42	25	39	0,8	0,1	0,2
Opiumwet	2.974	3.067	3.132	3.282	3.185	3.025	3.649	4.962	5.554	4.562	3.865	3.848	3.582	11,7	15,2	15,1
harddrugs	2.819	2.929	2.920	3.020	2.863	2.797	3.437	4.717	5.226	4.218	3.535	3.453	3.271	11,1	13,6	13,8
softdrugs	155	138	212	262	322	228	212	245	328	344	330	395	311	0,6	1,6	1,3
Wet Wapens en munitie	505	432	393	359	404	375	453	433	517	548	509	457	422	2,0	1,8	1,8
Overige wetten***	168	177	196	202	200	144	298	244	321	397	295	267	229	0,7	1,1	1,0
Totaal	25.341	24.570	24.165	25.014	27.408	27.499	29.724	33.619	37.019	33.406	28.803	25.396	23.674	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.23 **Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar gemiddelde duur in detentiedagen* en delictgroep**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wetboek van Strafrecht	145	142	140	124	119	117	122	121	123	138	142	135	137
Geweldsmisdrijven	354	346	341	302	294	289	284	288	279	282	272	242	249
verkrachting	451	433	469	484	461	466	423	525	521	489	494	491	502
feitelijke aanranding der eerbaarheid	193	160	203	166	175	135	135	144	183	160	173	177	161
overige seksuele misdrijven	318	332	314	304	302	303	306	277	272	325	283	300	310
bedreiging	71	71	74	65	59	59	66	73	72	72	73	68	69
misdrijven tegen het leven**	749	744	766	693	716	770	702	709	679	690	695	678	746
mishandeling	115	94	105	99	95	98	102	98	97	106	99	94	88
dood en lichamelijk letsel door schuld	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
diefstal met geweld	349	339	325	278	295	264	274	275	289	318	332	290	310
afpersing	399	326	302	306	308	297	309	283	281	273	240	258	292
Vermogensmisdrijven	78	73	68	64	58	55	61	60	64	74	75	74	72
valsheidsmisdrijven	91	100	91	88	89	89	81	77	86	114	109	108	86
eenvoudige diefstal	33	29	26	24	23	23	26	26	28	34	36	34	37
gekwalificeerde diefstal	95	93	92	89	82	78	85	84	90	100	102	93	95
verduistering	65	64	62	61	57	58	69	75	69	72	68	68	58
bedrog	108	107	118	108	87	83	97	91	112	118	108	116	114
heling en schuldheling	86	73	68	75	68	65	80	73	65	78	70	69	66
Vernieling en openbare orde	125	138	129	126	108	104	134	113	115	129	124	127	116
tegen de openbare orde	133	191	145	163	128	128	186	137	145	179	159	180	160
discriminatie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
gemeengevaarlijke misdrijven***	261	275	294	277	274	265	282	264	285	304	275	254	265
tegen het openbaar gezag	81	79	76	77	71	78	90	87	87	86	92	89	81
schennis der eerbaarheid	x	x	14	30	21	26	33	22	19	29	31	20	24
vernieling	40	33	32	36	30	29	35	34	33	39	37	39	43
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	310	309	264	241	320	261	262	271	235	192	203	279	232

Tabel 5.23 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wegenverkeerswet	30	32	29	32	32	33	33	35	30	33	33	39	38
rijden onder invloed	22	30	25	22	23	22	28	28	27	31	32	33	30
doorrijden na ongeval	24	21	24	21	27	25	37	33	35	33	40	47	39
overige misdrijven Wegenverkeerswet	36	34	32	39	36	39	37	41	31	35	33	42	44
Wet op de economische delicten	50	36	63	52	40	45	116	117	57	60	84	70	112
Opiumwet	255	262	291	278	277	277	283	298	282	281	250	208	235
harddrugs	262	269	301	292	296	292	293	308	291	293	261	222	249
softdrugs	133	120	154	116	105	84	121	108	130	122	126	85	92
Wet Wapens en munitie	76	87	93	101	100	98	186	153	155	163	180	158	148
Overige wetten****	87	85	80	103	90	84	80	81	81	89	120	91	66
Totaal	151	151	154	140	133	130	138	144	143	153	152	142	147

x Bij gering aantal zaken (<10) geen gemiddelde doorlooptijd weergegeven.

* Berekend op basis van de opgelegde strafduur van het onvoorwaardelijke deel, waarbij het deel dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezeten, van de strafduur is afgetrokken. Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal straffen kleiner of gelijk is aan 5.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.24 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar detentiejaren* en delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	8.137	7.714	7.440	6.877	7.315	7.183	8.008	8.835	9.756	9.965	8.841	7.284	6.861	77,7	73,8	72,1
Geweldsmisdrijven	4.479	4.328	4.385	3.825	4.140	4.259	4.414	5.022	5.412	5.584	5.081	3.994	3.940	42,8	40,5	41,4
verkrachting	288	285	299	298	273	245	246	347	327	297	276	238	221	2,7	2,4	2,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	23	19	36	11	33	27	30	27	42	40	40	35	28	0,2	0,4	0,3
overige seksuele misdrijven	212	231	225	188	160	176	196	174	179	240	184	172	203	2,0	1,7	2,1
bedreiging	58	65	66	71	79	92	132	157	201	236	233	186	189	0,6	1,9	2,0
misdrijven tegen het leven**	1.411	1.446	1.544	1.433	1.468	1.750	1.726	1.959	2.102	2.041	1.823	1.423	1.353	13,5	14,4	14,2
mishandeling	254	188	239	260	307	347	345	376	451	528	517	510	446	2,4	5,2	4,7
dood en lichamelijk letsel door schuld	3	2	1	1	-	0	-	0	1	1	2	1	1	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	1.995	1.906	1.790	1.397	1.612	1.460	1.551	1.818	1.923	2.038	1.876	1.307	1.356	19,1	13,2	14,3
afpersing	236	187	185	166	209	162	189	164	185	162	130	122	142	2,3	1,2	1,5
Vermogensmisdrijven	3.103	2.762	2.464	2.466	2.450	2.249	2.733	2.949	3.411	3.306	2.703	2.238	2.006	29,6	22,7	21,1
valsheidsmisdrijven	463	354	368	338	386	295	452	524	580	453	391	389	398	4,4	3,9	4,2
eenvoudige diefstal	325	327	320	349	379	391	435	496	561	591	493	354	333	3,1	3,6	3,5
gekwalificeerde diefstal	2.057	1.843	1.557	1.533	1.422	1.293	1.479	1.577	1.888	1.863	1.502	1.221	1.041	19,6	12,4	10,9
verduistering	31	33	28	31	36	44	54	53	56	56	47	41	32	0,3	0,4	0,3
bedrog	60	63	71	66	70	64	89	81	116	112	108	92	91	0,6	0,9	1,0
heling en schuldheling	167	143	121	149	157	163	224	218	210	231	163	141	112	1,6	1,4	1,2
Vernieling en openbare orde	393	435	431	458	485	494	665	619	676	840	791	735	611	3,7	7,4	6,4
tegen de openbare orde	155	217	165	214	201	196	305	244	253	343	336	336	272	1,5	3,4	2,9
discriminatie	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-
gemeengevaarlijke misdrijven***	150	133	185	143	170	153	187	183	199	240	204	175	141	1,4	1,8	1,5
tegen het openbaar gezag	62	61	52	69	78	111	133	145	179	202	201	177	148	0,6	1,8	1,6

Tabel 5.24 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
schennis der eerbaarheid	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	0,0	0,0	0,0
vernieling	25	25	28	32	34	34	39	45	43	53	48	47	50	0,2	0,5	0,5
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	162	189	160	127	239	181	196	246	257	235	265	317	304	1,5	3,2	3,2
Wegenverkeerswet	88	82	74	80	95	125	113	119	129	142	117	120	117	0,8	1,2	1,2
rijden onder invloed	23	36	26	18	22	24	40	40	42	45	41	40	35	0,2	0,4	0,4
doorrijden na ongeval	3	3	2	3	4	4	6	6	9	6	8	5	6	0,0	0,1	0,1
overige misdrijven Wegenverkeerswet	61	43	46	59	69	98	67	73	79	90	68	75	76	0,6	0,8	0,8
Wet op de economische delicten	26	19	30	13	16	27	14	5	5	6	10	5	12	0,2	0,0	0,1
Opiumwet	2.077	2.201	2.495	2.498	2.415	2.293	2.833	4.054	4.284	3.507	2.644	2.195	2.311	19,8	22,2	24,3
harddrugs	2.021	2.155	2.406	2.415	2.323	2.240	2.763	3.982	4.168	3.391	2.530	2.102	2.232	19,3	21,3	23,5
softdrugs	56	45	89	83	92	52	70	73	117	115	114	92	79	0,5	0,9	0,8
Wet Wapens en munitie	105	103	100	100	110	100	230	182	220	245	251	198	171	1,0	2,0	1,8
Overige wetten****	40	41	43	57	49	33	66	54	71	97	97	66	42	0,4	0,7	0,4
Totaal	10.473	10.159	10.182	9.625	10.001	9.763	11.264	13.249	14.465	13.961	11.959	9.867	9.514	100	100	100

* Detentiejaren zijn berekend door de som te nemen van de opgelegde strafduur van het onvoorwaardelijke deel, waarbij het deel dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezeten, van de strafduur is afgetrokken.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.25 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: doorlooptijd* (in dagen) van inschrijving tot afdoening naar soort rechter en delictgroep

	Meervoudige kamer										
	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2000
Wetboek van Strafrecht											
Geweldsmisdrijven	197	211	223	221	217	194	202	212	224	266	219
verkrachting	214	272	284	303	257	228	236	240	303	373	360
feitelijke aanranding der eerbaarheid	286	284	245	314	259	204	285	231	272	283	286
overige seksuele misdrijven	299	327	342	322	314	259	242	258	278	307	373
bedreiging	276	195	228	223	212	194	227	218	206	254	197
misdrijven tegen het leven**	194	198	226	220	219	203	207	223	232	307	267
mishandeling	245	229	241	216	214	203	193	212	220	278	234
dood en lichamelijk letsel door schuld	383	470	496	522	x	424	262	256	480	x	x
diefstal met geweld	157	170	177	182	185	164	176	184	189	209	130
afpersing	163	186	161	181	195	165	194	225	188	268	249
Vermogensmisdrijven	264	273	278	269	261	216	232	244	263	235	170
valsheidsmisdrijven	374	444	465	450	443	364	389	404	473	282	261
eenvoudige diefstal	260	229	178	170	177	141	126	131	149	199	129
gekwalificeerde diefstal	204	190	203	199	182	166	175	180	187	219	156
verduistering	363	414	407	371	375	316	349	366	357	292	219
bedrog	342	356	388	361	378	261	356	339	316	289	253
heling en schuldheling	265	291	276	284	285	234	260	260	341	269	221
Vernieling en openbare orde	250	251	276	328	272	258	245	255	272	266	207
tegen de openbare orde	302	311	346	431	331	287	271	300	320	261	224
discriminatie	x	x	-	x	x	x	x	x	x	319	234
gemeengevaarlijke misdrijven***	200	206	216	224	228	203	208	196	224	298	255
tegen het openbaar gezag	279	208	225	354	239	342	276	250	247	238	171
schennis der eerbaarheid	x	x	x	-	x	x	-	x	x	274	245
vernieling	316	265	187	267	305	208	191	235	185	278	210
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	276	273	291	324	320	255	286	307	326	292	184
Wegenverkeerswet											
rijden onder invloed	334	310	358	398	323	248	x	392	354	208	160
doorrijden na ongeval	x	x	x	x	275	340	x	337	309	255	264
overige misdrijven Wegenverkeerswet	300	307	314	281	267	249	251	254	276	261	232
Wet op de economische delicten	496	438	533	487	475	401	318	395	475	296	287
Opiumwet											
harddrugs	167	178	167	153	168	169	180	182	181	182	158
softdrugs	295	335	351	329	306	282	338	334	351	299	237
Wet Wapens en munitie	274	225	231	231	222	206	205	216	238	293	213
Totaal****	225	231	239	232	232	210	232	235	248	243	193

* Als het aantal zaken kleiner is dan 10, is geen gemiddelde doorlooptijd berekend.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief overige wetten en zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Politierechter							Kinderrechter								
2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
228	211	202	184	182	196	193	212	200	228	211	179	153	169	159	160
374	389	364	270	294	256	280	273	395	329	308	304	250	292	208	x
284	274	248	238	225	231	256	242	237	259	226	194	180	193	170	194
352	334	339	256	257	263	292	232	243	240	248	228	223	197	220	202
204	193	187	170	174	193	184	219	195	210	202	166	133	163	161	160
328	298	293	227	250	228	246	260	177	263	204	168	166	184	171	223
243	223	211	194	187	199	198	220	196	225	208	174	152	162	151	159
x	x	334	x	238	290	267	x	x	x	x	x	x	x	x	x
150	139	146	134	127	141	144	197	193	225	211	183	155	182	167	151
187	158	197	149	146	208	162	196	217	233	230	185	168	129	174	159
174	165	164	151	156	172	166	230	201	214	201	179	147	161	156	162
244	243	222	227	230	249	217	230	189	171	194	196	127	143	132	197
132	126	133	123	124	136	129	225	196	216	204	182	143	159	153	158
168	157	155	139	149	161	159	228	202	216	199	175	146	163	158	161
240	233	230	212	206	229	208	281	192	214	205	172	159	150	156	161
255	247	253	232	227	237	241	x	211	211	280	224	159	158	165	209
216	205	207	183	180	196	197	249	211	207	200	196	159	156	146	167
215	208	200	176	177	188	188	227	207	219	208	180	153	166	165	168
235	230	223	196	197	206	209	224	208	219	205	178	152	163	161	166
284	213	234	220	206	204	223	–	x	x	x	x	192	159	178	x
304	269	273	245	215	253	233	234	214	211	211	192	151	183	159	192
181	192	174	153	156	163	162	244	199	220	235	182	158	173	160	149
251	255	228	212	201	212	225	x	200	x	230	167	113	189	184	198
213	195	195	172	170	183	182	230	203	225	208	186	157	168	183	173
204	190	191	167	174	182	176	210	196	199	217	178	150	184	188	161
179	180	183	157	147	151	153	146	217	188	170	145	140	168	152	149
273	261	246	198	193	197	198	224	208	212	224	165	153	188	156	152
244	236	233	195	182	187	190	197	184	222	200	186	155	148	161	147
318	310	294	269	297	302	258	x	x	x	281	194	164	189	207	195
151	162	148	135	133	133	147	184	153	174	170	163	124	138	145	150
238	195	203	186	185	210	221	x	222	203	x	195	136	139	146	151
229	223	217	179	189	198	200	278	210	232	202	201	141	184	152	160
201	193	191	172	174	184	180	224	202	218	205	180	151	166	161	164

Tabel 5.26 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: doorlooptijd (in dagen) van inschrijving tot afdoening naar delictgroep

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wetboek van Strafrecht	131	168	143	156	124	106	96	91	91
Geweldsmisdrijven	140	174	143	148	127	108	101	98	98
verkrachting	196	268	260	268	302	178	194	177	195
feitelijke aanranding der eerbaarheid	179	200	184	175	155	115	117	115	122
overige seksuele misdrijven	199	263	249	267	280	205	186	206	179
bedreiging	134	143	124	129	107	91	92	89	89
misdrijven tegen het leven*	272	386	319	359	317	243	255	274	262
mishandeling	116	144	114	116	100	96	88	86	90
dood en lichamelijk letsel door schuld	233	299	317	275	228	249	182	172	205
diefstal met geweld	154	259	228	264	240	198	176	178	153
afpersing	198	298	205	252	226	115	145	132	156
Vermogensmisdrijven	127	170	150	175	132	113	99	90	90
valsheidsmisdrijven	164	201	248	300	201	143	132	147	172
eenvoudige diefstal	96	136	109	122	96	92	76	70	61
gekwalificeerde diefstal	137	184	153	173	133	115	103	91	90
verduistering	148	200	155	169	139	117	107	89	85
bedrog	168	178	154	204	137	133	100	66	74
heling en schuldheling	165	197	161	194	149	121	102	89	93
Vernieling en openbare orde	136	167	136	135	113	97	90	88	87
tegen de openbare orde	151	178	146	144	120	103	97	95	96
discriminatie	189	275	146	162	149	103	92	137	115
gemeengevaarlijke misdrijven**	174	207	180	159	106	112	116	102	113
tegen het openbaar gezag	128	133	115	115	100	78	72	68	65
schennis der eerbaarheid	121	165	120	120	117	85	97	70	93
vernieling	123	167	132	132	111	101	89	88	83
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	151	125	121	117	95	80	75	71	77
Wegenverkeerswet	97	136	113	126	103	78	55	52	55
rijden onder invloed	98	82	83	94	79	76	52	48	49
doorrijden na ongeval	73	105	91	95	75	57	40	35	37
overige misdrijven Wegenverkeerswet	139	215	183	203	167	123	88	93	98
Wet op de economische delicten	87	97	107	103	71	68	75	75	64
Opiumwet	155	240	180	173	170	90	95	86	84
harddrugs	167	280	223	210	207	99	107	92	93
softdrugs	127	193	133	133	128	76	81	80	75
Wet Wapens en munitie	135	117	89	127	101	82	68	66	58
Totaal***	118	141	128	137	107	92	86	82	81

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief overige wetten en zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.27 Schadevergoeding aan ex-verdachten*

	1995	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)										
Aantal verzoeken om schadevergoeding waarover in het jaar werd beslist	1.977	3.407	3.873	4.660	4.576	4.254	4.460	5.302	5.691	6.665	7.334
Aantal verzoeken waarop schadevergoeding werd toegekend	1.668	2.994	3.333	3.839	4.029	3.705	3.799	4.565	4.991	5.951	6.586
Toegekende schadevergoedingen (in miljoenen euro's)	4,4	9,1	8,8	11,8	12,0	14,7	12,3	13,4	13,1	17,2	22,9
Gemiddeld bedrag per toegekende schadevergoeding (in euro's)	2.630	3.026	2.633	3.087	2.985	3.974	3.230	2.927	2.620	2.883	3.480

* Op grond van artikelen 89 en 591a Wetboek van Strafvordering.
Bron: CBS

Tabel 5.28 Ingeschreven en afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten

	Ingeschreven zaken OM	Afdoeningen door het OM	Afdoeningen door de rechter*	Verhouding afdoeningen OM/rechter
	(abs.)			
1995	23.923	15.887	7.017	2,3
1996	26.213	16.769	7.580	2,2
1997	27.456	18.420	7.442	2,5
1998	27.535	17.768	7.895	2,3
1999	27.071	16.533	8.311	2,0
2000	26.993	17.627	9.004	2,0
2001	27.544	18.873	8.903	2,1
2002	28.465	19.521	10.014	1,9
2003	31.060	20.238	10.782	1,9
2004	33.819	21.193	11.897	1,8
2005	35.875	23.289	12.292	1,9
2006	36.519	24.019	12.441	1,9
2007	38.924	24.700	12.855	1,9
	(index, 1995=100)			
1995	100	100	100	
1996	110	106	108	
1997	115	116	106	
1998	115	112	113	
1999	113	104	118	
2000	113	111	128	
2001	115	119	127	
2002	119	123	143	
2003	130	127	154	
2004	141	133	170	
2005	150	147	175	
2006	153	151	177	
2007	163	155	183	

* Afdoeningen door de rechter exclusief voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Tabel 5.29 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	21.846	23.996	24.947	24.960	24.629	24.748	25.214	25.830	27.478	30.632	32.639	33.247	35.063	91,3	91,0	90,1
Geweldsmisdrijven	4.444	5.093	5.606	5.668	6.099	6.229	6.499	6.485	6.933	7.977	8.767	8.744	9.426	18,6	23,9	24,2
verkrachting	158	145	173	125	156	161	188	150	133	253	195	177	141	0,7	0,5	0,4
feitelijke aanranding der eerbaarheid	205	224	244	217	317	279	270	294	253	278	288	255	218	0,9	0,7	0,6
overige seksuele misdrijven	150	178	193	180	204	158	162	164	172	145	202	187	186	0,6	0,5	0,5
bedreiging	399	564	551	588	645	688	703	780	949	1.408	1.463	1.500	1.517	1,7	4,1	3,9
misdrijven tegen het leven*	168	192	173	229	207	253	244	311	254	341	357	252	255	0,7	0,7	0,7
mishandeling	1.759	2.217	2.578	2.571	2.753	2.863	3.007	3.150	3.512	3.817	4.533	4.751	5.511	7,4	13,0	14,2
dood en lichamelijk letsel door schuld	4	3	8	4	1	5	3	5	2	2	2	5	4	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	1.440	1.389	1.481	1.622	1.689	1.703	1.798	1.529	1.549	1.631	1.637	1.513	1.513	6,0	4,1	3,9
afpersing	161	181	205	132	127	119	124	102	109	102	90	104	81	0,7	0,3	0,2
Vermogensmisdrijven	12.659	12.745	12.572	12.493	11.684	11.487	11.040	11.229	11.276	12.470	12.659	12.801	12.704	52,9	35,1	32,6
valsheidsmisdrijven	207	208	200	202	270	385	394	331	252	353	287	289	299	0,9	0,8	0,8
eenvoudige diefstal	2.949	3.230	3.525	3.492	3.387	3.376	3.210	3.240	3.237	3.529	3.723	3.599	3.774	12,3	9,9	9,7
gekwalificeerde diefstal	8.256	8.119	7.635	7.589	6.746	6.363	5.999	6.101	6.269	6.782	6.807	6.852	6.423	34,5	18,8	16,5
verduistering	189	177	225	226	332	402	396	467	494	441	427	471	556	0,8	1,3	1,4
bedrog	95	144	127	158	140	143	145	155	114	198	224	252	344	0,4	0,7	0,9
heling en schuldheling	963	867	860	826	809	818	896	935	910	1.167	1.191	1.338	1.308	4,0	3,7	3,4
Vernieling en openbare orde	4.594	6.011	6.587	6.531	6.498	6.545	7.138	7.475	8.429	9.247	10.232	10.681	11.765	19,2	29,2	30,2
tegen de openbare orde	2.653	3.757	3.802	3.605	3.588	3.709	4.296	4.713	5.233	5.970	6.651	6.803	7.358	11,1	18,6	18,9
discriminatie	9	38	16	14	15	14	31	36	29	53	68	44	40	0,0	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	336	381	496	508	533	544	534	518	710	665	730	814	796	1,4	2,2	2,0
tegen het openbaar gezag	264	259	305	330	448	441	481	514	661	737	682	707	893	1,1	1,9	2,3
schennis der eerbaarheid	23	33	47	29	31	49	38	44	37	49	37	33	42	0,1	0,1	0,1
vernieling	1.309	1.543	1.921	2.045	1.883	1.788	1.758	1.650	1.759	1.773	2.064	2.280	2.636	5,5	6,2	6,8
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	149	147	182	268	348	487	537	641	840	938	981	1.021	1.168	0,6	2,8	3,0

Tabel 5.29 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	594	645	736	799	783	829	854	842	975	926	959	1.025	1.389	2,5	2,8	3,6
rijden onder invloed	180	200	266	325	330	372	419	396	517	451	538	628	860	0,8	1,7	2,2
doorrijden na ongeval	200	237	267	277	253	280	257	252	260	251	225	201	270	0,8	0,6	0,7
overige misdrijven Wegenverkeerswet	214	208	203	197	200	177	178	194	198	224	196	196	259	0,9	0,5	0,7
Wet op de economische delicten	84	79	121	295	115	91	137	173	1.087	512	565	631	812	0,4	1,7	2,1
Opiumwet	331	417	599	434	390	324	463	528	525	654	742	730	730	1,4	2,0	1,9
harddrugs	248	341	490	351	304	249	368	426	420	422	435	398	388	1,0	1,1	1,0
softdrugs	83	76	109	83	86	75	95	102	105	232	307	332	342	0,3	0,9	0,9
Wet Wapens en munitie	427	534	640	584	641	515	611	626	741	875	760	739	805	1,8	2,0	2,1
Overige wetten***	640	542	413	463	513	486	265	466	254	220	210	147	125	2,7	0,4	0,3
Totaal	23.923	26.213	27.456	27.535	27.071	26.993	27.544	28.465	31.060	33.819	35.875	36.519	38.924	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.30 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	14.405	14.914	16.654	15.797	14.793	15.818	17.001	17.484	17.504	18.895	20.767	21.538	21.841	90,7	89,7	88,4
Geweldsmisdrijven	2.060	2.306	2.679	2.616	2.602	2.892	3.247	3.408	3.428	3.742	4.486	4.653	4.801	13,0	19,4	19,4
verkrachting	50	56	62	32	44	38	42	53	40	59	35	63	56	0,3	0,3	0,2
feitelijke aanranding der eerbaarheid	122	120	130	111	119	165	194	162	142	145	136	121	96	0,8	0,5	0,4
overige seksuele misdrijven	83	76	115	80	89	71	83	98	57	48	79	64	70	0,5	0,3	0,3
bedreiging	246	302	335	365	354	409	481	503	566	792	909	926	892	1,5	3,9	3,6
misdrijven tegen het leven*	25	35	19	28	31	45	32	43	31	22	48	28	26	0,2	0,1	0,1
mishandeling	1.092	1.316	1.554	1.582	1.659	1.816	1.992	2.163	2.284	2.394	2.959	3.156	3.383	6,9	13,1	13,7
dood en lichamelijk letsel door schuld	2	2	3	4	-	3	3	3	1	-	-	2	2	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	353	338	387	361	274	309	374	349	271	260	291	260	247	2,2	1,1	1,0
afpersing	87	61	74	53	32	36	46	34	36	22	29	33	29	0,5	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	9.094	8.683	9.027	8.564	7.524	7.931	7.888	7.883	7.517	8.034	8.441	8.502	8.246	57,2	35,4	33,4
valsheidsmisdrijven	153	139	124	153	145	260	304	256	232	269	252	208	200	1,0	0,9	0,8
eenvoudige diefstal	2.305	2.339	2.599	2.448	2.331	2.383	2.358	2.294	2.221	2.466	2.603	2.571	2.531	14,5	10,7	10,2
gekwalificeerde diefstal	5.482	5.052	5.126	4.848	3.944	4.074	3.943	3.960	3.787	3.861	4.135	4.036	3.865	34,5	16,8	15,6
verduistering	142	143	161	176	219	308	312	384	416	347	355	382	409	0,9	1,6	1,7
bedrog	70	110	105	109	113	96	116	136	102	143	162	194	243	0,4	0,8	1,0
heling en schuldheling	942	900	912	830	772	810	855	853	759	948	934	1.111	998	5,9	4,6	4,0
Vernieling en openbare orde	3.171	3.805	4.788	4.464	4.423	4.647	5.438	5.707	5.911	6.384	7.078	7.619	7.880	20,0	31,7	31,9
tegen de openbare orde	1.638	2.196	2.729	2.370	2.338	2.527	3.207	3.543	3.677	4.017	4.507	4.826	4.906	10,3	20,1	19,9
discriminatie	11	17	24	5	6	13	26	29	20	34	43	37	27	0,1	0,2	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	179	203	285	232	229	255	271	276	327	337	351	395	383	1,1	1,6	1,6
tegen het openbaar gezag	193	185	260	268	315	307	404	419	535	586	535	527	607	1,2	2,2	2,5
schennis der eerbaarheid	16	25	34	16	22	39	30	32	27	35	30	27	28	0,1	0,1	0,1
vernieling	1.134	1.179	1.456	1.573	1.513	1.506	1.500	1.408	1.325	1.375	1.612	1.807	1.929	7,1	7,5	7,8
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	80	120	160	153	244	348	428	486	648	735	762	764	914	0,5	3,2	3,7

Tabel 5.30 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	437	536	521	620	594	693	738	713	784	745	773	824	1.004	2,8	3,4	4,1
rijden onder invloed	161	181	194	267	262	320	375	355	457	399	461	548	653	1,0	2,3	2,6
doorrijden na ongeval	129	201	207	215	189	243	216	218	199	217	200	156	199	0,8	0,6	0,8
overige misdrijven Wegenverkeerswet	147	154	120	138	143	130	147	140	128	129	112	120	152	0,9	0,5	0,6
Wet op de economische delicten	70	76	95	289	120	91	119	160	954	439	490	506	606	0,4	2,1	2,5
Opiumwet	183	250	329	252	156	150	244	281	251	367	490	447	524	1,2	1,9	2,1
harddrugs	123	158	239	176	102	93	170	184	177	188	216	192	198	0,8	0,8	0,8
softdrugs	60	92	90	76	54	57	74	97	74	179	274	255	326	0,4	1,1	1,3
Wet Wapens en munitie	356	414	567	479	516	460	549	551	664	705	699	651	649	2,2	2,7	2,6
Overige wetten***	436	579	254	331	354	415	222	332	81	42	70	53	76	2,7	0,2	0,3
Totaal	15.887	16.769	18.420	17.768	16.533	17.627	18.873	19.521	20.238	21.193	23.289	24.019	24.700	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.31 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten naar wijze van afdoening

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Sepot	8.294	7.803	7.595	5.944	5.043	5.277	5.066	4.403	3.849	3.745	4.249	4.837	5.130	52,2	20,1	20,8
technisch sepot	3.518	3.303	3.358	2.916	2.429	2.346	2.164	1.882	1.514	1.489	1.574	1.650	1.914	22,1	6,9	7,7
w.o.																
geen wettig bewijs	2.423	2.415	2.498	2.228	1.956	1.800	1.697	1.480	1.101	1.167	1.260	1.367	1.569	15,3	5,7	6,4
beleidssepot	4.776	4.500	4.237	3.028	2.614	2.931	2.902	2.521	2.335	2.256	2.675	3.187	3.216	30,1	13,3	13,0
w.v.																
op gronden samenhangend met maatregelen van anderen dan de officier van justitie	111	105	194	139	142	135	111	180	208	228	238	256	331	0,7	1,1	1,3
w.o.																
ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert	60	67	151	89	90	77	66	86	135	144	140	146	219	0,4	0,6	0,9
op gronden samenhangend met de algemene rechtsorde	133	84	87	55	89	71	101	83	54	45	52	63	39	0,8	0,3	0,2
w.o.																
onvoldoende nationaal belang	131	83	87	53	87	71	101	83	54	44	52	62	39	0,8	0,3	0,2
op gronden samenhangend met het gepleegde feit	1.560	1.411	1.434	1.177	1.037	1.283	1.300	970	882	800	977	1.121	1.080	9,8	4,7	4,4
w.o.																
gering feit	607	398	399	291	279	181	225	176	163	191	249	310	280	3,8	1,3	1,1
gering aandeel in het feit	319	357	351	285	232	227	301	233	216	208	297	366	418	2,0	1,5	1,7
oud feit	609	616	639	583	498	834	727	543	469	362	376	393	324	3,8	1,6	1,3
op gronden samenhangend met de persoon van de verdachte	2.415	2.437	2.087	1.201	990	1.010	998	951	863	845	921	1.083	1.060	15,2	4,5	4,3
w.o.																
leeftijd	413	230	185	111	120	56	72	45	28	25	21	31	30	2,6	0,1	0,1
recente bestraffing	491	504	539	458	338	413	315	247	207	197	162	232	227	3,1	1,0	0,9
door feit of gevolgen getroffen	93	109	97	95	87	97	125	130	104	128	147	171	171	0,6	0,7	0,7
gezondheidstoestand	47	53	71	48	43	66	50	80	88	78	92	97	93	0,3	0,4	0,4
gewijzigde omstandigheden	169	134	115	141	162	133	168	219	185	192	310	339	322	1,1	1,4	1,3
dienstverlening	1.047	1.202	919	201	82	46	58	38	45	72	70	80	54	6,6	0,3	0,2
op gronden samenhangend met de verhouding tussen verdachte en benadeelde	557	463	435	456	356	432	395	339	331	340	489	668	706	3,5	2,8	2,9

Tabel 5.31 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
w.o.																
verhouding tot de benadeelde geregeld	432	336	285	284	212	268	237	180	156	147	193	248	248	2,7	1,0	1,0
medeschuld van benadeelde	71	79	87	106	112	106	100	107	123	141	218	303	354	0,4	1,3	1,4
beperkte kring	45	41	55	53	21	46	49	38	43	42	51	81	81	0,3	0,3	0,3
w.v.																
voorwaardelijk sepot	1.499	1.746	1.603	866	777	737	986	1.063	1.014	1.015	1.224	1.376	1.332	9,4	5,7	5,4
onvoorwaardelijk sepot	2.403	1.942	1.698	1.289	1.038	832	733	555	554	554	773	1.250	1.248	15,1	5,2	5,1
'kaal' sepot	874	812	936	873	799	1.362	1.183	903	767	697	678	561	636	5,5	2,3	2,6
Voeging ad informandum	958	921	1.312	1.357	998	913	943	742	747	711	672	626	624	6,0	2,6	2,5
Voeging ter berechting	1.861	2.040	2.424	2.443	1.922	2.392	2.436	2.306	1.995	2.241	2.526	2.650	2.917	11,7	11,0	11,8
															0,0	0,0
Transactie*	3.689	4.822	5.879	6.738	7.276	7.757	9.347	11.048	12.698	13.460	14.780	14.703	14.687	23,2	61,2	59,5
w.o.																
betaling geldsom	2.944	2.672	1.894	1.686	1.499	1.381	1.351	1.367	1.792	1.438	1.520	1.403	1.629	18,5	5,8	6,6
schadevergoeding	280	252	316	452	276	246	839	1.090	1.351	1.355	1.517	1.506	1.512	1,8	6,3	6,1
taakstraf	7	1.789	3.430	4.358	5.261	5.893	6.670	8.003	8.596	9.507	10.311	10.284	10.018	0,0	42,8	40,6
Overdracht naar een ander parket	948	1.026	1.112	1.177	1.197	1.134	1.064	997	917	1.016	1.047	1.191	1.325	6,0	5,0	5,4
Overig*	137	157	98	109	97	154	17	25	32	20	15	12	17	0,9	0,0	0,1
Totaal	15.887	16.769	18.420	17.768	16.533	17.627	18.873	19.521	20.238	21.193	23.289	24.019	24.700	100	100	100

* Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is. Tot en met 2000 zijn lik-op-stukafdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

Bron: CBS

Tabel 5.32 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: transacties* naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	2.984	3.878	4.945	5.470	6.176	6.642	8.152	9.680	10.728	11.819	13.010	13.004	12.701	80,9	88,4	86,5
Geweldsmisdrijven	352	554	789	887	1.062	1.172	1.450	1.737	1.983	2.142	2.508	2.511	2.294	9,5	17,1	15,6
verkrachting	1	0	0	1	1	2	2	3	3	2	2	2	0	0,0	0,0	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	6	14	42	39	52	59	85	83	63	82	68	44	30	0,2	0,3	0,2
overige seksuele misdrijven	1	10	12	12	11	11	14	25	19	9	21	9	4	0,0	0,1	0,0
bedreiging	37	59	86	118	126	126	202	216	317	453	523	485	408	1,0	3,3	2,8
misdrijven tegen het leven**	0	0	0	0	2	0	3	4	2	1	5	1	1	0,0	0,0	0,0
mishandeling	280	434	581	663	810	911	1.070	1.346	1.497	1.527	1.821	1.912	1.817	7,6	13,0	12,4
dood en lichamelijk letsel door schuld	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	21	28	50	44	48	53	57	49	66	54	60	42	29	0,6	0,3	0,2
afpersing	6	9	18	10	12	8	17	11	15	14	8	16	5	0,2	0,1	0,0
Vermogensmisdrijven	1.954	2.197	2.551	2.777	2.953	3.144	3.613	4.217	4.450	4.948	5.279	5.203	4.949	53,0	35,4	33,7
valsheidsmisdrijven	35	32	33	35	54	96	72	108	115	155	172	129	129	0,9	0,9	0,9
eenvoudige diefstal	567	643	683	719	841	891	1.062	1.160	1.273	1.452	1.591	1.487	1.474	15,4	10,1	10,0
gekwalificeerde diefstal	1.008	1.187	1.484	1.614	1.586	1.583	1.824	2.126	2.262	2.402	2.618	2.511	2.326	27,3	17,1	15,8
verduistering	44	53	62	82	124	179	197	272	308	269	259	281	294	1,2	1,9	2,0
bedrog	13	32	34	38	37	43	53	81	69	92	91	126	148	0,4	0,9	1,0
heling en schuldheling	287	250	255	289	311	352	405	470	423	578	548	669	578	7,8	4,6	3,9
Vernieling en openbare orde	661	1.097	1.567	1.755	2.051	2.159	2.854	3.427	3.881	4.261	4.696	4.793	4.866	17,9	32,6	33,1
tegen de openbare orde	315	659	987	1.066	1.182	1.302	1.809	2.216	2.477	2.746	3.046	3.107	3.108	8,5	21,1	21,2
discriminatie	3	5	6	3	0	6	11	19	10	12	26	21	18	0,1	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven***	21	65	58	74	94	104	112	166	207	233	235	254	215	0,6	1,7	1,5
tegen het openbaar gezag	59	58	83	111	161	143	225	251	338	381	373	315	390	1,6	2,1	2,7
schennis der eerbaarheid	3	5	5	3	10	10	11	19	18	17	16	23	13	0,1	0,2	0,1
vernieling	260	305	428	498	604	594	686	756	831	872	1.000	1.073	1.122	7,0	7,3	7,6
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	17	30	38	51	110	167	235	299	414	468	527	497	592	0,5	3,4	4,0

Tabel 5.32 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	211	265	283	356	364	458	505	514	616	565	595	621	758	5,7	4,2	5,2
rijden onder invloed	123	141	153	208	217	259	316	301	400	341	405	451	554	3,3	3,1	3,8
doorrijden na ongeval	58	88	93	106	103	148	126	140	142	153	137	103	124	1,6	0,7	0,8
overige misdrijven Wegenverkeerswet	30	36	37	42	44	51	63	73	74	71	53	67	80	0,8	0,5	0,5
Wet op de economische delicten	38	42	71	265	91	59	84	131	656	290	312	300	371	1,0	2,0	2,5
Opiumwet	32	50	92	89	59	42	109	140	139	228	291	271	309	0,9	1,8	2,1
harddrugs	12	30	55	58	28	25	55	76	88	93	106	100	95	0,3	0,7	0,6
softdrugs	20	20	37	31	31	17	54	64	51	135	185	171	214	0,5	1,2	1,5
Wet Wapens en munitie	159	216	315	310	303	284	365	384	515	540	527	460	492	4,3	3,1	3,3
Overige wetten****	265	371	173	246	283	272	132	199	45	18	45	47	56	7,2	0,3	0,4
Totaal	3.689	4.822	5.879	6.736	7.276	7.757	9.347	11.048	12.699	13.460	14.780	14.703	14.687	100,0	100,0	100,0

* Inclusief lik-op-stuk-zaken en zaken met een onbekende afdoeningsgrond.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.33 **Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: transacties met als voorwaarde leer- of werkproject* naar delictgroep**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	1.032	2.881	4.172	4.351	5.053	5.575	6.277	7.484	7.927	8.771	9.483	9.522	9.168	97,9	91,9	91,0
Geweldsmisdrijven	142	463	739	742	948	1.040	1.267	1.475	1.595	1.733	1.977	1.983	1.791	13,5	19,1	17,8
verkrachting	4	0	0	0	1	1	1	2	3	2	2	2	0	0,4	0,0	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	12	33	47	37	50	61	80	77	56	76	54	40	29	1,1	0,4	0,3
overige seksuele misdrijven	7	11	17	10	11	10	14	22	19	6	18	6	3	0,7	0,1	0,0
bedreiging	9	62	79	108	115	115	179	195	266	388	415	398	334	0,9	3,8	3,3
misdrijven tegen het leven**	1	2	0	0	2	0	2	3	1	1	4	1	1	0,1	0,0	0,0
mishandeling	79	307	520	532	717	791	923	1.121	1.187	1.198	1.435	1.494	1.400	7,5	14,4	13,9
dood en lichamelijk letsel door schuld	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	24	37	58	45	42	53	51	47	51	50	45	28	22	2,3	0,3	0,2
afpersing	6	11	17	10	10	8	17	8	12	12	4	14	2	0,6	0,1	0,0
Vermogensmisdrijven	633	1.553	2.084	2.221	2.486	2.703	2.888	3.389	3.535	3.860	4.026	4.022	3.665	60,1	38,8	36,4
valsheidsmisdrijven	6	16	13	19	40	60	48	80	61	95	100	87	100	0,6	0,8	1,0
eenvoudige diefstal	112	326	440	522	676	750	842	940	1.010	1.136	1.198	1.146	1.098	10,6	11,1	10,9
gekwalificeerde diefstal	455	1.025	1.351	1.393	1.390	1.409	1.499	1.705	1.825	1.902	2.036	1.960	1.715	43,2	18,9	17,0
verduistering	16	35	60	66	104	154	151	213	233	182	184	219	208	1,5	2,1	2,1
bedrog	4	27	27	26	28	29	32	50	50	67	61	59	78	0,4	0,6	0,8
heling en schuldheling	40	124	193	195	248	301	316	401	356	478	447	551	466	3,8	5,3	4,6
Vernieling en openbare orde	253	840	1.329	1.375	1.569	1.754	2.019	2.470	2.563	2.929	3.194	3.203	3.346	24,0	30,9	33,2
tegen de openbare orde	158	614	915	911	948	1.137	1.406	1.693	1.708	1.956	2.179	2.202	2.267	15,0	21,2	22,5
discriminatie	0	2	2	0	0	5	8	12	9	11	20	15	15	0,0	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven***	12	66	76	62	87	96	89	142	153	186	184	186	176	1,1	1,8	1,7
tegen het openbaar gezag	5	15	35	60	79	78	132	154	214	244	241	209	239	0,5	2,0	2,4
schennis der eerbaarheid	2	3	5	3	11	7	11	14	14	13	13	15	10	0,2	0,1	0,1
vernieling	76	140	296	339	444	431	373	455	465	519	557	576	639	7,2	5,6	6,3
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	4	25	20	13	50	78	103	150	234	249	286	314	366	0,4	3,0	3,6

Tabel 5.33 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	9	33	64	63	82	134	153	173	240	213	233	238	292	0,9	2,3	2,9
rijden onder invloed	4	5	9	11	14	34	45	52	88	71	118	124	180	0,4	1,2	1,8
doorrijden na ongeval	3	13	27	21	34	63	55	64	92	82	74	56	71	0,3	0,5	0,7
overige misdrijven Wegenverkeerswet	2	15	28	31	34	37	53	57	60	60	41	58	41	0,2	0,6	0,4
Wet op de economische delicten	0	2	6	12	23	13	5	4	33	46	102	110	100	0,0	1,1	1,0
Opiumwet	1	12	31	25	16	20	43	78	89	143	180	149	152	0,1	1,4	1,5
harddrugs	0	11	27	20	14	16	33	57	60	61	70	61	67	0,0	0,6	0,7
softdrugs	1	1	4	5	2	4	10	21	29	82	110	88	85	0,1	0,8	0,8
Wet Wapens en munitie	3	25	64	85	134	179	214	271	337	401	367	335	346	0,3	3,2	3,4
Overige wetten****	9	38	12	21	35	18	36	31	15	5	16	10	14	0,9	0,1	0,1
Totaal	1.054	2.991	4.349	4.557	5.343	5.939	6.728	8.041	8.641	9.579	10.381	10.364	10.072	100	100	100

* Het gaat om alternatieve sancties volgens het officiersmodel.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.34 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarigen verdachten: beleidssepots naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	4.477	4.169	3.937	2.810	2.393	2.662	2.646	2.288	2.061	2.033	2.380	2.899	2.912	93,7	91,0	90,7
Geweldsmisdrijven	650	707	664	514	467	532	559	504	487	496	693	862	987	13,6	27,1	30,7
verkrachting	7	8	4	4	5	7	6	6	2	0	2	2	0	0,1	0,1	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	41	54	29	22	15	36	27	16	28	19	17	26	23	0,9	0,8	0,7
overige seksuele misdrijven	37	33	46	21	23	22	21	28	13	15	12	17	25	0,8	0,5	0,8
bedreiging	74	112	86	69	59	77	77	102	77	110	128	166	171	1,5	5,2	5,3
misdrijven tegen het leven*	7	6	2	2	5	3	6	2	4	1	9	3	4	0,1	0,1	0,1
mishandeling	378	418	417	349	329	352	371	314	339	328	496	631	732	7,9	19,8	22,8
dood en lichamelijk letsel door schuld	2	0	2	0	0	1	2	0	0	0	0	0	2	0,0	0,0	0,1
diefstal met geweld	79	65	67	43	26	28	49	32	21	23	24	15	27	1,7	0,5	0,8
afpersing	25	11	11	4	5	6	0	4	3	0	5	2	3	0,5	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	2.734	2.337	2.003	1.444	1.129	1.264	1.184	930	808	748	746	887	793	57,2	27,8	24,7
valsheidsmisdrijven	51	43	34	40	35	47	91	31	44	39	24	22	23	1,1	0,7	0,7
eenvoudige diefstal	656	575	564	417	422	442	356	330	272	259	265	318	271	13,7	10,0	8,4
gekwalificeerde diefstal	1.668	1.330	1.044	720	447	543	508	386	335	289	283	344	295	34,9	10,8	9,2
verduistering	58	40	47	35	39	47	54	40	45	29	40	34	43	1,2	1,1	1,3
bedrog	31	40	37	25	22	14	8	18	15	15	14	20	30	0,6	0,6	0,9
heling en schuldheling	270	309	277	207	164	171	167	125	97	117	120	149	131	5,7	4,7	4,1
Vernieling en openbare orde	1.065	1.077	1.212	807	739	803	826	773	687	709	847	1.037	1.016	22,3	32,5	31,6
tegen de openbare orde	565	605	639	391	336	360	418	439	416	423	543	663	587	11,8	20,8	18,3
discriminatie	4	2	2	2	2	3	5	1	5	2	4	5	3	0,1	0,2	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	57	56	85	29	41	54	38	36	35	32	44	39	51	1,2	1,2	1,6
tegen het openbaar gezag	63	65	72	45	60	65	74	53	60	69	65	82	79	1,3	2,6	2,5
schennis der eerbaarheid	9	18	17	8	6	14	7	6	5	12	9	3	11	0,2	0,1	0,3
vernieling	367	331	397	332	294	307	284	238	166	171	182	245	285	7,7	7,7	8,9
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	28	48	58	45	58	63	77	81	79	80	94	113	116	0,6	3,5	3,6

Tabel 5.34 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	80	97	83	70	60	62	75	59	54	47	51	47	55	1,7	1,5	1,7
rijden onder invloed	12	8	13	4	8	14	14	14	16	12	16	18	15	0,3	0,6	0,5
doorrijden na ongeval	29	47	46	32	22	29	29	19	27	20	23	18	18	0,6	0,6	0,6
overige misdrijven Wegenverkeerswet	39	42	24	34	30	19	32	26	11	15	12	11	22	0,8	0,3	0,7
Wet op de economische delicten	11	13	13	11	12	19	24	9	104	63	84	92	103	0,2	2,9	3,2
Opiumwet	64	70	66	38	21	35	36	29	29	40	69	71	79	1,3	2,2	2,5
harddrugs	38	38	47	23	20	19	29	13	21	26	30	22	20	0,8	0,7	0,6
softdrugs	26	32	19	15	1	16	7	16	8	14	39	49	59	0,5	1,5	1,8
Wet Wapens en munitie	68	81	95	57	93	71	76	69	67	63	82	76	59	1,4	2,4	1,8
Overige wetten***	76	70	43	30	28	61	40	66	20	7	8	1	4	1,6	0,0	0,1
Totaal	4.776	4.500	4.237	3.016	2.607	2.910	2.897	2.520	2.335	2.253	2.674	3.186	3.212	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.35 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* met minderjarige verdachten naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	6.661	7.234	7.030	7.416	7.847	8.499	8.327	9.266	9.944	11.002	11.379	11.636	11.999	94,9	93,5	93,3
Geweldsmisdrijven	1.822	2.051	2.175	2.356	2.492	2.703	2.732	2.983	3.132	3.479	3.655	3.544	3.761	26,0	28,5	29,3
verkrachting	72	52	58	54	65	62	80	80	60	100	86	69	49	1,0	0,6	0,4
feitelijke aanranding der eerbaarheid	62	97	100	121	101	125	123	140	134	124	152	135	114	0,9	1,1	0,9
overige seksuele misdrijven	81	83	118	106	111	113	106	102	131	138	144	121	159	1,2	1,0	1,2
bedreiging	104	110	139	142	183	219	188	257	382	491	544	526	528	1,5	4,2	4,1
misdrijven tegen het leven**	52	86	90	91	87	82	133	119	116	119	170	111	93	0,7	0,9	0,7
mishandeling	506	582	594	729	761	927	899	1.045	1.169	1.308	1.413	1.523	1.782	7,2	12,2	13,9
dood en lichamelijk letsel door schuld	5	1	1	3	1	3	2	3	1	2	1	1	4	0,1	0,0	0,0
diefstal met geweld	887	979	1.002	1.033	1.095	1.106	1.135	1.178	1.069	1122	1.081	1.004	989	12,6	8,1	7,7
afpersing	53	61	73	77	88	66	66	59	70	75	64	54	43	0,8	0,4	0,3
Vermogensmisdrijven	3.545	3.657	3.134	3.212	3.362	3.623	3.436	3.876	3.971	4.307	4.271	4.454	4.391	50,5	35,8	34,2
valsheidsmisdrijven	91	69	74	49	52	106	79	123	85	100	71	83	74	1,3	0,7	0,6
eenvoudige diefstal	366	404	398	417	480	565	542	639	680	767	698	780	755	5,2	6,3	5,9
gekwalificeerde diefstal	2.803	2.841	2.372	2.401	2.427	2.462	2.285	2.557	2.614	2.768	2.817	2.874	2.815	39,9	23,1	21,9
verduistering	39	61	45	51	80	131	174	114	150	174	177	160	180	0,6	1,3	1,4
bedrog	18	12	12	32	22	29	35	37	38	47	54	60	52	0,3	0,5	0,4
heling en schuldheling	228	270	233	262	301	330	321	406	404	451	454	497	515	3,2	4,0	4,0
Vernieling en openbare orde	1.259	1.490	1.683	1.795	1.935	2.070	2.069	2.275	2.686	2.992	3.230	3.438	3.590	17,9	27,6	27,9
tegen de openbare orde	780	1.016	1.100	1.165	1.210	1.269	1.366	1.456	1.838	2.010	2.227	2.295	2.420	11,1	18,4	18,8
discriminatie	2	3	2	4	4	1	1	2	7	12	16	21	4	0,0	0,2	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven***	187	142	186	217	219	268	246	279	267	294	304	351	358	2,7	2,8	2,8
tegen het openbaar gezag	30	47	49	49	113	123	116	123	165	173	204	205	235	0,4	1,6	1,8
schennis der eerbaarheid	6	6	11	4	9	13	10	15	13	11	13	14	16	0,1	0,1	0,1
vernieling	254	276	335	356	380	396	330	400	396	492	466	552	557	3,6	4,4	4,3
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	35	36	38	53	58	103	90	132	155	224	223	200	257	0,5	1,6	2,0

Tabel 5.35 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	81	77	98	132	133	145	158	167	166	180	197	202	242	1,2	1,6	1,9
rijden onder invloed	25	20	27	48	42	41	52	55	55	53	84	81	107	0,4	0,7	0,8
doorrijden na ongeval	22	25	33	37	39	47	62	48	42	47	47	53	44	0,3	0,4	0,3
overige misdrijven Wegenverkeerswet	34	32	38	47	52	57	44	64	69	80	66	68	91	0,5	0,5	0,7
Wet op de economische delicten	7	5	5	12	6	10	9	15	70	92	81	80	109	0,1	0,6	0,8
Opiumwet	123	133	180	204	177	164	180	232	276	259	277	249	232	1,8	2,0	1,8
harddrugs	118	127	173	187	161	142	166	225	249	210	227	194	155	1,7	1,6	1,2
softdrugs	5	6	7	17	16	22	14	7	27	49	50	55	77	0,1	0,4	0,6
Wet Wapens en munitie	95	75	89	87	100	109	111	143	151	173	167	177	181	1,4	1,4	1,4
Overige wetten****	50	56	40	44	48	77	118	191	175	191	191	97	92	0,7	0,8	0,7
Totaal	7.017	7.580	7.442	7.895	8.311	9.004	8.903	10.014	10.782	11.897	12.292	12.441	12.855	100	100	100

* Exclusief voegingen ter zitting.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.36 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* naar eindbeslissing

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Schuldigverklaring	6.710	7.260	7.122	7.479	7.859	8.461	8.324	9.312	10.077	11.132	11.390	11.415	11.814
w.v.													
met strafoplegging	6.562	7.131	6.996	7.414	7.752	8.343	8.220	9.169	9.944	10.996	11.233	11.210	11.603
zonder strafoplegging	148	129	126	117	107	118	117	161	147	141	161	207	211
Vrijspraak	201	253	263	300	377	449	402	526	553	642	734	902	908
Ontslag van rechtsvervolging	14	9	8	12	11	15	18	13	15	26	14	25	23
Overige uitspraken	92	58	49	50	64	79	145	145	120	92	150	97	110
w.v.													
niet-ontvankelijk OM	80	48	41	41	58	68	131	128	101	84	139	88	98
onbevoegdverklaring van de rechter	12	10	8	9	6	11	14	17	17	8	11	9	11
schorsing van vervolging	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1
Totaal	7.017	7.580	7.442	7.841	8.311	9.004	8.889	9.996	10.765	11.892	12.288	12.439	12.855
	(%)												
Schuldigverklaring	96	96	96	95	95	94	94	93	94	94	93	92	92
w.v.													
met strafoplegging	94	94	94	94	93	93	92	92	92	92	91	90	90
zonder strafoplegging	2	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2
Vrijspraak	3	3	4	4	5	5	5	5	5	5	6	7	7
Ontslag van rechtsvervolging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige uitspraken	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
w.v.													
niet-ontvankelijk OM	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
onbevoegdverklaring van de rechter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
schorsing van vervolging	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Exclusief voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Tabel 5.37 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: schuldigverklaringen naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	6.373	6.931	6.727	7.074	7.420	7.990	7.841	8.748	9.404	10.426	10.674	10.736	11.078	95,0	94,0	93,8
Geweldsmisdrijven	1.748	1.967	2.100	2.258	2.368	2.533	2.577	2.812	2.970	3.282	3.448	3.298	3.489	26,1	28,9	29,5
verkrachting	62	40	51	47	55	46	68	66	54	81	74	55	36	0,9	0,5	0,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	54	94	97	114	92	107	108	124	118	116	131	120	95	0,8	1,1	0,8
overige seksuele misdrijven	77	73	114	100	107	105	99	93	119	128	140	108	138	1,1	0,9	1,2
bedreiging	99	100	136	137	173	211	182	246	373	464	513	485	496	1,5	4,2	4,2
misdrijven tegen het leven*	51	83	86	84	82	77	122	107	105	113	160	102	89	0,8	0,9	0,8
mishandeling	476	560	563	691	718	871	844	988	1.107	1.232	1.336	1.432	1.653	7,1	12,5	14,0
dood en lichamelijk letsel door schuld	5	1	1	3	1	3	1	3	1	2	1	1	3	0,1	0,0	0,0
diefstal met geweld	874	956	982	1.012	1.055	1.052	1.089	1.129	1.028	1.076	1.031	944	939	13,0	8,3	7,9
afpersing	50	60	70	70	85	61	64	56	65	70	62	51	40	0,7	0,4	0,3
Vermogensmisdrijven	3.414	3.532	3.028	3.088	3.211	3.442	3.261	3.694	3.796	4.136	4.024	4.178	4.113	50,9	36,6	34,8
valsheidsmisdrijven	88	63	69	49	49	98	75	116	80	96	66	79	69	1,3	0,7	0,6
eenvoudige diefstal	337	377	378	391	440	529	503	590	635	722	642	716	689	5,0	6,3	5,8
gekwalificeerde diefstal	2.721	2.770	2.304	2.325	2.339	2.355	2.176	2.460	2.514	2.674	2.676	2.714	2.667	40,6	23,8	22,6
verduistering	37	53	43	48	79	125	168	107	148	166	166	148	170	0,6	1,3	1,4
bedrog	17	11	9	29	20	29	33	35	35	46	53	56	48	0,3	0,5	0,4
heling en schuldheling	214	258	225	246	284	306	306	386	384	432	421	465	470	3,2	4,1	4,0
Vernieling en openbare orde	1.178	1.398	1.565	1.675	1.788	1.922	1.925	2.121	2.494	2.800	2.999	3.084	3.250	17,6	27,0	27,5
tegen de openbare orde	738	959	1.034	1.085	1.127	1.179	1.278	1.351	1.712	1.879	2.060	2.070	2.181	11,0	18,1	18,5
discriminatie	2	2	2	3	4	-	1	2	5	11	16	19	3	0,0	0,2	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	180	137	172	209	213	254	235	264	247	278	292	328	335	2,7	2,9	2,8
tegen het openbaar gezag	23	40	41	45	82	116	103	115	154	164	191	176	215	0,3	1,5	1,8
schennis der eerbaarheid	6	5	10	4	7	12	9	14	11	11	13	12	14	0,1	0,1	0,1
vernieling	229	255	306	329	355	361	299	375	365	457	427	479	502	3,4	4,2	4,2
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	33	34	34	53	53	93	78	121	144	208	203	176	226	0,5	1,5	1,9

Tabel 5.37 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	79	75	94	127	129	139	152	159	157	169	190	190	231	1,2	1,7	2,0
rijden onder invloed	25	19	27	47	42	40	51	54	54	52	83	80	103	0,4	0,7	0,9
doorrijden na ongeval	21	25	31	34	37	45	57	44	38	42	45	46	40	0,3	0,4	0,3
overige misdrijven Wegenverkeerswet	33	31	36	46	50	54	44	61	65	75	62	64	88	0,5	0,6	0,7
Wet op de economische delicten	7	5	4	9	5	8	9	12	63	82	77	57	92	0,1	0,5	0,8
Opiumwet	118	125	176	196	168	155	175	223	271	252	266	239	215	1,8	2,1	1,8
harddrugs	113	119	170	180	152	136	163	216	245	204	218	186	142	1,7	1,6	1,2
softdrugs	5	6	6	16	16	19	12	7	26	48	48	53	73	0,1	0,5	0,6
Wet Wapens en munitie	90	72	85	86	95	101	106	136	147	164	160	167	170	1,3	1,5	1,4
Overige wetten***	43	52	36	39	42	68	54	52	50	44	27	28	28	0,6	0,2	0,2
Totaal	6.710	7.260	7.122	7.531	7.859	8.461	8.337	9.330	10.092	11.137	11.394	11.417	11.814	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.38 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	205	251	260	299	370	439	353	397	448	510	580	834	837	95,3	90,0	89,9
Geweldsmisdrijven	59	68	64	86	107	145	120	129	130	177	165	218	254	27,4	23,5	27,3
verkrachting	8	10	6	7	8	12	12	14	6	17	11	13	13	3,7	1,4	1,4
feitelijke aanranding der eerbaarheid	7	3	2	6	7	17	14	13	14	8	19	14	18	3,3	1,5	1,9
overige seksuele misdrijven	3	8	4	5	3	6	7	8	12	10	4	10	18	1,4	1,1	1,9
bedreiging	5	7	3	2	8	8	3	10	6	25	27	38	29	2,3	4,1	3,1
misdrijven tegen het leven*	1	3	4	7	5	5	8	10	9	6	6	7	4	0,5	0,8	0,4
mishandeling	23	19	25	35	41	47	45	44	52	69	65	83	122	10,7	9,0	13,1
dood en lichamelijk letsel door schuld	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	0,1
diefstal met geweld	9	18	18	17	33	46	29	28	28	39	31	51	46	4,2	5,5	4,9
afpersing	3	-	2	7	2	4	2	2	3	3	2	2	3	1,4	0,2	0,3
Vermogensmisdrijven	76	94	86	105	124	151	110	126	133	142	199	254	240	35,3	27,4	25,8
valsheidsmisdrijven	1	5	4	-	2	7	3	3	5	4	4	4	5	0,5	0,4	0,5
eenvoudige diefstal	20	21	16	22	34	32	24	35	34	39	44	62	57	9,3	6,7	6,1
gekwalificeerde diefstal	45	51	54	64	70	85	65	65	72	75	108	142	122	20,9	15,3	13,1
verduistering	1	7	2	3	1	4	6	6	2	5	9	11	10	0,5	1,2	1,1
bedrog	1	-	2	3	1	-	1	1	2	1	1	4	4	0,5	0,4	0,4
heling en schuldheling	8	10	8	13	16	23	11	16	18	18	33	31	42	3,7	3,3	4,5
Vernieling en openbare orde	68	87	106	108	135	133	115	132	176	177	200	338	314	31,6	36,5	33,7
tegen de openbare orde	33	53	59	72	77	79	72	87	119	120	148	214	226	15,3	23,1	24,3
discriminatie	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-	2	1	-	0,2	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	6	5	14	8	5	14	8	15	17	15	10	21	18	2,8	2,3	1,9
tegen het openbaar gezag	6	7	8	4	30	7	10	7	9	9	10	28	17	2,8	3,0	1,8
schennis der eerbaarheid	-	1	1	-	2	-	1	1	2	-	-	2	2	-	0,2	0,2
vernieling	23	20	24	24	21	32	24	22	27	33	32	71	50	10,7	7,7	5,4
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2	2	4	-	4	10	8	10	9	14	16	24	29	0,9	2,6	3,1

Tabel 5.38 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	2	2	3	2	3	5	5	5	7	10	6	11	10	0,9	1,2	1,1
rijden onder invloed	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	1	1	4	-	0,1	0,4
doorrijden na ongeval	1	-	1	1	2	2	4	2	3	5	2	7	3	0,5	0,8	0,3
overige misdrijven Wegenverkeerswet	1	1	2	1	1	3	-	2	4	4	3	3	3	0,5	0,3	0,3
Wet op de economische delicten	-	-	-	3	1	1	-	2	4	8	3	18	8	-	1,9	0,9
Opiumwet	2	6	3	7	7	7	2	8	3	6	9	9	14	0,9	1,0	1,5
harddrugs	2	6	2	6	7	5	1	8	3	5	7	7	11	0,9	0,8	1,2
softdrugs	-	-	1	1	-	2	1	-	-	1	2	2	3	-	0,2	0,3
Wet Wapens en munitie	2	2	3	-	4	7	3	5	2	9	6	7	10	0,9	0,8	1,1
Overige wetten***	4	1	2	3	3	5	58	122	105	125	144	48	52	1,9	5,2	5,6
Totaal	215	262	271	314	388	464	421	539	569	668	748	927	931	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.39 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: combinaties van opgelegde sancties

	1995	1996	1997	1998	1999
	(abs.)				
Enkelvoudige hoofdstraf of maatregel*					
taakstraf	402	2.024	2.479	2.430	2.413
jeugddetentie					
voorwaardelijk	146	733	713	707	664
gedeeltelijk (on) voorwaardelijk	54	408	386	422	442
onvoorwaardelijk	61	293	282	242	232
gevangenisstraf	334	196	153	129	134
geldboete	1.161	940	728	645	573
plaatsing in inrichting voor jeugdigen (PIJ)	93	129	98	122	89
overige maatregel**	7	5	8	10	14
Gecombineerde hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)					
taakstraf plus jeugddetentie	99	935	1.050	1.327	1.617
w.o.					
taakstraf plus voorwaardelijke jeugddetentie	98	10	1.047	1.325	1.615
taakstraf plus gevangenisstraf	81	83	60	45	49
taakstraf plus geldboete	3	26	40	40	47
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	307	194	120	90	70
Enkelvoudige hoofdstraf plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ)					
taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	16	137	189	234	348
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	44	44	46	60	59
gevangenisstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	40	40	34	36	45
jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	27	167	202	246	323
w.o.					
voorwaardelijke jeugddetentie	21	53	73	94	96
Gecombineerde hoofdstraffen plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ)					
taakstraf en jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	16	92	186	303	354
w.o.					
voorwaardelijke jeugddetentie	16	1	184	303	354
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	11	21	14	17	15
Overige combinaties van straffen					
jeugddetentie met PIJ	2	32	59	81	85
overige combinaties ***	3.658	632	149	228	179
Totaal	6.562	7.131	6.996	7.414	7.752

* Het betreft een afdoening waarbij één straf is opgelegd.
** Onttrekking aan het verkeer of betaling aan de staat.
*** In 1995 vervielen de straffen 'tuchtschool' en 'arrest'. Combinaties met deze straffen zijn in de rubriek 'Overige combinaties' geteld. In 1995 en 1996 zijn respectievelijk 2.807 en 417 tuchtschoolstraffen en 782 en 85 arresten opgelegd.
Bron: CBS

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
									(%)		
	2.827	2.514	2.827	3.033	3.321	3.932	4901	5.779	6,1	43,7	49,8
	741	582	662	737	743	612	453	406	2,2	4,0	3,5
	427	453	516	441	545	623	513	464	0,8	4,6	4,0
	258	328	353	336	355	282	261	271	0,9	2,3	2,3
	126	98	98	88	83	74	48	52	5,1	0,4	0,4
	559	559	454	461	510	476	408	350	17,7	3,6	3,0
	88	62	61	71	80	56	49	34	1,4	0,4	0,3
	5	13	10	11	19	15	10	7	0,1	0,1	0,1
	1.640	1.784	1.887	2.220	2.474	2.208	1.880	1.407	1,5	16,8	12,1
	1.639	1.478	1.610	1.915	2.173	1.842	1.517	1.109	1,5	13,5	9,6
	62	42	39	46	43	44	36	28	1,2	0,3	0,2
	30	37	52	71	60	40	33	42	0,0	0,3	0,4
	84	57	50	31	51	38	20	23	4,7	0,2	0,2
	353	394	570	615	673	807	964	1.211	0,2	8,6	10,4
	58	51	45	45	38	39	31	44	0,7	0,3	0,4
	62	59	58	58	56	47	28	32	0,6	0,2	0,3
	324	374	459	533	529	607	452	427	0,4	4,0	3,7
	109	70	78	130	125	104	70	70	0,3	0,6	0,6
	406	515	689	843	1.030	939	809	699	0,2	7,2	6,0
	404	420	533	668	817	668	531	405	0,2	4,7	3,5
	19	23	36	30	27	21	21	19	0,2	0,2	0,2
	80	90	98	77	137	174	148	140	0,0	1,3	1,2
	194	185	205	197	222	199	145	168	55,7	1,3	1,4
	8.343	8.220	9.169	9.944	10.996	11.233	11.210	11.603	100	100	100

Tabel 5.40 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: combinaties van opgelegde sancties naar soort misdrijven*, 2007

	Wetboek van Strafrecht				Wegen-verkeers-wet	Wet op de economische delicten	Opium-wet	Wet Wapens en munitie	Overige wetten*
	gewelds-misdrijven	vermogens-misdrijven	vernieling en openbare orde	overig					
Enkelvoudige hoofdstraf of maatregel**									
taakstraf	1.505	2.008	1.818	134	94	40	75	99	6
jeugddetentie									
voorwaardelijk	133	169	80	7	4	-	7	6	-
gedeeltelijk (on) voorwaardelijk	223	168	44	6	2	-	15	4	2
onvoorwaardelijk	75	149	32	1	-	-	11	2	1
gevangenisstraf	19	28	2	-	-	-	2	1	-
geldboete	41	96	73	30	45	37	17	6	5
plaatsing in inrichting voor jeugdigen (PIJ)	25	3	5	1	-	-	-	-	-
overige maatregel***	2	1	4	-	-	-	-	-	-
Gecombineerde hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)									
taakstraf plus jeugddetentie	451	570	311	16	5	2	38	12	2
w.o.									
taakstraf plus voorwaardelijke jeugddetentie	312	474	262	14	4	2	32	8	1
taakstraf plus gevangenisstraf	5	14	7	-	-	-	1	-	1
taakstraf plus geldboete	8	12	10	1	10	-	1	-	-
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	1	12	4	1	2	-	1	2	-
Enkelvoudige hoofdstraf plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ)									
taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	259	371	512	6	39	2	7	12	3
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	2	7	17	-	16	-	1	1	-
gevangenisstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	16	8	4	1	-	-	1	2	-
jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	189	151	60	2	2	-	18	5	-

Tabel 5.40 (vervolg)

	Wetboek van Strafrecht				Wegen-verkeers-wet	Wet op de economische delicten	Opium-wet	Wet Wapens en munitie	Overige wetten*
	gewelds-misdrijven	vermogens-misdrijven	vernieling en openbare orde	overig					
w.o.									
voorwaardelijke jeugddetentie	21	30	16	-	2	-	-	1	-
Gecombineerde hoofdstraffen plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ)									
taakstraf en jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	286	221	158	4	4	-	18	8	-
w.o.									
voorwaardelijke jeugddetentie	128	135	121	2	4	-	11	4	-
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	5	2	6	-	4	-	1	1	-
Overige combinaties van straffen									
jeugddetentie met PIJ	99	26	14	1	-	-	-	-	-
overige combinaties	66	46	40	4	1	3	-	3	5
Totaal	3.410	4.062	3.201	215	228	84	214	164	25

* Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.
** Het betreft een afdoening waarbij één straf is opgelegd.
*** Onttrekking aan het verkeer of betaling aan de staat.
Bron: CBS

Tabel 5.41 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde straffen en maatregelen

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Hoofdstraffen*																
gevangenisstraf	563	370	284	254	265	279	241	233	217	215	197	128	129	7,5	0,8	0,8
geldboete	1.528	1.231	952	855	771	763	739	663	651	708	636	519	480	20,4	3,1	2,9
jeugddetentie	417	2.814	2.988	3.405	3.778	3.970	4.194	4.742	5.242	5.902	5.516	4.552	3.848	5,6	27,2	23,1
werkstraf	575	2.926	3.446	3.675	4.039	4.412	4.125	4.769	5.729	6.484	7.070	7.782	8.515	7,7	46,4	51,0
leerproject	69	392	580	736	825	947	1.218	1.382	1.151	1.187	963	874	688	0,9	5,2	4,1
Bijkomende straffen																
ontzegging rijbevoegdheid	14	25	21	39	33	32	37	30	43	50	45	49	71	0,2	0,3	0,4
verbeurdverklaring voorwerpen	92	123	134	120	156	131	152	172	163	178	163	150	146	1,2	0,9	0,9
Maatregelen																
betaling aan staat**	124	372	517	770	1.010	1.125	1.324	1.762	2.012	2.272	2.434	2.244	2.352	1,7	13,4	14,1
onttrekking aan het verkeer	106	115	130	135	148	141	154	169	170	156	174	145	137	1,4	0,9	0,8
plaatsing in inrichting voor jeugdigen (PIJ maatregel)	101	181	192	240	224	213	188	202	202	250	286	239	203	1,3	1,4	1,2
Overige straffen en maatregelen ***	3.677	519	24	2	3	3	5	2	3	8	6	1	4	49,1	0,0	0,0
Onbekend	216	109	85	168	111	118	44	57	69	92	93	79	117	2,9	0,5	0,7
Totaal	7.482	9.177	9.353	10.399	11.363	12.134	12.421	14.183	15.652	17.502	17.583	16.762	16.690	100	100	100

* Het betreft zowel voorwaardelijke als onvoorwaardelijke straffen.

** Schadevergoeding en ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel.

*** Overige straffen en maatregelen: storting in waarborgfonds, openbaarmaking recht, ontzetting bepaalde rechten, plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis, onderbewindstelling en oplegging verplichting. Bovendien zijn in deze rubriek de straffen 'tuchtschool' en 'arrest' opgenomen. Deze straffen zijn in 1995 vervallen.
In 1995 en 1996 zijn respectievelijk 2.807 en 417 tuchtschoolstraffen en 782 en 85 arresten opgelegd.

Bron: CBS

Tabel 5.42 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetentie naar duur van het onvoorwaardelijke deel*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Minder dan 2 weken	7	49	53	44	43	63	141	216	251	281	289	266	270
2 weken tot 1 maand	13	83	80	77	103	117	173	201	247	222	343	339	303
1 maand tot 2 maanden	15	160	130	133	124	121	276	378	381	436	524	513	475
2 maanden tot 3 maanden	13	108	121	120	116	98	192	198	222	260	296	250	228
3 maanden tot 4 maanden	22	138	121	123	146	152	279	262	216	253	255	187	199
4 maanden tot 6 maanden	31	176	172	189	222	191	238	243	204	267	256	193	173
6 maanden en langer	15	152	194	226	253	243	283	295	227	250	274	209	210
Totaal*	116	866	871	912	1.007	985	1.582	1.793	1.748	1.969	2.237	1.957	1.858
	(%)												
Minder dan 2 weken	6,0	5,7	6,1	4,8	4,3	6,4	8,9	12,0	14,4	14,3	12,9	13,6	14,5
2 weken tot 1 maand	11,2	9,6	9,2	8,4	10,2	11,9	10,9	11,2	14,1	11,3	15,3	17,3	16,3
1 maand tot 2 maanden	12,9	18,5	14,9	14,6	12,3	12,3	17,4	21,1	21,8	22,1	23,4	26,2	25,6
2 maanden tot 3 maanden	11,2	12,5	13,9	13,2	11,5	9,9	12,1	11,0	12,7	13,2	13,2	12,8	12,3
3 maanden tot 4 maanden	19,0	15,9	13,9	13,5	14,5	15,4	17,6	14,6	12,4	12,8	11,4	9,6	10,7
4 maanden tot 6 maanden	26,7	20,3	19,7	20,7	22,0	19,4	15,0	13,6	11,7	13,6	11,4	9,9	9,3
6 maanden en langer	12,9	17,6	22,3	24,8	25,1	24,7	17,9	16,5	13,0	12,7	12,2	10,7	11,3
Totaal*	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Inclusief straffen met onbekende duur.

Bron: CBS

Tabel 5.43 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde taakstraffen naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	619	3.202	3.871	4.222	4.667	5.160	5.131	5.871	6.491	7.259	7.617	8.217	8.719	96,1	94,9	94,7
Geweldsmisdrijven	132	839	1.117	1.223	1.350	1.492	1.511	1.709	1.849	2.032	2.158	2.303	2.526	20,5	26,6	27,4
verkrachting	2	9	27	17	22	12	24	25	27	33	31	20	13	0,3	0,2	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	3	48	69	75	62	68	75	93	79	85	88	82	71	0,5	0,9	0,8
overige seksuele misdrijven	7	19	50	45	47	51	53	42	52	68	55	63	68	1,1	0,7	0,7
bedreiging	10	49	70	67	106	132	109	149	232	273	321	329	362	1,6	3,8	3,9
misdrijven tegen het leven*	0	17	26	22	32	31	46	43	34	46	52	42	35	0,0	0,5	0,4
mishandeling	39	256	309	440	478	591	552	720	785	904	1.002	1.159	1.346	6,1	13,4	14,6
dood en lichamelijk letsel door schuld	-	-	1	1	1	3	1	3	1	2	1	1	3	-	0,0	0,0
diefstal met geweld	68	412	529	524	555	567	610	603	611	579	567	571	600	10,6	6,6	6,5
afpersing	3	29	36	32	47	37	41	31	28	42	41	36	28	0,5	0,4	0,3
Vermogensmisdrijven	340	1.616	1.705	1.877	2.058	2.270	2.170	2.464	2.594	2.898	2.891	3.204	3.204	52,8	37,0	34,8
valsheidsmisdrijven	10	21	30	18	21	55	30	48	43	48	45	48	44	1,6	0,6	0,5
eenvoudige diefstal	19	139	158	177	242	298	276	334	410	459	425	529	535	3,0	6,1	5,8
gekwalificeerde diefstal	288	1.340	1.383	1.487	1.575	1.629	1.523	1.726	1.732	1.925	1.938	2.102	2.089	44,7	24,3	22,7
verduistering	6	24	19	31	56	83	124	88	115	128	128	132	144	0,9	1,5	1,6
bedrog	2	2	4	17	8	16	18	21	27	32	44	45	41	0,3	0,5	0,4
heling en schuldheling	15	90	111	147	156	189	199	247	267	306	311	348	351	2,3	4,0	3,8
Vernieling en openbare orde	138	728	1.036	1.099	1.239	1.353	1.427	1.636	1.969	2.224	2.436	2.601	2.827	21,4	30,0	30,7
tegen de openbare orde	87	548	741	778	852	899	983	1.113	1.433	1.545	1.756	1.802	1.970	13,5	20,8	21,4
discriminatie	-	2	1	2	3	-	-	1	3	9	11	11	2	-	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	21	81	113	135	160	184	183	219	193	228	226	279	281	3,3	3,2	3,1
tegen het openbaar gezag	-	7	17	11	37	60	61	62	83	100	128	123	165	-	1,4	1,8
schennis der eerbaarheid	2	1	2	2	3	4	5	7	6	5	5	10	9	0,3	0,1	0,1
vernieling	28	89	162	171	184	206	195	234	251	337	310	376	400	4,3	4,3	4,3
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	9	19	13	23	20	45	23	62	79	105	132	109	162	1,4	1,3	1,8

Tabel 5.43 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	3	17	33	44	51	52	68	75	99	104	114	126	156	0,5	1,5	1,7
rijden onder invloed	2	6	7	10	9	9	12	21	29	22	30	39	47	0,3	0,5	0,5
doorrijden na ongeval	-	4	9	12	15	17	25	11	24	22	35	37	33	-	0,4	0,4
overige misdrijven Wegenverkeerswet	1	7	17	22	27	26	31	43	46	60	49	50	76	0,2	0,6	0,8
Wet op de economische delicten	-	1	1	2	-	-	1	4	21	43	19	16	44	-	0,2	0,5
Opiumwet	16	60	91	95	79	79	69	98	155	142	179	158	141	2,5	1,8	1,5
harddrugs	16	58	88	90	70	70	65	95	140	115	145	122	91	2,5	1,4	1,0
softdrugs	-	2	3	5	9	9	4	3	15	27	34	36	50	-	0,4	0,5
Wet Wapens en munitie	5	21	21	39	54	52	57	86	93	106	92	120	131	0,8	1,4	1,4
Overige wetten***	1	17	10	9	13	16	17	17	21	17	12	19	12	0,2	0,2	0,1
Totaal	644	3.318	4.027	4.411	4.864	5.359	5.343	6.151	6.880	7.671	8.033	8.656	9.203	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.44 **Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboeten naar hoogte van het onvoorwaardelijke deel**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Tot 50 euro	333	247	202	126	122	105	86	40	46	42	35	22	17	26,7	5,3	4,2
50 tot 100 euro	400	262	179	168	108	133	111	89	105	104	95	89	68	32,1	21,3	16,9
100 tot 150 euro	215	203	166	158	155	160	145	112	88	131	123	95	101	17,3	22,8	25,1
150 tot 200 euro	71	67	41	37	36	47	60	61	67	72	77	71	73	5,7	17,0	18,1
200 tot 300 euro	171	119	82	75	107	113	97	97	70	79	107	78	86	13,7	18,7	21,3
300 euro of meer	56	50	44	46	58	44	58	65	68	90	66	62	58	4,5	14,9	14,4
Totaal	1.246	948	714	610	586	602	557	464	444	518	503	417	403	100	100	100

Bron: CBS

Tabel 5.45 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties* naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	1.040	911	830	871	959	944	1.522	1.697	1.669	1.902	2.174	1.891	1.774	95,8	95,7	95,5
Geweldsmisdrijven	468	418	417	462	497	500	846	878	802	962	1.092	924	878	43,1	46,8	47,3
verkrachting	25	13	12	13	14	14	31	29	19	37	40	28	24	2,3	1,4	1,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	9	9	11	6	15	10	13	18	16	17	16	27	12	0,8	1,4	0,6
overige seksuele misdrijven	10	12	11	12	12	12	22	17	15	40	41	23	39	0,9	1,2	2,1
bedreiging	15	10	17	21	17	22	24	46	63	88	101	67	71	1,4	3,4	3,8
misdrijven tegen het leven**	21	36	35	37	27	28	65	54	66	57	100	65	56	1,9	3,3	3,0
mishandeling	38	40	46	34	51	38	87	101	108	114	145	146	152	3,5	7,4	8,2
diefstal met geweld	337	289	270	314	340	358	584	590	488	583	629	541	510	31,0	27,4	27,4
afpersing	13	9	15	25	21	18	20	23	27	26	20	27	14	1,2	1,4	0,8
Vermogensmisdrijven	499	420	333	324	370	350	520	648	654	713	760	686	657	45,9	34,7	35,4
valsheidsmisdrijven	9	6	7	5	8	11	13	36	10	18	5	11	9	0,8	0,6	0,5
eenvoudige diefstal	26	21	30	32	33	43	53	72	69	83	73	67	60	2,4	3,4	3,2
gekwalificeerde diefstal	451	377	286	264	304	269	400	473	520	531	604	529	503	41,5	26,8	27,1
verduistering	4	1	1	3	3	5	11	4	3	15	13	9	8	0,4	0,5	0,4
bedrog	1	-	2	2	2	4	5	6	2	6	5	8	2	0,1	0,4	0,1
heling en schuldheling	8	15	7	18	20	18	38	57	50	60	60	62	75	0,7	3,1	4,0
Vernieling en openbare orde	73	71	80	80	85	94	146	160	207	210	306	272	225	6,7	13,8	12,1
tegen de openbare orde	39	58	48	44	51	52	82	95	145	140	196	174	140	3,6	8,8	7,5
discriminatie	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	0,2	-
gemeengevaarlijke misdrijven***	26	7	28	29	20	29	49	44	42	50	82	66	55	2,4	3,3	3,0
tegen het openbaar gezag	1	2	-	4	3	6	8	11	13	9	12	7	13	0,1	0,4	0,7
schennis der eerbaarheid	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
vernieling	7	4	4	3	10	7	7	10	6	11	16	21	17	0,6	1,1	0,9
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	-	2	-	5	7	-	10	11	6	17	16	9	14	-	0,5	0,8

Tabel 5.45 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	1	-	1	1	2	2	3	7	3	5	3	4	5	0,1	0,2	0,3
Opiumwet	40	29	35	37	40	50	58	87	77	63	63	61	57	3,7	3,1	3,1
Wet Wapens en munitie	5	5	5	5	6	4	13	21	18	20	24	16	18	0,5	0,8	1,0
Overige wetten****	-	1	-	-	-	-	6	1	2	5	1	3	4	-	0,2	0,2
Totaal	1.086	946	871	914	1.007	1.000	1.602	1.813	1.769	1.995	2.265	1.975	1.858	100	100	100

* De gegevens zijn inclusief opgelegde tuchtschoolstraffen en arresten. De jeugddetentie is in 1995 in de plaats gekomen van deze straffen. De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.46 **Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties* naar gemiddelde duur in detentiedagen en delictgroep**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Wetboek van Strafrecht	77	101	115	132	126	123	104	96	83	88	84	76	75
Geweldsmisdrijven	88	127	143	170	160	160	127	123	106	111	104	92	96
verkrachting	64	137	237	239	235	145	162	126	113	138	162	125	147
feitelijke aanranding der eerbaarheid	66	84	72	156	131	84	124	87	70	120	74	60	101
overige seksuele misdrijven	81	119	111	137	151	99	101	122	118	86	95	110	104
bedreiging	68	83	93	70	77	68	87	82	69	65	56	48	44
misdrijven tegen het leven**	116	209	236	183	194	277	204	191	178	189	159	153	163
mishandeling	76	73	75	88	90	76	87	78	84	74	65	68	57
diefstal met geweld	91	128	146	185	173	170	126	129	106	118	109	96	104
afpersing	84	116	134	138	121	156	106	118	108	112	80	93	106
Vermogensmisdrijven	71	80	83	89	90	78	72	66	60	64	63	59	56
valsheidsmisdrijven	83	92	72	x	67	33	38	39	35	32	x	40	35
eenvoudige diefstal	46	48	38	50	57	45	42	41	35	51	40	53	38
gekwalificeerde diefstal	73	82	89	96	95	88	80	75	65	68	68	63	61
verduistering	x	x	x	x	x	44	44	x	x	40	32	47	33
bedrog	x	x	x	x	x	x	62	x	x	95	52	38	x
heling en schuldheling	45	55	39	55	66	32	57	50	54	54	54	42	41
Vernieling en openbare orde	57	67	107	89	86	95	81	71	70	61	65	64	53
tegen de openbare orde	39	68	80	64	70	90	69	63	53	55	56	62	48
discriminatie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
gemeengevaarlijke misdrijven***	86	96	161	136	163	130	114	105	146	88	93	80	79
tegen het openbaar gezag	x	x	x	x	x	37	41	54	30	31	66	71	41
schennis der eerbaarheid	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
vernieling	50	x	x	x	40	34	31	15	32	39	45	26	24
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	x	x	x	x	124	x	126	85	81	103	97	133	63
Wegenverkeerswet	x	x	x	x	x	x	x	43	x	x	x	x	x

Tabel 5.46 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Opiumwet	81	92	95	100	133	105	105	104	89	72	71	72	89
Wet Wapens en munitie	x	x	x	x	x	x	77	78	38	56	67	50	53
Overige wetten****	x	x	x	x	x	x	34	x	x	x	x	x	x
Totaal	77	100	114	130	126	122	103	96	83	87	84	76	75

* De gegevens zijn inclusief opgelegde tuchtschoolstraffen en arresten. De jeugddetentie is in 1995 in de plaats gekomen van deze straffen. De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten. Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal straffen kleiner of gelijk is dan 5.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.47 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties* in detentiejaren naar delictgroep

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wetboek van Strafrecht	220	251	262	315	331	318	433	447	381	459	501	395	366	95,9	96,4	95,5
Geweldsmisdrijven	112	146	163	215	218	219	294	296	232	294	310	233	231	48,9	56,9	60,2
verkrachting	4	5	8	9	9	6	14	10	6	14	18	10	10	1,9	2,3	2,5
feitelijke aanranding der eerbaarheid	2	2	2	3	5	2	4	4	3	6	3	4	3	0,7	1,1	0,9
overige seksuele misdrijven	2	4	3	5	5	3	6	6	5	9	11	7	11	1,0	1,7	2,9
bedreiging	3	2	4	4	4	4	6	10	12	16	16	9	9	1,2	2,1	2,3
misdrijven tegen het leven**	7	21	23	19	14	21	36	28	32	30	44	27	25	2,9	6,7	6,5
mishandeling	8	8	9	8	13	8	21	21	25	23	26	27	24	3,4	6,6	6,2
diefstal met geweld	84	101	108	159	161	167	202	209	141	189	189	142	145	36,5	34,7	37,8
afpersing	3	3	5	9	7	8	6	7	8	8	4	7	4	1,3	1,7	1,1
Vermogensmisdrijven	97	92	76	79	91	74	103	117	108	125	132	111	100	42,0	27,1	26,1
valsheidsmisdrijven	2	2	1	1	1	1	1	4	1	2	1	1	1	0,9	0,3	0,2
eenvoudige diefstal	3	3	3	4	5	5	6	8	7	12	8	10	6	1,4	2,4	1,6
gekwalificeerde diefstal	90	85	70	70	79	65	88	97	92	100	113	91	84	39,0	22,2	21,8
verduistering	1	0	0	1	1	1	1	0	0	2	1	1	1	0,2	0,3	0,2
bedrog	0	-	1	0	1	1	1	1	0	2	1	1	0	0,0	0,2	0,1
heling en schuldheling	1	2	1	3	4	2	6	8	7	9	9	7	8	0,4	1,8	2,2
Vernieling en openbare orde	11	13	23	19	20	24	32	31	40	35	55	48	33	4,9	11,6	8,6
tegen de openbare orde	4	11	10	8	10	13	16	16	21	21	30	30	18	1,8	7,3	4,8
discriminatie	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	0	-	0,0	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven***	6	2	12	11	9	10	15	13	17	12	21	14	12	2,7	3,5	3,1
tegen het openbaar gezag	0	0	-	1	0	1	1	2	1	1	2	1	1	0,0	0,3	0,4
schennis der eerbaarheid	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0
vernieling	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	2	2	1	0,4	0,4	0,3
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	-	1	-	2	2	-	3	3	1	5	4	3	2	0,0	0,8	0,6

Tabel 5.47 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1995	2006	2007
	(abs.)													(%)		
Wegenverkeerswet	0	-	0	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0,0	0,1	0,1
Opiumwet	9	7	9	10	15	14	17	25	19	13	12	12	14	3,9	2,9	3,6
Wet Wapens en munitie	1	1	0	1	1	0	3	4	2	3	4	2	3	0,3	0,5	0,7
Overige wetten****	-	0	-	-	-	-	1	0	0	2	0	0	1	0,0	0,0	0,1
Totaal	230	260	272	326	347	333	453	477	402	477	518	410	383	100	100	100

* De gegevens zijn inclusief opgelegde tuchtschoolstraffen en arresten. De jeugddetentie is in 1995 in de plaats gekomen van deze straffen. De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 6

Tabel 6.1 Instroom Gevangeniswezen/DBV*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totaal ingestroomd vanuit vrije maatschappij of politiecel	35.707	36.378	33.100	37.750	47.631	57.091	57.311	53.499
Voorlopig gehechten					22.768	21.029	20.344	19.847
arrestanten					11.361	19.821	20.642	20.870
zelfmelders					3.325	3.730	3.813	3.114
w.v.								
elektronische detentie					2.252	2.301	2.460	2.134
insluiting in gevangenis met beperkte beveiliging					1.073	1.429	1.353	980
Vreemdelingenbewaring en grenslogies					10.177	12.511	12.512	9.668

* Hierin zijn vanaf 2002 meegeteld de extra detentieplaatsen voor drugskoeriers en illegale vreemdelingen die vallen onder de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV, bestaat sinds maart 2002).

Bron: DJI

Tabel 6.2 Capaciteit Gevangeniswezen/DBV* (exclusief extramurale bezetting)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gerealiseerde capaciteit ** gevangeniswezen ultimo jaar ***	7.677	7.650	7.773	8.151	9.439	10.249	12.087	12.553	13.055	13.207	12.617	12.806	14.261	16.336	18.270	17.757	18.718	18.919
Gemiddelde gerealiseerde capaciteit									12.712	13.067	12.669	12.679	13.828	15.633	17.628	18.449	18.260	18.625
w.v.																		
bestemd voor strafrechtelijke gedetineerden									11.551	11.877	11.475	11.536	12.488	13.724	15.338	15.601	14.950	14.818
bestemd voor vreemdelingenbewaring en grenslogies									1.161	1.190	1.194	1.143	1.340	1.909	2.290	2.848	3.310	3.807

* De detentiecapaciteit is vanaf 2002 incl. extra detentieplaatsen voor drugskoeriers en illegale vreemdelingen. De personen die een penitentiair programma volgen (met of zonder elektronisch toezicht) en de personen die in de vorm van 'kale' elektronische detentie thuis verblijven zijn niet meegeteld, evenals de personen die zich in de laatste extramurale fase van de SOV- of ISD-maatregel bevinden.

** Het betreft hier de gerealiseerde capaciteit. Dat is het aantal plaatsen dat daadwerkelijk voor de opname van gedetineerden gebruikt kan worden. Ook plaatsen die door bijvoorbeeld renovatie, technische mankementen, vernieling of andere bijzondere redenen tijdelijk niet beschikbaar zijn of om organisatorische redenen tijdelijk zijn onttrokken, worden meegerekend.

*** Ultimo jaar is de laatste dinsdag van het jaar.

Bron: DJI

Tabel 6.3 Capaciteit gevangeniswezen/DBV* **, naar bestemming, stand per ultimo september

	Huizen van Bewaring***	Gesloten gevangenissen	Gevangenissen beperkt beveiligd	Gevangenissen zeer beperkt beveiligd	Totale capaciteit
2000	9.259	1.979	940	255	12.433
2001	9.368	2.229	872	295	12.764
2002	10.382	2.286	823	283	13.774
2003	11.936	2.418	823	263	15.440
2004	14.189	2.744	863	320	18.116
2005	14.146	2.702	930	317	18.095
2006	13.996	3.369	1.049	321	18.735
2007	13.123	4.025	1.197	321	18.666

* Het betreft hier de gerealiseerde capaciteit. Dat is het aantal plaatsen dat daadwerkelijk voor de opname van gedetineerden gebruikt kan worden. Ook plaatsen die door bijvoorbeeld renovatie, technische mankementen, vernieling of andere bijzondere redenen tijdelijk niet beschikbaar zijn of om organisatorische redenen tijdelijk zijn onttrokken, worden meegerekend.

** De detentiecapaciteit is vanaf 2002 incl. extra detentieplaatsen voor drugskoeriers en illegale vreemdelingen. De personen die een penitentiair programma volgen (met of zonder elektronisch toezicht) en de personen die in de vorm van 'kale' elektronische detentie thuis verblijven zijn niet meegeteld, evenals de personen die zich in de laatste extramurale fase van de SOV- of ISD-maatregel bevinden.

*** Detentiecentra en uitzetcentra zijn ingedeeld in de categorie Huizen van Bewaring.

Voor de gegevens vanaf 1960 zie tabel 6.2 in *Criminaliteit en rechtshandhaving 2004*.

Bron: DJI

Tabel 6.4 Populatie van het gevangeniswezen/DBV* per ultimo september

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Naar delict**	6.890	7.300	7.495	8.035	8.735	10.330	11.930	11.770
geweldsmisdrijven					3.185	3.555	3.795	3.575
vermogensmisdrijven					2.410	3.085	3.370	3.375
vernieling en openbare orde					380	465	565	785
overige misdrijven								
Wetboek van Strafrecht					270	305	445	355
Wegenverkeerswet					80	95	70	165
Opiumwet					1.355	1.590	1.805	1.980
overige wetten					95	90	140	190
onbekend / n.v.t. (waaronder								
vreemdelingenbewaring)					970	1.140	1.745	1.345
Naar verblijfstitel	6.890	7.300	7.495	8.035	8.735	10.330	11.930	11.770
voorlopige hechtenis	2.645	2.670	2.785	2.930	3.040	3.435	4.065	4.140
gevangenisstraf	3.510	3.980	3.990	4.415	4.945	5.820	6.405	6.020
SOV/ISD-maatregel***								
hechtenis					155	135	185	330
uitlevering/uitzetting					425	625	820	860
passanten KZ/tbs					110	285	425	370
overige verblijfstitels					60	30	30	55
Naar type inrichting	6.890	7.300	7.495	8.035	8.735	10.330	11.930	11.770
huizen van bewaring					5.280	6.170	7.120	7.150
gesloten gevangenissen					2.320	2.850	3.240	3.095
gevangenissen beperkt								
beveiligd					820	890	1.070	1.020
gevangenissen zeer beperkt								
beveiligd					220	255	310	315
extramuraal					0	0	25	30
overige inrichtingstypen					100	165	170	160
Naar strafduur	6.890	7.300	7.495	8.035	8.735	10.330	11.930	11.770
minder dan 1 maand					315	395	525	560
1 tot 3 maanden					310	435	625	580
3 tot 6 maanden					520	700	845	655
6 maanden tot 1 jaar					610	790	920	875
1 tot 2 jaren					900	1.040	1.140	1.185
2 tot 4 jaren					1.190	1.275	1.245	1.150
4 jaren of langer					1.285	1.395	1.460	1.465
nog geen straf opgelegd					3.615	4.295	5.165	5.300

* De door drugskoeriers en illegale vreemdelingen bezette plaatsen van de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV) zijn meegeteld vanaf 2004. De DBV bestaat sinds maart 2002, maar het is niet mogelijk om de onder DBV ressorterende bezetting in de jaren 2002 en 2003 onder te verdelen naar de in deze tabel gepresenteerde grootheden. Daardoor zijn de aantallen van 2002 en 2003 exclusief de door drugskoeriers en illegale vreemdelingen bezette plaatsen van DBV. Een indicatieve schatting van de onder DBV ressorterende bezetting in 2003 is ongeveer 800 gedetineerden. In 2002 is dit aantal nog lager. De extramurale verblijvenden i.h.k.v. elektronische detentie, penitentiair programma of de laatste extramurale fase van de SOV- of ISD-maatregel zijn meegeteld.

** Dit is het delict waarvan men wordt verdacht danwel waarvoor men is veroordeeld.

*** De SOV-maatregel is ingevoerd sinds 2001. De ISD-maatregel is sinds 2004 van kracht.

**** Het aantal Opiumwetdelicten voor het jaar 2006 is gecorrigeerd ten opzichte van C&R 2006. In de editie van 2006 zijn voor het jaar 2006 ten onrechte 500 onbekende delicten bij de Opiumwetdelicten geteld.

Bron: CBS

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006****	2007
	11.760	11.870	11.760	12.410	13.060	13.980	16.455	17.600	16.230	14.450
	3.490	3.540	3.440	3.630	4.905	5.340	5.810	5.560	5.080	4.855
	3.295	3.280	2.905	3.275	2.340	2.735	3.190	3.510	2.750	2.245
	735	790	690	745	520	605	740	865	740	595
	315	330	345	440	235	400	410	555	465	335
	130	115	105	145	35	40	125	160	125	130
	1.990	1.965	1.965	2.320	2.795	2.705	3.260	2.785	2.680	2.590
	235	250	220	230	240	325	285	265	295	275
	1.575	1.610	2.085	1.625	1.995	1.825	2.625	3.895	4.095	3.430
	11.760	11.870	11.760	12.410	13.060	13.980	16.455	17.600	16.230	14.450
	4.390	4.615	4.730	5.345	5.850	5.995	6.365	6.195	5.860	5.755
	5.730	5.570	5.225	5.318	5.027	5.914	6.979	6.910	5.685	4.745
				12	128	171	161	327	580	675
	315	330	280	360	240	265	770	1.070	955	865
	885	950	1.090	875	1.215	1.145	1.655	2.420	2.555	1.730
	375	295	335	385	340	245	235	285	145	175
	60	115	100	120	265	240	290	390	450	505
	11.760	11.870	11.760	12.410	13.060	13.980	16.455	17.600	16.230	14.450
	7.190	7.260	7.545	7.775	8.240	9.905	11.515	12.580	10.780	9.320
	3.135	3.130	2.845	3.270	3.305	2.425	2.530	2.615	3.310	3.145
	905	925	850	825	830	830	805	835	650	715
	340	340	265	250	360	375	290	310	295	245
	20	45	120	120	155	275	780	840	875	795
	170	165	135	170	165	175	535	420	325	225
	11.760	11.870	11.760	12.410	13.060	13.980	16.455	17.600	16.230	14.450
	640	685	580	680	420	400	780	885	695	575
	585	655	575	670	505	560	980	1.015	835	685
	645	625	515	575	495	610	870	885	660	570
	840	745	690	670	630	720	965	970	785	665
	1.035	985	905	975	995	1.025	1.165	1.025	850	680
	1.010	1.015	945	965	1.160	1.305	1.525	1.610	1.525	1.435
	1.435	1.370	1.320	1.270	1.400	1.575	1.795	1.905	1.805	1.575
	5.575	5.785	6.225	6.600	7.460	7.780	6.365	6.195	5.860	5.755

Tabel 6.5 Strafrechtelijk gedetineerden in het gevangeniswezen* per ultimo september

	2004	2005	2006	2007
Naar delict**	14.847	15.206	13.716	12.769
geweldsmisdrijven	5.810	5.560	5.080	4.855
vermogensmisdrijven	3.190	3.510	2.750	2.245
vernieling en openbare orde	740	865	740	595
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	410	555	465	335
Wegenverkeerswet	125	160	125	130
Opiumwet	3.260	2.785	2.680	2.590
overige wetten	285	265	295	275
onbekend	1.027	1.506	1.583	1.744
Naar verblijfstitel	14.847	15.206	13.718	12.769
voorlopige hechtenis	6.364	6.194	5.862	5.756
gevangenisstraf	6.968	6.910	5.685	4.741
SOV/ISD-maatregel	161	327	580	675
hechtenis (principale hechtenis)	193	160	141	138
vervangende hechtenis taakstraf	341	602	581	524
vervangende hechtenis geldboete (subsidiaire hechtenis)	235	310	236	209
gijzeling Wet Mulder (niet betaalde verkeersboetes)	97	10	103	137
gijzeling Wet Terwee (niet betaalde schadevergoedingsregeling)	107	137	131	169
lijfsdwang regeling ontn. wederrecht. verkr. voord. (pluk-ze)		21	25	38
tbs (passant)	236	286	144	177
strafr. maatregel plaatsing psych. zkh (passant)	33	28	37	31
bewaring uitlevering	41	28	41	45
bewaring, gevangenhouding ikv WOTS	27	21	21	22
overig	10	8	11	9
onbekend	34	164	120	98
Naar type inrichting	14.847	15.206	13.718	12.769
huizen van bewaring	10.205	10.274	8.417	7.656
gesloten gevangenissen	2.523	2.614	3.307	3.144
gevangenissen beperkt beveiligd	803	837	647	717
gevangenissen zeer beperkt beveiligd	292	309	296	245
extramuraal	764	838	874	797
overige inrichtingstypen	260	334	177	210

Tabel 6.5 (vervolg)

	2004	2005	2006	2007
Naar strafduur	14.847	15.206	13.718	12.769
minder dan 1 maand	659	888	699	579
1 tot 3 maanden	949	1.017	838	686
3 tot 6 maanden	857	881	654	565
6 maanden tot 1 jaar	947	971	786	667
1 tot 2 jaren	1.156	1.027	850	682
2 tot 3 jaren	893	1.019	1.075	1.073
3 tot 4 jaren	626	593	452	362
4 tot 6 jaren	767	775	698	535
6 tot 8 jaren	393	425	385	341
8 tot 12 jaren	376	411	411	384
12 jaar of langer	258	292	309	317
onbekend	17	10	66	96

* Inclusief enkele jeugddetenties. In 2004 ging het om 6 detentieplaatsen, in 2005 ging het om 3 plaatsen. In 2006 zijn er ook een aantal gevangenisplaatsen die zijn ingehuurd door de JJI-sector meegeteld.

Bron: DJI

Tabel 6.6 Gratieverlening

	Ontvangen verzoekschrift	Totaal aantal beslissingen	Beslissingen tot onvoorwaardelijke gratieverlening	Beslissingen tot voorwaardelijke gratieverlening	Beslissingen tot afwijzing gratieverlening
1990	5.254	7.661	1.421	982	5.258
1994	4.373	6.594	1.220	823	4.551
1995	5.409	5.728	963	1.095	3.670
1996	5.597	5.643	895	1.477	3.271
1997	5.057	5.269	725	1.491	3.053
1998	6.811	4.938	456	2.194	2.288
1999	5.769	4.526	353	1.932	2.241
2000	4.806	5.185	465	2.344	2.376
2001	3.998	3.887	268	1.564	2.055
2002	3.823	3.390	333	1.105	1.952
2003	4.187	3.374	405	821	2.148
2004	3.789	2.684	515	337	1.832
2005	3.890	2.595	798	219	1.578
2006	3.528	2.252	775	205	1.272
2007	2.852	1.916	565	227	1.124

Bron: CBS

Tabel 6.7 Onttrekking aan detentie, indicatoren voor plaatsgebrek en suïcides

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Onttrekking aan detentie, totaal*				1.224	937	1.068	1.014	997	917	764	864	826	875	973	1.012	998	814	686
w.o.																		
ontvluchtingen uit (gesloten) inrichtingen	75	50	44	59	21	22	17	13	21	12	14	15	20	15	7	15	3	4
Aanhoudingen van gedetineerden die zich aan detentie hebben onttrokken				1.161	960	1.038	980	1.018	885	782	852	802	868	878	954	910	820	702
Indicatoren voor plaatsgebrek																		
heenzendingen meerderjarige personen wegens plaatsgebrek	857	1.204	2.930	4.340	5.316	4.200	1.809	891	400	0	19	46	20	0	0	0	0	0
strafonderbreking als gevolg van plaatsgebrek							0	0	0	0	0	97	4.211	5.870	1.381	0	0	0
incidenteel vervroegd ontslag uit detentie wegens plaatsgebrek (IVO)							0	0	0	19	203	327	4.837	4.670	3.899	0	0	0
incidenteel vervroegde uitzetting strafrechtelijk illegale vreemdelingen wegens plaatsgebrek (IVU)														574	520	195	0	0
Suïcides in penitentiaire inrichtingen	5	4	7	8	3	14	16	10	10	12	9	11	10	13	21	20	16	15

* Tot ontrekkingen aan detentie worden gerekend:
- ontvluchtingen uit penitentiaire inrichtingen;
- niet terugkeren van verlof w.o. weekendverlof vanuit de (zeer) beperkt beveiligde inrichtingen;
- niet terugkeren van tijdelijke schorsing voorlopige hechtenis;
- niet terugkeren van tijdelijke strafonderbreking;
- onderbreken van extramurale tenuitvoerlegging gevangenisstraffen;
- ontvluchtingen tijdens transport.

Bron: DJI

Tabel 6.8 Verzoeken om overplaatsing in het kader van de WOTS

	Verzoeken om overplaatsing van het buitenland naar Nederland	Verzoeken om overplaatsing van Nederland naar het buitenland
1995	124	35
1996	194	44
1997	212	37
1998	231	32
1999	200	45
2000	236	41
2001	264	39
2002	340	74
2003	397	76
2004	518	75
2005	420	48
2006	532	63
2007	556	63

Bron: ministerie van Justitie - Directie Juridische & Operationele Aangelegenheden

Tabel 6.9 Verzoeken om overplaatsing in het kader van de WOTS naar land, 2007

	Verzoeken om overplaatsing van het buitenland naar Nederland	Verzoeken om overplaatsing van Nederland naar het buitenland
Totaal	556	63
w.v.		
Australië	4	
België	32	13
Bolivia	1	
Bondsrepubliek Duitsland	146	4
Bosnië-Herzogowina		1
Brazilië	2	
Bulgarije		1
Chili	1	
Costa Rica	4	
Cuba	1	
Denemarken	2	
Ecuador	6	
Finland	5	
Frankrijk	47	5
Frans Guyana	1	
Griekenland	3	1
Groot-Brittannië	72	9
Hongarije	3	1
Ierland	9	
IJsland	1	
Italië	16	2
Japan	8	
Kroatië	0	
Letland	1	
Litouwen		1
Luxemburg	2	
Marokko	7	5
Mauritius	1	
Noorwegen	12	
Oostenrijk	6	
Panama	3	
Peru	4	
Polen	5	1
Portugal	28	1
Roemenië	2	3
Rusland	1	
Servië	1	
Spanje	105	6
Suriname	1	1
Thailand	3	
Trinidad en Tobago	6	
Tsjechië	1	2
Turkije	3	6

Bron: ministerie van Justitie - Directie Juridische & Operationele Aangelegenheden

Tabel 6.10 Stroom-, bezetting- en capaciteitscijfers tbs

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Opleggingen tbs met bevel tot verpleging	142	131	99	85	106	95	117	117	134	199	180	196	156	150	171	151	177	203	217	226	207	176	171*
Tbs met voorwaarden																35	42	39	50	77	64	63	48
Beëindigingen tbs met bevel tot verpleging	243	250	143	105	81	63	91	64	49	59	73	57	73	69	84	79	88	80	83	120	98	111	101
Personen met lopende tbs-maatregel op 31 december	1493	985	461	391	452	522	550	597	685	772	855	840	1.110	1.200	1.224	1.344	1.416	1.515	1.618	1.728	1.832	1.932	2.065
Aantal passanten op 31 december	65	21		10	19	18	32	42	71	109	158	170	167	171	148	138	136	153	177	187	242	129	133
Gerealiseerde capaciteit FPC's op 31 december					421	405	506	541	570	607	650	803	866	970	1.175	1.183	1.222	1.264	1.303	1.401	1.637	1.738	1.854
Gemiddelde capaciteit longstay-plaatsen					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	60	81	163	176
Bezetting FPC's op 31 december					395	378	496	541	565	606	624	705	853	935	1.003	1.109	1.164	1.235	1.324	1.420	1.494	1.700	1.839
Tbs-gestelden met proefverlof op 31 december					19	27	41	42	63	72	79	95	101	80	76	97	116	127	122	121	96	104	93
Ontvluchtingen uit gesloten inrichtingen					-	-	-	-	-	20	7	7	6	6	2	2	3	3	3	3	0	0	0
Onttrekkingen																91	86	111	77	99	73	43	33

* Voorlopig cijfer. Kan nog veranderen als gevolg van na-ijleffect.

Bron: DJI

Tabel 6.11 Tbr-/tbs-passanten

	Gemiddeld aantal passanten	Gemiddelde wachttijd peilmoment (in dagen)
1990	28	175
1991	26	126
1992	37	168
1993	52	175
1994	83	230
1995	134	320
1996	180	347
1997	171	365
1998	173	299
1999	148	280
2000	138	283
2001	151	259
2002	153	250
2003	169	229
2004	188	246
2005	214	282
2006	146	247
2007	150	214

Bron: DJI

Tabel 6.12 Intramurale behandelduur tbr/tbs (opname in kliniek tot proefverlof of ontslag)*

	Gemiddelde duur (in maanden)
1978	43
1983	49
1990	50
1991	54
1992	57
1993	57
1994	56
1995	59
1996	65
1997	63
1998	60
1999	65
2000	66
2001	71
2002	75
2003	84
2004	84
2005	89
2006	89
2007	92

* Deze gegevens zijn bepaald aan de hand van de in een jaar beëindigde intramurale behandelingen (uitstroomcohorten). Wanneer de gemiddelde verblijfsduur wordt bepaald op basis van instroomcohorten, komt de gemiddelde intramurale verblijfsduur in de laatste jaren ongeveer op elf jaar uit.

Bron: DJI

Tabel 6.13 Kenmerken tbs-populatie (enquête)

	30 juni 1990	1 januari 1995	1 januari 1998	1 januari 1999	1 januari 2000	1 januari 2004	31 dec. 2005	31 dec. 2006	31 dec. 2007
	(mediaan)								
Leeftijd									
op peildatum	31	36	34	34	34	37	37	37	39
bij veroordeling tbs	26	27	28	28	29	30	31		
	(%)								
Geslacht									
man	97	95	96	95	95	94	94	94	94
vrouw	3	5	4	5	5	6	6	6	6

Bron: DJI

Tabel 6.14 Lopende strafrechtelijke maatregelen minderjarigen op ultimo december

	Bijzondere behandeling	Jeugd-tbr	PIJ
1993	144	12	
1994	183	16	
1995	222	22	10
1996	150	13	160
1997	89	5	304
1998	33	1	424
1999	4		513
2000	2		558
2001			547
2002			544
2003			566
2004			596
2005			607
2006			628
2007			632

* Vanaf 1 september 1995 wordt alleen nog de PIJ-maatregel opgelegd.

Bron: DJI

Tabel 6.15 Instroom vanuit vrije maatschappij of politiecel in de justitiële jeugdinrichtingen

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Titel bij instroom opvanginrichtingen										
Preventief gehecht	1.668	1.862	2.049	2.580	2.450	2.731	3.136	3.170	3.011	2.663
JD	194	91	136	190	251	282	432	410	358	432
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	28	31	30	24	20	19	30	29	26	37
OTS	144	148	246	350	602	690	748	868	909	1.046
Voogdij	16	9	12	22	30	33	23	18	10	18
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	13	4	9	10	21	54	115	59	146	149
Onbekend	35	24	29	77	140	245	107	130	149	114
Totaal	2.098	2.169	2.511	3.254	3.515	4.054	4.591	4.684	4.609	4.459
Titel bij instroom gesloten behandelinrichtingen										
Preventief gehecht	0	1	3	4	3	1	10	0	0	0
JD	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	6	5	15	6	8	4	11	7	1	9
OTS	99	123	83	72	61	41	57	38	33	38
Voogdij	8	9	8	5	2	2	3	0	1	1
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	5	4	3	3	4	3	4	2	0	0
Totaal	118	143	112	90	78	51	85	47	35	48
Titel bij instroom open behandelinrichtingen										
Preventief gehecht	0	2	0	2	1	0	0	0	1	0
JD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	4	5	1	3	9	3	4	9	4	2
OTS	96	151	132	98	99	71	88	101	95	65
Voogdij	9	10	11	15	13	11	13	3	3	2
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	1	3	1	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	7	4	4	3	3	1	5	1	4	1
Totaal	116	173	151	122	125	86	110	114	107	70

* Voor 1995 waren dit de maatregelen: plaatsing in een inrichting voor bijzondere behandeling (PIBB) en terbeschikkingstelling van de regering (jeugd-tbr).

Bron: DJI

Tabel 6.16 Doorstromen in de justitiële jeugdinrichtingen

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Titel bij doorstroom van open behandelinrichting naar opvanginrichting										
Preventief gehecht	14	20	12	27	24	19	48	24	16	8
JD	1	0	0	3	3	5	4	10	8	3
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	43	51	27	42	41	42	37	49	82	14
OTS	16	25	19	31	62	50	37	34	62	45
Voogdij	2	3	4	4	7	4	3	1	3	1
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Onbekend	1	0	2	1	1	2	2	2	5	0
Totaal	77	99	64	108	138	122	131	120	177	71
Titel bij doorstroom vanuit opvanginrichting naar open behandelinrichting										
Preventief gehecht	7	3	6	4	19	25	16	10	3	2
JD	4	0	2	2	8	10	0	1	2	0
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	24	25	27	16	35	39	34	39	48	30
OTS	32	65	50	80	124	142	134	215	249	220
Voogdij	3	7	4	6	5	10	6	3	5	2
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	1	1	1	1	2	1	0	1	1	1
Totaal	71	102	93	109	193	227	190	269	308	255
Titel bij doorstroom van opvanginrichting naar gesloten behandelinrichting										
Preventief gehecht	12	14	3	11	13	9	18	2	3	6
JD	14	3	5	4	9	5	2	6	0	4
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	151	182	175	147	133	172	198	229	197	140
OTS	74	73	103	179	221	242	356	327	299	275
Voogdij	9	4	8	12	12	19	19	10	11	4
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	1	0	1	4	6	2	1	1	3	1
Totaal	261	276	295	357	394	449	594	575	513	430
Titel bij doorstroom vanuit gesloten behandelinrichting naar open behandelinrichting										
Preventief gehecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JD	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	109	81	138	102	103	104	113	106	123	79
OTS	6	68	116	107	155	134	208	220	207	202
Voogdij	0	5	8	6	16	9	17	16	7	5
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	1	1	2	1	3	5		1	1	2
Totaal	116	158	265	216	277	252	338	343	338	288

Tabel 6.16 (vervolg)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Titel bij doorstroom van open behandelinrichting naar gesloten behandelinrichting										
Preventief gehecht	1	0	1	0	2	0	0	0	0	0
JD	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	9	20	29	25	30	15	11	8	18	32
OTS	9	11	19	25	34	16	16	27	36	25
Voogdij	2	2	2	5	7	2	3	2	3	0
Vrijw. voortgez. hlpv.	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Totaal	25	34	51	56	73	33	30	37	57	57

* Voorheen, dat wil zeggen voor 1995, waren dit de maatregelen: plaatsing in een inrichting voor bijzondere behandeling (PIBB) en terbeschikkingstelling van de regering (jeugd-tbr).

Bron: DJI

Tabel 6.17 Uitstroom vanuit de justitiële jeugdinrichtingen naar de vrije maatschapij

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Titel bij uitstroom vanuit een opvanginrichting										
Preventief gehecht	1.102	1.264	1.451	1.945	1.772	2.017	2.281	2.456	2.258	2.388
JD	493	437	449	542	649	648	771	791	668	487
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	18	31	24	23	31	41	21	24	28	31
OTS	79	92	85	209	261	445	473	494	537	616
Voogdij	4	7	5	11	15	19	9	13	6	11
Vrijw. voortgez. hlpv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	8	8	10	14	21	53	97	63	117	171
Onbekend	74	65	67	129	216	373	232	217	242	120
Totaal	1.778	1.904	2.091	2.873	2.965	3.596	3.884	4.058	3.856	3.824
Titel bij uitstroom uit een gesloten behandelinrichting										
Preventief gehecht	2	2	4	1	5	1	2	1	1	0
JD	0	0	2	0	3	2	1	0	0	1
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	45	41	46	53	21	18	25	25	25	39
OTS	69	86	81	97	76	84	104	131	145	123
Voogdij	10	2	2	13	5	3	6	4	3	6
Vrijw. voortgez. hlpv.	6	4	5	1	0	0	1	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Onbekend	12	12	12	8	26	23	12	10	10	2
Totaal	144	147	152	173	136	131	152	171	184	171
Titel bij uitstroom uit een open behandelinrichting**										
Preventief gehecht	2	1	1	0	2	0	0	2	2	1
JD	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
PIJ/Jeugd-tbr/BB*	26	28	56	61	57	59	84	77	82	78
OTS	118	117	148	177	189	235	235	341	391	373
Voogdij	10	8	20	9	21	15	24	33	12	0
Vrijw. voortgez. hlpv.	8	9	14	15	4	0	0	0	0	0
Vreemdelingenbewaring	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onbekend	23	30	22	26	33	70	50	49	60	3
Totaal	187	193	262	288	307	379	393	502	547	457

* Voorheen, dat wil zeggen voor 1995, waren dit de maatregelen: plaatsing in een inrichting voor bijzondere behandeling (PIBB) en terbeschikkingstelling van de regering (jeugd-tbr).

** Open behandelinrichting is inclusief eindfase, proefverlof en STP.

Bron: DJI

Tabel 6.18 Capaciteit en populatie van de justitiële jeugdinrichtingen

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)																	
Gerealiseerde capaciteit (gemiddeld)	716	799	807	841	874	972	1.098	1.278	1.464	1.625	1.762	2.017	2.300	2.326	2.495	2.581	2.674	2.768
Bezetting (gemiddeld)	640	707	745	778	831	895	1.025	1.181	1.335	1.500	1.645	1.855	2.023	2.203	2.311	2.382	2.418	2.431
	(%)																	
Bezetting																		
t/m 13 jaar			5	6	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4
14 en 15 jaar			29	29	27	28	29	28	26	27	28	28	27	27	26	25	24	25
16 en 17 jaar			56	56	56	54	53	53	51	48	48	48	49	49	49	49	49	49
18 jaar en ouder			10	9	12	13	13	15	18	20	19	19	19	19	21	22	23	22
Jongens			79	80	81	81	80	80	80	78	78	77	77	75	76	75	73	72
Meisjes			21	20	19	19	20	20	20	22	22	23	23	25	24	25	27	28
Strafrechtelijk																		
voorlopige hechtenis	30	30	30	28	26	28	27	24	26	25	24	27	23	19	23	23	18	16
vrijheidsstraf	4	4	4	6	6	4	4	5	6	5	5	4	5	5	5	4	4	3
strafrechtelijke maatregel	7	6	8	11	14	18	21	26	27	28	27	25	24	23	22	23	26	25
Civielrechtelijk (ots, voogdij) en voortgezette hulpverlening*	59	60	58	55	54	50	48	45	41	41	44	44	48	53	50	50	52	56
Autochtonen			46	44	40	40	40	41	36	37	39	39	40	43	44	46	43	48
Allochtonen			54	56	60	60	60	59	64	63	61	61	60	57	56	54	57	52
	(abs.)																	
Heenzendingen minderjarigen		56	54	53	149	124	169	136	72	18	27	2	18	0	0	0	0	0

* Voortgezette hulpverlening is de hulp aan ex-ots- en ex-voogdij-jongeren die na het bereiken van de 18-jarige leeftijd in overleg met de inrichting en na toestemming van het ministerie kiezen voor een verlengd verblijf in de inrichting. Deze verblijfstitel is overigens met de inwerkingtreding van de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen op 1 september 2001 komen te vervallen.

Bron: DJI

Tabel 6.19 Capaciteit en populatie van de opvanginrichtingen, 1990-2007

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)																	
Gerealiseerde capaciteit (gemiddeld)*	314	340	338	359	351	366	416	485	612	629	690	888	1.040	1.036	1.150	1.157	1.205	1.269
Bezetting absoluut (gemiddeld)**	276	294	310	327	340	341	395	434	557	588	642	812	905	1.002	1.048	1.099	1.100	1.149
	(%)																	
Bezetting																		
t/m 13 jaar		4	4	4	4	6	5	4	4	5	5	6	7	6	6	5	5	5
14 en 15 jaar		26	27	26	26	26	28	26	27	25	28	28	28	29	29	29	28	30
16 en 17 jaar		65	64	63	61	63	60	59	55	55	54	51	51	50	50	51	52	53
18 jaar en ouder		5	5	7	9	6	7	11	15	16	13	15	14	15	15	15	15	12
Jongens	92	92	92	92	92	92	88	90	91	90	89	87	85	78	80	79	78	77
Meisjes	8	8	8	8	8	8	12	10	9	10	11	13	15	22	20	21	22	23
Strafrechtelijk	80	83	83	85	87	89	89	90	89	92	86	81	73	63	68	69	60	50
voorlopige hechtenis	70	71	73	66	63	74	70	67	62	64	62	62	52	42	50	51	40	35
vrijheidsstraf	9	10	11	13	16	9	11	14	15	13	14	10	12	11	11	10	10	7
strafrechtelijke maatregel	1	2	2	5	8	6	8	9	12	14	10	9	9	10	7	8	10	8
Civielrechtelijk (ots, voogdij) en voortgezette hulpverlening***	20	17	17	15	13	11	11	10	11	9	14	19	27	36	30	31	40	50
Autochtonen	47	43	45	43	37	34	36	37	30	32	35	35	37	41	42	44	40	43
Allochtonen	53	57	55	57	63	66	64	63	70	68	65	65	63	59	58	56	60	57
	(abs.)																	
Gemiddelde verblijfsduur in een inrichting (in dagen)	55	56	60	59	62	68	80	75	77	79	76	72	74	75	70	68	63	72

* Inclusief (Tender-)veelplegersplaatsen. In 2005 waren dat er 36, in 2006 en in 2007 44.

** Inclusief de opvangplaatsen bezet door jeugdigen in vreemdelingenbewaring. In 2007 is dit circa 2%.

*** Voortgezette hulpverlening is de hulp aan ex-ots- en ex-voogdij-jongeren die na het bereiken van de 18-jarige leeftijd in overleg met de inrichting en na toestemming van het ministerie kiezen voor een verlengd verblijf in de inrichting. Deze verblijfstitel is overigens met de inwerkingtreding van de Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen op 1 september 2001 komen te vervallen.

Bron: DJI

Tabel 6.20 Capaciteit en populatie van de behandelinrichtingen

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)																	
Gerealiseerde capaciteit (gemiddeld)	402	459	469	482	523	606	682	793	852	996	1.072	1.129	1.260	1.290	1.346	1.424	1.469	1.499
Bezetting (gemiddeld)	364	414	434	451	492	554	630	746	781	912	1.003	1.043	1.128	1.202	1.263	1.283	1.318	1.282
	(%)																	
Bezetting																		
t/m 13 jaar			6	6	6	5	5	5	4	5	5	4	4	4	3	2	2	2
14 en 15 jaar			31	31	28	29	30	29	27	30	28	28	25	25	24	23	22	20
16 en 17 jaar			51	51	51	48	49	48	48	43	44	45	48	48	48	47	46	47
18 jaar en ouder			13	11	15	18	16	18	21	22	23	23	23	23	25	28	30	31
Jongens		72	70	71	73	74	74	74	72	71	71	69	70	72	72	71	70	68
Meisjes		28	30	29	27	26	26	26	28	29	29	31	30	28	28	29	30	32
Strafrechtelijke maatregel	11	11	12	14	19	26	29	35	37	37	37	36	35	33	33	36	38	39
Civielrechtelijk (ots, voogdij) en voortgezette hulpverlening*	89	89	88	86	81	74	71	65	63	63	63	64	65	67	67	64	62	61
Autochtonen		62	60	56	54	61	56	54	54	53	52	57	52	51	53	53	51	51
Allochtonen		38	40	44	46	39	44	46	46	47	48	43	48	49	47	47	49	49
	(abs.)																	
Gemiddelde verblijfsduur in een inrichting (in dagen)		394	411	426	365	388	424	358	378	356	361	350	326	348	349	314	423	482

* Voortgezette hulpverlening is de hulp aan ex-ots- en ex-voogdij-jongeren die na het bereiken van de 18-jarige leeftijd in overleg met de inrichting en na toestemming van het ministerie kiezen voor een verlengd verblijf in de inrichting. Deze verblijfstitel is overigens met de inwerkingtreding van de Beginselenwet Justitiele Jeugdinrichtingen op 1 september 2001 komen te vervallen.

Bron: DJI

Tabel 6.21 Overzicht populatie reclassanten van de drie reclasseringsorganisaties *

	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)				
Totaal reclassanten	67.163	64.592	72.000	66.567	72.175
	(%)				
Geslacht					
man	86	85	85	87	85
vrouw	14	15	15	12	15
Leeftijdsopbouw					
18-25 jaar **	32	32	33	29	27
26-30 jaar	15	14	13	14	14
31-35 jaar	15	14	12	13	13
36-40 jaar	13	13	13	13	13
> 40 jaar	26	28	29	31	33
Primaire delicten					
geweld***	37	41	42	38	36
vermogen	30	28	21	26	25
drugs	17	17	17	14	12
verkeer	5	5	7	9	2
overig****	12	9	12	12	9
onbekend*****					17

* Het betreft de totale populatie reclassanten van Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering en Leger des Heils.

** In de categorie 18-25 jaar zit een klein aantal personen dat onder de 18 jaar is.

*** Incl. zedendelicten.

**** Incl. vernieling en openbare-ordedelicten en vuurwapenbezit.

***** Het registreren van het delicttype is geen verplicht veld in het registratiesysteem van de Reclassering.

Bron: Reclassering Nederland

Tabel 6.22 Afgeronde, afgebroken en niet gestarte toezichten per reclasseringsorganisatie

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Toezichten totaal	5.431	6.717*	8.582*	10.322	12.097	13.344
w.v.						
Afgerond						
Leger des Heils	221	246	343	471	603	670
Reclassering Nederland	2.280	2.689	3.623	4.158	4.996	4.593
Stichting verslavingsreclassering	664	883	1.316	1.654	1.987	2.267
Afgebroken						
Leger des Heils	153	165	240	290	321	458
Reclassering Nederland	699	845	1.003	1.284	1.418	1.791
Stichting verslavingsreclassering	726	944	1.031	1.225	1.391	1.967
Niet gestart						
Leger des Heils	42	75	72	111	116	163
Reclassering Nederland	292	394	436	530	607	694
Stichting verslavingsreclassering	354	474	517	599	658	741

* Twee afgeronde toezichten onbekend in 2003 en 1 onbekend in 2004.

Bron: Reclassering Nederland

Tabel 6.23 Voltooide taakstraffen van de drie reclasseringsorganisaties*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totaal voltooide taakstraffen	18.101	24.320	25.846	30.475	33.345	32.943
w.v.						
werkstraf	17.188	23.251	24.603	29.151	31.784	31.729
leerstraf	913	1.069	1.243	1.324	1.561	1.214

* Het betreft hier het totaal aantal voltooide taakstraffen van Reclassering Nederland, Leger des Heils en Stichting verslavingsreclassering tezamen.

Bron: Reclassering Nederland

Tabel 6.24 Taakstraffen* naar reclasseringsorganisatie en gemiddeld aantal uur taakstraf

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Werkstraf						
Leger des Heils	403	807	889	733	558	478
Reclassering Nederland	15.547	20.348	21.372	26.169	28.910	28.913
Stichting verslavingsreclassering	2.951	3.657	4.053	4.398	4.694	4.931
Leerstraf						
Leger des Heils	420	384	381	495	503	462
Reclassering Nederland	99	186	271	545	800	603
Stichting verslavingsreclassering	77	137	121	194	276	279
Werkstraf/leerstraf**						
Leger des Heils	179	330	383	255	140	23
Reclassering Nederland	422	700	731	141	45	15
Stichting verslavingsreclassering	125	210	283	267	233	17
Gemiddeld aantal uur taakstraf						
Werkstraf	84	82	84	79	77	72
Leerstraf	51	40	42	33	33	30
Werkstraf/leerstraf**	101	106	108	113	108	96

* Het gaat hier om zowel afgeronde als afgebroken taakstraffen.
** Het gaat hier om een combinatie van een werk- en leerstraf.
Bron: Reclassering Nederland

Tabel 6.25 Aantal RISc-en afgenomen door de drie reclasseringsorganisaties*, 2007

	M	V***	Totaal**
	(abs.)		
	12.131	1.413	13.566
	(%)		
Huisvestingsgeschiedenis: dakloosheid			
nooit dakloos	77,8	81,7	78,3
in het verleden voor een periode van maximaal 6 mnd dakloos geweest	10,8	10,7	11,1
delinquent is langere tijd dakloos geweest (> 6 mnd)	11,0	7,3	10,4
onbekend	0,3	0,4	0,3
Opleidingsniveau en behaalde diploma's:			
opleiding gevolgd (LBO/MAVO/VMBO, MBO/ROC, HAVO/VWO, HBO/WO, anders) met een of meer diploma's afgerond die toegang geven tot de arbeidsmarkt	51,2	52,7	51,3
opleiding (LBO/MAVO/VMBO, MBO/ROC, HAVO/VWO, HBO/WO, anders) gevolgd, niet met diploma afgerond. Behaalde diploma's geven geen toegang tot de arbeidsmarkt	31,3	27,7	30,9
ongeschoold, basis of speciaal onderwijs al dan niet afgerond	16,9	18,7	17,1
onbekend	0,6	0,8	0,6
Schoolbezoek			
normaal schoolbezoek tot 16de	48,9	55,6	49,7
schoolbezoek zolang de leerplichtwet, incidenteel spijbelen	28,2	23,6	27,7
vaak gespijbeld, geen diploma's, geen vervolgopleiding	21,4	19,0	21,1
onbekend	1,5	1,8	1,5
Belemmeringen voor school en werk			
geen belemmeringen, is gemotiveerd voor school en werk	53,3	52,9	53,2
wisselend tegenover scholing en werk	33,8	32,3	33,7
analfabeet, opleiding is tijdverspilling	12,2	13,8	12,3
onbekend	0,7	1,1	0,8
Werkervaring en -verleden			
delinquent heeft werk, wisselt niet zonder perspectief op andere baan	45,7	44,9	45,6
delinquent heeft meestal werk. Wisselt zonder perspectief op ander werk, is wel eens ontslagen	33,5	27,5	32,8
delinquent heeft een onduidelijk arbeidsverleden, heeft nooit echt langdurig gewerkt. Is om verwijtbare redenen ontslagen	20,3	26,8	21,0
onbekend	0,5	0,8	0,6
Huidige werksituatie			
fulltime of parttime werk, in vast dienstverband of via het uitzendbureau	43,9	32,3	42,7
werkzoekend, werkt op onregelmatige basis	20,9	18,8	20,7
werkloos of niet beschikbaar voor werk	34,9	48,5	36,3
onbekend	0,3	0,4	0,3

* Het betreft het totaal aantal RISc-en afgenomen door Reclasering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering en Leger des Heils, inclusief herdiagnoses bij eenzelfde persoon.

** Inclusief 22 afnames waarvan het geslacht niet was ingevuld.

*** De verdeling over mannen/vrouwen zegt niets over het aantal unieke personen maar over het aantal mannen en vrouwen waarbij een RISc is afgenomen, dat kan dus ook een herdiagnose zijn bij eenzelfde persoon. Het aantal herdiagnoses is 359, dat is 2,6%.

Bron: Reclassering Nederland

Tabel 6.26 Ontwikkeling gestarte taakstraffen minderjarigen

	Taakstraffen niet gedifferentieerd	Werkstraffen	Leer- en combinatiestraffen
1983		298	6
1984		746	34
1985		839	33
1986		1.321	77
1987		1.648	242
1988		1.687	590
1989		1.799	655
1990		2.062	918
1991		1.923	932
1992		1.884	1.205
1993		2.306	1.701
1994		2.822	1.157
1995		2.767	1.754
1996*	6.452		
1997	7.925		
1998	9.808	7.160	2.648
1999	11.004	7.923	3.081
2000	11.764	8.235	3.529
2001	13.388	9.238	4.150
2002	15.408	10.047	5.361
2003	17.254	12.283	4.971
2004	19.062	14.699	4.363
2005	20.059	15.821	4.238
2006	21.847 **	17.146 **	4.701 **
2007	23.583	19.064	4.519

* Door een wijziging in de registratie zijn de aantallen vanaf 1996 niet vergelijkbaar met de jaren daarvoor.

** De aantallen van 2006 zijn een schatting op basis van 83% van het totale aantal taakstraffen in 2006.

Bron: Raad voor de Kinderbescherming

Tabel 6.27 Afgesloten taakstraffen opgelegd aan minderjarigen

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007**
Totaal afgesloten taakstraffen	10.846	11.841	12.466	14.215	15.985	18.039	20.201	20.944	23.001	23.583
w.v.										
combinatie	1.050	966	1.150	1.113	1.369	1.265	1.315	1.231	1.362	1.338
leerproject	1.830	2.372	2.624	3.326	492					
leerstraf					3.627	3.819	3.141	3.106	3.587	3.181
werkstraf	7.966	8.503	8.692	9.776	10.497	12.955	15.745	16.607	18.051	19.064
Gemiddeld aantal opgelegde uren (totaal)	42	40	41	49	39	38	38	36	33	34
w.v.										
combinatie	82	77	71	91	83	85	85	76	64	67
leerproject	44	40	42	49	35					
leerstraf					35	33	32	32	30	30
werkstraf	37	35	37	45	35	35	35	34	32	32
Afgesloten taakstraffen naar eindbesluit (totaal)	11.019	11.842	12.466	14.215	15.985	18.043	20.216	20.944	23.001	24.047
w.v.										
geslaagd	5.501	8.911	9.546	10.953	12.923	14.811	16.510	16.551	19.280	19.155
niet gestart / mislukt	1.933	2.273	2.409	2.727	2.772	2.906	2.953	3.039	3.163	4.414
(jeugd)reclassering voert taakstraf uit / overige besluiten	304	472	510	535	290	326	753	474	558	464
niet ingevuld	3.281	186	1	0	0	0	0	880	0	14
Afgesloten taakstraffen naar leeftijd (totaal)	10.006	10.831	11.596	13.270	15.038	17.051	19.209	19.956	21.881	
w.v.										
12 jaar	27	32	41	57	61	102	102	83	106	
13 jaar	283	326	428	463	520	670	754	833	857	
14 jaar	834	927	1.082	1.278	1.556	1.701	1.918	2.243	2.300	
15 jaar	1.624	1.667	1.865	2.311	2.630	2.941	3.300	3.569	4.015	
16 jaar	2.285	2.494	2.610	3.041	3.534	3.949	4.458	4.698	5.206	
17 jaar	2.618	2.910	3.068	3.395	3.742	4.293	4.846	4.809	5.381	
18 jaar	2.335	2.475	2.502	2.725	2.995	3.395	3.831	3.721	4.017	
Afgesloten taakstraffen naar modaliteit (totaal)	10.846	11.841	12.466	14.215	15.985	18.039	20.201	20.944	23.001	23.583
w.v.										
officiersmodel	5.423	5.881	6.008	7.287	8.688	10.047	11.048	11.529	12.336	12.553
overige	131	150	142	110	102	50	1			
rechtersmodel	5.292	5.810	6.316	6.818	7.195	7.942	9.152	9.415	10.665	11.030

* De aantallen van 2006 zijn een schatting op basis van 78,5% van het totale aantal taakstraffen in 2006.

** De afgesloten taakstraffen uitgesplitst naar leeftijd waren niet beschikbaar voor 2007.

Bron: Raad voor de Kinderbescherming

Tabel 6.28 Ter inning bij het CJIB aangemelde boetevonnissen, in aantal en euro's, 2007

		Minder-jarigen	Meerder-jarigen	Rechts-personen	Totaal
Economische politierechter	aantal	3	3.251	1.071	4.325
	initieel bedrag	370	1.688.214	2.077.614	3.766.198
	gemiddeld initieel bedrag	123	519	1.940	871
Enkelvoudige kamer	aantal		3		3
	initieel bedrag		1.053		1.053
	gemiddeld initieel bedrag		351		351
Gerechtshof	aantal	61	6.182	141	6.384
	initieel bedrag	13.754	5.166.703	926.358	6.106.815
	gemiddeld initieel bedrag	225	836	6.570	957
Kantongerecht	aantal	7.008	135.321	1.167	143.496
	initieel bedrag	751.817	29.540.114	1.879.444	32.171.375
	gemiddeld initieel bedrag	107	218	1.610	224
Kinderrechter	aantal	389	24		413
	initieel bedrag	68.975	5.580		74.555
	gemiddeld initieel bedrag	177	233		181
Meervoudige economische kamer	aantal		12	42	54
	initieel bedrag		177.900	1.001.326	1.179.226
	gemiddeld initieel bedrag		14.825	23.841	21.838
Meervoudige kamer	aantal	3	443	28	474
	initieel bedrag	250	4.501.215	430.500	4.931.965
	gemiddeld initieel bedrag	83	10.161	15.375	10.405
Militaire kantonrechter	aantal		164		164
	initieel bedrag		51.316		51.316
	gemiddeld initieel bedrag		313		313
Militaire meervoudige kamer	aantal		4		4
	initieel bedrag		3.250		3.250
	gemiddeld initieel bedrag		813		813
Militaire politierechter	aantal		248		248
	initieel bedrag		121.600		121.600
	gemiddeld initieel bedrag		490		490
Politierechter	aantal	9	42.388	22	42.419
	initieel bedrag	8.685	18.697.094	97.378	18.803.157
	gemiddeld initieel bedrag	965	441	4.426	443
Totaal	aantal	7.473	188.040	2.471	197.984
	initieel bedrag	843.851	59.954.039	6.412.620	67.210.510
	gemiddeld initieel bedrag	113	319	2.595	339

Bron: CJIB / STRABIS

Tabel 6.29 Door het CJIB afgedane boetevonnissen*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Werkvoorraad op 1 januari	196.078	254.837	226.463	215.485	197.568	191.294	196.317	200.542	219.224	242.811	254.306	258.030	242.226
Van parketten ontvangen													
boetevonnissen	165.571	144.772	136.163	118.853	117.840	128.591	122.264	144.631	166.356	213.098	195.191	204.737	197.984
totaal boetebedrag (x 1.000 euro)	63.139	47.549	53.594	56.688	52.975	64.171	53.182	56.683	79.807	80.663	72.258	74.040	67.211
Afgedaan	106.812	173.146	147.141	136.770	124.114	123.568	118.041	125.949	142.769	172.517	183.696	201.013	213.788
w.v.	(%)												
door betaling	84	61	64	64	68	70	72	67	67	63	65	65	65
opgelegd/oninbaar	14	31	23	18	16	16	14	16	16	17	16	18	16
gratie/rechtsmiddel	1	3	5	6	6	5	5	6	4	4	4	4	4
vervangende hechtenis	1	5	8	12	10	9	9	11	13	16	15	13	15
betaald binnen 1 jaar	59	62	62	65	65	63	63	61	58	61	63	66	60
betaald binnen 2 jaar	77	75	79	80	79	80	78	78	74	74	74	78	71
	(x 1.000 euro)												
Totaal geïnd bedrag	27.105	33.621	34.214	31.799	34.442	36.195	35.798	34.663	43.347	44.465	45.231	51.105	52.082

* Exclusief administratieve verkeersgedragingen (WAHV).

Bron: CJIB / STRABIS

Tabel 6.30 Ontnemingsmaatregelen*

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)												
Ter executie aangeboden aan CJIB	264	473	774	694	853	823	788	946	1.218	1.459	1.584	1.392	1.720
Afgedaan** door CJIB	40	87	225	280	342	525	671	810	824	912	1.036	1.014	1.358
w.v.	(%)												
binnen 3 maanden	-	-	69	44	37	17	26	26	31	31	34	28	27
tussen 3 en 18 maanden	-	-	24	36	29	46	27	21	24	23	21	30	26
na 18 maanden	-	-	6	20	34	37	48	53	45	46	45	42	47
	(abs.)												
Eindvoorraad 31 december	224	610	1.159	1.573	2.089	2.387	2.503	2.639	3.034	3.581	2.984	3.362	4.953
	(in euro) ***												
Totaal initiële bedragen	613.602	1.243.857	3.814.613	1.550.113	2.172.927	3.004.207	5.013.708	9.840.707	8.542.343	8.224.386	9.291.314	16.605.723	18.898.609

* Voor 1995-1997 zijn de door arrondissementsparketten en ressortsparketten geïnde ontnemingen buiten beschouwing gelaten. Vanaf 1998 worden ontnemingen alleen nog geïnd door het CJIB.

** Alle inclusief de afdoeningen die als 'oninbaar' zijn geboekt.

*** Het totaal aan initiële bedragen van alle afgedane zaken, incl. afgedaan door vervangende hechtenis, als oninbaar afgeboekt, enz.

Bron: CJIB

Tabel 6.31 Schadevergoedingsmaatregelen

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)											
Ter executie aan-												
geboden aan CJIB	1.251	3.865	4.898	6.335	7.322	8.158	9.763	11.940	13.667	13.743	13.150	12.271
Afgedaan door CJIB	128	1.431	2.075	3.455	4.807	5.643	6.593	7.872	9.723	12.847	13.861	15.037
Eindvoorraad CJIB												
ultimo december	1.123	3.557	6.380	9.260	11.775	14.290	17.460	21.528	25.472	26.368	25.657	22.891
	(in euro)											
Initieel vorderingsbedrag												
Terwee per jaar	966.075	3.004.484	4.437.645	5.689.043	6.801.598	8.819.010	12.081.531	15.619.575	43.851.783	30.011.445	24.697.660	22.442.746

Bron: CJIB

Tabel 6.32 Wijze van afdoening* schadevergoedingsmaatregelen

	1999	2000	2001	2002*	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)								
Totaal afgedaan	3.455	4.807	5.643	6.593	7.872	9.723	12.847	13.861	15.037
w.v.	(%)								
Betaling aan CJIB	90,0	92,0	85,6						
Betaald aan deurwaarder	3,6	1,5	1,2						
Betaald aan parket	0,4	0,1	0,0						
Betaald aan slachtoffer	2,1	3,5	7,1						
Vervangende hechtenis	1,9	1,9	1,0						
Oninbaar	1,8	0,9	1,0						
Regeling slachtoffer en veroordeelde	0,2	0,1	0,1						
Overig	0,1	0,0	3,9						
Volledige betaling				88,2	87,4	86,2	79,5	81,6	80,2
Staken executie				1,3	0,7	0,5	0,6	0,4	0,2
Vervangende hechtenis ondergaan				5,0	7,3	10,1	17,6	14,5	16,3
Regeling tussen veroordeelde en slachtoffer				1,9	1,6	1,2	0,6	1,6	1,4
Veroordeelde overleden				1,5	0,7	0,7	0,8	0,5	0,5
Appel / cassatie ingesteld				0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Dossier verjaard				0,1	0,2	0,6	0,6	0,7	0,7
Dossier gesloten i.v.m. WSNP (statisch archief)				1,9	1,9	0,6	0,2	0,6	0,6

* Met ingang van 2002 hanteert het CJIB een andere classificatie van de wijze van afdoening.

Bron: CJIB

Tabel 6.33 Inning van transacties en afdoening van transactievoorstellen door het CJIB*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)							
Totaal geïnde transacties	404.960	487.069	558.540	704.383	643.052	671.352	640.567	621.870
w.v.								
politietransacties	223.992	333.029	397.386	534.081	478.289	515.743	487.926	472.651
transacties OM	180.968	128.589	119.015	128.548	122.177	109.264	105.490	100.831
transacties RDW		25.033	41.106	40.957	42.235	45.665	46.627	47.826
overige transacties**		418	1.033	797	351	680	524	562
Totaal afgedane transactievoorstellen	210.323	444.272	526.386	667.273	672.213	675.374	672.896	624.393
w.v.								
sepot	10.451	48.819	76.387	70.259	67.409	63.444	66.258	58.827
betaald	184.306	296.341	326.415	421.333	396.473	394.593	383.661	370.981
overig***	15.566	99.112	123.584	175.681	208.331	217.337	222.977	194.585
	(in miljoenen euro)							
Geïncasseerde transacties	42	71	70	82	86	77	76	77

* Exclusief administratieve verkeersgedragingen (WAHV).
** Deze categorie bevat transacties die bijv. betrekking hebben op (milieu)zaken aangeleverd door instanties als waterschappen.
*** Naar parket (bijv. i.v.m. niet betalen of recidive).
Bron: CJIB

Tabel 6.34 Door de Dienst der domeinen in beslag genomen partijen

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totaal	16.732	23.226	20.124	22.698	29.256	27.791
In beslag genomen	16.480	22.848	19.740	22.389	28.911	27.380
w.o.						
via Pluk-ze	252	378	384	309	345	411

Bron: Dienst der Domeinen

Tabel 7.1 Geregistreerde criminaliteit, gehoorde verdachten, vervolging, berechting in eerste aanleg en tenuitvoerlegging (vervolg totaaloverzicht)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Bron- tabel C&R 2007
Politie														
opgemaakte processen-verbaal	1.226.700	1.189.200	1.226.000	1.225.600	1.291.200	1.315.400	1.363.200	1.383.600	1.350.700	1.295.600	1.228.300	1.218.447	1.214.503	4.1
opgehelderde misdrijven	209.900	206.000	200.200	201.100	198.400	192.100	217.200	238.200	262.000	265.400	252.300	278.566	275.880	4.1
gehoorde verdachten	246.118	252.571	263.168	276.112	278.668	282.215	294.423	319.288	345.979	360.842	349.618	358.349	353.971	4.1
Openbaar Ministerie														
zaken ingeschreven bij het OM	257.842	250.726	250.865	242.482	234.679	233.324	236.029	251.291	270.322	273.974	266.857	267.710	272.657	5.1
zaken afgedaan door het OM	147.472	133.765	130.790	120.232	114.451	118.369	115.538	120.693	128.668	127.663	122.999	126.092	122.274	5.1
w.o														
sepots	53.290	45.083	41.612	34.300	26.253	31.645	28.271	27.812	26.996	28.014	28.362	30.644	30.460	5.8
w.o.														
technisch sepot	29.924	25.978	23.886	18.956	14.880	16.975	15.368	14.266	13.446	14.024	13.746	14.319	14.663	5.8
beleidssepot	23.366	19.105	17.726	15.344	11.373	14.670	12.903	13.546	13.550	13.990	14.616	16.325	15.797	5.8
transacties (incl. lik-op-stuk)*	57.608	57.763	59.140	59.306	66.843	61.518	66.941	71.198	81.081	78.613	76.062	77.861	74.210	5.8
w.o.														
betaling geldsom	55.055	53.871	52.134	51.203	58.503	52.426	48.499	49.461	55.307	52.027	47.918	47.440	45.169	5.8
taakstraf	1.069	3.042	4.537	4.873	5.580	6.059	8.727	12.404	14.312	15.469	17.126	17.626	16.676	5.10

Tabel 7.1 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Brontabel C&R 2007
Rechtbanken														
zaken afgedaan door de rechter in eerste aanleg**	102.310	104.617	106.372	105.031	111.309	111.033	112.037	116.810	134.631	133.218	132.595	134.375	127.579	5.1
w.o.														
vrijspraken	4.130	4.188	4.131	4.110	4.654	4.688	4.745	4.640	5.689	5.943	7.006	8.481	8.446	5.13
schuldigverklaringen	97.208	99.558	101.237	100.176	105.786	105.393	105.926	110.933	127.687	126.174	124.396	124.542	117.818	5.13
zonder straf	662	714	721	638	630	631	687	769	885	845	892	1.160	1.099	5.13
met straf	96.546	98.844	100.516	99.538	105.156	104.762	105.239	110.164	126.802	125.329	123.504	123.382	116.719	5.13
door de rechter in eerste aanleg opgelegde straffen en maatregelen														
w.o.														
(deels) onvoorwaardelijke geldboetes	46.195	46.676	48.361	46.384	47.111	48.108	45.396	43.896	52.065	51.004	50.609	50.346	46.463	5.21
taakstraffen	13.954	17.518	18.557	18.806	21.575	20.768	23.774	27.118	31.825	35.142	38.422	41.806	40.611	5.18
(deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen	25.341	24.570	24.165	25.014	27.408	27.499	29.724	33.619	37.019	33.406	28.803	25.396	23.674	5.22
gemiddelde duur (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen	151	151	154	140	133	130	138	144	143	153	152	142	147	5.23
detentiejaren gevangenisstraffen en hechtenissen	10.473	10.159	10.182	9.625	10.001	9.763	11.264	13.249	14.465	13.961	11.959	9.867	9.514	5.24

Tabel 7.1 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Brontabel C&R 2007
Tenuitvoerlegging sancties														
gerealiseerde capa-														
citeit gevangeniswezen														
ultimo jaar***	10.249	12.087	12.553	13.055	13.207	12.617	12.806	14.261	16.336	18.270	17.757	18.718	18.919	6.2
bezetting van het														
gevangeniswezen op														
31 september	10.330	11.930	11.770	11.760	11.870	11.760	12.410	13.060	13.980	16.455	17.600	16.230	14.450	6.4
op titel 'voorlopige														
hechtenis'	3.435	4.065	4.140	4.390	4.615	4.730	5.345	5.850	5.995	6.365	6.195	5.860	5.755	6.4
op titel 'gevangenisstraf'	5.820	6.405	6.020	5.730	5.570	5.225	5.330	5.155	6.085	7.140	7.235	6.265	5.420	6.4
lopende tbs-maatregelen op														
31 december	855	840	1.110	1.200	1.224	1.344	1.416	1.515	1.618	1.728	1.832	1.932	2.065	6.1
gerealiseerde capaciteit														
FPC's op 31 december	650	803	866	970	1.175	1.183	1.222	1.264	1.303	1.401	1.637	1.738	1.854	6.12
bezetting FPC's op														
31 december	624	705	853	935	1.003	1.109	1.164	1.235	1.324	1.420	1.494	1.700	1.839	6.12

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001.

** Exclusief voegingen ter zitting.

*** Gerealiseerde capaciteit is het feitelijke aantal plaatsen dat bestemd is voor detentie, opvang en/of behandeling van justitiabelen inclusief tijdelijk niet bruikbare capaciteit.

Tabel 7.2 Geregistreerde criminaliteit, gehoorde verdachten, vervolging, berechting in eerste aanleg en tenuitvoerlegging (totaaloverzicht minderjarigen)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Bron-tabel
Politie														
gehoorde minderjarige														
verdachten	41.255	50.817	48.622	46.417	48.309	47.645	47.327	51.140	55.392	61.609	65.030	70.389	68.897	4,30
w.o.														
Halt-verwijzingen*	17.235	21.413	20.867	21.748	20.348	18.948	18.056	19.665	20.951	21.496	22.215	22.985	23.341	
Openbaar Ministerie														
zaken ingeschreven bij het OM	23.923	26.213	27.456	27.535	27.071	26.993	27.544	28.465	31.060	33.819	35.875	36.519	38.924	5.28
zaken afgedaan door het OM	15.887	16.769	18.420	17.768	16.533	17.627	18.873	19.521	20.238	21.193	23.289	24.019	24.700	5.28
w.o														
sepots	8.294	7.803	7.595	5.944	5.043	5.277	5.066	4.403	3.849	3.745	4.249	4.837	5.130	5.31
w.o														
technisch sepot	3.518	3.303	3.358	2.916	2.429	2.346	2.164	1.882	1.514	1.489	1.574	1.650	1.914	5.31
beleidssepot	4.776	4.500	4.237	3.028	2.614	2.931	2.902	2.521	2.335	2.256	2.675	3.187	3.216	5.31
transacties (incl. lik-op-stuk)**	3.689	4.822	5.879	6.736	7.276	7.757	9.347	11.048	12.699	13.460	14.780	14.703	14.687	5.31
w.o														
betaling geldsom	2.944	2.672	1.894	1.686	1.499	1.381	1.351	1.367	1.792	1.438	1.520	1.403	1.629	5.31
taakstraf	7	1.789	3.430	4.356	5.261	5.893	6.670	8.003	8.596	9.507	10.311	10.284	10.018	5.31
Rechtbanken														
zaken afgedaan door de														
rechter in eerste aanleg***	7.017	7.580	7.442	7.895	8.311	9.004	8.903	10.014	10.782	11.897	12.292	12.441	12.855	5,28
w.o.														
vrijspraken	201	253	263	302	377	449	403	526	554	642	734	902	908	5.36
schuldigverklaringen														
zonder straf	148	129	126	117	107	118	117	161	148	141	161	207	211	5.36
met straf	6.562	7.131	6.996	7.414	7.752	8.343	8.220	9.169	9.944	10.996	11.233	11.210	11.603	5.36

Tabel 7.2 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Bron-tabel
door de rechter in eerste aanleg opgelegde straffen en maatregelen														
w.o.														
(deels) onvoorwaardelijke geldboetes	1.246	948	714	610	586	602	557	464	444	518	503	417	403	5.44
(deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties****	1.086	946	871	914	1.007	1.000	1.602	1.813	1.769	1.995	2.265	1.975	1.858	5.45
gemiddelde duur (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties	77	100	114	130	126	122	103	96	83	87	84	76	75	5.46
detentiejaren jeugddetenties	230	260	272	326	347	333	453	477	402	477	518	410	375	5.47
taakstraffen	644	3.318	4.027	4.411	4.864	5.359	5.343	6.151	6.880	7.671	8.033	8.656	9.203	5.43
Tenuitvoerlegging sancties														
gemiddelde gerealiseerde capaciteit JJI*****	972	1.098	1.278	1.464	1.625	1.762	2.017	2.300	2.326	2.495	2.581	2.674	2.768	6.20
gemiddelde bezetting JJI	895	1.025	1.181	1.335	1.500	1.645	1.855	2.023	2.203	2.311	2.382	2.418	2.431	6.20
strafrechtelijk in %	50	52	55	59	59	56	56	52	47	50	50	48	44	6.20
civielrechtelijk in %	50	48	45	41	41	44	44	48	53	50	50	52	56	6.20
door de Raad voor de Kinderbescherming gestarte taakstraffen ******	4.521	6.452	7.925	9.808	11.004	11.764	13.388	15.408	17.254	19.062	20.059	21.847	23.583	6.26

* In deze cijfers zitten ook de Halt-verwijzingen voor een overtreding, die naar schatting een derde van alle Halt-verwijzingen uitmaken. De gepresenteerde cijfers van door de politie gehoorde minderjarige verdachten hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.

** Met ingang van 2001 worden lik-op-stuk-zaken geteld bij 'transacties'.

*** Exclusief voegingen ter zitting.

**** Inclusief opgelegde tuchtschoolstraffen en arresten. De jeugddetentie is in 1995 in de plaats gekomen van deze straffen. In 1995 werden deze straffen nog opgelegd, in 1996 vinden we ze ook nog in de registratie terug.

***** Gerealiseerde capaciteit is het feitelijke aantal plaatsen dat bestemd is voor detentie, opvang en/of behandeling van justitiabelen inclusief tijdelijk niet bruikbare capaciteit.

****** De aantallen van 2006 zijn een schatting op basis van 83% van het totale aantal taakstraffen in 2006.

Tabellen bij hoofdstuk 8

Tabel 8.1 Inflatie en inwoners, 1995-2007

	Bevolking (jaargemiddelde)	Minderjarige bevolking (jaargemiddelde)	Consumentenprijsindex-cijfer (alle huishoudens)	Deflator collectieve overheidsbestedingen (nationale rekeningen)
1995	15.459.006	3.393.421	77	74
1996	15.530.498	3.409.869	78	74
1997	15.610.650	3.427.840	80	76
1998	15.707.209	3.450.174	82	76
1999	15.812.088	3.476.972	83	79
2000	15.925.513	3.512.050	86	82
2001	16.046.180	3.551.283	89	86
2002	16.148.929	3.581.663	93	89
2003	16.225.302	3.598.565	94	91
2004	16.281.779	3.600.629	96	93
2005	16.319.868	3.589.674	97	95
2006*	16.346.101	3.573.105	98	97
2007*	16.381.137	3.555.282	100	100

* Voorlopige cijfers.

Bron: CBS, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1970-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.2 Uitgaven slachtofferzorg, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Slachtofferhulp													
bijdrage ministerie van Justitie	5,7	4,5	5,1	5,9	6,1	7,3	8,4	9,5	9,0	9,8	11,0	12,4	13,3
bijdrage andere overheden**	nb	0,7	0,6	0,5	0,3	0,6	2,9	3,2	4,1	4,0	3,8	3,2	3,2
Schadefonds Geweldsmisdrijven													
personeel en materieel***	1,3	1,3	1,3	1,4	1,8	2,2	2,8	5,2	3,9	4,1	4,1	3,7	4,9
uitkeringen	4,5	3,8	3,9	4,1	4,3	4,7	5,9	6,7	9,2	11,2	10,8	9,7	12,8
w.v. materiële schade	1,4	1,1	1,0	1,1	1,3	1,3	1,9	2,3	3,2	3,6	3,6	3,2	4,3
w.v. immateriële schade	3,1	2,7	2,9	3,0	3,1	3,4	4,1	4,3	6,0	7,6	7,2	6,5	8,5
Ministerie van Justitie													
Inning schadevergoedings-maatregelen door CJIB****	nvt	0,1	0,2	0,1	0,5	0,8	1,0	0,9	1,0	3,0	4,6	5,7	5,4
Totaal slachtofferzorg*****	11,5	10,5	11,1	12,1	13,0	15,6	21,0	25,5	27,1	32,0	34,4	34,8	39,6
	(mln euro, prijzen 2007)												
Slachtofferhulp													
bijdrage ministerie van Justitie	7,7	6,1	6,7	7,8	7,7	9,0	9,8	10,7	9,9	10,5	11,7	12,8	13,3
bijdrage andere overheden**	nb	0,9	0,7	0,7	0,4	0,7	3,3	3,6	4,5	4,3	4,0	3,3	3,2
Schadefonds Geweldsmisdrijven													
personeel en materieel***	1,8	1,8	1,8	1,9	2,3	2,7	3,2	5,9	4,3	4,4	4,3	3,8	4,9
uitkeringen	6,1	5,2	5,1	5,4	5,5	5,7	7,0	7,5	10,1	12,0	11,4	10,0	12,8
w.v. materiële schade	1,9	1,5	1,4	1,4	1,6	1,6	2,2	2,7	3,5	3,8	3,8	3,3	4,3
w.v. immateriële schade	4,2	3,7	3,8	4,0	3,9	4,2	4,8	4,9	6,6	8,2	7,6	6,7	8,5
Ministerie van Justitie													
Inning schadevergoedings-maatregelen door CJIB****	nvt	0,1	0,3	0,2	0,7	1,0	1,2	1,0	1,1	3,2	4,8	5,9	5,4
Totaal slachtofferzorg*****	15,6	14,1	14,7	15,9	16,6	19,1	24,6	28,8	29,8	34,4	36,3	35,8	39,6
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven slachtofferzorg per...													
hoofd van de bevolking	1,01	0,91	0,94	1,01	1,05	1,20	1,53	1,78	1,84	2,12	2,23	2,19	2,42
slachtoffer******	4,78	4,81	4,52	4,73	4,92	5,72	7,56	8,05	8,81	10,22	9,46	9,85	11,43

nb=niet bekend; nvt=niet van toepassing

* Voorlopige cijfers.

** Ministerie van VWS, ministerie van V&W, gemeenten, provincies.

*** Het gaat hier om de kosten van de verwerking van aanvragen, niet om de uitkering zelf.

**** Het gaat hier om de kosten van inning, niet de schadevergoeding zelf. In 2004 is het CJIB overgegaan op een nieuwe methodiek voor kostprijsberekening. Het verschil zit met name in de doorbelaste kosten. Deze kosten zijn nu op een meer evenredige wijze dan voorheen over alle producten verdeeld. Hierdoor zijn de cijfers vanaf 2004 niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren.

***** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 2% in 2002).

****** Als gevolg van wijzigingen in de enquêtemethodiek kunnen slachtoffercijfers voor 1991, in de periode 1992-2004, en na 2004 niet zonder meer met elkaar worden vergeleken.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1986-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.3 Uitgaven preventie, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Ministerie van Justitie**													
algemeen***	3,0	4,6	4,8	3,8	3,7	27,1	30,9	20,5	21,6	23,3	13,1	13,6	11,9
terrorismebestrijding door NCTB	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	11,1	25,5	27,2
terrorismebestrijding door IND	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	1,5	3,0	3,1
Ministerie van BZK													
politie	889,7	936,5	986,8	1.054,1	1.154,9	1.349,0	1.505,6	1.579,3	1.698,0	1.772,7	1.803,8	1.875,4	1.936,7
nationale veiligheid (o.a.													
AIVD+voorlopers)	29,8	32,1	34,8	39,6	45,1	50,2	59,4	67,4	79,2	88,1	108,0	133,6	174,6
overig veiligheid	nvt	19,4	22,9	29,5	62,3	97,3	130,1	189,5	229,3	289,2	172,2	147,0	159,7
Totaal preventie	922,5	992,5	1.049,2	1.127,2	1.265,9	1.523,6	1.726,0	1.856,6	2.028,2	2.173,3	2.109,6	2.198,0	2.313,2
	(mln euro, prijzen 2007)												
Ministerie van Justitie**													
algemeen***	4,1	6,1	6,3	5,0	4,7	33,0	36,1	23,1	23,8	25,1	13,8	14,0	11,9
terrorismebestrijding door NCTB	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	11,7	26,3	27,2
terrorismebestrijding door IND	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	1,6	3,1	3,1
Ministerie van BZK													
politie	1.205,3	1.261,2	1.305,5	1.379,8	1.470,5	1.646,5	1.759,9	1.783,0	1.868,8	1.910,8	1.904,4	1.933,5	1.936,7
nationale veiligheid (o.a.													
AIVD+voorlopers)	40,4	43,2	46,0	51,9	57,4	61,2	69,4	76,1	87,2	95,0	114,0	137,7	174,6
overig veiligheid	nvt	26,1	30,3	38,7	79,3	118,8	152,1	214,0	252,4	311,8	181,7	151,5	159,7
Totaal preventie	1.249,8	1.336,6	1.388,1	1.475,4	1.611,9	1.859,6	2.017,5	2.096,1	2.232,1	2.342,7	2.227,2	2.266,2	2.313,2
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven preventie per…													
hoofd van de bevolking	81	86	89	94	102	117	126	130	138	144	136	139	141
geregistreerd misdrijf	1.019	1.127	1.138	1.195	1.237	1.399	1.463	1.495	1.630	1.775	1.775	1.860	1.905

nvt=niet van toepassing

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 30% in 2002).

*** O.a. Justitie in de Buurt (JIB), Dienst Justis, regulering kansspelaanbod.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, Jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.4 Uitgaven opsporing, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Politie													
bijdrage ministerie van BZK**	678,8	714,5	752,9	804,3	881,1	1.029,3	1.148,7	1.204,9	1.295,5	1.352,5	1.376,2	1.430,9	1.477,6
bijdrage ministerie van Justitie (rijkspolitie/ gemeentepolitie/KLPD)	214,5	217,4	237,4	199,0	195,1	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
bijzondere politietaken, beleidsvorming***	62,0	61,1	66,5	71,7	80,9	81,9	97,3	106,8	57,4	25,6	15,7	16,7	15,0
Bijzondere opsporingsdiensten													
FIOD-ECD (+voorlopers)	63,5	68,0	74,0	80,3	84,2	86,8	99,7	107,7	106,9	182,2	200,3	179,0	225,7
SIOD	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	25,4	19,5	20,0	19,6	20,8	21,3
AID	nvt	nvt	0,7	2,5	3,1	6,2	5,5	5,0	4,7	7,8	7,7	7,6	8,4
VROM-IOD (+voorlopers)	3,2	3,3	3,4	3,6	3,7	3,8	3,9	4,1	3,6	2,3	2,9	1,3	2,1
bijzondere opsporingsdiensten en projecten****	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	13,9	18,8	93,4	77,8	16,0	15,7	16,7	15,0
Overig opsporing													
politie- en veiligheidstaken Kmar	50,9	57,4	64,4	66,4	71,6	77,0	87,1	99,6	106,8	106,5	104,4	127,0	148,5
Kustwacht Nederland	2,5	3,1	3,7	4,3	4,8	5,4	5,4	4,9	6,0	4,8	4,6	5,6	5,4
NFI*****	16,6	19,9	20,6	15,3	18,5	21,6	24,6	29,9	35,3	43,1	45,8	49,0	58,4
Inverzekeringstelling													
vroeghulp (reclassering)	2,1	2,0	2,5	2,1	2,5	2,6	2,3	4,0	5,3	6,2	8,0	7,7	8,5
gesubsidieerde rechtsbijstand (piketdienst)	8,0	9,3	9,3	9,7	9,8	12,5	16,1	15,6	19,6	21,6	24,8	22,7	22,5
Totaal opsporing	1.102,2	1.156,0	1.235,5	1.259,0	1.355,3	1.340,9	1.509,4	1.701,3	1.738,4	1.788,5	1.825,8	1.884,9	2.008,5
	(mln euro, prijzen 2007)												
Politie													
bijdrage ministerie van BZK**	919,6	962,2	996,1	1.052,8	1.121,9	1.256,3	1.342,8	1.360,3	1.425,8	1.457,9	1.453,0	1.475,2	1.477,6
bijdrage ministerie van Justitie (rijkspolitie/ gemeentepolitie/KLPD)	290,6	292,7	314,1	260,5	248,5	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
bijzondere politietaken, beleidsvorming***	83,9	82,3	87,9	93,8	103,0	99,9	113,7	120,6	63,2	27,6	16,6	17,2	15,0

Tabel 8.4 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, prijzen 2007)												
Bijzondere opsporingsdiensten													
FIOD-ECD (+voorlopers)	86,1	91,6	97,9	105,0	107,2	105,9	116,5	121,6	117,6	196,4	211,5	184,5	225,7
SIOD	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	28,7	21,5	21,6	20,7	21,5	21,3
AID	nvt	nvt	1,0	3,2	3,9	7,6	6,5	5,6	5,2	8,4	8,1	7,9	8,4
VROM-IOD (+voorlopers)	4,4	4,5	4,6	4,7	4,7	4,6	4,6	4,6	4,0	2,5	3,0	1,4	2,1
bijzondere opsporingsdiensten en projecten****	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	16,9	21,9	105,4	85,7	17,3	16,6	17,2	15,0
Overig opsporing													
politie- en veiligheidstaken Kmar	69,0	77,3	85,3	86,9	91,1	94,0	101,9	112,4	117,5	114,8	110,2	131,0	148,5
Kustwacht Nederland	3,4	4,2	4,9	5,6	6,2	6,6	6,3	5,6	6,6	5,2	4,9	5,8	5,4
NFI*****	22,5	26,7	27,2	20,1	23,6	26,3	28,7	33,8	38,8	46,5	48,3	50,5	58,4
Inverzekeringstelling													
vroeghulp (reclassering)	2,8	2,7	3,3	2,7	3,1	3,2	2,7	4,5	5,8	6,7	8,4	8,0	8,5
gesubsidieerde rechtsbijstand (piketdienst)	10,9	12,6	12,4	12,7	12,5	15,3	18,8	17,6	21,5	23,2	26,2	23,4	22,5
Totaal opsporing	1.493,2	1.556,7	1.634,6	1.648,0	1.725,7	1.636,6	1.764,4	1.920,7	1.913,2	1.927,8	1.927,6	1.943,3	2.008,5
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven opsporing per …													
hoofd van de bevolking	97	100	105	105	109	103	110	119	118	118	118	119	123
geregistreerd misdrijf	1.217	1.312	1.340	1.335	1.324	1.232	1.279	1.370	1.397	1.461	1.536	1.595	1.654
verdachte	6.067	6.160	6.211	5.970	6.193	5.799	5.993	6.016	5.530	5.343	5.482	5.393	5.674

nvt=niet van toepassing

* Voorlopige cijfers.

** Vanaf 2000 inclusief KLPD.

*** Onder andere rijksrecherche (tot en met 1993), EDU, MOT (tot en met 1999), bewaking van luchthavens (later overgegaan in dienst Luchtvaart van het KLPD).

**** Onder andere MOT (vanaf 2000), CIOT en KLPD; in 2002 en 2003 incl. project bestrijding drugssmokkel Schiphol.

***** In de periode 1994-1997 inclusief rijksrecherche.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie ministerie van Justitie, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.5 Uitgaven vervolging, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, nominaal)				
Openbaar Ministerie, personeel en materieel**					
landelijke diensten	7,6	8,1	9,2	10,0	8,5
resortsparketten***	20,1	24,2	27,7	26,4	29,5
arrondissementsparketten, rechtbankzaken****	85,3	87,7	99,5	111,3	124,1
Openbaar Ministerie, gerechtskosten					
resortsparketten	3,5	3,7	3,9	3,5	3,9
arrondissementsparketten, rechtbankzaken	15,1	13,4	13,9	14,7	16,3
Raad voor de Kinderbescherming					
strafzaken (basis- en vervolgonderzoek)	13,9	16,2	18,4	21,4	27,4
Reclassering					
rapportages	10,6	11,9	11,6	12,3	19,2
Totaal vervolging*****	156,1	165,3	184,2	199,6	228,8
	(mln euro, prijzen 2007)				
Openbaar Ministerie, personeel en materieel**					
landelijke diensten	10,3	10,9	12,2	13,0	10,8
resortsparketten***	27,2	32,6	36,7	34,6	37,5
arrondissementsparketten, rechtbankzaken****	115,5	118,1	131,7	145,7	158,0
Openbaar Ministerie, gerechtskosten					
resortsparketten	4,8	5,0	5,1	4,6	4,9
arrondissementsparketten, rechtbankzaken	20,4	18,1	18,4	19,2	20,7
Raad voor de Kinderbescherming					
strafzaken (basis- en vervolgonderzoek)	18,8	21,8	24,3	28,1	34,9
Reclassering					
rapportages	14,4	16,1	15,3	16,2	24,5
Totaal vervolging*****	211,5	222,6	243,7	261,3	291,3
	(euro, prijzen 2007)				
Uitgaven vervolging per…					
hoofd van de bevolking	14	14	16	17	18
ingestroomde rechtbankzaak bij het OM	820	888	971	1.078	1.241

* Voorlopige cijfers.
** Inclusief huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen van de zittende magistratuur in 2002.
*** Inclusief overtredingen die in hoger beroep zijn behandeld.
**** Vanaf 1998 inclusief rijksrecherche.
***** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 2% in 2002).
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie ministerie van Justitie, bewerking WODC
Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	11,6	13,6	14,1	15,2	16,6	17,7	18,3	20,7
	34,5	40,6	42,0	45,3	49,5	52,8	54,4	61,7
	145,2	171,0	176,9	191,1	208,4	222,5	229,1	260,2
	4,6	6,3	8,1	8,7	11,7	7,9	6,8	4,5
	19,2	26,4	34,1	36,7	49,2	33,4	28,6	18,9
	29,8	35,1	40,5	39,3	39,7	41,5	44,0	43,9
	25,7	26,2	28,4	24,4	18,2	13,6	14,3	15,2
	270,6	319,2	344,1	360,9	393,2	389,5	395,4	425,1
	14,1	15,9	15,9	16,8	17,9	18,7	18,8	20,7
	42,1	47,4	47,4	49,9	53,3	55,8	56,1	61,7
	177,3	199,9	199,7	210,3	224,6	234,9	236,2	260,2
	5,6	7,3	9,1	9,6	12,6	8,4	7,0	4,5
	23,5	30,9	38,5	40,4	53,1	35,3	29,4	18,9
	36,4	41,0	45,7	43,3	42,7	43,8	45,4	43,9
	31,3	30,6	32,1	26,9	19,7	14,4	14,8	15,2
	330,3	373,1	388,5	397,1	423,9	411,2	407,7	425,1
	21	23	24	24	26	25	25	26
	1.416	1.581	1.546	1.469	1.547	1.541	1.523	1.559

Tabel 8.6 Uitgaven strafrechtspleging, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, nominaal)				
Rechtspraak, personeel en materieel**					
strafzaken Hoge Raad***	4,2	4,3	4,5	5,2	5,9
strafzaken gerechtshoven***	11,7	11,5	13,5	14,7	16,8
strafzaken rechtbank (exclusief kantonzaken)	35,2	36,8	46,2	52,9	71,0
Rechtspraak, gerechtskosten					
strafzaken Hoge Raad***	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
strafzaken gerechtshoven***	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
strafzaken rechtbank (exclusief kantonzaken)	0,6	0,6	0,7	0,7	1,0
Totaal strafrechtspleging****	52,0	53,5	65,1	73,7	94,9
	(mln euro, prijzen 2007)				
Rechtspraak, personeel en materieel**					
strafzaken Hoge Raad***	5,7	5,8	6,0	6,8	7,5
strafzaken gerechtshoven***	15,8	15,5	17,8	19,3	21,3
strafzaken rechtbank (exclusief kantonzaken)	47,7	49,6	61,2	69,2	90,4
Rechtspraak, gerechtskosten					
strafzaken Hoge Raad***	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
strafzaken gerechtshoven***	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
strafzaken rechtbank (exclusief kantonzaken)	0,9	0,8	0,9	0,9	1,3
Totaal strafrechtspleging****	70,5	72,0	86,2	96,5	120,9
	(euro, prijzen 2007)				
Uitgaven strafrechtspleging per...					
hoofd van de bevolking	5	5	6	6	8
door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaak	689	688	810	919	1.086
	(%)				
Werklast strafzaken als percentage van totale werklast*****					
Hoge Raad***	54	53	48	51	54
gerechtshoven***	39	38	40	40	37
rechtbank (exclusief kantonzaken)	13	13	14	15	19

* Voorlopige cijfers.
** Inclusief huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen naar het OM (in 2002).
*** Inclusief overtredingen die in hoger beroep zijn behandeld, exclusief WAHV-zaken.
**** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 1% in 2002).
***** Het betreft hier de gewogen werklast.
Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, werklastmetingen rechtspraak, bewerking WODC
Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	6,6	6,3	9,6	9,8	10,3	12,1	13,8	15,2
	20,5	25,0	29,4	35,7	41,5	52,4	55,2	58,2
	99,1	134,8	148,0	149,8	152,3	152,4	157,5	163,9
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	0,3	0,2	0,3	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3
	1,4	1,1	1,3	1,8	1,8	0,9	0,8	1,0
	128,0	167,4	188,7	197,6	206,5	218,3	227,6	238,7
	8,1	7,3	10,8	10,7	11,1	12,8	14,2	15,2
	25,0	29,2	33,2	39,3	44,7	55,3	56,9	58,2
	121,0	157,5	167,0	164,8	164,2	160,9	162,4	163,9
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	0,3	0,2	0,3	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3
	1,7	1,3	1,5	1,9	1,9	1,0	0,8	1,0
	156,2	195,7	213,0	217,5	222,6	230,4	234,7	238,7
	10	12	13	13	14	14	14	15
	1.407	1.747	1.824	1.615	1.671	1.738	1.747	1.871
	59	52	55	51	51	56	54	54
	35	33	32	36	39	45	45	45
	23	28	27	27	25	24	24	25

Tabel 8.7 Uitgaven tenuitvoerlegging, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, nominaal)				
Dienst Justitiële Inrichtingen					
gevangeniswezen, excl. vreemdelingenbewaring, incl.					
detentiecentra en politiecellen	423,2	417,6	478,8	523,8	647,3
jeugdinrichtingen, strafrechtelijk	37,5	40,8	55,2	67,8	83,4
forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-					
klinieken)	67,7	75,0	88,2	109,6	127,5
extramurale capaciteit, volwassenen	nvt	nvt	nvt	nvt	3,0
extramurale capaciteit, jeugd	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
overig DJI**	13,3	88,6	37,4	66,7	105,4
Centraal Justitieel Incassobureau***					
boetevonnissen voor misdrijven	0,6	1,3	1,4	1,4	1,8
transacties voor misdrijven	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
adminstratieve afhandeling vrijheidsstraffen	nvt	0,0	0,2	0,2	0,6
administratieve afhandeling taakstraffen	nvt	0,0	0,0	0,0	0,0
ontnemingsmaatregelen	nvt	0,1	0,1	0,0	0,1
Overige instellingen					
Halt-maatregel	5,7	6,4	7,6	7,6	10,4
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	5,9	6,8	7,7	9,0	11,6
taakstraffen meerderjarigen, misdrijven	21,5	25,2	25,6	26,0	28,5
Raad voor de Strafrechttoepassing en					
Jeugdbescherming	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
schadeloosstelling onrechtmatige detentie	1,8	2,0	3,1	4,2	4,9
overig****	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal tenuitvoerlegging*****	577,1	663,7	705,3	816,5	1.024,6
	(mln euro, prijzen 2007)				
Dienst Justitiële Inrichtingen					
gevangeniswezen, excl. vreemdelingenbewaring, incl.					
detentiecentra en politiecellen	573,4	562,4	633,5	685,7	824,2
jeugdinrichtingen, strafrechtelijk	50,7	54,9	73,0	88,8	106,2
forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-					
klinieken)	91,8	101,0	116,7	143,5	162,4
extramurale capaciteit, volwassenen	nvt	nvt	nvt	nvt	3,9
extramurale capaciteit, jeugd	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
overig DJI**	18,0	119,3	49,5	87,2	134,2
Centraal Justitieel Incassobureau***					
boetevonnissen voor misdrijven	0,9	1,7	1,9	1,9	2,3
transacties voor misdrijven	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
adminstratieve afhandeling vrijheidsstraffen	nvt	0,0	0,2	0,2	0,8
administratieve afhandeling taakstraffen	nvt	0,0	0,0	0,0	0,0
ontnemingsmaatregelen	nvt	0,1	0,1	0,0	0,2

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	672,1	726,1	796,9	938,1	1.038,0	1.010,5	987,7	1.065,5
	89,2	105,5	124,1	120,8	136,1	138,0	144,3	144,9
	147,4	162,6	194,6	193,7	231,3	250,0	286,8	313,0
	4,2	4,3	5,6	6,1	16,9	20,6	22,3	18,0
	nvt	nvt	nvt	nvt	1,1	1,4	2,0	2,3
	89,0	131,0	88,2	28,2	61,4	91,8	116,0	218,2
	1,8	1,8	1,8	2,1	2,3	2,2	2,1	2,2
	0,3	0,4	0,5	0,6	1,1	1,1	1,2	1,4
	0,6	0,5	0,5	0,6	1,6	1,4	1,1	1,7
	0,0	0,0	0,6	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
	0,2	0,3	0,3	0,4	1,1	1,6	1,8	2,8
	9,6	11,3	9,9	10,2	10,4	11,2	11,8	11,7
	12,6	14,8	17,1	18,3	23,3	27,9	31,3	45,6
	29,2	29,5	28,1	26,6	36,8	33,8	40,1	41,4
	2,6	3,6	2,7	2,9	2,6	3,3	3,4	3,9
	5,4	5,9	6,3	6,8	7,3	7,8	7,8	7,8
	4,0	4,0	2,5	1,1	1,1	1,4	1,4	1,6
	1.068,1	1.201,5	1.279,6	1.357,3	1.573,5	1.605,0	1.662,0	1.883,0
	820,3	848,7	899,6	1.032,4	1.118,9	1.066,8	1.018,3	1.065,5
	108,8	123,3	140,1	133,0	146,8	145,7	148,8	144,9
	179,9	190,1	219,7	213,2	249,3	263,9	295,7	313,0
	5,1	5,1	6,3	6,7	18,2	21,7	23,0	18,0
	nvt	nvt	nvt	nvt	1,2	1,5	2,0	2,3
	108,7	153,1	99,6	31,0	66,2	96,9	119,6	218,2
	2,2	2,1	2,0	2,3	2,5	2,4	2,2	2,2
	0,4	0,5	0,5	0,6	1,2	1,2	1,2	1,4
	0,8	0,6	0,6	0,6	1,7	1,5	1,1	1,7
	0,0	0,0	0,7	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
	0,2	0,3	0,4	0,5	1,2	1,7	1,8	2,8

Tabel 8.7 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, prijzen 2007)				
Overige instellingen					
Halt-maatregel	7,7	8,6	10,0	10,0	13,3
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	7,9	9,2	10,3	11,8	14,7
taakstraffen meerderjarigen, misdrijven	29,1	33,9	33,9	34,1	36,3
Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
schadeloosstelling onrechtmatige detentie	2,4	2,6	4,1	5,5	6,2
overig****	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal tenuitvoerlegging*****	781,9	893,8	933,2	1.068,8	1.304,7
	(euro, prijzen 2007)				
Uitgaven tenuitvoerlegging per…					
hoofd van de bevolking	51	58	60	68	83
straf of maatregel******	3.684	4.015	4.107	4.653	5.276

* Voorlopige cijfers.
** Niet toe te rekenen zaken, projecten en dergelijke.
*** In 2004 is het CJIB overgegaan op nieuwe methodiek voor kostprijsberekening. Het verschil zit met name in de doorbelaste kosten. Deze kosten zijn nu op een meer evenredige wijze dan voorheen over alle producten verdeeld. Hierdoor zijn de cijfers vanaf 2004 niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren.
**** Onder andere beleidsvorming.
***** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).
****** De som van alle vrijheidsstraffen, boetes, taakstraffen, maatregelen, OM-transacties en Halt-verwijzingen. Combinaties tellen dubbel.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC
Gegevens over de periode 1970-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	11,7	13,2	11,2	11,2	11,2	11,9	12,1	11,7
	15,4	17,3	19,3	20,2	25,2	29,4	32,3	45,6
	35,6	34,5	31,7	29,3	39,6	35,7	41,4	41,4
	3,1	4,2	3,1	3,2	2,8	3,5	3,5	3,9
	6,6	6,8	7,2	7,5	7,9	8,2	8,0	7,8
	4,8	4,7	2,8	1,2	1,2	1,5	1,5	1,6
	1.303,6	1.404,4	1.444,6	1.493,8	1.696,1	1.694,5	1.713,5	1.883,0
	82	88	89	92	104	104	105	115
	5.390	5.764	5.626	5.077	5.874	5.932	5.970	6.855

nvt=niet van toepassing

Tabel 8.8 Kostprijzen justitiële inrichtingen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(euro, nominaal)				
Gevangeniswezen					
gevangeniswezen incl. vreemdelingenbewaring	123	123	112	119	148
w.v. gevangeniswezen	nb	nb	112	120	149
w.v. vreemdelingenbewaring	nb	nb	102	110	129
detentiecentra (o.a. noodcapaciteit drugskoeriers)	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
politiecellen (Arrestanten en vreemdelingen)	nb	nb	98	80	80
extramurale voorzieningen ((B)PP, ET, ED, STP)	nvt	nvt	nvt	67	43
VN-cellen	nvt	nvt	nvt	nvt	192
uitzetcentra (vreemdelingen)	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Jeugdinrichtingen					
Totaal	202	212	215	216	238
w.v. rijksjeugdinrichtingen	248	232	235	251	282
w.v. particuliere jeugdinrichtingen	167	195	197	187	205
w.v. inkoopplaatsen particuliere jeugdinrichtingen	nb	nb	nb	203	169
Forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)					
Totaal	353	345	318	362	324
w.v. rijks-tbs-klinieken	356	356	311	382	421
w.v. particuliere tbs-klinieken	349	336	323	345	343
Pieter Baan Centrum (plaatsen)	nb	nb	nb	nb	678
Pieter Baan Centrum (rapportages)	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
	(euro, prijzen 2007)				
Gevangeniswezen					
gevangeniswezen incl. vreemdelingenbewaring	166	165	148	156	188
w.v. gevangeniswezen	nb	nb	149	157	190
w.v. vreemdelingenbewaring	nb	nb	136	143	165
detentiecentra (o.a. noodcapaciteit drugskoeriers)	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
politiecellen (Arrestanten en vreemdelingen)	nb	nb	130	105	102
extramurale voorzieningen ((B)PP, ET, ED, STP)	nvt	nvt	nvt	87	55
VN-cellen	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
uitzetcentra (vreemdelingen)	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Jeugdinrichtingen					
Totaal	274	286	285	282	303
w.v. rijksjeugdinrichtingen	336	313	312	328	359
w.v. particuliere jeugdinrichtingen	226	263	260	245	261
w.v. inkoopplaatsen particuliere jeugdinrichtingen	nb	nb	nb	266	215
Forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)					
Totaal	478	465	420	474	413
w.v. rijks-tbs-klinieken	483	480	412	500	537
w.v. particuliere tbs-klinieken	473	453	428	451	437
Pieter Baan Centrum (plaatsen)	nb	nb	nb	nb	863
Pieter Baan Centrum (rapportages)	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC
Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	159	171	185	191	187	178	181	197
	160	172	187	192	189	179	181	197
	141	155	170	174	170	167	143	155
	nvt	nvt	nvt	134	146	140	nvt	nvt
	80	80	81	98	93	109	nvt	nvt
	63	69	74	49	67	67	72	72
	192	236	384	378	331	298	nb	nb
	nvt	nvt	nvt	201	147	120	nvt	nvt
	246	258	286	303	299	293	308	326
	297	306	319	338	341	321	nb	nb
	211	213	261	285	279	271	nb	nb
	168	178	173	161	164	284	nb	nb
	324	353	389	387	441	435	444	449
	431	473	520	503	500	512	nb	nb
	346	372	408	406	399	386	nb	nb
	711	728	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
	nvt	nvt	35.768	46.650	48.503	51.823	49.196	65.315
	194	200	209	210	202	188	187	197
	196	202	211	212	204	189	187	197
	172	181	192	192	183	176	147	155
	nvt	nvt	nvt	148	157	148	nvt	nvt
	98	94	91	108	100	115	nvt	nvt
	76	80	83	54	72	71	74	72
	nb	276	433	416	357	315	nb	nb
	nvt	nvt	nvt	221	158	127	nvt	nvt
	301	301	323	333	322	309	318	326
	363	358	360	372	368	339	nb	nb
	257	249	295	313	301	286	nb	nb
	205	208	195	177	177	300	nb	nb
	396	412	439	426	475	459	458	449
	526	552	587	553	539	541	nb	nb
	423	435	461	447	430	408	nb	nb
	868	851	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
	nvt	nvt	40.381	51.341	52.282	54.712	50.721	65.315

nb=niet bekend, nvt=niet van toepassing.

Tabel 8.9 Uitgaven ondersteuning, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, nominaal)				
Reclassering					
meerderjarigen (excl. vroeghulp, rapportages en taakstraffen) (Reclassering)	38,1	29,0	43,7	56,5	47,5
minderjarigen (Raad voor de Kinderbescherming)	13,4	14,7	17,4	14,1	21,3
Gesubsidieerde rechtsbijstand strafzaken (excl. piketdienst)	45,7	46,8	52,6	54,5	57,0
Totaal ondersteuning**	97,2	90,5	113,7	125,1	125,8
	(mln euro, prijzen 2007)				
Reclassering					
meerderjarigen (excl. vroeghulp, rapportages en taakstraffen) (Reclassering)	51,6	39,0	57,8	73,9	60,5
minderjarigen (Raad voor de Kinderbescherming)	18,2	19,8	23,0	18,5	27,1
Gesubsidieerde rechtsbijstand strafzaken (excl. piketdienst)	61,9	63,0	69,6	71,3	72,6
Totaal ondersteuning**	131,7	121,9	150,4	163,8	160,2
	(euro, prijzen 2007)				
Uitgaven ondersteuning per…					
hoofd van de bevolking	9	8	10	10	10
ingestroomde rechtbankzaak bij het OM	511	486	599	675	683

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie van het ministerie van Justitie, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1970-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	52,6	71,0	73,3	82,2	76,0	96,8	97,9	124,5
	22,0	26,1	26,0	29,0	34,8	37,7	49,7	47,6
	72,6	93,1	95,1	121,3	123,1	146,3	146,4	157,9
	147,2	190,2	194,4	232,6	233,9	280,8	293,9	329,9
	64,2	82,9	82,8	90,5	81,9	102,1	100,9	124,5
	26,9	30,5	29,4	31,9	37,5	39,8	51,2	47,6
	88,7	108,9	107,4	133,5	132,7	154,5	150,9	157,9
	179,7	222,3	219,5	256,0	252,1	296,4	303,1	329,9
	11	14	14	16	15	18	19	20
	770	942	874	947	920	1.111	1.132	1.210

Tabel 8.10 Uitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, nominaal)				
Per overheid					
ministerie van BZK	1.598,3	1.702,5	1.797,3	1.927,6	2.143,4
ministerie van Justitie	1.200,2	1.296,9	1.419,9	1.528,2	1.797,4
waarvan					
Slachtofferhulp	5,7	4,5	5,1	5,9	6,1
Schadefonds Geweldsmisdrijven	5,9	5,2	5,2	5,5	6,1
Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Immigratie- en Naturalisatiedienst	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Nederlands Forensisch Instituut	16,6	19,9	20,6	15,3	18,5
Openbaar Ministerie	131,6	137,1	154,2	165,8	182,2
Raad voor de rechtspraak	47,7	49,1	60,5	68,5	89,0
Hoge Raad	4,3	4,4	4,6	5,2	6,0
Dienst Justitiële Inrichtingen	541,7	622,0	659,6	767,9	966,7
Centraal Justitieel Incassobureau	0,6	1,4	1,9	1,8	3,1
reclassering	72,3	68,0	83,4	97,0	97,7
Halt Nederland	5,7	6,4	7,6	7,6	10,4
Raad voor de Kinderbescherming	19,8	23,0	26,1	30,5	39,0
Bureau Jeugdzorg	13,4	14,7	17,4	14,1	21,3
gesubsidieerde rechtsbijstand	53,7	56,1	62,0	64,2	66,9
Raad voor de strafrechttoepassing en Jeugdbescherming	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Overig**	281,2	285,0	311,8	278,7	284,6
ministerie van Defensie	53,4	60,5	68,1	70,6	76,4
ministerie van Financiën	63,5	68,0	74,0	80,3	84,2
ministerie van LNV	nvt	nvt	0,7	2,5	3,1
ministerie van SZW	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
ministerie van VROM	3,2	3,3	3,4	3,6	3,7
gemeenten, provincies, andere ministeries	nb	0,7	0,6	0,5	0,3
Per beleidsterrein					
slachtofferzorg	11,5	10,5	11,1	12,1	13,0
preventie	922,5	992,5	1.049,2	1.127,2	1.265,9
opsporing	1.102,2	1.156,0	1.235,5	1.259,0	1.355,3
vervolging	156,1	165,3	184,2	199,6	228,8
strafrechtspleging	52,0	53,5	65,1	73,7	94,9
tenuitvoerlegging	577,1	663,7	705,3	816,5	1.024,6
ondersteuning	97,2	90,5	113,7	125,1	125,8
Totaal	2.918,6	3.131,9	3.364,1	3.613,3	4.108,5
	(mln euro, prijzen 2007)				
Per overheid					
ministerie van BZK	2.165,3	2.292,7	2.377,9	2.523,2	2.729,1
ministerie van Justitie	1.626,0	1.746,6	1.878,6	2.000,4	2.288,6
waarvan					
Slachtofferhulp	7,7	6,1	6,7	7,8	7,7
Schadefonds Geweldsmisdrijven	7,9	7,0	6,9	7,3	7,8
Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Immigratie- en Naturalisatiedienst	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	2.525,8	2.843,8	3.041,1	3.302,1	3.502,5	3.460,2	3.586,8	3.748,6
	1.788,5	2.086,3	2.299,2	2.388,3	2.570,8	2.659,8	2.765,3	3.074,9
	7,3	8,4	9,5	9,0	9,8	11,0	12,4	13,3
	6,9	8,7	11,9	13,0	15,2	15,0	13,4	17,7
	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	11,1	25,5	27,2
	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	1,5	3,0	3,1
	21,6	24,6	29,9	35,3	43,1	45,8	49,0	58,4
	215,1	257,9	275,2	297,1	335,3	334,4	337,1	366,0
	121,3	161,0	179,0	187,7	196,1	206,1	213,8	223,4
	6,7	6,4	9,7	9,9	10,4	12,2	13,8	15,3
	1.001,9	1.129,4	1.209,3	1.286,8	1.484,9	1.512,3	1.559,1	1.761,9
	3,7	4,1	4,6	5,6	10,0	12,0	12,9	14,6
	110,1	129,0	133,8	138,6	137,2	152,2	160,1	189,6
	9,6	11,3	9,9	10,2	10,4	11,2	11,8	11,7
	42,4	49,8	57,6	57,7	63,0	69,4	75,3	89,4
	22,0	26,1	26,0	29,0	34,8	37,7	49,7	47,6
	85,1	109,2	110,7	140,9	144,7	171,2	169,0	180,4
	2,6	3,6	2,7	2,9	2,6	3,3	3,4	3,9
	132,1	156,8	229,5	164,8	73,3	53,7	56,1	51,3
	82,4	92,6	104,5	112,8	111,3	109,0	132,6	153,9
	86,8	99,7	107,7	106,9	182,2	200,3	179,0	225,7
	6,2	5,5	5,0	4,7	7,8	7,7	7,6	8,4
	nvt	nvt	25,4	19,5	20,0	19,6	20,8	21,3
	3,8	3,9	4,1	3,6	2,3	2,9	1,3	2,1
	0,6	2,9	3,2	4,1	4,0	3,8	3,2	3,2
	15,6	21,0	25,5	27,1	32,0	34,4	34,8	39,6
	1.523,6	1.726,0	1.856,6	2.028,2	2.173,3	2.109,6	2.198,0	2.313,2
	1.340,9	1.509,4	1.701,3	1.738,4	1.788,5	1.825,8	1.884,9	2.008,5
	270,6	319,2	344,1	360,9	393,2	389,5	395,4	425,1
	128,0	167,4	188,7	197,6	206,5	218,3	227,6	238,7
	1.068,1	1.201,5	1.279,6	1.357,3	1.573,5	1.605,0	1.662,0	1.883,0
	147,2	190,2	194,4	232,6	233,9	280,8	293,9	329,9
	4.494,1	5.134,7	5.590,2	5.942,0	6.400,9	6.463,4	6.696,7	7.238,1
	3.082,8	3.324,2	3.433,3	3.634,1	3.775,4	3.653,1	3.698,0	3.748,6
	2.182,9	2.438,8	2.595,8	2.628,5	2.771,2	2.808,1	2.851,0	3.074,9
	9,0	9,8	10,7	9,9	10,5	11,7	12,8	13,3
	8,5	10,2	13,4	14,3	16,4	15,8	13,8	17,7
	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	11,7	26,3	27,2
	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	1,6	3,1	3,1

Tabel 8.10 (vervolg)

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, prijzen 2007)				
Nederlands Forensisch Instituut	22,5	26,7	27,2	20,1	23,6
Openbaar Ministerie	178,3	184,7	204,1	217,1	231,9
Raad voor de rechtspraak	64,7	66,1	80,1	89,7	113,3
Hoge Raad	5,8	5,9	6,1	6,8	7,6
Dienst Justitiële Inrichtingen	733,9	837,7	872,7	1.005,2	1.230,9
Centraal Justitieel Incassobureau	0,9	1,9	2,5	2,3	3,9
reclassering	97,9	91,6	110,3	126,9	124,4
Halt Nederland	7,7	8,6	10,0	10,0	13,3
Raad voor de Kinderbescherming	26,8	31,0	34,6	39,9	49,6
Bureau Jeugdzorg	18,2	19,8	23,0	18,5	27,1
gesubsidieerde rechtsbijstand	72,7	75,6	82,0	84,0	85,1
Raad voor de strafrechttoepassing en Jeugdbescherming	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Overig**	381,0	383,8	412,5	364,9	362,4
ministerie van Defensie	72,4	81,4	90,1	92,4	97,3
ministerie van Financiën	86,1	91,6	97,9	105,0	107,2
ministerie van LNV	nvt	nvt	1,0	3,2	3,9
ministerie van SZW	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
ministerie van VROM	4,4	4,5	4,6	4,7	4,7
gemeenten, provincies, andere ministeries	nb	0,9	0,7	0,7	0,4
Per beleidsterrein					
slachtofferzorg	15,6	14,1	14,7	15,9	16,6
preventie	1.249,8	1.336,6	1.388,1	1.475,4	1.611,9
opsporing	1.493,2	1.556,7	1.634,6	1.648,0	1.725,7
vervolging	211,5	222,6	243,7	261,3	291,3
strafrechtspleging	70,5	72,0	86,2	96,5	120,9
tenuitvoerlegging	781,9	893,8	933,2	1.068,8	1.304,7
ondersteuning	131,7	121,9	150,4	163,8	160,2
Totaal	3.954,1	4.217,7	4.450,8	4.729,7	5.231,3
	(euro, prijzen 2007)				
Uitgaven per…					
hoofd van de bevolking	256	272	285	301	331
slachtoffer	1.210	1.440	1.370	1.409	1.550
geregistreerd misdrijf	3.223	3.555	3.648	3.830	4.013
verdachte	16.066	16.690	16.912	17.132	18.772

* Voorlopige cijfers.

** Onder andere bijdragen aan bijzondere opsporingsdiensten, politietaken, preventie, beleidsvorming, schadeloosstellingen.

Bron en overige noten: zie tabel 8.2 t/m 8.9

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	26,3	28,7	33,8	38,8	46,5	48,3	50,5	58,4
	262,5	301,5	310,7	326,9	361,5	353,0	347,5	366,0
	148,0	188,3	202,1	206,6	211,4	217,6	220,4	223,4
	8,2	7,4	10,9	10,9	11,2	12,9	14,3	15,3
	1.222,8	1.320,2	1.365,3	1.416,2	1.600,6	1.596,6	1.607,4	1.761,9
	4,5	4,7	5,2	6,1	10,8	12,6	13,3	14,6
	134,3	150,8	151,0	152,5	147,8	160,6	165,0	189,6
	11,7	13,2	11,2	11,2	11,2	11,9	12,1	11,7
	51,8	58,3	65,0	63,5	67,9	73,2	77,6	89,4
	26,9	30,5	29,4	31,9	37,5	39,8	51,2	47,6
	103,9	127,7	125,0	155,1	156,0	180,7	174,2	180,4
	3,1	4,2	3,1	3,2	2,8	3,5	3,5	3,9
	161,3	183,3	259,1	181,4	79,0	56,7	57,8	51,3
	100,6	108,2	118,0	124,1	119,9	115,1	136,7	153,9
	105,9	116,5	121,6	117,6	196,4	211,5	184,5	225,7
	7,6	6,5	5,6	5,2	8,4	8,1	7,9	8,4
	nvt	nvt	28,7	21,5	21,6	20,7	21,5	21,3
	4,6	4,6	4,6	4,0	2,5	3,0	1,4	2,1
	0,7	3,3	3,6	4,5	4,3	4,0	3,3	3,2
	19,1	24,6	28,8	29,8	34,4	36,3	35,8	39,6
	1.859,6	2.017,5	2.096,1	2.232,1	2.342,7	2.227,2	2.266,2	2.313,2
	1.636,6	1.764,4	1.920,7	1.913,2	1.927,8	1.927,6	1.943,3	2.008,5
	330,3	373,1	388,5	397,1	423,9	411,2	407,7	425,1
	156,2	195,7	213,0	217,5	222,6	230,4	234,7	238,7
	1.303,6	1.404,4	1.444,6	1.493,8	1.696,1	1.694,5	1.713,5	1.883,0
	179,7	222,3	219,5	256,0	252,1	296,4	303,1	329,9
	5.485,1	6.002,1	6.311,2	6.539,5	6.899,6	6.823,7	6.904,3	7.238,1
	344	374	391	403	424	418	422	442
	1.646	1.846	1.765	1.933	2.047	1.778	1.898	2.088
	4.128	4.351	4.502	4.776	5.229	5.437	5.666	5.960
	19.436	20.386	19.767	18.901	19.121	19.407	19.160	20.448

nb=niet bekend, nvt=niet van toepassing

Tabel 8.11 Uitgaven slachtofferzorg en preventie t.b.v. minderjarigen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Totaal slachtofferzorg	1,9	2,1	2,0	2,0	2,3	2,6	3,4	4,1	4,3	5,5	6,4	6,8	7,7
Totaal preventie	155,1	200,1	188,4	189,3	219,5	257,2	277,4	297,4	324,7	371,1	390,2	429,4	450,2
	(mln euro, prijzen 2007)												
Totaal slachtofferzorg	2,6	2,8	2,6	2,7	2,9	3,2	4,0	4,6	4,8	5,9	6,7	7,0	7,7
Totaal preventie	210,1	269,5	249,3	247,8	279,4	313,9	324,3	335,7	357,4	400,0	411,9	442,7	450,2
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven slachtofferzorg per…													
hoofd van de bevolking	0,17	0,18	0,17	0,17	0,18	0,20	0,25	0,29	0,29	0,36	0,41	0,43	0,47
hoofd van de minderjarige bevolking**	0,77	0,83	0,77	0,77	0,83	0,92	1,11	1,29	1,33	1,63	1,87	1,96	2,17
Uitgaven preventie per…													
hoofd van de bevolking	13,59	17,36	15,97	15,78	17,67	19,71	20,21	20,79	22,03	24,57	25,24	27,08	27,49
hoofd van de minderjarige bevolking**	61,92	79,05	72,73	71,83	80,37	89,39	91,32	93,74	99,31	111,09	114,75	123,89	126,64

* Voorlopige cijfers.

** 0- t/m 17-jarigen.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.12 Uitgaven opsporing t.b.v. minderjarigen, 1972-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Politie	160,6	200,2	189,8	180,6	200,6	187,6	200,3	210,1	216,6	235,3	257,4	282,8	290,5
NFI**	2,8	4,0	3,7	2,6	3,2	3,6	3,9	4,8	5,6	7,4	8,5	9,6	11,4
Gesubsidieerde rechtsbijstand (piketdienst)	1,4	1,9	1,7	1,6	1,7	2,1	2,6	2,5	3,1	3,7	4,6	4,4	4,4
Totaal opsporing	164,7	206,1	195,2	184,8	205,5	193,3	206,8	217,4	225,4	246,3	270,5	296,7	306,3
	(mln euro, prijzen 2007)												
Politie	217,6	269,7	251,1	236,4	255,4	229,0	234,1	237,2	238,4	253,6	271,8	291,5	290,5
NFI**	3,8	5,4	4,9	3,4	4,1	4,4	4,6	5,4	6,2	7,9	8,9	9,9	11,4
Gesubsidieerde rechtsbijstand (piketdienst)	1,8	2,5	2,2	2,1	2,2	2,6	3,0	2,8	3,4	4,0	4,8	4,6	4,4
Totaal opsporing	223,2	277,6	258,2	241,9	261,7	236,0	241,8	245,4	248,1	265,5	285,6	305,9	306,3
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven opsporing voor minderjarigen per...													
hoofd van de bevolking	14	18	17	15	17	15	15	15	15	16	17	19	19
hoofd van de minderjarige bevolking***	66	81	75	70	75	67	68	69	69	74	80	86	86
minderjarige verdachte****	7.208	8.965	8.339	7.811	8.451	7.621	7.808	7.927	8.011	8.576	9.223	9.881	9.892

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 1994-1997 inclusief rijksrecherche.

*** 0- t/m 17-jarigen.

**** 12- t/m 17-jarigen.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie van het ministerie van Justitie, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.13 Uitgaven vervolging t.b.v. minderjarigen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Openbaar Ministerie, personeel en materieel**	10,5	12,5	14,9	16,8	18,7	22,1	26,3	26,4	28,9	33,9	39,4	41,2	48,9
Openbaar Ministerie, gerechtskosten	1,7	1,8	1,9	2,1	2,3	2,8	3,8	4,8	5,2	7,5	5,6	4,8	3,3
Raad voor de Kinderbescherming, basis- en vervolgonderzoek	18,8	21,8	24,3	28,1	34,9	36,4	41,0	45,7	43,3	42,7	43,8	45,4	43,9
Totaal vervolging***	31,0	36,2	41,2	46,9	55,9	61,3	71,1	76,9	77,4	84,1	88,8	91,4	96,1
	(mln euro, prijzen 2007)												
Openbaar Ministerie, personeel en materieel**	14,2	16,9	19,8	21,9	23,8	27,0	30,7	29,8	31,8	36,5	41,6	42,4	48,9
Openbaar Ministerie, gerechtskosten	2,3	2,4	2,6	2,7	3,0	3,4	4,5	5,4	5,7	8,1	5,9	5,0	3,3
Raad voor de Kinderbescherming, basis- en vervolgonderzoek	18,8	21,8	24,3	28,1	34,9	36,4	41,0	45,7	43,3	42,7	43,8	45,4	43,9
Totaal vervolging***	35,4	41,1	46,7	52,7	61,7	66,8	76,2	80,9	80,9	87,4	91,3	92,8	96,1
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven vervolging per…													
hoofd van de bevolking	2	3	3	3	4	4	5	5	5	5	6	6	6
hoofd van de minderjarige bevolking****	10	12	14	15	18	19	21	23	22	24	25	26	27
ingestroomde rechtbankzaak bij het OM tegen minderjarigen*****	1.479	1.569	1.699	1.914	2.278	2.474	2.765	2.842	2.603	2.583	2.544	2.540	2.469

* Voorlopige cijfers.

** Inclusief huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen van de zittende magistratuur in 2002.

*** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 2% in 2002).

**** 0- t/m 17-jarigen.

***** 12- t/m 17-jarigen.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie van het ministerie van Justitie, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.14 Uitgaven strafrechtspleging t.b.v. minderjarigen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Rechtspraak, personeel en materieel**	3,5	3,8	4,5	5,5	7,0	10,2	13,2	16,0	15,6	18,2	20,1	21,0	23,9
Rechtspraak, gerechtskosten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Totaal strafrechtspleging***	3,6	3,9	4,6	5,5	7,1	10,4	13,3	16,2	15,8	18,4	20,2	21,1	24,1
	(mln euro, prijzen 2007)												
Rechtspraak, personeel en materieel**	4,7	5,1	5,9	7,2	8,9	12,5	15,4	18,1	17,2	19,6	21,2	21,6	23,9
Rechtspraak, gerechtskosten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Totaal strafrechtspleging***	4,8	5,2	6,0	7,3	9,0	12,7	15,5	18,3	17,4	19,9	21,4	21,7	24,1
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven strafrechtspleging per...													
hoofd van de bevolking	0,31	0,34	0,39	0,46	0,57	0,80	0,97	1,13	1,07	1,22	1,31	1,33	1,47
hoofd van de minderjarige bevolking****	1,42	1,53	1,76	2,10	2,60	3,61	4,38	5,10	4,84	5,52	5,95	6,08	6,77
door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaak tegen minderjarigen*****	689	688	810	919	1.086	1.407	1.747	1.824	1.615	1.671	1.738	1.747	1.871

* Voorlopige cijfers.

** Inclusief huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen naar het OM (in 2002).

*** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 1% in 2002).

**** 0- t/m 17-jarigen.

***** 12- t/m 17-jarigen.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.15 Uitgaven tenuitvoerlegging t.b.v. minderjarigen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, nominaal)				
Dienst Justitiële Inrichtingen					
jeugdinrichtingen, strafrechtelijk	37,5	40,8	55,2	67,8	83,4
extramurale capaciteit, jeugd	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Centraal Justitieel Incassobureau**					
boetevonnissen voor misdrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
transacties voor misdrijven	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
adminstratieve afhandeling vrijheidsstraffen	nvt	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige instellingen					
Halt-maatregel	7,7	8,6	10,0	10,0	13,3
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	7,9	9,2	10,3	11,8	14,7
Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal tenuitvoerlegging***	53,1	58,6	75,5	89,6	111,5
	(mln euro, prijzen 2007)				
Dienst Justitiële Inrichtingen					
jeugdinrichtingen, strafrechtelijk	50,7	54,9	73,0	88,8	106,2
extramurale capaciteit, jeugd	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Centraal Justitieel Incassobureau**					
boetevonnissen voor misdrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
transacties voor misdrijven	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
adminstratieve afhandeling vrijheidsstraffen	nvt	0,0	0,0	0,0	0,1
Overige instellingen					
Halt-maatregel	7,7	8,6	10,0	10,0	13,3
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	7,9	9,2	10,3	11,8	14,7
Raad voor de Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal tenuitvoerlegging***	66,4	72,7	93,4	110,6	134,4
	(euro, prijzen 2007)				
Uitgaven tenuitvoerlegging per…					
hoofd van de bevolking	4	5	6	7	9
hoofd van de minderjarige bevolking****	20	21	27	32	39
straf of maatregel opgelegd aan minderjarigen*****	2.338	2.053	2.586	2.845	3.247

* Voorlopige cijfers.

** In 2004 is het CJIB overgegaan op nieuwe methodiek voor kostprijsberekening. Het verschil zit met name in de doorbelaste kosten. Deze kosten zijn nu op een meer evenredige wijze dan voorheen over alle producten verdeeld. Hierdoor zijn de cijfers vanaf 2004 niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren.

*** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).

**** 0- t/m 17-jarigen.

***** De som van alle vrijheidsstraffen, boetes, taakstraffen, maatregelen, OM-transacties en Halt-verwijzingen voor 12- t/m 17-jarigen. Combinaties tellen dubbel.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1970-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	89,2	105,5	124,1	120,8	136,1	138,0	144,3	144,9
	nvt	nvt	nvt	nvt	1,1	1,4	2,0	2,3
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
	11,7	13,2	11,2	11,2	11,2	11,9	12,1	11,7
	15,4	17,3	19,3	20,2	25,2	29,4	32,3	45,6
	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
	116,5	136,3	154,8	152,5	174,1	181,3	191,3	205,3
	108,8	123,3	140,1	133,0	146,8	145,7	148,8	144,9
	nvt	nvt	nvt	nvt	1,2	1,5	2,0	2,3
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,2	0,3
	11,7	13,2	11,2	11,2	11,2	11,9	12,1	11,7
	15,4	17,3	19,3	20,2	25,2	29,4	32,3	45,6
	0,6	0,8	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8
	136,8	154,8	171,4	165,3	185,4	189,8	196,4	206,0
	9	10	11	10	11	12	12	13
	39	44	48	46	51	53	55	58
	3.326	3.823	3.856	3.248	3.564	3.363	3.530	3.631

nvt=niet van toepassing

Tabel 8.16 Uitgaven ondersteuning t.b.v. minderjarigen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Reclassering minderjarigen (Raad voor de Kinderbescherming)	13,4	14,7	17,4	14,1	21,3	22,0	26,1	26,0	29,0	34,8	37,7	49,7	47,6
Gesubsidieerde rechtsbijstand strafzaken (excl. piketdienst)	5,2	6,8	8,0	8,9	9,5	14,3	18,5	19,8	23,4	24,4	28,7	28,8	31,0
Totaal ondersteuning**	18,6	21,6	25,4	23,1	30,7	36,3	44,6	45,8	52,4	59,2	66,4	78,5	78,6
	(mln euro, prijzen 2007)												
Reclassering minderjarigen (Raad voor de Kinderbescherming)	18,2	19,8	23,0	18,5	27,1	26,9	30,5	29,4	31,9	37,5	39,8	51,2	47,6
Gesubsidieerde rechtsbijstand strafzaken (excl. piketdienst)	7,0	9,2	10,6	11,7	12,0	17,4	21,6	22,3	25,7	26,3	30,3	29,7	31,0
Totaal ondersteuning**	25,2	29,0	33,5	30,2	39,1	44,3	52,1	51,7	57,6	63,8	70,1	80,9	78,6
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven ondersteuning per…													
hoofd van de bevolking	2	2	2	2	2	3	3	3	4	4	4	5	5
hoofd van de minderjarige bevolking***	7	9	10	9	11	13	15	14	16	18	20	23	22
ingestroomde rechtbankzaak tegen minderjarigen bij het OM****	1.052	1.107	1.222	1.096	1.444	1.642	1.893	1.816	1.856	1.886	1.954	2.215	2.020

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).

*** 0- t/m 17-jarigen.

**** 12- t/m 17-jarigen.

Bron: rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie van het ministerie van Justitie, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1970-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.17 Uitgaven criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving t.b.v. minderjarigen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Per beleidsterrein													
slachtofferzorg	1,9	2,1	2,0	2,0	2,3	2,6	3,4	4,1	4,3	5,5	6,4	6,8	7,7
preventie	155,1	200,1	188,4	189,3	219,5	257,2	277,4	297,4	324,7	371,1	390,2	429,4	450,2
opsporing	164,7	206,1	195,2	184,8	205,5	193,3	206,8	217,4	225,4	246,3	270,5	296,7	306,3
vervolging	31,0	36,2	41,2	46,9	55,9	61,3	71,1	76,9	77,4	84,1	88,8	91,4	96,1
strafrechtspleging	3,6	3,9	4,6	5,5	7,1	10,4	13,3	16,2	15,8	18,4	20,2	21,1	24,1
tenuitvoerlegging	58,5	63,5	83,1	98,8	119,7	120,8	136,7	151,5	144,5	159,7	159,7	163,4	159,7
ondersteuning	18,6	21,6	25,4	23,1	30,7	36,3	44,6	45,8	52,4	59,2	66,4	78,5	78,6
Totaal	433,4	533,5	539,8	550,4	640,6	682,0	753,4	809,2	844,5	944,3	1.002,1	1.087,2	1.122,7
	(mln euro, prijzen 2007)												
Per beleidsterrein													
slachtofferzorg	2,6	2,8	2,6	2,7	2,9	3,2	4,0	4,6	4,8	5,9	6,7	7,0	7,7
preventie	210,1	269,5	249,3	247,8	279,4	313,9	324,3	335,7	357,4	400,0	411,9	442,7	450,2
opsporing	223,2	277,6	258,2	241,9	261,7	236,0	241,8	245,4	248,1	265,5	285,6	305,9	306,3
vervolging	42,1	48,7	54,5	61,4	71,2	74,8	83,1	86,8	85,2	90,7	93,7	94,2	96,1
strafrechtspleging	4,8	5,2	6,0	7,3	9,0	12,7	15,5	18,3	17,4	19,9	21,4	21,7	24,1
tenuitvoerlegging	79,2	85,5	110,0	129,3	152,4	147,5	159,8	171,1	159,0	172,2	168,6	168,5	159,7
ondersteuning	25,2	29,0	33,5	30,2	39,1	44,3	52,1	51,7	57,6	63,8	70,1	80,9	78,6
Totaal	587,2	718,4	714,2	720,5	815,7	832,4	880,6	913,6	929,5	1.017,9	1.057,9	1.120,9	1.122,7
	(euro, prijzen 2007)												
Uitgaven per...													
hoofd van de bevolking	38	46	46	46	52	52	55	57	57	63	65	69	69
hoofd van de minderjarige bevolking***	173	211	208	209	235	237	248	255	258	283	295	314	316
minderjarige verdachte****	14.192	14.098	15.111	15.537	16.886	17.472	18.607	17.865	16.780	16.522	16.269	15.925	16.295

* Voorlopige cijfers.

** Onder andere bijdragen aan bijzondere opsporingsdiensten, politietaken, preventie, beleidsvorming, schadeloosstellingen.

*** 0- t/m 17-jarigen.

**** 12- t/m 17-jarigen.

Bron en overige noten: zie tabel 8.11 t/m 8.16

Gegevens over de periode 1972-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.18 Preventie door particulieren, 1995-2007

	Extra verlichting, hang- en sluitwerk, alarm, etc.	Waakhond, licht laten branden bij afwezigheid, veiligheidsslot op fiets	Politiekeurmerk Veilig Wonen, fietsverzekering
	(mln euro, prijzen 2007)		
1995	151,5	1.128,9	
1996	64,7	1.063,1	
1997	599,5	1.136,6	
1998	66,5	1.120,9	
1999	227,2	1.013,7	
2000	104,1	1.083,3	
2001	43,9	1.165,5	
2002	72,6	1.110,3	
2003	500,9	1.222,4	
2004	75,6	1.126,6	10,3
2005	94,5		13,4
2006	252,7		14,0
2007	339,6		13,2

Bron: t/m 1999 CBS, v.a. 2000 PMB, vanaf 2005 VMR
Gegevens over de periode 1992-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

Tabel 8.19 Preventiemaatregelen bedrijfsleven, 1999-2007

	Bouwnijverheid	Vervoer, opslag en communicatie	Detailhandel	Horeca	Financiële en zakelijke dienstverlening
	(mln euro, nominaal)				
1999	44,0	51,7			
2004	58,0	58,0	147,0	37,0	156,0
2005	55,0	52,0	127,0	37,0	148,0
2006	53,0	47,0	127,0	33,0	130,0
2007	58,0	54,0	127,0	37,0	135,0
	(mln euro, prijzen 2007)				
1999	52,7	62,0			
2004	60,6	60,6	153,7	38,7	163,1
2005	56,6	53,5	130,6	38,0	152,2
2006	53,8	47,8	129,0	33,5	132,1
2007	58,0	54,0	127,0	37,0	135,0

Bron: MBI/MCB, bewerking WODC

Tabel 8.20 Overige preventiemaatregelen, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(mln euro, nominaal)												
Omzet beveiligingsindustrie**	380,0	423,2	431,9	495,3	565,8	601,0	672,4	979,0	989,0	995,0	1.064,7	1.159,8	
Kosten schadeverzekeringen a.g.v. misdrijven						306,0	347,3	367,0	446,6	535,0	578,4	616,5	616,5
Bijdrage van bedrijfsleven aan overheids-preventie (leges)									0,9	0,9	4,4	5,8	7,5
Bijdrage van particulieren aan overheids-preventie (leges)									1,0	1,0	6,4	6,2	5,8
	(mln euro, prijzen 2007)												
Omzet beveiligingsindustrie**	494,4	541,0	539,2	606,2	677,7	701,8	751,5	1057,8	1046,6	1040,4	1094,7	1178,3	
Kosten schadeverzekeringen a.g.v. misdrijven						357,3	388,1	396,5	472,6	559,5	594,7	626,4	616,5
Bijdrage van bedrijfsleven aan overheids-preventie									0,9	1,0	4,6	6,0	7,5
Bijdrage van particulieren aan overheids-preventie									1,1	1,1	6,7	6,4	5,8

* Voorlopige cijfers.

** De gegevens hebben betrekking op ondernemingen waar vijf of meer personen werkzaam zijn. Activiteiten die niet direct iets met criminaliteit te maken hebben, zijn niet meegenomen.

Bron: CBS, Politie Monitor Bevolking, jaarverslag Dienst Justis (ministerie van Justitie), rijksbegroting/slotwet, bewerking WODC

Tabel 8.21 Overzicht uitgaven aan private preventiemaatregelen op jaarbasis

	Schatting kosten op jaarbasis
	(mln euro, prijzen 2007)
Kosten preventie bedrijfsleven	
omzet beveiligingsbedrijven in het kader van criminaliteitspreventie	1178,3
preventiemaatregelen bedrijfsleven	457,7
bijdrage aan overheidspreventie	7,5
Subtotaal kosten preventie bedrijfsleven	1643,6
Kosten preventie particulieren	
extra verlichting, hang- en sluitwerk, alarm, etc.	339,6
waakhond, licht laten branden bij afwezigheid, veiligheidsslot op fiets	1126,6
politiekeurmerk Veilig Wonen, fietsverzekering	13,2
bijdrage aan overheidspreventie	6,4
Subtotaal kosten preventie particulieren	1485,8
Overige preventiekosten	
kosten schadeverzekeringen a.g.v. misdrijven	616,5
Subtotaal overige preventiekosten	616,5
Totale uitgaven aan private preventiemaatregelen	3.746,0
	(euro, prijzen 2007)
Uitgaven aan private preventiemaatregelen per...	
hoofd van de bevolking (2007)	229
slachtoffer (2007)	1.081
geregistreerd misdrijf (2007)	3.084

Bron: tabel 8.18 t/m 8.20, bewerking WODC

Tabel 8.22 Directe en indirecte schade voor bedrijfsleven, 1999-2007

	Bouwnijverheid	Vervoer, opslag en communicatie	Detailhandel	Horeca	Financiële en zakelijke dienstverlening
	(mln euro, nominaal)				
1999	163,4	152,0			
2000		54,5			
2001	131,0	37,0	270,0	46,0	98,0
2004	120,0	74,0	284,0	46,0	175,0
2005	112,0	56,0	265,0	42,0	144,0
2006	112,0	51,0	235,0	40,0	129,0
2007	114,0	53,0	232,0	43,0	123,0
	(mln euro, prijzen 2007)				
1999	195,7	182,1			
2000		63,6			
2001	146,4	41,4	301,7	51,4	109,5
2004	125,5	77,4	297,0	48,1	183,0
2005	115,2	57,6	272,5	43,2	148,1
2006	113,8	51,8	238,8	40,6	131,1
2007	114,0	53,0	232,0	43,0	123,0

Bron: t/m 2002: MBI, v.a. 2003 MCB, OM, bewerking WODC

Tabel 8.23 Schade voor bedrijfsleven door fraude en verzuim, 1995-2006

	1995	1998	2000	2002	2004	2005	2006
	(mln euro, nominaal)						
Interne fraude					6.696,8		6.485,8
Verzekeringsfraude door verzekerden					500,0	1.000,0	
Energiediefstal					200,0		
Verzuim werknemers wegens slachtofferschap	529,8	578,6	632,4	758,7			
	(mln euro, prijzen 2007)						
Interne fraude					7.002,7		6.589,6
Verzekeringsfraude door verzekerden					522,8	1.028,2	
Energiediefstal					209,1		
Verzuim werknemers wegens slachtofferschap	689,2	708,0	738,5	819,8			

Bron: Verbond van verzekeraars, Platform Energiediefstal, ACFE (2006), Vektis, Politiemonitor Bevolking, CBS, TNO-arbeid, bewerking WODC

Tabel 8.24 Schade voor particulieren, 1996-2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	(mln euro, nominaal)										
Materiële schade*	938,9	1.265,0	1.045,0	1.298,0	1.536,5		2.071,7				
Pinpasfraude							4,4	5,5	4,9	3,7	
Letselschade							146,5	100,8			
Leed										8.645,0	
Medische kosten										53,0	
Vrijwillige bijdragen particulieren/instellingen aan slachtofferhulp	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	1,5	2,0	2,3	1,6	1,6	1,7
Kindermishandeling									435,0		
	(mln euro, prijzen 2007)										
Materiële schade*	1.200,3	1.579,2	1.278,8	1.554,8	1.794,2		2.238,4				
Pinpasfraude							4,8	5,8	5,1	3,8	
Letselschade							158,3	106,7			
Leed										8.888,7	
Medische kosten										54,5	
Vrijwillige bijdragen particulieren/instellingen aan slachtofferhulp	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	1,6	2,1	2,5	1,7	1,7	1,7
Kindermishandeling									454,9		

* t/m 1999 CBS, vanaf 2000 Politiemonitor Bevolking. Door gebruik van verschillende bronnen zijn de cijfers van voor 2000 niet goed vergelijkbaar met die vanaf 2000.

Bron: CBS, Politie monitor bevolking, jaarverslagen Slachtofferhulp Nederland, De Nederlandsche Bank, Meerding (2005), Groot, I. et al. (2007), bewerking WODC

Tabel 8.25 Opgespoorde fraude door bijzondere opsporingsdiensten en -ambtenaren, 1995-2007

	1995	1996	1997	1998	1999
	(mln euro, nominaal)				
FIOD-ECD**					
opgespoord strafrechtelijk nadeel***	434,7	135,7	129,8	239,6	247,1
opgespoord belastingnadeel	521,4	155,6	145,2	240,0	257,6
AID					
opgespoord wederrechtelijk verkregen voordeel					
Ministerie van SZW					
zware sociale verzekeringsfraude	118,8	87,6	71,7		
middelzware sociale verzekeringsfraude					
SIOD					
gederfde sociale verzekeringspremies					
gederfde belastingen					
maatschappelijk nadeel****					
VROM-IOD					
huursubsidiefraude					
	(mln euro, prijzen 2007)				
FIOD-ECD**					
opgespoord strafrechtelijk nadeel***	589,0	182,7	171,7	313,6	314,7
opgespoord belastingnadeel	706,4	209,6	192,1	314,2	328,0
AID					
opgespoord wederrechtelijk verkregen voordeel					
Ministerie van SZW					
zware sociale verzekeringsfraude	161,0	117,9	94,9		
middelzware sociale verzekeringsfraude					
SIOD					
gederfde sociale verzekeringspremies					
gederfde belastingen					
maatschappelijk nadeel****					
VROM-IOD					
huursubsidiefraude					

* Voorlopige cijfers.

** Vanaf 2000 inclusief de Economische Controledienst (ECD).

*** Strafrechtelijk nadeel is het opgespoorde nadeel zoals dat is opgenomen in de processen-verbaal van alle afgedane onderzoeken over fiscale fraude en douanefraude. Daarnaast is in fraudezaken sprake van fiscaalrechtelijk nadeel: het opgespoorde belastingnadeel zoals dat is opgenomen in een fiscaal rapport aan de Belastingdienst. In 2003 incl. 1 onderzoek met een belang van € 325 mln.

**** Met maatschappelijk nadeel wordt bedoeld de veronderstelde opbrengst die voortvloeit uit opgespoorde identiteitsfraude. Op basis van ervaringsgegevens van Justitie is het potentiële benadelingsbedrag van een vals of vervalst identiteitsdocument te ramen op € 36.300.

Bron: FIOD-ECD, Algemene Inspectiedienst, Sociale inlichtingen- en opsporingsdienst, begroting SZW, VROM-inlichtingen- en opsporingsdienst, CBS, bewerking WODC

Gegevens over de periode 1985-1994 op aanvraag bij het WODC verkrijgbaar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	316,7	409,0	277,0	689,0				
	301,8							
		1,8						
			165,7	137,2	145,7	153,5	171,2	170,7
				16,7	18,0	9,9	3,9	16,0
				43,4	26,8	25,7	11,7	12,6
					39,7	19,6	14,2	30,8
			0,4	1,2	1,4	1,3		
	386,6	478,1	312,7	758,3				
	368,3							
		2,1						
			187,1	151,0	157,1	162,1	176,5	170,7
				18,4	19,4	10,5	4,0	16,0
				47,8	28,9	27,1	12,1	12,6
					42,8	20,7	14,6	30,8
			0,5	1,3	1,5	1,3		

Tabel 8.26 Overzicht schade op jaarbasis

	Schatting kosten op jaarbasis
	(mln euro, prijzen 2007)
Schade voor de overheid	
fiscale en economische fraude	758,3
opgespoord wederrechtelijk verkregen voordeel door AID	2,1
zware sociale verzekeringsfraude (SIOD)	28,6
middelzware sociale verzekeringsfraude	170,7
huursubsidiefraude	1,3
maatschappelijk nadeel identiteitsfraude	30,8
Subtotaal schade voor de overheid	991,8
Schade voor particulieren	
materiële schade	2.238,4
pinpasfraude	3,8
leed	8.888,7
medische kosten	54,5
vrijwillige bijdragen particulieren/instellingen aan slachtofferhulp	1,7
Subtotaal schade voor particulieren	11.187,1
Schade voor bedrijfsleven	
directe en indirecte schade	1.076,7
schade door fraude	6.589,6
verzuim werknemers wegens slachtofferschap	819,8
Subtotaal schade voor bedrijfsleven	8.486,1
Totale schade	20.665,0
	(euro, prijzen 2007)
Schade per...	
hoofd van de bevolking (2006)	1.262
slachtoffer (2006)	5.962
geregistreerd misdrijf (2006)	17.015

Bron: tabel 8.23 t/m 8.25, bewerking WODC

Tabel 8.27 Totale kosten van criminaliteit op jaarbasis

	Kosten op jaarbasis
	(mln euro, prijzen 2007)
Overheidsuitgaven	
slachtofferzorg	40
preventie	2.313
opsporing	2.008
vervolging	425
rechtspleging	239
tenuitvoerlegging	1.883
ondersteuning	330
Preventiemaatregelen	
bedrijfsleven	1.644
particulieren	1.486
algemeen	617
Schade	
bedrijfsleven	8.486
particulieren	11.187
overheid	991,83
Totale kosten van criminaliteit	31.649
	(euro, prijzen 2007)
Totale kosten van criminaliteit per...	
hoofd van de bevolking	1.932
slachtoffer	9.131
geregistreerd misdrijf	26.059

Bron: tabel 8.10, 8.21 en 8.26, bewerking WODC

Tabellen bij hoofdstuk 9

Tabel 9.1 Aantal ondervonden misdrijven per land en naar type delict (per 100 respondenten)

	Autodiefstal			Diefstal uit auto			Diefstal van motor			Fietsendiefstal			Inbraak		
	1995	1999	2004	1995	1999	2004	1995	1999	2004	1995	1999	2004	1995	1999	2004
Nederland	0,4	0,4	1,0	7,0	5,7	4,8	1,1	0,7	0,4	13,0	10,2	8,7	3,3	2,3	1,4
België		0,9	0,6		4,1	5,5		0,3	0,1		5,2	6,1		2,4	2,1
Denemarken		1,2	1,4		4,1	3,4		1,0	0,5		8,7	8,0		3,3	3,5
Duitsland			0,2			2,4			0,2			4,3			1,1
Engeland en Wales	2,7	2,4	2,3	11,3	8,5	8,2	0,2	0,5	0,8	4,2	3,2	3,2	3,4	3,4	4,6
Frankrijk	1,8	2,0	0,7	9,3	6,2	4,2	1,0	0,3	0,5	3,7	1,9	0,9	2,9	1,0	1,8
Luxemburg			0,6			3,3			0,0			1,6			2,2
Bulgarije			1,2			4,2			0,0			1,1			3,0
Estland	2,0	0,9	0,6	10,5	12,3	6,8	0,2			5,6	4,3	3,7	5,6	5,0	4,2
Finland	0,5	0,4	0,5	3,5	3,2	2,7	0,2	0,1	0,1	6,4	5,8	6,5	0,8	0,5	1,2
Griekenland			0,3			2,2			0,8			2,4			2,0
Hongarije			0,2			2,4			0,0			2,0			2,5
Ierland			1,3			6,5			0,3			2,6			2,4
Italië			1,1			2,7			1,3			2,4			2,8
Noord-Ierland	1,6	1,5	1,7	3,5	3,3	5,9	0,0	0,0	0,4	1,3	2,4	2,2	1,8	1,7	1,6
Noorwegen			0,9			3,1			0,3			5,1			1,4
Oostenrijk	0,1		0,1	1,9		2,5	0,0		0,0	4,3		2,4	1,0		1,2
Polen	0,9	1,1	0,7	7,8	7,5	4,4	0,3	0,2	0,1	3,5	4,1	2,6	2,6	2,5	2,0
Portugal		1,0	1,6		6,9	6,8		0,3	0,0		0,8	0,5		1,8	1,9
Schotland	2,0	0,9	0,4	8,9	5,8	2,7	0,1	0,2	0,2	2,1	2,3	2,1	1,6	1,5	2,2
Spanje			1,5			3,7			0,4			0,7			1,1
Zweden	1,5	1,4	0,5	6,0	7,1	5,7	0,6	0,4	0,7	11,4	9,4	5,3	1,5	2,3	0,8
Zwitserland	0,1		0,2	3,3		3,7	1,9		0,7	9,9		6,3	1,6	1,2	2,1
Australië		2,0	1,2		8,4	5,8		0,1	0,2		2,2	1,5		4,8	3,1
Canada	1,6	1,4	0,8	7,9	6,9	6,3	0,1	0,1	0,2	4,0	4,2	3,2	4,0	2,9	2,6
Japan		0,1	0,1		1,7	1,2		1,0	0,7		7,9	6,7		1,7	1,2
Verenigde Staten	2,0	0,6	1,2	9,5	8,1	7,5	0,2	0,3	0,3	3,8	2,7	3,7	3,9	3,3	4,1

Bron: ICVS

Tabel 9.1 (vervolg)

	Poging tot inbraak			Diefstal met geweld			Diefstal van persoonlijke bezittingen			Seksuele incidenten (alleen vrouwen)			Bedreiging en mishandeling		
	1995	1999	2004	1995	1999	004	1995	1999	004	1995	1999	2004	1995	1999	004
Nederland	4,1	3,0	1,5	0,8	1,5	0,8	9,0	6,0	4,2	6,0	5,7	2,9	7,3	5,3	8,0
België		3,7	2,9		1,4	1,4		4,8	4,1		2,1	1,1		4,6	7,1
Denemarken		1,6	1,7		0,8	1,2		4,4	3,8		4,6	3,0		4,7	5,5
Duitsland			1,3			0,5			3,9			2,4			4,2
Engeland en Wales	4,4	3,8	3,3	1,7	2,0	2,6	5,5	5,7	7,5	3,1	6,1	1,7	9,7	12,4	8,1
Frankrijk	2,2	1,9	1,2	1,3	1,8	0,9	4,8	3,1	3,9	1,7	1,3	0,4	5,7	6,0	3,4
Luxemburg			2,7			0,8			5,0			0,3			3,7
Bulgarije			2,8			1,4			4,8			0,2			1,9
Estland	5,0	3,8	2,2	4,2	3,8	1,7	6,7	6,7	7,2	3,2	4,3	1,5	7,6	9,4	4,4
Finland	0,8	1,3	0,5	0,8	0,7	0,4	3,6	3,9	2,6	4,7	8,4	1,2	7,4	6,1	4,0
Griekenland			1,8			1,9			6,1			3,7			5,2
Hongarije			1,0			1,1			3,7			0,3			2,1
Ierland			3,1			3,0			7,7			3,7			8,0
Italië			3,3			0,3			2,5			0,8			1,1
Noord-Ierland	1,4	0,9	2,5	0,7	0,1	1,1	3,0	2,6	6,4	3,8	1,4	3,7	3,8	4,3	9,8
Noorwegen			1,2			0,8			5,9			3,3			5,0
Oostenrijk	0,5		1,6	0,2		0,5	5,7		3,7	9,5		1,5	3,7		2,9
Polen	2,8	1,8	1,4	2,6	2,5	1,5	7,4	6,4	3,9	2,3	0,5	1,2	7,4	5,4	5,7
Portugal		1,7	0,8		1,3	1,1		2,1	1,7		1,2	0,6		2,0	1,1
Schotland	2,9	2,2	2,6	1,0	0,9	1,0	5,5	5,0	3,2	1,5	2,1	1,1	7,3	10,3	5,7
Spanje			0,5			1,7			2,2			1,2			2,8
Zweden	1,2	0,9	0,1	0,5	1,5	1,2	5,8	7,2	3,1	6,0	6,0	3,6	7,6	6,5	5,2
Zwitserland	1,3	2,0	1,7	0,9	1,1	1,3	6,8			9,6	3,5	3,2	4,1	3,9	4,3
Australië		4,0	3,0		1,5	1,3		8,0	4,3		4,7			8,1	11,2
Canada	3,6	2,7	2,0	1,8	1,2	0,8	7,3	6,3	5,3	4,8	2,6	2,4	7,1	8,5	4,8
Japan		1,2	1,3		0,1	0,2		0,5	0,3		3,1	1,6		0,6	0,8
Verenigde Staten	4,4	3,3	3,3	1,6	0,6	1,1	4,6	6,7	5,8	4,9	2,8	5,0	10,0	6,5	8,1

Bron: ICVS

Tabel 9.2 Aantal geregistreerde misdrijven per land en naar type delict (per 100.000 inwoners)

	Totaal				Diefstal			Diefstal met geweld			
	1995	2000	2003	2006	1995	2000	2003	1995	2000	2003	2006
Nederland*	7.911	8.207	8.530	7.455	5.684	5.398	5.290	102	117	127	84
België	7.439	9.747	9.784	9.628	3.459	4.521	4.171	130	253	248	189
Denemarken	10.300	9.447	9.013	7.833	5.390	5.498	5.323	39	59	59	93
Duitsland	8.151	7.622	7.976	7.647	4.704	3.630	3.677	78	72	73	65
Engeland en Wales	9.831	9.917	11.241	10.139	7.116	5.718	5.847	131	182	192	189
Frankrijk	6.337	6.352	6.605	5.914	3.958	3.692	3.681	129	185	208	202
Luxemburg	6.925	5.200	5.728	5.633	3.389	2.812	3.150	62	82	95	57
Bulgarije	2.374	1.773	1.729	1.767	1.788	1.120	995	69	55	66	37
Estland	2.667	4.189	3.968	3.854	1.975	2.885	2.727	210	345	140	75
Finland	9.778	10.259	10.343	6.175	4.277	4.218	3.812	43	50	39	32
Griekenland	3.138	3.496	4.158	4.169	671	631	642	15	16	22	23
Hongarije	4.876	4.446	4.110	4.227	2.265	2.311	1.832	26	34	33	27
Ierland	2.838	1.933	2.634	2.451	2.448	2.005	2.385	225	81	80	30
Italië	3.960	3.822	4.236	4.717	2.337	2.369	2.290	50	117	122	122
Letland	1.552	2.087		2.716	976	1.195		36	131		98
Litouwen	1.656	2.254	2.352	2.218	1.133	1.458	1.345	77	120	136	128
Noord-Ierland	4.284	7.125	7.515	7.027	3.059	3.111	3.038	75	105	116	91
Noorwegen	9.190	10.137		5.970	4.531	4.665		22	40		30
Oostenrijk	6.049	6.906	7.881	7.132	2.658	3.206	4.263	26	37	54	62
Polen	2.526	3.278	3.799	3.375	1.338	1.745	1.634	53	111	114	77
Portugal	3.276	3.515	3.983	3.774	1.397	1.588	1.717	144	166	189	197
Schotland	10.785	9.912	9.639	8.170	5.732	4.551	3.735	104	87	82	70
Slovenië	2.019	3.363	3.810	4.511	1.038	1.900	2.153	23	26	21	26
Slowakije	2.137	1.645	2.067	2.137	1.489	1.021	1.127	24	23	35	30
Spanje**	2.285	2.307	2.377	5.181	1.555	1.591	1.664	220	234	222	207
Tsjechië	3.638	3.812	3.490	3.282	2.588	2.465	2.298	39	46	54	47
Zweden	12.985	13.615	13.995	13.538	7.695	7.787	7.360	65	101	96	95
Zwitserland	4.256	3.729	4.481	4.493	3.888	3.327	3.967	46	52	59	55

* Nederland, Drugs: 1998 in plaats van 1995.

** Spanje, Mishandeling: 1997 in plaats van 1995.

Bron: European Sourcebook, Eurostat (totaal en diefstal met geweld, 2006)

Gegevens over 2006 zijn niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere jaren

Tabel 9.2 (vervolg)

	Drugs			Mishandeling			Moord en doodslag (incl. poging)			Verkrachting		
	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003
Nederland*	49	47	96	181	277	330	18	11	11	9	10	10
België	324	501	407	480	547	624	4	7	8	13	24	26
Denemarken	15	248	269	165	184	202	4	4	4	8	9	9
Duitsland	194	297	310	370	465	546	6	4	3	8	9	11
Engeland en Wales		218	267	392	859	1.348	3	3	3	10	16	25
Frankrijk	137	175	209	122	179	224	5	4	4	13	14	17
Luxemburg	186	279	248	291	259	298	14	14	13	11	7	8
Bulgarije	0	10	26	15	1	1	10	7	5	9	7	7
Estland	3	115	87	27	30	15	21	14	12	7	5	8
Finland	177	260	289	434	538	555	10	10	9	9	11	11
Griekenland	28	74	99	65	68	73	3	3	2	2	2	2
Hongarije	4	34	34	103	108	114	4	4	4	4	3	3
Ierland	107	221	192	16	45	100	2	1	1	23	9	12
Italië	67	60	64	38	50	53	5	4	4	2	4	5
Letland	11	27		24	18		11	9		6	6	
Litouwen	11	25	28	24	38	67	14	11	10	5	5	10
Noord-Ierland	89	86	152	269	1.098	1.505	4	10	9	16	14	23
Noorwegen	535	983		58	78		2	3		9	12	
Oostenrijk	145	223	273	403	461	412	2	2	2	11	14	15
Polen	11	50	123	75	84	76	4	4	3	6	7	6
Portugal	64	63	39	348	421	533				5	4	4
Schotland	483	621	800	1.028	1.205	1.232	15	14	16	8	14	20
Slovenië	23	68	52	25	21	16	5	4	3	6	4	3
Slowakije			24	83	69	75	2	3	3	4	2	4
Spanje**				33	43	61	2	3	3	4	4	4
Tsjechië	11	43	37	78	70	67	3	3	2	7	5	6
Zweden	323	363	456	616	659	727				19	23	29
Zwitserland	586	641	633	52	74	91	2	2	3	4	6	7

* Nederland, Drugs: 1998 in plaats van 1995.

** Spanje, Mishandeling: 1997 in plaats van 1995.

Bron: European Sourcebook, Eurostat (totaal en diefstal met geweld, 2006)

Gegevens over 2006 zijn niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere jaren

Tabel 9.3 Aantal slachtoffers van voltooide moord en doodslag per land (per 100.000 inwoners)

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Nederland				1,3	1,2	1,0	1,2	1,1	1,5	1,5	1,5	1,4	1,6	1,7
België	1,4	1,1	1,8	1,3										
Denemarken	1,5	1,3	1,1	1,1	0,9	1,3	1,0	0,9	1,0	1,1	0,8	1,3	1,2	1,4
Duitsland*	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4	1,5	1,4	1,3	1,3	1,2	1,6	1,5	1,8
Engeland en Wales	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3
Frankrijk									2,3	2,4	2,4	2,4	2,3	2,4
Luxemburg														
Bulgarije														
Estland														
Finland	2,3	2,2	2,2	2,3	2,2	2,5	3,0	2,4	2,4	2,8	3,0	3,1	3,1	2,6
Griekenland											1,0	1,3	1,3	1,4
Hongarije														
Ierland											0,5	0,7	0,7	0,6
Italië		1,4	2,5	2,1		1,6	1,5	1,9	2,2		3,2	3,5	2,7	2,0
Letland														
Litouwen														
Noord-Ierland														
Noorwegen	0,8	0,7	1,1	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	1,0	1,5	1,1	1,2	1,1	0,9
Oostenrijk														
Polen														
Portugal														
Roemenië														
Schotland														
Slovenië														
Slowakije														
Spanje														
Tsjechië														
Zweden	1,6	1,8	1,5	1,5	1,4	1,5	1,8	1,6	1,7	1,8	1,4	1,6	2,0	2,0
Zwitserland														
Australië											1,9	2,0	1,9	2,0
Canada	2,6	2,8	2,7	2,8	2,7	2,8	2,2	2,5	2,2					
Japan	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0
Verenigde Staten	10,2	9,8	9,1	8,3	7,9	7,9	8,6	8,3	8,4	8,7	9,4	9,8	9,3	9,5

* Tot en met 1990: West-Duitsland; 1991: West-Duitsland en Berlijn; vanaf 1992 geheel Duitsland.

Bron: European Sourcebook, Home Office, Nationale Statistische bureaus, Eurostat (voor de jaren 2004-2006)

Gegevens over 2004-2006 zijn niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere jaren

Tabel 9.3 (vervolg)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nederland	1,5	1,8	1,8	1,7	1,6	1,4	1,4	1,6	1,3	1,4	1,4	1,2	1,0
België	1,2	1,4	1,2	1,4	2,1	1,7	2,0	2,3	2,2	1,8	2,1	1,7	1,7
Denemarken	1,4	1,1	1,3	1,7	0,9	1,0	1,1	1,0	0,9	1,2	1,1	1,3	0,8
Duitsland*	1,7	1,7	1,5	1,4	1,2	1,2	1,6	1,4	1,4	1,3	1,0	1,0	0,9
Engeland en Wales	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5	1,6	1,7	2,0	1,6	1,6	1,4	1,4
Frankrijk	2,4	2,3	2,0	1,6	1,6	1,6	2,1	2,1	2,2	2,0	1,6	1,5	1,4
Luxemburg						1,4	0,9	1,3	0,9	0,7	0,4	0,9	2,0
Bulgarije		5,6	4,9	4,6	4,6	3,9	3,9	3,6	3,2	3,0	3,1	2,5	2,4
Estland		16,6	14,6	12,2	13,5	10,9	10,4	10,0	10,3	10,9	6,8	8,4	6,8
Finland	2,9	2,9	3,0	2,7	2,2	2,8	3,4	3,6	3,1	2,6	2,7	2,2	2,1
Griekenland	1,3	1,4	1,6	1,9	1,9	1,5	1,5	1,3	1,0	1,1	1,0	1,1	1,0
Hongarije		2,9	2,6	2,8	2,8	2,5	2,0	2,5	2,0	2,3	2,1	1,6	1,7
Ierland	0,7	1,2	1,2	1,4	1,4	1,3	1,0	1,4	1,4	1,1	1,1	1,5	1,6
Italië	1,8	1,8	1,8	1,6	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,3	1,3	1,1	1,1
Letland		7,3	7,1	7,0	6,9	6,3	6,2				8,7	5,5	6,4
Litouwen		12,1	10,0	9,2	8,5	8,5	10,1	9,7	8,1	9,5	10,5	11,9	8,9
Noord-Ierland		1,5	2,4	3,0	4,6	2,1	2,9	3,1	2,7	1,9	2,4	1,7	1,4
Noorwegen	0,8	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	1,1	0,9	1,1	1,2	0,8	0,7	0,7
Oostenrijk		1,1	1,4	1,1	1,1	0,8	1,0	0,8	0,8	0,6	0,7	0,7	0,7
Polen		2,6	2,6	2,6	2,3	2,2	2,5	2,0	1,9	1,7	1,7	1,5	1,3
Portugal		4,1	3,9	3,8	3,4	3,0	2,4	2,7	2,5	2,6	1,4	1,3	1,4
Roemenië							2,6	2,7	2,5	2,5	2,4	2,1	2,0
Schotland		2,7	2,6	1,8	1,9	2,5	2,1	2,1	2,5	2,1	2,6	2,0	2,4
Slovenië		2,4	2,0	1,9	0,8	1,3	1,8	0,7	1,4	1,0	1,4	1,0	0,6
Slowakije		2,4	2,5	2,6	2,4	2,6	2,6	2,4	2,4	2,4	2,3	2,0	1,7
Spanje		1,0	1,0	0,9	1,1	1,0	1,2	1,3		1,2	1,2	1,2	1,1
Tsjechië		1,8	1,7								1,3	1,0	1,3
Zweden	1,8	2,0	2,3	1,8	2,1	2,1	2,0	1,9	2,2	1,8	1,2	0,9	1,0
Zwitserland		1,1	1,2	1,2	1,0	1,2	0,9	1,2	1,2	1,0	1,1	1,0	0,8
Australië	1,9	1,9	2,0	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,5	1,5	1,6
Canada	2,1	2,0	2,1	2,0	1,8	1,7	1,7	1,8	1,9	1,7	1,9	2,0	1,9
Japan	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	1,3	0,9	1,1	1,1	
Verenigde Staten	9,0	8,2	7,4	6,8	6,3	5,6	5,5	5,6	5,6	5,7	5,4	5,6	5,7

* Tot en met 1990: West-Duitsland; 1991: West-Duitsland en Berlijn; vanaf 1992 geheel Duitsland.

Bron: European Sourcebook, Home Office, Nationale Statistische bureaus, Eurostat (voor de jaren 2004-2006)

Gegevens over 2004-2006 zijn niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere jaren

Tabel 9.4 Percentage minderjarige verdachten per land en naar type delict

	Totaal		Diefstal			Diefstal met geweld			Drugs			Mishandeling			Moord en dooodslag (incl. poging)			Verkrachting		
	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003
Nederland	18	17	21	23	23	25	33	30	4	4	4	15	18	16	8	5	7	14	17	19
Duitsland*	19	18	30	33	30	35	40	37	12	17	17	16	20	19	6	8	8	8	11	12
Engeland en Wales	11	10	41	31	28	45	42	42	12	13	15	23	18	21	6	7	7	8	9	12
Frankrijk	21	19	28	33	31	31	40	39	10	20	17	12	16	15	7	8	8	15	21	22
Luxemburg		11	17		19	16		20	5		20	5			6			2		
Bulgarije*	12	11	23	10	17	5	17	23		14	16	7	2	6	8	4	5	15	13	11
Estland	16	19	25	23		26	23			8		6	7		4	8		34	19	
Finland*	12	9	24	20	17	27	32	18	9	9	5	13	14	12	4	5	2	6	4	7
Griekenland		6	11		11	4		4	1		2	1		1	4		2	5		6
Hongarije	8	9	20	15	18	28	29	35	4	18	14	10	7	7	5	4	6	12	13	7
Ierland**		21	15		27	17		25	5		10	15		15	9		5	10		6
Italië	3	2	9	9	10	6	7	8	3	5	2	2	3	2	2	3	2	3	6	5
Letland	7		23	7		20	8		1	1		5	3		4	6		25	7	
Litouwen***	13	15		21	23		27	27		4	3		5	5		7	7		17	24
Noorwegen	15	0	29	30		15	48		6	11		15	15		10	4		16	25	
Oostenrijk*	16	14	26	30	24	28	38	32	19	29	7	12	17	14	4	5	4	8	14	11
Polen	15	8	29	29	21	26	27	24	1	2	14	17	21	21	6	7	3	13	10	10
Roemenië	6	7	21		17	22	20	23	4	7	7	5	13		5			11	8	12
Slovenië	17	10	38	30	17	50	39	27	12	15	16	10	10	11	3	5	9	9	6	9
Slowakije	20	6			18			26			10			8			2			6
Spanje	13	12			18	17	23	24								5	5	3		
Tsjechië*	14	11	32	16	20	32	27	29	19		19	11	9	10	5	2	3	9	12	5
Zweden	12	13	25	18	17	28	22	30	4	4	6	20	15	18	7	3		8	5	11
Zwitserland	29	20	31	27	23	33	38	40	8	12	11	12	16	15	7	6	5	5	8	7

* Bulgarije, Duitsland, Finland, Oostenrijk, Tsjechië: 2000 in plaats van 1999.

** Ierland: 1998 in plaats van 1999.

*** Litouwen: 2002 in plaats van 2003.

Bron: European Sourcebook

Tabel 9.5 Percentage vrouwelijke verdachten per land en naar type delict

	Totaal		Diefstal			Diefstal met geweld			Drugs			Mishandeling			Moord en doodslag (incl. poging)			Verkrachting		
	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003	1995	1999	2003
Nederland	12	13	17	16	18	8	6	7	12	12	14	9	11	12	9	9	12	4	0	2
Duitsland*	23	24	29	31	30	8	9	9	12	12	12	13	14	15	10	12	12	1	1	1
Engeland en Wales	16	18	26	23	23	8	8	11	10	12	11	12	17	16	10	10	9	0	1	1
Frankrijk	14	15	15	16	18	7	7	6	10	8	8	10	10	12	13	14	14	4	2	2
Luxemburg		21	11		21	4		9	15		15	15			20			0		
Bulgarije*	11	9	7	7	11	4	3	4		7	7	6	1	6	8	11	8	0	0	0
Estland	9	11	7	9		5	6		5	19		8	8		9	8				
Finland*	15	16	17	19	21	13	9	12	10	13	16	10	11	12	12	11	13	0	0	1
Griekenland	15	14	5	10	10	2	4	4	9	7	8	11	11	11	4	2	5	3	2	2
Hongarije	13	15	9	10	15	10	9	9	12	13	10	9	9	9	17	13	21	1	0	0
Ierland**		19	13		23	3		7	9		11	6		9	12		3			0
Letland	4		11	3		4	2		5	11		11	8		14	8		0	0	
Litouwen***	13	10		9	8		4	3		23	26		9	9		10	12		0	1
Noorwegen	16		10	27		9	8	0	17	20		9	6		7	0		0	0	
Oostenrijk*	21	20	23	23	24	13	10	11	18	17	15	12	13	14	20	20	14	0	1	1
Polen	9	9	9	5	7	4	5	5		1	8	7	8	7	13	13	12	0	1	1
Roemenië	11	13	14	14	8	4	3	5	15	11	21	19	19					2	2	0
Slovenië	12	16	13	10	13	7	8	5	11	14	8	13	13	6	13	12	9	1	1	0
Slowakije		7	13		8	3		5	8		9	1		11	10		10	2		0
Spanje	9	10		9	11	11	11	10					6	5		11	10	1	1	1
Tsjechië*	12	12	7	8	9	8	7	8			12	7	8	8	14	16	12	0	0	1
Zweden	18	19	27	27	29	5	4	5	15	14	15	9	9	12	11	11		1	0	0
Zwitserland	15	15	17	16	18	6	8	7	15	15	13	11	10	11	13	12	13		0	0

* Bulgarije, Duitsland, Finland, Oostenrijk, Tsjechië: 2000 in plaats van 1999.
** Ierland: 1998 in plaats van 1999.
*** Litouwen: 2002 in plaats van 2003.
Bron: European Sourcebook

Tabel 9.6 Aantal door rechter veroordeelde verdachten per land en naar type delict (per 100.000 inwoners)

	Totaal			Diefstal			Diefstal met geweld			Drugs			Mishandeling			Moord en doodslag (incl. poging)			Verkrachting		
	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003	1995	2000	2003
Nederland	629	663	787	179	164	184	22	23	24	30	40	61	36	49	67	6,3	7,5	9,3	2,3	1,8	2,1
België	1.507	1.443	1.557	89	75	72	22	24	25	51	40	39	46	42	44	1,4	1,7	1,9	3,7	4,5	4,5
Denemarken	926	2.787	2.630	473	391	349	11	12	14	7	107	112	81	83	97	1,1	0,5	0,7	1,4	1,2	1,1
Duitsland	1.124	1.071	1.067	228	209	205	11	13	13	46	66	68	51	71	82	1,2	1,1	1,0	1,5	2,7	1,6
Engeland en Wales	2.589	2.711	2.806	249	284	266	10	11	14	61	86	97	109	136	155	0,5	0,6	0,7	1,1	1,1	1,3
Frankrijk	613	955	848	105	157	124	10	9	10	33	38	43	35	87	73	1,4	1,1	1,1	1,8	2,9	2,7
Bulgarije	140	387	376	74	195	201	7	17	17	0	3	7	1	3	3	2,6	2,0	2,2	1,7	2,3	2,4
Estland*	540	744	802	304	334	278	61	79	69	1	23		17	19	18	13,5	8,0	7,1	4,0	2,8	1,5
Finland	3.353	3.350	3.885	653	687	673	9	9	12	46	112	143	153	152	203	3,8	3,2	3,7	1,2	1,2	1,3
Hongarije	938	1.034	1.026	328	340	274	15	15	17	2	15	16	61	53	55	2,8	3,0	3,4	2,3	1,6	1,4
Ierland	146	129	974	127	56	586	4	14	37	0	17	102	2	16	101	0,1	0,8	1,3	0,6	2,7	6,9
Italië	357	534	379	52	97	59	10	12	12	29	31	36	5	8	13	1,3	1,6	2,1	1,7	2,0	2,3
Letland	388	528		180	233		17	27		4	7					7,4	4,0		4,2	3,7	
Noord-Ierland*	2.053	1.582	1.420	254	167	135	12	7	9	42	39	24	39	38	35	4,3	1,0	0,9	1,5	0,5	0,6
Noorwegen	1.274	1.427		175	182		4	5		95	186		17	14			0,6		0,8	0,6	
Oostenrijk	868	513	511	211	125	142	6	7	7	41	40	55	125	65	68	0,7	0,5	0,8	2,2	1,9	2,2
Polen	506	576	1.077	135	145	167	14	23	30	5	7	26	36	44	51	1,7	1,6	1,9	2,5	2,2	2,7
Portugal	365	519	672	80	55	46	16	14	18	27	34	23	27	52	53	3,4	2,5	2,7	1,3	0,6	0,5
Schotland*	1.475	1.182	1.321	432	347	365	13	12	12	109	107	114	248	222	247	2,6	2,9	2,6	0,5	0,8	0,8
Slovenië	207	343	365	66	85	95	2	5	6	2	12	16	15	31	32	1,9	2,7	1,0	2,2	2,9	5,7
Slowakije		433	502		132	134		12	12		7	11		56	57		1,2	1,1		1,1	1,5
Spanje	294	246	298	106	74	79	16	14	15	19	18	20	9	12	24	1,3	1,0	1,3	0,7	0,2	0,2
Tsjechië	532	615	645	170	161	149	12	14	15	2	9	13	22	27	30	1,3	1,6	1,7	1,8	1,4	1,5
Zweden	1.603	1.330	1.268	375	273	268	6	9	10	70	90	113	106	88	86	1,4	1,7	1,5	1,5	1,4	1,5
Zwitserland	937	1.209	1.345	87	129	134	5	9	9	114	183	186	14	24	30	1,2	1,3	0,8	1,2	1,4	1,2

* Estland, Noord-Ierland, Schotland: 2002 in plaats van 2003.

Bron: European Sourcebook

Tabel 9.7 Aantal gevangenen per land (per 100.000 inwoners)

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Nederland*	23	23	27	29	34	33	34	34	43	42	46	49	50	53
België	56	57	60	64	66	64	64	66	64	66	65	61	68	74
Denemarken	63			64	63	65	67	66	67	69	67	69	70	68
Duitsland**	91	93	100	101	100	95	88	84	83	82	82	81	74	81
Engeland en Wales	86	87	88	88	87	93	93	97	99	96	90	90	89	87
Frankrijk	66	72	56	63	70	78	77	86	88	80	84	86	86	89
Luxemburg														
Bulgarije														
Estland														
Finland	106	101	99	97	93	90	86	85	80	68	69	69	69	67
Griekenland														
Hongarije														
Ierland														
Italië	56	52	62	71	76	73	59	56	55	54	46	62	83	88
Letland														
Litouwen														
Noord-Ierland														
Noorwegen	44			49	49	51	48	48	50	52	56	60	57	61
Oostenrijk														
Polen														
Portugal														
Roemenië														
Schotland														
Slovenië														
Slowakije														
Spanje														
Tsjechië														
Zweden	55	58	60	58	52	52	51	53	58	57	58	58	60	65
Zwitserland														
Australië														89
Canada														127
Japan			45	45	45	46	45	45	44	42	39	37	36	36
Verenigde Staten				275	287	312	330	352	385	434	462	488	518	531

* Vanaf 1999 is voor Nederland overgegaan op een andere bron (Council of Europe SPACE statistics). Het niveauverschil tussen 1998 en 1999 wordt grotendeels hierdoor veroorzaakt.

** Tot en met 1990: West-Duitsland; 1991: West-Duitsland en Berlijn; vanaf 1992 geheel Duitsland.

Bron: WODC, Home Office, Council of Europe

Tabel 9.7 (vervolg)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Nederland*	57	67	77	75	75	84	90	95	101	113	124	134
België	75	76	78	84	77	80	83	85	90	84	88	90
Denemarken	70	65	61	60	63	66	61	59	64	66	70	76
Duitsland**	80	81	88	91	95	97	97	96	95	96	97	96
Engeland en Wales	95	99	106	119	125	123	124	126	137	139	140	143
Frankrijk	93	92	93	93	91	92	80	77	88	93	91	92
Luxemburg							90	81	86	111	121	152
Bulgarije							115	114	122	128	140	158
Estland							328	350	341	354	338	327
Finland	64	63	62	58	54	53	56	59	67	66	66	73
Griekenland							76	79	78	81		87
Hongarije							158	171	177	168	162	162
Ierland							76	80	78	75		
Italië	89	83	85	87	86	89	94	95	100	102	97	102
Letland							353	364	363	349	333	313
Litouwen							240	291	326	288	227	233
Noord-Ierland								52	64	70	76	78
Noorwegen	58	57	57	58	56	57	57	59	59	64	65	67
Oostenrijk							83	85	92	97		107
Polen							169	207	209	211	208	217
Portugal								132	133	137		122
Roemenië							221	225	230	208	185	175
Schotland									129	131	136	133
Slovenië							57	58	56	55	56	57
Slowakije							297	139	146	164	177	173
Spanje							114	117	126	136	140	142
Tsjechië							219	207	164	167		186
Zweden	70	71	65	59	60	59	64	69	73	76	82	78
Zwitserland							89	72	69	72	82	82
Australië	94	96	99	103	106	113	112	115	114	118	120	124
Canada	130	131	130	131	123	123	118	116	112	115		
Japan	36	37	38	40	42	43	47	50	53	58		
Verenigde Staten	567	603	621	651	672	694	686	688	706	716	725	738

* Vanaf 1999 is voor Nederland overgegaan op een andere bron (Council of Europe SPACE statistics). Het niveauverschil tussen 1998 en 1999 wordt grotendeels hierdoor veroorzaakt.

** Tot en met 1990: West-Duitsland; 1991: West-Duitsland en Berlijn; vanaf 1992 geheel Duitsland.

Bron: WODC, Home Office, Council of Europe

Tabel 9.8 Geregistreerde criminaliteit per 100.000 inwoners, driejaarsgemiddelden 1950-2006

	1950-1952	1953-1955	1956-1958	1959-1961	1962-1964	1965-1967	1968-1970	1971-1973	1974-1976	1977-1979
Nederland	1.060	983	1.054	1.139	1.270	1.456	1.868	2.611	3.426	4.167
Denemarken	2.727	2.629	2.574	2.744	3.053	3.324	4.519	6.083	5.884	6.548
Duitsland	2.843	2.876	3.110	3.638	3.188	3.228	3.717	4.085	4.715	5.541
Engeland en Wales	1.137	998	1.209	1.600	2.065	2.440	2.944	3.355	4.157	4.850
Frankrijk	1.282	1.208	1.350	1.459	1.309	1.482	2.003	2.978	3.439	4.014
Finland	1.268	1.234	1.315	1.476	1.673	1.839	2.425	3.322	3.872	3.939
Ierland	463	444	503	566	576	650	908	1.268	1.497	1.899
Noord Ierland							1.628	2.144	2.389	3.139
Noorwegen			996	1.118	1.235	1.308	1.529	2.033	2.315	2.470
Oostenrijk		2.935	3.217	3.352	3.265	3.478	3.791	3.544	3.990	4.175
Schotland							3.433	4.287	5.641	7.081
Zweden	2.556	2.860	3.509	3.725	4.113	5.303	6.427	7.228	7.719	8.453
Verenigde Staten				1.886	2.011	2.689	3.651	4.060	5.076	5.155

Tabel 9.8 (vervolg)

	1980-1982	1983-1985	1986-1988	1989-1991	1992-1994	1995-1997	1998-2000	2001-2003	2004-2006
Nederland	5.713	7.309	7.665	7.782	8.410	7.798	8.156	8.582	7.708
Denemarken	7.975	8.550	10.236	10.266	10.476	10.132	9.383	8.998	8.176
Duitsland	6.587	6.922	7.153	6.973	8.029	8.094	7.719	7.856	7.817
Engeland en Wales	5.958	6.905	7.572	8.965	10.556	9.469	9.898	11.009	10.357
Frankrijk	5.371	6.418	5.613	6.017	6.554	5.957	5.975	6.551	6.002
Finland	4.994	5.537	6.475	8.109	7.611	7.372	7.377	7.017	6.502
Ierland	2.514	2.776	2.465	2.548	2.752	2.695	2.136	2.546	2.528
Noord Ierland	3.906	4.209	4.016	3.721	4.228	4.144	7.144	8.334	7.298
Noorwegen	3.261	3.826	4.648	5.466	5.412	6.266	6.664	6.784	6.101
Oostenrijk	4.922	5.321	5.235	5.823	6.272	6.011	6.313	7.190	7.488
Schotland	8.162	9.268	9.285	10.393	10.382	8.759	8.288	7.977	8.033
Zweden	9.325	10.146	11.338	12.116	11.623	11.815	12.006	12.107	12.163
Verenigde Staten	5.771	5.136	5.579	5.805	5.455	5.013	4.266	4.123	3.906

Bronnen: Eurostat, Falck e.a., diverse nationale bronnen, bewerking WODC

Tabel 9.9 Aantal volwassen gevangenen per 100.000 inwoners, driejaarsgemiddelden 1950-2006

	1950-1952	1953-1955	1956-1958	1959-1961	1962-1964	1965-1967	1968-1970	1971-1973	1974-1976	1977-1979
Nederland	55	37	33	32	29	27	23	20	19	21
Denemarken	85	77	78	71	69	69	70	69	65	56
Duitsland						112	79		75	
Engeland en Wales	50	52	52	61	67	70	74	79	80	84
Finland	179	157	151	153	149	139	118	110	113	113
Ierland							25	32	32	34
Noorwegen	49	47	46	44	48	49	47	46	47	44
Zweden	37	43	54	63	66	68	68	62	51	52
Verenigde Staten	166	170	176	182	176	158	147	146	171	201

Tabel 9.9 (vervolg)

	1980-1982	1983-1985	1986-1988	1989-1991	1992-1994	1995-1997	1998-2000	2001-2003	2004-2006
Nederland	24	30	32	43	50	70	74	82	102
Denemarken	63	64	65	65	66	62	63	62	73
Duitsland	96	101	87	79	74	79	85	91	95
Engeland en Wales	86	89	95	92	92	108	125	133	144
Finland	102	93	84	69	67	61	54	65	72
Ierland	35	46	54	60	60	62	75	81	79
Noorwegen	45	50	49	56	60	59	56	63	68
Zweden	58	54	57	61	65	65	62	72	80
Verenigde Staten	237	291	359	458	530	615	674	704	740

Bronnen: Eurostat, Falck e.a., diverse nationale bronnen, bewerking WODC

Tabellen bij hoofdstuk 10

Tabel 10.1 Geregistreerde criminaliteit, geweldsmisdrijven en overvallen

	Geregistreerde criminaliteit	Geregistreerde geweldsmisdrijven	Geregistreerde overvallen	Geregistreerde criminaliteit	Geregistreerde geweldsmisdrijven	Geregistreerde overvallen	Aandeel overval in criminaliteit	Aandeel overval in geweldsmisdrijven	Poging tot overval	Opgeloste overvallen	Aandeel poging in totaal	Aandeel opgelost in totaal
	(abs.)			(index)			(%)		(abs.)		(%)	
1995	1.226.677	65.284	2.012	100	100	100	0,2	3,1	427	768	21	38
1996	1.186.512	67.479	2.032	97	103	101	0,2	3,0	362	700	18	34
1997	1.219.935	74.691	2.302	99	114	114	0,2	3,1	449	835	20	36
1998	1.234.900	76.787	2.362	101	118	117	0,2	3,1	423	836	18	35
1999	1.303.446	87.132	2.407	106	133	120	0,2	2,8	471	825	20	34
2000	1.328.909	91.738	2.793	108	141	139	0,2	3,0	506	950	18	34
2001	1.379.454	101.320	2.571	112	155	128	0,2	2,5	456	929	18	36
2002	1.401.871	104.336	2.594	114	160	129	0,2	2,5	531	882	20	34
2003	1.369.271	106.410	2.434	112	163	121	0,2	2,3	506	820	21	34
2004	1.319.482	109.887	2.388	108	168	119	0,2	2,2	526	831	22	35
2005	1.255.079	110.509	2.183	102	169	108	0,2	2,0	469	700	21	32
2006	1.218.447	109.154	1.905	99	167	95	0,2	1,7	425	603	22	32
2007	1.214.503	111.888	2.142	99	171	106	0,2	1,9	485	502	23	23

Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL en CBS, bewerking CBS

Tabel 10.2 Overvallen per sector

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Totaal	2001	2002	2003	2004
	(abs.)								(%)			
Detailhandel	1.017	1.136	965	864	788	632	774	6.176	39,6	43,8	39,6	36,2
w.v.												
supermarkt	193	198	107	127	138	103	137	1.003	7,5	7,6	4,4	5,3
benzinestation	165	181	214	184	160	110	128	1.142	6,4	7,0	8,8	7,7
overig	659	757	644	553	490	419	509	4.031	25,6	29,2	26,5	23,2
Woning	471	484	524	592	589	587	548	3.795	18,3	18,7	21,5	24,8
w.v.												
particulier	390	410	413	482	471	469	454	3.089	15,2	15,8	17,0	20,2
beroepsmatig	81	74	111	110	118	118	94	706	3,2	2,9	4,6	4,6
Horeca	333	337	340	334	331	230	351	2.256	13,0	13,0	14,0	14,0
w.o.												
snackbar	118	114	115	125	118	72	126	788	4,6	4,4	4,7	5,2
restaurant	91	81	77	97	91	48	100	585	3,5	3,1	3,2	4,1
Transport	402	270	288	262	224	228	268	1.942	15,6	10,4	11,8	11,0
w.o.												
particulier												
waardevervoer	160	137	131	124	127	103	125	907	6,2	5,3	5,4	5,2
maaltijdbezorger	175	84	97	97	58	71	88		6,8	3,2	4,0	4,1
Groothandel & dienstverlening	237	249	192	206	147	158	138	1.327	9,2	9,6	7,9	8,6
w.o.												
taxi	132	173	124	124	97	83	77	810	5,1	6,7	5,1	5,2
Geldinstelling	92	102	113	108	85	52	44	596	3,6	3,9	4,6	4,5
Overige sectoren	19	16	12	22	19	18	19	125	0,7	0,6	0,5	0,9
Totaal	2.571	2.594	2.434	2.388	2.183	1.905	2.142	16.217	100	100	100	100

Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL, bewerking CBS

	2005	2006	2007	Totaal	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
					(index)						
	36,1	33,2	36,1	38,1	100	112	95	85	77	62	76
	6,3	5,4	6,4	6,2	100	103	55	66	72	53	71
	7,3	5,8	6,0	7,0	100	110	130	112	97	67	78
	22,4	22,0	23,8	24,9	100	115	98	84	74	64	77
	27,0	30,8	25,6	23,4	100	103	111	126	125	125	116
	21,6	24,6	21,2	19,0	100	105	106	124	121	120	116
	5,4	6,2	4,4	4,4	100	91	137	136	146	146	116
	15,2	12,1	16,4	13,9	100	101	102	100	99	69	105
	5,4	3,8	5,9	4,9	100	97	97	106	100	61	107
	4,2	2,5	4,7	3,6	100	89	85	107	100	53	110
	10,3	12,0	12,5	12,0	100	67	72	65	56	57	67
	5,8	5,4	5,8	5,6	100	86	82	78	79	64	78
	2,7	3,7	4,1	0,0	100	48	55	55	33	41	50
	6,7	8,3	6,4	8,2	100	105	81	87	62	67	58
	4,4	4,4	3,6	5,0	100	131	94	94	73	63	58
	3,9	2,7	2,1	3,7	100	111	123	117	92	57	48
	0,9	0,9	0,9	0,8	100	84	63	116	100	95	100
	100	100	100	100	100	101	95	93	85	74	83

Tabel 10.3 Overvallen en herhaald slachtofferschap bij enkele sectoren in de periode 2002-2006

	Overvallen	Aantal locaties			
		Totaal	1 keer	> 1 keer	> 1 keer
	(abs.)				(%)
Geldinstelling	444	398	357	41	10
Hotel, restaurant, snackbar	1.237	1.109	1.004	105	9
Detailhandel					
benzinestation	841	645	529	116	18
juwelier	210	180	156	24	13
supermarkt	670	567	490	77	14
tabakszaak	341	263	205	58	22
videotheek	278	196	148	48	24
Totaal	4.021	3.358	2.889	469	14

Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL, bewerking CBS

Tabel 10.4 Overvallen per politieregio

	2003	2004	2005	2006	2007	Totaal	2003	2004	2005	2006	2007	Totaal	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)						(%)						(index)				
Groningen	31	67	49	38	43	228	1	3	2	2	2	2	100	216	158	123	139
Friesland	45	37	41	21	24	168	2	2	2	1	1	2	100	82	91	47	53
Drenthe	18	20	13	14	17	82	1	1	1	1	1	1	100	111	72	78	94
IJsselland	40	31	42	33	17	163	2	1	2	2	1	1	100	78	105	83	43
Twente	41	59	42	12	52	206	2	2	2	1	2	2	100	144	102	29	127
Noord- en Oost-Gelderland	36	31	33	31	29	160	2	1	2	2	1	1	100	86	92	86	81
Gelderland-Midden	58	69	46	32	45	250	2	3	2	2	2	2	100	119	79	55	78
Gelderland-Zuid	56	46	45	36	46	229	2	2	2	2	2	2	100	82	80	64	82
Utrecht	186	174	151	106	129	746	8	7	7	6	6	7	100	94	81	57	69
Noord-Holland-Noord	42	84	59	71	52	308	2	4	3	4	2	3	100	200	140	169	124
Zaanstreek-Waterland	28	28	31	41	41	169	1	1	1	2	2	2	100	100	111	146	146
Kennemerland	48	91	79	49	66	333	2	4	4	3	3	3	100	190	165	102	138
Amsterdam-Amstelland	427	432	476	455	531	2.321	18	18	22	24	25	21	100	101	111	107	124
Gooi en Vechtstreek	39	35	27	22	14	137	2	1	1	1	1	1	100	90	69	56	36
Haaglanden	173	166	131	137	150	757	7	7	6	7	7	7	100	96	76	79	87
Hollands Midden	57	63	34	31	35	220	2	3	2	2	2	2	100	111	60	54	61
Rotterdam-Rijnmond	453	425	345	313	317	1.853	19	18	16	16	15	17	100	94	76	69	70
Zuid-Holland-Zuid	47	36	45	35	37	200	2	2	2	2	2	2	100	77	96	74	79
Zeeland	16	26	20	10	24	96	1	1	1	1	1	1	100	163	125	63	150
Midden- en West-Brabant	149	170	143	131	131	724	6	7	7	7	6	7	100	114	96	88	88
Brabant-Noord	56	48	40	27	56	227	2	2	2	1	3	2	100	86	71	48	100
Brabant-Zuid-Oost	99	67	66	68	76	376	4	3	3	4	4	3	100	68	67	69	77
Limburg-Noord	43	52	47	56	48	246	2	2	2	3	2	2	100	121	109	130	112
Limburg-Zuid	146	83	97	101	100	527	6	3	5	5	5	5	100	57	66	69	68
Flevoland	45	43	46	35	62	231	2	2	2	2	3	2	100	96	102	78	138
Totaal	2.379	2.383	2.148	1.905	2.142	10.957	100	100	100	100	100	100	100	100	90	80	90

Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL, bewerking CBS

Tabel 10.5 Daderprofiel van overvallers

	2006	2007	2006	2007
	(abs.)		(%)	
Leeftijd				
12-17 jaar	78	99	8	11
18-27 jaar	613	498	60	55
28-37 jaar	193	205	19	23
38-47 jaar	107	79	11	9
48 jaar en ouder	26	18	3	2
Totaal	1.017	899	100	100
Land van herkomst				
Nederland	432	458	57	63
buitenland	326	274	43	37
Totaal	758	732	100	100
Recidive				
first offender	641	635	85	87
recidivist	117	97	15	13
Totaal	758	732	100	100

Bron: LORS-KLPD-Dienst IPOL, bewerking CBS

Tabel 10.6 Geregistreerde criminaliteit, diefstal en heling

	Geregistreerde criminaliteit	Geregistreerde diefstal	Geregistreerde heling	Geregistreerde criminaliteit	Geregistreerde diefstal	Geregistreerde heling	Aandeel heling in criminaliteit	Aandeel heling in diefstal
	(abs.)			(index)			(%)	
2001	1.379.454	909.018	2.723	100	100	100	0,2	0,3
2002	1.401.871	913.689	2.733	102	101	100	0,2	0,3
2003	1.369.271	862.251	3.048	99	95	112	0,2	0,4
2004	1.319.482	795.245	3.568	96	87	131	0,3	0,4
2005	1.255.079	724.260	3.937	91	80	145	0,3	0,5
2006	1.218.447	679.789	4.331	88	75	159	0,4	0,6
2007	1.214.503	655.723	4.061	88	72	149	0,3	0,6

Bron: CBS

Tabel 10.7 Wegens heling gehoorde verdachten

	Gehoorde verdachten totaal	Gehoorde minderjarige verdachten	Gehoorde verdachten totaal	Gehoorde minderjarige verdachten	Aandeel van wegens heling gehoorde verdachten	Aandeel van wegens heling gehoorde mannen	Aandeel van wegens heling gehoorde minderjarige verdachten
	(abs.)		(index)		(%)		
2001	3.482	645	100	100	1,2	89,4	18,5
2002	3.512	578	101	90	1,1	90,1	16,5
2003	4.122	821	118	127	1,2	89,3	19,9
2004	4.643	923	133	143	1,3	89,9	19,9
2005	5.058	1.129	145	175	1,4	90,0	22,3
2006	5.735	1.340	165	208	1,6	87,7	23,4
2007	5.450	1.347	157	209	1,5	87,0	24,7

Bron: CBS

Tabel 10.8 Wegens heling ingeschreven en door het OM afgedane strafzaken (strafrechtelijk meer- en minderjarigen)

	Ingeschreven strafzaken	Afgedane strafzaken	Transacties	Sepots	Ingeschreven helingstrafzaken aandeel in totaal ingeschreven strafzaken	Door OM afgedane helingstrafzaken aandeel in totaal ingeschreven helingstrafzaken	Transacties in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Sepots in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken
	(abs.)				(%)			
2001	4.552	2.825	1.056	1.181	1,9	62,1	37,4	41,8
2002	4.568	2.849	1.181	1.087	1,8	62,4	41,5	38,2
2003	5.019	2.870	1.302	997	1,9	57,2	45,4	34,7
2004	5.553	3.071	1.566	949	2,0	55,3	51,0	30,9
2005	5.677	3.108	1.658	927	2,1	54,7	53,3	29,8
2006	5.968	3.631	2.038	1.084	2,2	60,8	56,1	29,9
2007	5.823	3.516	1.826	1.179	2,1	60,4	51,9	33,5

Bron: CBS

Tabel 10.9 Wegens heling ingeschreven en door het OM afgedane strafzaken (strafrechtelijk minderjarigen)

	Ingeschreven strafzaken	Afgedane strafzaken	Transacties	Sepots	Ingeschreven helingstrafzaken aandeel in totaal ingeschreven strafzaken	Door OM afgedane helingstrafzaken aandeel in totaal ingeschreven helingstrafzaken	Transacties in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Sepots in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken
	(abs.)				(%)			
2001	896	855	405	284	3,3	95,4	47,4	33,2
2002	935	853	470	238	3,3	91,2	55,1	27,9
2003	910	759	423	199	2,9	83,4	55,3	26,2
2004	1.167	948	578	198	3,5	81,2	61,2	20,9
2005	1.191	934	548	203	3,3	78,4	58,4	21,7
2006	1.338	1.111	669	241	3,7	83,0	60,3	21,7
2007	1.308	998	578	244	3,4	76,3	57,9	24,4

Bron: CBS

Tabel 10.10 Wegens heling door de rechtbank afgedane strafzaken (strafrechtelijk meer- en minderjarigen)

	Afgedane strafzaken	Schuldigverklaringen	Opgelegde taakstraffen	Opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen	Opgelegde (deels) onvoorwaardelijke (deels) onvoorwaardelijke geldboeten	Gemiddelde duur in detentiedagen van de opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen	Opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen in detentiejaren	Gemiddeld bedrag van de opgelegde geldboete in euro	Door rechtbank afgedane helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane strafzaken	Schuldigverklaringen in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Opgelegde taakstraffen in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Opgelegde vrijheidsstraffen* in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Opgelegde geldboeten** in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken
	(abs.)								(%)				
2001	3.146	2.949	905	1.021	830	80	224	585	2,8	93,7	30,7	34,6	26,4
2002	3.142	2.965	1.034	1.085	669	73	218	415	2,7	94,4	34,9	36,6	21,3
2003	3.634	3.436	1.165	1.187	881	65	210	538	2,7	94,6	33,9	34,5	24,2
2004	3.579	3.387	1.197	1.074	895	78	231	429	2,7	94,6	35,3	31,7	25,0
2005	3.529	3.258	1.280	846	933	70	163	543	2,7	92,3	39,3	26,0	26,4
2006	3.516	3.150	1.301	741	862	69	141	341	2,6	89,6	41,3	23,5	24,5
2007	3.301	2.904	1.232	617	843	63	120	505	2,6	88,0	37,3	18,7	25,5

* Exclusief de voorwaardelijk opgelegde vrijheidsstraffen.

** Exclusief de voorwaardelijk opgelegde geldboeten.

Bron: CBS

Tabel 10.11 Wegens heling door de rechtbank afgedane strafzaken (strafrechtelijk minderjarigen)

	Afgedane strafzaken	Schuldigverklaringen	Opgelegde taakstraffen	Opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen	Opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboeten	Gemiddelde duur in detentiedagen van de opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen	Opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen in detentiejaren	Gemiddeld bedrag van de opgelegde geldboete in euro	Door rechtbank afgedane helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane strafzaken	Schuldigverklaringen in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Opgelegde taakstraffen in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Opgelegde vrijheidsstraffen* in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken	Opgelegde geldboeten** in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken
	(abs.)								(%)				
2001	321	306	199	38	37	57	6	182	3,6	95,3	65,0	12,4	11,5
2002	406	386	247	57	29	50	8	215	4,1	95,1	64,0	14,8	7,1
2003	404	384	267	50	25	54	7	207	3,7	95,0	69,5	13,0	6,2
2004	451	432	306	60	25	54	9	187	3,8	95,8	70,8	13,9	5,5
2005	454	421	311	60	19	54	9	158	3,7	92,7	73,9	14,3	4,2
2006	497	465	348	62	23	42	7	230	4,0	93,6	74,8	13,3	4,6
2007	515	470	351	75	30	41	8	188	4,0	91,3	68,2	14,6	5,8

* Exclusief de voorwaardelijk opgelegde vrijheidsstraffen.

** Exclusief de voorwaardelijk opgelegde geldboeten.

Bron: CBS

Tabel 10.12 Discriminatie naar plaats van het voorval

	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
	(abs.)					(%)				
Op straat en in openbare gelegenheid	83	85	110	139	109	34	42	51	58	44
Woonomgeving	28	17	30	32	47	12	8	14	13	19
Tijdens sporten	46	18	21	5	10	19	9	10	2	4
Horeca en uitgaan	27	21	10	24	22	11	10	5	10	9
Op internet	6	4	13	8	13	2	2	6	3	5
Werk en school	11	16	10	19	13	5	8	5	8	5
Tegen opsporingsambtenaar	17	14	11	9	14	7	7	5	4	6
Overig	24	29	9	5	18	10	14	4	2	7
Totaal	242	204	214	241	246	100	100	100	100	100

Bron: LECD, bewerking CBS

Tabel 10.13 Geregistreerde criminaliteit en discriminatie

	Geregistreerde criminaliteit	Geregistreerde discriminatie	Geregistreerde criminaliteit	Geregistreerde discriminatie	Aandeel discriminatie in criminaliteit
	(abs.)		(index)		(%)
2001	1.379.454	575	100	100	0,04
2002	1.401.871	473	102	82	0,03
2003	1.369.271	396	99	69	0,03
2004	1.319.482	507	96	88	0,04
2005	1.255.079	535	91	93	0,04
2006	1.218.447	525	88	91	0,04
2007	1.214.503	520	88	90	0,04

Bron: CBS

Tabel 10.14 Wegens discriminatie gehoorde verdachten

	Gehoorde verdachten totaal	Gehoorde mannen	Gehoorde minderjarige verdachten	Gehoorde verdachten totaal	Gehoorde minderjarige verdachten	Aandeel van wegens discriminatie gehoorde mannen	Aandeel van wegens discriminatie gehoorde minderjarige verdachten
	(abs.)			(index)		(%)	
2001	248	208	50	100	100	83,9	20,2
2002	269	220	73	108	146	81,8	27,1
2003	227	194	61	92	122	85,5	26,9
2004	320	235	143	129	286	73,4	44,7
2005	313	269	130	126	260	85,9	41,5
2006	254	204	95	102	190	80,3	37,4
2007	257	220	96	104	192	85,6	37,4

Bron: CBS

Tabel 10.15 Wegens discriminatie ingeschreven en door het OM afgedane strafzaken (strafrechtelijk meer- en minderjarigen)

	Ingeschreven strafzaken	Afgedane strafzaken	Transacties	Sepots	Door OM afgedane discriminatiestrafzaken aandeel in totaal ingeschreven discriminatiestrafzaken	Transacties in discriminatiestrafzaken aandeel in totaal afgedane discriminatiestrafzaken	Sepots in discriminatiestrafzaken aandeel in totaal afgedane discriminatiestrafzaken
	(abs.)					(%)	
2001	129	84	28	44	65,1	33,3	52,4
2002	173	126	59	62	72,8	46,8	49,2
2003	138	81	41	35	58,7	50,6	43,2
2004	141	70	36	20	49,6	51,4	28,6
2005	153	82	46	28	53,6	56,1	34,1
2006	161	76	36	25	47,2	47,4	32,9
2007	145	63	30	22	43,4	47,6	34,9

Bron: CBS

Tabel 10.16 Wegens discriminatie door de rechtbank afgedane strafzaken (strafrechtelijk meer- en minderjarigen)

	Afgedane straf-zaken	Schuldig-verklaringen	Opgelegde taak-straffen	Opgelegde onvoorwaar-delijke vrijheids-straffen	Opgelegde (deels) onvoorwaar-delijke geld-boeten	Gemiddeld bedrag van de opgelegde geldboete in euro	Schuldig-verklaringen in discriminatie-strafzaken aandeel in totaal afgedane discriminatie-strafzaken	Opgelegde taakstraffen in discriminatie-strafzaken aandeel in totaal afgedane discriminatie-strafzaken	Opgelegde geldboeten** in helingstrafzaken aandeel in totaal afgedane helingstrafzaken
	(abs.)						(%)		
2001	38	34	5	4	22	298	89,5	13,2	57,9
2002	41	31	9	1	19	346	75,6	22,0	46,3
2003	60	43	13	4	19	269	71,7	21,7	31,7
2004	48	44	14	3	16	294	91,7	29,2	33,3
2005	64	60	26	2	24	266	93,8	40,6	37,5
2006	67	56	26	1	18	365	83,6	38,8	26,9
2007	45	33	10	0	15	273	73,3	22,2	33,3

* Exclusief de voorwaardelijk opgelegde vrijheidsstraffen.

** Exclusief de voorwaardelijk opgelegde geldboeten.

Bron: CBS

Tabel 10.17 Huiselijk geweld: van slachtofferschap tot slachtofferhulp

	2004	2005	2006
Ondervonden delicten	5.945.000	5.388.000	5.116.000
w.v.			
geweld	1.302.000	1.096.000	1.157.000
w.v.			
huiselijk geweld	469.625	478.508	526.092
huiselijk geweld in % ondervonden delicten	7,9	8,9	10,3
huiselijk geweld in % ondervonden geweld	36,1	43,7	45,5
Gemelde delicten	2.055.000	1.907.000	1.766.000
w.v.			
geweld	400.000	345.000	365.000
w.v.			
huiselijk geweld	56.355	57.421	63.131
huiselijk geweld in % ondervonden huiselijk geweld	12,0	12,0	12,0
huiselijk geweld in % gemelde delicten	2,7	3,0	3,6
huiselijk geweld in % gemeld geweld	14,1	16,6	17,3
Geregistreerde misdrijven	1.097.000	1.038.000	998.000
w.v.			
geweld	110.000	111.000	109.000
w.v.			
huiselijk geweld	20.401	22.911	24.255
huiselijk geweld in % ondervonden huiselijk geweld	4,3	4,8	4,6
huiselijk geweld in % gemeld huiselijk geweld	36,2	39,9	38,4
huiselijk geweld in % geregistreerde misdrijven	1,9	2,2	2,4
huiselijk geweld in % geweld	18,5	20,6	22,3
Aanvaard hulpaanbod	42.559	45.445	41.293
w.v.			
geweld	28.013	30.791	28.124
w.v.			
huiselijk geweld	4.071	4.641	4.665
huiselijk geweld in % ondervonden huiselijk geweld	0,9	1,0	0,9
huiselijk geweld in % gemeld huiselijk geweld	7,2	8,1	7,4
huiselijk geweld in % geregistreerd huiselijk geweld	20,0	20,3	19,2
huiselijk geweld in % aanvaard hulpaanbod	9,6	10,2	11,3
huiselijk geweld in % geweld	14,5	15,1	16,6

Bron: CBS

Tabel 10.18 Slachtoffers van huiselijk geweld naar leeftijd en soort geweld in 2006*

	Beneden 12 jaar	12 - 17 jaar	18 - 24 jaar	25 - 44 jaar	45 - 54 jaar	55 -65 jaar	Boven 65 jaar	Totaal
	(%)							
Lichamelijk (vooral mishandeling)	2,5	4,7	19,7	52,4	14,0	5,1	1,6	100
Bedreiging	0,0	1,6	14,8	57,4	15,3	9,3	1,6	100
Psychisch (relatieproblemen)	0,0	0,8	12,0	63,9	18,0	4,5	0,8	100
Seksueel geweld	15,4	35,9	20,5	25,6	2,6	0,0	0,0	100
Belaging	0,0	0,0	2,9	74,3	20,0	0,0	2,9	100
Totaal	2,5	4,7	16,7	54,2	15,0	5,4	1,5	100

* Op basis van 993 registraties.
Bron: Advies- en Onderzoeksgroep Beke: *Met de deur in huis*, september 2007

Tabel 10.19 Verdachten van huiselijk geweld naar leeftijd en soort geweld en leeftijd in 2006*

	Beneden 18 jaar	18 - 24 jaar	25 - 44 jaar	45 - 54 jaar	55 -65 jaar	Boven 65 jaar	Totaal
	(%)						
Lichamelijk (vooral mishandeling)	3,7	13,5	62,0	14,3	5,7	0,6	100
Bedreiging	4,5	14,6	60,7	14,6	3,4	2,2	100
Psychisch (relatieproblemen)	5,3	15,8	60,2	14,3	3,0	1,5	100
Seksueel geweld	5,3	5,3	52,6	15,8	13,2	7,9	100
Belaging	0,0	0,0	68,6	28,6	2,9	2,9	100
Totaal	4,2	13,5	60,7	15,5	4,7	1,4	100

* Op basis van 986 registraties.
Bron: Advies- en Onderzoeksgroep Beke: *Met de deur in huis*, september 2007

Bijlage 5 Afkortingen

ag	advocaat-generaal
AID	Algemene Inspectiedienst
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
AMvB	algemene maatregel van bestuur
BIBOB	Wet Bevordering Integriteit Beoordelingen door het Openbaar Bestuur
BJS	Bureau of Justice Statistics
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOB	Wet Bijzondere Opsporingsbevoegdheden
BOD	bijzondereopsporingsdienst
BOOM	Bureau Ontnemingsmaatregelen Openbaar Ministerie
BOPZ	Wet Bijzondere opneming in psychiatrische ziekenhuizen
BPS	Bedrijfsprocessen systeem
BVOM	Bureau Verkeershandhaving Openbaar Ministerie
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
C&R	Criminaliteit en rechtshandhaving
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
COMPAS	Communicatiesysteem Openbaar Ministerie-Parket Administratie Systeem
CRR	Centraal Register Rijbewijzen
CTC	Centrale Toetsings Commissie
CVOM	Centrale Verwerking Openbaar Ministerie
DBV	Directie bijzondere voorzieningen
DFORZO	Directie Forensische Zorg
Dienst IPOL	Dienst Internationale Politiesamenwerking
DISAD	Directie Internationale Strafrechtelijke Aangelegenheden en Drugsbeleid
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DNRI	Dienst Nationale Recherche Informatie
DPJR	Directie Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering
DRC	Discriminatie Registratie Code
ED	Elektronische detentie
ERV	Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid
ESM	Enquête Slachtoffers Misdrijven
ET	Elektronisch Toezicht
EHRM	Europese Hof voor de rechten van de mens
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden
FIOD-ECD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst
FPC	Forensisch-psychiatrisch centrum
G4-gemeenten	de vier grote gemeenten Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht

GBA	Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
GGz	Vereniging Geestelijke Gezondheidszorg
gvo	gerechtelijk vooronderzoek
Gw	Grondwet
Halt	Het alternatief
HKS	Herkenningsdienstsysteem
HR	Hoge Raad der Nederlanden
hvb	huis van bewaring
ICVS	International Crime Victims Survey
ISD	Inrichting voor stelselmatige daders
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
IVO	incidenteel versneld ontslag uit detentie wegens plaatsgebrek
JJI	Justitiële Jeugdinrichting
KLPD	Korps landelijke politiediensten
KMar	Koninklijke Marechaussee
LCA	Landelijk Coördinatiepunt Arrestatiebevelen
LECD	Landelijk Expertise Centrum Discriminatie
LNV	ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
LORS	Landelijk Overvallen Registratie Systeem
LRT	Landelijk Rechercheteam
MBI	Monitor Bedrijven en Instellingen
MCB	Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
MKZ	Mond- en klauwzeer
MOT	Meldpunt Ongebruikelijke Transacties
MvJ	ministerie van Justitie
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NIFP	Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie
NRC	Nieuwe Rotterdamsche Courant
OM	Openbaar Ministerie
OMDATA	Beleidsinformatiesysteem van het OM
OPS	Opsporingsregister
OTP	Onderhoud ten parkette
ots	ondertoezichtstelling
ovj	officier van justitie
PaG	Parket-Generaal
Pbw	Penitentiaire beginselenwet
pg	procureur-generaal
pi	penitentiaire inrichting
PIJ	Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen
PMB	Politiemonitor Bevolking

POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie
pp	penitentiair programma
pv	proces-verbaal
PW	Politiewet
QALY	Quality Adjusted Life Year
rc	rechter-commissaris
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
RIAGG	Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg
RISc	Recidive Inschattingsschalen
RN	Reclassering Nederland
3RO	de drie reclasseringsorganisaties
RSJ	Raad voor de strafrechttoepassing en jeugdbescherming
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
SBI	Standaard Bedrijfsindeling
Sfo	Strafrechtelijk financieel onderzoek
SGM	Schadefonds Geweldsmisdrijven
SHN	Slachtofferhulp Nederland
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SOB	Strafonderbrekingen uit politiebureaus
SOV	Strafrechtelijke Opvang Verslaafden
Sr	Wetboek van Strafrecht
SSB	Sociaal Statistisch Bestand (van het CBS)
STRABIS	Strafrecht Boete Incasso Systeem
Stcrt.	Staatscourant
STP	Scholing- en trainingsprogramma
Sv	Wetboek van Strafvordering
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
tbs	terbeschikkingstelling
TRIAS	Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem
TULP	Tenuitvoerleggingprogramma
TULP/JJI	Tenuitvoerleggingprogramma/Justitiële Jeugdinrichtingen
UN	United Nations
UNCTS	UN Crime Trends Survey
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V&W	ministerie van Verkeer en Waterstaat
VI	vervroegde invrijheidsstelling
VMR	Veiligheidsmonitor Rijk
VN	Verenigde Naties
VPB	Vereniging Particuliere Beveiligingsorganisaties

VROM	ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VROM-IOD	VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst
VWS	ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WAHV	Wet Administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wet Mulder)
WED	Wet op de economische delicten
Wet RO	Wet op de rechterlijke organisatie
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WOTS	Wet Overdracht Tenuitvoerlegging Strafvonnissen
WPR	Wet op de Persoonsregistratie
WSA	Wetenschappelijk Statistisch Agentschap
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
wvv	wederrechtelijk verkregen voordeel
WVW	Wegenverkeerswet
WWM	Wet Wapens en munitie
ZM	Zittende Magistratuur

Bijlage 6 Trefwoordenregister

aangifte 81-83, 87-88, 102, 367-370, 374, 422-424, 575-579
advocaten - taken en rechtspositie 25-26
afdoening door Openbaar Ministerie 31-34, 58, 150-159, 173-174, 215-251, 293-294, 314, 318-319, 459-461, 464-475, 507-518, 574-579, 586-587, 604
afdoening door politie 41, 141-142, 151, 216-224, 574-579
afdoening door rechter (zie: vonnis)
afkortingenlijst 651-654
allochtonencriminaliteit (zie ook: daderprofiel; verdachten) 124-128, 132, 140-141, 147, 415-419, 429-432, 455-456
alternatieve (jeugd)straffen (zie ook: Halt; jeugdstraffen en -maatregelen) 52-53, 59, 162-165, 176-181, 202-207, 219-220, 237-240, 270, 315, 318, 483-501, 526-540, 564-568, 575-579, 590-593, 606-607
angst voor criminaliteit (zie: Onveiligheidsgevoelens)
arrondissementsrechtbank (zie: rechterlijke macht)
bedrijven als slachtoffer (zie ook: Monitor Bedrijven en Instellingen; Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven; preventiemaatregelen door bedrijven) 83-90, 101-103, 273-274, 306-307, 371-374, 613-614, 618-619
behandelinrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinrichtingen)
beleidssepot (zie: afdoening door Openbaar Ministerie)
berisping 58
beslissing omtrent vervolging (zie: afdoening door Openbaar Ministerie)
beslissing van de rechter (zie: vonnis)
beveiligingsbranche 98-103, 381-384, 611
beveiligingsmaatregelen (zie: preventiemaatregelen)
bijzondere opsporingsdiensten 29-30, 259-260, 275, 584-585, 616-617
boete (zie: geldboete)
burgers als slachtoffer (zie: slachtoffers)
Buro Slachtofferhulp - organisatie en taken (zie: slachtofferhulp)
cassatie (zie: rechtsmiddelen)
Centraal Justitieel Incasso Bureau (zie ook: inning van geldboete; inning van voordeelsontneming) 40, 264, 351-353, 571-573, 590-591, 598-601, 606-607
classificatie van misdrijven 333
criminaliteitsontwikkeling (zie ook: internationale vergelijking criminaliteit; stadscriminaliteit) 62-66, 89-90, 101-103, 105-147, 216-224, 282-292, 299-301, 385-406, 632
criminele carrière (zie: recidive)
daderprofiel (zie ook: verdachten) 120-134, 139-141, 146-147, 160-161, 290, 309, 311, 317, 322-324
delinquenten - kenmerken (zie: daderprofiel; verdachten)
deskundigen in het strafproces (zie: getuige-deskundigen)
detailhandel als slachtoffer (zie: bedrijven als slachtoffer)
diefstal (zie: vermogensdelicten)
diefstal met geweld (zie: overvalcriminaliteit)
Dienst Justitiële Inrichtingen 38-39, 264-266, 590-591, 598-601, 606-607

discriminatie 315-319, 645-647
doorlooptijd van strafzaken 170-171, 502-504
doorrijden na ongeval (zie: verkeersdelicten)
drugsdelicten 118-119, 139, 153-155, 160, 165-168, 190, 222, 224, 233-236, 242, 287, 392, 394, 396, 398, 401, 405, 408, 410, 412, 438, 440, 442, 444, 446, 450-452, 544-546, 624, 627-629
dwangmiddelen 41-42
economische delicten 152-155, 158, 163, 167, 224, 285-286, 310-315, 392, 394, 396, 398, 408, 410, 412, 423-424, 440, 442, 444, 614-618
elektronisch huisarrest 48, 55, 186, 541
European Sourcebook 356-357
fraude (zie: economische delicten; vermogensdelicten)
gedetineerden - kenmerken (zie: gevangenisbevolking)
gedragsmaatregel voor jeugdigen (zie ook: jeugdstraffen en -maatregelen) 59-60
gefinancierde rechtshulp (zie: rechtshulp)
geldboete – incl. transacties (zie ook: inning van geldboete) 53, 58-59, 161-163, 176-177, 176-181, 208-212, 217-220, 238-239, 483-501, 569-570, 574-579, 606-607
gemeentegrootte en criminaliteit (zie: stadscriminaliteit)
gerechtelijk vooronderzoek 42-43
gerechtshof (zie: rechterlijke macht)
geregistreerde criminaliteit (zie: criminaliteitstontwikkeling)
getuige-deskundigen 27-28
getuigen 26-27
gevangenisbevolking - kenmerken 183-190, 299-301, 353-355, 544-547, 560-561, 630-631, 633
gevangeniscapaciteit - bezetting en doorstroming 187, 353-355, 541-543, 560-562, 575-579
gevangenissen (zie: penitentiaire inrichtingen)
gevangenisstraffen 47-48, 51-52, 161, 165-168, 177, 183-184, 220-236, 294-297, 483-501, 544-546, 575-579
gewelddelicten (zie ook: huiselijk geweld; overvalcriminaliteit) 63-64, 77-78, 85, 89-90, 114-116, 137-138, 153-161, 164-168, 172-176, 179-181, 190, 222-227, 241-245, 287, 287-292, 359-370, 372-375, 391-393, 395, 397, 400, 403, 406-407, 422, 424, 434, 439, 441, 443, 445, 448, 452-453, 456-457, 544-546, 622-629
gratie 191, 548
griffie 36
Halt (zie ook: alternatieve (jeugd) straffen) 57-58, 142-145, 207, 236-239, 264, 270, 578-579, 590-593, 598-601, 606-607
hechtenis (zie: gevangenisstraffen; voorlopige hechtenis)
heenzendingen 191-192, 549
heling 310-315, 641-644
herhaald slachtofferschap (zie: meervoudig slachtofferschap)
Herkenningsdienstsysteem (HKS) 345-347
Hoge Raad (zie: rechterlijke macht)
hoger beroep (zie: rechtsmiddelen)
huis van bewaring (zie: penitentiaire inrichtingen)
huiselijk geweld 319-324, 648-649
informatiebronnen criminaliteit en rechtshandhaving 334-357
inning van geldboete – incl. transacties (zie ook: geldboete) 208-212, 264, 569-570, 574, 590-591

inning van voordeelsontneming (zie ook: voordeelsontneming) 210-211, 264, 571, 574, 590-591
Inspectie voor de sanctietoepassing 39
Internationale slachtofferenquête 282-286, 355-356
internationale rechtshulp (zie ook: overdracht van straftenuitvoerlegging; uitlevering) 49-50
internationale vergelijking criminaliteit en opsporing 282-293, 621-623, 632
internationale vergelijking strafrechtspleging en tenuitvoerlegging 293-297, 630-631, 633
interne criminaliteit (zie: bedrijven als slachtoffer)
inverzekeringstelling (zie: voorlopige hechtenis)
ISD-maatregel (zie: plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders)
jeugdbescherming – organisatie (zie: Raad voor de Kinderbescherming)
jeugdcriminaliteit (zie ook: meisjescriminaliteit) 121-123, 130-141, 146-147, 171-176, 270, 290-292, 297-298, 415-417, 425-457, 609, 627
jeugddetentie 58-59, 177-180, 197-200, 240-241, 270, 526-540
jeugdmaatregelen (zie: jeugdstraffen en -maatregelen)
jeugdreclassering 205-207, 270
jeugdstraffen en -maatregelen (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; berisping; gedragsmaatregel voor jeugdigen, jeugddetentie, PIJ-maatregel) 56-60, 176-181, 236-251, 270, 483-501, 526-540, 556-559, 578-579
jeugdstrafrechtspleging 56-57, 171-180, 236-251, 268-270, 461-462, 506-540, 578-579, 604-605
justitiële inrichtingen (zie: Dienst Justitiële Inrichtingen; justitiële jeugdinrichtingen; penitentiaire inrichtingen)
justitiële jeugdinrichtingen - doelgroep, capaciteit, bezetting en doorstroming 57, 197-201, 354-355, 555-562, 578-579, 590-591, 594-595, 606-607
kantongerechten (zie: rechterlijke macht)
kinderbescherming (zie: Raad voor de Kinderbescherming)
kosten van criminaliteit 73-75, 85, 253-278, 598-601, 615-619
kosten van preventie 256-257, 267-273, 583, 598-602, 609-612, 619
kosten van (straf)rechtshandhaving 258-260, 267-271, 584-585, 598-601, 603, 609, 619
kosten van straftenuitvoerlegging 264-265, 590-593, 598-601, 609, 619
kosten van vervolging en strafrechtspleging 260-263, 586-589, 598-601, 604-605, 609, 619
kroongetuigen (zie: getuigen)
landelijk parket (zie: Openbaar Ministerie)
landenvergelijking (zie: internationale vergelijking)
legaliteitsbeginsel 19-20
lichamelijk letsel bij slachtoffers (zie ook: slachtoffers) 71, 274-275, 615
maatregelen (zie: straffen en maatregelen)
meervoudig slachtofferschap (zie ook: slachtoffers; slachtofferrisico) 68-69, 83
meisjescriminaliteit (zie ook: jeugdcriminaliteit; vrouwen-

criminaliteit) 133-134, 139-140, 146-147, 171, 415-417, 425-428, 433-438, 453-454
melding ongebruikelijke transacties (zie: witwassen)
Minister van Justitie - organisatie en taken 23
monitor criminaliteit bedrijfsleven (MCB) 342-344
Nederlands Forensisch Instituut 598-601, 603
OMDATA 349-351
onderhoud ten parkette (zie: berisping)
ondertoezichtstelling (zie: jeugdbeschermingsmaatregelen)
onderzoek ter terechtzitting (zie: terechtzitting)
ongeregistreerde criminaliteit 63-66, 75-83, 101-103, 217, 237, 282-287
ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (zie: voordeelsontneming)
ontslag van rechtsvervolging (zie: vonnis)
onttrekking aan het verkeer 54, 161, 213
ontvluchtingen 192, 549, 552
ontzegging van rijbevoegdheid 161, 163, 212
onveiligheidsgevoelens 90-94, 102, 375-377
Openbaar Ministerie - organisatie, taken en omvang (zie ook: afdoening door Openbaar Ministerie) 30-34, 260-262, 598-601, 604
openbare orde delicten (zie: vandalisme)
ophelderingspercentage 106-118, 385-390, 397-398, 575-579
opsporingsonderzoek 40-43, 584, 603
opvanginrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinrichtingen)
overdracht van straftenuitvoerlegging 192-193, 550-551
overlevering (zie: uitlevering)
overvalcriminaliteit 303-309, 635-640
parketten (zie: Openbaar Ministerie)
particuliere beveiliging (zie: beveiligingsbranche)
penitentiair programma 52
penitentiaire inrichtingen - doelgroep, bestemming en mate van beveiliging 47, 183-187, 264, 544-546, 590-591, 594-595
PIJ-maatregel (zie ook: jeugdstraffen en -maatregelen) 57, 197-198, 556-559
plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders 55, 188-189
plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis 545, 546,
politie - organisatie, taken en omvang 28-29, 258-260, 292-293, 583-584, 603
politiekosten (zie: kosten van (straf) rechtshandhaving)
politiemonitor (zie ook: veiligheidsmonitor) 339-340
politiesepot (zie: afdoening door politie)
politiestatistiek (zie ook: criminaliteitsontwikkeling) 105-147, 344-345
politietransactie (zie: afdoening door politie)
processen-verbaal (zie: aangifte)
preventiekosten (zie: kosten van preventie)
preventiemaatregelen door bedrijven (zie ook: bedrijven als slachtoffer; beveiligingsbranche) 96-97, 102, 272-273, 380-381, 610-612, 619

preventiemaatregelen door burgers 94-96, 102, 272-273, 378-379, 610-612, 619
psychisch letsel bij slachtoffers 71, 615
Raad voor de Kinderbescherming 38, 205-207, 261, 264, 586-587, 598-601, 603, 608
Raad voor de rechtspraak 36, 598-601
Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming 39, 590-593, 598-601, 606-607
raadsmannen (zie: advocaten)
rassendiscriminatie (zie: discriminatie)
rechtbankstrafzaken (zie: strafrechtspleging)
rechterlijke macht - organisatie, taken en omvang 34-36, 260-263, 598-601
rechters 34-35
rechtshulp – incl. gefinancierde rechtshulp 265-267, 584-485, 596-601, 603, 608
rechtsmiddelen 46, 168-169
recidive 130-132, 189, 205, 429-430, 566
reclassering - organisatie, omvang en taken (zie ook: jeugdreclassering) 37, 202-205, 261, 264, 563-566, 584-487, 596-601, 608
rijden onder invloed (zie: verkeersdelicten)
sancties (zie: straffen en maatregelen)
schade van criminaliteit (zie: kosten van criminaliteit)
Schadefonds Geweldsmisdrijven 73-74, 255-256, 582, 598-601
schadevergoeding aan ex-verdachten 48, 169, 264, 505, 590-593
schadevergoedingsmaatregel 23-24, 54, 73, 211, 255-256, 572-573
schikking (zie: afdoening door Openbaar Ministerie)
schuldigverklaringen (zie: vonnis)
seksuele delicten (zie: zedendelicten)
sepot (zie: afdoening door Openbaar Ministerie; afdoening door politie)
schuldigverklaring (zie: vonnis)
slachtofferenquête (zie ook: internationale slachtofferenquête) 61-72, 75-83, 90-94, 101-102, 335-344, 359-363
slachtofferhulp (zie ook: lichamelijk letsel bij slachtoffers; psychisch letsel bij slachtoffers) 24, 71-73, 255-256, 364, 582, 598-602, 609, 615, 619
slachtofferrisico 66-68
slachtoffers - kenmerken en rechtspositie (zie ook: bedrijven als slachtoffer; meervoudig slachtofferschap) 23-24, 61-103, 290, 309, 321-323, 359-366, 375
snelheid van berechting (zie: doorlooptijden van strafzaken)
SOV-maatregel (zie: strafrechtelijke opvang verslaafden)
staande magistratuur (zie: Openbaar Ministerie)
stadscriminaliteit 108-111, 128-130, 400-406, 422-424, 445-452
Stop-reactie (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen) 142-145, 207, 456-457
strafbeschikking 33-34, 58
straffen en maatregelen (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; jeugdstraffen en -maatregelen) 50-55, 161-168, 264-265, 294-297, 315, 483-501, 575-579
strafmaat 165-168, 220-224, 294-297, 498-501, 531, 537-538, 539-540, 544-545, 547, 575-579

strafproces - organisatie en fasen 40-50, 216-224
strafrechtelijk finanancieel onderzoek (zie ook: voordeelsontneming) 43-44
strafrechtelijke opvang verslaafden 55, 188-189, 546,
strafrechtspleging (zie ook: doorlooptijd van strafzaken; internationale vergelijking strafrechtspleging) 149-181, 216-224, 262-263, 347-349, 575-579, 588-589
strafrechtsysteem 19-60
straftenuitvoerlegging (zie ook: kosten van straftenuitvoerlegging) 47-48, 183-214, 264-265, 270, 575-579, 590-593
taakstraffen (zie: alternatieve (jeugd)straffen)
tbs - tenuitvoerlegging, capaciteit, bezetting en doorstroming 55, 193-197, 264, 544-546, 552-555, 575-579, 590-591, 594-595
tbs-bevolking - kenmerken 196, 546, 552-553, 555
technisch sepot (zie: afdoening door Openbaar Ministerie)
tenuitvoerlegging (zie: straftenuitvoerlegging)
terbeschikkingstelling (zie: tbs)
terechtzitting 44-46
tolken 26
transactie (zie: afdoening door Openbaar Ministerie; afdoening door politie)
uitlevering 49-50, 192-193, 544-546,
vandalisme 65-66, 77-78, 84, 89-90, 114, 136-137, 157-161, 164-168, 172-176, 179-181, 222-224, 230-233, 241-242, 247-250, 359-370, 372-375, 382, 391, 393, 395, 397, 401, 404, 406-411, 422, 424, 436, 439-444, 446, 449, 452-453, 457, 544-546,
veel voorkomende delicten (zie: criminaliteitsontwikkeling)
veelplegers (zie: recidive)
veiligheidsmonitor (zie ook: politiemonitor) 341-342
verbeurdverklaring 161, 212
verdachten - rechtspositie (zie ook: daderprofiel) 25, 118-141, 146-147, 160-161, 164-165, 171, 290-292, 313-314, 317-318, 322-324, 385-390, 413-419, 425-456, 578-579
vergelijking criminaliteit en strafrechtspleging (zie: internationale vergelijking criminaliteit; internationale vergelijking strafrechtspleging)
verkeersdelicten 117-118, 139, 153-155, 158-160, 163, 165, 242, 359-364, 366, 368, 370, 392, 394, 396, 398, 401, 404, 406, 408, 410, 412, 422, 424, 437, 440, 442, 444, 446, 450, 452, 544-546,
vermogensdelicten (zie ook: overvalcriminaliteit; heling) 65, 77-78, 83-84, 89-90, 111-113, 135-136, 153-161, 164-168, 172-176, 179-181, 190, 222-224, 228-230, 241-242, 245-248, 286, 288-292, 359-370, 372-375, 382, 391, 393, 395, 397, 399-400, 403, 406-407, 422, 424, 435, 439-441, 443, 445, 449, 452-453, 457, 544-546, 614-618, 621-623, 627-629
vernieling (zie: vandalisme)
vertalers (zie: tolken)
vervolging en berechting (zie: strafrechtspleging)
vervroegde invrijheidstelling 51-52, 191-192
vonnis 45-46, 159-169, 175-181, 216-251, 315, 318, 478-503, 519-540, 575-579, 588-589

voordeelsontneming (zie ook: inning van voordeelsontneming; strafrechtelijke financieel onderzoek) 54, 60, 210-211, 276, 571, 574
voorlopige hechtenis (zie ook: heenzendingen) 42, 184-187, 198, 541, 544-546, 560-561, 575-579
voorwaardelijke invrijheidstelling (zie: vervroegde invrijheidstelling)
vreemdelingenbewaring 183-187, 542, 556-559, 594-595
vrijheidsstraffen (zie: gevangenisstraffen)
vrijspraak (zie: vonnis)
vroeghulp (zie: reclassering)
vrouwencriminaliteit (zie ook: meisjescriminaliteit) 121-124, 146-147, 171, 290, 415-417, 425-428, 628
Waarborgfonds Motorverkeer 74-75
wapendelicten 118-119, 139, 153-155, 167-168, 242, 392, 394, 396, 398, 402, 405, 408, 410, 412, 438, 440, 442, 444, 447, 451-452
wetgever - taken 22
witwassen 276
WOTS (zie: overdracht van strafuitvoerlegging)
zedendelicten 64-65, 116, 359, 361-362, 364, 366, 368, 370, 391, 393, 395, 397, 407, 409, 41, 439, 441, 443, 622, 624, 627-629
zelfmelders 186, 541
zelfmoord in detentie 549
zittende magistratuur (zie: rechterlijke macht)